

Lahden yhteiskoulun peruskoulun opetussuunnitelma

Opetussuunnitelman viimeisimmät muutokset on merkitty punaisella värillä.

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta	7
1.1.	Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma	7
1.2.	Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet.....	7
1.2.1.	Yleistä Lahden yhteiskoulun opetussuunnitelmasta	9
1.3.	Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen	9
1.4.	Lahden yhteiskoulun tuntijako	10
1.4.1.	Yleisopetus.....	11
1.4.2.	Painotettu opetus	12
1.4.2.1.	Kuvataideluokka	12
1.4.2.2.	Matemaattis-luonnontieteellinen luokka	13
1.4.2.3.	Musiikkiluokka	13
1.5.	Lahden yhteiskoulun kieliohjelma	15
1.6.	Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma	15
2.	Perusopetus yleissivistyksen perustana	18
2.1.	Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet	18
2.2.	Perusopetuksen arvoperusta	19
2.3.	Oppimiskäsitys	21
3.	Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet	23
3.1.	Perusopetuksen tehtävä	23
3.2.	Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet	24
3.3.	Tavoitteena laaja-alainen osaaminen.....	24
4.	Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri	30
4.1.	Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen.....	30
4.2.	Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet.....	30
4.2.1.	Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä	31
4.2.2.	Hyvinvointi ja turvallinen arki	32
4.2.3.	Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely	32
4.2.4.	Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus.....	32
4.2.5.	Osallisuus ja demokraattinen toiminta.....	33
4.2.6.	Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo	33
4.2.7.	Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen.....	33
4.3.	Oppimisympäristöt ja työtavat	34
4.3.1.	Oppimisympäristöt.....	34
4.3.2.	Työtavat	35
4.4.	Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet.....	37

5.	Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen.....	41
5.1.	Yhteinen vastuu koulupäivästä.....	41
5.2.	Yhteistyö	46
5.2.1.	Oppilaiden osallisuus	47
5.2.2.	Kodin ja koulun yhteistyö	47
5.2.3.	Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa	48
5.3.	Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö	49
5.4.	Opetuksen järjestämistapoja.....	53
5.4.1.	Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain	53
5.4.2.	Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu.....	54
5.4.3.	Perusopetuksen poikkeava järjestäminen.....	55
5.4.4.	Opetus erityisissä tilanteissa	56
5.5.	Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta	57
6.	Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa	61
6.1.	Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa	61
6.1.1.	Formatiivinen arviointi	62
6.1.2.	Summatiivinen arviointi.....	62
6.2.	Arvioinnin yleiset periaatteet	63
6.3.	Oppimisen ja osaamisen arviointi	65
6.4.	Työskentelyn arviointi.....	66
6.5.	Käyttäytymisen arviointi	66
6.6.	Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana	66
6.6.1.	Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain	66
6.6.2.	Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain	67
6.7.	Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet.....	67
6.8.	Perusopetuksen päättöarviointi.....	68
6.8.1.	Perusopetuksen päättöarvosanan muodostaminen	68
6.8.2.	Yhteisten oppiaineiden päättöarviointi	69
6.8.3.	Yhteisten taito ja taideaineiden päättöarviointi.....	69
6.8.4.	Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa	69
6.8.5.	Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi.....	70
6.8.6.	Oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan päättöarviointi	70
6.9.	Poissaolojen vaikutukset arviointiin.....	70
6.10.	Arvioinnin uusiminen ja oikaisu	71
6.11.	Todistukset	71
6.11.1.	Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa	71

6.11.2.	Lukuvuositoldistus	72
6.11.3.	Välitodistus.....	73
6.11.4.	Erotodistus.....	74
6.11.5.	Perusopetuksen päättötodistus.....	74
6.12.	Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset	76
7.	Oppimisen ja koulunkäynnin tuki.....	78
7.1.	Oppilaan oikeus oppimisen ja koulunkäynnin tukeen.....	79
7.2.	Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt	80
7.3.	Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja niiden tavoitteet sekä järjestäminen	81
7.3.1.	Opettajan antama yleinen tukiopeus	81
7.3.2.	Opettajan antama opetuskielen tukiopeus.....	82
7.3.3.	Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä	83
7.4.	Oppilaskohtaiset tukitoimet.....	83
7.4.1.	Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi.....	84
7.4.2.	Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma.....	85
7.4.3.	Tukea koskeva päätös	86
7.4.3.1.	Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä	86
7.4.3.2.	Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä	87
7.4.3.3.	Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa	87
7.4.3.4.	Tulkitsemispalvelut.....	88
7.4.3.5.	Oppilaskohtaiset avustajapalvelut	88
7.4.3.6.	Apuvälineet.....	89
7.5.	Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen	89
7.5.1.	Oppiaineen oppimäärän rajaaminen.....	89
7.5.2.	Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä	90
7.6.	Poikkeava voimaantulo ja siirtymäaika.....	91
7.6.1.	Perusopetuksen järjestäminen oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite (astuu voimaan 1.8.2026)	91
7.6.2.	Pidennetty oppivelvollisuus (voimassa 31.7.2026 saakka).....	93
7.7.	Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu.....	93
7.8.	Tuen jatkumo siirtymävaiheissa, yhteistyö ja sujuva tiedonsiirto.....	93
8.	Lahden yhteiskoulun säätiön opiskeluhoitosuunnitelma	95
8.1.	Johdanto.....	95
8.2.	Arvio opiskeluhoiton kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista	95

8.2.1.	Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta Lahden yhteiskoulussa	96
8.2.2.	Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista Lahden yhteiskoulussa.....	96
8.3.	Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi	97
8.3.1.	Oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset	97
8.3.2.	Lahden yhteiskoulun opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat	98
8.3.3.	Poissaolojen ennaltaehkäisy, suunnitelmallinen seuranta ja poissaoloihin puuttuminen.	99
8.3.4.	Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen	101
8.3.5.	Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa	102
8.4.	Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito) 102	
8.4.1.	Oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (kouluterveydenhoito, kuraattori- ja psykologipalvelut)	102
8.4.1.1.	Psykologipalvelut	103
8.4.1.2.	Kuraattoripalvelut	103
8.4.1.3.	Terveydenhoitopalvelut	104
8.4.2.	Yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen	105
8.4.3.	Opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitokisterille.....	105
8.4.4.	Tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä	105
8.4.5.	Opettajan laajaan terveystarkastukseen luokalla 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa	105
8.4.6.	Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet.....	106
8.4.7.	Opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi	107
8.5.	Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa.....	107
8.5.1.	Oppilaiden, opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamiseen	107
8.5.2.	Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä	108
8.5.3.	Opiskeluhuollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä	108

8.5.4.	Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi	109
8.5.5.	Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille	110
8.6.	Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma	110
8.6.1.	Toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet	110
8.6.1.1.	Toimenpiteet kiusaamisen ehkäisemiseksi	111
8.6.1.2.	Toimintamalli väkivaltatilanteessa	111
8.6.1.3.	Toimintamalli seksuaalisen häirinnän tilanteessa.....	112
8.6.1.4.	Lastensuojeluilmoituksen tekeminen.....	113
8.6.2.	Toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin.....	114
8.6.3.	Toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa.....	115
8.6.3.1.	Kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu	115
8.6.3.2.	Kriisityön johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako	115
8.6.3.3.	Sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä koulutuksen järjestäjän tiedottamisen periaatteet kriisitilanteissa.....	115
8.7.	Opiskeluhoitosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen.....	115
9.	Oppiaineet.....	117
9.1.	Vuosiluokat 6-9	117
9.2.	Vuosiluokkien 7-9 tehtävä.....	118
9.3.	Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 6-9.....	118
10.	Oppiaineet vuosiluokilla 6-9.....	123
10.1.	Äidinkieli ja kirjallisuus	123
10.2.	Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus	165
10.3.	Toinen kotimainen kieli.....	195
10.3.1.	Ruotsin kieli, A-oppimäärä, Vuosiluokka 6-9.....	195
10.3.2.	Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 6-9	235
10.4.	Vieraat kielet	271
10.4.1.	Englanti, A- ja A2-oppimäärät	271
10.4.2.	Saksa, A- ja A2-oppimäärät	300
10.5.	Matematiikka.....	323
10.6.	Biologia	358
10.7.	Maantieto.....	383
10.8.	Fysiikka	412

10.9. Kemia	431
10.10. Terveystieto	450
10.11. Uskonto	472
10.12. Elämänkatsomustieto.....	494
10.13. Historia	512
10.14. Yhteiskuntaoppi.....	537
10.15. Musiikki.....	553
10.16. Kuvataide.....	570
10.17. Käsityö.....	595
10.18. Liikunta	610
10.19. Kotitalous	635
10.20. Ympäristöoppi	651
10.21. Oppilaanohjaus.....	666
11. Painotettujen luokkien opetus	676
11.1. Kuvataideluokka.....	676
11.2. Matemaattis-luonnontieteellinen luokka	678
11.3. Musiikkiluokka.....	680
12. Valinnaiset oppiaineet.....	682
12.1. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit	682
12.2. Valinnaiset aineet	682
12.3. Espanja, A2-Kieli	682
12.4. Ranska, A2-Kieli	702
12.5. Ruotsi, B1-Kieli.....	722
12.6. Ranska, B2-kieli	723
12.7. Saksa, B2-Kieli.....	734
12.8. Venäjä, B2-Kieli.....	745
12.9. Tietotekniikka.....	756
12.10. Musiikki.....	758
12.11. Kuvataide.....	759
12.12. Tekninen työ/tekstiilityö.....	761
12.13. Liikunta	763
12.14. Kotitalous	765
12.15. Ilmaisutaito	766
12.16. Arjen laki- ja taloustieto	767
12.17. Retkeilykurssi	768
13. LIITTEET	769

1. Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta

1.1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

Perusopetuksen ohjausjärjestelmän tarkoituksena on varmistaa koulutuksen tasa-arvo ja laatu sekä luoda hyvät edellytykset oppilaiden kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. Ohjausjärjestelmän normiosan muodostavat perusopetuslaki ja asetus, valtioneuvoston asetukset, opetussuunnitelman perusteet sekä paikallinen opetussuunnitelma ja siihen perustuvat lukuvuosisuunnitelmat. Järjestelmän eri osat uudistuvat, jotta opetuksen järjestämisessä pystytään ottamaan huomioon muutokset koulua ympäröivässä maailmassa ja vahvistamaan koulun tehtävää kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa.

Opetussuunnitelman perusteet laaditaan perusopetuslain ja asetuksen sekä tavoitteet ja tuntijaon määrittävän valtioneuvoston asetuksen pohjalta¹. Perusteasiakirja on Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys², jonka mukaisesti paikallinen opetussuunnitelma valmistellaan. Opetussuunnitelman perusteiden tehtävänä on tukea ja ohjata opetuksen järjestämistä ja koulutyötä sekä edistää yhtenäisen perusopetuksen yhdenvertaista toteutumista.

Perusopetus on opetuksen ja kasvatuksen kokonaisuus, jossa eri osa-alueiden tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita ja sisältöjä koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Perusteasiakirja sisältää tarpeellisilta osin myös viittauksia lainsäädäntöön, johon perusteissa määrättävät asiat perustuvat.

Paikallinen opetussuunnitelma on tärkeä osa ohjausjärjestelmää. Sillä on keskeinen merkitys sekä valtakunnallisten tavoitteiden että paikallisesti tärkeänä pidettyjen tavoitteiden ja tehtävien ilmentämisessä ja toteuttamisessa. Paikallinen opetussuunnitelma luo yhteisen perustan ja suunnan päivittäiselle koulutyölle. Se on strateginen ja pedagoginen työkalu, joka linjaa opetuksen järjestäjän toimintaa sekä koulujen työtä. Opetussuunnitelma liittyy koulujen toiminnan muuhun paikalliseen toimintaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi.

1.2. Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet

Opetuksen järjestäjällä on vastuu paikallisen opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä³. Opetussuunnitelmassa päätetään perusopetuksen kasvatustyön, opetuksen, oppimisen arvioinnin ja tuen, ohjauksen ja opiskeluhoillon, kodin ja koulun yhteistyön sekä muun toiminnan järjestämisestä ja toteuttamisesta. Siinä täydennetään ja painotetaan opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä tavoitteita, toimintaa ohjaavia linjauksia, keskeisiä sisältöjä ja muita opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja paikallisesta näkökulmasta. Opetuksen järjestäjä ottaa opetussuunnitelmaa laatiessaan huomioon oppilaiden tarpeet, paikalliset erityispiirteet sekä itsearvioinnin ja kehittämistyön tulokset. Opetussuunnitelman tehtävänä on edistää opetuksen laadun jatkuvaa kehittämistä ja vahvistaa koulutuksellista jatkumoa. Se luo perustan esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtymiselle. Laadinnassa otetaan huomioon muut paikalliset suunnitelmat kuten

- mahdollinen varhaiskasvatuksen suunnitelma
- esiopetuksen opetussuunnitelma
- mahdollinen perusopetukseen valmistavan opetuksen suunnitelma

¹ Perusopetuslaki (628/1998), perusopetusasetus (852/1998), valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) ja (378/2014) valtioneuvoston asetus perusopetusasetuksen muuttamisesta (423/2012)

² Perusopetuslaki 15 §, 14 § ja valtioneuvoston asetus (422/2012) 13 §

³ Perusopetuslaki 15 §

- mahdollinen aamu ja iltapäivätoiminnan suunnitelma
- lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma⁴
- yhdenvertaisuuslain mukainen yhdenvertaisuussuunnitelma⁵
- mahdollinen kestävän kehityksen tai kulttuurikasvatuksen suunnitelma sekä muut opetuksen järjestäjän tekemät, erityisesti koulutusta, lapsia, nuoria ja perheitä koskevat suunnitelmat ja päätökset.

Opetuksen järjestäjä hyväksyy opetussuunnitelman erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten⁶. Paikallinen opetussuunnitelma voidaan laatia kaikille saman opetuksen järjestäjän kouluille yhteisenä tai siten, että suunnitelma sisältää opetuksen järjestäjän yhteisiä sekä useamman koulun yhteisiä ja/tai koulukohtaisia osioita. Päätökset laatimistavasta tekee opetuksen järjestäjä. Opetuksen järjestäjät voivat sopia myös järjestäjärajat ylittävistä yhteistyöstä ja yhteisistä seudullisista opetussuunnitelmalinjauksista.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon, että opetus voi olla pääosin ainejakoista tai se voidaan toteuttaa eheyttynä. Eheytettyä opetusta käytettäessä myös opetussuunnitelma voidaan laatia vuosiluokkakokonaisuuksien osalta eheyttynä.

Kaikki oppilaiden oppilaskohtaiset suunnitelmat rakennetaan yhteisen opetussuunnitelman varaan⁷. Lukuvuosisuunnitelmalla täsmennetään, miten opetussuunnitelmaa toteutetaan kussakin koulussa lukuvuoden aikana. Perusopetusasetus velvoittaa tiedottamaan oppilaille ja näiden huoltajille keskeisistä lukuvuosisuunnitelmassa päätetyistä asioista⁸.

Yhteistyö opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman laadinnassa edistää sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin ja lisää opetuksen ja kasvatustyön yhtenäisyyttä. Opetuksen järjestäjä huolehtii opetustoimen henkilöstön mahdollisuuksista osallistua yhteistyöhön ja edistää sekä oppiaineiden yhteistyötä että eri toimijaryhmien välistä monialaista yhteistyötä. Osallistumismahdollisuuksista huolehditaan riippumatta siitä, mikä suunnitelmien laatimistapa on. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien valmisteluun⁹. On tärkeää, että myös huoltajat voivat osallistua opetussuunnitelmatyöhön, lukuvuosisuunnitelman valmisteluun sekä koulun toiminnan suunnitteluun, erityisesti kasvatustavoitteiden, toimintakulttuurin sekä kodin ja koulun yhteistyön osalta. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ja huoltajien kannalta mielekkäisiin ja monipuolisiin sekä oppilaiden kehitysvaiheen huomioon ottaviin osallistumistapoihin.

Yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa koulutyötä ja liittyy sen ympäröivän yhteisön elämään. Perusopetuslaki velvoittaa laatimaan opetussuunnitelman opiskeluhoitoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevilta osin yhteistyössä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteiden tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa¹⁰. Yhteistyötä tarvitaan myös muiden hallintokuntien kanssa, jotta kaikkien oppilaiden koulunkäynnistä, turvallisuudesta ja hyvinvoinnista voidaan huolehtia. Muidenkin organisaatioiden ja eri asiantuntijoiden kanssa tehtävä yhteistyö parantaa suunnitelmien ja koulutyön laatua.

⁴ Lastensuojelulaki (417/2007) 12 § ja oppilas ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 12 §

⁵ Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 6 §

⁶ Perusopetuslaki 15 §

⁷ Perusopetuslaki 4a luku (1090/2024)

⁸ Perusopetusasetus 9 §

⁹ Perusopetuslaki 47 a § (1267/2013)

¹⁰ Perusopetuslaki 15 § (477/2003)

Oppilaalla on perusopetuslain turvaama oikeus saada kaikkina koulupäivinä opetussuunnitelman mukaista perusopetusta¹¹. Opetuksen järjestäjä huolehtii tämän oikeuden toteutumisesta, ja jokainen oppilaiden kanssa työskentelevä toteuttaa opetuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa ja noudattaa muita työtä ohjaavia normeja.

1.2.1. Yleistä Lahden yhteiskoulun opetussuunnitelmasta

Lahden yhteiskoulu on Lahden yhteiskoulun säätiön ylläpitämä yksityinen oppilaitos, joka on toiminut Lahdessa vuodesta 1896 alkaen. Perusopetuslain mukaisesti Lahden yhteiskoulun säätiö on tehnyt sopimuksen perusopetuksen järjestämisestä Lahden kaupungin kanssa. Lahden yhteiskoulun peruskoulu toimii osana Lahden kaupungin kouluverkkoa. Yhteistyötä tehdään opetussuunnitelma tasolla, oppilaaksi otossa sekä kehittämistyössä.

Oppilaalle ja oppilaan vanhemmille koulun yksityinen luonne tarkoittaa vahvaa yhteisöllisyyttä, joka syntyy tiiviistä yhteishengestä, yhteisistä tavoitteista ja pitkistä perinteistä.

Lahden yhteiskoulu noudattaa Opetushallituksen laatimia perusopetuksen opetussuunnitelman valtakunnallisia perusteita (hyväksytty 22.12.2014). Opetussuunnitelman valtakunnalliset perusteet ovat luettavissa Opetushallituksen verkkosivulla www.oph.fi. Tähän koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan on kirjattu Lahden yhteiskoulun perusopetuksen keskeisimmät tavoitteet, sisällöt sekä koulun toimintaa ohjaavat päätökset, painotukset ja linjaukset.

Tätä opetussuunnitelmaa täydentää oppilaille ja heidän huoltajilleen lukuvuosittain jaettava LYK-kalenteri, joka sisältää tiedot koulun opetustyön käytännön järjestelyistä kullekin lukuvuodelle.

Lahden yhteiskoulun opetussuunnitelma on laadittu suomeksi.

Opetussuunnitelman eri lukujen laadinnassa on tehty yhteistyötä oppilaiden, huoltajien, koulun henkilökunnan, Lahden kaupungin ja Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kanssa.

Lahden yhteiskoulun opetussuunnitelmaan liittyvät muut paikalliset suunnitelmat ovat:

- Kansainvälisyysuunnitelma (erillisenä asiakirjana)
- Lahden yhteiskoulun kriisisuunnitelma (opetussuunnitelman liitteenä)
- Lahden yhteiskoulun oppilaanohjauksen suunnitelma (opetussuunnitelman osana)
- Lahden yhteiskoulun säätiön opiskeluhuoltosuunnitelma (opetussuunnitelman osana)
- Lahden yhteiskoulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma (erillisenä asiakirjana)

Paikallisten suunnitelmien lisäksi yhteistyötä tehdään laajasti Lahden kaupungin kanssa esimerkiksi perusopetuksen kulttuuripalveluissa.

1.3. Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Arvioinnin tarkoitus on koulutuksen kehittäminen ja oppimisen edellytysten parantaminen¹². Paikallisen opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää.

Opetuksen järjestäjän ja koulujen itsearviointissa voidaan hyödyntää kansallisten arviointien ja kehittämishankkeiden tuloksia sekä perusopetuksen valtakunnallisia laatukriteereitä¹³. Yhteistyö oppilaiden, huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa edistää avointa ja rakentavaa itsearviointia.

¹¹ Perusopetuslaki 30 § (642/2010)

¹² Perusopetuslaki 21 § (1296/2013)

¹³ Perusopetuksen laatukriteerit, opetus ja kulttuuriministeriö 2012: 29

Muutokset opetussuunnitelman perusteissa edellyttävät vastaavien muutosten tekemistä paikalliseen opetussuunnitelmaan ja viemistä käytäntöön. Opetuksen järjestäjä voi tarkistaa opetussuunnitelmaansa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta myös paikallisista tarpeista lähtien ja kehittämistyön tuloksia hyödyntäen.

Lahden yhteiskoulun toimintaa ja laatua arvioidaan säännöllisesti. Opetushenkilöstö, koulun muu henkilökunta ja oppilaat vastaavat erilaisiin laatua ja hyvinvointia mittaaviin paikallisiin ja koulukoh-
taisiin kyselyihin. Kyselyjen tulosten perusteella toteutetaan itsearviointia ja valitaan seuraavien lukuvuosien mahdollisia painopistealueita. Lahden yhteiskoulun opetussuunnitelmaa arvioidaan ja kehitetään jatkuvasti tarpeen mukaisesti.

1.4. Lahden yhteiskoulun tuntijako

Lahden yhteiskoulussa toimivat perusopetuksen luokka-asteet 6-9. Yleisopetuksen lisäksi Lahden yhteiskoulu järjestää painotettua opetusta kuvataiteessa ja musiikissa vuosiluokilla 6-9 sekä matemaattis-luonnontieteissä vuosiluokilla 7-9. Oppilaat valitaan painotettuun opetukseen yhdenvertaisin perustein; valintaperusteena käytetään oppilaan aiempaa koulumenestystä sekä painotuskohtaista valintatestiä.

1.4.1. Yleisopetus

Lahden yhteiskoulun peruskoulu

Yleisopetuksen tuntijako 2024 -

I Yhteiset oppiaineet	6. luokka				7. luokka			8. luokka				9. luokka			
Äidinkieli ja kirjallisuus	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Englanti, A1-kieli	1	2			3	4		5	6			7	8	9	
Ruotsi, B1-kieli	1	2			3	4		5	6			7			
Matematiikka	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Biologia ja maantieto					1	2		3	4			5	6	7	
Fysiikka ja kemia					1	2		3	4	5		6	7		
Terveystieto					1			2				3			
Ympäristöoppi	1	2	3												
Uskonto/Elämäntutkimustieto	1				2			3				4			
Historia	1				2	3		4	5						
Yhteiskuntaoppi	1											2	3	4	
Musiikki	1	2			3	4									
Kuvataide	1				2	3		4							
Käsityö	1	2			3	4	5								
Liikunta	1	2			3	4	5	6	7	8		9	10		
Kotitalous					1	2	3	4	5						
Oppilaanohjaus					½			½				2			
KURSSIT YHTEENSÄ	25				31,5			27,5				24			

II Valinnaiset oppiaineet	6. luokka				7. luokka			8. luokka				9. luokka			
Espanja, A2-kieli	1	2			3	4		5	6			7	8		
Ranska, A2-kieli	1	2			3	4		5	6			7	8		
Ruotsi, A2-kieli ¹⁾	1	2			3	4		5	6			7	8		
Saksa, A2-kieli	1	2			3	4		5	6			7	8		
Ruotsi, B1-kieli												1			
Ranska, B2-kieli								1	2			3	4		
Saksa, B2-kieli								1	2			3	4		
Tietotekniikka	1							2	3			4	5		
Musiikki								1				2	3		
Kuvataide								1				2	3		
Tekninen työ/Tekstiilityö								1	2			3	4		
Liikunta								1				2	3		
Kotitalous												1	2	3	
Taideilmaisun työpaja												1	2		
Arjen lakitieto								1							
Retkeilykurssi								1							
VALINNAISKURSSIT YHTEENSÄ	1											Yhteensä vähintään 6 valinnaiskurssia			

Peruskoulun 6.-9. luokkien vähimmäistuntimäärä on 115 vuosiopintuntia

¹⁾ Ruotsin kielen A2-oppimäärää opiskellaan 6-9.luokilla B1-oppimäärää korvaavana yhteisenä aineena

MOI 10.1.2024

1.4.2. Painotettu opetus

1.4.2.1. Kuvataideluokka

Lahden yhteiskoulun peruskoulu

Kuvataideluokan tuntijako 2024 -

I Yhteiset oppiaineet	6. luokka	7. luokka	8. luokka	9. luokka
Äidinkieli ja kirjallisuus	1 2 3 4	5 6 7	8 9 10 11	12 13 14
Englanti, A1-kieli	1 2	3 4	5 6	7 8 9
Ruotsi, B1-kieli	1 2	3 4	5 6	7
Matematiikka	1 2 3 4	5 6 7	8 9 10 11	12 13 14 15
Biologia ja maantieto		1 2	3 4	5 6 7
Fysiikka ja kemia		1 2	3 4 5	6 7
Terveystieto		1	2	3
Ympäristöoppi	1 2 3			
Uskonto/Elämäntutkimustieto	1	2	3	4
Historia	1	2 3	4 5	
Yhteiskuntaoppi	1			2 3 4
Musiikki	1	2 3		
Kuvataide	1 2 3	4 5 6	7 8 9 10	11 12 13 14
Käsityö	1 2	3 4		
Liikunta	1 2	3 4 5	6 7	8 9
Kotitalous		1 2 3		
Oppilaanohjaus		½	½	2
KURSSIT YHTEENSÄ	26	31,5	27,5	28

II Valinnaiset oppiaineet	6. luokka	7. luokka	8. luokka	9. luokka
Espanja, A2-kieli	1 2	3 4	5 6	7 8
Ranska, A2-kieli	1 2	3 4	5 6	7 8
Ruotsi, A2-kieli ¹⁾	1 2	3 4	5 6	7 8
Saksa, A2-kieli	1 2	3 4	5 6	7 8
Ruotsi, B1-kieli				1
Ranska, B2-kieli			1 2	3 4
Saksa, B2-kieli			1 2	3 4
Tietotekniikka	1		2 3	4 5
Musiikki			1	2 3
Kuvataide			1	
Tekninen työ/Tekstiilityö			1 2	3 4
Liikunta			1	2 3
Kotitalous				1 2 3
Taideilmaisun työpaja				1 2
Arjen lakitieto			1	
Retkeilykurssi			1	
VALINNAISKURSSIT YHTEENSÄ	1	Yhteensä vähintään 2 valinnaiskurssia		

Peruskoulun 6.-9. luokkien vähimmäistuntimäärä on 115 vuosiviikkotuntia

¹⁾ Ruotsin kielen A2-oppimäärää opiskellaan 6-9.luokilla B1-oppimäärää korvaavana yhteisenä aineena

MOI 10.1.2024

1.4.2.2. Matemaattis-luonnontieteellinen luokka

Lahden yhteiskoulun peruskoulu

Matemaattis-luonnontieteellisen luokan tuntijako 2024 -

I Yhteiset oppiaineet	6. luokka	7. luokka	8. luokka	9. luokka
Äidinkieli ja kirjallisuus	1 2 3 4	5 6 7	8 9 10 11	12 13 14
Englanti, Saksa A1-kieli ¹⁾	1 2	3 4	5 6	7 8 9
Ruotsi, B1-kieli	1 2	3 4	5 6	7
Matematiikka	1 2 3 4	5 6 7	8 9 10 11	12 13 14 15 16
Biologia ja maantieto		1 2	3 4 5	6 7 8
Fysiikka ja kemia		1 2	3 4 5	6 7 8
Teknologia		1		2
Terveystieto		1	2	3
Ympäristöoppi	1 2 3			
Uskonto/Elämäkatsomustieto	1	2	3	4
Historia	1	2 3	4 5	
Yhteiskuntaoppi	1			2 3 4
Musiikki	1 2	3 4		
Kuvataide	1	2 3	4	
Käsityö	1 2	3 4	5	
Liikunta	1 2	3 4 5	6 7 8	9 10
Kotitalous		1 2 3	4 5	
Oppilaanohjaus		½	½	2
KURSSIT YHTEENSÄ	25	31,5	29,5	27

II Valinnaiset oppiaineet	6. luokka	7. luokka	8. luokka	9. luokka
Englanti, A2-kieli	1 2	3 4	5 6	7 8 9
Ruotsi, B1-kieli				1
Ranska, B2-kieli			1 2	3 4
Saksa, B2-kieli			1 2	3 4
Tietotekniikka	1		2 3	4 5
Musiikki			1	2 3
Kuvataide			1	2 3
Tekninen työ/Tekstiilityö			1 2	3 4
Liikunta			1	2 3
Kotitalous				1 2 3
Taideilmaisun työpaja				1 2
Arjen lakitieto			1	
Retkeilykurssi			1	
VALINNAISKURSSIT YHTEENSÄ	1	Yhteensä vähintään 1 valinnaiskurssi		

Peruskoulun 7.-9. luokkien vähimmäistuntimäärä on 89 vuosiviikkotuntia

¹⁾ Saksaa A1-kielenä opiskeleva voi opiskella englantia valinnaisena A2-kielenä.

MOI 10.1.2024

1.4.2.3. Musiikkiluokka

I Yhteiset oppiaineet	6. luokka				7. luokka			8. luokka				9. luokka			
Äidinkieli ja kirjallisuus	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Englanti, A1-kieli	1	2			3	4		5	6			7	8	9	
Ruotsi, B1-kieli	1	2			3	4		5	6			7			
Matematiikka	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Biologia ja maantieto					1	2		3	4			5	6	7	
Fysiikka ja kemia					1	2		3	4	5		6	7		
Terveystieto					1			2				3			
Ympäristöoppi	1	2	3												
Uskonto/Elämäkatsomustieto	1				2			3				4			
Historia	1				2	3		4	5						
Yhteiskuntaoppi	1											2	3	4	
Musiikki	1	2	3		4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Kuvataide	1				2	3									
Käsityö	1	2			3	4									
Liikunta	1	2			3	4	5	6	7			8	9		
Kotitalous					1	2	3								
Oppilaanohjaus					½			½				2			
KURSSIT YHTEENSÄ	26				31,5			27,5				28			

II Valinnaiset oppiaineet	6. luokka				7. luokka			8. luokka				9. luokka			
Espanja, A2-kieli	1	2			3	4		5	6			7	8		
Ranska, A2-kieli	1	2			3	4		5	6			7	8		
Ruotsi, A2-kieli ¹⁾	1	2			3	4		5	6			7	8		
Saksa, A2-kieli	1	2			3	4		5	6			7	8		
Ruotsi, B1-kieli												1			
Ranska, B2-kieli								1	2			3	4		
Saksa, B2-kieli								1	2			3	4		
Tietotekniikka	1							2	3			4	5		
Musiikki								1							
Kuvataide								1				2	3		
Tekninen työ/Tekstiilityö								1	2			3	4		
Liikunta								1				2	3		
Kotitalous												1	2	3	
Taideilmaisun työpaja												1	2		
Arjen lakitieto								1							
Retkeilykurssi								1							
VALINNAISKURSSIT YHTEENSÄ	1											Yhteensä vähintään 2 valinnaiskurssia			

Peruskoulun 6.-9. luokkien vähimmäistuntimäärä on 115 vuosiviikkotuntia

¹⁾ Ruotsin kielen A2-oppimäärää opiskellaan 6-9.luokilla B1-oppimäärää korvaavana yhteisenä aineena

MOI 10.1.2024

1.5. Lahden yhteiskoulun kieliohjelma

Lahden yhteiskoulussa A1-kielenä voi opiskella englantia tai saksaa. A2-kielinä voi opiskella englantia, espanjaa, ranskaa, ruotsia ja saksaa. A1-saksan kieltä lukevien oppilaiden A2-kieli on englanti. B1-kielenä luettavan toisen kotimaisen kielen, ruotsin, opetus aloitetaan kaikille yhteisenä kielenä kuudennelta vuosiluokalta. Valinnaisena B2-kielenä on mahdollisuus opiskella 8. luokalta alkavana saksaa, ranskaa tai venäjää.

1.6. Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma

Oppilaanohjaus kuuluu perusopetukseen kaikilla luokka-asteilla.

Oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet ja toimintatavat

Kuudennella luokalla oppilaanohjaus toteutetaan pienryhmäohjauksena, josta vastaa pääsääntöisesti oppilaanohjaaja. Pienryhmäohjauksessa tuetaan oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 6-9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Pienryhmässä perehdytään uuden koulun käytänteisiin, harjoitellaan ja arvioidaan oppimaan oppimisen taitoja ja opiskeluvalmiuksia, arvioidaan oppilaiden koulumenestystä ja kehitetään itsetuntemusta sekä sosiaalisia taitoja.

Vuosiluokalla 7 oppilaanohjaus muodostuu oppilaanohjauksen oppitunneista ja Työelämään tutustumisjaksosta (TET) omalla koululla.

Vuosiluokalla 8 oppilaanohjaus muodostuu oppilaanohjauksen oppitunneista, TET-jaksosta koulun ulkopuolella sekä työelämäpäivästä.

Vuosiluokalla 9 oppilaanohjaus muodostuu oppilaanohjauksen oppitunneista, TET-jaksosta, henkilökohtaisista ohjauskeskusteluista sekä tutustumiskäynneistä paikkakunnan toisen asteen oppilaitokseen.

Työn ja vastuunjako

Oppilaiden ohjaaminen ei ole ainoastaan oppilaanohjaajan tehtävä, vaan jokaisella koulun työyhteisön jäsenellä on velvollisuus ohjata oppilasta parhaan kykynsä ja ammattitaitonsa mukaisesti. Peruskoulun oppilaanohjaajat ovat jakaneet vuosiluokat siten, että sama oppilaanohjaaja on nuoren tukena 6.luokalta jatko-opintoihin siirtymiseen saakka. Ohjauksen työnjako käydään opojen kesken vuosittain läpi.

Työskentely monialaisissa verkostoissa

Oppilaanohjaajat osallistuvat erityisesti päättövaiheessa olevien oppilaiden moniammatillisiin oppilaspalavereihin. Yhteistyötä tehdään koulun sisällä erityisesti rehtorin, erityisopettajien, S2-opettajan, kuraattorin, koulupsykologin ja kouluterveydenhoitajan kanssa. Yhteistyötä tehdään myös sosiaalityön ja esimerkiksi etsivän nuorisotyön kanssa. Oppilaanohjaajat osallistuvat myös kaupungin oppilaanohjaajien yhteisiin tapaamisiin, sekä erilaisiin koulutuksiin mahdollisuuksien mukaan. Tarvittaessa ohjaustyössä konsultoidaan oppilaitosten ulkopuolisia eri alojen ammattilaisia. Muiden alueen oppilaitosten, työ- ja elinkeinoelämän, nuorisotoimen, TE-keskuksen, lähipoliisin, toisen asteen oppilaitosten sekä muiden tärkeiden yhteistyötahojen ja paikallisten toimijoiden yhteistyöllä tuetaan oppilaan valmistumista peruskoulusta, sujuvaa siirtymistä jatko-opintoihin sekä vähennetään riskiä syrjäytyä yhteiskunnasta.

Kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa

Lahden yhteiskoulussa oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa järjestämällä vanhempainiltoja kaikilla vuosiluokilla, pitämällä luokanvalvojan johdolla vanhempainvartteja 6.- ja 8.-luokilla, tiedottamalla Helmi-järjestelmän kautta oppilaanohjaukseen liittyvistä asioista sekä tarjoamalla huoltajille mahdollisuutta osallistua ohjauskeskusteluihin erityisesti opintojen päättövaiheessa.

Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus ja jatko-ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin

Jokainen 9.luokkalainen käy henkilökohtaisessa ohjauskeskustelussa vähintään kerran ennen yhteishakua. Ohjaukset järjestetään tarvittaessa lisää. Ohjauksella tuetaan yhtenäisen koulupolun eheyttä ja jatkuvuutta. Henkilökohtaisessa ohjauksessa kartoitetaan oppilaan elämää kokonaisuutena. Keskustelun aiheina ovat mm. harrastukset, perhe, valinnaisaineet, TET-jaksot ja oppilasta kiinnostavat kouluaineet. Pääpaino henkilökohtaisessa keskustelussa on kuitenkin tulevaisuuden suunnitelmilla ja jatko-opinnoilla. Henkilökohtaisessa ohjauksessa oppilaan kanssa täytetään henkilökohtainen keskustelulomake. Yläkoulussa henkilökohtaista ohjausta annetaan enimmäkseen oppilaanohjaajan toimesta, mutta ohjaukseen liittyviä keskusteluja voivat käydä muutkin koulun toimijat oman osaaamisensa puitteissa.

Oppilaanohjaaja seuraa oppilaiden jatko-opintoihin siirtymistä kesällä tulosten tultua. Mikäli oppilas jää ilman opiskelupaikkaa, on oppilaanohjaaja oppilaaseen yhteydessä ja yhdessä tehdään jatkosuunnitelma. Oppilaanohjaaja myös seuraa opetushallituksen ylläpitämästä keskitetystä palvelusta (VALPAS), että jokainen oppilas on ottanut saadun opiskelupaikan vastaan ja aloittanut opinnot syksyllä koulujen alkaessa. Perusopetuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuu jatkuu siihen saakka, kunnes oppivelvollinen on aloittanut opinnot toisessa oppilaitoksessa. Perusopetuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuu päättyy kuitenkin viimeistään elokuun lopussa. Opetushallitus täsmentää tarkan ohjaus- ja valvontavastuun päättymispäivämäärän vuosittain.

Myös 8.luokan oppilailla on mahdollisuus saada henkilökohtaista oppilaanohjausta, sillä sellaisella perusopetuksen 8.–9. luokkaa suorittavalla oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada opetussuunnitelman mukaisen oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista henkilökohtaista oppilaanohjausta. Tätä kutsutaan tehostetuksi henkilökohtaiseksi oppilaanohjaukseksi.

Tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta saavalle oppilaalle laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma. Oikea-aikaisen ja suunnitelmallisen ohjauksen tavoitteena on tukea oppilaiden siirtymistä jatko-opintoihin ja välttää turhia välivuosia sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja toisen asteen opintojen keskeyttämistä.

Työelämäyhteistyö

Oppilaanohjauksessa tehdään yhteistyötä paikallisten järjestöjen, toisen asteen oppilaitosten sekä yritysten kanssa. Yritysyhteistyötä tehdään yhdessä muiden oppiaineiden kanssa järjestämällä yritysvierailuja ja kutsumalla kouluun vierailijoita kertomaan työelämästä. Kahdeksaluokkalaisille järjestetään vuosittain työelämäpäivä, jonne kutsutaan eri ammattien edustajia kertomaan omista työtehtävistään ja koulutuksistaan. Myös TET-jaksot lisäävät ja ylläpitävät koulun ja yritysten välistä yhteistyötä.

Työelämään tutustumisen järjestelyt

Lahden yhteiskoulussa oppilailla on kolme TET-jaksoa. Vuosiluokalla 7 TET kestää kahden oppitunnin ajan, jolloin oppilaat tutustuvat koulussa joko kiinteistönhuollon tai ruokalan toimintaan ja

niissä työskentelevien ammattilaisten työhön. Osan päivästä kaikki oppilaat toimivat myös siistijöiden apuna. Vuosiluokilla 8 ja 9 TET-jaksot kestävät vähintään viisi päivää ja ne suoritetaan koulun ulkopuolella. Oppilas hakee työpaikan omatoimisesti oppilaanohjaajan antamien ohjeiden mukaisesti. Työelämään tutustumisjakson tavoitteena on harjoitella työpaikan hakemista, parantaa oppilaan työelämän tuntemusta, antaa virikkeitä ammatinvalintaan ja jatko-opintoihin hakeutumiseen sekä kohottaa työn arvostusta.

2. Perusopetus yleissivistyksen perustana

Perusopetus luo perustan oppilaiden yleissivistykselle. Kunta on velvollinen järjestämään perusopetusta alueellaan asuville oppivelvollisuusikäisille¹⁴. Perusopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet nousevat perustuslaista, perusopetuslaista ja asetuksesta, valtioneuvoston asetuksista sekä opetus-suunnitelman perusteista. Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut. Perusopetus rakentuu yhteiselle arvoperustalle ja käsitykselle oppimisesta.

2.1. Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Perusopetuksessa noudatetaan valtakunnallisesti yhtenäisiä perusteita siten kuin perusopetuslaissa säädetään. Opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä¹⁵. Perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu¹⁶. Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa¹⁷.

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea¹⁸. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ovat luonteva osa koulun toimintakulttuuria¹⁹. Opetusryhmät muodostetaan siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet²⁰. Ryhmäkohtaiset tukimuodot suunnitellaan ja resursoidaan osaksi koulutyön rakenteellista kokonaisuutta²¹. Oppilaskohtaisilla tukitoimilla mahdollistetaan kaikkien oppilaiden riittävä oppimisen ja koulunkäynnin tuki²². Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetus ja sen edellyttämät oppikirjat ja muu oppimateriaali, työvälineet ja työaineet. Lisäksi oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä opiskeluhoito sekä laissa määritellyt opintososiaaliset edut ja palvelut.²³ Opiskeluhoollon järjestämistä ohjaa oppilas ja opiskelijahuoltolaki²⁴. Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön³⁰. Oppilaalle on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, täysipainoinen, maksuton ateria. Ruokailutilanteen on oltava ohjattu²⁵.

Suomen perustuslain ja yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Tasa-arvolaki velvoittaa kaikkia oppilaitoksia huolehtimaan siitä, että ihmisillä on sukupuoleen katsomatta samat mahdollisuudet koulutukseen²⁶. Opetuksen ja opetusaineistojen tulee tukea tasa-arvolain toteutumista ja olla saavutettavaa ja huomioida oppimisympäristön esteettömyys²⁷.

¹⁴ Perusopetuslaki 4 § (1090/2024)

¹⁵ Perusopetuslaki 3 § (477/2003)

¹⁶ Perusopetuslaki 3 a § (163/2022)

¹⁷ Perusopetuslaki 3 §

¹⁸ Perusopetuslaki 30 § (1090/2024) ja Perusopetuslaki 20 a § (1090/2024)

¹⁹ Perusopetuslaki 20 b §

²⁰ Perusopetuslaki 30 §

²¹ Perusopetuslaki 20 b §

²² Perusopetuslaki 20 c § (1090/2024)

²³ Perusopetuslaki 31 § (477/2003)

²⁴ Oppilas ja opiskelijahuoltolaki

²⁵ Perusopetuslaki 31 §

²⁶ Suomen perustuslaki (731/1999) 6 § ja yhdenvertaisuuslaki 6 §

²⁷ Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 5 §

Opetuksen järjestämisessä otetaan lisäksi huomioon opetushenkilöstön määrään ja kelpoisuuteen liittyvät säännökset sekä muun muassa turvallisuuteen ja työsuojeluun liittyvät säännökset, henkilötietojen käyttöä, julkisuutta ja yksityisyyden suojaa koskevat säännökset, tekijänoikeussäännökset sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä ohjaavat määräykset.

YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus muodostaa historiallisen ja eettisen perustulkinnan ihmisoikeuksien merkittävydestä²⁸. Suomi on sitoutunut useisiin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, jotka edellyttävät jokaisen lapsen oppimisesta ja hyvinvoinnista huolehtimista. Näistä keskeisiä ovat Lapsen oikeuksien sopimus, Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus eli ns. TSS-sopimus, Euroopan ihmisoikeuksien sopimus sekä Vammaisten henkilöiden oikeuksien sopimus²⁹. Saamelaisten oikeuksien turvaamiseksi otetaan lisäksi huomioon YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista³⁰.

YK:n lapsen oikeuksien sopimus antaa perusopetukselle oikeudellisen perustan. Sopimuksen mukaan lasten kanssa ja lasten hyväksi työskenteleviä velvoittavat sopimuksen yleisperiaatteet, jotka ovat yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys, lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus suojeluun, huolenpitoon ja kehittymiseen sekä lapsen oikeus ilmaista näkemyksensä ja tulla kuulluksi ja lapsen näkemysten kunnioittaminen. Sopimuksen mukaan jokaisella lapsella on oikeus hyvään elämään sekä yksilölliseen, ruumiilliseen, henkiseen, hengelliseen, moraaliseen ja sosiaaliseen kehittymiseen.

2.2. Perusopetuksen arvoperusta

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu tässä esitetyn arvoperustan mukaisesti.

Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen

Perusopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella on oikeus kasvaa täyteen mittaansa ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Tässä oppilas tarvitsee kannustusta ja yksilöllistä tukea sekä kokemusta siitä, että kouluyhteisössä häntä kuunnellaan ja arvostetaan ja että hänen oppimisestaan ja hyvinvoinnistaan välitetään. Yhtä tärkeä on kokemus osallisuudesta ja siitä, että voi yhdessä toisten kanssa rakentaa yhteisönsä toimintaa ja hyvinvointia.

Jokaisella oppilaalla on oikeus hyvään opetukseen ja onnistumiseen koulutyössä. Oppiessaan oppilas rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla hän luo suhdetta itseensä, toisiin ihmisiin, yhteiskuntaan, luontoon ja eri kulttuureihin. Oppimisesta syrjäytyminen merkitsee sivistyksellisten oikeuksien toteutumatta jäämistä ja on uhka terveelle kasvulle ja kehitykselle. Perusopetus luo edellytyksiä elinikäiselle oppimiselle, joka on erottamaton osa hyvän elämän rakentamista.

Arvokasvatuksen merkitys korostuu maailmassa, jossa monimediainen tiedonvälitys, globaalit tietoverkot, sosiaalinen media ja vertaissuhteet muokkaavat lasten ja nuorten arvomaailmaa. Arvokeskustelu oppilaiden kanssa ohjaa oppilaita tunnistamaan ja nimeämään kohtaamiaan arvoja ja arvostuksia sekä pohtimaan niitä myös kriittisesti. Oppilaita tuetaan rakentamaan omaa arvoperustaansa. Koulun ja kotien yhteinen arvopohdinta ja siihen perustuva yhteistyö luovat turvallisuutta ja edistävät oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen kotien erilaisiin uskontoihin, katsomuksiin, perinteisiin ja kasvatusnäkemyskseen on rakentavan vuorovaikutuksen perusta.

²⁸ YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus 1948

²⁹ YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista SopS5960/1991, TSS-sopimus SopS6/1976, Euroopan ihmisoikeussopimus SopS8586/1998 ja YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 2007

³⁰ YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista 2007

Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia

Perusopetus tukee oppilaan kasvua ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Ihmisyyteen kasvussa jännitteet pyrkimysten ja valitsevan todellisuuden välillä ovat väistämättömiä. Sivistykseen kuuluu taito käsitellä näitä ristiriitoja eettisesti ja myötätuntoisesti sekä rohkeus puolustaa hyvää. Sivistys merkitsee yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan perusteella. Eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmat ohjaavat pohtimaan, mikä elämässä on arvokasta. Sivistys ilmenee tavassa suhtautua itseen, muihin ihmisiin, ympäristöön ja tietoon sekä tavassa ja tahdossa toimia. Sivistynyt ihminen pyrkii toimimaan oikein, itseään, toisia ihmisiä ja ympäristöä arvostaen. Hän osaa käyttää tietoa kriittisesti. Sivistykseen kuuluu myös pyrkimys itsesääteilyyn ja vastuunottoon omasta kehittymisestä ja hyvinvoinnista.

Perusopetus rakentuu elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Se ohjaa niiden puolustamiseen ja ihmisarvon loukkaamattomuuteen. Perusopetus edistää hyvinvointia, demokratiaa ja aktiivista toimijuutta kansalaisyhteiskunnassa. Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat perusopetuksen kehittämistä. Opetus edistää osaltaan taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa. Opetus on oppilaita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta. Koulua ja opetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana.

Kulttuurinen moninaisuus rikkautena

Perusopetus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle. Se on muodostunut ja muotoutuu eri kulttuureiden vuorovaikutuksessa. Opetus tukee oppilaiden oman kulttuuri-identiteetin rakentumista ja kasvua aktiivisiksi toimijoiksi omassa kulttuurissaan ja yhteisössään sekä kiinnostusta muita kulttuureita kohtaan. Samalla opetus vahvistaa luovuutta ja kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta, edistää vuorovaikutusta kulttuurien sisällä ja niiden välillä ja luo siten pohjaa kulttuurisesti kestäväälle kehitykselle.

Eri kulttuuri ja kielitaustoista tulevat ihmiset kohtaavat toisensa perusopetuksessa ja tutustuvat monenlaisiin tapoihin, yhteisöllisiin käytäntöihin ja katsomuksiin. Asioita opitaan näkemään toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin. Oppiminen yhdessä yli kieli, kulttuuri, uskonto ja katsomusrajojen luo edellytyksiä aidolle vuorovaikutukselle ja yhteisöllisyydelle. Perusopetus antaa perustan ihmisoikeuksia kunnioittavaan maailmankansalaisuuteen ja rohkaisee toimimaan myönteisten muutosten puolesta.

Kestävän elämäntavan välttämättömyys

Ihminen on osa luontoa ja täysin riippuvainen ekosysteemien elinvoimaisuudesta. Tämän ymmärtäminen on keskeistä ihmisenä kasvussa. Perusopetuksessa tunnistetaan kestävän kehityksen ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys, toimitaan sen mukaisesti ja ohjataan oppilaita kestävän elämäntavan omaksumiseen. Kestävän kehityksen ja elämäntavan ulottuvuudet ovat ekologinen ja taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen. Ekososiaalisen sivistyksen johtajatuksena on luoda elämäntapaa ja kulttuuria, joka vaalii ihmisarvon loukkaamattomuutta, ekosysteemien monimuotoisuutta ja uusiutumiskykyä sekä samalla rakentaa osaamis pohjaa luonnonvarojen kestäväälle käytölle perustuvalla kiertotaloudella. Ekososiaalinen sivistys merkitsee ymmärrystä erityisesti ilmastonmuutoksen vakavuudesta sekä pyrkimystä toimia kestävästi.

Ihminen kehittää ja käyttää teknologiaa sekä tekee teknologiaa koskevia päätöksiä arvojensa pohjalta. Hänellä on vastuu teknologian ohjaamisesta suuntaan, joka varmistaa ihmisen ja luonnon tulevaisuuden. Perusopetuksessa pohditaan kulutus ja tuotantotavoissa ilmeneviä ristiriitoja suhteessa kestäväan tulevaisuuteen sekä etsitään ja toteutetaan yhteistoimin ja pitkäjänteisesti elämäntapaamme korjaavia ratkaisuja. Oppilaita ohjataan tuntemaan myös kehitykseen vaikuttavia yhteiskunnallisia rakenteita ja

ratkaisuja ja vaikuttamaan niihin. Perusopetus avaa näköalaa sukupolvien yli ulottuvaan globaaliin vastuuseen.

Lahden yhteiskoulun arvoperusta

Lahden yhteiskoulun arvojen perustana on suomalainen sivistyshistoria, joka muodostuu niin paikallisesta (päijäthämäläisyys, lahtelaisuus), suomalaisesta kuin eurooppalaisesta kulttuuriperinteestä. Koulun arvopohjaan vaikuttavat koulun pitkä yli satavuotinen historia ja yksityisyys.

VITAE DISCIMUS - Opimme elämää varten

Koulun tunnuslauseella halutaan painottaa koulutuksen suurta merkitystä nuoren ihmisen elämän ja tulevaisuuden rakentamisessa. Latinan kieli viestii siitä kulttuuriperinnöstä, jolle suomalainen koulu ja sivistys perustuvat.

Vastuullisuus yhteisistä ja omista asioista

Koulu tukee oppilaita ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan ja elämästään sekä kouluyhteisön yhteisistä tehtävistä. Oppilaita kannustetaan huomioimaan toisten hyvinvointia ja kunnioittamaan jokaisen ainutlaatuisuutta.

Käyttäytyminen ja ilmapiiri

Koulu korostaa hyviä käytöstapoja, jotka vaikuttavat myönteisesti koulun ilmapiiriin. Hyvä ilmapiiri kannustaa avoimuuteen, yritteliäisyyteen sekä toisten huomioimiseen. Jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Lahden yhteiskoulu ei salli kiusaamista. Nämä kaikki edistävät oppimista kouluyhteisössä.

Arvoperustan toteutumista seurataan ja arvioidaan. Palautetta ja arviointia saadaan oppilailta, koulun henkilökunnalta, vanhemmilta, koulun johtokunnalta ja muilta sidosryhmiltä.

2.3. Oppimiskäsitys

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Oppiminen on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista. Kieli, keuhollisuus ja eri aistien käyttö ovat ajattelun ja oppimisen kannalta olennaisia. Uusien tietojen ja taitojen oppimisen rinnalla oppilas oppii reflektomaan oppimistaan, kokemuksiaan ja tunteitaan. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri yhteisöjen ja oppimisympäristöjen kanssa. Se on yksin ja yhdessä tekemistä, ajattelemista, suunnittelua, tutkimista ja näiden prosessien monipuolista arvioimista. Siksi oppimisprosessissa on olennaista oppilaiden tahto ja kehittyvä taito toimia ja oppia yhdessä. Oppilaita ohjataan myös ottamaan huomioon toimintansa seuraukset ja vaikutukset muihin ihmisiin ja ympäristöön. Yhdessä oppiminen edistää oppilaiden luovan ja kriittisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja sekä kykyä ymmärtää erilaisia näkökulmia. Se myös tukee oppilaiden kiinnostuksen kohteiden laajentumista. Oppiminen on monimuotoista ja sidoksissa opittavaan asiaan, aikaan ja paikkaan.

Oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle. Siksi oppilasta ohjataan tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oppimisensa edistämiseen. Oppimisprosessistaan tietoinen ja vastuullinen oppilas oppii toimimaan yhä itseohjautuvammin. Oppimisprosessin aikana hän oppii työskentely ja ajattelutaitoja sekä ennakoimaan ja suunnittelemaan oppimisen eri vaiheita. Jotta oppilas voisi oppia uusia käsitteitä ja syventää ymmärrystä

opittavista asioista, häntä ohjataan liittämään opittavat asiat ja uudet käsitteet aikaisemmin oppimaansa. Tietojen ja taitojen oppiminen on kumuloituvaa ja se vaatii usein pitkäaikaista ja sinnikästä harjoittelua.

Oppilaan kiinnostuksen kohteet, arvostukset, työskentelytavat ja tunteet sekä kokemukset ja käsitykset itsestä oppijana ohjaavat oppimisprosessia ja motivaatiota. Oppilaan minäkuva sekä pystyvyyden tunne ja itsetunto vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita oppilas asettaa toiminnalleen. Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ohjaus vahvistaa oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa sekä oppimista tukevaa että kiinnostuksen kohteita laajentavaa vuorovaikutusta.

Oppimiskäsityksen seuranta Lahden yhteiskoulussa

Oppimiskäsityksen toteutumista seurataan eri oppiaineissa. Palautetta ja arviointia saadaan lisäksi vanhemmilta ja muilta koulun sidosryhmiltä. Kouluyhteisössä käydään lukuvuoden aikana jatkuvaa keskustelua oppimiskäsityksestä.

3. Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

3.1. Perusopetuksen tehtävä

Perusopetus on koulutusjärjestelmän kivijalka ja samalla osa esiopetuksesta alkavaa koulutusjatkumoa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden laajan yleissivistyksen perustan muodostamiseen ja oppivelvollisuuden suorittamiseen. Se antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Se ohjaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin.

Perusopetuksen tehtävää voidaan tarkastella sen opetus ja kasvatustehtävän, yhteiskunnallisen tehtävän, kulttuuritehtävän sekä tulevaisuustehtävän näkökulmasta. Perusopetusta järjestetään ja kehitetään inklusioperiaatteiden mukaisesti. Periaatteisiin kuuluvat kaikkia oppilaita koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys. Inklusiivisuus on käsitteenä laaja ja se tulee nähdä kaikkia oppilaita koskevana ja perusopetuksen järjestämiseen liittyvänä periaatteena, arvona ja kokonaisvaltaisena tapana ajatella. Opetuksen saavutettavuudesta ja esteettömyydestä pidetään huoli.

Jokaisella perusopetusta antavalla koululla on opetus ja kasvatustehtävä. Tämä tarkoittaa oppilaiden oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemista yhteistyössä kotien kanssa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osaamisen monipuoliseen kehittämiseen. Se rakentaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina ja yhteisön jäseninä. Opetus edistää osallisuutta ja kestävästä elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetus kasvattaa oppilaita ihmisoikeuksien tuntemiseen, kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Perusopetus kartuttaa inhimillistä ja sosiaalista pääomaa. Inhimillinen pääoma koostuu osaamisesta ja sosiaalinen pääoma ihmisten välisistä yhteyksistä, vuorovaikutuksesta ja luottamuksesta. Yhdessä ne edistävät yksilöllistä ja yhteiskunnallista hyvinvointia ja kehitystä. Perusopetuksen tehtävänä on osaltaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä sekä edistää sukupuolten tasa-arvoa. Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia eri oppiaineiden opinnoissa sekä lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsu ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.

Perusopetuksen kulttuuritehtävänä on edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja kulttuuriperinnön arvostamista sekä tukea oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa. Opetus lisää ymmärrystä kulttuureiden moninaisuudesta ja auttaa hahmottamaan kulttuureita menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden jatkumoina, joissa jokainen voi itse olla toimijana.

Koulua ympäröivän maailman muutos vaikuttaa väistämättä oppilaiden kehitykseen ja hyvinvointiin sekä koulun toimintaan. Perusopetuksessa opitaan kohtaamaan muutostarpeita avoimesti, arvioimaan niitä kriittisesti ja ottamaan vastuuta tulevaisuutta rakentavista valinnoista. Perusopetuksen globaalikasvatus luo osaltaan edellytyksiä oikeudenmukaiselle ja kestäväälle kehitykselle YK:n asettamien kehitystavoitteiden suuntaisesti. Työtä tehdään mahdollisuuksien mukaan yhdessä muissa maissa toimivien koulujen ja opetuksen kehittäjien kanssa. Perusopetus vaikuttaa myönteisenä ja yhteiskuntaa rakentavana muutosvoimana kansallisesti ja kansainvälisesti.

3.2. Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet

Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnallisista tavoitteista säädetään perusopetuslaissa sekä tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa³¹. Tavoitteet ohjaavat opetussuunnitelman perusteiden kaikkien osa-alueiden laadintaa. Ne ohjaavat myös paikallisen opetussuunnitelman laadintaa ja koulutyötä.

Kasvu ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen

Valtioneuvoston asetuksen 2 §:ssä korostetaan koulun kasvatus ja opetustehtävää. Keskeisenä tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksen ja kasvatuksen tulee myös tukea kasvua tasapainoisiksi ja terveen itsetunnon omaaviksi ihmisiksi. Asetuksen mukaan opetus edistää kulttuurien sekä aatteellisten, maailmankatsomuksellisten ja uskonnollisten, kuten kristillisten, perinteiden sekä länsimaisen humanismin perinteen tunteamista ja ymmärtämistä. Elämän, toisten ihmisten ja luonnon kunnioittamisen rinnalla korostetaan ihmisarvon loukkaamattomuutta, ihmisoikeuksien kunnioittamista ja suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja, kuten yhdenvertaisuutta ja tasaarvoa. Sivistykseen nähdään kuuluvaksi myös yhteistyö ja vastuullisuus, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kasvu hyviin tapoihin sekä kestävän kehityksen edistäminen.

Tarpeelliset tiedot ja taidot

Asetuksen 3 §:n mukaan opetuksen keskeisenä tavoitteena on luoda perusta oppilaan laajan yleissivistyksen muodostumiselle sekä maailmankuvan avartumiselle. Tähän tarvitaan sekä eri tiedonalojen tietoja ja taitoja että tiedonaloja läpileikkaavaa ja yhdistävää osaamista. Taitojen merkitys korostuu. Asetuksessa todetaan, että opetettavan tiedon tulee perustua tieteelliseen tietoon. Siinä säädetään myös muulla kuin äidinkiellellä annettavan opetuksen sekä erityiseen maailmankatsomukseen ja kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvan opetuksen järjestämisestä ja tavoitteista.

Sivistyksen, tasaarvoisuuden ja elinikäisen oppimisen edistäminen

Asetuksen 4 § sisältää tavoitteita ja periaatteita, joiden mukaisesti opetus ja kasvatus sekä oppilashuolto tulee järjestää. Kaiken toiminnan tulee vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä parantaa oppimaan oppimisen taitoja ja edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen. Asetuksessa korostuu vuorovaikutteisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen sekä koulun ulkopuolella tapahtuva oppiminen opetustyön resurssina. Samoin korostuu kasvua ja oppimista edistävän toimintakulttuurin sekä toimivan oppilashuollon merkitys.

Valtioneuvoston asetuksessa säädetyt tavoitteet ohjaavat tarkastelemaan opetusta kokonaisuutena, joka rakentaa tässä ajassa tarvittavaa yleissivistystä ja luo pohjaa elinikäiselle oppimiselle. Tiedonala-kohtaisen osaamisen lisäksi tulee tavoitella oppiainerajat ylittävää osaamista. Tähän pohjautuen opetussuunnitelman perusteissa määritellään tavoitteet ja sisällöt sekä yhteisille oppiaineille että tavoitteet oppiaineita yhdistäville laaja-alaisille osaamisalueille ja monialaisille oppimiskokonaisuuksille. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä ja tavoitteiden toteutumisen arviointia.

3.3. Tavoitteena laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Siihen, miten oppilaat käyttävät tietojään ja taitojaan, vaikuttavat oppilaiden omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia. Laaja-alaisen osaamisen lisääntynyt tarve nousee ympäröivän maailman

³¹ Perusopetuslaki 2 § ja valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitettun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta 2 ja 4 §

muutoksista. Ihmisenä kasvaminen, opiskelu, työnteke sekä kansalaisena toimiminen nyt ja tulevaisuudessa edellyttävät tiedon ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista.

Arvot, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan osaamisen kehittymiselle. Kukin oppiaine rakentaa osaamista oman tiedon ja taidonalansa sisältöjä ja menetelmiä hyödyntäen. Osaamisen kehittymiseen vaikuttavat sekä ne sisällöt, joiden parissa työskennellään että erityisesti se, miten työskennellään ja miten oppijan ja ympäristön vuorovaikutus toimii. Oppilaille annettava palaute sekä oppimisen ohjaus ja tuki vaikuttavat etenkin asenteisiin, motivaatioon ja tahtoon toimia.

Laaja-alaisia osaamiskokonaisuuksia on seitsemän ja niillä on useita liittymäkohtia toisiinsa. Niiden yhteisenä tavoitteena on perusopetuksen tehtävän mukaisesti ja oppilaiden ikäkauden huomioon ottaen tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestävän elämäntavan edellyttämää osaamista. Erityisen tärkeitä on rohkaista oppilaita tunnistamaan oma erityislaatussa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet täsmennetään vuosiluokkakokonaisuuksittain. Tavoitteet on otettu huomioon oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden määrittelyssä. Oppiainekuvauksissa osoitetaan oppiaineiden tavoitteiden yhteys laaja-alaiseen osaamiseen.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heidä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilaille tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asetta-

maan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeätä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisun välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestäväan elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää

tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesäätelystä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

Monilukutaito (L4)

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödynnettävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologinen (tv) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeää on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeää on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tulla myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuessaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

Laaaja-alainen osaaminen Lahden yhteiskoulussa

Lahden yhteiskoulussa toteutetaan kaikkia laaja-alaisen osaamisen osa-alueita. Erityisesti korostetaan kolmea laaja-alaisen osaamisen aluetta: ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3) sekä tieto- ja viestintäteknologian osaaminen (L5).

Osaamisalueena ajattelu ja oppimaan oppiminen luo pohjan kaikelle koulutoiminnalle. Oppilaan rooli aktiivisena toimijana tukee hyvin kyseistä osa-aluetta. Toisena merkittävänä teemana on itsestä huolehtiminen ja arjen taitojen hallinta. Tämä näkyy kädentaitojen korostamisessa Lahden yhteiskoulun perusopetuksen tuntijaossa. Muuttuvassa yhteiskunnassa koulu pyrkii tarjoamaan apua ja tukea oppilaille oman elämän rakentamisessa ja hallinnassa. Kolmantena aiheena korostuu tieto- ja viestintäteknologian osaaminen, jota tarvitaan yhä enemmän tulevaisuuden työelämässä ja jatko-opinnoissa.

Laaaja-alaisen osaamisen painotukset huomioidaan koulun toimintakulttuurissa, esimerkiksi koulun monialaiset oppimiskokonaisuudet tukevat tavoitteiden toteutumista. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista seurataan ja arvioidaan eri oppiaineissa. Tavoitteiden seuraamisessa voidaan hyödyntää opettajan ja oppilaan välisiä keskusteluja, oppilaiden itsearviointia ja vertaisarviointia sekä tuntiaktiivisuutta.

4. Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

4.1. Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen

Perusopetusta kehitetään opetussuunnitelmallisesti ja pedagogisesti yhtenäisenä kokonaisuutena. Perusopetus jäsenyy valtionneuvoston asetuksen mukaisesti vuosiluokkien 1–2, 3–6 sekä 7–9 muodostamiin jaksoihin. Vuosiluokat muodostavat opetuksellisesti eheän ja kasvatuksellisesti johdonmukaisen jatkumon. Yhteistyö esiopetuksen kanssa vahvistaa työn pitkäjänteisyyttä. Opetuksen järjestäjä huolehtii yhteistyöstä ja opetuksen yhtenäisyydestä riippumatta siitä, toimivatko esiopetus ja perusopetus tai perusopetuksen eri luokka-asteet hallinnollisesti eri yksiköissä tai eri rakennuksissa. Yhteistyötä tehdään mahdollisuuksien mukaan myös seuraavan koulutusvaiheen oppilaitosten kanssa.

Toimintakulttuurilla tarkoitetaan tapaa, jolla yhteisön toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan. Koulun toimintakulttuurissa näkyvät perusopetuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja tavoitteet. Toimintakulttuurilla on keskeinen merkitys yhdenvertaisuuden, oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, oppilaiden osallisuuden, yhteisöllisen opiskeluhoollon ja perusopetuksen yhtenäisyyden toteuttamisessa. Se vaikuttaa aina oppilaan kohtaaman koulutyön laatuun.³² Toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka rakentuu

- työtä ohjaavien normien ja toiminnan tavoitteiden tulkinnasta
- johtamisesta, toiminnan rakenteista ja työn organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista
- yhteisön osaamisesta ja kehittämisestä
- yhteistyöstä eri toimijoiden kanssa
- pedagogiikasta ja ammatillisuudesta
- vuorovaikutuksesta, ilmapiiristä, arkikäytännöistä ja oppimisympäristöistä.

Toimintakulttuuria muovaavat sekä tiedostetut että tiedostamattomat tekijät. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin asioihin ja toimijoihin riippumatta siitä, tunnistetaanko niiden merkitys ja vaikutukset vai ei. Yhteisön jokaisella jäsenellä on merkitystä toimintakulttuurin rakentumisessa. Toimintakulttuuria tulee systemaattisesti johtaa ja kehittää yhteisön arvojen ja tavoitteiden mukaisesti.

Aikuisten tapa toimia välittyy oppilaille, jotka omaksuvat kouluyhteisön arvoja, asenteita ja tapoja. Esimerkiksi vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä sukupuoliroolit siirtyvät oppilaille. Toimintakulttuurin vaikutusten pohdinta ja sen ei-toivottujen piirteiden tunnistaminen ja korjaaminen ovat tärkeä osa toimintakulttuurin kehittämistä.

Toimintakulttuuri ilmenee selvimmin yhteisön käytännöissä. Perusopetuksessa kaikki käytännöt rakennetaan tukemaan opetus ja kasvatustyölle asetettuja tavoitteita. Toimintakulttuurin tulee tukea tavoitteisiin sitoutumista ja edistää yhteisen arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista koulutyössä. Toimintakulttuuriin kehittämisen perusedellytys on toisia arvostava, avoin ja vuorovaikutteinen sekä kaikkia yhteisön jäseniä osallistava ja luottamusta rakentava keskustelu.

4.2. Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Perusopetuksen toimintakulttuurin periaatteiden tehtävänä on tukea opetuksen järjestäjiä ja kouluja toimintansa suuntaamisessa. Periaatteet on kuvattu ajatellen erityisesti koulun toimintaa. Opetuksen

³² Perusopetuksen laatukriteerit, Opetus ja kulttuuriministeriö 2012: 29

järjestäjän tehtävänä on luoda edellytykset periaatteiden toteutumiselle kouluissa ja kehittää omaa toimintakulttuuriaan samassa suunnassa.

Tavoitteena on luoda toimintakulttuuria³³, joka edistää oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä³⁴, oppimista, osallisuutta ja kouluun kiinnittymistä tukevia ratkaisuja sekä hyvinvointia ja kestävää elämäntapaa. Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on inklusiivinen perusopetus, jossa kukin oppilas voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä. Periaatteiden toteuttamiseksi tarvitaan paikallisten tarpeiden ja mahdollisuuksien, esteettömyyden ja saavutettavuuden huomioon ottamista, yhteistyötä oppilaiden huoltajien, opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten, sidosryhmien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa sekä oppilaiden aitoa mukanaoloa yhteisön kehittämisessä.

Lahden yhteiskoulun toimintakulttuurin periaatteita

Lahden yhteiskoulun toimintakulttuurissa korostetaan oppimisen arvostamista ja tekemisen iloa. Perinteisesti koulussa on korostettu hyviä käytöstapoja, toisten huomioonottamista ja hyvää työrauhaa. Suuressa työyhteisössä arvostetaan eri-ikäisiä oppilaita ja kunnioitetaan oppilaiden erilaisia taustoja. Koulun tavoitteena on antaa oppilaille vahva tiedollinen ja taidollinen tausta tulevaisuuden opintoja, työelämää ja koko elämää varten. Tavoite toteutuu parhaiten, kun koko kouluyhteisö sitoutuu noudattamaan yhteisiä sääntöjä.

4.2.1. Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Koulu toimii oppivana yhteisönä ja kannustaa kaikkia jäseniään oppimiseen. Oppiva yhteisö kehittyy dialogin avulla. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä. Tavoitteiden pohdinta, oman työn säännöllinen arviointi ja kiireettömyys edistävät yhteisön oppimista. Sitä tukee kodeilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatu palaute. Oppimista edistää myös kehittämistyöstä, arvioinneista ja tutkimuksesta saadun tiedon hyödyntäminen. Pedagogisen ja jaetun johtamisen merkitys korostuu, ja johtaminen kohdistuu erityisesti oppimisen ja hyvinvoinnin edellytyksistä huolehtimiseen.

Oppiva yhteisö luo edellytyksiä yhdessä ja toinen toisiltaan oppimiseen. Se luo edellytyksiä myös tutkimiseen ja kokeilemiseen sekä innostumisen ja onnistumisen kokemuksiin. Yhteistyön lähtökohdista ovat yhteisön jäsenten hyvät yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot, joita opitaan ennen kaikkea arjen luonnollisissa kohtaamisissa. Näissä aikuisten malli ja esimerkki ovat erityisen tärkeitä.

Tunne- ja vuorovaikutustaidot ovat oppimisen tavoite eri oppiaineissa ja ne sisältyvät myös laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuteen³⁵. Oppituntien lisäksi tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu arkisissa tilanteissa on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria.

Yhteisö rohkaisee jokaista jäsentään yrittämään ja oppimaan myös virheistä. Se antaa sopivia haasteita ja tukee vahvuuksien löytämistä ja hyödyntämistä. Yhteisön jäsenenä oppilaat voivat luoda myönteisen ja realistisen käsityksen itsestään ja kehittää luontaista kokeilun ja tutkimisen haluaan. Oppivassa yhteisössä ymmärretään fyysisen aktiivisuuden merkitys oppimiselle ja irrottaudutaan istuvasta elämäntavasta. Siinä arvostetaan työhön syventymistä, oppimisessa tarvittavaa ponnistelua ja työn loppuunsaattamista.

³³ Perusopetuslaki 26 § (947/2022)

³⁴ Perusopetuslaki 20 b §

³⁵ Perusopetuslaki 11 §, 14 §, Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 6 §

4.2.2. Hyvinvointi ja turvallinen arki

Oppivan yhteisön rakenteet ja käytännöt edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja luovat siten edellytyksiä oppimiselle. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen koulutyöhön ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Oppilaiden vertaissuhteiden aktiivinen tukeminen, myönteiset yhteiset kokemukset ja merkityksellisyyden tunne yhteisön jäsenenä tukevat kouluun kiinnittymistä. Toiminnassa otetaan huomioon yhteisön jäsenten yksilöllisyys ja tasa-arvoisuus sekä yhteisön tarpeet. Koulun käytännöt ovat joustavia ja mahdollistavat monipuolisen toiminnan. Liikkuminen sekä mielen hyvinvointia edistävät yhteiset toiminnot ovat luonteva osa jokaista koulupäivää.

Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä huolehditaan, siitä, että oppilailla on yhdenvertainen mahdollisuus saada ohjausta sekä tukea kehitykseensä, oppimiseensa ja yhteisön jäsenenä toimimiseen sekä yksilöinä että ryhmän jäseninä. Yhteisössä arvostetaan hyväntahtoisuutta ja ystävällisyyttä. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai muuta syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen puututaan³⁶. Koulutyössä pyritään arjen ennakoitavuuteen ja kiireettömyyteen. Kuulluksi tuleminen ja oikeudenmukaisuuden kokemus rakentavat luottamusta. Rauhallinen ja hyväksyvä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä ympäristön viihtyisyys edistävät työrauhaa.

4.2.3. Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

Vuorovaikutus, yhteistyö ja monipuolinen työskentely ovat yhteisön kaikkien jäsenten oppimista ja hyvinvointia edistäviä tekijöitä. Oppiva yhteisö tunnistaa oppimisen ja tiedon rakentumisen moninaisuuden ja toimii joustavasti. Se rohkaisee kokeilemiseen ja antaa tilaa eri ikäkausille ja oppijoille tunnusomaiselle toiminnallisuudelle, luovalle työskentelylle, liikkumiselle, leikille ja elämyksille.

Koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti eri työtapoja ja oppimisympäristöjä ja työskentelyä pyritään säännöllisesti viemään ulos luokkahuoneesta. Luodaan mahdollisuuksia projektimaiseen työskentelyyn ja kokonaisuuksien opiskeluun sekä yhteistyöhön koulun sisällä ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Koulun aikuisten keskinäinen yhteistyö sekä vuorovaikutus ympäröivän yhteiskunnan kanssa tukevat oppilaiden kasvua hyvään vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Yhdessä tekeminen edistää oman erityislaadun tunnistamista ja taitoa työskennellä rakentavasti monenlaisten ihmisten kanssa. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään edistämään vuorovaikutusta sekä työskentelyn moniaistisuutta ja monikanavaisuutta.

4.2.4. Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Koulu oppivana yhteisönä on osa kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa paikallinen ja globaali limittyvät. Erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppivassa yhteisössä kotikansainvälisyys on tärkeä voimavara. Yhteisö arvostaa ja hyödyntää maan kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Se tuo esiin saamelaiskulttuurin ja eri vähemmistöjen merkityksen Suomessa. Se kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa. Yhteisössä tunnistetaan, että oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin on perusoikeus. Kulttuuritraditioihin tutustutaan, erilaisista ajattelu ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti ja luodaan uusia tapoja toimia yhdessä.

Yksi kulttuurisen moninaisuuden ilmentymä on monikielisyys. Jokainen yhteisö ja yhteisön jäsen on monikielinen. Eri kielten käyttö rinnakkain koulun arjessa nähdään luontevana ja kieliä arvostetaan. Kielitietoisessa yhteisössä keskustellaan kieliin ja kieliyhteisöihin kohdistuvista asenteista ja ymmärretään kielen keskeinen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien

³⁶ Perusopetuslaki 29 §

rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä. Eri tiedonalojen kielet ja symbolijärjestelmät avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja jokainen opettaja opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

4.2.5. Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Oppivan yhteisön toimintatavat rakennetaan yhdessä. Osallisuutta edistävä, ihmisoikeuksia toteuttava ja demokraattinen toimintakulttuuri luo perustan oppilaiden kasvulle aktiivisiksi kansalaisiksi.

Oppilaat osallistuvat oman kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. He saavat kokemuksia kuulluiksi ja arvostetuiksi tulemisesta yhteisön jäsenenä. Yhteisö kannustaa demokraattiseen vuoropuheluun ja osallistumiseen sekä luo niille toimintatapoja ja rakenteita. Oppilaskuntatoiminta tarjoaa yhden tärkeän väylän oppilaiden osallistumiselle. Muut toimintamuodot kuten tukioppilas ja kummitoiminta, vapaaehtoistyö tai erilaiset kestävän kehityksen toiminnot täydentävät sitä. Samalla ne vahvistavat yhteistyötä ja vuorovaikutusta koko kouluyhteisössä. Yhteistyö eri hallinnonalojen, seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa syventää käsityksiä yhteiskunnasta ja kansalaisyhteiskunnassa toimimisesta. Yhteydet eri maissa toimivien koulujen kanssa lisäävät globalisoituneessa maailmassa toimimisen taitoja.

4.2.6. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Oppiva yhteisö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä³⁷. Samanarvoisuus ei merkitse samanlaisuutta. Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista.

Peruskouluaikana oppilaiden käsitys omasta sukupuoli-identiteetistä ja seksuaalisuudesta kehittyy. Oppiva yhteisö edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa ja tukee oppilaita oman identiteetin rakentumisessa. Opetus on lähestymistavaltaan sukupuolitietoista. Yhteisö rohkaisee oppilaita tunnistamaan omat mahdollisuutensa sekä suhtautumaan eri oppiaineisiin, tekemään valintoja ja sitoutumaan opiskeluun ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppimisympäristöjä, työtapoja ja opetusmateriaaleja valitsemalla ja kehittämällä luodaan näkyvyyttä inhimillisen moninaisuuden arvostamiselle.

4.2.7. Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Oppiva yhteisö ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon kestävän elämäntavan välttämättömyyden. Arjen valinnoillaan ja toimillaan koulu ilmentää vastuullista suhtautumista ympäristöön. Raaka-aineita, energiaa ja luonnon monimuotoisuutta tuhlaavia materiaalivalintoja ja toimintatapoja muutetaan kestäviksi. Kestävän elämäntavan aineettomien tekijöiden merkitystä hyvinvoinnille korostetaan ja niille annetaan aikaa ja näkyvyyttä päivittäisessä koulutyössä. Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa kestävää arkea.

Oppiva yhteisö rakentaa toivoa hyvästä tulevaisuudesta luomalla osaamisperustaa ekososiaaliselle sivistykselle. Realistinen ja käytännöllinen asenne hyvän tulevaisuuden edellytysten muovaamiseen vahvistaa kasvamista vastuullisuuteen yhteisön jäsenenä, kuntalaisina ja kansalaisina. Se rohkaisee

³⁷ Yhdenvertaisuuslaki

oppilaita kohtaamaan avoimesti ja uteliaasti maailman moninaisuutta sekä toimimaan oikeudenmukaisemman ja kestävämmän tulevaisuuden puolesta.

4.3. Oppimisympäristöt ja työtavat

4.3.1. Oppimisympäristöt

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Oppimisympäristöjen tulee tukea yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta³⁸. Kaikki yhteisön jäsenet vaikuttavat toiminnallaan oppimisympäristöihin. Hyvin toimivat oppimisympäristöt edistävät oppimisen edellytyksiä, vuorovaikutusta, osallistumista ja yhteisöllistä tiedon rakentamista. Ne myös mahdollistavat aktiivisen yhteistyön koulun ulkopuolisten yhteisöjen tai asiantuntijoiden kanssa.

Oppimisympäristöjen kehittämisen tavoitteena on, että oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monipuolisen ja joustavan kokonaisuuden. Esteettömillä oppimisympäristöillä voidaan tukea oppimisen ja koulunkäynnin edellytyksiä ja oppilaille tarjottavaa tukea. Kehittämisessä otetaan huomioon eri oppiaineiden erityistarpeet. Oppimisympäristöjen tulee tarjota mahdollisuuksia luoviin ratkaisuihin sekä asioiden tarkasteluun ja tutkimiseen eri näkökulmista. Lisäksi oppimisympäristöjen kehittämisessä ja valinnassa otetaan huomioon, että oppilaat oppivat uusia tietoja ja taitoja myös koulun ulkopuolella.

Perusopetuksen tilaratkaisujen kehittämisessä, suunnittelussa, toteutuksessa ja käytössä otetaan huomioon ergonomia, ekologisuus, esteettisyys, esteettömyys ja akustiset olosuhteet sekä tilojen valaistus, sisäilman laatu, viihtyisyys, järjestys ja siisteys. Koulun tilaratkaisuilla kalusteineen, varusteineen ja välineineen on mahdollista tukea opetuksen pedagogista kehittämistä ja oppilaiden aktiivista osallistumista. Tilat, välineet ja materiaalit sekä kirjastopalvelut pyritään saamaan oppilaan käyttöön niin, että ne antavat mahdollisuuden myös itsenäiseen opiskeluun ja ovat esteettömiä ja saavutettavia. Koulun sisä- ja ulkotilojen lisäksi eri oppiaineiden opetuksessa hyödynnetään luontoa ja rakennettua ympäristöä. Kirjastot, liikunta, taide ja luontokeskukset, museot ja monet muut yhteistyötahot tarjoavat monimuotoisia oppimisympäristöjä.

Tieto- ja viestintäteknologia on olennainen osa monipuolisia oppimisympäristöjä. Sen avulla vahvistetaan oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisen työskentelyn taitoja sekä tuetaan oppilaiden henkilökohtaisia oppimispolkuja. Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon monimuotoinen mediakulttuuri. Uusia tieto ja viestintäteknologisia ratkaisuja otetaan käyttöön oppimisen edistämiseksi ja tukemiseksi. Oppilaiden omia tietoteknisiä laitteita voidaan käyttää oppimisen tukena huoltajien kanssa sovittavilla tavoilla. Samalla varmistetaan, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus tieto ja viestintäteknologian käyttöön.

Onnistumisen kokemukset ja elämykset erilaisissa ympäristöissä ja oppimistilanteissa innostavat oppilaita oman osaamisensa kehittämiseen. Oppilaat osallistuvat oppimisympäristöjen kehittämiseen. Oppimisympäristöjen suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet³⁹. Näin voidaan ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarvetta. Tuen tarpeen mukaan räätälöidyt ja esteettömät oppimisympäristöt voivat olla osa oppilaan suunnitelmallista tukea.

³⁸ Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta 4 §

³⁹ Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta 4 §

Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon kouluyhteisön ja jokaisen oppilaan kokonaisvaltainen hyvinvointi. Ympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä ja edistää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaista tervettä kasvua ja kehitystä⁴⁰. Oppilaita ohjataan vastuulliseen ja turvalliseen toimintaan kaikissa oppimisympäristöissä. Hyvä työrauha sekä ystävällinen ja kiireetön ilmapiiri tukevat oppimista.

Lahden yhteiskoulu oppimisympäristönä

Lahden yhteiskoulu tarjoaa oppilailleen turvallisen ja ilmapiiriltään viihtyisän oppimisympäristön. Koulun pitkä historia ja hyvät oppimistulokset luovat perinteen, joka kannustaa myönteiseen opiskeluilmapiiriin. Hyvä oppimisympäristö tukee oppilaan kasvua, oppimista ja itseohjautuvuutta sekä antaa mahdollisuuden oman toiminnan arviointiin. Se ottaa huomioon erilaiset oppijat ja oppimisen tavat, innostaa ja kannustaa oppimiseen sekä tarjoaa haasteita kasvulle ja kehittymiselle. Tilojen ja opetusvälineiden puolesta koulu pyrkii tarjoamaan mahdollisimman hyvät ja nykyaikaiset puitteet pedagogiselle opiskelulle ja tiedonhankinnalle. Eri oppiaineiden tarpeet pyritään huomioimaan mahdollisuuksien mukaan.

Opetusjärjestelyillä luodaan kehys, jonka puitteissa opettajat ja oppilaat työskentelevät. Lahden yhteiskoulussa lukuvuosi on jaettu viiteen jaksoon, jotka kukin ovat noin 38 työpäivän mittaisia. Jaksojärjestelmän tarkoituksena on auttaa oppilaita keskittymään vain rajalliseen määrään oppiaineita jakson aikana. Jaksojärjestelmä tuo myös vaihtelua lukuvuoden opiskeluun. Oppitunnin pituus on 75 minuuttia, joten koulupäivään mahtuu enintään viisi oppituntia. Tämä rauhoittaa koulupäivää turhien siirtymisten jäädessä pois. Koulupäivä on oppilaalle myös selkeämpi, sillä koulupäivän aikana opiskeltavia oppiaineita on enintään viisi. Opettajalta 75 minuutin oppituntipituus edellyttää hyvää suunnittelua ja monipuolisia työtapoja. Lahden yhteiskoulussa kaikkia oppiaineita opettavat aineenopettajat.

Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään oppimisympäristönä. Tämän kautta on mahdollista kehittää uusia malleja oppimiseen. Oppilaiden omia tietoteknisiä laitteita voidaan käyttää oppimisen tukena. Samalla varmistetaan, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus tieto- ja viestintäteknologian käyttöön.

Koulun sijainti keskellä kaupunkia mahdollistaa koulun ulkopuolisten oppimisympäristöjen hyödyntämisen eri oppiaineissa. Esimerkiksi kirjastot, museot, liikunta- ja taidekeskukset sekä vierailut kouluun ja koulun ulkopuolelle tarjoavat monimuotoisia oppimisympäristöjä. Koulun ulkopuolisten oppimisympäristöjen lisäksi oppilailla on käytössään hyvin varustettu kirjasto, jossa on oma kirjastonhoitaja. Ruokalapalveluista ja siisteydestä huolehtivat koulun palveluksessa olevat ammattitaitoiset työntekijät.

Oppimisympäristön turvallisuutta vaarantaviin asioihin puututaan heti. Vastuu oppimisympäristön kehittämisestä on koulun henkilöstöllä. Oppilaat ovat mukana oppimisympäristön suunnittelussa ikäkautensa edellytysten mukaisesti. Yhteistyö kotien kanssa on tärkeä osa turvallista ja hyvää oppimisympäristöä ja sen kehittämistä.

4.3.2. Työtavat

Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Työtapojen vaihtelu tukee ja ohjaa koko opetusryhmän ja jokaisen oppilaan oppimista ja on osa oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä. Opetuksessa käytetään eri ikäkausiin sekä erilaisiin oppimistilanteisiin soveltuvia työtapoja. Työtapojen ja

⁴⁰ Valtioneuvoston asetusperusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta 4 §

arviointimenetelmien monipuolisuus antaa oppilaalle mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota myös sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Monipuoliset työtavat tuovat oppimiseen iloa ja onnistumisen kokemuksia sekä tukevat eri ikäkausille ominaista luovaa toimintaa. Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat sekä eri aistien käyttö ja liikkuminen lisäävät oppimisen elämyksellisyyttä ja vahvistavat motivaatiota. Motivaatiota vahvistavat myös työtavat, jotka tukevat itseohjautuvuutta ja ryhmään kuulumisen tunnetta. Draamatoiminta sekä muut taiteelliset ilmaisukeinot edistävät oppilaiden kasvua itsensä tunteviksi, itsetunnoltaan terveiksi ja luoviksi ihmisiksi. Tällöin oppilaat pystyvät ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja toimimaan rakentavassa vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten ja ryhmien kanssa. Työtapojen valinnalla voidaan tukea myös yhteisöllistä oppimista, jossa osaamista ja ymmärrystä rakennetaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa rooleissa, jakamaan tehtäviä keskenään ja olemaan vastuussa sekä henkilökohtaisista että yhteisistä tavoitteista.

Työtapojen valinnassa otetaan huomioon eri oppiaineiden ominaispiirteet sekä laaja-alaisen osaamisen kehittäminen. Oppiaineille ominaisten työtapojen käyttö edistää sekä jäsentyneiden tietorakenteiden muodostumista että taitojen omaksumista. Oppimisen kannalta tärkeitä ovat tiedon hankkimisen, käsittelyn, analysoimisen, esittämisen, soveltamisen, yhdistelemisen, arvioinnin ja luomisen taidot. Tutkiva ja ongelmalähtöinen työskentely, leikki, mielikuvituksen käyttö ja taiteellinen toiminta edistävät käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista, kriittistä ja luovaa ajattelua sekä taitoa soveltaa osaamista.

Opetuksen eriyttäminen ohjaa työtapojen valintaa. Eriyttäminen perustuu oppilaantuntemukseen ja on kaiken opetuksen pedagoginen lähtökohta. Se koskee opiskelun laajuutta ja syvyyttä, työskentelyn rytmiä ja etenemistä sekä oppilaiden erilaisia tapoja oppia. Eriyttäminen perustuu oppilaan tarpeille ja mahdollisuuksille suunnitella itse opiskeluaan, valita erilaisia työtapoja ja edetä yksilöllisesti. Työtapojen valinnassa otetaan huomioon myös oppilaiden väliset yksilölliset ja kehitykselliset erot. Eriyttämällä tuetaan oppilaan itsetuntoa ja motivaatiota sekä turvataan oppimisen rauhaa. Eriyttämällä myös ehkäistään tuen tarpeen syntymistä.

Myös opetuksen eheyttäminen ohjaa työtapojen valintaa.

Monipuolinen ja tarkoituksenmukainen tieto ja viestintäteknologian käyttö lisää oppilaiden mahdollisuuksia kehittää työskentelyään ja verkostoitumistaitojaan. Siten valmiudet tiedon omatoimiseen, vuorovaikutteiseen ja kriittiseen hankintaan, käsittelyyn ja luovaan tuottamiseen karttavat. Työtapojen valinnassa hyödynnetään pelien ja pelillisyyden tarjoamat mahdollisuudet.

Opettaja valitsee työtavat vuorovaikutuksessa oppilaiden kanssa ja ohjaa oppilaita erityisesti uusien työtapojen käytössä itseohjautuvuutta vahvistaen. Oppimaan oppimisen taidot kehittyvät parhaiten silloin, kun opettaja ohjaa oppilaita myös suunnittelemaan ja arvioimaan työskentelytapojaan. Tämä motivoi ja auttaa oppilaita ottamaan vastuuta oppimisesta ja työskentelystä kouluyhteisössä. Yhteinen tavoitteiden ja arviointiperusteiden pohdinta sitouttaa tavoitteiden mukaiseen työskentelyyn.

Lahden yhteiskoulun työtavat

Lahden yhteiskoulu pyrkii tarjoamaan oppilaille ja opettajille hyvät mahdollisuudet hyödyntää monipuolisesti erilaisia työtapoja. Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä oppilaiden kehitystaso, tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Valinnassa huomioidaan eri oppiaineiden ominaispiirteet ja vaatimukset sekä laaja-alainen osaaminen. Oppiaineille ominaisten työtapojen käyttö edistää sekä jäsentyneiden tietorakenteiden muodostumista että taitojen omaksumista. Oppimisen kannalta tärkeitä ovat tiedon hankkimisen, käsittelyn, analysoimi-

sen, esittämisen, soveltamisen, yhdistelemisen, arvioinnin ja luomisen taidot. Tutkiva ja ongelmalähtöinen työskentely, leikki, mielikuvituksen käyttö ja taiteellinen toiminta edistävät käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista, kriittistä ja luovaa ajattelua sekä taitoa soveltaa osaamista.

Työtavat, jotka tukevat itseohjautuvuutta ja ryhmään kuulumisen tunnetta, vahvistavat opiskelumotivaatiota. Työtapojen valinnalla voidaan tukea yhteisöllistä oppimista, jossa osaamista ja ymmärrystä rakennetaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Monipuolinen ja tarkoituksenmukainen tieto- ja viestintäteknologian käyttö lisää oppilaiden mahdollisuuksia kehittää työskentelyään ja verkostoitumistaitojaan. Siten valmiudet tiedon omatoimiseen käsittelyyn ja tuottamiseen karttuvat.

Opettaja valitsee työtavat vuorovaikutuksessa oppilaiden kanssa ja ohjaa oppilaita suunnittelemaan ja arvioimaan työskentelyä. Työtapojen vaihtelu tukee ja ohjaa koko opetusryhmän ja jokaisen oppilaan oppimista. Mahdollisuuksien mukaan opettaja voi käyttää eriyttämistä tai eheyttämistä työtapoja valitessaan. Näin tuetaan oppilaan itsetuntoa ja motivaatiota sekä turvataan oppimisen rauhaa. Eriyttämisellä myös ehkäistään tuen tarpeen syntymistä. Erilaiset työtavat antavat oppilaalle mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin. Monipuoliset työtavat lisäävät oppimisen iloa ja onnistumisen kokemuksia sekä auttavat oppilaita ottamaan vastuuta oppimisestaan ja työskentelystään kouluyhteisössä.

4.4. Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetuksen yhtenäisyyttä tukevaa toimintakulttuuria. Eheyttämisen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen. Se auttaa oppilaita yhdistämään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen. Eheyttämistä voidaan toteuttaa mm:

- rinnastamalla eli opiskelemalla samaa teemaa kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti
- jaksottamalla eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat peräkkäin opiskeltaviksi
- toteuttamalla toiminnallisia aktiviteetteja kuten teemapäiviä, erilaisia tapahtumia, kampanjoita, opintokäyntejä ja leirikouluja
- suunnitteleamalla monialaisia, pitempikestoisia oppimiskokonaisuuksia, joiden toteuttamiseen osallistuu useampia oppiaineita ja joihin voi sisältyä edellä mainittuja eheyttämistapoja
- muodostamalla oppiaineista integroituja kokonaisuuksia
- kokonaisopetuksena, jossa kaikki opetus toteutetaan eheyttynä kuten esiopetuksessa.

Jotta voidaan turvata kaikkien oppilaiden mahdollisuus kokonaisuuksien tarkasteluun ja oppilaita kiinnostavaan tutkivaan työskentelyyn, opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että oppilaiden opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteet, sisällöt ja toteuttamistavat päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa ja ne täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmissa. Oppimiskokonaisuudet suunnitellaan riittävän pitkäkestoisiksi siten, että oppilailla on aikaa syventyä oppimiskokonaisuuden sisältöön ja työskennellä

tavoitteellisesti, monipuolisesti ja pitkäjänteisesti. Paikallisessa opetussuunnitelmassa ja lukuvuosisuunnitelmassa voidaan päättää myös muista opetuksen eheyttämistavoista.

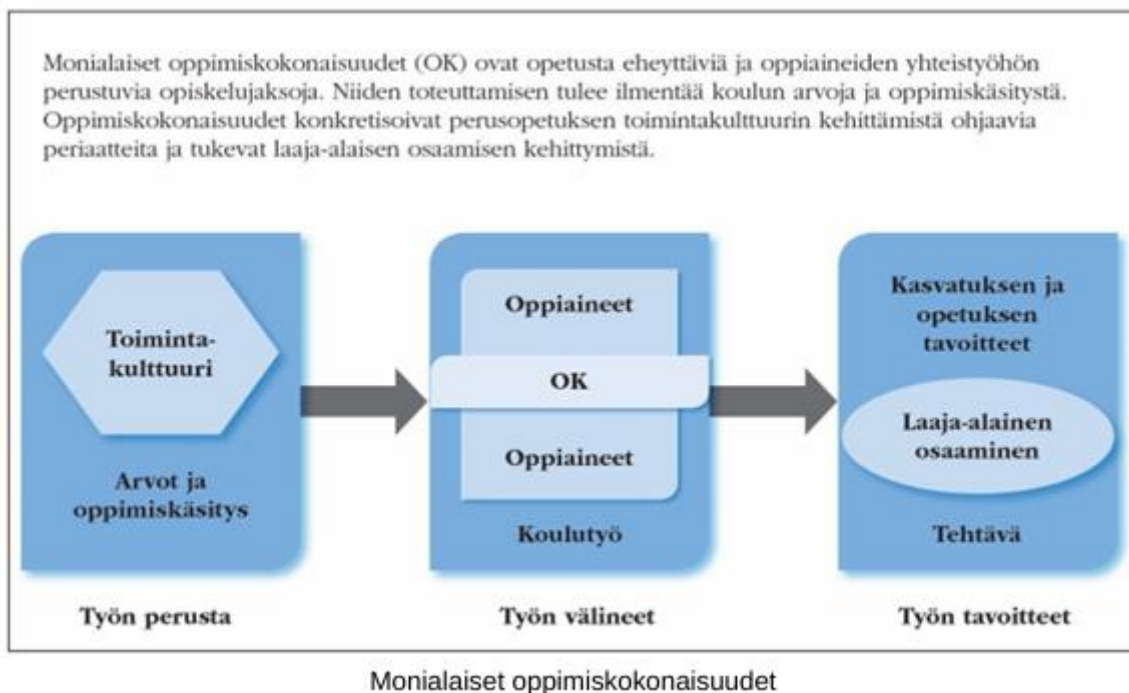
Monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään toimintakulttuurin periaatteita.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppilaiden osallistuminen suunnitteluun on välttämätöntä. Oppimiskokonaisuuksien tarkoituksena on käsitellä toiminnallisesti oppilaiden kokemusmaailmaan kuuluvia ja sitä avartavia asioita, jolloin tavoitteena on

- vahvistaa oppilaiden osallisuutta ja tarjota mahdollisuuksia olla mukana opiskelun tavoitteiden, sisältöjen ja työskentelytapojen suunnittelussa
- nostaa esiin oppilaiden merkityksellisiksi kokemia kysymyksiä sekä luoda tilaisuuksia niiden käsittelyyn ja edistämiseen
- lisätä mahdollisuuksia opiskella erilaisissa ja eri-ikäisten oppilaiden ryhmissä ja työskennellä useiden eri aikuisten kanssa
- tarjota mahdollisuuksia yhdistää koulun ulkopuolinen oppiminen koulutyöhön
- antaa tilaa älylliselle uteliaisuudelle, elämyksille ja luovuudelle sekä haastaa monenlaisiin vuorovaikutus ja kielenkäyttötilanteisiin
- vahvistaa tietojen ja taitojen soveltamista käytäntöön sekä harjaannuttaa kestävän elämäntavan mukaista toimijuutta
- innostaa oppilaita toimimaan yhteisöä ja yhteiskuntaa rakentavalla tavalla.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen edellyttävät yhteistyötä eri lähestymistapoja edustavien oppiaineiden kesken sekä koulun muun toiminnan hyödyntämistä. Kaikki oppiaineet ovat vuorollaan mukana oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa kulloisenkin kokonaisuuden edellyttämällä tavalla. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

Oppilaille annetaan palautetta työskentelystään oppimiskokonaisuuden aikana ja oppilaan osoittama osaaminen otetaan huomioon oppiaineissa annettavaa sanallista arviota tai arvosanaa muodostettaessa.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet Lahden yhteiskoulussa

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetuksen yhtenäisyyttä tukevaa toimintakulttuuria. Eheyttämisen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen. Se auttaa oppilaita yhdistämään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Lahden yhteiskoulussa monialaiset oppimiskokonaisuudet ovat:

6. Luokka

- "Minä osaan ja opin" = oppimaan oppiminen ja tapakasvatus
- Lähiympäristö

7. Luokka

- Arjen taidot ja elämänhallinta
- Media

8. Luokka

- Kulttuurien moninaisuus
- Kestävä kehitys

9. Luokka

- Aktiivinen kansalainen

Työelämää ja yritteliäisyyttä käsitellään läpäisy periaatteella 8. ja 9. luokilla.

Koulun lukuvuosisuunnitelmassa voidaan vaihtoehtoisesti valita kaikkia vuosiluokkia koskeva yhteinen oppimiskokonaisuus.

Jokaisella vuosiluokalla toteutetaan vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus, jossa on mukana useita oppiaineita. Oppimiskokonaisuus vastaa tuntimäärältään noin yhden viikon kokonaistuntimäärää. Toteutettava oppimiskokonaisuus päätetään lukuvuosisuunnitelmassa, jossa kuvataan mukana olevat oppiaineet sekä oppimiskokonaisuuden tarkemmat tavoitteet ja sisältö. Oppimiskokonaisuuksien varsinainen suunnittelutyö toteutetaan yhteistyössä oppilaiden kanssa. Arvioinnissa voidaan käyttää monia erilaisia tapoja, esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia, opetuskeskustelua ja portfoliotyöskentelyä. Opettaja valitsee haluamansa arviointitavan omassa oppiaineessaan ja huomioi sen osana kokonaisarvosanaa. Monialaisia oppimiskokonaisuuksia kehitetään ja arvioidaan säännöllisesti.

5. Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen

5.1. Yhteinen vastuu koulupäivästä

Arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri ilmenevät koulutyön käytännön järjestämisessä. Järjestämisen tulee edistää kasvatukselle ja opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja perusopetuksen tehtävän toteuttamista. Järjestämisellä luodaan edellytykset oppilaiden hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle sekä huolehditaan kouluyhteisön sujuvasta toiminnasta ja yhteistyöstä. Koulutyön käytännöt edistävät myös kestävästä elämäntapaa.

Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Hyvä opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutussuhde edistää kouluun kiinnittymistä⁴¹. Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, opiskeluhoito ja oppimisen tuki kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus⁴². Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjaukseen, opiskeluhoitoon ja oppimisen tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien ja poissaolojen suunnitelmallinen ennaltaehkäisy⁴³ sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista. Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ja didaktisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja opiskeluhoollolliseen tukeen toteutuu. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten kanssa tehtävää yhteistyötä.

Oppilailla on kouluyhteisön jäsenenä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovituista tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä. Laki velvoittaa oppilaan⁴⁴ osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti. Oppilaan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä⁴⁵. Vapautus opetukseen osallistumisesta⁴⁶ voidaan myöntää oppilaalle vain tilapäisesti erityisestä syystä. Koti ja koulu yhdessä ohjaavat oppilaita toimimaan lain edellyttämällä tavalla ja tukevat oppilaita näiden ponnisteluissa. Koulun tehtävänä on puuttua suunnitelmallisesti poissaoloihin⁴⁷ ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään.

⁴¹ Perusopetuslaki 26 §

⁴² Perusopetuslaki 30 § 1 mom. ja perusopetuslaki 29 § 1 mom. (1267/2013)

⁴³ Perusopetuslaki 26 §

⁴⁴ Perusopetuslaki 35 § 2 mom.

⁴⁵ Perusopetuslaki 35 § 2 mom. (163/2022)

⁴⁶ Perusopetuslaki 35 § 1 mom.

⁴⁷ Perusopetuslaki 26 §

Yhteinen vastuu koulupäivästä Lahden yhteiskoulussa

Lahden yhteiskoulussa turvallisen koulupäivän luominen kuuluu kaikille koulun aikuisille tehtävästä riippumatta. Opettajien sekä muun henkilökunnan tehtävänä on puuttua välittömästi tilanteisiin, joissa turvallisuus on vaarassa. Turvallisen koulupäivän luomisessa myös oppilailla on merkittävä vastuu. Oppilaat tietävät, mitkä ovat koulun säännöt ja mitä seurauksia sääntöjen rikkomisesta on. Merkittävä rooli on myös yhteistyöllä vanhempien kanssa, mikä tukee turvallisen kouluyhteisön luomista.

Lahden yhteiskoulussa korostetaan turvallisen koulupäivän luomisessa koulun sääntöjä, selkeitä rutineja ja toimintatapoja. Koulun säännöt on kirjattu LYK-kalenteriin, joka jaetaan oppilaille lukuvuoden alussa. Koulu pyrkii myös luomaan avoimen, välittävän ja kannustavan ilmapiirin, jossa uskalletaan keskustella avoimesti. Oppilailla on myös mahdollisuus osallistua turvallisen ilmapiirin luomiseen esimerkiksi aktiivisesti läpi lukuvuoden toimivien oppilaskunta- ja tukioppilastoiminnan kautta.

Oppilaskunnan hallitus edustaa oppilaita ja tapaa tässä tehtävässään säännöllisesti koulun johtoa ja opiskeluhuollon toimijoita. Kolmen vuoden välein tehtävä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma edellyttää oppilaille tehtävää kyselyä, jonka tulokset käsitellään oppilaskunnan kanssa.

Kodin ja koulun yhteistyön tavoitteena on luoda huoltajille matala kynnyksellä yhteydessä koulun oppilaita tai koulun käytänteitä koskevissa asioissa. Koulu kutsuu huoltajia vanhempainiltoihin sekä luokanvalvojien oppilas- tai perhekohtaisiin keskustelutuokioihin. Huoltajia on myös mukana koulun vanhempainyhdistyksessä sekä koulun päätöksenteossa koulun johtokunnan jäsenenä.

Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen

Läsnäoloa tukeva koulun toimintakulttuuri edistää oppimista, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Poissaolojen ehkäiseminen on keskeisessä asemassa suunniteltaessa poissaoloihin liittyviä toimenpiteitä ja toimintamalleja. Poissaolojen ehkäisemisessä kouluun kiinnittymistä ja läsnäoloa tuetaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaankin tasolla⁴⁸.

Koulussa opitaan tunne ja vuorovaikutustaitoja ja ryhmässä toimimisen taitoja osana oppiaineiden opetusta ja laaja-alaisen osaamisen kokonaisuutta.

Yhteisön kannustava ilmapiiri tukee oppilaiden aitoa toimijuutta sekä vertaissuhteiden muodostumista. Erityistä huomiota läsnäolon tukemiseen tulee kiinnittää opintojen nivelvaiheissa⁴⁹, jolloin kiinnittyminen uuteen yhteisöön on kesken.

Opiskeluhoolto on yhteisöllistä ja yksilökohtaista työtä, jonka avulla huolehditaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaan hyvinvoinnista ja oppimisesta. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria ja arjen huolenpitoa, jonka avulla vahvistetaan oppilaan osallisuutta ja kokemusta kuulumisesta luokkaan ja kouluyhteisöön. Opiskeluhoolto ulottuu kaikkeen koulutyöhön ja on kouluyhteisön aikuisten yhteinen tehtävä. Välittävä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä kiireettömyys ja kuulluksi tuleminen edistävät oppilaan kiinnittymistä yhteisöön. Poissaolojen ehkäisemistä, suunnitelmallista seurantaa ja niihin puuttumista koordinoi koulukohtainen opiskeluhooltoryhmä osana yhteisöllisen opiskeluhooltotyön kokonaisuutta. Yhteisöllisen työn suunnittelussa on tärkeää varmistaa oppilaiden ja huoltajien osallisuus⁵⁰.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden varhainen havaitseminen sekä riittävä ja oikea-aikainen tuki ehkäisee poissaoloja. Oppimisen sujuminen, onnistumiset ja kannustava palaute tukevat kouluun

⁴⁸ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022) sekä Oppilas ja opiskelijahuoltolaki 2 6 § (1287/2013)

⁴⁹ Perusopetuslaki 26 §

⁵⁰ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022) sekä Oppilas ja opiskelijahuoltolaki 2 6 § (1287/2013)

kiinnittymistä⁵¹. Myös kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen ja niihin järjestelmällinen puuttuminen⁵² tukevat yksittäisen oppilaan ja koko yhteisön hyvinvointia ja kiinnittymistä koulutyöhön.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö, keskustelu läsnäolon merkityksestä ja tiedottaminen poissaolojen seurannasta ja puuttumisen käytännöistä tukee oppilaan läsnäoloa koulussa⁵³.

Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen Lahden yhteiskoulussa

Lahden yhteiskoulussa kiinnitetään erityisesti huomiota yhteisöllisyyteen. Tätä tukevat koulun omat kuraattorien pitämät ryhmäytymishetket, yhteistyössä Lahden nuorisopalveluiden kanssa toteutetut toimintakokempuspäivät, luokanvalvojan tunnit, koulun juhlat ja tapahtumat, tukioppilastoiminta, opiskelijakunnan hallituksen toiminta sekä LYK-kummi, eli Lummi-toiminta, jossa vanhemmat ikäluokat toimivat nuorempien koulukummeina luokkakohtaisesti. Suurta osaa tästä yhteisöllisestä työstä organisoidaan koulun opiskeluhoitoryhmän kautta. Opiskeluhoitoryhmä tapaa vuosittain sekä oppilaita oppilaskunnan hallituksen kanssa järjestettyjen tapaamisten ja huoltajia vanhempainyhdistyksen kanssa järjestettävien tapaamisten kautta. Näin sekä oppilaat että huoltajat ovat osallisena yhteisöllisen työn suunnittelusta.

Koulupoissaoloja, koulun keskeyttämistä ja muita kouluun tulemisen haasteita ennakoidaan Yhteiskoulussa tutkimalla oppilaiden kouluun kiinnittymistä eli oppilaiden suhdetta koulunkäyntiin, oppimiseen ja opiskeluun sekä sitä, miten he kokevat suhteet koulussa toisiin oppilaisiin sekä koulun aikuisiin. Vuosittain järjestetään oppilaille kysely, jossa kouluun kiinnittymistä tutkitaan. Kyselyssä havainnoidaan kolmea kiinnittymisen osa-aluetta: emotionaalista, kognitiivista ja toiminnallista kiinnittymistä.

Aineenopettajat ja luokanvalvojat vahvistavat oppilaiden kiinnittymistä kouluun oppituntivuorovaihtuksessa. Opettajat kiinnittävät huomiota kolmeen osa-alueeseen: tunnetukeen, ohjaukselliseen tukeen sekä luokan toiminnan organisointiin. Yhteiskoulussa painotetaan kohtaamisen ja huomioiduksi tulemisen tärkeyttä koko kouluyhteisön tasolla. Tavoitteena on, että yksittäisen oppilaan suhde koulussa käymiseen, oppimiseen ja koulussa oleviin ihmisiin on vahva ja että luokkien toiminta on sujuvaa, opiskeluilmapiiri on hyvä ja ryhmän jäsenillä on vahvat keskinäiset suhteet.

Koko koulun tasolla poissaolomääriä seurataan vuosittain. Seurannasta saatua tietoa hyödynnetään kouluun kiinnittymistä vahvistavassa työssä.

Poissaolojen seuranta ja niistä ilmoittaminen

Opetuksen järjestäjä seuraa poissaoloja suunnitelmallisesti hyödyntäen koulutason tietoja. Opetuksen järjestäjä päättää poissaoloihin puuttumisen toimintamallissaan⁵⁴ kenen tehtävänä ja miten on seurata koulun tasolla oppilaiden poissaoloja suunnitelmallisesti koulu, luokka ja yksilötasolla.

On tärkeää, että poissaoloihin reagoidaan varhain poissaolon syystä riippumatta. Poissaolosta ilmoitetaan huoltajalle tai muulle oppilaan lailliselle edustajalle⁵⁵ mahdollisimman pian. Poissaolojen lisääntyessä tai pitkittyessä tulee olla viipymättä yhteydessä opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisiin⁵⁶. Poissaolojen kohdennetusta seurannasta sovitaan yksilöllisesti⁵⁷.

⁵¹ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022) sekä Oppilas ja opiskelijahuoltolaki 2 6 § (1287/2013)

⁵² Perusopetuslaki 29 § (626/1998)

⁵³ Perusopetuslaki 26 §

⁵⁴ Perusopetuslaki 26 §

⁵⁵ Perusopetuslaki 26 §

⁵⁶ Oppilas ja opiskelijahuoltolaki 5 § (1287/2013)

⁵⁷ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas ja opiskelijahuoltolaki 14 19 § (1287/2013)

Poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen

Poissaolojen taustasyyt ovat moninaiset ja ne voivat liittyä niin yhteiskunnan, koulun, oppilaan kuin kodinkin tapahtumiin ja muutoksiin. Oppilaan kannalta tarkoituksenmukaisten tukitoimien tarjoamiseksi on hyvä selvittää poissaolojen taustasyitä siinä määrin kuin se on mahdollista. Syiden selvittäminen ja vastuut sovitaan tiiviissä yhteistyössä oppilaan, huoltajien, opettajien ja opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten kanssa⁵⁸. Opetuksen järjestäjän ja koulun tulee tunnistaa kouluun ja kouluyhteisöön liittyviä tekijöitä poissaolotilanteissa⁵⁹ ja puuttua niihin.

Yksittäisen oppilaan poissaoloihin puututaan opetuksen järjestäjän tekemän poissaoloihin puuttumisen toimintamallin⁶⁰ mukaisesti. Opettaja voi konsultoida yksittäisen oppilaan asiassa opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisia opiskeluhoitotuen tarpeen arvioimiseksi ja tilanteen selvittämiseksi. Monialainen työskentely on tärkeää käynnistää mahdollisimman varhain. Tarvittaessa kutsutaan koolle monialainen asiantuntijaryhmä (yksilökohtainen). Ryhmässä selvitetään oppilaan tuen tarvetta, järjestetään tukea ja seurataan tilannetta⁶¹. Opiskeluhoitopalveluista oppilas ohjataan tarvittaessa koulun ulkopuolisiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin⁶².

Oppilaan poissaolojen vähentämiseksi voidaan lisäksi tarvita oppilaan tarvitsemien oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimien päivittämistä⁶³. Mikäli oppilas ei terveydentilan tai painavan muun syyn vuoksi pysty kokonaan tai osittain osallistumaan lähiopetukseen, tulee viimesijaisena keinona harkita päätöksen tekemistä erityisistä opetusjärjestelyistä ja oppimissuunnitelmasta ja siitä, miten oppilaan opetus, oppimisen tuki ja arviointi järjestetään poissaolojakson aikana⁶⁴.

Tarvittaessa on otettava yhteyttä sosiaalihoitoon tuen tarpeen arvioimiseksi tai tehtävä lastensuojeluilmoitus⁶⁵.

Poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen Lahden yhteiskoulussa

Lahden yhteiskoulussa on käytössä toimiva poissaoloihin puuttumisen malli. Mallissa sovelletaan Päijät-Hämeen poissaoloihin puuttumisen mallia.

Poissaololle on aina oltava hyväksyttävä syy. Hyväksyttävä syy on sairaus ja rehtorin tai luokanvalvojan antama lupa. Luvan enintään kolmen päivän poissaoloon myöntää luokanvalvoja, muutoin rehtori tai vararehtori. Lupa on pyydettävä aina etukäteen Yhteiskoulun työ- ja viestintäjärjestelmän Eepoksen kautta tai hakemuslomakkeella, joita saa koulun toimistosta tai verkkosivuilta. Huoltaja vastaa oppilaan opiskelusta lomamatkojen aikana.

Oppilaan tehtävänä on huolehtia koulunkäynnistä työjärjestyksen mukaisesti ja huoltajan tulee tukea oppilasta tässä tehtävässä. Mahdollisten poissaolojen kohdalla oppilaan ja huoltajien tulee noudattaa LYK-kalenterin ohjetta poissaolojen selvityksestä.

Sairastapauksessa huoltajan tulee ilmoittaa oppilaan poissaolosta luokanvalvojalle heti ensimmäisenä poissaolopäivänä. Huoltaja ilmoittaa oppilaan sairastumisesta Eepoksen kautta. Koulupäivän voi keskeyttää vain rehtorin, opettajan tai terveydenhoitajan luvalla.

⁵⁸ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas ja opiskelijahuoltolaki 14 19 § (1287/2013), Perusopetuslaki 3 § (626/1998)

⁵⁹ Perusopetuslaki 26 §

⁶⁰ Perusopetuslaki 26 §

⁶¹ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas ja opiskelijahuoltolaki 14 19 § (1287/2013)

⁶² Terveydenhuoltolaki 15 a §, 16 §, 17 a § (1326/2010), Sosiaalihoitolaki 5 §, 10 §, 27 c § (1301/2014) sekä Oppilas ja opiskelijahuoltolaki 14 19 § (1287/2013)

⁶³ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Perusopetuslaki 16 §, 16 a §, 17 §, 17 a § (628/1998)

⁶⁴ Perusopetuslaki 18 § (628/1998)

⁶⁵ Sosiaalihoitolaki 35 § (1301/2014)

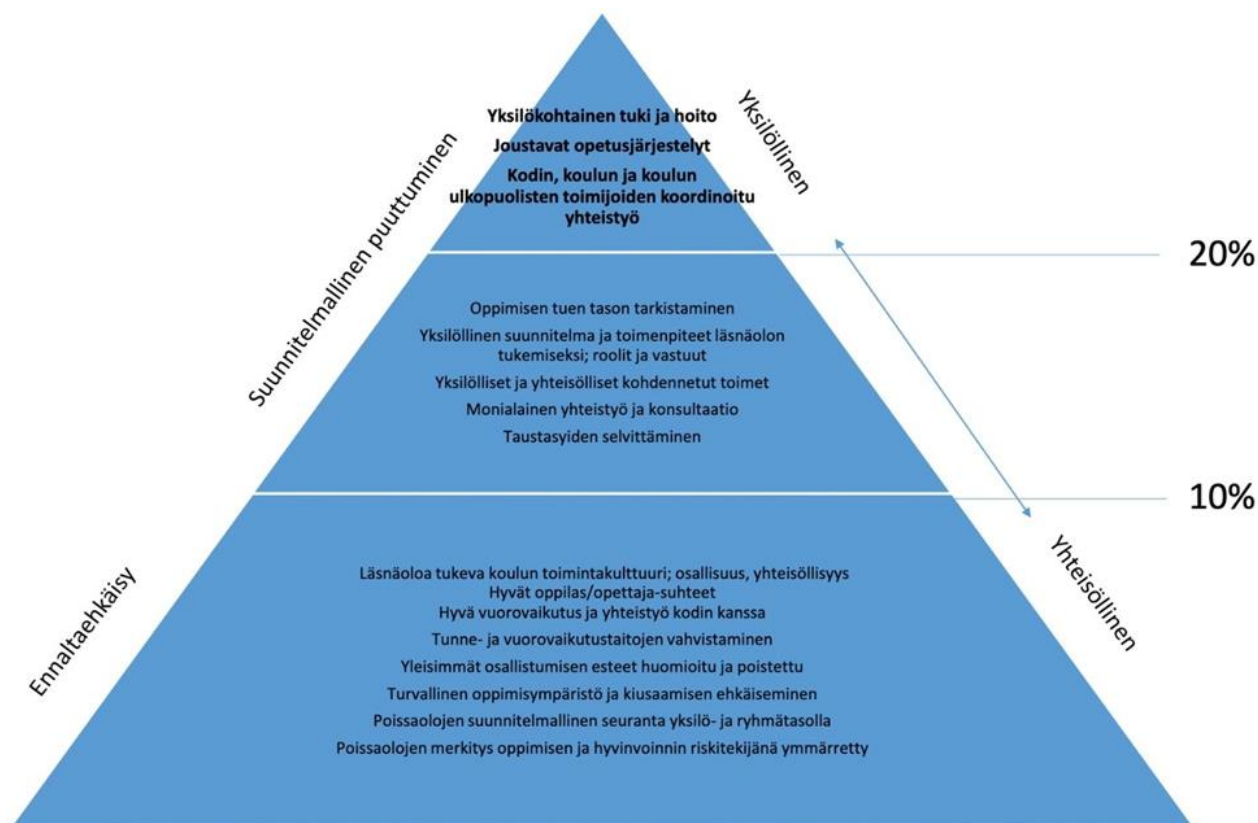
Lahden yhteiskoulussa on käytössä poissaoloihin puuttumisen yhteistyömalli. Mallin tarkoituksena on päästä puuttumaan mahdollisimman varhain poissaolojen taustalla oleviin ongelmiin yhdessä oppilaiden, huoltajien ja tarvittaessa viranomaisverkostojen kanssa. Pitkittyneet poissaolot hankaloittavat opinnoissa etenemistä, vaikuttavat oppilaan kaverisuhteisiin ja pahimmillaan lisäävät syrjäytymisen riskiä.

Luokanvalvoja seuraa Eepoksen välityksellä oppilaiden poissaoloja päivittäin. Jos oppilas on luvatta poissa tai jos poissaoloja kertyy yli yhden viikkotuntimäärän verran tai jos oppilas on prosentuaalisesti laskettuna yhden jakson tuntimäärästä yli 10 % pois, luokanvalvoja on yhteydessä kotiin ja selvittelee tilannetta. Tarvittaessa sovitaan oppilaan ja huoltajan kanssa koulun opetusjärjestelyihin liittyvästä tai opiskeluhuollollisesta tuesta. Luokanvalvoja selvittää syitä poissaolojen taustalla ja tekee tarvittavia toimenpiteitä näiden syiden poistamiseksi yhteistyössä opiskeluhuollon henkilöstön kanssa. Jos poissaolot edelleen jatkuvat ja jakson kokonaistuntimäärästä poissaoloja on kertynyt 20 %, luokanvalvoja varmistaa tarvittavien kohdennettujen tukitoimien toteutumisen.

Luokanvalvoja ohjaa oppilaita opiskeluhuoltohenkilöstön tuen piiriin matalalla kynnyksellä myös poissaolojen suhteen. Oppilaan kanssa sovitaan yhdessä, miten yhteydenotto opiskeluhuoltohenkilöstöön tehdään. Oppilas voi halutessaan olla itse yhteydessä kuraattoriin, psykologiin tai terveydenhoitajaan tai luokanvalvoja voi tehdä sen oppilaan näin toivoessa. Koulupoissaolot nousevat tapauskohtaisesti esiin myös terveystarkastuksissa. Terveystarkastaja tekee tiivistä yhteistyötä luokanvalvojen ja muun opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa, jotta esiinnoussut huoli runsaiden ja/tai luvattomien poissaolojen suhteen saadaan ratkaistuksi.

Mikäli poissaolot ovat luvattomia tai niiden määrä on huolestuttava, luokanvalvoja keskustelee asiasta oppilaan kanssa ja on yhteydessä huoltajiin. Tilanteen mukaan luokanvalvoja voi konsultoida opiskeluhuoltotyöryhmän jäseniä asiassa. Jos koulupoissaolot jatkuvat, järjestetään monialaisen asiantuntijaryhmän neuvottelu, johon voidaan huoltajien lisäksi kutsua mukaan myös koulun ulkopuolisia yhteistyötahoja, esimerkiksi lastensuojelun tai perheneuvolan työntekijöitä. Monialaisen asiantuntijaryhmän neuvotteluun osallistuvat oppilaan ja huoltajien lisäksi luokanvalvoja ja opiskeluhuoltoryhmän jäsenet, joiden läsnäolo neuvottelussa on tarpeellista. Neuvottelussa laaditaan opiskeluhuoltokertomus ja sovitaan keinoista, joilla oppilasta ja perhettä tuetaan. Neuvottelussa tehdään tarvittaessa myös kouluun palaamissuunnitelma ja sovitaan, kuinka poissaolojakson aikana kertyneet rästitehtävät hoidetaan.

Jos luvattomia poissaoloja kertyy useita tai koulupoissaoloja on muutoin huolestuttava määrä, koululta tehdään lastensuojeluilmoitus. Yhteistyö koulun ja ulkopuolisten auttajatahojen kanssa pyritään pitämään tiiviinä hyvän yhteistyön ja oppilaan edun saavuttamiseksi.

Kaavio 1. Ennaltaehkäisevät toimet ja suunnitelmallinen puuttuminen poissaolojen suhteen.

Kaaviossa on kuvattu Lahden yhteiskoulun toimia poissaolojen suhteen. Kun yksittäisen oppilaan poissaolojen tuntimäärä vastaa 10 % kokonaistuntimäärästä, luokanvalvojan johdolla siirrytään ennaltaehkäisevistä toimista suunnitelmalliseen puuttumiseen. Kun poissaolojen tuntimäärä vastaa 20 % kokonaistuntimäärästä, luokanvalvoja varmistaa, että tarvittavat kohdennetut tukitoimet ovat käytössä. Tietenkin oppilaan tilannetta tarkastellaan yksilökohtaisesti, jolloin poissaolojen prosenttimäärä ei määritä opiskeluhuollollisten tukitoimien järjestämistä.

Kodin ja koulun hyvä ja luottamuksellinen yhteistyö on tärkeää oppilaan hyvinvoinnille ja koulunkäynnille. Lahden yhteiskoulun koulupoissaoloihin puuttumisen yhteistyömallissa tavoitteena on suunnitelmallisesti tukea jokaisen lapsen ja nuoren hyvää ja turvallista koulupolkua.

Lahden yhteiskoulun poissaolojen puuttumisen yhteistyömallia tarkastellaan vuosittain ja sitä kehitetään tarpeiden mukaan. Tästä vastuussa ovat koulukuraattorit ja opiskeluhoitoryhmä. Kehitystyössä otetaan huomioon vuosittain tehtävä kouluun kiinnittymisen kysely ja sen tulokset.

5.2. Yhteistyö

Opetustoimi ja koulu tekevät monipuolista yhteistyötä perusopetuksen yhtenäisyyden, eheyden ja laadun varmistamiseksi, toiminnan avoimuuden lisäämiseksi sekä oppilaiden oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä tarvitaan myös oppimisympäristöjen monipuolisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Yhteistyö on suunnitelmallista ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

5.2.1. Oppilaiden osallisuus

Koulutyö järjestetään siten, että sen perustana on oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Huolehditaan siitä, että oppilaat saavat kokemuksia yhteistyöstä ja demokraattisesta toiminnasta omassa opetusryhmässä, koulussa ja sen lähiympäristössä sekä erilaisissa verkostoissa.

Oppilaiden osallistuminen oman koulutyönsä ja ryhmänsä toiminnan suunnitteluun on luonteva tapa vahvistaa osallisuutta. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa oppilaiden osuus on tärkeä. Lisäksi oppilaita rohkaistaan vaikuttamaan myös koulun yhteisen toiminnan ja oppimisympäristön suunnitteluun ja kehittämiseen. Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus⁶⁶ osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun. Oppilaat ovat myös mukana arvioimassa ja kehittämässä yhteistyötä.

Perusopetuslain mukaan koululla tulee olla sen oppilaista muodostuva oppilaskunta. Oppilaskunnan ja sen toimielinten tehtävänä⁶⁷ on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista. Se innostaa oppilaita esittämään näkemyksiään, toimimaan ja vaikuttamaan omiin ja yhteisiin asioihin. Oppilaskunta sekä koulun ja kunnan muut osallisuutta tukevat rakenteet ja toimintatavat tarjoavat tilaisuuksia harjoitella demokratiataitoja käytännössä.

Oppilaiden osallisuus Lahden yhteiskoulussa

Lahden yhteiskoulussa kehitetään erityisesti oppilaiden osallisuutta ja osallisuuden kautta tuetaan hyvää oppimista, sosiaalisten vuorovaikutustaitojen kehittymistä ja vastuulliseksi yhteiskunnan jäseneksi kasvamista. Osallisuudella tarkoitetaan sellaista toimintaa, jossa oppilaat asettavat tavoitteita, keskustelevalle ja pohtivat eri ratkaisuja sekä tekevät päätöksiä ja kantavat vastuun tekemisistään. Toiminta tarjoaa osallisuuden kokemuksen kaikille. Oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa yhteisiin asioihin. Oppilaskunnan toiminta on tärkeä osa demokraattista toimintakulttuuria ja kansalaisvaikuttamista lasten ja nuorten tasolla. Oppilaskuntatoiminta parantaa koulun sisäistä ilmapiiriä ja parantaa oppilaiden ja koulun henkilökunnan välistä viestintää. Oppilaskuntatoiminta kehittää oppilaiden valmiuksia toimia omien ryhmiensä edustajina ja harjaantua neuvotteluun perustuvaan yhteistoimintaan. Oppilaskuntavaikuttamisen kautta tuetaan hyvää oppimista ja sekä ihmiseksi ja vastuulliseksi yhteiskunnan jäseneksi kasvamista.

5.2.2. Kodin ja koulun yhteistyö

Perusopetuslain mukaan opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa⁶⁸. Yhteistyöllä tuetaan kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämässä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun kasvatusyhteistyö lisää oppilaan, luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta. Hänen on myös huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Perusopetuslain mukaan oppivelvollisuuden voi suorittaa joko siten, että oppilas osallistuu opetukseen tai saa muulla tavalla perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot⁶⁹. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä.

⁶⁶ Perusopetuslaki 47 a § 1 mom. (1267/2013)

⁶⁷ Perusopetuslaki 47 a § 2 mom. (1267/2013)

⁶⁸ Perusopetuslaki 3 § 3 mom.

⁶⁹ Perusopetuslaki 26 § 1 mom.

Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohdiana on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus sekä tiedon ja tuen tarpeet. Yhteistyön onnistumiseksi tarvitaan koulun henkilöstön aloitteellisuutta ja henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa sekä muutoin monipuolista viestintää. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö että yksilötasolla.

Voidakseen huolehtia kasvatustehtävästään huoltajan tulee saada tietoa⁷⁰ lapsensa oppimisen ja kasvun edistymisestä sekä mahdollisista poissaoloista. Lisäksi huoltajan kanssa keskustellaan opetuksen järjestämisen keskeisistä asioista, kuten opetussuunnitelmasta, oppimisen tavoitteista, oppimisympäristöistä ja työtavoista, oppimisen tuesta ja opiskeluhuollosta, arvioinnista ja todistuksista sekä opiskeluun liittyvistä valinnoista ja lukuvuoden erilaisista tapahtumista. Kannustavat ja oppilaan oppimista ja kehitystä myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Säännöllisen palautteen avulla huoltaja voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Erityisen tärkeää yhteistyö on oppilaan koulupolun nivelvaiheissa sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Henkilökohtaisten ja ryhmätapaamisten lisäksi yhteistyössä hyödynnetään tieto ja viestintäteknologiaa.

Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua koulun arkeen ja osallistua koulun toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen yhdessä koulun henkilöstön ja oppilaiden kanssa. Yhteinen arvopohdinta luo perustaa yhteiselle kasvatustyölle. Kodin ja koulun yhteistyössä edistetään myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta ja luodaan pohjaa vanhempainyhdistystoiminnalle. Vanhempien verkostoituminen ja yhteinen toiminta vahvistavat yhteisöllisyyttä ja antavat tukea opettajien ja koulun työlle.

Kodin ja koulun yhteistyö Lahden yhteiskoulussa

Kodin ja koulun yhteistyön edellytyksenä on hyvä tiedonkulku. Lahden yhteiskoulussa tiedottamiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Lukuvuosittain vanhemmille jaetaan Lyk-kalenteri, jossa on koko lukuvuoden ohjelma. Kalenteria täydentävät jaksokohtaiset tiedotteet, koulun www-sivut sekä muu sähköinen yhteydenpito. Lukuvuoden aikana järjestetään kunkin luokka-asteen yhteinen vanhempainilta ja kunkin luokan oma vanhempaintapaaminen. Lisäksi luokanvalvoja tapaa oppilaan huoltajan kahden kesken vähintään 6. luokan ja 8. luokan aikana. 8. luokan tapaamisessa on myös oppilas mukana. Väli- ja lukuvuositolistusten lisäksi vanhemmat saavat tietoa lapsensa koulumenestyksestä Eepoksen kautta. Mikäli oppilaan koulumenestys tai käyttäytyminen antavat aiheita, koulu ottaa yhteyttä huoltajaan tilanteen parantamiseksi.

Poissaolojen seuranta ja valvonta ovat osa kodin ja koulun yhteistyötä. Koulu edellyttää säännöllistä koulunkäyntiä ja selvitystä poissaoloista.

Ongelmatilanteissa yhteistyö huoltajien kanssa siirretään opiskeluhoitoryhmälle.

5.2.3. Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

Henkilöstön tiivis yhteistyö edesauttaa koulun kasvatusta ja opetustavoitteiden toteuttamista. Koulutyö järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti yhdessä toimien ja työtä jakaen. Aikuisten yhteistyö, kuten samanaikaisopettajuus, mallintaa koulun toimintaa oppivana yhteisönä myös oppilaille. Yhteistyötä tarvitaan erityisesti monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa, oppimisen arvioinnissa ja tuessa sekä opiskeluhuollon toteuttamisessa.

Koulut tekevät myös keskinäistä yhteistyötä. Tavoitteena on edistää opetuksen kehittämistä ja yhteisyyttä sekä vahvistaa henkilöstön osaamista. Yhteistyötä tarvitaan perusopetuksen nivelvaiheissa

⁷⁰ Perusopetuslaki 26 § 2 mom. (477/2003)

ja oppilaiden siirtyessä koulusta toiseen. Usein myös eri kieli ja kulttuuriryhmien opetuksen, oppimisen tuen sekä opiskeluhuollon sujuva järjestäminen edellyttää hyvää koulujen välistä yhteistyötä. Toiminta paikallisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa edistää pedagogiikan kehittämistä.

Eheän oppimispolun varmistamiseksi koulu toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa. Hyvä yhteistyö kerho sekä aamuja iltapäivätoiminnan kanssa edistää oppilaiden hyvinvointia. Yhteistyö nuoriso, kirjasto, liikunta ja kulttuuritoimien, poliisin sekä seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden lähiympäristön toimijoiden kuten luontokoulujen, museoiden ja nuorisokeskusten kanssa lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee koulun kasvatustehtävää.

Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa Lahden yhteiskoulussa

Lukuvuosisuunnittelua ja koko koulua koskevia käytänteitä hoitaa suunnitteluryhmä, jonka jäseniä ovat rehtori, vararehtori, apulaisrehtorit, aikuislukion rehtori, opinto-ohjaaja sekä kuusi kahden vuoden välein vaihtuvaa opettajaa. Nämä opettajat edustavat kuusi suuraineryhmää: äidinkieli ja kirjallisuus, muut vieraat kielet, matemaattiset aineet, humanistiset aineet, luonnontieteelliset aineet sekä taito- ja taideaineet. Näiden opettajien tehtävä on toimia linkkiä suunnitteluryhmän ja omien aineryhmien välillä.

Lahden yhteiskoulu tarjoaa puitteet ainerajat ylittävälle yhteistyölle ja laajempien oppimiskokonaisuuksien suunnittelulle ja toteuttamiselle. Aineryhmän yhteistyö on tärkeää oppiaineen kehittämisen sekä opettajien ammatillisen kehittymisen kannalta. Opettajien yhteissuunnittelu-aikaa käytetään aineryhmätyöhön suunnitelmallisesti. Henkilökunnan yhteistyö edesauttaa koulun kasvatus- ja opetus-tavoitteiden toteuttamista.

Lahden yhteiskoulu tekee yhteistyötä Lahden kaupungin koulujen kanssa esimerkiksi perusopetuksen nivelvaiheissa ja oppilaiden siirtyessä koulusta toiseen. Myös hyvinvointialueen kanssa tehdään yhteistyötä, esimerkiksi opiskeluhuollon järjestämisessä. Lisäksi yhteistyötä tehdään muiden suomalaisten yksityiskoulujen kanssa ja ulkomaalaisten koulujen kanssa erilaisiin kansainvälisiin projekteihin liittyen.

Koulun sijainti Lahden keskustassa mahdollistaa laajan yhteistyön nuoriso-, kirjasto-, liikunta- ja kulttuuritoimen, poliisin sekä seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden lähiympäristön toimijoiden kuten museoiden kanssa.

5.3. Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatuskeskustelua ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatuskeskustelussa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa⁷¹.

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi tai hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä

⁷¹ Perusopetuslaki 35 a § (1267/2013), 36 § (477/2003) ja 36 a § (1267/2013) sekä Laki perusopetuslain muuttamisesta (163/2022)

jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen ovat kurinpitotoimia.

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen⁷² voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle opiskeluhoitopalveluita palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36h §:ssä tarkoitettuna opiskeluhoitona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoillon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma palaamisen tukemiseksi. Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle ja oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Opetuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso. Ennen kurinpitotoimesta päättämistä on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 36 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi sen hyvinvointialueen, jonka alueella koulu sijaitsee, sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Määräaikaisesta erottamisesta ja kirjallisesta varoituksesta tulee antaa päätös, ja muut 36 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet tulee kirjata. Opetuksen järjestäjän tulee järjestää opetus, joka estää määräajaksi erotetun oppilaan jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Oppilaalle ja oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on varattava tilaisuus osallistua tässä momentissa tarkoitetun opetussuunnitelmaan perustuvan henkilökohtaisen suunnitelman laatimiseen. Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kurinpitotoimi tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavaksi työpäiväksi, järjestetään tarvittava opiskeluhoito. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa⁷³, kun hänet on poistettu luokkahuoneesta, muusta tilasta tai koulun tilaisuudesta tai kun oppilaan opetukseen osallistuminen on evätty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi.

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä⁷⁴ ja niihin

⁷² Perusopetuslaki 36 § (477/2003) ja 36 a 36 i § (1267/2013) sekä Laki perusopetuslain muuttamisesta (163/2022)

⁷³ Perusopetuslaki 36 § (477/2003) ja 36 a 36 i § (1267/2013) ja (163/2022)

⁷⁴ Perusopetuslaki 29 § (1267/2013)

liittyvistä menettelytavoista. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatustakeskustelujen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun⁷⁵. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalvelujen edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

Kasvatustakeskusteluja ja kurinpidollisia toimia koskeva suunnitelma

Lahden yhteiskoulussa suunnitelman kasvatustakeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista valmistelee koulun johtoryhmä. Opettajia ja oppilaskuntaa kuullaan suunnitelmaa laadittaessa ja ennen sen hyväksymistä tai päivittämistä. Suunnitelma on osa opetussuunnitelmaa.

Kasvatustakeskustelu

Lahden yhteiskoulussa aineenopettajan tai luokanvalvojan suorittama kasvatustakeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan sääntörikkomukseen tai epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskusteluun voivat ottaa osaa myös koulukuraattori ja koulun KIVA-tiimi. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi.

Ei-toivotun käytöksen jatkuessa oppilas ohjataan klinikkaopettajan tai erityisopettajien kanssa käytäviin kasvatustakeskusteluihin, joissa voi olla mukana myös huoltaja.

Kasvatustakeskustelu käydään mahdollisimman nopeasti rikkomuksen tai epäasiallisen käyttäytymisen tapahduttua. Keskustelusta ei ole välttämätöntä tehdä muistiota. Tapauksesta riippuen keskustelun keskeiset asiat kuitenkin kirjataan ja keskustelun osapuolet allekirjoittavat sen. Luokanvalvojalle tulee kertoa pidetystä kasvatustakeskustelusta.

Kurinpidolliset keinot

Lahden yhteiskoulussa kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaiset enintään kahden tunnin pituinen jälki-istunto, kirjallinen varoitus sekä määräaikainen erottaminen. Lahden yhteiskoulussa jälki-istunto toteutuu osallistumalla enintään kahden tunnin pituiseen läksyparkkiin klinikkaluokassa.

⁷⁵ Perusopetuslaki 47 a § (1267/2013)

Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan tai koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli tarvitaan aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle oppilashuollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36h §:ssä tarkoitettuna opiskeluhuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle järjestetään muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma palaamisen tukemiseksi. Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle ja oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Kurinpitotoimea harkitessa otetaan huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso. Ennen kurinpitotoimesta päättämistä oppilaan huoltajalle varataan tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 36 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi hyvinvointialueen, jonka alueella koulu sijaitsee, sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Määräaikaisesta erottamisesta ja kirjallisesta varoituksesta tulee antaa päätös, ja muut 36 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet tulee kirjata. Määrääjäksi erotetulle oppilaalle järjestetään opetusta, joka estää jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Oppilaalle ja oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on varattava tilaisuus osallistua tässä momentissa tarkoitetun opetussuunnitelmaan perustuvan henkilökohtaisen suunnitelman laatimiseen. Lisäksi huolehditaan, että oppilaalle, jolle on määrätty kurinpitotoimi tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavaksi työpäiväksi, järjestetään tarvittava opiskeluhuolto. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa, kun hänet on poistettu luokkahuoneesta, muusta tilasta tai koulun tilaisuudesta tai kun oppilaan opetukseen osallistuminen on evätty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi.

Lahden yhteiskoulussa rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa asioiden selvittämisvastuusta, työnjaosta sekä kuulemis- ja kirjaamisvastuusta määrää rehtori. Oppilasta ja hänen huoltajaansa kuullaan ennen päätöksen tekoa.

Vakavimmissa riketapauksissa oppilaalle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Rehtori päättää kirjallisen varoituksen antamisesta. Ennen varoituksen antamista kuullaan oppilasta ja hänen huoltajaansa.

Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Oppilaan määräaikaisesta erottamisesta päättää koulun johtokunta rehtorin esityksestä. Ennen erottamispäätöksen tekemistä kuullaan oppilasta ja hänen huoltajaansa.

Kun oppilas on käyttäytynyt niin väkivaltaisesti tai uhkaavasti, että toisen oppilaan tai koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus on kärsinyt tai vakavasti vaarantunut, ja on olemassa ilmeinen vaara, että väkivaltainen tai uhkaava käyttäytyminen toistuu, rehtori voi panna määräaikaisen erottamisen täytäntöön sen estämättä, ettei päätös ole lainvoimainen.

Oppilaalle järjestetään opetus siten, ettei se estä määrääjäksi erotetun oppilaan jäämistä jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan.

Kurinpidollisten keinojen käyttöperiaatteista ja niiden muutoksista annetaan henkilöstölle säännöllistä koulutusta. Oppilaille peruseriaatteet ja koulun järjestyssäännöt kerrotaan lukuvuosikalenterissa (Lyk-kalenteri). Vanhemmille asiasta kerrotaan vanhempainilloissa, lukuvuosi- ja jaksotiedotteissa.

Suunnitelman toteuttamisen ja vaikuttavuuden arviointia tekevät opiskeluhoitoryhmä ja rehtori. Lisäksi käydään läpi tilastoja esillä olleiden tapausten määrästä ja laadusta.

5.4. Opetuksen järjestämistapoja

Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon oppilaiden tarpeet ja olosuhteet sekä paikalliset mahdollisuudet. Näin pyritään löytämään oppimista ja hyvinvointia parhaiten edistäviä ratkaisuja.

5.4.1. Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain

Paikallisen opetussuunnitelman mukaisista vuosiluokkakohtaisista tavoitteista voidaan oppilaskohdaisesti poiketa muodostamalla opetussuunnitelman tavoitteista erilaajuisia tavoitekokonaisuuksia⁷⁶. Tavoitekokonaisuuksittain etenemisellä tarkoitetaan, että oppilas opiskelee hänelle laaditun suunnitelman mukaisesti yhdessä tai useammassa oppiaineessa tavoitekokonaisuuksittain vuosiluokittain etenemisen sijaan. Opetuksen järjestäjä tekee hallintopäätöksen⁷⁷ perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta.

Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa eteneminen mahdollistaa sekä nopeamman että hitaamman etenemisen yhden tai useamman oppiaineen jonkun tavoitteen tai joidenkin tavoitteiden osalta. Jos oppilas opiskelee omaa vuosiluokkaansa nopeammin, tavoitekokonaisuuksissa voi olla ylemmän tai ylempien vuosiluokkien tavoitteita. Jos oppilas etenee opinnoissaan omaa vuosiluokkaansa hitaammin, tavoitekokonaisuuksissa voi olla edeltävän vuosiluokan tai edeltävien vuosiluokkien tavoitteita. Hitaammin etenevälle oppilaalle on tullut antaa ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja oppilaskohtaisia tukitoimia ennen tavoitekokonaisuuksittain opiskeluun siirtymistä.

Tavoitekokonaisuudet laaditaan pääsääntöisesti vuosiluokkajaksojen 1–2, 3–6 ja 7–9 tavoitteiden mukaisesti. Vuosiluokkajakson aikana oppilas, joka opiskelee oman vuosiluokkansa edeltävän vuosiluokan tai edeltävien vuosiluokkien tavoitteita, voi siirtyä vuosiluokalta seuraavalle. Kunkin vuosiluokkajakson päätteeksi oppilaalla tulee olla pääsääntöisesti saavutettuina kyseisen jakson tavoitteet. Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa etenevä oppilas opiskelee ensisijaisesti oman vuosiluokkansa mukana.

Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa etenemistä voidaan hyödyntää myös silloin, kun oppilas siirtyy perusopetukseen opiskeltuaan ulkomailla tai perusopetukseen valmistavassa opetuksessa.

Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa etenevälle oppilaalle laaditaan suunnitelma. Suunnitelmasta on käytävä ilmi oppilaan tavoitekokonaisuudet, niiden sisällöt, opinnoissa eteneminen ja oppilaan arvioinnin periaatteet. Suunnitelman toteutumista on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.

Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa.

Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa etenevän oppilaan oppimisen ja osaamisen arvioinnista määrätään luvussa 6.

Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain Lahden yhteiskoulussa

⁷⁶ Perusopetuslaki 20 h §

⁷⁷ Perusopetuslaki 20 f §

Lahden yhteiskoulussa rehtori tekee hallintopäätöksen perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta. Tavoitekokonaisuuksittain etenevälle oppilaalle laaditaan suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan. Suunnitelmaan kirjataan puuttuvat tavoitekokonaisuudet, niiden sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan arvioinnin perusteet. Aineenopettajat vastaavat oppisisällöistä sekä arvioinnista. Sisällöt käydään läpi joko palaverissa tai toimitetaan huoltajalle. Yhdessä aineenopettajan, oppilaan ja erityisopettajan kanssa sovitaan, milloin ja missä oppilas osikelee tavoitekokonaisuuksia.

5.4.2. Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Oppilaan opetuksen ja tukimuotojen järjestäminen edellyttävät erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa.

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa (perusopetuslain 6 § tai 28 §:ssä tarkoitettuna) koulussa⁷⁸. Sairaalan toimintayksikön sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se oppilaan terveys huomioon ottaen on mahdollista.

Hoidosta vastaavan sairaalan toimintayksikön sijaintikunta on velvollinen järjestämään myös muulle kuin erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua, jos opetuksen järjestäminen muutoin ei ole oppilaan edun mukaista perusopetuslain tai muun lain mukaisista tukitoimista huolimatta. Myös kunta, jossa sijaitsee muu erikoissairaanhoidon toimintayksikkö, voi järjestää opetusta erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle.⁷⁹

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetuksessa yhdistyvät oppimista ja koulunkäyntiä ylläpitävä sekä oppilaan hoitotavoitteita tukeva kokonaiskuntoutuksellinen tavoite.

Hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunta ja oppilaan opetuksen järjestäjä sekä oppilaan kotikuntalain mukainen kotikunta tai kotikunnattoman oppilaan asuinkunta sopivat yhdessä oppilaan opetuksen järjestämisestä ja järjestävät moniammatillisessa yhteistyössä siirtymisen kannalta välttämättömän tuen sairaalaopetukseen tai sieltä takaisin omaan kouluun siirtyvälle oppilaalle. Ennen päätöstä on kuultava oppilasta, hänen huoltajaansa sekä oppilaan opetuksen järjestäjää ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisia. Jos oppilaan opetuksen järjestäjä on eri kunta kuin oppilaan hoidon aikainen kotikunta, myös oppilaan kotikuntaa tai asuinkuntaa on kuultava. Jos yhteisymmärrykseen ei päästä, päätöksen tekee sairaalan sijaintikunta⁸⁰.

Sairaalaopetuksessa voidaan hyödyntää myös etäyhteyksien kautta tapahtuvaa opetusta. Oppilaan kotikunta on velvollinen maksamaan kotikuntakorvauksen sairaalakoulussa olevista oppilaista. Erikoissairaanhoidossa oleva oppilas on oikeutettu ilmaiseen kuljetukseen tai riittävään avustukseen osallistuessaan sairaalaopetukseen⁸¹.

Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

⁷⁸ Perusopetuslaki 4 a § (1090/2024)

⁷⁹ Perusopetuslaki 4 a §

⁸⁰ Perusopetuslaki 4 a §

⁸¹ Perusopetuslaki 4 a §

Konsultaatiolla tarkoitetaan yleisesti ammattilaisten ja asiantuntijoiden välistä neuvottelua ratkaisun löytämiseksi tai neuvon saamiseksi, joten konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu kohdentuu ensisijaisesti opettajille.

Sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan on järjestettävä toiminta alueensa kunnille konsultatiivista sairaalaopetuspalvelua oppilaan omassa koulussa⁸². Tätä palvelua hyödynnetään, kun oppilaalle suunnitellaan tai toteutetaan vaativia monialaisia ennaltaehkäiseviä tai korjaavia toimenpiteitä. Palvelua voidaan tarjota myös muiden kuin erikoissairaanhoidossa jo olevien oppilaiden opetuksen järjestämiseen.

Konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun tavoitteena on vahvistaa opettajien osaamista lähikouluissa sekä tukea heitä turvallisen ja rauhallisen oppimisympäristön luomisessa. Lisäksi palvelun tarkoituksena on edistää ennaltaehkäisevää ja varhaista tukea koulujen toimintakulttuurissa. Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu vahvistaa toiminnallaan oppilaiden tukemiseen tarvittavia moniammatillisen ja monialaisen työn rakenteita.

Oppilaan opetuksen järjestäjän tulee hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan kanssa sopia moniammatillisessa yhteistyössä konsultatiivisesta sairaalaopetuspalvelusta⁸³. Samat tahot sopivat myös välttämättömän tuen järjestämisestä opetuksen järjestämiseksi silloin, kun oppilas siirtyy omasta koulustaan sairaalaopetukseen tai palaa takaisin omaan kouluunsa. Jos oppilaan opetuksen järjestäjä on eri kunta kuin oppilaan hoidon aikainen kotikunta, myös oppilaan kotikuntaa tai asuinkuntaa on kuultava.

Jos Lahden yhteiskoulussa järjestettävästä tuesta huolimatta oppilas ei terveydentilansa vuoksi kykene suoriutumaan koulutyöstä ilman sairaalahoitoa tai muuten tiivistä hoitokontaktia, hoitava taho ohjaa oppilaan suorittamaan opintoja sairaalakoulussa. Koululta annetaan tarvittavat tiedot opintojen tilanteesta Kanervikon koulun henkilöstölle. Kun oppilas palaa kouluun, sairaalakoululta välitetään tiedot opintojen etenemisestä sekä keskustellaan yhdessä perheen, oppilaanohjaajan, luokanvalvojan ja tarvittaessa erityisopettajan kanssa tuen järjestämisestä jatkossa. Tarvittaessa kootaan tapauskohtainen monialainen asiantuntijaryhmä.

5.4.3. Perusopetuksen poikkeava järjestäminen

Oppilaan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin, jos oppilaalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan perusopetuksen oppiaineen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot, perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittaminen olisi oppilaalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta tai se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä⁸⁴.

Perusopetuksen poikkeavaa järjestämistä sovelletaan silloin, kun oppilaan katsotaan esimerkiksi erityisessä tutkinnossa tai opetuksen järjestäjän määrittämällä muulla tavalla osoittaneen hallitsevansa vuosiluokan tai perusopetuksen oppimäärän tiedot ja taidot. Perusopetuksen poikkeavaa järjestämistä sovelletaan myös oppilaan siirtyessä esimerkiksi ulkomailla tai perusopetuksen valmistavassa opetuksessa opiskeltuaan perusopetukseen niin myöhäisessä vaiheessa, ettei enää ajallisesti ehdi saavuttaa oppimäärän tavoitteita. Oppilaan terveydentilaan perustuva perusopetuksen poikkeavan järjestämisen soveltaminen tulisi kyseeseen tilanteissa, jossa oppilaalla todetaan esimerkiksi pitkäaikainen sairaus, joka estäisi opetukseen osallistumisen pysyvästi tai kokonaan.

Perusopetuksen poikkeavasta järjestämisestä päätettäessä oppilaan tilannetta tulee tarkastella kokonaisvaltaisesti ja huomioida oppilaan etu sekä oikeus opetukseen ja turvalliseen opiskeluympäristöön.

⁸² Perusopetuslaki 4 a §

⁸³ Perusopetuslaki 4 a §

⁸⁴ Perusopetuslaki 18 § (1090/2024)

Opetuksen järjestäjä tekee päätöksen oppimäärän suorittamatta jättämisestä huoltajan hakemuksesta perusopetuslain mukaisella hallintopäätöksellä⁸⁵. Päätöksenteon tukena voidaan tarvittaessa hyödyntää monialaista yhteistyötä opiskeluhoollon ammattilaisten kanssa⁸⁶. Myös terveydentilaan liittyvistä syistä tehtävän päätöksen tekee opetuksen järjestäjä. Terveydentilan arvioivat terveydenhuollon ammattilaiset. Oppilaan tilapäisestä vapauttamisesta terveydellisistä syistä suorittamasta oppiaineen oppimäärää säädetään perusopetuslain 20 h §:ssä.

Oppilaan opetuksen järjestäminen osittain toisin, esimerkiksi oppiaineen opetuksesta pysyvästi tai kokonaan vapauttaminen, ei ole mahdollista ilman hallintopäätöstä opetuksen poikkeavasta järjestämisestä. Päätös voidaan tehdä vain perusopetuslain 18 §:ssä mainituilla oppilaan tilanteesta johtuvilla syillä ottaen huomioon oppilaan etu. Päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Huoltajaa ja oppilasta tulee aina kuulla ennen päätöksentekoa. Perusopetuslain 18 §:n mukaiseen päätökseen on mahdollista hakea oikaisua aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiannosta⁸⁷.

Poikkeavia järjestelyitä ei tule käyttää tilanteessa, jossa edellytykset oppivelvollisuuden suorittamisen määräaikaiselle keskeyttämiselle täyttyvät⁸⁸.

Lahden yhteiskoulussa oppilaalle annetaan mahdollisuus opiskella oppiainetta aineenopettajan johdolla. Mikäli oppilas tarvitsee tukea oppimiseensa, erityisopettaja tekee aineenopettajan kanssa suunnitelman oppiaineen oppisen etenemisestä. Oppilas opiskelee erityisopettajan avulla oppiainetta. Oppimisprosessia seurataan ja arvioidaan yhdessä sovitun ajan. Mikäli oppilas, opettajat ja huoltajat tulevat yhdessä samaan ymmärrykseen, että oppilaalle oppiminen on haasteellista ja eteneminen ei suju, voidaan rehtorin hallinnollisella päätöksellä sopia oppiaineen opiskelusta vapautus.

5.4.4. Opetus erityisissä tilanteissa

Oppilaan opetuksen järjestäminen ja oppilaan tarvitsema tuki edellyttävät erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa. Perusopetusta voidaan tällöin järjestää muun muassa koulukodissa, vastaanottokodissa tai keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa. Monialainen yhteistyö opiskeluhoitopalveluiden Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen ammattilaisten kanssa korostuu opetuksen erityisissä tilanteissa⁸⁹.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten opetuksesta vastaa se kunta, johon lapsi on sijoitettu. Lastensuojelulaitokseen sijoitetun oppilaan opetuksesta vastaa laitoksessa toimiva koulu, jos laitoksella on perusopetuksen järjestämislupa. Lastensuojelulain perusteella sijoitettujen oppilaiden kotikunnalle on säädetty velvollisuus maksaa kotikuntakorvaus⁹⁰. Oppivelvollisuusikäisten vankilaopetuksesta vastaa se kunta, jossa vankila sijaitsee.

Kunta voi osoittaa oppilaan lähikouluksi sopimuksen mukaisesti oman kunnan koulun sijasta myös toisen kunnan koulun, sellaisen yksityisen yhteisön tai säätiön ylläpitämän koulun, jolla on opetuksen järjestämislupa, tai valtion koulun.

Lisäksi voidaan järjestää moniammatillinen yhteistyötapaaminen eri tahojen kanssa.

⁸⁵ Perusopetuslaki 18 §

⁸⁶ Oppilas ja opiskelijahuoltolaki 16 §

⁸⁷ Perusopetuslaki 42 § (1090/2024)

⁸⁸ Oppivelvollisuuslaki (1214/2020) 7 §

⁸⁹ Oppilas ja opiskeluhoitolaki 16 §

⁹⁰ Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 38 § (618/2021)

5.5. Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Perusopetuksen yhteydessä voidaan oppilaille järjestää kirjastotoimintaa, kerhotoimintaa ja muuta opetukseen läheisesti liittyvää toimintaa⁹¹. Opetuksen järjestäjä päättää toiminnan järjestämisestä ja laajuudesta. Myös kouluruokailu, välituntitoiminta sekä koulun päivänavaukset, juhlat, retket, opintokäynnit ja leirikoulut sekä mahdollisuuksien mukaan koulumatkat järjestetään siten, että ne tukevat oppilaiden oppimiselle, monipuoliselle kehittymiselle ja hyvinvoinnille asetettuja tavoitteita. Ne myös osaltaan vahvistavat kokemusta hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä ja tekevät mahdolliseksi oppilaiden näkökulmasta eheän, vireyttä vahvistavan ja vaihtelevan päivän. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään toimintaa ohjaavat tavoitteet ja järjestämisen periaatteet. Koulukohtaisesta järjestämisestä päätetään lukuvuosisuunnitelmassa.

Koulun kerhotoiminta

Kerhotoiminta on oppituntien ulkopuolista toimintaa, jonka lähtökohtana ovat koulun kasvatukselliset, opetukselliset ja ohjaukselliset tavoitteet. Se on osa maksutonta perusopetusta ja rakentaa omalta osaltaan toiminnan yhteisöllisyyttä ja rikastuttaa koulun toimintakulttuuria. Kerhotoiminnan tehtävä on tukea oppilaiden monipuolista kasvua ja kehitystä. Kerhot tarjoavat oppilaille mahdollisuuksia tutustua erilaisiin harrastuksiin. Tavoitteena on lisätä harrastuneisuutta sekä tuottaa yhdessä tekemisen, osaamisen, onnistumisen ja ilon kokemuksia. Kerhotoiminnassa oppilaat saavat tilaisuuksia koulussa opitun soveltamiseen, luovaan toimintaan ja monimuotoiseen vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten oppilaiden kanssa. Kerhot voivat lisätä oppilaiden osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia sekä arjen hallintaa ja turvallisuutta.

Joustavilla kerhotoiminnan ratkaisuilla tuetaan oppilaan päivän kokonaisuutta. Kerhotoiminnan järjestämis- ja toteuttamistapoja kehitetään ja oppimisympäristöä muokataan harrastuneisuutta tukevaksi. Oppilaiden osuutta kerhotoiminnan suunnittelussa lisätään. Kerhotoiminnan järjestäminen tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa myös kodin ja koulun kasvatusyhteistyötä sekä yhteistyötä ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Koulut voivat hyödyntää kerhotoiminnan järjestämisessä eri hallintokuntien, yhteisöjen, yritysten ja järjestöjen sekä koulun muiden sidosryhmien osaamista.

Lahden yhteiskoulun kerhotoiminta suunnitellaan lukuvuosittain oppilaiden kiinnostuksen ja koulun mahdollisuuksien mukaan. Tavoitteena on edistää oppilaiden tasapainoista kasvua ja kehitystä sekä soveltaa koulussa opittuja tietoja ja taitoja. Kerhotoiminta parhaimmillaan ohjaa heitä myönteisten harrastusten pariin, tarjoaa onnistumisen kokemuksia sekä vahvistaa heidän luovuuttaan ja aktiivista osallistumistaan. Kerhotoiminta on maksutonta perusopetusta ja rakentaa omalta osaltaan toiminnan yhteisöllisyyttä ja rikastuttaa koulun toimintakulttuuria.

Koulun kirjastotoiminta

Koulun kasvatus ja opetustyön tukemiseksi voidaan järjestää koulukirjastotoimintaa ja toteuttaa sitä yhteistyössä lähikirjaston ja muiden kirjastojen kanssa. Kirjastotoiminnalla vahvistetaan oppilaiden yleissivistyksen ja maailmankuvan laajenemista ja avartumista. Monimuotoinen koulukirjastotoiminta tukee oppimiskäsityksen toteutumista aidoissa oppimistilanteissa ja luo oppilaille mahdollisuuksia monenlaisten vastuutehtävien hoitamiseen. Koulun kirjasto ja muut kirjastot tarjoavat aktiivisia ja virikkeisiä oppimisympäristöjä sekä monipuolisia työtapoja. Kirjastotoiminnan tehtävänä on kannustaa oppilaita omaehtoiseen lukemiseen ja omiin lukuvalintoihin, tyydyttää heidän tiedonhaluaan, kannustaa hakemaan tietoa eri lähteistä ja arvioimaan tietolähteitä. Toiminta lisää mahdollisuuksia opetuksen eriyttämiseen, oppilaiden yksilöllisten kiinnostusten mukaiseen työskentelyyn

⁹¹ Perusopetuslaki 47 §

sekä yhteistyöhön kotien kanssa. Yhdessä koulu ja kirjasto ohjaavat elinikäiseen oppimiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

Lahden yhteiskoulun kirjasto tukee kaikkien aineiden opetussuunnitelman mukaista opiskelua. Kirjasto ja kirjastonhoitajan palvelut ovat kaikkien oppilaiden käytettävissä. Koulukirjaston tehtävät opetuksen tukemisessa jakautuvat kolmeen osa-alueeseen: kirjaston käyttötaitoihin, kirjallisuuden opetukseen ja tiedonhallintataitoihin. Opiskelu koulukirjastossa tukee oppilasta niin, että hänestä kasvaa aktiivinen kirjastonkäyttäjä ja lukija, jolle kirjallisuus on osa elämää. Tavoitteena on oppia tiedonhallintataidot, jotka antavat pohjan elinikäiselle oppimiselle. Tällaisia taitoja ovat muun muassa tieto- ja viestintätekniikan hyödyntäminen arkielämässä, tiedonlähteiden monipuolinen käyttö sekä tiedon luotettavuuden arviointi.

Kouluruokailu

Kouluruokailun tehtävänä on oppilaiden terveen kasvun ja kehityksen, opiskelukyvyn sekä ruokaosaamisen tukeminen. Opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä täysipainoinen maksuton ateria. Ateria nautitaan tarkoituksenmukaisesti järjestettynä⁹² ja ohjattuna ruokailuna. Kouluruokailun järjestämisessä otetaan huomioon ruokailun terveydellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys. Ruokailuhetkillä on tärkeä virkistystehtävä ja niillä edistetään kestävästä elämäntapaa, kulttuurista osaamista sekä ruoka- ja tapakasvatuksen tavoitteita. Oikea aikainen ja kiiretön ruokailu ja mahdolliset välipalat varmistavat jaksamisen koulupäivän aikana. Viihtyisä ruokailuhetki lisää hyvinvointia koko kouluyhteisössä.

Kouluruokailu on oppilaille tärkeä osa koulupäivää. Oppilaita kannustetaan osallistumaan kouluruokailun ja etenkin ruokailuhetkien suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Opettajat huolehtivat ruokailun yhteydessä annettavasta ohjauksesta ja kasvatuksesta yhdessä koulun muiden aikuisten kanssa. Kouluruokailun tavoitteista ja järjestämisestä keskustellaan kotien kanssa ja yhdessä tuetaan oppilaiden kehitystä. Kouluruokailuun osallistumista sekä ruoan ja ruokailutilanteen laatua seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Opetushenkilöstö ja ruokailusta vastaava henkilöstö tekevät yhteistyötä kouluruokailun järjestämisessä ja toiminnan kehittämisessä. Mikäli oppilaalla on yksilöllisiä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyviä tarpeita, tulee oppilaan, huoltajan, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon sopia yhdessä ruokailuun liittyvistä tukitoimista ja seurannasta⁹³.

Kouluruokailun tehtävänä on oppilaiden terveen kasvun ja kehityksen, opiskelukyvyn sekä ruokailukulttuurin tukeminen. Opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä täysipainoinen maksuton ateria. Lisäksi oppilailla on mahdollisuus saada maksutonta välipalaa iltapäivisin. Lahden yhteiskoulussa päivittäinen kouluruokailu on työjärjestyksen mukaista toimintaa, johon jokaisen oppilaan kuuluu osallistua. Kouluruokailuun varataan riittävästi aikaa, jotta ruokailuhetki on kiiretön.

Mikäli oppilaalla on yksilöllisiä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyviä tarpeita, tulee oppilaan, huoltajan, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon sopia yhdessä ruokailuun liittyvistä tukitoimista ja seurannasta.

Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat

Perusopetusasetuksen mukaan opetukseen tulee käyttää tuntia kohti vähintään 45 minuuttia ja opetukseen käytettävä aika jaetaan tarkoituksenmukaisiksi opetusjaksoiksi. Osa työajasta voidaan käyttää⁹⁴ työelämään tutustuttamiseen sekä lukuvuoden päättäjäisiin ja muihin yhteisiin tapahtumiin.

⁹² Perusopetuslaki 31 § 2 mom.

⁹³ Perusopetuslaki 3 § 2 mom. , 31 a § 1 mom. ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) 13 §

⁹⁴ Perusopetusasetus 3 § 4 ja 5 mom.

Säännös luo edellytykset koulupäivän monenlaiseen rytmittämiseen sekä välituntien järjestämiseen oppilaiden hyvinvointia edistävällä tavalla. Yhteisiä tapahtumia voivat olla muun muassa koulun juhlat, teemapäivät ja retket. Opintokäynnit ja leirikoulut voivat koskea koko kouluyhteisöä tai vain jotakin tai jotakin opetusryhmää. Myös niissä hyödynnetään perusopetusasetuksen mukaista koulutyön joustavan järjestämisen mahdollisuutta. Päivän työ aloitetaan lyhyellä päivänavauksella⁹⁵.

Koulun yhteisöllisyyden ja oppilaiden terveen kehityksen, sosiaalisten suhteiden sekä opiskelussa jaksamisen kannalta välitunnit, päivänavaukset ja monenlaiset yhteiset tapahtumat ovat tärkeitä. Niitä hyödynnetään myös osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Ne vahvistavat oppilaiden laajaa-alaista osaamista ja tekevät näkyväksi koulun kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta. Opintokäynnit ja leirikoulut puolestaan tarjoavat mahdollisuuksia oppimisympäristön laajentamiseen ja oppimiseen autenttisissa tilanteissa sekä yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Opetuksen järjestäjällä on paljon harkintavaltaa sen suhteen, miten koulupäivä jaetaan opetusjaksoihin ja välitunteihin, mitä muuta toimintaa koulupäiviin sisältyy ja millaisia toimintamuotoja käytetään. Ratkaisut muokkaavat koulun toimintakulttuuria. Niitä tehtäessä otetaan huomioon perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämisen periaatteet.

Lahden yhteiskoulussa 75 minuutin oppitunnin jälkeen oppilaille varataan 10-15 minuutin välitunti. Osa vuotuisesta työajasta voidaan käyttää työelämään tutustuttamiseen sekä lukuvuoden päättäjäisiin ja muihin yhteisiin tapahtumiin. Yhteisiä tapahtumia voivat olla muun muassa koulun juhlat, teemapäivät ja retket. Opintokäynnit ja leirikoulut voivat koskea koko kouluyhteisöä tai vain joitakin tai jotakin opetusryhmää.

Koulupäivän työ aloitetaan lyhyellä päivänavauksella. Koulun yhteisöllisyyden ja oppilaiden terveen kehityksen, sosiaalisten suhteiden sekä opiskelussa jaksamisen kannalta välitunnit, päivänavaukset ja monenlaiset yhteiset tapahtumat ovat tärkeitä. Niitä hyödynnetään myös osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Ne vahvistavat oppilaiden laaja-alaista osaamista ja tekevät näkyväksi koulun kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta.

Koulumatkat ja koulukuljetukset

Oppilaita kannustetaan kulkemaan koulumatkat terveyttä ja kuntoa edistävällä tavalla. Heitä opastetaan sekä itsenäisesti että koulukuljetuksin liikuttaessa huolehtimaan omasta ja muiden turvallisuudesta ja käyttäytymään matkaa tehdessään hyvin.

Koulukuljetuksen odotusaikojen valvonnasta ja ohjatusta toiminnasta sekä matkojen aikaisesta turvallisuudesta huolehditaan sopimalla menettelytavoista ja vastuuhenkilöistä⁹⁶. Niistä sekä kuljetusjärjestelyistä tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa⁹⁷ tietoonsa tuleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Oppilaita kannustetaan kulkemaan koulumatkat terveyttä ja kuntoa edistävällä tavalla. Heitä opastetaan sekä itsenäisesti että koulukuljetuksin liikuttaessa huolehtimaan omasta ja muiden turvallisuudesta ja käyttäytymään matkaa tehdessään hyvin.

Koulukuljetuksen odotusaikojen valvonnasta ja ohjatusta toiminnasta sekä matkojen aikaisesta turvallisuudesta huolehditaan sopimalla menettelytavoista ja vastuuhenkilöistä⁹⁸. Niistä sekä kuljetus-

⁹⁵ Perusopetusasetus 6 §

⁹⁶ Perusopetuslaki 32 §

⁹⁷ Perusopetuslaki 29 § 7 mom. (163/2022)

⁹⁸ Perusopetuslaki 32 §

järjestelyistä tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tul-
leesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä
tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle
edustajalle⁹⁹.

⁹⁹ Perusopetuslaki 29 § 7 mom. (163/2022)

6. Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa

6.1. Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa

Perusopetuslain¹⁰⁰ ja asetuksen¹⁰¹ mukaan perusopetuksen oppilaan arvioinnilla on kaksi toisiaan tukevaa tehtävää. Arvioinnin tehtävänä on

- ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaiden itsearvioinnin taitoja (formatiivinen arviointi).
- määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut oppiaineille asetetut tavoitteet (summatiivinen arviointi).

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppimiseen, osaamiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Oppimista, osaamista ja työskentelyä arvioidaan oppiaineittain. Oppiaineen arviointi sisältää myös laajaa-laisen osaamisen ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien arvioinnin. Käyttäytyminen arvioidaan erikseen. Toiminta-alueiden mukaisesti opiskelevan oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä arvioidaan toiminta-alueittain¹⁰².

Opiskelun ohjaaminen ja kannustaminen, itsearvioinnin sekä vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitojen kehittäminen toteutuvat formatiivisen arvioinnin avulla. Summatiivisesti arvioidaan sitä, miten oppilas on saavuttanut eri oppiaineille asetetut tavoitteet.

Arvioinnin tehtävien toteuttamisessa noudatetaan arvioinnin yleisiä periaatteita (luku 6.2). Kouluissa tulee olla yhtenäiset arvioinnin periaatteet ja käytännöt, jotka ilmenevät koulun arviointikulttuurissa, joka on osa toimintakulttuuria. Opetuksen järjestäjä seuraa arvioinnin periaatteiden toteutumista kouluissa ja tukee yhtenäisen arviointikulttuurin kehittymistä.

Lahden yhteiskoulun perusopetuksen yhtenäisiä arvioinnin periaatteita ja käytänteitä ohjaa arvioinnin aikajana. Rehtori keskustelee arvioinnin periaatteista ja käytänteistä peruskoulun oppilaskunnan ja opettajien kanssa lukuvuosittain.

		elokuu	syyskuu	lokakuu	marraskuu	joulukuu	tammikuu	helmikuu	maaliskuu	huhtikuu	toukokuu		
		1. jakso		2. jakso		3. jakso		4. jakso		5. jakso		L U K U V U O S I T O D I S T U S	P Ä Ä T T Ö D I S T U S
Oppiaine 1 vvt		1. arviointikokonaisuus					V Ä L I T O D I S T U S						
Oppiaine 2 vvt				1. arviointikokonaisuus				2. arviointikokonaisuus					
Oppiaine 3-5 vvt		1. arviointikokonaisuus			2. arviointikokonaisuus			3. arviointikokonaisuus					

Kuva 1. Lahden yhteiskoulun peruskoulun arvioinnin aikajana.

¹⁰⁰ Perusopetuslaki 22 §

¹⁰¹ Perusopetusasetus 10 §

¹⁰² Perusopetuslaki 20 i §

6.1.1. Formatiivinen arviointi

Formatiivisen arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan opintojen edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Formatiivinen arviointi auttaa oppilasta ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämään työskentelyään oppiaineille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Formatiivinen arviointi on osa opetusta.

Formatiivinen arviointi on oppimista tukevaa ja ohjaavaa palautetta. Palautteen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään oppiaineen tavoitteet, hahmottamaan oma edistymisensä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä se, miten voi parantaa suoriutumistaan suhteessa tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

Itsearviointi ja vertaispalaute ovat osa formatiivista arviointia. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itsearvioinnin ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja. Niitä tulee harjoitella osana kaikkien oppiaineiden opiskelua. Itsearviointi ja vertaispalaute eivät vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä¹⁰³.

Formatiivista arviointia tehdään aina perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettujen ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettujen oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Formatiivinen arviointi ei edellytä dokumentointia.

Lahden yhteiskoulun peruskoulussa pidetään 6. ja 8. vuosiluokilla oppilaskohtaiset keskustelut, joihin osallistuvat oppilas, huoltaja ja luokanvalvoja. Tehostettua ja erityistä tukea saavien oppilaiden kohdalla keskustelut voidaan käydä oppimissuunnitelman ja HOJKSin laadinnan ja seurannan yhteydessä. 7-9. vuosiluokilla käydään ohjauskeskustelut oppilaan ja opinto-ohjaajan kesken. Tarvittaessa huoltaja on keskustelussa mukana.

Huoltajia tiedotetaan arviointiin liittyvistä periaatteista ja arvioinnin käytänteistä. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa arvioinnista Lahden yhteiskoulun perusopetuksen verkkosivustolla.

6.1.2. Summatiivinen arviointi

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on kuvata, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineille asetetut tavoitteet. Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä¹⁰⁴.

Summatiivinen arviointi tehdään vähintään jokaisen lukuvuoden päätteeksi sekä perusopetuksen päättyessä. Kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaalle annetaan lukuvuositolustus, jota varten tehdään summatiivinen kokonaisarviointi siitä, missä määrin oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Lukuvuositolustukseen sisältyy myös käyttäytymisen arviointi¹⁰⁵. Päätö ja erotodistukseen käyttäytymisen arviointia ei merkitä.

¹⁰³ Perusopetusasetus 10 §

¹⁰⁴ Perusopetusasetus 10 §

¹⁰⁵ Perusopetusasetus 10 §

Summatiivinen arviointi tehdään suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja niiden pohjalta paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin, paitsi jos oppilaan oppimäärää on rajattu. Oppilaan lukuvuosiarviointi 6. vuosiluokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin. Kuudennen vuosiluokan päätteeksi annettavassa lukuvuosiarvioinnissa käytetään valtakunnallisia arviointikriteereitä. Päättöarviointi kohdistuu oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseen perusopetuksen oppimäärän päättyessä, ja arvioinnissa käytetään valtakunnallisia päättöarvioinnin kriteereitä.

Summatiivisen arvioinnin tekee aina oppilasta opettanut opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä¹⁰⁶.

Opettaja dokumentoi arvioinnit niistä näytöistä, jotka vaikuttavat oppilaan summatiiviseen arviointiin.

Lahden yhteiskoulun perusopetuksessa on määritelty aineittaan arviointikokonaisuudet, joiden täyttyä oppilaille annetaan arvosana. Oppiaineen vuosiviikkotuntimäärästä riippuen arviointikokonaisuuksia on lukuvuoden aikana 1-3. Opetussuunnitelmassa määritellään aineittain, miten lukuvuosi-arvosana määräytyy näiden perusteella.

6.2. Arvioinnin yleiset periaatteet

Arvioinnin yleiset periaatteet luovat arviointikulttuurin perustan sekä formatiiviselle että summatiiviselle arvioinnille. Arvioinnissa noudatetaan seuraavia periaatteita.

Arviointi on yhdenvertaista

Arviointi perustuu oppilaiden yhdenvertaiseen kohteluun. Jokaisen oppilaan tulee saada tietää, mitä on tarkoitus oppia ja miten oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan. Vuosiluokkien 1–8 päätteeksi annetun lukuvuosiarvioinnin ja perusopetuksen päättöarvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa kohdennettuihin tavoitteisiin. Päättöarvosanat muodostetaan valtakunnallisesti yhdenvertaisin perustein.

Arviointi edellyttää avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta

Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan opintojensa etenemistä. Tämä edellyttää vuorovaikutusta opettajan ja oppilaan välillä sekä palautteen antamista tavoitteiden saavuttamisen edistämiseksi. Arvioinnin toteuttamiseen liittyy oppilaiden osallisuuden mahdollistaminen, vahvuuksien tunnistaminen ja kannustaminen.

Arvioinnin toteuttaminen edellyttää yhteistyötä sekä koulussa että kotien kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on selkiyttää huoltajille arvioinnin periaatteita ja käytänteitä. Oppilaan ja huoltajan tulee saada riittävästi tietoa oppilaan oppimisesta, osaamisesta, työskentelystä ja käyttäytymisestä¹⁰⁷. Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus saada tieto arvioinnin perusteista ja siitä, miten niitä on sovellettu oppilaan arviointiin¹⁰⁸.

Arviointi on suunnitelmallista ja johdonmukaista

¹⁰⁶ Perusopetusasetus 13 §

¹⁰⁷ Perusopetusasetus 10 §

¹⁰⁸ Perusopetusasetus 13 §

Koulun arviointikäytännöt on suunniteltava johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi ja koulussa on varmistettava arviointiperiaatteiden yhtenäisyys. Opettajien yhteistyö on edellytys suunnitelmallisen ja johdonmukaisen arviointikulttuurin toteutumiselle.

Opettaja arvioi oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä monipuolisten näyttöjen perusteella. Arviointia toteutetaan sekä lukuvuoden aikana että sen päättyessä. Oppilaiden suorituksia ei verrata toisiinsa. Arviointi ei kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Arvioinnin avulla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan oppilaiden tarpeiden mukaisesti. Arviointi toimii myös tärkeänä välineenä oppilaan mahdollisten tuen tarpeiden tunnistamisessa.

Arviointi on monipuolista

Oppilaiden oppimista, osaamista ja työskentelyä arvioidaan monipuolisesti¹⁰⁹. Monipuolinen arviointi perustuu eri menetelmin kerättyihin näyttöihin. Opettaja valitsee arviointimenetelmät arvioinnin tehtävien ja oppiaineen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan eri tavoin sekä tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin. Arviointimenetelmien valinnassa on otettava huomioon, että vain yhden arviointimenetelmän avulla ei voida arvioida kaikkia oppiaineille asetettuja tavoitteita.

Arviointi perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin

Oppimisen, osaamisen ja työskentelyn arvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin, ellei oppimäärää ole rajattu. Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyjä, oppiaineiden tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Valtakunnalliset arviointikriteerit on laadittu kuudennen vuosiluokan päätteeksi annettavaan lukuvuosiarviointiin ja päättöarviointiin. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät eri arvosanoihin vaadittavan osaamisen tason.

Jos oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas opiskelee perusopetuksen oppimäärän mukaisesti, hänen suorituksiaan arvioidaan suhteessa perusopetuksen oppimäärän tavoitteisiin valtakunnallisia arviointikriteerejä käyttäen.

Rajatun oppimäärän¹¹⁰ mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa määriteltuihin tavoitteisiin.¹¹¹ Osaamisen tason määrittelyssä ei käytetä valtakunnallisia arviointikriteerejä. Oppiaineen oppimäärän tavoitteita ja sisältöjä rajataan vasta, jos oppilas ei kykene ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta suoriutumaan hyväksytysti perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista¹¹².

Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa toiminta-alueittain määriteltuihin tavoitteisiin.

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden ikäkausi ja edellytykset

¹⁰⁹ Perusopetuslaki 22 §

¹¹⁰ Perusopetuslaki 20 h §

¹¹¹ Perusopetuslaki 20 e §

¹¹² Perusopetuslaki 20 h §

Arviointikäytännöt suunnitellaan ja toteutetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä otetaan huomioon ja huolehditaan siitä, ettei osaamisen osoittamiselle ole esteitä.

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Oppimisen tuen tarpeet sekä muut osaamisen osoittamista vaikeuttavat syyt otetaan arviointikäytännöissä huomioon siten, että oppilaalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoihin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Maahanmuuttotasaisten ja vieraskielisten oppilaiden oppimiseen ja osaamisen osoittamiseen vaikuttavat myös oppilaan perusopetuksessa opiskelema aika ja annettu tuki. Oppilaalle annetaan tilaisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan monipuolisesti kielivarojaan hyödyntäen. Päättöarvioinnin kriteereitä käytettäessä arvioidaan, missä määrin osaamisen osoittaminen edellyttää opetuskielen ja eri tiedonalojen kielten hallintaa.

Lahden yhteiskoulun peruskoulussa opiskelun erityiset painoalueet muodostetaan opetussuunnitelmassa määritellyistä, oman vuosiluokan keskeisimmistä sisällöistä eli niin sanotuista ydinsisällöistä. Tällöin oppilas pyrkii edelleen oman vuosiluokkansa tavoitteisiin. Oppilaan ja huoltajan tulee tietää, miten painoalueisiin keskittynyt osaamisen näyttö näkyy oppilaan arvioinnissa.

6.3. Oppimisen ja osaamisen arviointi

Oppimisen arviointi (formatiivinen arviointi) liittyy oppimisprosessin ohjaamiseen ja palautteen antamiseen oppimisprosessista. Osaamisen arviointi (summatiivinen arviointi) puolestaan kohdistuu oppilaan tiedollisen ja taidollisen osaamisen tasoon. Oppilaan oppimista ohjataan ja osaamista arvioidaan aina suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa eri oppiaineille määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin tavoitteisiin, ellei oppiaineen oppimäärää ole rajattu.

Kuudennen vuosiluokan päätteeksi annettavassa lukuvuosiarvioinnissa ja päättöarvioinnissa käytetään oppilaan osaamisen arvioinnissa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, tavoitteista johdettuja valtakunnallisia arviointikriteerejä.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista ei arvioida oppiaineista erillisinä. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteereiden mukaisesti, tulee myös laaja-alainen osaaminen arvioiduiksi.

Jos oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas¹¹³ opiskelee perusopetuksen oppimäärän mukaisesti, oppilaan oppimista ja osaamista arvioidaan suhteessa perusopetuksen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden arviointikriteerejä.

Jos oppilas opiskelee rajatun oppimäärän mukaan¹¹⁴ yhtä tai useampaa oppiainetta, arvioidaan oppilaan oppimista ja osaamista näissä oppiaineissa suhteessa oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin tavoitteisiin ja sisältöihin.¹¹⁵ Osaamisen tason määrittelyssä ei siis käytetä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä. Oppimäärä rajataan vasta, kun oppilas ei tukitoimista huolimatta kykene saavuttamaan arvosanan 5 edellyttämää osaamista.

¹¹³ Perusopetuslaki 20 c §

¹¹⁴ Perusopetuslaki 20 h §

¹¹⁵ Perusopetuslaki 20 e §

6.4. Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyä ei siis arvioida oppiaineista erillisellä. Työskentelyn arviointi perustuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin sisältyvien työskentelytaitojen tavoitteisiin. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteerien mukaisesti, tulee myös työskentely arvioiduksi.

Työskentelytaidoilla tarkoitetaan perusopetuksen aikana kehittyvää taitoa työskennellä itsenäisesti ja yhdessä, taitoa suunnitella ja arvioida omaa työskentelyään, taitoa toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taitoa toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

Oppilaan työskentelyyn liittyvät tarpeet tulee tarvittaessa kirjata oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan, jotta ne voidaan ottaa huomioon työskentelyn arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

Lahden yhteiskoulun perusopetuksessa työskentelyn arvioinnin perusteet on määritelty kunkin oppiaineen opetussuunnitelmassa. Opettajan tulee selventää oppilaille työskentelyn arvioinnin periaatteet.

6.5. Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin. Käyttäytymisen tavoitteet perustuvat koulun toimintatapoihin ja järjestyssääntöihin. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutenaan, eikä käyttäytyminen tai siitä saatu arvosana tai sanallinen arvio vaikuta oppiaineista saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaan käyttäytymiseen liittyvät tarpeet tulee tarvittaessa kirjata, oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan, jotta ne voidaan ottaa huomioon käyttäytymisen arvioinnissa.

Lahden yhteiskoulun perusopetuksessa käyttäytymisen arvioinnin täsmennetyt kriteerit on kirjattu Lahden yhteiskoulun perusopetuksen opetussuunnitelmaan (katso liite 2). Opettajan tulee selventää käyttäytymisen arvioinnin periaatteet oppilaille.

6.6. Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

6.6.1. Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvioon¹¹⁶.

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti.

Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa oppiaineessa on tukitoimista huolimatta hylätty.

Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee siitä tiedottaa hyvissä ajoin lukuvuoden aikana oppilasta ja huoltajaa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi.

¹¹⁶ Perusopetusasetus 11 §

Ennen päätöstä luokalle jättämisestä oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa asianomaisessa oppiaineessa hyväksyttävät tiedot ja taidot erillisessä näytössä¹¹⁷. Erillisiä näyttöjä voidaan järjestää paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Erillinen näyttö voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita suorituksia.

Jos mahdollisuus erillisiin näyttöihin annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, vuosiluokalle jättämisestä voidaan koulutyön päättyessä tehdä lukuvuositodistukseen ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän opinnot, joiden hyväksytty suorittaminen erillisessä näytössä on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Oppilas voidaan myös jättää vuosiluokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos se katsotaan hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaiseksi. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat¹¹⁸.

Lahden yhteiskoulun peruskoulun oppilaalle ja hänen huoltajalleen on annettava riittävän varhain tieto mahdollisesta luokalle jättämisestä, jotta oppilaalla on mahdollisuus suorittaa erillisiä näyttöjä.

6.6.2. Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain

Oppilas voi edetä opinnoissa tavoitekokonaisuuksittain¹¹⁹.

Tavoitekokonaisuudet laaditaan pääsääntöisesti vuosiluokajaksojen 1–2, 3–6 ja 7–9 tavoitteiden mukaisesti. Oppilas etenee vuosiluokille 3 ja 7 pääsääntöisesti vasta silloin, kun hän on suorittanut hänelle laaditun suunnitelman mukaiset tavoitekokonaisuudet hyväksytysti. Vuosiluokkien 3–6 ja 7–9 nivelvaiheissa oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa valtakunnallisiin arviointikriteereihin. Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissaan etenevä oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositodistuksen. Lukuvuositodistukseen kirjataan kaikki hänelle laadittuun suunnitelmaan kuuluvat opinnot. Hyväksytysti suoritettujen tavoitekokonaisuuksien arvioinnit kirjataan oppiaineittain lukuvuositodistukseen. Kesken olevien tavoitekokonaisuuksien arviointia ei merkitä lukuvuositodistukseen. Todistuksen lisätietojakohtaan merkitään, minkä vuosiluokan suorituksista on kyse niissä oppiaineissa, joissa oppilas etenee tavoitekokonaisuuksittain. Lukuvuoden koulutyön päätyttyä oppilas siirtyy opinnoissaan eteenpäin seuraavalle vuosiluokalle.

Tavoitekokonaisuuksittain etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää vuosiluokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä vuosiluokalta raukeaisivat. Tavoitekokonaisuuksittain etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta.

Tavoitekokonaisuuksittain etenemisestä määrätään luvussa 5.4.3.

6.7. Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet

Perusopetuksessa kaikki oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvat yhteiset oppiaineet arvioidaan kunkin lukuvuoden päätteeksi erillisinä¹²⁰. Arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toi-

¹¹⁷ Perusopetusasetus 11 §

¹¹⁸ Perusopetusasetus 11 §

¹¹⁹ Perusopetuslaki 20 h §

¹²⁰ Perusopetusasetus 10 §

nen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, ympäristöoppi, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous¹²¹. Lukuvuositoludistukseen merkitään sanallinen arvio tai arvosana siitä, miten oppilas on saavuttanut opinto-ohjelmaansa kuuluneiden oppiaineiden tavoitteet lukuvuoden aikana.

Taide ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden sanallisen arvion tai arvosanan kustakin taide ja taitoaineesta kaikilla niillä vuosiluokilla, joilla hän niitä opiskelee. Taide ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta todistuksiin erillistä sanallista arviota tai arvosanaa.

Monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa opiskellut oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt sekä monialaisen oppimiskokonaisuuksien opiskelun yhteydessä annetut näytöt otetaan huomioon kunkin oppiaineen arvosanaa muodostettaessa. Oppiainekohtainen arviointi tulee suunnitella ja olla oppilaiden tiedossa jo oppimiskokonaisuuden alkaessa. Monialaisista oppimiskokonaisuuksista ei anneta erillisiä sanallisia arvioita tai arvosanoja.

Valinnaiset aineet arvioidaan vuosiluokilla 1–3 opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti joko sanallisesti tai numeroin. Vuosiluokilla 4–6 ja 7–9 yhtenäisistä, vähintään kahden vuosiviikkotunnin (2 vvt) laajuisista valinnaisten aineiden oppimääristä annetaan numeroarvosana ja alle kahden vuosiviikkotunnin laajuisista valinnaisten aineiden oppimääristä annetaan hyväksytty tai hylättymerkintä.

6.8. Perusopetuksen päättöarviointi

Päättöarvioinnin tehtävänä on määrittää, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa oppiaineille asetetut tavoitteet perusopetuksen päättyessä. Päättöarvioinnissa annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaille, joka on saavuttanut perusopetuksen koko oppimäärän tavoitteet vähintään arvosanan 5 edellyttämän osaamisen mukaisesti.

Päättöarviointi tehdään vuosiluokkien 7–9 aikana osoitetun osaamisen perusteella suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä.

6.8.1. Perusopetuksen päättöarvosanan muodostaminen

Päättöarvosanan muodostaminen perustuu oppilaan osoittaman osaamisen tasoon suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt oppiaineen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on kohdennettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niiden oppiaineiden tavoitteiden, joiden osalta osaaminen on osoitettu vuosiluokilla 7 ja 8, arviointi otetaan huomioon päättöarviointia tehtäessä. Näihin tavoitteisiin perustuva osaamisen taso tulee arvioida käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä.

Päättöarvosana on oppiaineen tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikkomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

¹²¹ Perusopetuslaki 11 §

Työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan myös päättöarvioinnissa.

6.8.2. Yhteisten oppiaineiden päättöarviointi

Perusopetuksen päättöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäncatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanoihin 5, 7, 8 ja 9 vaadittavan osaamisen tason kussakin oppiaineessa.

Äidinkielessä ja kirjallisuudessa oppilas on voinut opiskella kahta tähän oppiaineeseen määriteltyä eri kielen oppimäärää. Tällöin arvioidaan molemmat oppilaan suorittamat äidinkieli ja kirjallisuus oppiaineen oppimäärät.

Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten A1 oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä tarkoitettulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida. Oppiaineen opiskelusta vapauttamiseen tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen ratkaisuun.

6.8.3. Yhteisten taito ja taideaineiden päättöarviointi

Kaikille oppilaille yhteisiä taide- ja taitoaineita ovat musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta ja kotitalous. Paikallinen tuntijako ja mahdolliset oppilaiden omat valinnat vaikuttavat siihen, milloin oppilaille annetaan päättötodistukseen tuleva arvosana eri taide ja taitoaineissa.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden arvosanan kustakin taide ja taitoaineesta päättötodistukseen. Taide ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta päättötodistukseen erillistä arvosanaa.

Päättöarvosanaa muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä. Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun kunkin taide- ja taitoaineen koko oppimäärä, sisältäen myös mahdolliset valinnaiset taide ja taitoaineiden tunnit, on opiskeltu. Kunkin taide ja taitoaineen osalta päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskeleman oppimäärän laajuus.

6.8.4. Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat vuosiluokilla 7–9 yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksyttyhylätty. Päättötodistuksen saamisen edellytyksenä on hyväksytty suoritus kaikista oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvista opinnoista. Yhteiseen oppiaineeseen liittyvässä sanallisesti arvioitavassa syventävässä valinnaisessa aineessa vuosiluokilla 7–9 osoitettu osaaminen voi korottaa kyseisen oppiaineen päättöarvosanaa. Tämä korottamisen periaate tulee kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan.

6.8.5. Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi

Mikäli koulu painottaa opetussuunnitelmassaan jotakin oppiainetta tai oppiainekokonaisuutta tai toteuttaa kaksikielistä opetusta, ovat opetuksen koulukohtaiset tavoitteet tässä oppiaineessa tai kielessä yleensä korkeammat kuin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet. Oppilaiden yhdenvertaisuuden vuoksi myös painotetussa opetuksessa tai kaksikielisessä opetuksessa tulee oppilaiden suoriutumista kuitenkin arvioida perusopetuksen päättyessä suhteessa oppiaineiden tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittämisessä käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteerejä.

Jos painotettu opetus toteutetaan käyttäen valinnaisten aineiden vuosiviikkotunteja, arviointi suoritetaan näiden tuntien osalta valinnaisten aineiden arvioinnin periaatteita noudattaen. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaan opiskeleman kohde tai kielikylpykielen osaaminen arvioidaan vieraiden kielten tai toisen kotimaisen kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien mukaan.

Painotetusta opetuksesta ja oppilaan suoriutumisesta siinä voidaan tarvittaessa antaa lisätietoja erillisellä todistuksen liitteellä.

Lahden yhteiskoulun perusopetuksessa kuvataiteen, musiikin ja matemaattis-luonnontieteellisestä painotetusta opetuksesta kirjataan todistuksen lisätietoja -kohtaan, mihin painotettuun opetukseen oppilas on osallistunut.

6.8.6. Oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan päättöarviointi

Jos oppilaskohtaisia tukitoimia saava¹²² oppilas opiskelee perusopetuksen oppimäärän mukaisesti, hänen suoriutumistaan arvioidaan suhteessa perusopetuksen oppimäärän kaikkiin tavoitteisiin käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä. Kun oppilas opiskelee rajatun oppimäärän mukaan yhtä tai useampaa oppiainetta, arvioidaan oppilaan osaamista näissä oppiaineissa oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa suhteessa hänelle määriteltyihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin, ei päättöarvioinnin kriteereihin. Mikäli oppimäärä on rajattu, oppilas ei voi saavuttaa välttävää osaamista eli arvosanaa 5 korkeampaa arvosanaa.

Rajattujen oppimäärien mukaisesti opiskeltujen oppiaineiden päättöarvioinnissa annetaan hyväksytystä suorituksesta numeroarvosana 5 tähtimerkinnällä.

Jos oppilaan opiskelu on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin, ja jokaisesta toiminta-alueesta annetaan sanallinen arvio.

6.9. Poissaolojen vaikutukset arviointiin

Oppilaan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole terveydellisistä syistä tilapäisesti myönnetty siitä vapautusta¹²³. Vapautuksen päätyttyä oppilaan opiskelu järjestetään ja arviointi toteutetaan taroituksenmukaisella tavalla siten, että oppilas pystyy osoittamaan osaamistaan opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Jos oppilas on luvattomasti poissa eikä osallistu opetukseen, kokeisiin eikä muihinkaan hänelle tarjottuihin näyttömahdollisuuksiin, eikä hänellä ole hyväksyttyjä suorituksia suhteessa paikallisessa

¹²² Perusopetuslaki 20 c §

¹²³ Perusopetuslaki 35 §

opetussuunnitelmassa määriteltyihin oppiaineen tavoitteisiin, hän voi saada oppiaineesta hylätyn arvosanan lukuvuositodistukseen.

6.10. Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Mahdollisuus arvioinnin uusimiseen ja oikaisuun koskee päättöarviointia sekä opinnoissa etenemistä ja vuosiluokalle jättämistä koskevaa päätöstä.

Pyyntö arvioinnin uusimisesta osoitetaan koululle, ja huoltajan on tehtävä se kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.¹²⁴

6.11. Todistukset

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

1. lukuvuositodistus
2. välitodistus
3. erotodistus
4. päättötodistus.

Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

6.11.1. Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa

Vuosiluokilla 1–3 lukuvuositodistuksiin, erotodistuksiin ja mahdollisiin välitodistuksiin annetaan kaikissa oppiaineissa joko sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Mikäli annetaan sanallinen arvio, todistuksesta tulee ilmetä, onko oppilaan suoritus hyväksytty vai hylätty.

Vuosiluokkien 4–8 lukuvuositodistuksissa, erotodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa annetaan numeroarvosanat. Päättötodistuksessa ja mahdollisessa 9. vuosiluokan erotodistuksessa sekä välitodistuksessa annetaan numeroarvosanat. Numeroarvosanaa voidaan täydentää kuvailevalla sanallisella arviolla, joka annetaan todistuksen liitteenä.

Käyttäytymisestä annetaan numeroarvosana lukuvuositodistuksissa vuosiluokilla 4–8 ja mahdollisissa välitodistuksissa vuosiluokilla 4–9. Jos käyttäytymisestä annetaan vuosiluokilla 1–3 sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteenä. Myös numeroarvosanaa täydentävä sanallinen käyttäytymisen arvio annetaan todistuksen liitteenä. Käyttäytymisen sanallista arviota koskevasta liitteestä merkitään tieto todistuksen lisätietoihin.

Sanallista arviota voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli¹²⁵.

Jos oppilaan perusopetuksen oppimäärää tai paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita on rajattu, osaamisen arviointi tapahtuu suhteessa hänelle määriteltyihin tavoitteisiin. Arviointi on sanallista lukuun ottamatta päättöarviointia. Sanalliseen arvioon lisätään rajaamista ilmaiseva tähti (*). Päättötodistukseen merkitään arvosana 5*.

Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviota.

¹²⁴ Perusopetusasetus 19 §

¹²⁵ Perusopetusasetus 10 §

6.11.2. Lukuvuositodistus

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä jokaisella vuosiluokalla lukuun ottamatta vuosiluokkaa 9, jolloin oppilas saa päättötodistuksen. Lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opinto-ohjelma ja oppiaineittain sanallinen arvio tai numeroarvosana siitä, missä määrin oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana. Lukuvuositodistus on päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestään luokalle.

Kun todistuksessa käytetään numeroarvosanaa, todistukseen merkitään myös arviointiasteikko¹²⁶.

Sanallista arviota voidaan käyttää lukuvuositodistuksissa vuosiluokilla 1–3. Sanallisistakin arvioista tulee käydä ilmi, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista kussakin opinto-ohjelmaansa kuuluvassa oppiaineessa. Todistukseen merkitään sanallisessa arvioinnissa käytetty asteikko.

Lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa käyttäytymisen numeroarvosana merkitään todistukseen. Silloin kun käyttäytymisestä kirjoitetaan sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteenä.

Uskonnon tai elämänskatsomustiedon opiskeltu oppimäärä merkitään lukuvuositodistukseen muodossa “uskonto/elämänskatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta tai mitä uskonnon oppimäärää oppilas on opiskellut. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä todistuksiin.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde tai kielikylpykieli.

Tavoitekokonaisuuksittain etenevälle oppilaalle kirjataan kaikki hänelle laadittuun suunnitelmaan kuuluvat opinnot. Hyväksytysti suoritettujen tavoitekokonaisuuksien arvioinnit kirjataan oppiaineittain lukuvuositodistukseen. Kesken olevien opintokokonaisuuksien arviointia ei merkitä lukuvuositodistukseen. Todistuksen lisätietojakohtaan merkitään, minkä vuosiluokan suorituksista on kyse niissä oppiaineissa, joissa oppilas etenee tavoitekokonaisuuksittain.

Jos oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa rajatun oppimäärän mukaan, lisätään sanallisen arvion perään tähti (*). Todistuksen lisätietoja kohdassa mainitaan, että oppilas on opiskellut nämä oppiaineet rajatun oppimäärän mukaan.

Lukuvuositodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet

¹²⁶ Perusopetusasetus 10 §

- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla oppilaan mahdollisesta osallistumisesta muuhun järjestettyyn opetukseen tai ohjattuun toimintaan
- 7. ja 8. luokkien lukuvuositodistuksen lisätietoihin maininta oppilaanohjauksesta, mikäli oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta
- arvio oppilaan käyttäytymisestä
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- luokalta siirtyminen tai mahdollinen luokalle jättäminen
- sanallisessa arvioinnissa käytetty asteikko tai perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 13.2.2025 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Lahden yhteiskoulun perusopetuksessa lukuvuositodistukseen kirjataan lisätietoja-kohtaan, mikäli oppilas on opiskellut painotetussa opetuksessa tai oppiaineita on yksilöllistetty.

6.11.3. Välitodistus

Opetuksen järjestäjä päättää mahdollisten välitodistusten antamisesta. Välitodistus annetaan samoin perustein kuin lukuvuositodistus.

Erillinen välitodistus tulee tarvittaessa antaa yhdeksännen luokan oppilaalle jatko-opintoihin hakeutumista varten samoin perustein kuin päättötodistus.

Välitodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- arvio oppilaan käyttäytymisestä (lukuun ottamatta 9. luokalla jatko-opintoihin hakeutumista varten annettavaa välitodistusta)
- sanallisessa arvioinnissa käytetty asteikko tai perusopetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 13.2.2025 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Lahden yhteiskoulun perusopetuksessa välitodistus annetaan vuosittain.

6.11.4. Erotodistus

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun, eroaa kesken perusopetuksen oppimäärän suorittamista koulusta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana¹²⁷. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Erotodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositodistus. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arvioita.

Erotodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- sanallisessa arvioinnissa käytetty asteikko tai perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 13.2.2025 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Lahden yhteiskoulun perusopetuksessa kesken lukuvuoden annettavaan erotodistukseen liitetään oppiainekohtainen kuvaus erotodistuksen antamiseen mennessä käsitellyistä sisällöistä.

6.11.5. Perusopetuksen päättötodistus

Perusopetuksen päättötodistus annetaan 9. vuosiluokan koulutyön päättyessä oppilaalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi (5) ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota ”hyväksytty”.

Päättötodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus

¹²⁷ Perusopetusasetus 12 §

- yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvioitavien valinnaisten aineiden arviointi numeroin (5–10) ja sanoin (välttävä–erinomainen)
- opintojen laajuus vuosiluokilla 7–9 jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- suoritettu oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko
- merkintä siitä, että todistus on Opetushallituksen 13.2.2025 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen
- maininta siitä, että perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä.

Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan opiskelemien yhteisen oppiaineiden ja valinnaisten aineiden laajuus merkitään päättötodistukseen vuosiviikkotunteina.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde tai kielikylypykieli.

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon opiskeltu oppimäärä merkitään päättötodistukseen muodossa ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta tai mitä uskonnon oppimäärää oppilas on opiskellut. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa numeroarvosana merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Päättöarvioinnissa arvioitavan oppimäärän laajuudeksi merkitään vuosiluokkien 7–9 opintojen laajuus vuosiviikkotunteina.

Perusopetusta täydentävien saamen kielen, romanikielen ja oppilaan oman äidinkielen opinnoista mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilas on opiskellut yhdessä tai useammassa oppiaineessa rajatun oppimäärän mukaan, päättötodistuksessa hyväksytystä suorituksesta annetaan numeroarvosana 5 tähtimerkinnällä. Todistuksen lisätietojakohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet rajatun oppimäärän mukaan.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättötodistus on sanallinen.

Päättötodistukseen merkitään arvosanat niistä erityisessä tutkinnossa suoritetuista oppiaineista, jotka on suoritettu ennen päättötodistuksen antamista.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Niistä valinnaisista aineista, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän vuosiluokilla 7–9, merkitään päättötodistukseen numeroarvosana. Yhteisiin oppiaineisiin

liittyvistä syventävistä numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään päättötodistukseen yhteisen oppiaineen nimen alle valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat syventävät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä syventävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimääristä koostuvista kokonaisuuksista merkitään todistukseen sanallinen arvio. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen oppiaineen nimen alle merkitään valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”soveltavat valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä sekä arvio joko numeroarvosanana tai merkinnällä ”hyväksytty”.

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun vaihdon yhteydessä, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet. Kesken jäänyt valinnaisaine arvioidaan numeroin, mikäli oppilas on ehtinyt suorittaa kyseisestä aineesta vähintään kahden vuosiviikkotunnin laajuisen osuuden. Mikäli osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia, kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle tulee merkintä ”osallistunut”. Kesken jääneestä valinnaisesta aineesta merkitään todistukseen myös oppilaan suorittama tuntimäärä. Uudesta valinnaisesta aineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai sanallinen arvio ”hyväksytty” suoritetusta vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta A2 tai B2 kielestä, arvosana jätetään pois ja päättötodistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja siitä annetaan numeroarvosana.

Koulu ei voi muuttaa tai korjata jälkikäteen jo saatuun päättötodistukseen kirjattuja arvosanoja lisänäyttöjen perusteella. Oppilaan on hankittava uusi, erillinen todistus mahdollisesta parantuneesta osaamisesta. Uuden todistuksen voi saada joko osoittamalla osaamisensa erityisessä tutkinnossa¹²⁸ tai aikuisten perusopetuksessa.

Lahden yhteiskoulun perusopetuksessa tiedotetaan huoltajia mahdollisuudesta jättää arvosana pois ja saada päättötodistukseen ”hyväksytty” -merkintä valinnaisena aineena opiskeltavasta A2- tai B2-kielestä.

6.12. Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset

Perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa perusopetuslaissa ja asetuksessa tarkoitetussa erityisessä tutkinnossa¹²⁹. Erityisen tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa järjestää perusopetusta. Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perusopetuksen eri oppiaineiden oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja.

Erityisessä tutkinnossa käytettävät todistukset ovat

1. todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
2. todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
3. todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta

Jos oppilas tai muu henkilö suorittaa perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todis-

¹²⁸ Perusopetuslaki 38 §, perusopetusasetus 23 §

¹²⁹ Perusopetuslaki 38 §, perusopetusasetus 23 §

tuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Vain osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, suorittaneelle annetaan todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, oppimäärä sekä arvosana.

Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki perusopetuksen oppimäärään kuuluvat yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

7. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Perusopetuksen tehtävänä on tarjota kaikille oppilaille yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvään kasvuun ja oppimiseen¹³⁰. Suunnitelmallisesti toteutetut oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt¹³¹ antavat kestävä pohjan sekä oppimiselle että oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämiselle. Kaikessa koulun toiminnassa tulee huomioida saavutettavuus ja esteettömyys. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia saada onnistumisen kokemuksia oppimisessaan ja ryhmän jäsenenä toimimisessaan sekä tukea myönteisen käsityksen luomiseen itsestään, oppimisestaan ja yhteisön jäsenenä toimimisesta. Koulun tehtävänä on huolehtia riittävästä ja tarkoituksenmukaisesta yhteistyöstä oppilaan huoltajan kanssa. Myös huoltajalla on aktiivinen rooli oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukemisessa. Jäljempänä tekstissä huoltajalla tarkoitetaan myös muuta oppilaan laillista edustajaa.

Oppimisen ja koulunkäynnin järjestäminen pohjautuu suunnitelmallisesti toteutettaviin oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin¹³². Niiden tarkoituksena on turvata kaikille oppilaille mahdollisuus suorittaa perusopetuksen oppimäärä. Kaikkia oppilaita koskevinä ryhmäkohtaisina tukimuotoina tarjotaan yleistä tukiopetusta, opetuskielen tukiopetusta ja erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä¹³³. Mikäli ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaalle riittämättömiä, tarjotaan oppilaskohtaisia tukitoimia¹³⁴. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkittamis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet¹³⁵. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarvetta arvioidaan¹³⁶, ne suunnitellaan¹³⁷ ja perusopetuslain mukaiset päätökset tehdään mahdollisimman pian, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaan tukemiseksi riittämättömiä. Mikäli oppilaalle tarjotut tukimuodot ja toimet eivät riitä perusopetuksen oppimäärän suorittamiseen, on viimesijaisena keinona mahdollista poiketa perusopetuksen oppiaineen tai aineiden tavoitteista.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä kunkin oppilaan että opetusryhmän vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. On huolehdyttävä siitä, että oppilas kokee, että hänen oppimisensa ja koulunkäynnin tuen tarpeensa tunnustetaan ja huomioidaan ja hän saa tarvitsemaansa tukea. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki järjestetään inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Tuen järjestämisessä oleellista on tuen tarpeen varhainen tunnistaminen. Oppimisen tuki järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa opetusryhmässä. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, suunnitelmallista ja tarvittaessa tuen tarpeen mukaan muuttuvaa.

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä oppilaskohtaiset tukitoimet edellyttävät suunnitelmallista johtamista ja johtajuutta. Opetuksen järjestäjä ja rehtori vastaavat siitä, että tukitoimet, niiden resursointi, rakenteelliset ratkaisut, vastuut ja järjestelyt on tarkoituksenmukaisesti kirjattu paikalliseen opetussuunnitelmaan ja opetussuunnitelman mukaiseen luku- vuosisuunnitelmaan ja että tukitoimia toteutetaan suunnitelmallisesti. Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti. Jokaisen työntekijän vastuulla on johtaa omaa toimintaansa yhdessä sovittujen toimintaperiaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti.

¹³⁰ Perusopetuslaki (628/1998) 2 §

¹³¹ Perusopetuslaki 20 b §

¹³² Perusopetuslaki 20 b §

¹³³ Perusopetuslaki 20 b §

¹³⁴ Perusopetuslaki 20 c §

¹³⁵ Perusopetuslaki 20 c §

¹³⁶ Perusopetuslaki 20 d §

¹³⁷ Perusopetuslaki 20 e §

7.1. Oppilaan oikeus oppimisen ja koulunkäynnin tukeen

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia osallistua opetukseen tai suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin¹³⁸. Opetuksen järjestäjän varmistamat oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt antavat perustan tuen tarkoituksenmukaiselle toteuttamiselle osana kaikkea esi- ja perusopetuksen toimintaa¹³⁹. Ensisijaisesti tarjotaan ryhmäkohtaisia tukimuotoja, kuten yleistä tukiopetusta, opetuskielen tukiopetusta sekä erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä¹⁴⁰. Tuki annetaan oppilaalle inklusiivisten periaatteiden mukaisesti ensisijaisesti omassa opetusryhmässä.

Oppilaalla on oikeus myös oppilaskohtaisiin tukitoimiin, jos osallistuminen säännöllisesti tarjottuihin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ei riitä tukemaan häntä opinnoissaan, tai jos hänellä on edelleen vaikeuksia osallistua opetukseen¹⁴¹. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä voidaan samanaikaisesti tukea sekä ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla että oppilaskohtaisilla tukitoimilla. Oppilaan tuen toteuttaminen suunnitellaan niin, että ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien vaikutus koulupäivän pituuteen on perusopetuslain ja asetuksen mukainen, eikä aiheuta oppilaalle tarpeetonta kuormitusta.

Opetuksen järjestäjä tekee suunnitelmaan perustuvan hallintopäätöksen oppilaalle tarjottavasta oppilaskohtaisesta tuesta¹⁴². Tuen toteutumista seurataan ja arvioidaan, ja tuen tarpeen muuttuessa tehdään uusi hallintopäätös.

Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tai oppilaskohtaisilla tukitoimilla ei voi poiketa perusopetuksen oppimäärästä eikä paikallisen opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista. Oppilaalla on aina oikeus saada opetusta sen mukaan, mitä vuosiviikkotuntien määrästä säädetään¹⁴³.

Jos perusopetuksen oppimäärästä tai sisällöistä on tarpeen poiketa tietyn oppiaineen osalta oppilaan heikon suoriutumisen vuoksi, se on mahdollista ainoastaan silloin, kun oppilas on jo saanut muiden tukimuotojen ja toimien lisäksi kyseisessä oppiaineessa oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa¹⁴⁴.

Oppilaan oppimäärän rajaaminen tulee kysymykseen vasta silloin, kun oppilas ei tukitoimista huolimatta saavuta välttävää arvosanaa (5). Oppimäärän rajaamisen tarpeesta tehdään luotettava arviointi opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Arviointiin tulee sisältyä dokumentaatio siitä, millä tavalla perusopetuksen oppimäärän tavoitteista ja sisällöistä poikkeamisen tarve on todettu. Arvioinnin tukena voidaan käyttää eri asiantuntijoiden lausuntoja. Asiasta tehdään tukea koskeva hallintopäätös, joka on perusteltava¹⁴⁵. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Perusopetuslain lisäksi oppilas ja opiskelijahuoltolain tarkoituksena on edistää oppilaiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä koulunkäyntiin ja oppimiseen liittyvien ongelmien syntymistä¹⁴⁶. Opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen sekä hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä

¹³⁸ Perusopetuslaki 20 a §

¹³⁹ Perusopetuslaki 20 b §

¹⁴⁰ Perusopetuslaki 20 b §

¹⁴¹ Perusopetuslaki 20 c §

¹⁴² Perusopetuslaki 20 f §

¹⁴³ Perusopetusasetus 3 §

¹⁴⁴ Perusopetuslaki 20 h §

¹⁴⁵ Perusopetuslaki 20 f § ja Hallintolaki (434/2003) 45 §

¹⁴⁶ Oppilas ja opiskelijahuoltolaki 2 §

ylläpitävää toimintaa kouluyhteisössä. Ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä toteutettava ja koko kouluyhteisöä tukeva yhteisöllinen opiskeluhoito on keskeinen koulunkäynnin ja osallistumisen tukemisen muoto, jolla vaikutetaan koko yhteisön toimintakulttuuriin. Yhteisöllinen opiskeluhoito on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi opiskeluhoitopalvelut ja monialainen yksilökohtainen opiskeluhoito tukevat oppilaiden yksilöllisiä oppimisen, hyvinvoinnin ja terveyden tarpeita sekä sosiaalisten ja psyykkisten valmiuksien kehittymistä. Mikäli koulun työntekijä arvioi oppilaan tarvitsevan muuta kuin perusopetuslain mukaista oppimisen ja koulunkäynnin tukea, tulee hänen toimia sen mukaan, mitä säädetään velvollisuudesta opiskeluhoitopalveluihin ohjaamisesta oppilas ja opiskelijahuoltolaissa¹⁴⁷. Opiskeluhoitolaista määrätään tarkemmin luvussa 8.

Lahden yhteiskoulussa oppilaalla on mahdollisuus saada tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyviin haasteisiin. Ensisijainen tukimuoto on ryhmäkohtainen tuki, joka annetaan ensisijaisesti omassa opetusryhmässä. Jos tämä tuki ei riitä, voidaan oppilaalle antaa yleistä tukiopetusta, opetuskielen tukiopetusta tai erityisopettajan oppitunnin aikana antamaa tukiopetusta. Jos oppilaan katsotaan tarvitsevan vahvempia tukitoimia, laaditaan suunnitelma oppilaskohtaisesta tuesta, jonka perusteella rehtori tekee suunnitelmaan perustuvan hallintopäätöksen oppilaskohtaisesta tuesta. Oppilas voi saada sekä ryhmäkohtaista että oppilaskohtaista tukea. Tuen toteutumista ja tuen tarvetta seurataan säännöllisesti. Jos tuen tarve muuttuu, tehdään uusi hallintopäätös. Jos oppilas ei saavuta edellä mainittujen tukitoimien sekä erityisopettajan pienryhmässä antaman tuen avulla arvosanaa 5, voidaan oppilaan oppimäärää rajata.

7.2. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt koskevat kaikkea perusopetuksen toimintaa¹⁴⁸. Ne ovat keskeinen osa koulun toimintakulttuuria, joka antaa edellytykset kaikkien oppilaiden osallisuuteen, oppimiseen ja koulunkäynnin tukeen. Koulun toiminnassa ja opetusjärjestelyissä huomioidaan saavutettavuus ja esteettömyys. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt luovat pohjan laadukkaalle perusopetukselle, ryhmäkohtaisille tukimuodoille ja oppilaskohtaisille tukitoimille. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt resursoidaan, suunnitellaan, toteutetaan ja niiden vaikuttavuutta arvioidaan osana koulun toimintaa¹⁴⁹.

Opettajien keskinäinen yhteistyö, opettajien yhteistyö moniammatillisten ja monialaisten toimijoiden kanssa sekä yhteistyön mahdollistavat rakenteelliset ratkaisut ovat tärkeitä oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Yhteiseen suunnitteluun ja toteutukseen tulee varata riittävästi aikaa.

Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä¹⁵⁰ tarkoitetaan

- oppilaiden erilaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottavaa opetuksen järjestämistä ja opetuksen eriyttämistä
- eri oppiaineiden ja tiedonalojen kieltä avaavaa kielitietoista opetusta
- opetusryhmien muodostamista siten, että opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa
- pedagogisia ratkaisuja, joilla tukea tarvitsevien oppilaiden lisäksi huomioidaan myös oppilaat, jotka etenevät opinnoissaan tavoitekokonaisuuksittain
- opettajan kykyä huomioida riittävästi opetusryhmän tarpeet ja vahvuudet

¹⁴⁷ Oppilas ja opiskelijahuoltolaki 16 §

¹⁴⁸ Perusopetuslaki 20 b §

¹⁴⁹ Perusopetuslaki 21 §

¹⁵⁰ Perusopetuslaki 20 b §

- oppilaiden kanssa työskentelevien koulunkäynninohjaajien ja muun henkilöstön hyödyntämistä oppilaiden koulunkäynnin ja opetukseen osallistumisen tukena

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt edellyttävät perusopetuksen kokonaisuuden tavoitteellista ja suunnitelmallista johtamista, arviointia ja kehittämistä.

Lahden yhteiskoulussa opetus toteutetaan joustavien opetusjärjestelyjen avulla mm. huomioiden oppilaiden erilaiset tarpeet ja edellytykset opetuksessa, opetusryhmien muodostamisella sekä erilaisilla pedagogisilla ratkaisulla, jotka tukevat myös tavoitekokonaisuuksittain opiskelevia oppilaita.

7.3. Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja niiden tavoitteet sekä järjestäminen

Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tarkoitetaan kaikkia oppilaita koskevia ryhmäkohtaisia järjestelyjä. Näitä ovat opettajan antama yleinen tukiopeus, opettajan antama opetuskielen tukiopeus ja erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä¹⁵¹. Opetuksen järjestäjän tulee varata ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamiseen lukuvuosittain opetussuunnitelmaan perustuvassa suunnitelmassa yhteensä vähintään 0,122 opetustuntia viikossa koulun oppilasta kohden¹⁵².

Ryhmäkohtaisia tukimuotoja tarjotaan suunnitelmallisesti koko lukuvuoden ajan osana koulun perustoimintaa oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden lisänä¹⁵³. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja voidaan tarjota erilaisin tarkoituksenmukaisin ryhmittelyin esimerkiksi samanaikais- ja yhteisopetuksena. Ryhmäkohtaiset tukimuodot mahdollistavat myös vertaisoppimisen.

Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisessa opettajien tulee tehdä suunnitelmallista yhteistyötä¹⁵⁴. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja suunniteltaessa ja toteuttaessa voidaan hyödyntää esimerkiksi erityisopettajan konsultaatiota. Ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat ensisijaisia tukimuotoja ja kaikkien oppilaiden oikeus, eikä niistä tehdä oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaa suunnitelmaa tai tukea koskevaa päätöstä. Ryhmäkohtaiset tukimuodot toteutetaan ensisijaisesti joustavasti ryhmämuotoisesti. Ryhmän kokoa ei ole rajattu.

Lahden yhteiskoulussa ryhmäkohtaiset tukitoimet toteutetaan samanaikais- tai yhteisopettajuutena. Opettajat suunnittelevat ja toteuttavat ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja hyödyntävät tarvittaessa esimerkiksi erityisopettajan konsultaatiota. Ryhmäkohtaisista tukitoimista ei tehdä tuen toteuttamista koskevaa suunnitelmaa eikä tukea koskevaa päätöstä.

7.3.1. Opettajan antama yleinen tukiopeus

Yleinen tukiopeus vahvistaa opetuksen ja kasvatuksen tavoitteiden saavuttamista perusopetuksessa. Yleinen tukiopeus on opittaviin asioihin tutustumista etukäteen tai opitun vahvistamista ja kertautamista. Yleisellä tukiopeuksella pyritään ehkäisemään vaikeuksia ennakolta ja varmistamaan opittavien asioiden ymmärtäminen sekä opintojen eteneminen. Sillä voidaan vastata myös oppilaan poissaoloista johtuviin lyhytaikaisiin tuen tarpeisiin.

Yleisen tukiopeuksen tavoitteet ja sisältö

¹⁵¹ Perusopetuslaki 20 b §

¹⁵² Perusopetuslaki 20 b §

¹⁵³ Perusopetuslaki 20 b §

¹⁵⁴ Perusopetuslaki 20 b §

Yleisen tukiopetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta saavuttamaan oppimisen tavoitteet sekä edistymään opinnoissaan. Osana yleistä tukiopetusta oppilaalle opetetaan oppimaan oppimisen taitoja, oppimisstrategioita ja opiskelutapoja, jotka tukevat hänen oppimistaan. Yleinen tukiopetus voi kohdistua kaikkiin oppiaineisiin ja sillä voidaan tukea myös laaja-alaisen osaamisen tavoitteita.

Yleisen tukiopetuksen järjestäminen

Yleistä tukiopetusta voidaan antaa oppituntien yhteydessä, erillisinä lisätunteina, pienemmässä ryhmässä tai henkilökohtaisena ohjauksena. Yleistä tukiopetusta annetaan oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät.

Yleistä tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja. Yleistä tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja. Samanaikais- ja yhteisopetusta voidaan käyttää yleisen tukiopetuksen toteuttamisessa. Opettajien yhteistyö yleisen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää.

Lahden yhteiskoulussa opettajan antamaa yleistä tukiopetusta voidaan antaa kaikissa oppiaineissa samanaikais- tai yhteisopetuksena, erillisenä lisätuntina, pienemmässä ryhmässä tai henkilökohtaisesti. Vaikka aineenopettaja antaa pääasiassa yleistä tukiopetusta, opettajien välinen yhteistyö on suunnittelussa, toteutuksessa ja tuen arvioinnissa tärkeää.

7.3.2. Opettajan antama opetuskielen tukiopetus

Opetuskielen tukiopetus kohdistuu ensisijaisesti opetuskielen taidon ja eri tiedonalojen tekstitaitojen vahvistamiseen. Sitä annetaan oppilaille, joilla ei ole riittävää opetuskielen taitoa perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi. Opetuskielen tukiopetus on kielitietoista opetusta, joka tukee oppilaita eri oppiaineiden tekstien lukemisessa, niiden ymmärtämisessä ja tulkitsemisessä sekä omassa tuottamisessa. Opetus kohdistuu oppiaineen kieleen ja sisältöön samaan aikaan.

Opetuskielen tukiopetuksen tavoitteet ja sisältö

Opetuskielen tukiopetuksen tavoitteena on oppilaiden opetuskielen taidon vahvistaminen, mikä tukee oppilaiden osallistumista opetukseen ja opinnoissa etenemistä. Opetuskielen tukiopetuksessa keskitytään kullekin oppiaineelle ominaisten tekstien yhteiseen tarkasteluun, tekstien tyypillisten piirteiden löytämiseen ja opiskelun edellyttämien tekstien ohjattuun tuottamiseen sekä oppiainekohtaisen sanavaraston vahvistamiseen.

Opetuskielen tukiopetuksen järjestäminen

Opetuskielen tukiopetus järjestetään pedagogisesti tarkoituksenmukaisesti siten, että mahdollisimman moni oppilas voi hyötyä siitä. Sitä voidaan antaa oppilaiden työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana samanaikais- ja yhteisopetuksena tai pienemmässä ryhmässä, jolloin opetuskielen tukiopetusta tarvitsevat oppilaat voivat olla eri tilassa toisen opettajan kanssa. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät.

Opetuskielen tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan tai aineenopettaja. Opetuskielen tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja. Opettajien yhteistyö opetuskielen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää.

Lahden yhteiskoulussa opettajan antama opetuskielen tukiopetus annetaan oppituntien yhteydessä samanaikais- tai yhteisopetuksena tai pienemmässä ryhmässä toisen opettajan kanssa. Opetuskielen tukiopetuksessa keskitytään kielen opiskelun lisäksi myös opetuksen sisältöihin. Se on ensisijaisesti aineenopettajan antamaa, mutta opettajien välinen yhteistyö suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa on tärkeää. Tarvittaessa konsultoidaan S2-opettajaa.

7.3.3. Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä järjestetään siten, että se tukee ja täydentää muuta opetusta ja mahdollistaa oppilaiden tarpeiden huomioimisen osana opetusryhmän opetusta. Se on ensisijaisesti ryhmäkohtainen tukimuoto, ja sitä ei kohdenneta yksittäisen oppilaan vaan tietyn oppilasryhmän tai koko opetusryhmän oppimisen tuen tarpeiden mukaisesti. Erityisopettajan antamaan opetukseen muun opetuksen yhteydessä voi liittyä myös erityisopettajan konsultaatiota, joka kohdentuu kyseisen luokan tai ryhmän kanssa toimiville opettajille ja muulle henkilöstölle.

Erityisopettajan antaman opetuksen järjestäminen muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä voidaan järjestää samanaikais- ja yhteisopetuksena yhdessä opetusryhmää opettavan opettajan kanssa niin, että erityisopettaja työskentelee samassa luokkatilassa tai siirtyy pienemmän ryhmän kanssa toiseen tilaan. Opettajat jakavat opetustehtävät keskenään ja suunnittelevat opetuksen yhdessä, jolloin erityisopettaja voi tukea oppilaita muun opetuksen yhteydessä. Oppilasta opettavat opettajat arvioivat yhdessä oppilaan työskentelyä, oppimista, osaamista ja käyttäytymistä. Ryhmäkohtaiset tukimuodot järjestetään ja niitä muutetaan tarvittaessa oppilaiden tuen tarpeiden mukaisesti.

Lahden yhteiskoulussa erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä on ensisijaisesti ryhmäkohtaista tukea, joka ei kohdennu tiettyyn oppilaaseen. Erityisopettajan konsultaatiota voidaan hyödyntää ryhmän kanssa työskentelevien kesken. Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä voidaan järjestää samanaikais- tai yhteisopettajuutena joko samassa luokkatilassa tai erityisopettaja työskentelee pienemmän ryhmän kanssa eri tilassa. Opetuksen suunnittelu ja opetus voidaan jakaa aineenopettajan ja erityisopettajan kesken. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja muutetaan tuen tarpeen mukaan.

7.4. Oppilaskohtaiset tukitoimet

Oppilaalla on oikeus saada oppilaskohtaisia tukitoimia viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan hänen oppimistaan tai koulunkäyntiään ja hän tarvitsee säännöllisiä tukitoimia¹⁵⁵. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja perusopetuslain 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet¹⁵⁶. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä voidaan samanaikaisesti tukea sekä ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla että oppilaskohtaisilla tukitoimilla.

Oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi käynnistyy, kun oppilasta opettavat opettajat toteavat, että ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä. Oppilas ja hänen huoltajansa voivat myös tuoda esiin havaintonsa ryhmäkohtaisten tukimuotojen riittävyydestä.

Myös silloin, jos oppilaskohtaisten tukitoimien tarve on niin ilmeinen, että oppilasta ei perusopetuksen alkaessa voida riittävästi tukea ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla, voidaan oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi aloittaa poikkeuksellisesti jo ennen perusopetuksen alkamista. Oppilaskohtaisista tukitoimista tehdään tuen tarpeen arviointiin perustuva suunnitelma sekä hallintopäätös¹⁵⁷.

¹⁵⁵ Perusopetuslaki 20 c §

¹⁵⁶ Perusopetuslaki 20 c § ja Perusopetuslaki 31 §

¹⁵⁷ Perusopetuslaki 20 e § ja Perusopetuslaki 20 f §

Oppilaskohtaiset tukitoimet perustuvat oppilaan yksilöllisiin tarpeisiin ja niitä annetaan säännöllisesti ja pitkäkestoisesti¹⁵⁸. Oppilaskohtaiset tukitoimet järjestetään oppilaan etu huomioon ottaen ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa.¹⁵⁹ Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttaminen edellyttää opettajien välistä yhteistyötä sekä tarvittaessa konsultaatiota esimerkiksi erityisopettajan ja muun henkilöstön kanssa.

Perusopetuslain mukaiset oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, ryhmäkohtaiset tukimuodot ja oppilaskohtaiset tukitoimet kohdentuvat oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseen, eivätkä korvaa sosiaali- ja terveystalvveluja.

Lahden yhteiskoulussa opettajat suunnittelevat ja toteuttavat opetusta ryhmän tarpeiden mukaan. Jos ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät ole riittäviä, arvioidaan oppilaskohtaisten tukitoimien tarvetta. Aloitteen tekijänä voi toimia aineenopettaja, luokanvalvoja, erityisopettaja, huoltaja tai oppilas. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä sekä erityisluokanopettajan antama opetus pienryhmässä. Oppilaskohtaiset tukitoimet perustuvat oppilaan tarpeisiin ja niitä annetaan säännöllisesti. Oppilaskohtaisista tukitoimista tehdään tuen tarpeen arviointiin perustuva suunnitelma sekä hallintopäätös.

7.4.1. Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnissa tulee selvittää ja kuvata oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarve, opintojen etenemisen tilanne, käytössä olleet ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä ne tukitoimet, jotka parhaiten tukevat oppilaan edun mukaisesti hänen oppimistaan¹⁶⁰. Opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, poissaolot, motivaation puute tai puutteellinen opiskelutekniikka eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste oppilaskohtaiselle tuen tarpeelle. Myös käyttäytymisellä reagoivien oppilaiden tukemiseksi käytetään ensisijaisesti ryhmäkohtaisia tukimuotoja. Oppilasta voidaan tukea myös oppilaskohtaisilla tukitoimilla, jos se on oppilaan edun mukaista. Osana arviointia selvitetään myös tarve oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.

Tuen tarpeen arvioinnin tekevät oppilaan opettajat. Jos oppilaan tuen tarpeen arviointi vaatii monialaista osaamista, osallistuvat tukitoimien tarpeen arviointiin tarvittaessa opettajien lisäksi opiskelu- huoltopalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat¹⁶¹. Oppilaan omat näkökulmat ja ajatukset tulee selvittää ja ottaa huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla. Oppilaan huoltajalle edustajalle on annettava mahdollisuus osallistua tuen tarpeen arviointiin¹⁶².

Moniammatillinen ja -alainen yhteistyö voi tukea oppilaskohtaisten tukitoimien arvioimista, mutta se ei ole edellytys hallintopäätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, ellei oppilaan etu ja tuen tarve sitä edellytä. Oppilaskohtaisten tukitoimien arviointiin perustuva tukea koskeva hallintopäätös ei voi perustua pelkkään lääketieteelliseen arvioon, eivätkä opetuksen järjestäminen, opetus tai oppilaskohtaiset tukitoimet korvaa sellaisia palveluja, joista järjestämisvastuussa on joku muu kuin opetuksen järjestäjä.

Tuen tarpeen arvioinnissa on tilanteen vaatiessa mahdollista hyödyntää myös muuta kuin oman koulun erityisopettajan konsultaatiota. Esimerkiksi opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan perusoikeuksiin puuttuva toimenpide, jolloin on suositeltavaa hyödyntää laajemmin monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toi-

¹⁵⁸ Perusopetuslaki 20 c §

¹⁵⁹ Perusopetuslaki 6 § ja 28 §

¹⁶⁰ Perusopetuslaki 20 d §

¹⁶¹ Perusopetuslaki 20 d §

¹⁶² Perusopetuslaki 20 d §

mintatavasta. Arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi myös niiden opetuksen järjestäjien konsultaatiota, joiden osalta opetus ja kulttuuriministeriö on päättänyt velvollisuudesta huolehtia opetukseen liittyvistä kehittämis-, ohjaus- ja tukipalveluista¹⁶³ sekä perusopetuslain mukaista sairaalaopetuksen konsultaatiopalvelua.¹⁶⁴

Lahden yhteiskoulussa oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnissa selvitetään ja kuvataan oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarve, opintojen eteneminen sekä käytössä olleet ryhmäkohtaiset tukimuodot. Tuen tarpeen arvioinnin tekevät opettajat yhdessä. Tarvittaessa arviointiin voivat osallistua opiskeluhuollon ammattilaiset tai muut asiantuntijat.

7.4.2. Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin pohjalta on laadittava oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa tai kanssa.¹⁶⁵ Suunnitelman laatiminen on kuitenkin mahdollista myös niissä tilanteissa, joissa yhteistyölle on esimerkiksi huoltajasta johtuva este.

Suunnitelmasta on käytävä ilmi

- perustelut sekä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset tukitoimien tarpeesta
- tuen tarpeen arviointiin perustuvien tukitoimien toteuttaminen ja seuranta
- oppimista tukevat pedagogiset ratkaisut
- opinnoissa eteneminen
- mahdollinen tarve perusopetuslain 20 h §:ssä tarkoitetusta oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle ja oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi
- mahdollinen perusopetuslain 20 i §:n mukainen tarve opetuksen järjestämiseksi oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite
- toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan oppilaskohtaiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi kullekin toiminta-alueelle.

Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyttä on arvioitava aina, kun oppilaan tarpeet sitä edellyttävät, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa tai useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät¹⁶⁶. Suunnitelma on salassa pidettävä asiakirja¹⁶⁷.

Lahden yhteiskoulussa tuen tarpeen arvioinnin pohjalta laaditaan oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaan opettajien, huoltajan ja oppilaan kanssa. Siihen kirjataan selvitys tukitoimien tarpeesta, tukitoimien toteuttaminen, seuranta, pedagogiset ratkaisut sekä opinnoissa eteneminen. Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyttä arvioidaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa.

¹⁶³ Perusopetuslaki 39 §

¹⁶⁴ Perusopetuslaki 4 a §

¹⁶⁵ Perusopetuslaki 20 e §

¹⁶⁶ Perusopetuslaki 20 e §

¹⁶⁷ Perusopetuslaki 40 §

7.4.3. Tukea koskeva päätös

Opetuksen järjestäjän on tehtävä tukea koskeva hallintopäätös oppilaalle annettavista oppilaskohtaisista tukitoimista¹⁶⁸. Päätöksestä tulee käydä ilmi oppilaskohtaiset tukitoimet oppilaan tarpeen mukaisesti

- erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä
- erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä
- erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa
- tulkitsemispalvelut
- avustajapalvelut
- apuvälineet

Lisäksi tukea koskeva päätös on tehtävä perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta¹⁶⁹. Perusopetuksen järjestämisestä oppilaalle vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella tehdään päätös perusopetuslain 20i §:n perusteella¹⁷⁰. Hallintopäätös on tehtävä kaikissa edellä mainituissa tilanteissa oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin ja sen perusteella laaditun tuen toteuttamista koskeva suunnitelman mukaisesti ilman aiheutonta viivytystä. Ennen päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja hänen huoltajaansa¹⁷¹.

Opetuksen järjestäjä voi tehdä myönteisen tai kielteisen päätöksen arviointiin perustuvan suunnitelman pohjalta. Mikäli päätös tarkoittaa oppilaan koulupaikan vaihtumista, siitä tehdään erillinen hallintopäätös. Tukea koskeva päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Jos kunta ei järjestä oppilaskohtaisia tukitoimia tai perusopetusta oppilaalle vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella niistä tukea koskevan päätöksen tekee oppilaan asuinkunta¹⁷².

Tukea koskevaan päätökseen ei kirjata kuvauksia tukitoimista tai niiden toteuttamisesta, jotka on kuvattu oppilaskohtaisessa tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa. Mikäli oppilaan tilanne ja tuen tarve muuttuvat oleellisesti, on tehtävä uusi tukea koskeva päätös. Oppilaan huoltajaa on kuultava tukea koskevaa päätöstä tehtäessä¹⁷³.

Oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan oppiminen, osaaminen, työskentely ja käyttäytyminen arvioidaan arviointia koskevien yleisten periaatteiden mukaisesti, ellei oppilaalle ole tehty hallintopäätöstä perusopetuksen oppimäärän tavoitteista ja sisällöstä poikkeamisesta, tai jos oppilaalle on tehty hallintopäätös toiminta-alueittain järjestettävästä opetuksesta¹⁷⁴.

Lahden yhteiskoulussa rehtori tekee hallintopäätöksen oppilaskohtaisista tukitoimista. Päätöksestä käy ilmi oppilaskohtaiset tukitoimet oppilaan tarpeiden mukaisesti. Ennen päätöksen tekemistä huoltajaa ja oppilasta on kuultu palaverissa tai muulla tavoin. Rehtori tekee hallintopäätöksen myös silloin, jos perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poiketaan.

7.4.3.1. Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä

¹⁶⁸ Perusopetuslaki 20 f §

¹⁶⁹ Perusopetuslaki 20 f §

¹⁷⁰ Perusopetuslaki 20 f §, perusopetuslaki (/) 20 i § voimaan 1.8.2026

¹⁷¹ Hallintolaki 34 § ja 35 §

¹⁷² Perusopetuslaki 20 f §

¹⁷³ Hallintolaki 35 §

¹⁷⁴ Perusopetuslaki 20 i § voimaan 1.8.2026

Säännöllisellä erityisopettajan antamalla opetuksella osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä tarkoitetaan erityisopettajan kelpoisuuden omaavan opettajan antamaa opetusta. Sitä voidaan toteuttaa oppilaan omassa opetusryhmässä muun opetuksen yhteydessä tai siitä erillään. Säännöllisyydellä tarkoitetaan pitkäkestoista, esimerkiksi lukukauden tai vuoden pituista jaksoa.

Opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan yksilölliset tarpeet. Erityisopettajan antamaa opetusta osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä voidaan toteuttaa myös pienryhmässä oppilaan omasta opetusryhmästä erillään. Tällöin pienryhmällä tarkoitetaan ryhmää, jonka koko on paikallisesti opetuksen järjestäjän päätettävissä. Tarvittaessa erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä voidaan antaa myös yhdelle oppilaalle.

Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä tarkoittaa, että esimerkiksi yhden oppiaineen opetustunneista alle puolet on erityisopettajan antamaa opetusta joko muun opetuksen yhteydessä tai pienryhmässä. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisopettajan antamasta opetuksesta osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä oppilaskohtaisena tukitoimena¹⁷⁵.

Lahden yhteiskoulussa erityisopettajan antamaa opetusta toteutetaan oppilaan omassa opetusryhmässä muun opetuksen yhteydessä tai siitä erillään osittain pienryhmässä. Opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan yksilölliset tarpeet. Opetus on suunnattu oppilaille, joilla on tuen tarvetta joissakin oppiaineissa. Sitä toteutetaan säännöllisesti, yleensä tiettyinä sovittuina oppitunteina. Opetus voi kattaa enintään puolet oppiaineen tunneista.

7.4.3.2. Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä

Oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama opetus yhdessä tai useammassa oppiaineessa tarkoittaa yhden tai useamman oppiaineen opetusta enemmän kuin puolet tai kokonaan pienryhmässä. Tällöin oppilaan katsotaan oppimisvalmiuksistaan tai oppimisen edellytyksistään johtuen hyötyvän erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamasta opetuksesta pienryhmässä yhden tai useamman oppiaineen opetuksessa. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamasta yhden tai useamman oppiaineen opetuksesta enemmän kuin puolet tai kokonaan pienryhmässä oppilaskohtaisena tukitoimena¹⁷⁶.

Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.

Yhden opettajan opettama opetusryhmät muodostetaan siten, että ryhmässä on enintään viisi oppilasta, jotka saavat erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa yhden tai useamman oppiaineen opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa oppilaskohtaisena tukitoimena¹⁷⁷. Viiden oppilaan enimmäismäärä voidaan ylittää tilapäisesti.

Jos ryhmäkohtaiset ja aiemmin järjestetyt oppilaskohtaiset tukitoimet eivät riitä, tuen tarvetta arvioidaan uudestaan, päivitetään tuen suunnitelma ja rehtori tekee uuden hallintopäätöksen. Erityisopettaja tai erityisluokanopettaja voi antaa yhdessä tai useammassa oppiaineessa opetusta enemmän kuin puolet tai kokonaan pienryhmässä, jos oppilas oppimisvalmiuksistaan johtuen siitä hyötyy.

7.4.3.3. Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa

¹⁷⁵ Perusopetuslaki 20 d, e ja f §:t

¹⁷⁶ Perusopetuslaki 20 d, e ja f §:t

¹⁷⁷ Perusopetuslaki 20 g §

Oppilaskohtaisena tukitoimena oppilaan opetuksen järjestäminen erityisluokassa tarkoittaa sitä, että oppilas saa erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa. Osa opetuksesta voidaan toteuttaa inklusiivisten periaatteiden mukaisesti yhteistyössä niin, että oppilaan osallistuminen muiden opetusryhmien opetukseen on mahdollista. Yhden opettajan opettamat opetusryhmät muodostetaan siten, että ryhmässä on enintään viisi oppilasta, jotka saavat oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa¹⁷⁸. Viiden oppilaan enimmäismäärä voidaan ylittää tilapäisesti.

Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisluokanopettajan antamasta opetuksesta erityisluokassa¹⁷⁹.

Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Erityisluokanopettajan opetusryhmässä erityisluokassa saa olla enintään kymmenen oppilasta, mutta enimmäiskoko voidaan ylittää tilapäisesti¹⁸⁰.

7.4.3.4. Tulkitsemispalvelut

Tulkitsemispalveluilla tarkoitetaan viittomakielellä tai muilla kommunikaatiomenetelmillä oppilaille annettavia tulkitsemispalveluita. Oikeus tulkitsemispalveluun on oppilailla, joilla on kuulovamma, näkövamma tai puhevamma, ja jotka tarvitsevat palvelua perusopetukseen osallistumiseksi. Tulkitsemispalvelut järjestetään oppilaan tarpeiden mukaan.

Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavista tulkitsemispalveluista¹⁸¹. Tulkitsemispalvelut ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena eivät ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Tulkitsemispalveluita ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena saava oppilas ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

7.4.3.5. Oppilaskohtaiset avustajapalvelut

Oppilaskohtaisilla avustajapalveluilla tarkoitetaan opetukseen osallistumisen edellyttämiä avustajapalveluita tilanteissa, joissa muut osana koulun perustoimintaa järjestettävät oppimista tukevat opetusjärjestelyt ja mahdollinen ryhmäkohtainen koulunkäynninohjaaja eivät tue riittävästi oppilaan perusopetuksen oppimäärän ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamista. Opetuksen järjestäjällä on mahdollisuus huolehtia avustajapalvelujen järjestämisestä henkilökohtaisen järjestämisen lisäksi myös luokkakohtaisten avustajapalvelujen avulla. Perusopetuslain 3 §:n ja 31 §:n säännökset edellyttävät kuitenkin, että oppilaan yksilölliset tarpeet selvitetään riittävällä tavalla siten, että opetus ja sen edellyttämät palvelut tulevat järjestetyiksi hänen edellytystensä mukaisesti¹⁸².

Avustajapalveluiden käyttäminen ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena eivät ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavista avustajapalveluista. Oppilaalla ja hänen huoltajallaan on oikeus saada oppilaskohtaisia avustajapalveluita koskevasta asiasta hallintolaissa hallintopäätökselle asetetut vaatimukset täyttävä valituskelpoinen päätös¹⁸³.

Avustamispalveluita ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena saava oppilas ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

¹⁷⁸ Perusopetuslaki 20 g §

¹⁷⁹ Perusopetuslaki 20 d, e ja f §:t

¹⁸⁰ Perusopetuslaki 20 g §

¹⁸¹ Perusopetuslaki 20 d, e ja f §:t

¹⁸² Perusopetuslaki 31 § ja Perusopetuslaki 3 §

¹⁸³ Perusopetuslaki 20 d, e ja f §:t

7.4.3.6. Apuvälineet

Tulkitsemis- ja avustajapalvelujen lisäksi oppilaskohtaisia tukitoimia tarvitsevalle oppilaalle turvataan myös opetukseen osallistumisen edellyttämät tarpeelliset apuvälineet¹⁸⁴, joiden avulla tuetaan oppilaan mahdollisuuksia saavuttaa perusopetuksen oppimäärä ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteet. Apuvälineet voidaan oppilaan tarpeiden mukaan järjestää hänen käyttöönsä ryhmä, koulu tai luokkakohtaisesti. Luonteeltaan oppimäärän suorittamiseen ja opetukseen osallistumiseen tarkoitetut ja siten opetusvälineisiin rinnastettavat apuvälineet voidaan tarvittaessa järjestää myös henkilökohdaisesti. Oppilaskohtaisena tukitoimena oppilaalle ei järjestetä lääkinälliseen kuntoutukseen kuuluvia koulussa ja muissa elämäntilanteissa tarvittavia apuvälineitä. Niihin oppilaalla on oikeus lääkinällisestä kuntoutuksesta annetun asetuksen mukaisesti¹⁸⁵.

Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttamisessa tulee tehdä opettajien ja muun henkilöstön välistä yhteistyötä¹⁸⁶, ja se voi edellyttää esimerkiksi erityisopettajan konsultaatiota. Tukitoimien suunnittelussa voidaan tarvittaessa hyödyntää myös muiden asiantuntijoiden konsultaatiota. Tästä päätetään opetuksen järjestäjän ohjeiden mukaisesti. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä opetukseen osallistumisen edellyttämistä apuvälineistä¹⁸⁷.

Oppilaan apuvälineiden käyttö ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

7.5. Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen

Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisessa on kyse oppilaan perusoikeuksien rajaamisesta. Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista voidaan poiketa kolmella tavalla. Nämä ovat opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain, oppiaineen oppimäärän rajaaminen sekä tilapäinen vapauttaminen oppimäärän opiskelusta terveydellisistä syistä. Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain kuvataan luvussa 5.4.3.

7.5.1. Oppiaineen oppimäärän rajaaminen

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen tehdään vasta silloin, jos oppilas ei ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta kykene suoriutumaan hyväksytysti (arvosana välttävä (5)) perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista. Perusopetuksen oppimäärää ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita voidaan rajata vasta silloin, kun oppilas on saanut oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa kyseisessä oppiaineessa¹⁸⁸. Perusopetuksen oppimäärän rajaaminen on viimesijainen keino. Opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, poissaolot, motivaation puute, puutteellinen opiskelutekniikka tai käyttäytymisellä reagointi eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste oppimäärän rajaamiselle.

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetason määrittelemistä hänen edellytystensä mukaiseksi. Oppimäärän rajaaminen tehdään karsimalla oppilaskohtaisesti paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä. Tavoitteiden tulee kuitenkin olla oppilaalle riittävän haasteellisia.

¹⁸⁴ Perusopetuslaki 31 §

¹⁸⁵ Asetus lääkinällisestä kuntoutuksesta (1015/1991)

¹⁸⁶ Perusopetuslaki 20 c §

¹⁸⁷ Perusopetuslaki 20 d, e ja f §:t

¹⁸⁸ Perusopetuslaki 20 h §

Oppiaineen oppimäärän tai opetussuunnitelman tavoitteiden rajaaminen edellyttävät ajantasaista ja tuen tarpeen osalta päivitettyä perusopetuslain 20 d §:n mukaista arviointia, 20 e §:n mukaista suunnitelmaa ja 20 f §:n mukaista päätöstä¹⁸⁹. Koska opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan perusoikeuksiin puuttuva toimenpide, on suositeltavaa hyödyntää monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta.

Opetuksen järjestäjän on tehtävä kirjallinen päätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetystä perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta¹⁹⁰. Päätös tulee tehdä ilman aiheetonta viivytystä¹⁹¹.

Ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Huoltajalle tulee antaa tietoa oppimäärän rajaamisen vaikutuksista oppilaan jatko-opintokelpoisuuteen perusopetuksen jälkeen.

Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi tukea koskeva hallintopäätös. Hallintopäätöksen tekemisestä on säädetty hallintolaissa¹⁹².

Jos oppilaan kohdalla poiketaan perusopetuksen oppimäärästä tai tavoitteista, rajaamista koskevan päätöksen perusteena olevaan perusopetuslain 20 e §:n mukaiseen oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan tulee sisällyttää oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan arvioinnin periaatteet. Suunnitelman laativat oppilasta opettavat opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Oppilaan osaaminen arvioidaan suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden sekä luvussa 6 kuvattujen periaatteiden mukaisesti. Jos oppilaan perusopetuksen oppimäärää tai tavoitteita on rajattu, osaaminen arvioidaan suhteessa oppilaalle määriteltymiin tavoitteisiin. Arviointi on sanallista lukuun ottamatta päättöarviointia. Sanalliseen arvioon lisätään rajamista ilmaiseva tähti (*). Sanallisessa arvioinnissa noudatetaan muilta osin summatiivisen arvioinnin linjauksia. Samoja periaatteita noudatetaan myös mahdollisessa väliarvioinnissa. Päätötodistukseen merkitään arvosana 5 *.

Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyttä on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.¹⁹³

Oppiaineen oppimäärän rajaamisesta ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta tehtävän päätöksen valmistelu ja päättäminen noudattavat seuraavia käytäntöjä:

1. Päätöksen valmistelu, joka sisältää mahdollisimman kattavan arvion oppilaan tilanteesta. Oppilasta ja hänen huoltajaansa kuullaan ennen päätöksen tekemistä. Päätös tehdään aina perustuen yksittäisen oppilaan arviointiin, hänen vahvuuksiinsa ja tarpeisiinsa.

2. Rehtori tekee rajaamisesta ja poikkeamisesta hallintopäätöksen. Päätöksessä määritellään, miten oppiaineen oppimäärän tavoitteita ja sisältöjä rajataan.

7.5.2. Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä

Perusopetuksen oppimäärästä ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poiketaan myös silloin, kun oppilas vapautetaan tilapäisesti oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä¹⁹⁴.

¹⁸⁹ Perusopetuslaki 20 e § ja Perusopetuslaki 20 f §

¹⁹⁰ Perusopetuslaki 20 f §

¹⁹¹ Hallintolaki 23 §

¹⁹² Hallintolaki 7 luku

¹⁹³ Perusopetuslaki 20 e §

¹⁹⁴ Perusopetuslaki 20 h §

Tilapäisellä vapauttamisella oppiaineen oppimäärän suorittamisesta tarkoitetaan lyhytaikaista ja määräraikaista opetukseen osallistumattomuutta terveydellisistä syistä. Vapauttaminen voi koskea yksittäisen oppiaineen oppituntia viikoittain enintään neljän kuukauden ajan. Opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan oikeuksiin puuttuva toimenpide, ja sen vuoksi on suositeltavaa hyödyntää monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta.

Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä edellyttää ajantasaista ja tuen tarpeen osalta päivitettyä perusopetuslain 20 d §:n mukaista arviointia, 20 e §:n mukaista suunnitelmaa ja 20 f §:n mukaista päätöstä¹⁹⁵. Arviointiin perustuvasta suunnitelmasta tulee käydä ilmi oppilaan opiskelema oppimäärä ja siitä tehtävät poikkeamiset, oppilaan vuosiluokan mukaisesta tuntimäärästä poikkeaminen, oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi. Opetuksen järjestäjän on tehtävä hallintopäätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetyistä perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta¹⁹⁶. Päätös tulee tehdä ilman aiheutonta viivytystä¹⁹⁷.

Ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi hallintopäätös.

Jos tilapäinen vapauttaminen ei riitä oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin turvaamisen perusopetuksen oppimäärän suorittamisen edistämiseksi terveydellisistä syistä, sovelletaan perusopetuslain 20 i §:n mukaisesti järjestettävää opetusta opetuksen järjestämiseksi oppilaalle oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella¹⁹⁸.

7.6. Poikkeava voimaantulo ja siirtymäaika

7.6.1. Perusopetuksen järjestäminen oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite (astuu voimaan 1.8.2026)

Jos oppilaalle on tehty varhennettua oppivelvollisuutta koskeva päätös oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentin perusteella ja hänen tuen tarpeensa jatkuu perusopetuksessa, oppilaalle tehdään tukea koskeva päätös¹⁹⁹. Tukitoimet voivat sisältää oppilaskohtaisia tukitoimia tai poikkeamista perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista. Päätös varhennetusta oppivelvollisuudesta tulee olla tehty ennen perusopetukseen siirtymistä yhteistyössä sekä varhaiskasvatuksen että esi- ja perusopetuksen asiantuntijoiden kanssa. Näin lapsen oppimisen polku muodostaa lapsen edun mukaisen jatkumon. Jos oppilaalla ilmenee perusopetuksen aikana oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai muu toimintakyvyn rajoite, joka olisi johtanut varhennettuun oppivelvollisuuteen, hänen opetuksensa voidaan järjestää perusopetuslain mukaisten tukitoimien avulla²⁰⁰.

Tukitoimien tarpeen arviointi on tehtävä silloin, kun oppilaalla on vamma, sairaus tai muu toimintakyvyn rajoite. Tällöin arvioidaan myös mahdollinen tarve opiskella toiminta-alueittain oppiainejakoisen opetussuunnitelman sijaan²⁰¹. Toiminta-alueittain järjestettävään opetukseen siirrytään vasta, kun oppilas ei oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi eikä tukitoimista tai oppimäärien rajaamisesta huolimatta pysty opiskelemaan oppiaineittain.

¹⁹⁵ Perusopetuslaki 20 e § ja Perusopetuslaki 20 f §

¹⁹⁶ 6 Perusopetuslaki 20 f §

¹⁹⁷ Hallintolaki 23 §

¹⁹⁸ Perusopetuslaki 20 i §

¹⁹⁹ Perusopetuslaki 20 i §

²⁰⁰ Perusopetuslaki 4 a luku

²⁰¹ Perusopetuslaki 20 d §

Opetuksen järjestäjien rahoituksen perusteena olevat tuen tiedot tallennetaan valtakunnallisia opinto ja tukirekistereitä koskevan lain nojalla Opetushallituksen kansalliseen opiskeluoikeuksien ja suoritusten keskitettyyn KOSKI-integraatiopalveluun²⁰². Tähän rekisteriin tulee myös viedä merkintä perusopetuslain 20 i §:n mukaisesta hallintopäätöksestä opetuksen järjestämisestä oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite ja lisäksi tieto siitä, järjestetäänkö oppilaan opetus toiminta-alueittain vai oppiaineittain²⁰³.

Oppilaalle laaditaan perusopetuslain 20 e §:n mukainen oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma opintojen etenemiseksi. Suunnitelmassa kuvataan oppilaskohtaisesti määritellyt perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaiset tai oppilaskohtaisesti määritellyt tavoitteet ja sisällöt, arvioinnin periaatteet sekä tukitoimien toteuttaminen ja seuranta.²⁰⁴ Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Opetuksen järjestäjän on tehtävä kirjallinen hallintopäätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetystä tilapäisestä vapauttamisesta²⁰⁵. Päätös tulee tehdä ilman aiheetonta viivytystä²⁰⁶.

Jos oppilas on terveydellisistä syistä estynyt osallistumasta opetukseen, perusopetuksen oppimäärän tai sisältöjen rajaaminen ei ole välttämätöntä. Jos on tarpeen poiketa opetussuunnitelman sisällöistä ja tavoitteista lyhytaikaisesti, oppilaalla on oikeus siihen kyetessään osoittaa osaamistaan monipuolisesti, ja siihen tulee tarjota riittävästi tilaisuuksia. Oppilas voi osoittaa osaamistaan myös erityisessä tutkinnossa²⁰⁷.

Oppilaan perusopetuksen oppimäärän rajaaminen on viimesijainen keino. Muina järjestelyinä voidaan käyttää esimerkiksi tavoitekokonaisuuksittain etenemistä. Oppilaalla, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite, on oikeus kaikkiin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ja oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Tukitoimet järjestetään oppilaan edun mukaisesti ja ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa.

Moniammatillista ja alaista yhteistyötä tulisi hyödyntää aina, kun arvioidaan tarvetta järjestää opetusta oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite. Monialainen ja ammatillinen yhteistyö tai lääketieteellisen lausunnon tai tarkan diagnoosin saaminen päätöksen liitteeksi ei ole edellytys päätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, elleivät oppilaan etu ja tuen tarve sitä edellytä.

Tuen toteuttamista koskeva suunnitelma, suunnitelman toteutuminen käytännössä ja tukitoimien riittävyys on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.²⁰⁸

Ennen hallintopäätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi tukea koskeva hallintopäätös. Hallintopäätöksen tekemisestä on säädetty hallintolaissa.

Lahden yhteiskoulussa voidaan siirtää oppilas opiskelemaan rehtorin hallinnollisella päätöksellä omien yksilöllisten tavoitteiden mukaisesti mikäli oppilaalla ei ole terveydellisten tms. syiden vuoksi edellytyksiä selviytyä/suoriutua oman ikänsä vuosiluokan tavoitteista tai oppiminen on osoittautunut niin oppilaan, opettajan ja huoltajan näkökulmasta liian vaativaksi. Oppilas voi saada yksilöllistä opetusta vain niissä oppiaineissa, joissa se nähdään tarpeellisenä. Tämä tuen muoto on kaikista tukimuodoista vahvin.

²⁰² Laki valtakunnallisista opinto ja tutkintorekistereistä (884/2017)

²⁰³ Perusopetuslaki 20 i §

²⁰⁴ Perusopetuslaki 20 e §

²⁰⁵ Perusopetuslaki 20 f §

²⁰⁶ Hallintolaki 23 §

²⁰⁷ Perusopetuslaki 38 §

²⁰⁸ Perusopetuslaki 20 e §

Vaatii kiinteää yhteistyötä erityisopettajan ja aineenopettajan välillä.

7.6.2. Pidennetty oppivelvollisuus (voimassa 31.7.2026 saakka)

Jos perusopetuslaissa tarkoitetulle perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta aikaisemmin (pidennetty oppivelvollisuus). Oppivelvollisuus päättyy, kun oppivelvollinen täyttää 18 vuotta tai on tätä ennen hyväksytysti suorittanut toisen asteen tutkinnon.²⁰⁹

Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Perusopetuslain 20 i § tulee voimaan 1.8.2026. Päätös erityisestä tuesta ja erityisen tuen henkilökohtainen opetuksen järjestämisestä koskeva suunnitelma (HOJKS) ovat voimassa siihen saakka, kunnes ne on tarkistettu perusopetuslain 4 a luvun mukaiseksi 31.8.2026 mennessä. Ne erityisen tuen päätökset, jotka sisältävät myös päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta, voidaan päivittää uuden lainsäädännön mukaisiksi 1.8.2026 alkaen²¹⁰.

7.7. Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa²¹¹. Kuitenkin jos oppilas on sairaalassa potilaana, sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään hänelle opetusta, jos se on oppilaan terveydentilan, pedagogisten erityistarpeiden ja hoitotoimenpiteiden kannalta perusteltua, eikä ole oppilaan edun mukaista järjestää opetusta muulla tavoin. Myös muut erikoissairaanhoidon toimintayksiköt voivat järjestää opetusta oppilaille, jotka ovat erikoissairaanhoidossa. Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetuksesta ja konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun järjestämistä määrätään tarkemmin luvussa 5.

7.8. Tuen jatkumo siirtymävaiheissa, yhteistyö ja sujuva tiedonsiirto

Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus sekä toinen aste muodostavat lapsen ja nuoren kasvua ja oppimista tukevan jatkumon. Tätä vahvistetaan opetuksen ja koulutuksen järjestäjien sujuvalla tiedonsiirrolla. Yhteistyöllä vahvistetaan myös lasten ja huoltajien osallisuutta. Yhteistyön tulee olla suunnitelmallista. Yhteistyötä kehitetään ja arvioidaan opetuksen järjestäjän johdolla.

Tuen jatkumon varmistamiseksi on keskeistä riittävä tieto oppilaan saamasta tuesta ja toimivista tukimuodoista ja tukitoimista. Mikäli lapsi on saanut lapsikohtaisia tukitoimia esiopetuksessa, tuen toteutumista ja vaikuttavuutta koskeva tieto huomioidaan lapsen siirtyessä perusopetukseen. Mikäli lapsella on esiopetuksessa ollut käytössä henkilökohtaisia apuvälineitä, hän on saanut lapsikohtaisia tulkittamis- tai avustajapalveluita tai erityisopettajan opetusta säännöllisesti tai kokoaikaisesti pienryhmässä, tämä tulee huomioida lapsen siirtyessä perusopetukseen. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarve arvioidaan siirtymävaiheissa, ja tuen toteuttaminen suunnitellaan yhteistyössä.

Oppivelvollisen oppilaan siirtyessä toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen aikaisemman koulutuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppivelvollisen koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle koulutuksen järjestäjälle²¹². Tavoitteena on, että opetuksen, oppimisen tuen, ohjauksen sekä yksilökohtaisen opiskeluhoillon järjestämisen

²⁰⁹ Oppivelvollisuuslaki 2 §

²¹⁰ Perusopetuslaki 20 i §

²¹¹ Perusopetuslaki 4 a §

²¹² Oppivelvollisuuslaki 23 §

kannalta keskeinen tieto siirtyy oppilaan siirtyessä. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tietojen siirtäminen edellyttää suostumusta. Tiedonsiirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä. Opetuksen järjestäjät vastaavat tiedonsiirron käytäntöjen luomisesta ja kehittämisestä.

Kun oppilaat siirtyvät alakoulusta jatkamaan koulunkäyntiä Lahden yhteiskouluun, pidetään tiedonsiirtopalaveri. Tarvittaessa erityisopettaja osallistuu yksittäisen oppilaan palaveriin. Jos oppilas siirtyy kesken lukuvuoden toiseen kouluun, tiedot oppilaan opinnoista siirretään vastaanottavaan kouluun.

Toisen asteen oppilaitokseen siirryttäessä välitetään oppilasta koskevat tarpeelliset tiedot koulutuksen järjestäjälle.

8. Lahden yhteiskoulun säätiön opiskeluhooltosuunnitelma

8.1. Johdanto

Opiskeluhooltosuunnitelma on laadittu koko Lahden yhteiskoulun käyttöön ja se kattaa perusopetuksen vuosiluokat 6–9, lukion ja aikuislukion. Lahden yhteiskoulussa järjestetään perusopetusta ja nuorten lukiokoulutusta. Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa järjestetään kolmea eri koulutusta: aikuisten perusopetusta, tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta (TUVA) ja aikuisten lukiokoulutusta.

Opiskeluhooltosuunnitelmaa sovelletaan Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa aikuisten perusopetuksen opiskelijoihin, jotka opiskelevat perusopetuksen koko oppimäärää aikuisten perusopetuksen perusteiden mukaan (tutkintotavoitteiset opiskelijat) ja oppivelvollisuutta suorittaviin opiskelijoihin. Kaikkiin edellä mainittuihin oppilaisiin ja opiskelijoihin viitataan opiskeluhooltosuunnitelmassa opiskelijoina. Osioissa, joissa käsitellään ainoastaan peruskoulua, käytetään termiä oppilas.

Suunnitelma on laadittu yhteistyössä Lahden yhteiskoulun opiskeluhoollon, oppilaskunnan, huoltajien ja henkilöstön kanssa. Yhteisten käytänteiden osalta yhteistyötä on tehty Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kanssa.

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä²¹³. Opiskeluhoolto toteutetaan kahdella tavalla: yhteisöllisenä ja yksilökohtaisena opiskeluhoollona. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on ennaltaehkäisevää, koko koulua tukevaa ja rakentavaa toimintaa. Sitä organisoii koulussa yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä. Yksilökohtaista opiskeluhoollon järjestetään nuoren kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi. Siitä vastaavat opiskeluhoollon palveluiden asiantuntijat sekä monialaiset asiantuntijaryhmät ja moniammatilliset verkostot. Liitteenä 1 Opetushallituksen määräykset opetussuunnitelmien muutoksista.

8.2. Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista

Arvioon opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista (kouluterveydenhoolto sekä kuraattori ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin koululta. Tiedot ilmoitetaan koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelmassa opiskeluhooltopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan opiskeluhooltopalvelujen riittävyys²¹⁴ huomioiden oppilaiden ja kouluyhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määräajassa.

Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta

Arvioon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhooltotyössä sekä opiskeluhoollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arvioissa huomioidaan esimerkiksi kouluyksiköiden määrä ja koulujen oppilasmäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa huomioidaan lisäksi esimerkiksi eri ikäisten, oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevien ja maahanmuuttotaikeiden oppilaiden lukumäärät ja osuudet. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu myös oppilailta ja huoltajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhooltopalvelujen ammattilaisilta.

²¹³ Oppilas ja opiskelijahuoltolaki 13 §

²¹⁴ Oppilas ja opiskelijahuoltolaki 9 a § (1146/2021), oppilas ja opiskelijahuoltolaki 15 § ja 17 § ja terveydenhooltolaki 16 § (1326/2010)

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Koulutuksen järjestäjän arviossa käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori ja psykologipalvelut) henkilötyövuodet.

8.2.1. Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta Lahden yhteiskoulussa

Lahden yhteiskoulussa opiskeluhoollon palvelut jakautuvat peruskoulun, lukion, aikuislukion TUVA-koulutuksen ja aikuisten perusopetuksen kesken. Lisäksi Lahden yhteiskoulu tuottaa opiskeluhoollon koulupsykologin ja koulukuraattorin palvelut Lahden Steiner koulun esi- ja perusopetukseen ja lukioon.

Opiskelijamäärä jakautuu Lahden yhteiskoulussa seuraavasti (lukumäärät ilmoitettu 20.9.2024 koonnin mukaisesti). Luvut päivitetään vuosittain syyskuussa.

Lahden yhteiskoulun järjestämät koulutukset	Oppilasmäärä	Opiskeluhoollon piirissä
Perusopetus	710	710
Lukiokoulutus	458	458
Aikuisten perusopetus	33	33
TUVA-koulutus	56	56
Aikuisten lukiokoulutus	170	78
Oppilasmäärä yhteensä	1427	1335

Lahden Steiner koulun opiskelijamäärä on esi- ja perusopetuksessa 215 ja lukiossa 84, yhteensä siis 299.

Lahden yhteiskoulussa opiskeluhoollollisen tuen tarve näyttäytyy tämänhetkisen arvion mukaan tyyppillisenä keskustan alueen koulun tarpeena.

8.2.2. Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista Lahden yhteiskoulussa

Lahden yhteiskoulussa työskentelee kaksi koulupsykologia, jotka jakavat työpanoksensa tarpeen mukaan Lahden yhteiskoulun peruskoulun, lukion ja aikuislukion TUVA-koulutuksen ja aikuisten perusopetuksen sekä Lahden Rudolf Steiner koulun peruskoulun ja lukion kesken. Tämänhetkinen resurssi on 2 henkilötyövuotta.

Lahden yhteiskoulussa työskentelee kaksi koulukuraattoria. Koulukuraattorit jakavat työpanoksensa Lahden yhteiskoulun peruskoulun, lukion, aikuislukion TUVA-koulutuksen ja aikuisten perusopetuksen sekä Lahden Rudolf Steiner koulun peruskoulun ja lukion kesken. Tämänhetkinen resurssi on 2 henkilötyövuotta.

Lahden yhteiskoululla työskentelee kokoaikaisena yksi kouluterveydenhoitaja, jonka lisäksi toinen terveydenhoitaja auttaa määräaikaistarkastusten toteuttamisessa yhtenä päivänä viikossa. Terveystenhoitajat toimivat sekä Lahden yhteiskoulun peruskoulun että Yhteiskoulun aikuislukion aikuisten perusopetuksen kouluterveydenhuollossa. Tämänhetkinen resurssi on n. 1,2 henkilötyövuotta. Koululääkärin palvelut tulevat Hyvinvointialueelta. Opiskeluhoollon piiriin kuuluvat Lahden yh-

teiskoulun lukio ja TUVA-opiskelijat sekä aikuislukion ja aikuisten perusopetuksen oppivelvollisuusikäiset opiskelijat. Opiskeluterveydenhuollossa toimii yksi Lahden yhteiskoululle nimetty terveydenhoitaja, jonka resurssi Lahden yhteiskoululle on 0,9 henkilötyövuotta.

8.3. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhoito on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Oppilaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja opetuksen järjestäjän opiskeluhoito) mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä²¹⁵. Koulun henkilökunnalla on ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista²¹⁶.

8.3.1. Oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset

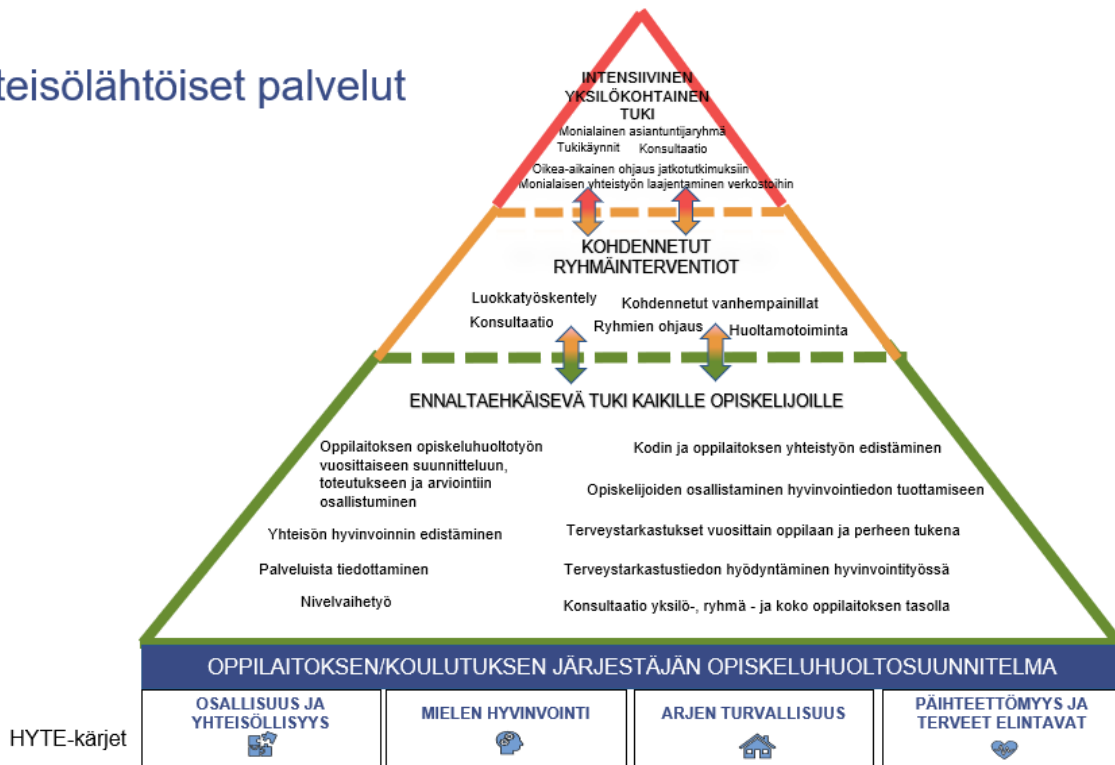
Lahden yhteiskoulussa seurataan säännöllisesti oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvointia. Käytössä on valtakunnallinen kouluterveyskysely, jossa kartoitetaan laajasti opiskelijoiden ja koko oppilaitoksen hyvinvointia. Kouluterveyskyselyt teetetään valtakunnallisen aikataulun mukaisesti. Joka kevät tehdään KiVa-koulu -toiminnan KiVa-kysely, jossa kiusaamistilanteen lisäksi saadaan tietoa kouluyhteisön ja luokkatason ilmapiiristä. Lisäksi toteutetaan vuosittain luokkakohtainen ilmapiirikysely, jossa kartoitetaan myös kouluyhteisöön sitoutumista. Tämän kyselyn tulokset käydään läpi luokan kanssa. Kolmen vuoden välein teetetään yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysely. Edellisten kyselyjen tulosten perusteella valitaan hyvinvointia tukevat painopistealueet. Päijät-Hämeen Hyte-kärjet toimivat painopistealueiden pohjana.

Kuva1. Päijät-Hämeen yhteisölähtöiset palvelut

²¹⁵ Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp

²¹⁶ Oppilas ja opiskelijahuoltolaki 4 §

Yhteisölähtöiset palvelut

Yhteisöllistä opiskeluhoolltoa toteutetaan mm. seuraavilla käytänteillä

- ilmapiirikyselyn tulosten läpikäyminen luokkien kanssa, tarvittavat kehittämistoimet
- oppilas- ja opiskelijakuntatyö
- tukioppilas- ja tutortyö
- luokka- ja ryhmäkohtaiset ryhmäytystilaisuudet vähintään kerran lukuvuodessa
- opiskeluhoollon työntekijöiden pitämät teemaoppitunnit
- lukiolaisille suunnattu opiskeluhoollon Huoltoasematoiminta
- KiVa-koulu -oppitunnit
- luokanvalvojan ja ryhmänohjaajan tunnit
- teemapäivät ja -viikot
- vanhempainillat
- tapahtumat ja juhlat

8.3.2. Lahden yhteiskoulun opiskeluhoolltoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Opiskeluhoollon ohjausryhmän tehtävänä on suunnitella, kehittää, ohjata ja arvioida opiskeluhoollon toteutumista. Lahden yhteiskoulun opiskeluhoollto toimii yhteistyössä Lahden kaupungin opiskeluhoollon ohjausryhmän kanssa. Koulutuksen järjestäjä vastaa, että Lahden yhteiskoulun opiskeluhoolltosuunnitelmaa päivitetään ja seurataan asetettujen tavoitteiden ja toimien toteutumista.

Alueellinen opiskeluhoollon ohjausryhmä ohjaa opiskeluhoolltotyötä kerätyn arviointitiedon maakunnallisten arviointikyselyiden ja kouluterveyskyselyn tulosten pohjalta. Lahden yhteiskoulun opiskeluhoolltohenkilöstöä osallistuu alueellisen opiskeluhoollon ohjausryhmän toimintaan. Yksityiskouluilla on myös yhteinen opiskeluhoollon ohjausryhmä. Tämä ohjausryhmä toimii Yksityiskoulujen Liitto ry:n hallituksen ohjauksessa.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Lahden yhteiskoulun opiskeluhuoltoryhmiä (peruskoulussa ORY ja lukiossa LORY sekä aikuislukion opiskeluhuoltoryhmä) johtaa koulun rehtori ja aikuislukiossa aikuislukion rehtori. Ryhmien jäseniä ovat koulupsykologit, koulukuraattorit, terveydenhoitajat, opinto-ohjaajat, erityisopettajat sekä tarvittaessa luokanvalvojat ja ryhmänohjaajat. Opiskeluhuoltoryhmät kokoontuvat säännöllisesti etukäteen sovittuina aikoina useita kertoja vuodessa. Ainakin kerran vuodessa opiskeluhuoltoryhmät tapaavat oppilas- ja opiskelijakunnan edustajia. Opiskeluhuoltoryhmät voivat tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmien keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

8.3.3. Poissaolojen ennaltaehkäisy, suunnitelmallinen seuranta ja poissaoloihin puuttuminen.

Läsnäoloa tukeva koulun toimintakulttuuri edistää oppimista, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Poissaolojen ehkäiseminen on keskeisessä asemassa suunniteltaessa poissaoloihin liittyviä toimenpiteitä ja toimintamalleja. Poissaolojen ehkäisemisessä kouluun kiinnittymistä ja läsnäoloa tuetaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen opiskelijankin tasolla.

Yhteisön kannustava ilmapiiri tukee opiskelijoiden aitoa toimijuutta sekä vertaissuhteiden muodostumista. Erityistä huomiota läsnäolon tukemiseen tulee kiinnittää opintojen nivelvaiheissa, jolloin kiinnittyminen uuteen yhteisöön on kesken.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden varhainen havaitseminen sekä riittävä ja oikea-aikainen tuki ehkäisee poissaoloja. Oppimisen sujuminen, onnistumiset ja kannustava palaute tukevat kouluun kiinnittymistä. Myös kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen ja niihin järjestelmällinen puuttuminen tukevat yksittäisen opiskelijan ja koko yhteisön hyvinvointia ja kiinnittymistä koulutyöhön.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö, keskustelu läsnäolon merkityksestä ja tiedottaminen poissaolojen seurannasta ja puuttumisen käytännöistä tukee opiskelijan läsnäoloa koulussa.

Koulupoissaoloja, koulun keskeyttämistä ja muita kouluun tulemisen haasteita ennakoidaan Yhteiskoulussa tutkimalla opiskelijoiden kouluun kiinnittymistä eli suhdetta koulunkäyntiin, oppimiseen ja opiskeluun sekä sitä, miten he kokevat suhteet koulussa toisiin opiskelijoihin sekä koulun aikuisiin. Vuosittain järjestetään opiskelijoille kysely, jossa kouluun kiinnittymistä tutkitaan. Kyselyssä havainnoidaan kolmea kiinnittymisen osa-aluetta: emotionaalista, kognitiivista ja toiminnallista kiinnittymistä.

Aineenopettajat, luokanvalvojat ja ryhmänohjaajat vahvistavat opiskelijoiden kiinnittymistä kouluun oppituntivuorovaikutuksessa. Opettajat kiinnittävät huomiota kolmeen osa-alueeseen: tunnetukeen, ohjaukselliseen tukeen sekä luokan toiminnan organisointiin. Yhteiskoulussa painotetaan kohtaamisen ja huomioiduksi tulemisen tärkeyttä koko kouluyhteisön tasolla. Tavoitteena on, että yksittäisen opiskelijan suhde koulussa käymiseen, oppimiseen ja koulussa oleviin ihmisiin on vahva ja että luokkien sekä ryhmien toiminta on sujuvaa, opiskeluilmapiiri on hyvä ja ryhmän jäsenillä on vahvat keskinäiset suhteet.

Koko koulun tasolla poissaolomääriä seurataan vuosittain. Seurannasta saatua tietoa hyödynnetään kouluun kiinnittymistä vahvistavassa työssä.

Peruskoulu

Lahden yhteiskoulun peruskoulussa on käytössä poissaoloihin puuttumisen yhteistyömalli. Mallin tarkoituksena on päästä puuttumaan mahdollisimman varhain poissaolojen taustalla oleviin ongelmiin yhdessä oppilaiden, huoltajien ja tarvittaessa viranomaisverkostojen kanssa. Pitkittyneet poissaolot hankaloittavat opinnoissa etenemistä, vaikuttavat oppilaan kaverisuhteisiin ja pahimmillaan lisäävät syrjäytymisen riskiä. Tämä yhteistyömalli on kuvattu tarkemmin omassa suunnitelmassaan osana Lahden yhteiskoulun peruskoulun opetussuunnitelmaa (Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen).

Vastuu oppilaan poissaolojen seurannasta on luokanvalvojalla. Luokanvalvoja seuraa oman valvontaluokkansa poissaoloja päivittäin. Huoltaja ilmoittaa äkillisestä sairauspoissaolosta Eepoksen kautta. Jos oppilaalla on tarve olla pois koulutyöstä esimerkiksi lääkärikäynnin vuoksi, tulee huoltajan anoa tätä varten lupa poissaololle etukäteen luokanvalvojalta. Luokanvalvojan tehtävä on merkitä luvallinen poissaolo Eepokseen. Jos oppilas on pois oppitunnilta ilman, että huoltaja on etukäteen anonut tähän lupaa tai ilmoittanut äkillisestä sairauspoissaolosta, aineenopettajat merkitsevät poissaolot aina oppitunnin alussa Eepokseen. Huoltajan tehtävä on selvittää poissaolon syy Eepoksen kautta. Jos poissaolo on luvaton, luokanvalvoja keskustelee asiasta oppilaan ja huoltajan kanssa ja tarvittaessa ryhdytään opiskeluhuollollisiin toimiin.

Lukio

Lahden yhteiskoulun lukiossa poissaoloja seuraa ryhmänohjaaja. Poissaoloille on oltava aina hyväksyttävä syy: sairaus, rehtorin tai ryhmänohjaajan antama lupa. Luvan enintään kolmen päivän poissaoloon myöntää ryhmänohjaaja, muutoin rehtori tai vararehtori. Poissaololuvan koeviikolta tai koulun juhlista myöntää vain rehtori tai vararehtori. Tämä lupa on pyydettävä kirjallisesti viimeistään viikkoa ennen aiottua poissaoloa.

Huoltaja tai täysi-ikäinen opiskelija ilmoittaa äkillisestä sairauspoissaolosta Eepoksen kautta. Jos opiskelijalla on tarve olla pois koulutyöstä esimerkiksi lääkärikäynnin vuoksi, tulee huoltajan tai täysi-ikäisen opiskelijan anoa tätä varten lupa poissaololle etukäteen ryhmänohjaajalta. Ryhmänohjaajan tehtävä on merkitä luvallinen poissaolo Eepokseen. Jos opiskelija on pois oppitunnilta ilman, että huoltaja tai täysi-ikäinen opiskelija on etukäteen anonut tähän lupaa tai ilmoittanut äkillisestä sairauspoissaolosta, aineenopettajat merkitsevät poissaolot aina oppitunnin alussa Eepokseen. Huoltajan tai täysi-ikäisen opiskelijan tehtävä on selvittää poissaolon syy Eepoksen kautta.

Ryhmänohjaajat ja opiskeluhoitoryhmän jäsenet seuraavat säännöllisesti poissaolojen kertymistä. Jos poissaoloja kertyy paljon ja useilta eri opintojaksoilta, ryhmänohjaaja tai opinto-ohjaaja keskustele asiasta opiskelijan kanssa. Tarvittaessa kootaan tapauskohtainen opiskeluhoollon monialainen asiantuntijaryhmä (TAMMA), jossa selvitetään opiskelijan tilannetta yhdessä. Opiskelijan tilanne ja tarvittavat toimet kirjataan opiskeluhoollotkertomukseen. Tarpeen mukaan opiskelijalle tarjotaan opiskeluhoollon tai oppilaitoksen ulkopuolisia palveluita. Selvittämättömien tai muuten runsaiden poissaolojen vuoksi opintojakso saattaa keskeytyä.

Poissaolo kokeen valmistelusta, kokeesta tai palautustunnilta on selvitettävä opintojakson opettajalle heti. Poissaolo koulun yhteisestä tilaisuudesta, ryhmänohjaustuokiosta tai -tunnilta on selvitettävä ryhmänohjaajalle heti. Kaikki poissaolot on selvitettävä ennen opintojakson summatiivista koetta. Poissaoloja pyritään ehkäisemään tiedottamalla poissaolokäytänteistä sekä opiskelijoita että huoltajia ryhmänohjaustunneilla ja vanhempainilloissa. Myös panostamalla terveelliseen ja turvalliseen oppilaitosympäristöön sekä oppilaitoksen hyvään ilmapiiriin ehkäistään osaltaan turhia poissaoloja.

Aikuislukio

Oppivelvollisen huoltajan tai muun laillisen edustajan tehtävät ja vastuu on huolehtia ensisijaisesti siitä, että nuori suorittaa oppivelvollisuuden. Oppivelvollisen huoltajalle myönnetään henkilökohtaiset tunnukset koulun käyttämään oppilashallinto-ohjelmaan, josta opiskelija tai hänen huoltajansa

voivat seurata opintojen edistymistä ja työskentelyä. Mikäli opiskelijalle kertyy hyväksyttyjä opinto-suorituksia vähemmän kuin kaksi / periodi, tulee opiskelijan hakeutua keskustelemaan asiasta opinto-ohjaajan kanssa. Opinto-ohjaaja seuraa aikuisten perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppivelvollis-ten opintojen edistymistä ja mahdollisia poissaoloja. TUVA-koulutuksen ryhmänohjaajat seuraavat TUVA-opiskelijoiden opintojen edistymistä ja mahdollisia poissaoloja. Jos TUVA-opiskelijoilla on runsaasti poissaoloja, ryhmänohjaaja keskustelee opiskelijan kanssa ja on mahdollisesti yhteydessä huoltajaan. Aikuislukion opiskelijoiden poissaolojen seurannan malli on kuvattu opetussuunnitel-massa.

Poissaoloja pyritään ennaltaehkäisemään tiedottamalla oppivelvollisia koulun ohjaus- ja valvonta-käytänteistä. Aikuislukiossa oppivelvollisuutta suorittavalla opiskelijalla on oltava poissaololleen aina hyväksyttävä syy: sairaus tai lyhytaikainen syy. Luvan enintään viikon poissaoloon myöntää rehtori. Opiskelijan on anottava lyhytaikainen poissaolo kirjallisesti viimeistään viikkoa ennen aiot-tua poissaoloa.

Aineenopettaja merkitsee yksittäisen poissaolon oppilashallinto-ohjelmaan. Oppivelvollisuutta suo-rittavan opiskelijan huoltajan on selvitettävä poissaolon syyn oppilashallintojärjestelmään. Jos pois-saolon syy puuttuu toistuvasti ja / tai poissaoloja kertyy paljon, kootaan tapauskohtainen monialainen asiantuntijaryhmä. Tarvittaessa opiskelijalle tarjotaan opiskeluhuollon tai oppilaitoksen ulkopuolisia palveluita. Selvittämättömien tai muuten runsaiden poissaolojen vuoksi kurssi tai opintojakso voi keskeytyä.

8.3.4. Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen

Peruskoulu ja lukio

Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemiseen pyritään vahvalla yhteisöllisellä ja ennaltaehkäisevällä hyvinvointia tukevalla työllä sekä aikuisten läsnäololla. Tarvittaessa järjestetään kohdennettua opiskeluhuollollista työskentelyä. Lahden yhteiskoulun opiskelijat osallistuvat yhteis-työtahojen järjestämiin päihdekasvatustapahtumiin.

Lahden yhteiskoulun järjestyssäännöissä (liite 3) kielletään tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käyttö. Jos opiskelija käyttää tupakkatuotteita koulupäivän aikana, havaitsija huolehtii, että huolta-jaan ollaan yhteydessä.

Lahden yhteiskoulussa noudatetaan Lahden kaupungin päihteidenkäytön puuttumisen toimintamal-lia. Mahdollista havaintoa tai epäilyä opiskelijan päihteiden käytöstä koulupäivän aikana lähdetään selvittämään aina useamman aikuisen kanssa yhdessä. Opiskelija saatetaan terveydenhoitajan luokse tilanteen arvioimiseksi ja asiasta ilmoitetaan rehtorille. Terveysneuvoja ja/tai rehtori keskustelee oppilaan kanssa tilanteesta ja ottaa aina yhteyttä huoltajaan. Mikäli huoltajaa ei tavoiteta, ollaan yh-teydessä sosiaalipäivystykseen. Huoltajaa kehoitetaan viemään opiskelija laboratorioon (lähete ter-veydenhoitajalta tai päihdepäivystyksestä), jossa otetaan näyte päihtymistilan selvittämiseksi. Kou-lulla järjestetään monialaisen asiantuntijaryhmän neuvottelu, jossa sovitaan mahdolliset opiskelu-huollon tukitoimet, seuranta (myös vastuuhenkilö) ja tehdään mahdollinen koulun ulkopuolisen tuen arvio. Tilanteesta tehdään lastensuojeluilmoitus. Koulun kurinpidolliset toimet ja dokumentaatio teh-dään järjestyssääntöjen mukaan.

Aikuislukio

Aikuislukion opiskelijoita ohjataan päihteettömyyteen ja terveellisiin elämäntapoihin. Ennaltaehkäi-sevään ohjaustyöhön osallistuu koko aikuislukion henkilökunta. Tupakkatuotteiden ja päihteiden

käyttöön puututaan välittömästi, jos käyttöä koulutyön aikana, koulun tiloissa tai koulun alueella havaitaan. Aikuislukiossa noudatetaan Lahden yhteiskoulun järjestyssääntöjä. Tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö koulussa on kielletty. Kielto koskee koulun sisätiloja ja koulun piha-alueita. Havainnoista ilmoitetaan aikuislukion rehtorille. Rehtori pyytää opiskelijaa kuultavaksi. Tarvittaessa rehtori on yhteydessä opiskelijan huoltajaan. Aikuislukion alaikäisten opiskelijoiden kohdalla sovelletaan peruskoulun ja lukion käytänteitä.

8.3.5. Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Oppilaitosyhteisön ja -ympäristön on suojattava terveyttä. Hyvät työ- ja opiskeluolosuhteet luovat edellytykset koko opiskeluyhteisön hyvinvoinnille, työ- ja opiskelukyvyn säilyttämiselle sekä tulokselliselle oppimiselle. Opiskelijan terveyden edistämiseksi on oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuus tarkastettava yhteistyössä oppilaitoksen ja sen opiskelijoiden, opskeluterveydenhuollon, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittavien muiden asiantuntijoiden kanssa.

Työolot tutkitaan Lahden ympäristöterveyden aloitteesta. Tarkastuksesta laaditaan raportti ja samoin todetuista puutteista ja niiden korjaamisesta laaditaan suunnitelma. Arvioinnissa todetut puutteet korjataan. Oppilaitosyhteisön ja -ympäristön tulee olla terveellinen, turvallinen, esteetön ja esteettisesti viihtyisä. Fyysiset työolot, kuten sisäilman laatu, oppilaitostyön ergonomia, tapaturmavaarat, kalusteiden, sosiaalitilojen, säilytystilojen ja koulun siivouksen asianmukainen taso huomioidaan tarkastuksessa.

8.4. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoolto)

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla²¹⁷ tarkoitetaan kouluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori ja psykologipalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhooltoja, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa seurataan ja edistetään oppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu aina oppilaan sekä tarvittaessa huoltajan suostumukseen²¹⁸. Oppilaan osallisuus ja mielipiteet²¹⁹ otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä²²⁰.

8.4.1. Oppilaan ohjaaminen opiskeluhooltopalveluihin (kouluterveydenhoolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)

Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tehtävänä on edistää opiskelijan hyvinvointia, terveyttä, sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia, osallisuutta, oppimista sekä edistää yhteistyötä opiskelijoiden perheiden ja

²¹⁷ Oppilas ja opiskelijahuoltolaki 5 §

²¹⁸ Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.

²¹⁹ Oppilas ja opiskelijahuoltolaki 18 §

²²⁰ EU:n tietosuoja-asetus (679/2016), tietosuoja-laki (1050/2018), laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999), oppilas ja opiskelijahuoltolaki 22 § (377/2022) ja 23 §, perusopetuslaki 40 § (1288/2013), laki potilaan asemasta ja oikeuksista (1992/785) ja laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista

muiden läheisten kanssa. Tavoitteena on varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä. Opiskelijan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti (OHL 18 §).

Jos koulun tai opiskeluhuollon työntekijä arvioi, että opiskelijan opiskeluvaikeuksien tai sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi taikka poistamiseksi tarvitaan opiskeluhuollon psykologi- tai kuraattoripalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Opiskelijalle järjestetään mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija, huoltaja tai muu henkilö on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun järjestetään samana tai seuraavana työpäivänä. Opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on annettava tieto tässä pykälässä säädetystä yhteydenotosta, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 16§). Terveystieteiden tutkimuskeskuksen työaika koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa on järjestettävä siten, että terveydenhoitaja on tavoitettavissa saman päivän aikana. Hoidon tarpeen arviointi ja hoidon tarpeen arvioinnin yhteydessä lääketieteellisesti tai hammaslääketieteellisesti tarpeelliseksi todettu hoito on järjestettävä terveydenhuoltolain 51 §:n mukaisesti (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 17 §).

Lahden yhteiskoulussa opiskelija ohjautuu opiskeluhuoltopalveluihin oma-aloitteisesti, huoltajan tai koulun henkilöstön ohjaamana. Lahden yhteiskoululla on omat koulupsykologit ja koulukuraattorit. Päijät-Hämeen hyvinvointialue järjestää oppilaitoksen koulu- ja opiskeluterveydenhuollon.

8.4.1.1. Psykologipalvelut

Opiskeluhuollon psykologi on mielenterveyden asiantuntija oppilaitoksessa. Psykologin työn tavoitteena on tukea opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia psykologisten arviointi-, tukikeskustelu- ja konsultaatiopalvelujen avulla. Psykologi tekee myös yhteisöllistä työtä tavaten luokkia ja opiskelijaryhmiä opiskelua ja hyvinvointia tukevilla teemoilla. Psykologin tukitapaamisilla tavoitellaan esimerkiksi itsetunnon, opiskelumotivaation, mielialan, tunteiden käsittelyn ja ihmissuhdeasioiden edistämistä. Oppimisvaikeuksien arviointi ja tutkiminen tapahtuvat psykologisten menetelmien avulla. Psykologi antaa yksilökohtaista konsultaatiota muun muassa oppimisvaikeuksiin liittyen sekä seuraa opiskelijan saamien tukitoimien riittävyttä ja vaikuttavuutta. Psykologi tekee moniammatillista yhteistyötä oppilaitoksen sisällä sekä perheen ja oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa ja toimii tarvittaessa monialaisissa asiantuntijaryhmissä.

8.4.1.2. Kuraattoripalvelut

Opiskeluhuollon kuraattorit ovat oppilaitoksen sosiaalityön asiantuntijoita. Kuraattorien tehtävänä on tukea opiskelijoita kokonaisvaltaisesti ja edistää koko kouluyhteisön hyvinvointia.

Kuraattorit painottavat työssään yhteisöllisestä opiskeluhuoltoon. Kuraattorit järjestävät luokkakohdasta yhteisöllistä opiskeluhuoltoon ja osallistuvat vahvasti myös koko koulun yhteisölliseen opiskeluhuoltoon. Kuraattorit ovat organisoimassa tukioppilas- ja tutortoimintaa sekä ovat mukana koulun KiVa-työryhmässä.

Kuraattorit tekevät myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoon. He antavat opiskelijan sosiaaliseen ja psyykkiseen hyvinvointiin liittyvää ohjausta ja neuvontaa sekä tarjoavat kriisiapua vaikeissa elämäntilanteissa. Kuraattorien tukitapaamisilla käsitellään esimerkiksi opiskelun haasteita, ihmissuhdeasioita, perhetilanteita, jaksamista, mielen hyvinvointia, elämänmuutoksia sekä omaan kasvuun- ja kehitykseen liittyviä asioita. Kuraattorit tekevät moniammatillista yhteistyötä Lahden yhteiskoulun sisällä sekä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa ja toimivat tarvittaessa monialaisissa asiantuntijaryhmissä.

Lahden yhteiskoulussa kuraattorit tekevät vahvaa yhteisöllistä työtä ja pyrkivät näin olemaan opiskelijoille tuttuja ja helposti lähestyttäviä aikuisia. Tästä johtuen suuri osa kuraattorin asiakkaista ohjautuukin palveluiden piiriin oma-aloitteisesti tai huoltajien yhteydenoton kautta. Koulun henkilökunta ohjaa opiskelijoita kuraattoripalveluihin yhdessä nuorten ja heidän huoltajiensa kanssa keskustellen ja kokoamalla monialaisia asiantuntijaryhmiä.

8.4.1.3. Terveystarkastukset

Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon tehtävänä on edistää ja ylläpitää opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia yhteistyössä koulujen ja oppilaitosten henkilöstön ja vanhempien kanssa. Kouluterveydenhuollossa työskentelevät kouluterveydenhoitajat ja koululääkärit. Määräaikaiset koko ikäluokkaa koskevat terveystarkastukset muodostavat kouluterveydenhuollon toiminnan rungon ja ne toteutetaan joka ikäluokalle vuosittain. Kahdeksannella luokalla oppilaille tehdään laaja terveystarkastus, johon kuuluu terveydenhoitajan ja lääkärin tarkastus sekä vanhempien tapaaminen. Terveystarkastuksissa pyritään havaitsemaan tukea tarvitsevat lapset ja nuoret. Perheiden kanssa tehdään yhteistyötä tarvittavan tuen järjestämiseksi. Oppilas voi hakeutua kouluterveydenhoitajan vastaanotolle koulukohtaisesti sovittuina vastaanottoaikoina. Myös vanhemmat voivat ottaa yhteyttä terveydenhoitajaan lapsen terveyteen tai hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Koululääkärin vastaanotolle hakeudutaan terveydenhoitajan kautta. Sairaushoito ei sisälly kouluterveydenhuoltoon, ainoastaan koulupäivän aikana tapahtuneet lievät tapaturmat ja sairaustapaukset kuuluvat palvelun piiriin. Päijät-Hämeen hyvinvointialueella opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalvelut tuotetaan yhteistyössä terveysasemien kanssa.

Oppilaalla tulee olla mahdollisuus päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle myös ilman ajanvarausta. Samoin on varmistettava mahdollisuus saada yhteys terveydenhoitajaan saman päivän aikana. Hoidon tarpeen arviointi ja hoidon tarpeen arvioinnin yhteydessä tarpeelliseksi todettuun hoitoon pääsy on järjestettävä terveydenhuoltolain 51 a ja 51 b säädetyn mukaisesti.²²¹

Opiskeluterveyden terveydenhoitaja toteuttaa ennalta ehkäisevää hoitotyötä. Hän myös koordinoi opiskelijan hoidon ja kuntoutuksen toteutumista opiskelijahuollossa. Terveystarkastuksen palvelut ovat opiskelijalle maksuttomia. Terveystarkastukseen kutsutaan lukioaikana ensimmäisen vuosikurssin tytöt. Pojat varaavat toisen vuosikurssin keväällä terveydenhoitajalta ajan kutsuntatarkastukseen, joka sisällöltään vastaa ensimmäisen vuosikurssin tarkastuksia. Terveystarkastuksen tarkoituksena on saada kokonaiskäsitys opiskelijan terveydestä ja hyvinvoinnista sekä ohjata opiskelijaa tekemään terveyttä tukevia valintoja, tunnistaa varhaisen tuen tarve, ehkäistä syrjäytymistä ja tarvittaessa ohjata opiskelija hoitoon tai tutkimuksiin ja järjestää tarvittava tuki. Huomiota kiinnitetään opiskelijan elämäntilanteeseen, opiskelumotivaatioon ja terveysriskeihin. Opiskelijan terveydentilaa arvioidaan erityisesti opinnoista selviytymisen kannalta. Tuen tarpeen arvioinnin työvälineinä käytetään terveyskyselyä sekä mieliala- ja päihdekäyttötötestejä. Erityisen tuen tarvetta voivat aiheuttaa mm. nuoren krooninen sairaus, mielenterveys- ja päihdeongelmat, kiusaaminen, oppimisvaikeudet, vanhempien sairaus tai mielenterveys- ja päihdeongelmat, läheisväkivalta ja vaikeudet perheen tai nuoren toimeentulossa. Terveystarkastusten, opiskelukykyyn vaikuttavien asioiden selvittely on opiskeluterveydenhuollon tehtäväaluetta, ja siksi opiskeluterveydenhuollossa tehdäänkin laajaa yhteistyötä tuen järjestämiseksi muiden opiskelijahuollon toimijoiden kanssa. Opiskeluterveydenhuolto tukee nuorta omalta osaltaan yhteistyösuunnitelman mukaisesti.

Lääkärintarkastus tehdään tarveharkintaisesti terveydenhoitajan tarkastuksen jälkeen. Kutsuntatarkastukseen sen sijaan liittyy lakisääteinen lääkärintarkastus. Muuten opiskeluterveydenhuollon lääkärille ohjataan opiskelijat opiskeluun liittyvissä asioissa terveydenhoitajan kautta opiskeluterveydenhuollon ja lähiklinikoiden kesken sovitun työnjaon mukaisesti. Varsinaiset sairaanhoitopalvelut

²²¹ Terveystarkastuslaki 19.1.2023/120

on Lahdessa keskitetty lähiklinikoille. Opiskelijoiden raskaudenehkäisyasiat ja seksuaalineuvonta hoidetaan opiskeluterveydenhuollossa.

8.4.2. Yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen

Tarvittaessa kootaan opiskelijan tukemiseksi yksilökohtainen monialainen asiantuntijaryhmä (TAMMA). Ryhmän kokoonpano perustuu opiskelijan ja/tai huoltajan suostumukseen. Opiskelijan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Yksilökohtaisen monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen perustuu aina suostumukseen. Koollekutsuja huolehtii prosessin käynnistämisestä ja vastuuhenkilö opiskeluhuoltokertomuksen kirjaamisesta ja tuen seurannasta.

Monialainen asiantuntijaryhmä työskentelee opiskelijaa kuunnellen ja kunnioittaen.

8.4.3. Opiskeluhuoltokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltorekisterille

Yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhuoltolain mukainen opiskeluhuoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet.

Opiskeluhuoltokertomukset säilytetään opiskeluhuoltorekisterissä, jonka vastuuhenkilö on koulupsykologi Lari Laakkonen.

8.4.4. Tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Lahden yhteiskoulun kurinpidollisten keinojen suunnitelma on liitteenä 2. Yhteiskoulussa oppilaalle tarjotaan opiskeluhuollon palveluita kurinpidollisten toimien tai opetuksen osallistumisen epäämisen yhteydessä. Jälkimmäisessä tapauksessa palvelut tarjotaan samana tai seuraavana arkipäivänä.

Oppilaalle on taattava tarpeellinen opiskeluhuollon tuki kurinpitotukien yhteydessä. Tarpeelliset tukitoimet voivat tilanteesta riippuen olla esimerkiksi yksilökohtaista kuraattorin, psykologin tai terveydenhuollon palvelua. Jossain tilanteessa myös monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen voi olla perusteltua.

8.4.5. Opettajan laajaan terveystarkastukseen luokalla 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa

Laajaan terveystarkastukseen sisältyy oppilaan hyvinvoinnin, kasvun, kehityksen ja terveydentilan arvioimisen lisäksi vanhempien ja koko perheen hyvinvoinnin selvittely kokonaisvaltaisesti ja siihen kutsutaan mukaan oppilaan molemmat huoltajat. Tarkastusta varten oppilas täyttää terveystarkastuslomakkeen ja vanhemmat terveystarkastuksen esitietolomakkeen. Luokanvalvoja antaa kouluterveydenhuollossa oman arvionsa oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa. Asetuksen 338/2011 (Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä

lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta) 7 §:n mukaisesti laajaan terveystarkastukseen sisällytetään huoltajan kirjallisella suostumuksella opettajan arvio oppilaan oppimisesta, kehityksestä ja hyvinvoinnista koulussa. Arviossa on oltava tiedot, jotka ovat tarpeellisia terveyden- ja sairaanhoidon tai tuen tarpeen arvioimiseksi sekä niiden järjestämiseksi ja toteuttamiseksi.

Tarkastusten käytännön toteutus sovitaan koulukohtaisesti opiskeluhuollon yhteistyönä. Lomakkeen käyttöön liittyvät asiat, kuten lomakkeen kulku ja aikataulut, käydään koululla läpi yhdessä kouluterveydenhuollon ja tarkastettavien luokkien opettajien tai luokanvalvojien kesken. On tärkeää, että kaikki osaavat tarvittaessa vastata huoltajien ja oppilaiden kysymyksiin lomakkeesta. Lomakkeen käyttöön voidaan yhdistää vanhempaintapaamisia tai muita yhteistyötilanteita, mikäli se on aikataullisesti mahdollista. Ennen tarkastusten alkua käytävä kouluterveydenhuollon ja opettajan/luokanvalvojan välinen keskustelu luokan tilanteesta yleisellä tasolla auttaa suuntaamaan terveystarkastusten sisältöä oikein.

Laajoissa terveystarkastuksissa huomioidaan kaikki edellä mainitut kyselyt ja niissä esille tulevat asiat käydään läpi oppilaan ja vanhempien kanssa. Oppilaan tuen ja avun varmistamiseksi laajojen terveystarkastusten kokonaisarvioista ja jatkosuunnitelmista siirretään tarvittavaa tietoa muille oppilaan kanssa työskenteleville opiskeluhuollon toimijoille, opettajalle/luokanvalvojalle tai muille taholle. Tietojen luovuttaminen kouluterveydenhuollosta tapahtuu aina tietosuojalainsäädännön mukaisesti: kirjallisella suostumuksella tai lakiin perustuen (esim. perusopetuslaki ja lastensuojelulaki). Oppilaan potilasasiakirjaan kirjataan mitä tietoa on siirretty, kenelle ja millä perusteella (suostumus tai säädöspерuste). Allekirjoitetut tiedonsiirtoluvat säilytetään alkuperäisinä.

8.4.6. Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

Kokonaisvastuu lapsen sairauden hoidosta ja lääkkeiden annosta on aina vanhemmilla. Vanhempien tehtävä on tiedottaa koulussa lapsen opettajille lapsen sairauksista ja niiden hoidosta. Lapsen sairaus saattaa vaatia erityistoimenpiteitä, mutta erityisjärjestelyt on aina sovittava koulussa lapsi- ja perhekohtaisesti yhteisymmärryksessä kodin ja koulun kanssa.

Tarvittaessa asioiden järjestämisestä pidetään hoitoneuvottelu, johon osallistuvat opiskelija, vanhemmat, terveydenhoitaja, opettaja sekä tarvittaessa koululääkäri ja erikoissairaanhoidon edustaja. Hoitoneuvotteluissa on tarkasteltava, onko lapsi riittävän terve käydäkseen koulua tietyin erityisjärjestelyin. Lisäksi on selvittävää, onko koululla mahdollisuus tällaisiin erityisjärjestelyihin vai päädyttäänkö sairaalakouluun tai kotiopetukseen. Koulun henkilöstön vastuu lapsen voinnista ei ulotu koskaan vanhempien vastuuta laajemmaksi.

Jokaisen aikuisen on velvollisuus auttaa parhaan kykynsä mukaan, jos lapselle koulussa tulee hätätilanne kuten epilepsia-kohtaus, insuliinishokki tai vakava allerginen reaktio. Terveystarkastuksen ammattilaisen tietämystä tai taitoa ei silloin edellytetä. Vanhemmat ilmoittavat oppilaan tarvitsemasta lääkityksestä ja sen muutoksista kouluterveydenhoitajalle.

Kouluruokailu on tärkeä osa koulupäivää. Peruskoulun oppilas on velvollinen osallistumaan yhteiseen koululounastuokioon. Yhteiskoululaisten koululounas valmistetaan ja tarjoillaan kouluravintola Ellissä Kirkkokadulla. Kansakoululla ruokaillaan kahvila Pikku-Ellissä. Ellin henkilöstö suunnittelee ja valmistaa lounaan omalla koululla hyvistä aineksista. Listalla on päivittäin tarjolla myös kasvisvaihtoehto. Terveystarkastukseen, eettisiin tai uskonnollisiin syihin perustuvasta erityisruokavaliosta on tehtävä ilmoitus. Terveystarkastuksesta johtuvasta erityisruokavaliosta tulee toimittaa erillinen lääkärin tai kouluterveydenhoitajan antama todistus. Lakto-ovovegetaristisesta ruokavaliosta ei tarvitse tehdä ilmoitusta. Ilmoituslomake löytyy koulun verkkosivuilta. Täytetyn lomakkeen voi tuoda Elliin tai lähettää sähköpostitse ravintolaelli@lyk.fi.

8.4.7. Opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi

Ei-kiireellisissä vaivoissa ja sairauksissa opiskelija voi varata ajan oman oppilaitoksensa terveydenhoitajalle tilannearvioon. Opiskeluterveydenhuollon terveyden- ja sairaanhoitopalvelut sisältävät mielenterveyshäiriöiden ja päihdeongelmien varhaisen toteamisen, hoidon ja jatkohoitoon ohjauksen sekä seksuaaliterveyttä edistävät palvelut. Opiskelija ohjautuu opiskeluterveydenhuollon terveyden- ja sairaanhoitopalveluihin oma-aloitteisesti, huoltajan tai koulun henkilöstön ohjaamana puhelimitse, sähköisen ajanvarauksen tai Eepoksen kautta. Opiskeluterveydenhuollon palveluista tiedotetaan oppilaitoksen ja Päijät-Soten verkkosivuilla. Opiskeluterveydenhuollon palvelut ovat opiskelijan käytössä koko opintojen ajan. Opiskeluterveydenhuollossa toimii lisäksi terveydenhoitajan akuutti sairastuvastaanotto ajanvarauksella sellaisissa asioissa, joissa hän arvelee terveydenhoitajan antaman hoidon riittäväksi. Pääsääntöisesti akuutit sairaustilanteet hoidetaan omilla terveysasemilla, Digiklinikalla, kiirevastaanotolla tai Akuutti24. Koulutapaturmat hoidetaan Lahden kaupunginsairaalan tapaturmapoliklinikalla. Opettaja, terveydenhoitaja tai kanslia täyttää tapaturmalomakkeen opiskelijan mukaan. Lahden yhteiskoulu on vakuuttanut opiskelijat koulussa, koulumatkoilla ja koulun järjestämillä retkillä sekä matkoilla.

8.5. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhoito on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä²²². Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoollossa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

8.5.1. Oppilaiden, opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen

Peruskoulu ja lukio

Opiskelijan ja huoltajan osallisuus opiskeluhoollossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja opiskeluhoollasta tiedottaminen lisäävät opiskeluhoollon tuntemusta ja edesauttavat palveluihin hakeutumista. Yhteisöllistä opiskeluhoollotyötä suunnitellaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa. Opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen osallistuvat myös oppilaskunnan ja opiskelijakunnan edustajat sekä vanhempainyhdistys. Vanhemmilta kerätään tietoa ja mielipiteitä luokkien ja kouluyhteisön toiminnasta esimerkiksi vanhempainvarteissa, vanhempainilloissa, kodin ja koulun yhteisessä päivässä sekä suunnatuin kyselyin.

Lahden yhteiskoulun peruskoulussa opiskelijat osallistuvat vahvasti yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen. Yhteiskoulussa tehtävällä tukioppilastyöllä on pitkät perinteet kouluyhteisön vahvistamisessa. Peruskoulun vanhimasta ikäpolvesta koostuva, koulutettu tukioppilasjoukko huolehtii osaltaan uusien luokkien ryhmäytymisestä ja hyvinvoinnista. Tukioppilastyön rinnalla toimii LYK-kummi, eli LUMMI-toiminta, jossa peruskoulun vanhimmat oppilaat toimivat kummeina nuoremmille oppilaille. Lisäksi Yhteiskoulussa toteutetaan vahvasti oppilaskunnan hallituksen toimintaa.

²²² Oppilas ja opiskelijahuoltolaki 4 §

Lahden yhteiskoulun lukiossa opiskelijakunnan hallitus tekee vahvasti yhteisöllistä opiskeluhuoltoa järjestämällä vuosittain itsenäisyyspäivän Linnanjuhlat, joka on koko lukion opiskelijoille suunnattu yhteinen juhlatilaisuus. Hallitus järjestää vuosittain myös teemapäiviä ja tempauksia. Tärkeää yhteisöllistä työtä tekevät myös lukion tutoropiskelijat, jotka ohjaavat uusia lukiolaisia varsinkin lukio-opintojen alussa, mutta myös lukuvuoden aikana.

Lahden yhteiskoulussa opettajat toteuttavat yhteisöllistä opiskeluhuoltoa vahvistamalla oppilaiden kiinnostumista kouluun oppituntivuorovaikutuksessa. Opettajat kiinnittävät huomiota kolmeen osa-alueeseen: tunnetukeen, ohjaukselliseen tukeen sekä luokan toiminnan organisointiin. Yhteiskoulussa painotetaan kohtaamisen ja huomioiduksi tuleminen tärkeyttä koko kouluyhteisön tasolla. Tavoitteena on, että yksittäisen oppilaan suhde koulussa käymiseen, oppimiseen ja koulussa oleviin ihmisiin on vahva ja että luokkien toiminta on sujuvaa, opiskeluilmapiiri on hyvä ja ryhmän jäsenillä on vahvat keskinäiset suhteet.

Aikuislukio

Aikuislukiossa opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseen osallistuvat opiskelijat, huoltajat ja aikuislukion henkilöstö. Opiskelija ja hänen huoltajansa voivat vaikuttaa opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseen osallistumalla yhteisiin keskustelutilaisuuksiin, arvioimalla opiskeluhuollon toimivuutta ja antamalla siihen kehittämisohjeita. Opiskeluhuollon ohjauksellinen toiminta on aikuislukion henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä.

Opiskelija osallistuu ohjauksen ja opetuksen keinoin opintojen kaikissa vaiheissa yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamiseen. Tavoitteena on, että aikuislukion opiskelijoista koostuu oppilaskunta, mikä edistää koulun kehittämistä ja eri osapuolien välistä yhteistoimintaa. Oppilaskuntatoiminnan tavoitteena on luoda yhteishenkeä, vahvistaa yhteistoimintaa ja järjestää virkistystoimintaa.

Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä koko koulutuksen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä tuetaan osallisuutta. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan monialaisena yhteistyönä.

8.5.2. Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä

Lahden yhteiskoulu vastaa riittävästä henkilöstön perehdyttämisestä ja kouluttamisesta. Uudet opettajat perehdytetään työsuhteen alkaessa koulun toimintakulttuuriin ja opiskeluhuollon käytänteisiin. Perehdytykseen osallistuvat eri aineryhmien mentoriopettajat ja tarvittaessa opiskeluhuollon henkilöstö. Henkilöstön osaamista pidetään lisäksi yllä suunnittelemalla ja järjestämällä tarvittavaa koulutusta.

8.5.3. Opiskeluhuollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon, jonka opettajat laativat. Pedagogisen arvion laadinnassa voidaan hyödyntää opiskeluhuollon asiantuntijoiden konsultaatiota. Kun oppilas saa tehostettua tukea, hänelle laaditaan oppimissuunnitelma yhteistyössä oppilaan, tämän huoltajien ja koulun henkilöstön kanssa. Mikäli tehostettu tuki ei riitä, tehdään moniammatillisesti pedagoginen selvitys erityistä tukea varten. Kun oppilas saa erityistä tukea, hänelle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Kuten oppimissuunnitelma myös HOJKS

tehdään yhteistyössä kodin ja koulun kanssa. Verrattuna yleiseen tukeen sekä tehostetussa että erityisessä tuessa osa-aikaisen erityisopetuksen, opintojen yksilöllisen ohjauksen ja joustavien opetusryhmien käytön sekä kodin kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä seurataan ja arvioidaan säännöllisesti sekä kodin että koulun taholta.

Jos oppilas on vaarassa jäädä ilman päättötodistusta, huoltajat voivat yhteistyössä koulun erityisopettajan ja tarvittaessa opiskeluhoitohenkilöstön kanssa hakea lapselleen paikkaa joustavan perusopetuksen (JOPO) luokalta. Joustavassa perusopetuksessa korostuvat toiminnallisuus, oppiminen erilaisissa oppimisympäristöissä ja työssäoppiminen. On tärkeää, että ennen JOPO-luokalle hakemista oppilas, koti ja koulu ovat yhteistyössä hyödyntäneet eri tukimuotoja ja todenneet JOPO-luokan hyväksi vaihtoehdoksi suorittaa peruskoulu loppuun.

Jos koululla järjestettävästä tuesta huolimatta oppilas ei terveydentilansa vuoksi kykene suoriutumaan koulutyöstä ilman sairaalahoitoa tai muuten tiivistä hoitokontaktia, hoitava taho ohjaa oppilaan suorittamaan opintoja sairaalakoulussa. Koululta annetaan tarvittavat tiedot opintojen tilanteesta sairaalakoulun henkilöstölle. Kun oppilas palaa kouluun, sairaalakoululta annetaan tiedot opintojen etenemisestä sekä keskustellaan yhdessä perheen, oppilaanohjaajan ja luokanvalvojan kanssa tuen järjestämisestä jatkossa. Tarvittaessa kootaan tapauskohtainen monialainen asiantuntijaryhmä.

8.5.4. Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi

Opiskelijan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemisen kannalta on tärkeää jakaa tietoa huoltajien ja niiden toimijoiden kanssa, jotka tukevat opiskelijan kasvua, kehitystä ja oppimista. Koulun henkilöstö voi olla ohjaamassa opiskelijaa yhteistyössä perheen kanssa koulun ulkopuolisiin palveluihin, kuten lasten ja nuorten mielenterveyspalveluihin tai lapsiperhepalveluihin ja täysi-ikäisten opiskelijoiden kohdalla vastaaviin aikuisten palveluihin.

Opintojen nivelvaiheessa oppilaanohjaaja voi tehdä yhteistyötä esimerkiksi nuorisopalveluiden kanssa, jos oppilas on vaarassa jäädä ilman opiskelupaikkaa tai muuten on tuen tarpeessa. Opinto-ohjaaja tekee yhteistyötä Lahden nuorisopalveluiden oppivelvollisuuden tuen työntekijöiden kanssa, jos opiskelija keskeyttää opintonsa ilman tietoa seuraavasta opiskelupaikasta.

Poliisin työ koululla on ennen kaikkea koulutus- ja valistustyötä, mutta poliisia voidaan tarvita myös esimerkiksi sellaisissa kiusaamistapauksissa, joissa koulun KiVa-tiimin puuttuminen asiaan ei ole ratkaissut tilannetta. Opiskelijan tietojen siirtäminen edellä mainituissa tilanteissa perustuu aina opiskelijan ja/tai hänen huoltajansa suostumukseen. Hämeen poliisin Ankkuri-tiimin kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä liittyen syrjäytymisvaarassa oleviin nuoriin.

Mikäli opiskelijaa jo tuetaan koulun ulkopuolisten toimijoiden taholta, on yhteistyön kannalta tiedon jakamisessa ja kokonaistilanteen kartoittamisessa hyvä hyödyntää esimerkiksi verkostotapaamisia. Tarkoituksena on koota opiskelijan tukemisen kannalta keskeiset toimijat ja tiedot yhteen. Näin voidaan välttää päällekkäisiä selvityksiä/tutkimuksia ja tukitoimia sekä suunnitella yhdessä, mitä kukin taho opiskelijan auttamiseksi tekee. Työntekijät voivat konsultoida toisiaan ja näin mahdollisesti saada yhä parempia näkökulmia ja välineitä opiskelijan auttamiseen. Esimerkiksi luvattomien poisolojen käsittelyssä lastensuojelun, perheen ja koulun yhteistyö voi olla hyödyllistä. Vastaavasti esimerkiksi nuorisopsykiatrian näkemys opiskelijan sosiaalisen ahdistuksen esiintymisestä ja käsitteilystä on tärkeä tieto opettajalle luokkatilanteissa. Tärkeää on myös sopia siitä, kuinka opiskelijan tilannetta seurataan jatkossa. Tietojen siirto perustuu opiskelijan ja/tai tämän huoltajan antamaan suostumukseen.

Edellä kuvattu yhteistyö voi tapahtua sekä yksittäisten työntekijöiden ja opiskelijan yhteistyössä tai laajemmin opiskeluhoollon asiantuntijaryhmän työskentelyssä.

8.5.5. Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedotetaan LYK-kalenterissa, koulun verkkosivuilla ja vanhempainilloissa. Opiskeluhooltohenkilöstö tapaa kouluvuoden aikana jokaisen opetusryhmän. Henkilöstö saa tietoa erilaisissa tilaisuuksissa, esimerkiksi opettajainkokouksissa ja koulutustilaisuuksissa lukuvuoden aikana. Yhteistyötahoille tiedottaminen tapahtuu alueellisissa verkostotapaamisissa sekä muissa kohtaamisissa.

8.6. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön²²³, johon kuuluu fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää opetuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista koulujen kanssa. Opetuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet. Suunnitelmassa kuvataan opettajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa²²⁴ tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia²²⁵.

8.6.1. Toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet

Opiskelijoilla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Turvallinen opiskeluympäristö koostuu psyykkisistä, sosiaalisista ja fyysisistä tekijöistä. Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön kattaa sen ajan, jolloin opiskelija osallistuu opetussuunnitelman tai koulutuksen järjestäjän hyväksymän muun suunnitelman mukaiseen opetukseen tai toimintaan oppilaitoksessa tai sen ulkopuolella. Tämä koskee myös perusopetuksen työelämään tutustumista. Lahden yhteiskoulussa noudatetaan koulun järjestys sääntöjä, jotka ovat liitteenä 3. Lahden yhteiskoulussa jokaisella aikuisella on velvollisuus puuttua havaitsemaansa väkivaltaan, kiusaamiseen ja häirintään.

Lievisissä opiskelijoiden välisissä konflikteissa asia selvitetään koulun sisäisin keinoin. Koulu voi puuttua opiskelijoiden toimintaan omilla kurinpidonkeinoillaan. Koululla on nollatoleranssi henkistä- tai fyysistä väkivaltaa kohtaan. Pahoinpitelyn tunnusmerkistön täyttyessä koulu tekee aina rikosilmoituksen poliisille. Tällöin poliisista tulee tapahtumaa tutkiva viranomainen, jolle koulu antaa tietoja ja tarvittaessa tukea. Poliisille ilmoitettavia asioita ovat mm. pahoinpitelyt, isommat varkaudet,

²²³ Oppilas ja opiskelijahuoltolaki 11 §

²²⁴ Perusopetuslaki 29 §

²²⁵ Perusopetuslaki 40 §, oppilas ja opiskelijahuoltolaki 23 §, lastensuojelulaki 25 § ja sosiaalihuoltolaki 1301/2014) 35 §

pitkään jatkunut raju kiusaaminen ja yleensäkin sellaiset tapaukset, joihin koulun kurinpitovalta ei enää riitä.

8.6.1.1. Toimenpiteet kiusaamisen ehkäisemiseksi

Peruskoulu

Lahden yhteiskoulu toteuttaa KiVa Koulu -ohjelmaa. Koulussa on nimetty KiVa-tiimi, johon kuuluu jäseniä opettajakunnasta ja opiskeluhoitoryhmästä. KiVa Koulu -toimintaan osallistuu kuitenkin koko koulu, ja pääpaino on ennaltaehkäisevässä työssä.

Koulun 6. ja 7. luokille pidetään lukuvuoden aikana neljä teematuntia, joissa käsitellään muun muassa vuorovaikutusta ryhmässä, minäkäsitystä ja jokaisen ihmisen ainutlaatuisuutta, kiusaamisen muotoja ja mekanismeja sekä kiusaamisen seurauksia ja vastavoimia. 8. ja 9. luokille pidetään lukuvuoden jokaisen jakson lopussa luokanvalvojan tunti, johon sisällytetään tarpeen mukaan KiVa Koulu -asiaa. Luokanvalvoja voi pyytää KiVa-tiimin jäseniä mukaan oppituntien suunnitteluun ja pitämiseen. KiVa Koulu -toiminnasta kerrotaan oppilaiden vanhemmille vanhempainilloissa ja kotiin lähetettävillä tiedotteilla. Tukioppilaat järjestävät joka syksy uusille 6.- ja 7.-luokkalaisille KiVa-päivän. Joka kevät sekä 7.- että 8.-luokkalaiset järjestävät KiVa-temaan liittyvää ohjelmaa. Jokaisen lukuvuoden alussa 9.-luokkalaiset toteuttavat valokuvaprojektin kiusaamista vastaan. Lisäksi koululla järjestetään lukuvuoden aikana muitakin tietoiskuja ja erilaisia muistutuksia kiusaamisen vastaisen työn tärkeydestä.

Jos kiusaamista tapahtuu, KiVa-tiimi selvittää yhdessä luokanvalvojan kanssa tapausta. Osapuolien kanssa keskustellaan erikseen, ja tilannetta seurataan keskustelujen jälkeen. Oppilaiden huoltajia tiedotetaan asiasta. Jos kiusaaminen ei lopu KiVa-tiimin käsittelyn jälkeen, pyydetään vanhempia koululle keskustelemaan asiasta ja tarvittaessa ollaan yhteydessä myös viranomaisiin, esimerkiksi poliisiin. Tarvittaessa kiusatulle järjestetään opiskeluhoollollista tukea, esim. mahdollisuus keskustella kouluterveydenhoitajan, koulupsykologin tai koulukuraattorin kanssa. Myös kiusaajalle tai kiusaajille järjestetään tarvittaessa apua.

KiVa-tiimi kokoontuu säännöllisesti lukuvuoden aikana ja suunnittelee lukuvuoden aikana toteutettavaa KiVa-toimintaa. KiVa-tiimi tekee yhteistyötä opiskeluhoitoryhmän kanssa.

Lukio ja aikuislukio

Opintojen alussa opiskelijoita muistutetaan toisten huomioimisesta, tasa-arvoisesta kohtelusta ja yhdenvertaisen ilmapiirin luomisesta. Vanhempia tiedotetaan kiusaamisen vastaisesta työstä vanhempainilloissa. Lahden yhteiskoulun lukiossa ryhmänohjaaja kysyy mahdollisesta kiusaamisesta opiskelijoilta osana ryhmänohjaajan haastattelua. Myös säännöllisesti toteutettavassa ilmapiirikyselyssä on kysymyksiä kiusaamisesta.

Jokainen koulun aikuinen puuttuu tilanteeseen, jos havaitsee mahdollista kiusaamista tai muuta häirintää. Jos kiusaamista esiintyy, ryhmänohjaaja tai rehtori selvittää tilannetta. Tarvittaessa mukaan pyydetään opiskeluhoitoryhmän tukea ja koulun KiVa-tiimi. Sekä kiusatulle että kiusaajalle järjestetään tarpeen mukaan tukea esim. opiskeluhoollon palveluista. Tarvittaessa hyödynnetään myös poliisin tai muiden viranomaisten palveluja.

Opiskeluhoitoryhmä seuraa kokouksissaan vuosittain oppilaitoksen kiusaamistilannetta ja kiusaamisen vastaisen työn toimivuutta.

8.6.1.2. Toimintamalli väkivaltatilanteessa

Lahden yhteiskoulussa lasten, nuorten ja yhteisön turvallisuus on koko henkilöstön vastuulla. Koulun toimintakulttuuri ja johtaminen edistää turvallisuutta ja kehittää yhteisöllisyyttä. Opetuksen ja koulupäivän aikana ei sallita väkivaltaa missään muodossa, ja kaikkiin väkivaltatilanteisiin puututaan.

Opettaja vastaa kunkin oppilasryhmän turvallisuudesta opettaessaan ryhmää, ja siirryttäessä oppimisympäristöstä toiseen. Väkivaltaa ei hyväksytä, vaan sitä ennaltaehkäistään, ja kaikkiin henkilöstön tietoon tuleviin väkivallan muotoihin puututaan.

Opettajan ja rehtorin tulee ilmoittaa viiveettä tietoonsa tulleesta, oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta väkivallasta, niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle. Tarpeen vaatiessa opetushenkilöstö, muu henkilöstö tai rehtori tekee ilmoituksen väkivallasta tai sen uhasta muille viranomaisille. Väkivallasta tai väkivallan uhasta, joka koskee oppilaan vapaa-aikaa tai kotiooloja, on velvollisuus ilmoittaa poliisille ja myös lastensuojeluun. Ilmoitus on tehtävä salassapitosäännösten estämättä.

Päiväkoulu ja lukio (ohjeita sovelletaan aikuislukion toiminta-aikoina)

- Puutu tilanteeseen, pyydä apua. Käytä koulun hätäsoittojärjestelmää.
- Arvioi, tarvitaanko välitön ensiapu
 - Ohjaus kouluterveydenhoitajalle tai soita 112
- Ilmoittaminen rehtorille ja koulun toimistoon
- Selvittely oppilaiden kanssa, mikäli mahdollista kaksi aikuista selvittelemässä
 - Selvittelyn kirjaaminen
- Yhteys osallisena olleiden oppilaiden huoltajiin puhelimitse
 - Huoltaja tulee tarvittaessa koululle
 - Kerrotaan huoltajalle tapahtuneesta, miten koulu toimii ja mitkä ovat huoltajan mahdollisuudet toimia
 - Tarvittaessa lastensuojeluilmoitus
 - Tarvittaessa rikosilmoitus tai ilmoitus lapseen kohdistuneesta rikosepäilystä
 - Tarvittaessa oppilaan kotiuttaminen loppupäiväksi
 - Lähettäminen terveydenhoitajalle tai lääkäriin
 - Koulun määräämät rangaistukset
- Tarvittavat jatkoselvittelyt (tilanteesta riippuen esimerkiksi seuraavana päivänä)
- Dokumenttien kerääminen (selvittely, jatkotoimet, tehdyt ilmoitukset)
- Seurannasta sopiminen
- Opiskeluhuollollisista toimista sopiminen
- Rehtori harkitsee tiedottamisen tarpeen mukaan Eepos-viestinä kaikille huoltajille
 - Yleisellä tasolla, salassapitoa loukkaamatta esim. tilanteessa, jossa on jouduttu tilaamaan ambulanssi
 - Tarvittava tilanteen läpikäynti luokassa / luokissa
- Tilanteen läpikäyminen henkilöstön kanssa.

8.6.1.3. Toimintamalli seksuaalisen häirinnän tilanteessa

Lapseen ja nuoreen kohdistuvassa seksuaalisessa häirinnässä on kysymys heidän altistamisestaan ikään kuulumattomalle seksuaalisuudelle. Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä. Seksuaalinen häirintä loukkaa henkilön psyykkistä tai fyysistä koskemattomuutta luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Häirinnälle on tyypillistä sen toistuvuus, mutta se voi olla myös yksittäinen teko.

Seksuaalinen häirintä voi ilmetä ainakin seuraavin tavoin:

- seksuaalisesti vihjailevat eleet tai ilmeet
- epäasialliset seksuaaliset puheet tai kaksimieliset vitsit

- vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat seksuaaliset huomautukset tai kysymykset
- epäasialliset seksuaaliset sisällöt, viestit, kuvat tai videot eri sosiaalisen median kanavissa
- sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset

Seksuaalisesta häirinnästä epäillään oppilaitoksen henkilöstöön kuuluvaa työntekijää

- ilmoitus rehtorille
- tapahtuman kulku selvitetään rehtorin tai hänen määräämään henkilön toimesta
- kaikkia osapuolia kuullaan ja arvioidaan, onko häirintää tapahtunut. Selvittelyn kirjaaminen.
- päätetään toimenpiteistä ja seurannasta
- häirinnän kohteeksi joutunut ohjataan yksilökohtaisten opiskelu- ja kuraattoripalvelujen tai koulu- tai opiskeluterveydenhuollon palvelujen piiriin ja palvelujen vaikutuksia seurataan
- jos häirintä on vakavaa tai jos lievempi häirintä jatkuu selvittelyn jälkeen, tehdään tarvittavat palvelussuhdetta koskevat päätökset (varoitusta ja viime kädessä palvelussuhteen päättäminen)
- jos asiassa epäillään rikosta, tehdään tutkintapyyntö poliisille

Seksuaalisesta häirinnästä epäillään oppilaitoksen opiskelijaa

- ilmoitus rehtorille
- tapahtuman kulku selvitetään rehtorin tai hänen määräämään henkilön toimesta
- kaikkia osapuolia kuullaan ja arvioidaan, onko häirintää tapahtunut sekä päätetään toimenpiteistä ja seurannasta. Selvittelyn kirjaaminen.
- häirintään syyllistyneelle opiskelijalle määrätään kurinpitoseuraamus
- jos asiassa epäillään rikosta, tehdään tutkintapyyntö poliisille.
- häirinnän kohteeksi joutunut ja häirintään syyllistynyt ohjataan yksilökohtaisten opiskelu- ja kuraattoripalvelujen tai koulu- tai opiskeluterveydenhuollon palvelujen piiriin ja palvelujen vaikutuksia seurataan
- alle 18-vuotiaaseen opiskelijaan kohdistunut seksuaalirikosepäily ilmoitetaan poliisille ja lastensuojeluun

8.6.1.4. Lastensuojeluilmoituksen tekeminen

Opetuksen ja opiskelu- ja kuraattoripalvelujen henkilöstö on velvollinen tekemään lastensuojeluilmoituksen, mikäli työssään havaitsee lastensuojelullisen huolen. Ilmoitus on tehtävä salassapitosäätöjen estämättä. Vaikka työntekijä olisi muuten velvollinen pitämään salassa työssään esiin tulleita asioita, on hänen velvollisuutensa tehdä lastensuojeluilmoitus, jos lapsen tilanne niin vaatii. Lastensuojeluilmoitus tulee tehdä, vaikka lapsi tai perhe kieltäisi sen tekemisen. Lastensuojeluilmoituksen tekemistä ei saa viivästyttää delegoimalla ilmoituksen tekemistä esimerkiksi esimiehelle. Ilmoituksen tekemiseen on velvoitettu se henkilö, joka on saanut tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta.

Ilmoitus tulee tehdä silloin, kun havaitsee tai saa tietää sellaisia seikkoja, joiden vuoksi lapsen lastensuojelun tarve on syytä selvittää. Ilmoituksen tekemisen ja lastensuojelutarpeen selvittämisen taustalla voi olla hyvin erilaisia seikkoja, jotka liittyvät lapsen hoidon ja huolenpidon tarpeeseen, kehitystä vaarantaviin olosuhteisiin tai lapsen omaan käyttäytymiseen.

Muun muassa:

- lapsen tarpeiden laiminlyönti, lapsen heitteillejättö, lapsen pahoinpitely tai seksuaalinen hyväksikäyttö tai niiden epäily tai uhka

- lapsen hoidossa tai huolenpidossa havaitaan muutoin puutteita tai osaamattomuutta, joka vaarantaa lapsen hyvinvointia
- lapsesta huolehtivan aikuisen päihde- tai mielenterveysongelmat, jaksamattomuus tai oman hoidon laiminlyöminen tai myös arjen tukiverkon puuttuminen silloin, kun se saattaa vaarantaa lapsen hyvinvointia
- lapsen oma päihteiden käyttö, mielenterveyden ongelma, rikoksilla oireilu tai lapsen itsetuhoisuus.

Muu lapsen kehitystä vaarantava olosuhde voi olla esimerkiksi lapsen kehitykseen todennäköisesti vaikuttavat vanhemman ja lapsen väliset vakavat vuorovaikutusongelmat, jatkuva koulunkäynnin laiminlyöminen sekä tilanne, jossa lapsi joutuu kantamaan ikätasoonsa nähden suhteetonta vastuuta perheen arjesta esimerkiksi vanhemman sairauden vuoksi. Joissakin tilanteissa myös perheen erittäin heikko taloudellinen tilanne saattaa vaarantaa lapsen huolenpitoa tai kehitystä, jolloin lapsen tilannetta parannetaan antamalla taloudellista tukea esimerkiksi lastensuojelullisin perustein. Ilmoitus tulisi tehdä myös havaittaessa edellä lueteltujen lisäksi muita vastaavia syitä, joiden vuoksi lapsen lastensuojelun tarve on syytä selvittää.

Jos on epävarma siitä, tulisiko tietyissä tilanteissa tehdä lastensuojeluilmoitus, voi kysyä neuvoa lastensuojeluviranomaiselta ilmaisematta lapsen henkilöllisyyttä. Tärkeintä on, että ilmoitus tehdään viipymättä. Sen arviointi, johtaako ilmoitus kiireellisiin toimenpiteisiin, kuuluu sosiaalihuollon ammatilaisille.

Uuden lastensuojelulain hengen mukaisesti ilmoituskynnys on matala. Ilmoitusvelvollisilla ei ole lain mukaan harkintavaltaa, jonka perusteella he olisivat oikeutettuja siirtämään lastensuojeluilmoituksen tekemistä sen vuoksi, että itse arvioivat, ettei ilmoitus todennäköisesti tule johtamaan välittömiin lastensuojelutoimenpiteisiin, esim. kiireelliseen sijoitukseen. Lastensuojeluilmoituksen tekemistä ei myöskään voi viivästyttää tai jättää tekemättä sillä perusteella, että arvioi jonkun muun tahon jo tehneen samasta asiasta ilmoituksen. Toisen tahon ilmoitusvelvollisuus ei poista omaa ilmoitusvelvollisuutta. Usean tahon kautta saadut tiedot auttavat sosiaalitoimea muodostamaan asiasta kokonaiskuuvan. Ilmoitusten kautta sosiaalitoimi saa myös tarvittavat yhteystiedot tietojen mahdollista tarkistamista varten. Ilmoitusvelvollisuutta ei myöskään poista se, että ilmoitusvelvollinen taho tietää varmuudella, että kyseinen lapsi tai perhe on jo lastensuojelun asiakkaana. Ilmoitus ei tällöin käynnistä uuden lastensuojelutarpeen arvion tekemistä, mutta se voi johtaa asiakkaan tilanteen uudelleen arviointiin ja mahdollisesti kiireellisesti toteutettaviin toimenpiteisiin. Sen sijaan tietoja, jotka ovat jo käyneet ilmi yhteisessä verkostopalaverissa tms., ei tarvitse erikseen ilmoittaa lastensuojeluun.

Lastensuojeluilmoitus tehdään ensisijaisesti Päijät-Hämeen hyvinvointialueen sähköisen linkin kautta. Lastensuojeluilmoitusta tehtäessä on hyvä sisällyttää ilmoitukseen ainakin ne lasta koskevat henkilötiedot, jotka ovat ilmoittajan tiedossa. Lisäksi ilmoitukseen on sisällytettävä syy ilmoituksen tekemiselle, tarkoittaen esimerkiksi perusteita ja tapahtumia, joiden vuoksi ilmoitus tehdään. Lastensuojeluilmoituksen tekijä lisää ilmoitukseen myös maininnan siitä, ovatko lapsi ja hänen huoltajansa tietoisia siitä, että ilmoitus tehdään.

8.6.2. Toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan (teen kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin

Lahden yhteiskoulun henkilökunnan jäsenen havaitessa väkivaltaa, kiusaamista ja häirintää, siihen puututaan välittömästi. Tilanteen vaatimalla tavalla havaitsija on yhdessä opiskelijan kanssa yhteydessä opiskeluhoollon ammattilaiseen, joka arvioi tuen tarpeen. Tarvittava jälkihoito järjestetään psykososiaalisen opiskeluhoollon toimijoiden ja kouluterveydenhuollon sekä koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen suunnitelmallisena yhteistyönä.

8.6.3. Toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa

Hyvin suunniteltu ja organisoitu normaaliajan turvallisuuden ylläpito toimii hyvänä pohjana myös varauduttaessa poikkeusoloihin ja suuronnettomuuksiin. Lahden yhteiskoulun turvallisuussuunnitelmassa on ohjeet mm. erilaisiin vaara- ja kriisitilanteisiin. Suunnitelma päivitetään vuosittain, ja jokainen oppilaitoksen työntekijä perehtyy suunnitelmaan ja turvallisuusasioihin. Jokaisen lukuvuoden alussa henkilöstö kertaa opiskelijoille turvallisuuteen liittyviä asioita, jonka jälkeen järjestetään mm. poistumisharjoitus. Lisäksi vuosittain järjestetään aiheeseen liittyvää koulutusta sekä henkilöstölle että opiskelijoille (esim. ensiapu ja paloturvallisuus).

Lahden yhteiskoulun turvallisuudesta sekä toiminnasta ja viestinnästä kriisi-, uhka- ja vaaratilanteissa vastaa rehtori. Oppilaitoksen apulaisturvallisuusjohtajia ovat vararehtori, apulaisrehtorit ja aikuiskoulutuksen rehtori. Muille henkilökunnan jäsenille on osoitettu turvallisuussuunnitelmassa omia tehtäviä.

Opiskeluhoito tarjoaa tarpeen mukaan tukea (esim. keskusteluapua) opiskelijoille ja heidän perheilleen kriisitilanteiden jälkeen ja ohjaa tarvittaessa jatkoavun piiriin. Koulun henkilöstölle järjestetään tukea työterveyden kautta.

8.6.3.1. Kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu

Kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa ovat kuvattuina Lahden yhteiskoulun turvallisuus- ja kriisisuunnitelmissa. Lahden yhteiskoulun kriisisuunnitelma on liitteenä 4.

8.6.3.2. Kriisityön johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako

Lahden yhteiskoulun turvallisuudesta sekä toiminnasta ja viestinnästä kriisi-, uhka- ja vaaratilanteissa vastaa rehtori. Oppilaitoksen apulaisturvallisuusjohtajia ovat vararehtori, apulaisrehtorit ja aikuiskoulutuksen rehtori. Muille henkilökunnan jäsenille on osoitettu turvallisuussuunnitelmassa omia tehtäviä. Kriisityön johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn ja vastuunjako on kuvattu Lahden yhteiskoulun turvallisuus- ja kriisisuunnitelmissa.

8.6.3.3. Sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä koulutuksen järjestäjän tiedottamisen periaatteet kriisitilanteissa

Lahden yhteiskoulun sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä tiedottamisen periaatteet kriisitilanteissa on kuvattu Lahden yhteiskoulun turvallisuus- ja kriisisuunnitelmissa.

8.7. Opiskeluhoitosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä, Lahden yhteiskoulu säätiö, seuraa oppilaitoksen opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista. Opiskeluhoitosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen ovat osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhoitopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa opiskeluhoitokokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 26 §).

Lahden yhteiskoulun opiskeluhoitoryhmät päivittävät opiskeluhoitosuunnitelman vuosittain. Keväällä arvioidaan kuluneen lukuvuoden tavoitteiden toteutumista ja asetetaan seuraavan lukuvuoden opiskeluhoitolliset tavoitteet. Lukuvuoden aikana ryhmät seuraavat tavoitteiden toteutumista sekä reagoivat lukuvuoden aikana syntyneisiin tarpeisiin.

Opiskeluhoolto kerää palveluiden saatavuudesta, laadusta ja asiakkuuksista yksilöimätöntä tilastotietoa. Tietoa käytetään toiminnan suunnitteluun ja mitoituksen seurantaan. Yksilöimätön tilastotieto luovutetaan viranomaisille näiden pyytäessä säännöllisesti seurantatietoa oppilaitoksilta. Tällainen taho on esimerkiksi Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, joka kysyy tilastoitua tietoa Tea-viisari kyselyssä, jolla mitataan opiskeluhoollon johtamisen laatua. Lisäksi kouluterveyskyselyistä saadaan tietoa opiskeluhooltopalveluiden toimivuudesta.

Yhteistyötä tehdään kaupunkitasoisen opiskeluhoollon ohjausryhmän kanssa. Myös Yksityiskoulujen Liitto ry:n opiskeluhoollon ohjausryhmä tukee oppilaitosta opiskeluhoollon arviointimenetelmien ja seurannan kehittämistyössä. Yksityiset oppilaitokset tekevät myös yhteistyötä toiminnan laadun arvioinnissa.

9. Oppiaineet

9.1. Vuosiluokat 6-9

Oppijana kehittyminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokan 6 erityisenä tehtävänä on oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen sekä omien opiskelutapojen ja -taitojen tunnistaminen ja kehittäminen. Oppilaita rohkaistaan itsensä hyväksymiseen, omien rajojen ja oikeuksien tunnistamiseen ja puolustamiseen sekä omasta turvallisuudesta huolehtimiseen. Heitä ohjataan myös velvollisuuksiensa ja vastuunsa ymmärtämiseen sekä rakentavaan mielipiteiden ilmaisuun ja vuorovaikutukseen. Minkäänlaista kiusaamista tai syrjivää käyttäytymistä ei sallita. Oppilaiden kiinnostusta eettisiin ja moraalisiin kysymyksiin hyödynnetään luomalla tilaisuuksia keskusteluun ja pohdintaan sekä osallistumisen ja vastuun ottamisen harjoitteluun. Oppilaita kannustetaan tekemään valintoja omista lähtökohdistaan, sukupuolittuneita ratkaisuja välttämällä. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ohjauksen ja tuen tarpeisiin.

Vuosiluokan 6 opetuksessa vahvistetaan ja täydennetään alemmilla vuosiluokilla hankittuja perustaitoja ja opitaan uusia asioita. Oppiaineiden määrä kasvaa. Opetuksessa pyritään löytämään luontevia tilanteita eheyttämiseen. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttaminen vahvistaa oppiaineiden välistä yhteistyötä ja tarjoaa mahdollisuuksia oppilaiden ikäkaudelle tärkeiden kokemusten saamiseen. Oppimiskokonaisuuksilla voidaan lisätä työskentelyn toiminnallisuutta sekä tekemällä ja tutkimalla oppimista erilaisissa oppimisympäristöissä. Oppilaiden osuus suunnittelussa vahvistuu. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat tilaisuuksia yhdessä tekemiseen, omaan ilmaisuun sekä yhteisön kannalta hyödylliseen toimintaan.

Vuosiluokkien 5 ja 6 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen viidenneltä kuudennelle luokalle edellyttää koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista sekä uusien työskentelytapojen ja arviointikäytäntöjen kohtaamista. Tällöin on tärkeää, että kotona ja koulussa huolehditaan oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvallisiksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Vastuu omasta opiskelusta lisääntyy ja monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lahden yhteiskoulu tekee suunnitelmallista yhteistyötä Möysän lähikoulun kanssa. Pyrimme siihen, että jokaisen oppilaan koulupolku jatkuu sujuvasti myös siirtymävaiheessa. Tavoitteemme on, että kaikki uudet oppilaat tuntevat itsensä tervetulleeksi Lahden yhteiskouluun. Siirtymäprosessi etenee vaiheittain:

1. Tukioppilaat vierailevat Möysän koululla kertomassa tulevasta koulusta.
2. Molempien koulujen oppilashuoltoryhmät kokoontuvat tiedonsiirtopalaveriin, jossa keskustellaan tarvittaessa oppilaskohtaisesti oppimiseen liittyvistä asioista ja siirretään tuen lomakkeet. Samalla annetaan luokanopettajille tiedonsiirtolomake, jonka oppilaiden huoltajat täyttävät.
3. Lahden yhteiskoulu järjestää lähikoululaisten huoltajille vanhempainillan.
4. Tulevat 6. luokkalaiset (yleis- ja painotetut luokat) tulevat tutustumaan Lahden yhteiskouluun.
5. Luokanvalvoja jakaa tiedonsiirtopalaverista saadut opetuksen kannalta välttämättömät tiedot aineenopettajille.
6. Tukioppilaat yhdessä KiVa-tiimin kanssa järjestävät 6. luokkalaisille oppilaan hyvinvointia tukevaa toimintaa.
7. Huoltajille järjestetään vanhempainilta.
8. Koulun kuraattori ryhmyttää 6. luokkia yhteistyössä luokanvalvojan kanssa.
9. Pienryhmätapaamiset (3-5 oppilasta) 6. luokkalaisille, joihin on sisällytetty esim. uuden koulun käytänteet.

10. Nuorisotoimi järjestää yhteistyössä koulun kanssa 6. luokkalaisten luokkakohdaisen toimintakokemuksen päivän (TOKO-päivät).

OPH:n POPS 2014, vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe, luku 15.1

9.2. Vuosiluokkien 7-9 tehtävä

Yhteisön jäsenenä kasvaminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 7-9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta ja kannustaa kaikkia oppilaita opintojen jatkamiseen. Erityistä huolta pidetään siitä, että jokainen oppilas saisi mahdollisimman hyvät edellytykset perusopetuksen jälkeisille opinnoille ja osaisi pohtia ratkaisujaan realistisesti ja tietoon perustuen. Oppilaiden väliset yksilölliset kehityserot, myös poikien ja tyttöjen usein erilainen kehitysrytmi, alkavat näkyä aiempaa selvemmin ja vaikuttavat koulutyöhön. Oppilaita ohjataan oman kehityksensä ymmärtämiseen ja rohkaistaan itsensä hyväksymiseen sekä vastuunottoon itsestä ja omista opinnoista, kavereista ja lähiympäristöstä. Oppilaita tuetaan yhteisöllisyyteen, joka ei hyväksy minkäänlaista kiusaamista, seksuaalista häirintää, rasismia eikä muuta syrjintää. Välittämisellä, yksilöllisellä kohtaamisella sekä työskentelytapojen ja oppimisympäristöjen monimuotoisuudella vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Opintojen aikaisen arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne ovat vuorovaikutteisia ja oppimista ohjaavia sekä kannustavat oppilaita työskentelemään tavoitteellisesti yksilöinä ja ryhmänä. Kodin ja koulun yhteistyö saa uusia muotoja ja sisältöjä. Se on edelleen kasvavan nuoren tärkeä tuki. Yhteisistä pelisäännöistä ja hyvistä käytöstavoista sopiminen oppilaiden ja huoltajien kanssa luo turvallisuutta ja edistää koulutyön onnistumista.

Vuosiluokkien 7-9 aikana oppilaat luovat perustaa aikuisidentiteetilleen, kartuttavat osaamistaan sekä suuntautuvat ja valmistautuvat perusopetuksen jälkeiseen elämään. Opetuksessa syvennetään, rikastetaan ja laajennetaan alemmilla vuosiluokilla opittua. Uusina yhteisinä oppiaineina alkavat kotitalous ja oppilaanohjaus. Fysiikan ja kemian, biologian ja maantiedon sekä terveystiedon opetus eriytyy ympäristöopista viideksi eri oppiaineeksi. Oppilaille tarjoutuu lisää valinnaisia aineita. Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja valinnaiset aineet tarjoavat mahdollisuuksia oppilaiden kiinnostuksen kohteiden syventämiseen ja vapaa-ajalla opitun yhdistämiseen koulutyöhön. Ne luovat tilaisuuksia itsenäisyyden ja vastuullisuuden harjoitteluun esimerkiksi taiteellisissa produktioissa, tutkimushankkeissa tai yhteiskunnallisissa projekteissa.

Perusopetuksen päättäminen ja siirtyminen seuraavaan koulutusvaiheeseen

Lahden yhteiskoulussa oppilaat saavat tietoa peruskoulun jälkeisistä opiskelumahdollisuuksista oppilaanohjauksen tunneilla. Jokainen oppilas pääsee myös keskustelemaan perusopetuksen päättövaiheessa oppilaanohjaajan kanssa henkilökohtaisesti omista koulutus- ja uravalinnoistaan. Näihin keskusteluihin voi huoltajakin osallistua halutessaan. Oppilaat pääsevät myös tutustumaan jatko-opintomahdollisuuksiin omien kiinnostustensa mukaan alueen toisen asteen oppilaitosten tutustumispäivinä. Huoltajille järjestetään Lahden yhteiskoulussa vanhempainiltoja, joissa kerrotaan yhteishausta ja esitellään jatko-opintomahdollisuuksia. Huoltajille tiedotetaan oppilaiden jatko-opintoihin liittyvistä asioista myös Helmi-järjestelmän kautta.

Jos oppilaalla epäillään luki- tai oppimisvaikeutta, hänet ohjataan erityisopettajalle lukitestiin ja/tai koulupsykologille laajempiin oppimistesteihin. Jos oppilaalla todetaan oppimisvaikeus, hänellä on mahdollisuus hakea yhteishaussa myös harkinnanvaraisessa haussa. Tämä päätös tehdään yhteistyössä oppilaan, huoltajien, oppilaanohjaajan, erityisopettajan ja koulupsykologin kanssa. Tieto oppimisvaikeuksista siirretään myös siihen toisen asteen oppilaitokseen, josta oppilas saa opiskelupaikan. Tiedonsiirto tehdään myös yhteistyössä em. toimijoiden kanssa.

9.3. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 6-9

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3.2. Tässä kuvataan, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 6-9.

Edellytykset laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle vahvistuvat oppilaiden kasvun myötä. Toisaalta oppiaineiden välisen yhteistyön ja kouluarjen hallinnan haasteet lisääntyvät. Koulu voi parhaimmillaan tarjota yhteisön, jonka murrosiässä oleva nuori voi kokea itselleen merkitykselliseksi ja joka auttaa jäsentämään sekä omaa kehitystä että ympäröivää maailmaa. Erityisen tärkeätä on luoda mahdollisuuksia itsetuntoa vahvistaviin osaamisen ja onnistumisen kokemuksiin sekä ohjata jokaista oppilasta tunnistamaan oma erityislaatunsa ja omat vahvuutensa ja näkemään realistisesti myös kehittymistarpeensa.

Näinä vuosina jatketaan kestäväen elämäntavan ja hyvinvoinnin pohjan rakentamista ja pohditaan oppilaiden kanssa kestäväen kehityksen sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia sekä kulttuurisia ja ekologistia edellytyksiä. Opetukseen tuodaan esimerkkejä, käytäntöjä ja teoreettista pohdintaa siitä, miten kestäväen kehityksen eri ulottuvuudet ovat yhteydessä toisiinsa ja mitä kestävä elämäntapa käytännössä merkitsee.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä tuetaan kaikissa oppiaineissa kullekin oppiaineelle luontevalla tavalla. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä oppilaiden kanssa tähtää erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen ja syventämiseen.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Koulutyössä vahvistetaan oppilaiden aktiivista roolia oppimisprosessissa ja luodaan edellytyksiä oppimista tukeville myönteisille kokemuksille ja tunteille. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisesta, työn suunnittelusta ja oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista. Heitä ohjataan tunnistamaan omat oppimis- ja opiskelustrategiansa ja kehittämään niitä tietoisesti. Oppilaat tarvitsevat keinoja tarkkaavaisuutensa ja keskittyneisyytensä ylläpitämiseen sekä ohjausta teknologian ja muiden apuvälineiden hyödyntämiseen opiskelussaan.

Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä, perustelemaan ajatuksiaan ja soveltamaan koulun ulkopuolella opittuja taitoja koulutyössä. On tärkeää oppia kuuntelemaan itseä ja toisia, näkemään asioita toisten silmin sekä löytämään vaihtoehtoja ja luovia ratkaisuja. Rohkaisua tarvitaan epäselvän ja ristiriitaisen tiedon kohtaamiseen ja käsittelyyn. Tiedon rakentumisen erilaisia tapoja tutkitaan yhdessä ja oppilaita rohkaistaan tuomaan esille omaa kokemustietoaan ja pohtimaan sen merkitystä ajattelulleen. Oppilailta tulee olla mahdollisuus tehdä havaintoja ja harjaannuttaa havaintoherkyyttään, hakea monipuolisesti tietoa sekä tarkastella käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään uuden oivaltamiseen ja luomiseen, yhdistelemään ennakkoluulottomasti erilaisia näkökulmia sekä rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Oppilaiden omia ideoita tuetaan. Ajattelun taitoja kehitetään lisäksi luomalla monimuotoisia tilaisuuksia itsenäiseen ja yhteiseen ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä asioiden välisten vuorovaikutussuhteiden ja keskinäisten yhteyksien huomaamiseen ja siten systeemiseen ajatteluun. Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan pohtien oikeaa ja väärää, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita. Taiteet syventävät eettistä ja esteettistä ajattelua herättämällä tunteita ja luomalla uusia oivalluksia.

Oppiainerajat ylittävä, kokeileva, tutkiva ja toiminnallinen työskentely oppilaita kiinnostavien ilmiöiden tarkastelemiseksi on tärkeää paitsi ajattelun taitojen myös oppimisen motivaation ja perusopetuksen jälkeisiin opintoihin liittyvien valintojen kannalta. Eri oppiaineiden tunneilla pohditaan opiskelun sekä omien ajattelu- ja työskentelytapojen merkitystä tulevaisuudelle. Oppilaita autetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista ja tekemään valintansa perustellusti omia taipumuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan arvostaen.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Koulutyössä tuetaan oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisesti kestävä elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa sekä pohtimaan, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisina hyväksyä. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan. Tutustutaan keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin ja niiden merkitykseen ja toteutumiseen maailmassa.

Oppilaita ohjataan lukemaan ympäristön kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Mediaympäristöä analysoidaan ja sen vaiku-

tuksia opitaan arvioimaan. Kulttuuriperintöön tutustutaan monipuolisesti ja osallistutaan sen ylläpitoon ja uusintamiseen. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä ja oppivat huomaamaan niiden merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Toimimalla yhteistyössä muiden tahojen kanssa koulu tarjoaa oppilaille monenlaisia tilaisuuksia ilmaista kulttuurista osaamistaan ja vaikuttaa esimerkiksi taiteen keinoin.

Kouluyhteisössä ja sen ulkopuolella tapahtuvan vuorovaikutuksen sekä kansainväliseen yhteistyöhön liittyvien kokemusten kautta oppilaiden maailmankuva avartuu ja taito käydä dialogia kehittyy. Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan osaamistaan soveltaen monenlaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti. Heitä ohjataan myös arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden, näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyöhön sisällytetään runsaasti mahdollisuuksia luovaan toimintaan. Oppilaita kannustetaan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilaiden itsenäistymistä tuetaan yhteistyössä kotien kanssa. Oppilaita ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Lisätään oppilaiden mahdollisuuksia osallistua koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja harjaantumaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviin toimintatapoihin. Erityistä huomiota kiinnitetään unen ja levon, tasapainoisen päivärytmin, liikkumisen ja monipuolisen ravinnon sekä päihteettömyyden merkitykseen ja hyvien tapojen tärkeyteen elämässä. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan ja tuetaan tunnetaitojen kehittymistä. Käsitellään yhdessä ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa. Oppilaat saavat valmiuksia suojata yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan. He oppivat ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita ja toimimaan onnettomuustilanteissa tarkoituksenmukaisesti. Oppilaita ohjataan toimimaan kestävästi ja vastuullisesti myös liikenteen erilaisissa tilanteissa, erityisesti pyörällä ja mopolla liikuttaessa, sekä huolehtimaan turvavarusteiden käytöstä ja päihteettömyydestä liikenteessä.

Eri oppiaineiden opetuksessa ja muussa koulutyössä oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omassa elämässä, kouluyhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opetetaan ymmärtämään myös teknologian toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista sekä harjoittelemaan sen vastuullista käyttöä ja teknologisten ideoiden kehittämistä ja mallintamista. Oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestäväen tulevaisuuden näkökulmasta, tarkastelemaan mainosviestintää analyttisesti ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina. Heitä opastetaan vahvistamaan edellytyksiään oman talouden suunnitteluun ja taloudesta huolehtimiseen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestäväen elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin elämän eri alueilla.

L4 Monilukutaito

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoa kaikkien oppiaineiden opetuksessa. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaista tai ilmenevää tietoa. Harjoittelun painopiste on analyttisessä, kriittisessä ja kulttuurisessa lukutaidossa. Oppilaat harjaantuvat kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen oppimisessa. Tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja harjoitellaan eri oppiaineille ominaisilla tavoilla sekä oppiaineiden yhteistyönä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään monilukutaitoaan myös vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa elinympäristössä, mediassa ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tarjotaan runsaasti tilaisuuksia näiden taitojen yhteistoiminnalliseen harjoitteluun.

Monilukutaidon kehittämisessä siirrytään aikaisempaa enemmän eri tilanteissa ja eri yhteyksissä käytettäviin teksteihin. Oppilaiden monilukutaitoa syvennetään tutustuttamalla heidät kertoviin, kuvaaviin, ohjaaviin, kantaa ottaviin ja pohtiviin tekstilajeihin. Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa sekä ympäristölukutaitoa. Siinä tarkastellaan ja tulkitaan myös työelämään liittyviä tekstejä. Kuluttaja- ja talousosaamista kehitetään aihepiiriä monipuolisesti käsittelevien tekstien sekä niiden käyttöyhteyksiin tutustumalla. Numeraalista lukutaitoa hyödynnetään esimerkiksi arvioitaessa gallupien luotettavuutta tai ostotarjousten edullisuutta. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä

ja esittämisen tapoja. Medialukutaitoa syvennetään osallistumalla ja työskentelemällä eri medioiden parissa. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö on luonteva osa oppilaan omaa ja yhteisön oppimista. Oppilaat syventävät taitojaan ja hyödyntävät opiskelussaan koulun ulkopuolella opittua. Heille muodostuu käsitys siitä, miten tieto- ja viestintäteknologiaa voi hyödyntää eri oppiaineiden opiskelussa, myöhemmissä opinnoissa ja työelämässä sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa ja vaikuttamisessa. Oppimistehtävien yhteydessä tarkastellaan tv:n merkitystä yhteiskunnassa ja vaikutuksia kestäväan kehitykseen.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaita kannustetaan oma-aloitteiseen tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen erilaisissa oppimistehtävissä sekä eri tehtäviin sopivien työtapojen ja välineiden valintaan. Heidän käsityksensä eri laitteiden, ohjelmistojen ja palvelujen käyttö- ja toimintalogiikasta syvenee. He harjaantuvat systematisoimaan, organisoimaan ja jakamaan tiedostoja sekä valmistamaan erilaisia digitaalisia tuotteita itsenäisesti ja yhdessä. Ohjelmointia harjoitellaan osana eri oppiaineiden opintoja. *Vastuullinen ja turvallinen toiminta:* Oppilaita ohjataan turvalliseen ja eettisesti kestäväan tieto- ja viestintäteknologian käyttöön. He oppivat, miten suojaudutaan mahdollisilta tietoturvariskeiltä ja välttämään tiedon häviämistä. Vastuulliseen toimintaan ohjataan pohtimalla, mitä esimerkiksi käsitteet tietosuojat ja tekijänoikeus tarkoittavat, ja mitä seurauksia vastuuttomasta ja lainvastaisesta toiminnasta voi olla. Oppilaita opastetaan terveellisten ja ergonomisten työtapojen omaksumiseen. *Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely:* Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Samalla harjoitellaan lähdekriittisyyttä ja opitaan arvioimaan omaa ja muiden - myös erilaisten hakupalveluiden ja tietokantojen - tapaa toimia ja tuottaa tietoa. *Vuorovaikutus ja verkostoituminen:* Opetuksessa käytetään yhteisöllisiä palveluita ja koetaan yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitys oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppilaita opastetaan käyttämään erilaisia viestintäkanavia ja -tyylejä tarkoituksenmukaisesti. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ja opitaan hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Opetuksessa edistetään oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietopohjaa. Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Huolehditaan siitä, että viimeistään tässä vaiheessa oppilaat saavat kokemuksia työelämästä ja yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan myös työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja ja huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Koulutyöhön sisältyy toimintamuotoja, joissa tarjoutuu tilaisuus oppia tuntemaan erilaisia ammatteja ja työaloja sekä yritystoimintaa. Tällaisia ovat mm. työelämään tutustumisjaksot, koulussa vierailevien henkilöiden kanssa käytävät keskustelut, vierailut yrityksissä ja erilaisissa organisaatioissa sekä harjoitusyritystoiminta ja vapaaehtoistyö.

Koulussa harjoitellaan projektityöskentelyä ja verkostoitumista omassa yhteisössä, lähialueella ja Suomessa sekä mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisesti. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opitaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla opitaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakkoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään työ sisukkaasti loppuun. Näin oppilaat saavat tilaisuuksia oppia oman kokemuksensa kautta työn, yrittäjämäisen toimintatavan sekä yrittäjyyden merkityksen yhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opastetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista. Heitä rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväan tulevaisuuden rakentaminen

Opetuksessa vahvistetaan ja syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia asioita kohtaan ja harjoitellaan toimintaa demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä. Omassa luokkayhteisössä ja eri opiskeluryh-

missä, oppilaskunnassa sekä kouluyhteisössä tapahtuva monimuotoinen osallistuminen ja siitä saatavat kuul-
luksi ja arvostetuksi tulemisen kokemukset auttavat näkemään vaikuttamisen mahdollisuuksia ja oppimaan
vaikuttamisen tapoja. Oppilaat saavat tietoja ja kokemuksia yhteiskuntaa rakentavan osallistumisen keinoista
ja muodoista kuten tukioppilastoiminnasta, ympäristötoiminnasta ja vapaaehtoistyöstä tai median, taide-elä-
män, julkisen sektorin, kansalaisjärjestöjen ja poliittisten puolueiden kautta vaikuttamisesta. Kokemukset tu-
kevat oppilaiden itsetuntoa, oma-aloitteisuutta ja rohkaistumista vastuulliseen toimintaan. Osallistumalla op-
pilaat voivat harjaantua ilmaisemaan näkemyksensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteistyössä toisten
kanssa sekä pohtimaan erilaisten toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Toiminnassa opitaan neuvotte-
lemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista. Ympäristön ja toisten ihmisten hyväksi tehdyt konkreettiset
teot ja yhteistyöprojektit laajentavat vastuun piiriä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskun-
nalle ja luonnolle. Yhdessä pohditaan menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä ja erilai-
sia tulevaisuusvaihtoehtoja. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintata-
pojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää hyvinvointia edistäviksi. Perusopetuksen aikana
muodostuu näkemys siitä, miksi opiskelu ja osallistuminen ovat tärkeitä, mitä kestävä elämäntapa merkitsee
ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestävä tulevaisuuden rakentamisessa.

10. Oppiaineet vuosiluokilla 6-9

10.1. Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 6-9

Vuosiluokalla 6 opetuksen painopiste on oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen, lukuharrastuksen sekä sujuvan ja monipuolisen luku- ja kirjoitustaidon vakiinnuttamisessa. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja. Lyhyiden tekstien lukemisesta edetään kokonaisteosten lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.

Vuosiluokilla 7-9 erityisenä tehtävänä on monipuolistaa oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Opetuksessa ohjataan tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön, ilmaisuun ja viestintään eri ympäristöissä. Jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavat kielelliset ja vuorovaikutusvalmiudet otetaan huomioon. Kirjallisuudenopetuksessa kannustetaan elämykselliseen ja monipuoliseen lukemiseen.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-9

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään.

Vuosiluokalla 6 tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Vuosiluokilla 7-9 oppimisympäristön tavoitteena on olla yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitoja edistävä. Oppilaalle tarjotaan runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta (esim. Lahden eri teatterit, museot, kirjastot, erilaiset tapahtumat sekä maakuntalehti Etelä-Suomen Sanomat). Lisäksi voidaan tehdä yhteistyötä alueen muiden koulujen ja päiväkotien kanssa.

Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtäminen vahvistuu ja tekstin tuottaminen sujuvoituu. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä sekä käsin että viestintäteknologiaa hyödyntäen. Käsin kirjoittamista pidetään edelleen tärkeänä. Erilaisia työtapoja käytetään monipuolisesti: työskennellään yksin, pareittain ja ryhmässä. Tehdään

erilaisia vuorovaikutusharjoituksia. Käytetään kokemuksellisia ja toiminnallisia, eri aistit huomioon ottavia työtapoja. Draamaa käytetään oppiaineen eri osa-alueiden (esimerkiksi kirjallisuuden) opetukseen.

Opetusta eheytetään projektityöskentelyn (vähintään yksi kokonaisuus/lukuvuosi) avulla niin, että oppiaineen eri sisältöalueet yhdistyvät luontevasti. Projektityöskentelyyn kuuluu tutkiva ja ongelmalähtöinen työskentely. Työtapoihin kuuluu myös yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa yhteisten projektien muodossa

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 6-9

Vuosiluokalla 6 tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea.

Vuosiluokilla 7-9 opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä.

Vuosiluokilla 6-9 myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

LISÄKSI: Oppimisen tukea antaa tarvittaessa myös koulun oppilashuoltohenkilökunta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkielessä ja kirjallisuudessa vuosiluokilla 6–9

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki tavoitealueet ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Arviointikerrat lukuvuoden aikana

Lukuvuoden aikana **opintokokonaisuuksien arviointikertoja on kaksi**. Väliarviointi annetaan sopivassa kohdassa noin lukuvuoden oppimäärän puolessa välissä. Lukuvuosiarviointi on lukuvuoden lopussa, jolloin annettava numero kuvaa koko lukuvuoden opiskelua.

Työskentelyn arviointi

Työskentelytaidoista oppilas saa arvioinnin **kerran syyslukukaudella ja kerran kevätlukukaudella**. Lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esimerkiksi kokeiden yhteydessä.

Arvosana voi vahvistaa, nostaa tai laskea väli- ja vuosiarviointinumeroa.

Työskentely arvioidaan asteikolla

- *Erinomainen (E)*
- *Kiitettävä (K)*
- *Hyvä (H)*
- *Tyydyttävä (T)*
- *Välttävä (V)*

Erinomainen

Oppilaan työskentely on lähes aina arvosanan *Hyvä* kohtien mukaista. Oppilaalle ei tarvitse huomauttaa työskentelystä. Oppilas on selvästi sisäistänyt hyvän työskentelyn vaikutuksen ja merkityksen omaan ja muiden opiskeluun. Hän tukee ja auttaa luokkatovereitaan ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteessa. Hän osoittaa haluavansa oppia asioita.

Kiitettävä

Oppilaalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan *Hyvä* kohdalla. Oppilas osallistuu aktiivisesti ja ohjeiden mukaan.

Hyvä

Oppilas noudattaa **useimmiten** seuraavia hyvään työskentelyyn kuuluvia asioita. Näistä asioista ei tarvitse **yleensä** huomauttaa.

Oppilaalla ovat tunnilla tarvittavat välineet mukana, ja hän käyttää niitä ohjeiden mukaan. Oppilas työskentelee tavoitteellisesti ja osallistuu opettajan antamien ohjeiden mukaan. Hän myös osoittaa osallistumisensa ja osaamisensa. Oppilas seuraa opetusta, tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan ja osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmätehtävissä. Pari- ja ryhmätehtävissä hän tekee oman osuutensa ja tuntee vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja valmistumisesta. Oppilas pyytää ja haluaa ottaa neuvoja ja muuta ohjausta vastaan. Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän ei tee opetustilannetta, omaa oppimistaan, muita oppilaita tai opettajaa häiritseviä asioita tai toimi muuten vastoin opettajan antamia ohjeita. Oppilas huolehtii työskentely-ympäristön siisteydestä, työvälineistä ja noudattaa turvallisuusohjeita. Oppilas muuttaa työskentelyään saamansa palautteen pohjalta.

Tyydyttävä

Oppilaan työskentelyssä (arvosanan *Hyvä* mukaisissa asioissa) on **melko usein** puutteita.

Välttävä

Oppilaalla on **hyvin usein** tai **useimmiten** vaikeuksia ja puutteita työskentelyssä. Hänen opiskelunsa ei ole arvosanan *Hyvä* kriteerejä täyttävää. Oppilas ei muuta työskentelyään saamansa palautteen pohjalta kuin hetkellisesti.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositodistuksessa

Määritellesään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää äidinkielen ja kirjallisuuden valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan

kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosi-
arviointien kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärän 6. vuosiluokan lukuvuosi- arviointien kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisäl- tö- alu- et	Opetuksen tavoit- teista johdetut op- pimisen tavoitteet	Arviointi- koh- teet	Osaamisen ku- vaus arvo- sanalle 5	Osaamisen kuvaus arvo- sanalle 7	Osaamisen kuvaus arvo- sanalle 8	Osaamisen kuvaus arvo- sanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							
T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä	S1	Oppilas vahvistaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä taitoaan ilmaista mielipiteensä.	Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa toimia itselleen tutuissa ja epämuodollisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksi- aan vastaamalla esitettyihin kysymyksiin.	Oppilas osaa toimia tavan- omaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään.	Oppilas osaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään sekä esittää mielipiteelleen joitakin perusteluja.	Oppilas osaa toimia rakentavasti monilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista mielipiteitään ja perustella niitä tilanteeseen sopivalla tavalla.
T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa	S1	Oppilas oppii huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia ryhmäviestintätilanteissa ja ottaa mukaan muut ryhmän jäsenet huomioon.	Ryhmäviestinnän taidot	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun asiallisesti.	Oppilas osaa käyttää erilaisia kielellisiä keinoja osallistuessaan keskusteluun ryhmätilanteessa. Oppilas osaa mukauttaa viestintäänsä jonkin verran tilanteeseen sopivaksi.	Oppilas osaa hyödyntää kielellisten keinojen lisäksi äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa ryhmätilanteissa. Oppilas osaa mukauttaa viestintäänsä ryhmätilanteeseen sopivaksi ja ottaa muut osallistujat huomioon.	Oppilas osaa mukauttaa kielellisiä ja viestinnällisiä keinojaan tilanteeseen sopivalla tavalla. Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmässä ja ottaa muiden näkemykset huomioon keskustellessaan.
T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla	S1	Oppilas oppii käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.	Esiintymisen taidot	Oppilas osaa pitää lyhyen ja yksinkertaisen puhe-esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta apukysymysten avulla. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa käyttää joitakin kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen. Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monime- diaisissa vuorovaikutus- tilanteissa	S1	Oppilas oppii ha- vainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vah- vuuksiaan sekä ke- hittämisalueitaan.	Vuorovai- kutustaito- jen kehit- täminen	Oppilas osaa ni- metä jonkin vies- tinnällisen vah- vuutensa tai ke- hittämiskoh- teensa.	Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muuta- man vahvuus- tensa ja kehit- tämiskohteen.	Oppilas osaa kuvata vah- vuuksiaan ja kehittämiskoh- teitaan viesti- jänä. Oppilas osaa ottaa vastaan palautetta ja antaa niukkaa palautetta.	Oppilas osaa arvioida omia viestintätaito- jaan. Oppilas osaa ottaa vastaan ja hyödyntää palautetta omasta toi- minnastaan sekä antaa mo- nipuolista pa- lautetta.
Tekstien tulkitseminen							
T5 ohjata oppilasta su- juvoittamaan lukutaito- aan ja käyttämään teks- tin ymmärtämisen stra- tegioita sekä tarkkaile- maan ja arvioimaan omaa lukemistaan	S2	Oppilas sujuvoittaa lukemistaan ja op- pii käyttämään tekstin ymmärtämi- sen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan.	Lukutai- don kehit- tyminen	Oppilas osaa lue- kea rakenteeltaan ja kieleltään yk- sinkertaisia teks- tejä hitaasti. Oppilas osaa oh- jatusti käyttää jo- takain yksinker- taista tekstiny- märtämisen pe- russtrategiaa. Oppilas osaa ni- metä jonkin yk- sittäisen kehittä- miskohteensa lu- kijana.	Oppilas osaa lukea raken- teeltaan ja kie- leltään yksin- kertaisia teks- tejä melko su- juvasti. Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstinymmär- tämisen perus- strategiaa. Oppilas osaa tarkkailla omaa lukemis- ta ja kuvata itseään luki- jana.	Oppilas osaa lukea ikätasol- leen sopivia tekstejä suju- vasti. Oppilas osaa käyttää tavalli- simpia teks- tinymmärtämi- sen perusstra- tegioita. Oppilas osaa tarkkailla ja ar- vioida itseään lukijana.	Oppilas osaa lukea monen- laisia ikätasol- leen sopivia tekstejä suju- vasti. Oppilas osaa käyttää teks- tinymmärtämi- sen perusstra- tegioita moni- puolisesti ja tarkoituksen- mukaisesti.
T6 opastaa oppilasta ke- hittämään monimuotois- ten tekstien erittelyn, ar- vioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevaranto- aan sekä edistämään ajattelutaitojaan	S2	Oppilas kehittää monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkit- semisen taitoja ja laajentaa sana- ja käsitevarantoaan.	Tekstien erittely ja ymmärtä- minen	Oppilas osaa se- lostaa jotakin tekstin sisällöstä apukysymysten avulla. Oppilas osaa tun- nistaa teksteistä itselleen uusia sanoja ja käsit- teitä. Oppilas osaa tun- nistaa ohjatusti joitakin yksin- kertaisille teksti- lajeille tyypillisiä piirteitä.	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasioita ja nimetä ohja- tusti tekstin jonkin tavoit- teen. Oppilas osaa ohjatusti pää- tellä itselleen uusien sanojen ja käsitteiden merkityksiä. Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja ker- tovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertais- ten kantaa ot- tavien tekstien joistakin kie- lellisistä ja vi- suaalisista piir- teistä.	Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja tekstin raken- tamista merki- tyksistä ja poh- tia sen tavoit- teita. Oppilas osaa päättellä itsel- leen uusien sa- nojen ja käsit- teiden merki- tyksiä. Oppilas osaa kuvata ohja- tusti tavalli- simpien kerto- vien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertais- ten kantaa otta- vien tekstien keskeisiä kie- lellisiä, visuaa- lisiä ja tekstuaalisia piirteitä.	Oppilas osaa tehdä havain- toja tekstin ra- kentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita.

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin	S2	Oppilas oppii hankkimaan tietoa, käyttämään monipuolisia tiedonlähteitä ja arvioimaan tiedon luotettavuutta.	Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa etsiä ohjatusti yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä.	Oppilas osaa käyttää lähteenä eri tekstiympäristöjä sekä hakea ohjatusti tietoa niistä. Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja käyttämiensä lähteiden luotettavuudesta.	Oppilas osaa käyttää erilaisia lähteitä sekä hakea tietoa niistä. Oppilas osaa nimetä joitakin lähteiden luotettavuuteen liittyviä piirteitä.	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti erilaisia lähteitä.
T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimedialaisissa ympäristöissä	S2	Oppilas kehittää kirjallisuudentuntemustaan ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta sekä media- ja muita tekstejä kohtaan sekä oppii jakamaan lukukokemuksiaan myös monimedialaisissa ympäristöissä.	Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas osaa ohjatusti selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen. Oppilas osaa apukysymysten avulla kertoa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksistaan.	Oppilas osaa kuvailla fiktiivisten tekstien piirteitä käyttämällä käsitteitä juoni ja henkilö. Oppilas osaa kuvata pinta-puolisesti luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan.	Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä käyttämällä käsitteitä juoni, henkilö, kertoja sekä tapahtumapaikka ja -aika. Oppilas osaa kuvata luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan.	Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä käyttämällä tarkoituksenmukaisia käsitteitä. Oppilas osaa kuvata monipuolisesti ja pohtia luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan.
Tekstien tuottaminen							
T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistaa myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana.	Kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden ilmaiseminen sekä tekstin tuottamisen taitojen kehittäminen	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla tekstejä, joissa hän ilmaisee ajatuksiaan tai mielipiteitään. Oppilas osaa ohjatusti nimetä jonkin yksittäisen kehittämis-kohteensa tekstin tuottajana.	Oppilas osaa ohjatusti tuottaa tekstejä, joissa hän ilmaisee kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ymmärrettävästi. Oppilas osaa kuvata itseään tekstin tuottajana ja nimetä jonkin vahvuuden ja kehittämis-kohteen.	Oppilas osaa tuottaa ajatuksiaan, kokemuksiaan ja mielipiteitään ilmaisevia tekstejä. Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.	Oppilas osaa tuottaa monipuolisesti ja sujuvasti kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ilmaisevia tekstejä. Oppilas osaa arvioida realistisesti itseään tekstin tuottajana.
T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimedialaisissa ympäristöissä	S3	Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä, myös monimedialaisissa ympäristöissä.	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla yksinkertaisia kertovia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas osaa tuottaa ohjatusti kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä sekä käyttää joitakin niille tyypillisiä ilmaisutapoja.	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.
T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoite-	S3	Oppilas sujuvoittaa käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja sekä vahvistaa kirjoitetun kielen ja	Kirjoitustaidon kehittyminen ja kirjoitetun	Oppilas osaa kirjoittaa käsin sekä viestintäteknologiaa hyödyntäen lyhyitä yhtenäisiä	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä melko sujuvasti sekä käsin kirjoittaen että tieto-	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä sujuvasti sekä käsin että tietojen ja vi-	Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin sekä tuottaa tekstiä

tun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa		tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa.	kielen hallintaa	tekstejä, joista saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä käyttää satunnaisesti virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä. Ilmaisissa on paljon puheenvaraisuutta.	ja viestintätekniologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa ohjatusti otsikoida ja jaksottaa tekstinsä, muotoilla virkkeitä ja käyttää muutamia erilaisia lauserakenteita sekä noudattaa joitakin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.	intäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa ohjatusti otsikoida ja jaksottaa tekstinsä sekä hallitsee keskeiset kirjoitetun yleiskielen käytänteet.	tieto- ja viestintätekniologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa otsikoida ja jaksottaa tekstinsä tarkoituksenmukaisella tavalla ja hallitsee kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.
T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	Oppilas kehittää tekstin tuottamisen prosessejaan ja taitoaan tuottaa tekstiä yhdessä, arvioida omia ja muiden tekstejä ja ottaa vastaan palautetta omista teksteistä. Hän oppii toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	Tekstin tuottamisen prosessin hallintaa ja eettinen viestintä	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla. Oppilas osaa tehdä joitakin pintatason havaintoja omasta tekstistään.	Oppilas osaa ohjatusti suunnitella ja tuottaa tekstiä sekä yksin että ryhmässä. Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja omasta tekstistään. Hän osaa antaa niukkaa palautetta toisten teksteistä. Oppilas osaa käyttää mekaanisesti lähteitä. Oppilas noudattaa ohjatusti tekijänoikeuksia.	Oppilas osaa ohjatusti muokata tekstiään palautteen pohjalta. Oppilas osaa arvioida omia tekstejään sekä antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä. Oppilas osaa ohjatusti käyttää lähteitä. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia.	Oppilas osaa muokata tekstinsä rakennetta ja kieltä. Oppilas osaa arvioida omia tekstejään ja vastaanottaa palautetta sekä antaa rakentavaa palautetta muiden teksteistä. Oppilas osaa käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen							
T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia	S4	Oppilas oppii vahvistamaan kielitietoisuuttaan, tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja sekä käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan. Hän oppii ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia.	Kielen tarkastelun kehittyminen	Oppilas osaa tehdä satunnaisia havaintoja joistakin kielenkäyttötilanteista. Oppilas osaa nimetä joitakin kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	Oppilas osaa tehdä havaintoja erilaisista kielenkäyttötilanteista. Oppilas osaa nimetä useita kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	Oppilas osaa tehdä havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista eri tilanteissa. Oppilas osaa kuvailla sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista suhteessa kielenkäyttötilanteen tavoitteeseen. Oppilas osaa kuvailla monipuolisesti sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.
T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan	S4	Oppilas laajentaa tekstivalikoimaansa ja lukee lapsille ja nuorille	Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas on lkenut jonkin lyhyen kaunokirjallisen teoksen	Oppilas on lkenut osan so-	Oppilas on lkenut sovitut	Oppilas osaa valita luettavaakseen myös

lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön		suunnattua kirjallisuutta sekä oppii käyttämään kirjastoa.	ja tekstivalikoiden laajentaminen	ja ikäkaudelleen sopivan tietokirjan.	vituaista kaunokirjallisista ja tietoteoksista. Oppilas pitää-tyy itselleen tutuissa tekstilajeissa. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja ohjatusti.	kaunokirjalliset ja tietoteokset. Oppilas osaa valita luettavaan erilaisia ikäkaudelleen sopivia tekstejä. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja itsenäisesti.	itselleen uudenlaisia tekstejä. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja monipuolisesti.
T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen	S4	Oppilas oppii kehittämään omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiään, arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä käyttämään mediaa ja kulttuuripalveluja.	Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittymisen	Oppilas osaa ohjatusti nimetä joitakin kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kertoa median ja kulttuuripalvelujen käytöstään.	Oppilas osaa nimetä useita kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kuvata itseään kiinnostavaa media- ja kulttuuritarjontaa.	Oppilas osaa ohjatusti vertailla kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kuvata median ja kulttuurin roolia arjessaan.	Oppilas osaa pohtia eri kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa pohtia media- ja kulttuuritarjonnan merkitystä omaa kokemustaan laajemmin.

Päätösarviointi vuosiluokalla 9

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokalla 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet.

Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alemmien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärän päätösarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisälto-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							

T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1	Oppilas laajentaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa toimia itselleen tutussa ryhmässä ja arkisissa vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia tavoitteellisesti ryhmässä ja tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia rakentavasti erilaisissa ryhmässä ja vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa ryhmässä, myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa.
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	S1	Oppilas monipuolistaa ryhmäviestintä-taitojaan ja kehittää taitojaan perustella näkemyksiään.	Ryhmäviestinnän taidot	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja esittää sille jonkin perustelun.	Oppilas osaa ottaa toisten näkemykset huomioon omassa viestinnässään. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä asiallisesti ja esittää sille yksinkertaisia perusteluja.	Oppilas osaa edistää puheen-vuoroillaan keskustelua. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä selkeästi ja perustella sen melko monipuolisesti.	Oppilas osaa tulkita muiden puheenvuoroja ja niiden tavoitteita sekä säädellä omaa viestintäänsä tilanteen mukaan. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä tilanteeseen sopivalla tavalla ja perustella sen vakuuttavasti.
T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan kokonaisilmäyksen taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin	S1	Oppilas monipuolistaa kokonaisilmäyksen taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.	Esiintymisen taidot	Oppilas osaa pitää lyhyen puhe-esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.	Oppilas osaa pitää valmistellun yksinkertaisen puhe-esityksen Oppilas osaa ilmaista itseään selkeästi.	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen ja kohdentaa sen kuulijoilleen. Oppilas osaa ilmaista itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen vaativastakin aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään monipuolisesti ja mukauttaa ilmaisuaan kuulijoiden ja tavoitteen mukaan.
T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämälähteitä erilaisissa, myös monimedialaisissa viestintäympäristöissä	S1	Oppilas oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämälähteitä.	Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa nimetä jonkin viestinnällisen vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.	Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.	Oppilas osaa eritellä viestintätaitojaan sekä kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.	Oppilas osaa arvioida viestintätaitojaan ja vahvuuksiaan ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.
Tekstien tulkitseminen							
T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien lukemisessa, ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä	S2	Oppilas oppii tekstien lukemisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja ja oppii arvioimaan	Tekstin ymmärtäminen ja omien vahvuuksien ja kehittä-	Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstin ymmärtämisen strategiaa.	Oppilas osaa käyttää muutamia teksti-nymmärtämisen strategioita.	Oppilas osaa valita tekstilajiin sopivia teksti-nymmärtämisen strategioita.	Oppilas osaa käyttää lukutilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia teksti-nymmärtämisen strategioita.

taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita		lukemisensa kehittämistarpeita.	miskoh- teiden tunnista- minen	Oppilas osaa nimetä jonkin lukemiseen liittyvän vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.	Oppilas osaa kuvata itseään lukijana ja nimetä muutamia vahvuuksi- aan ja kehittämiskohteita.	Oppilas osaa eritellä lukutaitoaan ja kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteita.	Oppilas osaa arvioida lukutaitojaan ja pohtia, miten voi niitä kehittää.
T6 tarjota oppilaille monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	S2	Oppilas oppii valitsemaan, käyttämään, tulkitsemaan ja arvioidaan monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä.	Teksti- maailman monipuoli- listumi- nen ja monilu- kutaito	Oppilas osaa lukea yksinkertaisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä eri muodoissaan.	Oppilas osaa valita, käyttää ja lukea erilaisia tekstejä mutta pitäytyy enimmäkseen itselleen tutuissa tekstilajeissa.	Oppilas osaa valita, käyttää ja tulkita eri tekstilajeja edustavia tekstejä.	Oppilas osaa valita, käyttää, tulkita ja arvioida myös itselleen uudenlaisia tekstejä.
T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa	S2	Oppilas oppii erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, oppii tekemään havaintoja asia- ja mediateksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.	Asia- ja media- tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa poimia tekstistä keskeisiä sisältöjä apukysymysten avulla. Oppilas osaa nimetä muuttaman yksinkertaiselle tekstilajille tyypillisen kielellisen tai tekstuaalisen piirteen.	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasiat ja kuvata tekstin tavoitteita. Oppilas osaa kuvata tavanomaisille tekstilajeille tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.	Oppilas osaa eritellä tekstin tarkoitusperiä, kohderyhmiä ja merkityksiä. Oppilas osaa eritellä tekstilajien piirteitä ja kuvata niitä muuttamien keskeisten käsitteiden avulla.	Oppilas osaa tulkita ja pohtia tekstin rakentamien merkityksiä ja arvioida tekstin vaikutuksia. Oppilas osaa analysoida tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen ja arvioida tekstiä suhteessa sen tavoitteisiin ja tarkoitusperiin.
T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla	S2	Oppilas oppii arvioimaan erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.	Tiedon- hankinta- taidot ja lähde- kriittisyys	Oppilas osaa etsiä yksittäisiä tietoja anetuista lähteistä. Oppilas osaa nimetä muuttaman lähteiden luotettavuuteen liittyvän piirteen.	Oppilas osaa käyttää tavanomaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä. Oppilas osaa kuvata käyttämiensä lähteiden luotettavuutta.	Oppilas osaa kuvata tiedonhaun keskeiset vaiheet, etsiä erilaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä. Oppilas osaa arvioida erilaisten lähteiden luotettavuutta ja käytettävyyttä.	Oppilas osaa toimia tiedonhaun vaiheiden mukaisesti. Oppilas osaa käyttää monipuolisia lähteitä ja hakea niistä tietoa tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilas osaa pohtia lähteiden luotettavuuteen ja tiedon käytettävyyteen liittyviä tekijöitä ja perustella omat lähdevalintansa.

T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenslaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityypppejä kohtaan, monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	S2	Oppilas tutustuu itselleen uudenlaisiin fiktiivisiin teksteihin eri muodoissaan, monipuolistaa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja jakaa niitä sekä syventää ymmärrystään fiktion keinoista.	Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen ja nimetä joitakin fiktion keinoja.	Oppilas osaa kuvailla fiktiivisen tekstin piirteitä ja tehdä havaintoja fiktion keinoista.	Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan. Oppilas osaa käyttää eritellyssä muutamia keskeisiä käsitteitä sekä tunnistaa fiktion kielen ja ilmaisutapojen erityispiirteitä ja kerronnan keinoja.	Oppilas osaa analysoida fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä ja pohtia fiktion monitulkintaisuutta.
Tekstien tuottaminen							
T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.	Monimuotoisten tekstien tuottaminen ja tekstin tuottamisen taitojen kehittäminen	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia tekstejä. Oppilas osaa nimetä jonkin vahvuutensa tai kehittämiskohteensa tekstin tuottajana.	Oppilas osaa tuottaa erityyppisiä tekstejä ohjeiden mukaan. Oppilas osaa kuvata itseään tekstien tuottajana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.	Oppilas osaa tuottaa tavoitteen mukaisia tekstejä. Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.	Oppilas osaa tuottaa luovasti tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstejä. Oppilas osaa arvioida vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3	Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja oppii valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia ja konkreettisia kertovia ja kuvaavia tekstejä itselleen tuista aiheista.	Oppilas osaa tuottaa ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää mallien avulla niille tyyppillisiä keinoja.	Oppilas osaa tuottaa pohtivia ja erilaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyyppillisiä keinoja.	Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti erilaisia tekstejä ja käyttää monipuolisesti niille tyyppillisiä keinoja.
T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana	S3	Oppilas vahvistaa tekstin tuottamisen prosesseja ja tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä vahvistaa taitoaan antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään	Tekstin tuottamisen prosessien hallinta	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla. Oppilas osaa antaa nuukkaa tai yksipuolista palautetta	Oppilas osaa suunnitella ja tuottaa tekstiä sekä yksin että ryhmässä. Oppilas osaa antaa palautetta ja hyödyntää saamaansa	Oppilas osaa muokata tekstin rakenteita ja kieliasua palautteen pohjalta. Oppilas osaa antaa rakentavaa palautetta ja hyödyntää saa-	Oppilas osaa muokata monipuolisesti ja itsenäisesti tekstin ilmaisua ja rakenteita. Oppilas osaa antaa tekstien muokkaamista edistävää palautetta muiden

		tekstin tuottaja.		muiden teksteistä ja ottaa vastaan palautetta.	palautetta saatunnaisesti tekstien tuottamisessa.	maansa palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa.	teksteistä ja soveltaa saamaansa palautetta kehittäessään tekstin tuottamisen taitojaan.
T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista, vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä sekä vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista	S3	Oppilas sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä syventää ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistaa yleiskielen hallintaansa.	Ymmärrettävän tekstin tuottaminen ja kirjoitetun kielen konventioiden hallinta	Oppilas osaa tuottaa yksinkertaisen tekstin, jonka viestistä saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä pääosin virkkeen lopeusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä. Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen	Oppilas osaa tuottaa tekstin, jonka viesti välittyy pääosin helposti. Oppilas osaa jaksottaa tekstinsä ja kiinnittää huomiota virke- ja lauserakenteisiin sekä noudattaa useita kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.	Oppilas osaa tuottaa tekstin, joka on helposti ymmärrettävä ja sujuva. Oppilas osaa jäsentää tekstinsä ja kappaleensa loogisesti ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin sekä noudattaa pääosin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä tekstejä tuottaessaan ja muokatessaan. Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Oppilas osaa tuottaa eheän ja havainnollisen tekstin. Oppilas osaa käyttää sidosteisuuden keinoja monipuolisesti, käyttää monipuolisia lause- ja virkerakenteita, kiinnittää huomiota tekstin tyyliin sekä noudattaa kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.
T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	S3	Oppilas vahvistaa tiedon hallinnan ja käyttämisen taitojaan ja monipuolistaa lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa sekä harjaantuu toimimaan erilaisissa ympäristöissä yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	Tiedon esittäminen, hallinta sekä eettinen viestintä	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisia tiivistyksen luetun, kuullun tai nähdyn pohjalta. Oppilas osaa käyttää lähteitä mekaanisesti ja yksinkertaisesti teksteissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan.	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisia muistiinpanoja ja merkitä käyttämänsä lähteet mallin mukaan.	Oppilas osaa tehdä monipuolisia muistiinpanoja ja tiivistää hankkimaansa tietoa. Oppilas merkitsee lähteet asianmukaisella tavalla.	Oppilas osaa yhdistellä omassa teksteissään useista lähteistä hankkimaansa tietoa.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen							

T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	Oppilas syventää kielitietoisuuttaan ja kiinnostuu kielen ilmiöistä, tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa havainnoida yksinkertaisia tekstien piirteitä. Oppilas osaa nimetä muutamia tavanomaisia kirjoitetun ja puhutun kielen sekä arki- ja yleiskielen eroja.	Oppilas osaa havainnoida tekstien ja kielen piirteitä. Oppilas osaa kuvata kielen vaihtelua eri kielenkäyttötilanteissa.	Oppilas osaa eritellä eri rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa pohtia kielellisten ja tekstuaalisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia.	Oppilas osaa analysoida tekstien, rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa soveltaa tietoa kielellisten valintojen vaikutuksista omassa viestinnässään.
T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuutta ja kulttuurinäkemyksensä, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan, nykykirjallisuuteen ja kirjallisuuden eri lajeihin, auttaa häntä pohdimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään sekä tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen	S4	Oppilas avartaa kirjallisuuskäsitteistään, tutustuu kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen sekä kirjallisuuden eri lajeihin.	Kirjallisuuden tuntemus ja lukuharrastus	Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden päälajeja. Oppilas on lukenut muutamia kokonaisia kaunokirjallisia tekstejä, esimerkiksi novelleja.	Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden päälaajien tyypillisiä piirteitä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä päälajeihin kuuluvista teoksista. Oppilas on lukenut osan lukuvuosittain sovitusta teoksesta.	Oppilas osaa kuvailla kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta. Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden vaiheita ja yhdistää muutaman teoksen ja kirjailijan niihin. Oppilas on lukenut lukuvuosittain sovitut teokset.	Oppilas osaa analysoida kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta osana kulttuuria. Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden vaiheita sekä niiden keskeisiä tyylipiirteitä ja nimetä eri vaiheiden keskeisiä teoksia ja kirjailijoita. Oppilas tuntee monipuolisesti kirjallisuutta.
T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin, auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä ja tulemaan tietoiseksi omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi.	S4	Oppilas tutustuu Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja pohtii kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä.	Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä Suomea puhuttavia kieliä ja jonkin suomen sukukielen. Oppilas osaa nimetä jonkin suomen kielelle tyypillisen piirteen ja kertoa oman äidinkielen merkityksestä itselleen.	Oppilas osaa kuvailla suomen kielen asemaa muiden kielten joukossa. Oppilas osaa nimetä keskeisiä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja kuvailla äidinkielen merkitystä yksilölle.	Oppilas osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa eritellä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja pohtia äidinkielen yhteyttä identiteetteihin.	Oppilas osaa pohtia kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksiä yksilölle ja yhteiskunnalle. Oppilas osaa eritellä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä suhteessa muihin kieliin ja pohtia äidinkielen käsitettä ja merkityksiä identiteettien rakentamisen kannalta.

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

TAVOITTEIDEN T1-T15 ARVIOINTI

Tavoitteiden T1-T15 saavuttamisen arvioinnin pohjana vuosiluokalla ovat koko lukuvuoden ajan jatkuva näyttö, monipuoliset suulliset ja kirjalliset näytöt ja havainnoinnit erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysi-tehtävissä.

Suullisia näyttöjä ovat esimerkiksi erilaiset puhe-esitykset ja kirjallisia näyttöjä esimerkiksi erilaiset tekstit. Arviointia tehdään monenlaisten suullisten ja kirjallisten tehtävien pohjalta ja arvioinnissa käytetään tarvittaessa kokeita ja muita testejä. Tavoitteet näkyvät myös kirjallisuuden lukemisessa ja erilaisissa kirjallisuuden käsittelytehtävissä. Vuorovaikutustilanteiden havainnointi oppimistilanteissa liittyy arviointiin. Monet oppiaineen tavoitteet ilmenevät projektimuotoisissa ja muissa laajahkoissa yksin tai ryhmissä tehtävissä töissä ja niissä mahdollisissa monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa, joissa oppiaine on mukana.

Työskentelytaidot vaikuttavat kokonaisarviointiin erikseen työskentelytaitojen kriteereissä mainitulla tavalla.

Lukuvuosiarvioinnissa 6. luokan päättyessä tavoitteiden saavuttamisen arviointi pohjautuu erilliseen valtakunnalliseen kriteeristöön.

LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN ARVIOINTI

Laaja-alainen osaaminen ilmenee lukuvuoden aikana tavoitteissa T1-T15 työskentelyssä erilaisissa oppimistilanteissa ja eri oppimisympäristöissä. Arviointi pohjautuu tilanteiden havainnointiin ja erilaisiin näyttöihin lukuvuoden aikana.

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioidaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunniottaen

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia

Keskeiset sisällöt

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Keskeiset sisällöt

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen

Keskeiset sisällöt

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien media-tekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Sujuvoitetaan käsikirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulausetyypit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

LISÄKSI: Kirjoitetaan vähintään viisi arvioitavaa tekstiä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttuun kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille

läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan media-kulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikkoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

LISÄKSI: Luetaan vähintään viisi kokonaisteosta. Käydään mahdollisuuksien mukaan teatterissa.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa viestintäympäristöissä	Oppilas osaa toimia tavoitteen mukaisesti erilaisissa viestintäympäristöissä ja -tilanteissa, osoittaa ymmärtävänsä muiden puheenvuoroja ja osaa tarkkailla oman viestintänsä vaikutuksia muihin.

TAVOITTEIDEN T1-T17 ARVIOINTI

Tavoitteiden T1-T17 saavuttamisen arvioinnin pohjana vuosiluokalla ovat koko lukuvuoden ajan jatkuva näyttö, monipuoliset suulliset ja kirjalliset näytöt ja havainnoinnit erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysi-tehtävissä.

Suullisia näyttöjä ovat esimerkiksi erilaiset puhe-esitykset ja kirjallisia näyttöjä esimerkiksi erilaiset tekstit. Arviointia tehdään monenlaisten suullisten ja kirjallisten tehtävien pohjalta ja arvioinnissa käytetään tarvittaessa kokeita ja muita testejä. Tavoitteet näkyvät myös kirjallisuuden lukemisessa ja erilaisissa kirjallisuuden käsittelytehtävissä. Vuorovaikutustilanteiden havainnointi oppimistilanteissa liittyy arviointiin. Monet oppiaineen tavoitteet ilmenevät projektimuotoisissa ja muissa laajahkoissa yksin tai ryhmissä tehtävissä töissä ja niissä mahdollisissa monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa, joissa oppiaine on mukana.

Työskentely vaikuttaa kokonaisarviointiin erikseen tuntiarvioinnin kriteereissä mainitulla tavalla.

Päättöarvioinnissa tavoitteiden saavuttamisen arviointi pohjautuu erilliseen kriteeristöön.

LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN ARVIOINTI

Laaja-alainen osaaminen ilmenee lukuvuoden aikana tavoitteissa T1-T17 työskentelyssä erilaisissa oppimistilanteissa ja eri oppimisympäristöissä. Arviointi pohjautuu tilanteiden havainnointiin ja erilaisiin näyttöihin lukuvuoden aikana.

T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan

Keskeiset sisällöt

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus ryhmässä	Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen uskottavasti. Oppilas ottaa toisten näkemykset huomioon ja tekee yhteistyötä heidän kanssaan vuorovaikutustilanteissa.

T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot	Oppilas osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisun keinoja. Oppilas osaa esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen ja ottaa esittäessään huomioon yleisönsä ja käyttää joitakin havainnollistamisen keinoja.

T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisa alueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa arvioida omia vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta ja nimetä kehittämiskohteita.

T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstinymmärtämisen strategiat	Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen strategioita itsenäisesti. Oppilas osaa arvioida omaa lukutaitoaan ja nimetä kehittämiskohteita.

T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kauno-kirjallisia, asia- ja mediatekstejä

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas osaa käyttää ja tulkita ohjatusti erityyppisiä, monimuotoisia ja myös itselleen uudentlaisia tekstejä.

T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti, tunnistaa tekstilajeja ja osaa kuvailla joitakin, pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituksiperiä.

T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa nimetä tiedonhaun keskeiset vaiheet ja tietää, mistä ja miten tietoa voidaan hakea. Oppilas osaa arvioida tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.

T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä, käyttää keskeisimpiä käsitteitä puheessaan teksteistä ja osaa liittää tekstit johonkin kontekstiin. Oppilas löytää itsenäisesti itselleen ja tilanteeseen sopivaa luettavaa, kuunneltavaa ja katseltavaa. Oppilas lukee useita kirjoja ja osaa jakaa lukukokemuksiaan.

T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ajatusten ilmaiseminen, tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas tuottaa ohjatusti myös itselleen uudenlaisia tekstejä, kokeilee erilaisia tapoja ja keinoja tuottaa tekstiä ja ilmaista näkemyksiään. Oppilas osaa kuvailla itseään tekstien tuottajana.

T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa ohjatusti tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä ilmaisutapoja.

T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamisen prosessien hallinta	Oppilas osaa nimetä tekstien tuottamisen prosessin vaiheita ja osaa työskennellä niiden mukaisesti sekä yksin että ryhmässä. Oppilas antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä ja osaa arvioida omia tekstintuottamisen taitojaan ja nimetä niiden kehittämiskohteita.

T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintätekniikan käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintätekniologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito	Oppilas tuntee kirjoitettujen tekstien perusrakenteita ja kirjoitetun yleiskielen piirteitä ja osaa hyödyntää tietoa tekstejä kirjoittaessaan ja muokatessaan. Oppilas kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintätekniologiaa hyödyntäen.

T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintätekniologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas osaa käyttää omissa teksteissään muualta hankittua tietoa. Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja, tiivistää hankkimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa merkitä lähteet.

T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Keskeiset sisällöt

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtia niiden merkityksiä ja kuvata eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin teksteihin sekä niiden keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, referointiin ja asioiden välisten suhteiden osoittamiseen. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta myös tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaihteittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville ja ohjaaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen

piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ilmaisutapoja sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa.

LISÄKSI: Kirjoitetaan vähintään viisi arvioitavaa tekstiä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyliille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan kulttuurin eri ilmenemismuotoihin, kuten elokuvaan ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin ja joihinkin alalajeihin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

LISÄKSI: Luetaan vähintään viisi kokonaisteosta, joista yksi on tietokirja.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa viestintäympäristöissä	Oppilas osaa toimia tavoitteen mukaisesti erilaisissa viestintäympäristöissä ja -tilanteissa, osoittaa ymmärtävänsä muiden puheenvuoroja ja osaa tarkkailla oman viestintänsä vaikutuksia muihin.

TAVOITTEIDEN T1-T17 ARVIOINTI

Tavoitteiden T1-T17 saavuttamisen arvioinnin pohjana vuosiluokalla ovat koko lukuvuoden ajan jatkuva näyttö, monipuoliset suulliset ja kirjalliset näytöt ja havainnoinnit erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysi-tehtävissä.

Suullisia näyttöjä ovat esimerkiksi erilaiset puhe-esitykset ja kirjallisia näyttöjä esimerkiksi erilaiset tekstit. Arviointia tehdään monenlaisten suullisten ja kirjallisten tehtävien pohjalta ja arvioinnissa käytetään tarvittaessa kokeita ja muita testejä. Tavoitteet näkyvät myös kirjallisuuden lukemisessa ja erilaisissa kirjallisuuden

käsittelytehtävissä. Vuorovaikutustilanteiden havainnointi oppimistilanteissa liittyy arviointiin. Monet oppiaineen tavoitteet ilmenevät projektimuotoisissa ja muissa laajahkoissa yksin tai ryhmissä tehtävissä töissä ja niissä mahdollisissa monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa, joissa oppiaine on mukana.

Työskentely vaikuttaa kokonaisarviointiin erikseen tunti-arvioinnin kriteereissä mainitulla tavalla.

Päättöarvioinnissa tavoitteiden saavuttamisen arviointi pohjautuu erilliseen kriteeristöön.

LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN ARVIOINTI

Laaja-alainen osaaminen ilmenee lukuvuoden aikana tavoitteissa T1-T17 työskentelyssä erilaisissa oppimistilanteissa ja eri oppimisympäristöissä. Arviointi pohjautuu tilanteiden havainnointiin ja erilaisiin näyttöihin lukuvuoden aikana.

T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus ryhmässä	Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen uskottavasti. Oppilas ottaa toisten näkemykset huomioon ja tekee yhteistyötä heidän kanssaan vuorovaikutustilanteissa.

T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot	Oppilas osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisun keinoja. Oppilas osaa esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen ja ottaa esittäessään huomioon yleisönsä ja käyttää joitakin havainnollistamisen keinoja.

T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa arvioida omia vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta ja nimetä kehittämiskohteita.

T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstinymmärtämisen strategiat	Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen strategioita itsenäisesti. Oppilas osaa arvioida omaa lukutaitoaan ja nimetä kehittämiskohteita.

T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kauno-kirjallisia, asia- ja mediatekstejä

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas osaa käyttää ja tulkita ohjatusti erityyppisiä, monimuotoisia ja myös itselleen uudenlaisia tekstejä.

T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti, tunnistaa tekstilajeja ja osaa kuvailla joitakin, pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituksia.

T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintätekniologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa nimetä tiedonhaun keskeiset vaiheet ja tietää, mistä ja miten tietoa voidaan hakea. Oppilas osaa arvioida tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.

T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä, käyttää keskeisimpiä käsitteitä puheessaan teksteistä ja osaa liittää tekstit johonkin kontekstiin. Oppilas löytää itsenäisesti itselleen ja tilanteeseen sopivaa luettavaa, kuunneltavaa ja katseltavaa. Oppilas lukee useita kirjoja ja osaa jakaa lukukokemuksiaan.

T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ajatusten ilmaiseminen, tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas tuottaa ohjatusti myös itselleen uudenlaisia tekstejä, kokeilee erilaisia tapoja ja keinoja tuottaa tekstiä ja ilmaista näkemyksiään. Oppilas osaa kuvailla itseään tekstien tuottajana.

T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa ohjatusti tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä ilmaisutapoja.

T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen
- L6 Työelämä taidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamisen prosessien hallinta	Oppilas osaa nimetä tekstien tuottamisen prosessin vaiheita ja osaa työskennellä niiden mukaisesti sekä yksin että ryhmässä. Oppilas antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä ja osaa arvioida omia tekstintuottamisen taitojaan ja nimetä niiden kehittämiskohteita.

T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintä teknologian käyttö taitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen
- L6 Työelämä taidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitus taito	Oppilas tuntee kirjoitettujen tekstien perusrakenteita ja kirjoitetun yleiskielen piirteitä ja osaa hyödyntää tietoa tekstejä kirjoittaessaan ja muokatessaan. Oppilas kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintä teknologiaa hyödyntäen.

T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas osaa käyttää omissa teksteissään muualta hankittua tietoa. Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja, tiivistää hankkimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa merkitä lähteet.

T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Keskeiset sisällöt

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtia niiden merkityksiä ja kuvata eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.

T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen

Keskeiset sisällöt

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kirjallisuuden tuntemuksen, kulttuuritietoisuuden ja lukuharrastuksen kehittyminen	Oppilas tuntee ja ymmärtää kulttuurin monimuotoisuutta sekä osaa kuvata omia kulttuurikokemuksiaan. Oppilas tuntee kirjallisuuden vaihteita ja suomalaisen kulttuurin juuria. Oppilas tuntee kirjallisuuden pääajat ja on lukenut sovitut kirjat.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

LISÄKSI: Käydään mahdollisuuksien mukaan teatterissa.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen, perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omista teksteistä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omista teksteistä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

LISÄKSI: Kirjoitetaan vähintään viisi arvioitavaa tekstiä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyliille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen, kuten elokuvaan, teatteriin, puhekuulttuuriin ja mediakulttuuriin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden pääalajiin, joihinkin alalajiin ja keskeisiin tyylivirtauksiin. Luetaan

monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

LISÄKSI: Luetaan vähintään viisi kokonaisteosta.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa viestintäympäristöissä	Oppilas osaa toimia tavoitteen mukaisesti erilaisissa viestintäympäristöissä ja -tilanteissa, osoittaa ymmärtävänsä muiden puheenvuoroja ja osaa tarkkailla oman viestintänsä vaikutuksia muihin.

TAVOITTEIDEN T1-T17 ARVIOINTI

Tavoitteiden T1-T17 saavuttamisen arvioinnin pohjana vuosiluokalla ovat koko lukuvuoden ajan jatkuva näyttö, monipuoliset suulliset ja kirjalliset näytöt ja havainnoinnit erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysi-tehtävissä.

Suullisia näyttöjä ovat esimerkiksi erilaiset puhe-esitykset ja kirjallisia näyttöjä esimerkiksi erilaiset tekstit. Arviointia tehdään monenlaisten suullisten ja kirjallisten tehtävien pohjalta ja arvioinnissa käytetään tarvittaessa kokeita ja muita testejä. Tavoitteet näkyvät myös kirjallisuuden lukemisessa ja erilaisissa kirjallisuuden käsittelytehtävissä. Vuorovaikutustilanteiden havainnointi oppimistilanteissa liittyy arviointiin. Monet oppiaineen tavoitteet ilmenevät projektimuotoisissa ja muissa laajahkoissa yksin tai ryhmissä tehtävissä töissä ja niissä mahdollisissa monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa, joissa oppiaine on mukana.

Työskentely vaikuttaa kokonaisarviointiin erikseen tunti-arvioinnin kriteereissä mainitulla tavalla.

Päättöarvioinnissa tavoitteiden saavuttamisen arviointi pohjautuu erilliseen kriteeristöön.

LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN ARVIOINTI

Laaja-alainen osaaminen ilmenee lukuvuoden aikana tavoitteissa T1-T17 työskentelyssä erilaisissa oppimistilanteissa ja eri oppimisympäristöissä. Arviointi pohjautuu tilanteiden havainnointiin ja erilaisiin näyttöihin lukuvuoden aikana.

T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus ryhmässä	Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen uskottavasti. Oppilas ottaa toisten näkemykset huomioon ja tekee yhteistyötä heidän kanssaan vuorovaikutustilanteissa.

T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot	Oppilas osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisun keinoja. Oppilas osaa esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen ja ottaa esittäessään huomioon yleisönsä ja käyttää joitakin havainnollistamisen keinoja.

T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

Keskeiset sisällöt

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa arvioida omia vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta ja nimetä kehittämiskohteita.

T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisen kehittämistarpeita

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstinymmärtämisen strategiat	Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen strategioita itsenäisesti. Oppilas osaa arvioida omaa lukutaitoaan ja nimetä kehittämiskohteita.

T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kauno-kirjallisia, asia- ja mediatekstejä

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas osaa käyttää ja tulkita ohjatusti erityyppisiä, monimuotoisia ja myös itselleen uudenlaisia tekstejä.

T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti, tunnistaa tekstilajeja ja osaa kuvailla joitakin, pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoitusperiä.

T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa nimetä tiedonhaun keskeiset vaiheet ja tietää, mistä ja miten tietoa voidaan hakea. Oppilas osaa arvioida tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.

T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä, käyttää keskeisimpiä käsitteitä puheessaan teksteistä ja osaa liittää tekstit johonkin kontekstiin. Oppilas löytää itsenäisesti itselleen ja tilanteeseen sopivaa luettavaa, kuunneltavaa ja katseltavaa. Oppilas lukee useita kirjoja ja osaa jakaa lukukokemuksiaan.

T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ajatusten ilmaiseminen, teksti-maailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas tuottaa ohjatusti myös itselleen uudenlaisia tekstejä, kokeilee erilaisia tapoja ja keinoja tuottaa tekstiä ja ilmaista näkemyksiään. Oppilas osaa kuvailla itseään tekstien tuottajana.

T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa ohjatusti tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä ilmaisutapoja.

T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Tekstien tuottamisen prosessien hallinta	Oppilas osaa nimetä tekstien tuottamisen prosessin vaiheita ja osaa työkennellä niiden mukaisesti sekä yksin että ryhmässä. Oppilas antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä ja osaa arvioida omia tekstintuottamisen taitojaan ja nimetä niiden kehittämiskohteita.

T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito	Oppilas tuntee kirjoitettujen tekstien perusrakenteita ja kirjoitetun yleiskielen piirteitä ja osaa hyödyntää tietoa tekstejä kirjoittaessaan ja muokatessaan. Oppilas kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Keskeiset sisällöt

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas osaa käyttää omassa teksteissään muualta hankittua tietoa. Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja, tiivistää hankkimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa merkitä lähteet.

T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Keskeiset sisällöt

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtia niiden merkityksiä ja kuvata eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.

T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen

Keskeiset sisällöt

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kirjallisuuden tuntemuksen, kulttuuritietoisuuden ja lukuharrastuksen kehittyminen	Oppilas tuntee ja ymmärtää kulttuurin monimuotoisuutta sekä osaa kuvata omia kulttuurikokemuksiaan. Oppilas tuntee kirjallisuuden vaihteita ja suomalaisen kulttuurin juuria. Oppilas tuntee kirjallisuuden pääajit ja on lkenut sovitut kirjat.

T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi

Keskeiset sisällöt

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa kuvailla äidinkielten merkitystä ja suomen kielen piirteitä ja asemaa muiden kielten joukossa.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoituksia ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Tuotetaan tekstejä vaihtelevasti. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Pehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Hyödynnetään tietoa kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja erityisesti pohtivien ja kantaaottavien tekstien tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä piirteistä, kun tuotetaan omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: opetellaan käyttämään ja tunnistamaan lauseenvastikkeita, käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyyli- ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa.

LISÄKSI: Kirjoitetaan vähintään viisi arvioitavaa tekstiä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyliille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-

muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, puhekuulttuuriin ja mediakuulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

LISÄKSI: Luetaan vähintään viisi kokonaisteosta.

10.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitettuna oppimäärän mukaisesti. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä. Yhteistyössä kotien ja muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppimäärän tarvetta selvitetään ja testataan aina tapauskohtaisesti. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkieltensä ei ole suomi tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat: oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei anna vielä edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 6-9

Vuosiluokilla 6-9 opetuksen erityisenä tehtävänä on vakiinnuttaa ja monipuolistaa suomen kielen taitoa, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Kehitetään kielellisiä valmiuksia jatko-opintoja, yhteiskuntaa ja työelämää varten. Kirjallisuuden opetuksessa kannustetaan monipuoliseen, elämykselliseen ja erittelevään lukemiseen.

Suomen toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-9

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineessa tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 6-9

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineessa opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelu-strategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaiden S2-tuen tarve arvioidaan aina yksilöllisesti. Oppilaat ovat useimmiten osan äidinkielen ja kirjallisuuden tunteista S2-ryhmässä, jossa on mahdollista pienessä ryhmässä antaa hyvin yksilöllistä tukea. Arvosanan antavat äidinkielen ja kirjallisuuden opettaja ja S2-opettaja yhdessä, jos oppilas osallistuu molempien tunneille.

Vieraskielisyys otetaan huomioon tarpeen mukaan kaikissa oppiaineissa, ja S2-oppilaille voidaan järjestää eriytettyjä kokeita.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärässä vuosi-luokilla 6–9

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Arviointikerrat lukuvuoden aikana

Lukuvuoden aikana **opintokokonaisuuksien arviointikertoja on kaksi**. Väliarviointi annetaan sopivassa kohdassa noin lukuvuoden oppimäärän puolessa välissä. Lukuvuosiarviointi on lukuvuoden lopussa, jolloin annettava numero kuvaa koko lukuvuoden opiskelua.

Työskentelytaidoista oppilas saa arvioinnin **kerran syyslukukaudella ja kerran kevätlukukaudella**. Lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esimerkiksi kokeiden yhteydessä. Työskentelytaitojen arviointiin on **erilliset kriteerit**.

Työskentelyn arviointi

Työskentely arvioidaan asteikolla

- *Erinomainen (E)*
- *Kiitettävä (K)*
- *Hyvä (H)*
- *Tyydyttävä (T)*
- *Välttävä (V)*

Arvosana voi vahvistaa, nostaa tai laskea väli- ja vuosiarviointinumeroa.

Erinomainen

Oppilaan työskentely on lähes aina arvosanan *Hyvä* kohtien mukaista. Oppilaalle ei tarvitse huomauttaa työskentelystä. Oppilas on selvästi sisäistänyt hyvän työskentelyn vaikutuksen ja merkityksen omaan ja muiden

opiskeluun. Hän tukee ja auttaa luokkatovereitaan ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteessa. Hän osoittaa haluavansa oppia asioita.

Kiitettävä

Oppilaalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan *Hyvä* kohdalla. Oppilas osallistuu aktiivisesti ja ohjeiden mukaan.

Hyvä

Oppilas noudattaa **useimmiten** seuraavia hyvään työskentelyyn kuuluvia asioita. Näistä asioista ei tarvitse **yleensä** huomauttaa.

Oppilaalla ovat tunnilla tarvittavat välineet mukana, ja hän käyttää niitä ohjeiden mukaan. Oppilas työskentelee tavoitteellisesti ja osallistuu opettajan antamien ohjeiden mukaan. Hän myös osoittaa osallistumisensa ja osaamisensa. Oppilas seuraa opetusta, tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan ja osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmätehtävissä. Pari- ja ryhmätehtävissä hän tekee oman osuutensa ja tuntee vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja valmistumisesta. Oppilas pyytää ja haluaa ottaa neuvoja ja muuta ohjausta vastaan. Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän ei tee opetustilannetta, omaa oppimistaan, muita oppilaita tai opettajaa häiritseviä asioita tai toimi muuten vastoin opettajan antamia ohjeita. Oppilas huolehtii työskentely-ympäristön siisteydestä, työvälineistä ja noudattaa turvallisuusohjeita. Oppilas muuttaa työskentelyään saamansa palautteen pohjalta.

Tyydyttävä

Oppilaan työskentelyssä (arvosanan *Hyvä* mukaisissa asioissa) on **melko usein** puutteita.

Välttävä

Oppilaalla on **hyvin usein** tai **useimmiten** vaikeuksia ja puutteita työskentelyssä. Hänen opiskelunsa ei ole arvosanan *Hyvä* kriteerejä täyttävää. Oppilas ei muuta työskentelyään saamansa palautteen pohjalta kuin hetkellisesti.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositodistuksessa

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää äidinkielen ja kirjallisuuden valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarviointien kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosaan. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin. Arvosana 6. vuosiluokan lukuvuositodistuksessa voi olla numeroarvosana tai sanallinen arvio.

6. vuosiluokan lukuvuosiarviointien kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa	S1	Oppilas oppii vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvaranto	Oppilas osallistuu vuorovaikutustilanteisiin yleensä kuuntelemalla.	Oppilas ilmaisee mielipiteitään vastaamalla kysymyksiin.	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin. Oppilas ilmaisee omia ajatuksiaan ja mielipiteitään.	Oppilas osallistuu aloitteellisesti erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin, ilmaisee ajatuksiaan ja perustelee mielipiteitään.
T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan	S1	Oppilas oppii vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan.	Vuorovaikutuksessa toimiminen ja kuultujen tekstien ymmärtäminen	Oppilas ei osallistu puhumalla vuorovaikutukseen, mutta ymmärtää selkeästi havainnollistettua puhetta.	Oppilas osallistuu puhumalla vuorovaikutukseen. Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muita puhuttuja tekstejä vaihtelevasti.	Oppilas osallistuu puhumalla kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa tarkoituksenmukaisesti. Oppilas ymmärtää pääosan opetuspuheesta ja muusta kuulemastaan.	Oppilas osallistuu puhumalla kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa rakentavasti. Oppilas erottaa olennaiset asiat opetuspuheesta ja muusta kuulemastaan.
T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat	S1	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen, käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat.	Ilmaisu vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ilmaisee itseään sanallisesti erilaisissa arkitilanteissa. Oppilas täydentää suullista ilmaisuun kehoilusesti.	Oppilas osallistuu keskusteluun itselleen läheisistä aiheista. Oppilas ilmaisee itseään ymmärrettävästi.	Oppilas käyttää erilaisia sanallisia ilmaisukeinoja ja ottaa huomioon puhelukemppänsä. Oppilas pitää valmistellun puheesityksen itselleen läheisestä aiheesta.	Oppilas ilmaisee itseään tarkoituksenmukaisesti erilaisia sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen. Oppilas pitää valmistellun ja sisällöltään monipuolisen puheesityksen.
Tekstien tulkitseminen							
T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä	S2	Oppilas oppii sujuvoittamaan lukemistaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä.	Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstin tulkinnassa	Oppilas harjoittelee lukemisen sujuvoittamista. Oppilas tunnistaa keskeisiä tekstilajeja.	Oppilas lukee tekstejä pääosin sujuvasti. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin. Oppilas harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja luotettavuuden arvioinnissa.	Oppilas lukee sujuvasti erilaisia tekstejä. Oppilas käyttää tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja luotettavuuden arvioinnissa.	Oppilas lukee monipuolisesti erilaisia tekstejä. Oppilas erittelee tekstejä niiden sisällön, rakenteen ja kielellisten piirteiden perusteella sekä arvioi tekstin luotettavuutta.
T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen	S2	Oppilas oppii kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen.	Tekstien tulkinta	Oppilas lukee ja ymmärtää yksinkertaisia, kieleltään konkreettisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Oppilas ymmärtää puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä pääosin ja hahmottaa tekstin kokonaisuuden.	Oppilas osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa kielenkäyttötilanteissa.	Oppilas tekee itsenäisesti havaintoja ja päätelmiä puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä.

				Oppilas hyödyntää vain vähän luku- ja ymmärtämisstrategioita.	Oppilas harjoittelee tekstin tulkintaa edistäviä luku- ja ymmärtämisstrategioita.	Oppilas käyttää jossain määrin tekstin tulkintaa edistäviä luku- ja ymmärtämisstrategioita.	Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita.
T6 ohjata oppilasta päättävään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan	S2	Oppilas oppii tekemään päättävää tekstien tulkintaa sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan.	Sana- ja käsitevarannon laajentaminen, päättävä tekstien tulkinta	Oppilas hahmottaa tekstin irrallisesti toisiinsa liittyvät osina. Oppilaan sana- ja käsitevaranto on vähäinen.	Oppilas hahmottaa tekstin kokonaisuuden. Oppilas hyödyntää tekstejä sana- ja käsitevarantonsa laajentamisessa.	Oppilas hallitsee riittävän sana- ja käsitevarannon voidakseen tehdä päätelmiä lukeestaan.	Oppilaan sana- ja käsitevaranto mahdollistaa itsenäisen ja oivalta- van tekstien tulkinnan.
Tekstien tuottaminen							
T7 innostaa oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä	S3	Oppilas oppii edistämään käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä.	Tekstilajitaidot tekstin tuottamisessa, käsin kirjoittaminen ja näppäintaidot	Oppilas kirjoittaa rakenteeltaan, kieleltään ja sisällöltään suppeita ja yksinkertaisia tekstejä. Oppilaan käsin tai näppäimistöllä kirjoittamisen taitojen vähäisyys voi hidastaa tekstien tuottamista.	Oppilas kirjoittaa tekstilajiltaan tunnistettavia kertovia, kuvaavia ja kantaa ottavia tekstejä. Oppilaan käsin tai näppäimistöllä kirjoittamisen taidot ovat riittävät tekstien tuottamiseen.	Oppilas kirjoittaa yhtenäisiä kertovia, kuvaavia ja kantaa ottavia tekstejä. Oppilaan käsin tai näppäimistöllä kirjoittamisen taidot ovat riittävät tekstien tuottamiseen.	Oppilas kirjoittaa itsenäisesti yhtenäisiä kertovia, kuvaavia ja kantaa ottavia tekstejä. Oppilas kirjoittaa tekstejä käsin tai näppäimistöllä sujuvasti.
T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita	S3	Oppilas oppii syventämään taitoaan tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita.	Tekstien tuottaminen	Oppilas kirjoittaa tekstejä tutuista aihepiireistä. Teksti voi olla verrattain hankalasti luettavaa ja sanastoltaan hyvin rajallista.	Oppilas kirjoittaa ymmärrettäviä tekstejä kieliopillisista puutteista huolimatta. Sanasto voi olla vielä suppeaa. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vaihtelevaa.	Oppilas kirjoittaa kokonaisia tekstejä ja kiinnittää huomiota sanavalintoihin. Kieliopillisissa rakenteissa voi olla horjuvuutta. Oppilas noudattaa pääpiirteis- sään kirjoitetun kielen normeja.	Oppilas kirjoittaa sisällöllisesti ja kielellisesti monipuolisia tekstejä. Kieliopilliset rakenteet ovat pääsääntöisesti oikein. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vakiintunutta.
T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta	S3	Oppilas oppii tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta.	Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen	Oppilas ottaa vastaan palautetta teksteistään.	Oppilas tarkastelee ohjautusti tekstejään palautteen perusteella. Oppilas antaa vähäistä palautetta muille.	Oppilas arvioi tekstejään palautteen perusteella. Oppilas antaa palautetta muille.	Oppilas arvioi ja muokkaa tekstejään palautteen perusteella. Oppilas ottaa vastaan ja antaa rakentavaa palautetta muille.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen							

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kieli-tietoisuuttaan ja ha-vainnoimaan kielen-käytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuk-sia.	S4	Oppilas oppii vahvis-tamaan kielitietoi-suuttaan ja havainnoi-maan kielenkäytön ti-lanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä sekä puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmu-kaisuuksia.	Kielten ja kie-lenkäytön piirteiden ha-vainnointi ja vertailu	Oppilas tun-nistaa, että kir-joitettu ja pu-huttu kieli ovat erilaisia.	Oppilas tun-nistaa kirjoi-tetun ja puhu-tun kielen eroja. Oppilas hah-mottaa joita-kin keskeisiä kielen raken-teita ja sään-nönmukai-suuksia.	Oppilas tunnis-taa kielen ra-kenteita ja sään-nönmukaisuuk-sia sekä tapoja luoda merkityk-siä. Oppilas kuvai-lee kielen tilan-teista vaihte-lua.	Oppilas ym-märtää kielen rakenteita ja säännönmukai-suuksia sekä niiden käyttöä. Oppilas ym-märtää kielel-listen valinto-jen vaikutuk-sen vuorovai-kutuksessa.
T11 innostaa oppi-lasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuu-riin ja kannustaa lu-kemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelä-mysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4	Oppilas oppii tutustu-maan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kult-tuuriin ja oppii luke-maan lapsille ja nuo-rille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaistu lukuelämysten ja kirjaston aktiiviseen käyttöön.	Kirjallisuus-den ja kult-tuurin tunte-mus	Oppilas lukee lyhyitä teks-tejä. Oppilas osal-listuu luetun käsittelyyn kuuntele-malla.	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkir-joja. Oppilas osal-listuu luetun käsittelyyn keskuste-le-malla.	Oppilas lukee lasten- ja nuor-tenkirjoja. Oppilas keskus-telee ja kirjoit-taa lukukoke-muksesta ja kokemuksis-taan lasten- ja nuortenkulttuu-rista.	Oppilas lukee monipuolisesti lasten- ja nuor-tenkirjoja. Oppilas tarkas-telee luke-maansa eri nä-kökulmista.
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan kou-lun ja muun ympäris-tön kulttuurista moni-muotoisuutta sekä tu-kea oppilaan moni-kielistä ja -kulttuu-rista identiteettiä ja rohkaista hyödyntä-mään ja kehittämään omaa kielirepertuaa-ria	S4	Oppilas oppii havain-noimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista moni-muotoisuutta, saa tu-kea monikielisen ja -kulttuurisen identi-teettinsä kehitty-miseen sekä oppii hyö-dyntämään ja kehittämään omaa kielireper-tuaaria.	Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoi-suuden ha-vainnointi ja oman moni-kielisen iden-titeetin ja kie-lirepertuaarin vahvistami-nen	Oppilas ni-meää joitakin piirteitä omasta moni-kielisyydes-tään ja kulttuu-risesta moni-naisuudesta.	Oppilas ni-meää joitakin piirteitä lä-hiympäris-tönsä moni-kielisyydestä ja kulttuu-rista moni-naisuudesta.	Oppilas kuvai-lee omaa ja lä-hiympäristönsä monikielisyyttä sekä kulttuu-rista monimuotoisuutta.	Oppilas kuvai-lee monikieli-syyden sekä kulttuurisen monimuotoi-suuden merki-tystä. Oppilas vertai-lee eri kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtä-läisyyksiä ja eroja.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena							
T13 innostaa oppi-lasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppi-jana sekä asettamaan oppimistavoitteita	S5	Oppilas oppii vahvis-tamaan myönteistä käsitystä itsestään kie-lenkäyttäjänä ja kie-lenoppijana sekä aset-tamaan oppimista-voitteita.	Oppimista-voitteiden asettaminen	Oppilas tekee havaintoja kie-lenoppimisesta ja omista oppimisen ta-voistaan.	Oppilas osaa ohjatusti aset-taa itselleen oppimista-voitteita.	Oppilas tunnis-taa vahvuuksi-aan ja kehittä-miskohteitaan kielenoppijana ja kielen käyttä-jänä sekä aset-taa itselleen op-pimistavoit-teita.	Oppilas asettaa itselleen haas-teellisia oppi-mistavoitteita ja edistää yh-teistä oppi-mista.
T 14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa	S5	Oppilas oppii havait-semaan, miten kieltä käytetään eri oppiai-neissa.	Eri oppiainei-den kielen ymmärtämi-nen	Oppilas käsit-telee eri oppi-aineiden ai-heita arkikie-lellä.	Oppilas ym-märtää pää-asiaat eri oppi-aineiden teks-teistä ja sen, millaisista osista tekstit rakentuvat.	Oppilas ym-märtää ikä-tasonsa mu-kaista oppiai-neiden kieltä vuorovaikutuk-sessa muiden kanssa.	Oppilas ym-märtää itsenäi-sesti lukemalla eri oppiainei-den tekstejä. Oppilas kuvai-lee, millaisista osista tekstit rakentuvat.
T15 kannustaa oppi-lasta kehittämään tie-tojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjau-tuun työskentelyyn, tiedonhakuun	S5	Oppilas oppii kehittä-mään tietojan ja kie-lellisiä keinojaan itse-ohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun	Tekstin ra-kentaminen ja tiedonhaku	Oppilas etsii yksittäisiä tie-toja annetuista lähteistä.	Oppilas etsii tietoa tutuista tai annetuista lähteistä,	Oppilas käyttää lähdetietoa kopioimatta sitä suoraan.	Oppilas tuottaa hankkimansa lähdetiedon pohjalta jäsen-

tuvaan työskente- lyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryh- mässä		ja tiedon jäsentämi- seen itsenäisesti ja ryhmässä.		Oppilas osal- listuu yhtei- seen työsken- telyyn kuunte- lemalla. Oppilas tietää, että kaikki tieto ei ole luo- tettavaa.	mutta käsitte- lee tietoa tois- taen. Oppilas osal- listuu yhtei- seen työsken- telyyn. Oppilas tietää luotettavia lähteitä.	Oppilas edistää yhteistä työ- kentelyä. Oppilas tekee havaintoja läh- teiden luotetta- vuudesta.	nellyn suulli- sen tai kirjalli- sen tekstin itse- näisesti. Oppilas valit- see ohjatusti ti- lanteeseen ja aiheeseen sopi- van tavan hankkia tietoa. Oppilas edistää tavoitteellisesti yhteistä työ- kentelyä. Oppilas arvioi lähteiden luo- tettavuutta.

Päätösarviointi on 9. luokalla, jolloin oppiaineen opiskelu päättyy yhteisenä oppiaineena. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päätösarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Si- sältö- alueet	Opetuksen tavoite- ista johdetut oppi- misen tavoitteet	Arvioin- nin kohde	Osaamisen kuvaus arvo- sanalle 5	Osaamisen kuvaus arvo- sanalle 7	Osaamisen kuvaus arvo- sanalle 8	Osaamisen kuvaus arvo- sanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							
T1 rohkaista oppi- lasta kehittämään tai- toaan toimia tavoit- teellisesti ja eettisesti sekä vuorovaikutus- suhdetta rakentaen koulun ja yhteiskun- nan vuorovaikutusti- lanteissa	S1	Oppilas kehittää tai- toaan toimia tavoit- teellisesti ja eettisesti sekä vuorovaikutus- suhdetta rakentaen kasvokkaisissa kou- lun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilan- teissa.	Vuoro- vaikutus- suhteen rakenta- minen	Oppilas osal- listuu enna- koitaviin kou- lun vuorovai- kutustilantei- siin aktiivi- sesti kuunte- lemalla.	Oppilas osal- listuu suulli- sesti ja rakenta- valla tavalla koulun vuoro- vaikutustilan- teisiin.	Oppilas edistää omalla toimin- nallaan vuoro- vaikutuksen onnistumista.	Oppilas toi- mii vuorovai- kutustilan- teissa aloit- teellisesti ja sovitaa pu- hettaan tilan- teen mukaan.
T2 ohjata oppilasta syventämään muo- dollisten puhe tilan- teiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämis- taitoja	S1	Oppilas syventää muodollisten puhe- tilanteiden, opetuspu- heen ja median pu- huttujen tekstien ym- märtämistaitoja.	Ymmär- tämistai- dot vuo- rovaiku- tustilan- teissa	Oppilas ym- märtää selke- ästi havain- nollistettuja puhuttuja ar- kikielisiä tekstejä.	Oppilas ym- märtää puhut- tuja arkikielisiä tekstejä ja selvittää niiden merkityksiä	Oppilas ym- märtää pääkoh- dat opetuspu- heesta ja tuttuja aiheita käsitte- levistä median	Oppilas erot- taa olennaiset asiat opetus- puheesta ja median puhut- uista teks-

					yhdessä muiden kanssa.	puhutuista teksteistä.	teistä sekä arvioi kuulemaansa. Oppilas pysyy vastaanottamaan tietoa muodollisissa puhetilanteissa.
T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen	S1	Oppilas kehittää esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen.	Esiintymistaidot	Oppilas ilmaisee itseään erilaisissa arkisissa tilanteissa tai kertoo jostakin omakoh- taiseista aiheesta kielitaitonsa mahdollistamalla tavalla. Oppilas täydentää kielitaitonsa rajoitteita muilla ilmaisun keinoilla.	Oppilas valmistelee ja pitää puheenvuoron tai puheesityksen itselleen läheisestä aiheesta. Oppilas ilmaisee itseään ymmärrettävästi.	Oppilas valmistelee ja pitää selkeän esityksen aiheesta, joka vaatii tiedonhankintaa. Oppilas ilmaisee itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.	Oppilas valmistelee ja pitää koherentin, sisällöltään monipuolisen ja havainnollisen esityksen. Oppilas ilmaisee itseään tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti.
Tekstien tulkitseminen							
T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstinmerkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kielipollisten vihjeiden perusteella	S2	Oppilas hyödyntää tekstilajitietoutta puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinnassa, laajentaa sana- ja käsitevarantoaan, käyttää tehokkaasti lukemisen ja ymmärtämisen strategioita ja päättelee tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kielipollisten vihjeiden perusteella.	Tekstilajitaidot puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinnassa	Oppilas ymmärtää, miksi tekstit eroavat toisistaan. Oppilas tunnistaa joitakin piirteitä tavallisimmista tekstilajeista. Oppilas ymmärtää tekstin sisältöä puutteellisesti.	Oppilas tunnistaa tavallisimpia tekstilajeja. Oppilas ymmärtää tuttuja aihepiirejä käsitteleviä tekstejä ja hahmottaa tekstin kokonaisuuden. Oppilas selvittää avainsanat ymmärtääkseen tekstin pääajatuksen. Oppilas hyödyntää tekstejä sana- ja käsitevarantonsa laajentamisessa.	Oppilas tunnistaa eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä. Oppilas laajentaa aktiivisesti sana- ja käsitevarantoaan lukemalla erilaisia tekstejä. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia strategioita tekstien tulkinnassa.	Oppilas erittelee eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas kehittää sana- ja käsitevarantoaan siten, että se riittää itsenäiseen tekstien tulkintaan ja arviointiin.
T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä	S2	Oppilas harjaantuu puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien kriittiseen tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä.	Puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten	Oppilas lukee ja ymmärtää yksinkertaisia, kieleltään konkreettisia	Oppilas lukee ja ymmärtää ikäkauden mukaisia, myös abstrakteja tekstejä.	Oppilas käyttää tekstien tulkinnan taitoaan oppimisen resursseina.	Oppilas arvioi tekstien vaikutuskeinoja.

			tekstien tulkinta	tekstejä tu- tuissa tilan- teissa. Oppilas esit- tää niistä ky- symyksiä ja mielipiteitä yhdessä mui- den kanssa ja itsenäisesti.	Oppilas tekee teksteistä pää- telmiä ja esittää niiden sisällöstä perusteltuja mielipiteitä.	Oppilas arvioi tekstejä ja tekee tekstistä päätel- miä ja kriittisiä kysymyksiä. Oppilas ymmär- tää, että muut tekstit vaikutta- vat tekstin tul- kintaan.	Oppilas ha- vainnoi teks- tien sellaisia merkityksiä, joita ei sanota suoraan, kuten tekstin ajatus- kulkua, asen- teita ja näkö- kulmia. Oppilas tul- kitsee, miten muut tekstit vaikuttavat tekstin merki- tyksiin.
Tekstien tuottaminen							
T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä	S3	Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä. Hän käyttää kertovia, kuvaavia ja kantaa ottavia tekstejä omien tekstien malleina ja lähteinä.	Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa	Oppilas tuottaa rakenteeltaan, kieleltään ja sisällöltään yksinkertaisia ja konkreettisia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas suunnittelee ja tuottaa tekstejä eri aihepiireistä mallien avulla itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas ottaa vastaan palautetta teksteistään. Oppilas tuottaa tekstilajiltaan tunnistettavia tekstejä, mutta tekstilajipiirteiden hyödyntäminen on rajallista.	Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisesti.	Oppilas tuottaa itsenäisesti tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä monipuolisesti. Oppilas käyttää myös muita tekstejä omientekstien lähteinä.
T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissatarvittavan sanaston ja kielipillisten rakenteiden hallintaa	S3	Oppilas noudattaa kirjoittamisessaan teksteissä yleiskielen normeja ja hyödyntää tekstilajille tyypillistä sanastoa ja kielipillisiä rakenteita. Hän sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa tekstejä tutuista aihepiireistä. Teksti voi olla epäkoherenttia, verrattain hankalasti luettavaa ja sanastoltaan hyvin rajallista. Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Oppilas kirjoittaa ymmärrettäviä tekstejä kielipillisistä puutteista huolimatta. Sanasto voi olla vielä suppeaa. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on horjuvaa.	Oppilas kirjoittaa koherentteja tekstejä ja käyttää niissä tarkoituksenmukaista sanastoa ja rakenteita. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on melko vakiintunutta. Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Oppilas kirjoittaa sisällöllisesti ja kielellisesti monipuolisia tekstejä. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vakiintunutta.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen							
T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	Oppilas kiinnostuu kielen ilmiöistä. Hän tunnistaa kielen rakenteita ja hyödyntää muodollista ja epämuodollista kieltä kielenkäytön resursseina sekä kielen tyyli- piirteitä ja sävyjä. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas tunnistaa, että kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas tunnistaa kirjoitetun ja puhutun kielen eroja. Oppilas hahmottaa lauserajat ja tunnistaa verbin lauseenkeskuksena.	Oppilas pohtii tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa. Oppilas tunnistaa muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien välisiä eroja. Oppilas osaa jakaa lauseen rakennosiinsa.	Oppilas havainnoi ja erittelee tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä tarkoituksenmukaisen käsitteiden avulla. Oppilas ymmärtää muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien vaihtokutsia. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.	Oppilas tekee päätelmiä tekstien kielellisistä ja tekstuaalisista piirteistä. Oppilas hyödyntää kielenkäytösäännön muodollista ja epämuodollista kieltä. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen vaikutuksen merkitysten rakentamiseen tekstissä.
T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailman kirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin	S4	Oppilas lukee ja tulkitsee suomenkielistä kirjallisuutta, erityisesti suomalaista nykykirjallisuutta. Hän tutustuu suomalaisen kirjallisuuden päävaiheisiin ja niiden yhteyksiin maailman kirjallisuuteen sekä ymmärtää kirjallisuuden lajin ja muiden tekstien vaikutuksen teokseen.	Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus	Oppilas lukee lyhyitä, helpotajaisia suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä. Oppilas erottaa fiktiivisen tekstin muista teksteistä. Oppilas hahmottaa, että eri aikoina on kirjoitettu erilaisia tekstejä. Oppilas tunnistaa mallien avulla tekstien välisiä yhteyksiä.	Oppilas lukee suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä ja keskustelee lukukokemuksestaan muiden kanssa. Oppilas on tutustunut joihinkin suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita edustaviin teksteihin. Oppilas tuntee joitakin kirjallisuuden lajeja ja kuvailee vähintään yhtä niistä. Oppilas tunnistaa, mihin lajiin teksti kuuluu.	Oppilas lukee suomenkielisiä kirjoja ja erittelee lukukokemustaan. Oppilas osaa nimetä suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita. Oppilas osaa eritellä kirjallisuuden lajien piirteitä lukemastaan tekstistä.	Oppilas lukee monipuolisesti suomen kielistä kirjallisuutta ja analysoi lukemaansa keskustelemalla ja kirjoittamalla. Oppilas tuntee suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita ja niiden yhteyden eurooppalaisiin virtauksiin.
T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään, erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan	S4	Oppilas ymmärtää kielellisesti ja kulttuurisesti monimuotoisen koulun ja yhteiskunnan merkityksen. Hän tunnistaa kulttuurisia eroja ja samankaltaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden	Kulttuurisen tietoisuuden kehittyminen	Oppilas tietää, että jokainen yhteiskunta on monikielinen ja kulttuurisesti monimuotoinen.	Oppilas tunnistaa yksilön ja lähiympäristön monikielisyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta.	Oppilas erittelee yhteiskunnan monikielisyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta.	Oppilas esittää näkemyksiä kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkin-

kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta		kulttuurisidonnaisuutta.		Oppilas tunnistaa ja osaa kuvata kulttuurisia kytöksiä omassa elämässään.	Oppilas monipuolistaa kulttuurisia kokemuksiaan ja osaa kertoa niistä.	Oppilas osaa eritellä kulttuurisia kokemuksiaan. Oppilas tekee havaintoja siitä, että kulttuuri, yksilöiden toiminta ja erilaisen ryhmien muodostumisen vaikuttavat toisiinsa.	tyksestä itselleen ja yhteiskunnalle. Oppilas osallistuu aktiivisesti yhteisten kulttuuristen kokemusten luomiseen.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena							
T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielen oppijana, näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimis- tyylejä ja -tapoja sekä oppimaan muilta	S5	Oppilas vahvistaa myönteistä käsitystä itsestään kielenoppijana ja kielen käyttäjänä. Hän vertailee ja hyödyntää erilaisia oppimisen tapoja itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa.	Oman kielenoppimisen kehittäminen	Oppilas tekee havaintoja kielenoppimisestaan ja omista oppimisen tavoistaan.	Oppilas tunnistaa vahvuuksiinsa ja kehittämiskohteitaan kielenoppijana ja kielen käyttäjänä sekä asettaa itselleen oppimistavoitteita.	Oppilas kehittää kielenoppimis-taitojaan ja hyödyntää monipuolisesti ympäristöään kielenoppimisen resurssina.	Oppilas asettaa itselleen haasteellisia oppimistavoitteita ja edistää yhteistä oppimista.
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	S5	Oppilaan kielitaito kehittyy arkikielestä kohti tiedonalojen kieltä.	Abstraktin kielen rakentuminen	Oppilas käsittelee eri tiedonalojen aiheita arkikielellä.	Oppilas ymmärtää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti melko vaativaa kieltä vahvan kontekstin tuella.	Oppilas ymmärtää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti vaativaa kieltä, mutta tarvitsee kontekstin tukea.	Oppilas tuntee abstraktin kielen keinot ja käyttää niitä tekstien tulkinassa.
T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja sekä oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	S5	Oppilas käyttää taroituksenmukaisia tiedonhankintakeinoja tekijänoikeuksia noudattaen. Hän suunnittelee, jäsentelee ja arvioi omaa työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä.	Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsenteleminen ja arvioiminen	Oppilas etsii yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan. Oppilas suunnittelee ja arvioi työskentelyään vain vähän.	Oppilas etsii tietoa tutuista tai annetuista lähteistä, mutta käsittelee tietoa toistaen. Oppilas arvioi omaa työskentelyään.	Oppilas etsii tietoa eri lähteistä sekä suunnittelee, jäsentelee ja arvioi työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä. Oppilas tuo oman panoksensa yhteiseen työskentelyyn.	Oppilas etsii ja yhdistelee monipuolisesti eritietolähteiden tietoa vertaillen ja tiedon luotettavuutta arvioiden. Oppilas edistää tavoitteellisesti yhteistä työskentelyä.

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa

Sisältöalueet

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan

Sisältöalueet

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat

Sisältöalueet

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä

Sisältöalueet

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen

Sisältöalueet

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

T6 ohjata oppilasta päättävään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan

Sisältöalueet

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

T7 innostaa oppilasta edistämään käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä

Sisältöalueet

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita

Sisältöalueet

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta

Sisältöalueet

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia.

Sisältöalueet

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Sisältöalueet

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria

Sisältöalueet

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita

Sisältöalueet

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa

Sisältöalueet

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä

Sisältöalueet

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Kannustetaan ja kehoitetaan oppilaita käyttämään suomen kieltä suullisesti mahdollisimman paljon ja usein.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanat ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Pyritään oppilaan kielitaito huomioon ottaen siihen, että lukuvuoden aikana tulisi luettaa useitakin kokonaisteoksia.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella. Oppilaat myös kirjoittavat puhtaaksi tekstejään.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lause-tyypit, nominien ja verbien taiputus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuviin ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osaitaitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa

Sisältöalueet

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutustaidot	Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteissa rakentavasti.

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen on osa työskentelyä ja koulun arkea koko lukuvuoden ajan. Kulttuurisia vuorovaikutustaitoja koulun arjessa ja juhlassa opetetaan aktiivisesti osana koulun toimintaa kaikilla vuosiluokilla. Tavoitteena on, että oppilas oppii noudattamaan yleisiä suullisesti annettuja ohjeita koulutilanteessa ja rohkeasti ilmaisemaan itseään puhumalla. Oppilaan tulisi myös oppia selviytymään kulttuurisidonnaisista puheviestintätilanteista käyttämällä sopivia fraasi-ilmauksia.

T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja

Sisältöalueet

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ymmärtää muodollisia puhetilanteita, opetuspuhetta ja mediaa.

S2-oppitunneilla mahdollistuu pienehkössä ryhmässä esimerkiksi se, että oppilas voi olla enemmän äänessä ja puhua suomea opettajan ja toisten oppilaiden kanssa. Tavoitteena onkin, että oppilas rohkaistuu puhujana ja

voi työskennellä aktiivisesti tunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyä koko lukuvuoden ajan ja kaikilla vuosiluokilla.

T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa

Sisältöalueet

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas tuottaa ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä, tuntee pääosin kirjoitetun kielen perussäännöt ja soveltaa niitä kirjoittaessaan.

Tavoitetta arvioidaan S2-kirjoitelmissa, mutta kirjoitetun kielen normien noudattamista opetetaan sovellettavaksi muihinkin aineisiin liittyvissä teksteissä. On myös mahdollista, että muutkin kuin S2-opettaja puuttuvat selkeisiin kielenvastaisuuksiin esimerkiksi kokeiden esseevastauksissa. Niissä eivät kielivirheet kuitenkaan muuten ymmärrettävässä vastauksessa alenna pistemäärää.

T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samankaltaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta

Sisältöalueet

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla kulttuurin monimuotoisuutta ja perustella yhteiskunnan monikielisyyden merkitystä.

Tavoitetta ei erikseen arvioida, mutta on toivottavaa, että oppilaalle kehittyy myönteinen kuva itsestään osana suomalaista kouluyhteisöä ja myös osana yhteiskuntaa jo perusopetuksen alkuvaiheessa.

T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta

Sisältöalueet

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Viestijäkuvan kehittyminen ja oman kielenoppimisen reflektointi	Viestijäkuvan kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilas tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa kielenoppijana ja osaa asettaa itselleen oppimistavoitteita.

Suomi toisena kielenä -oppiaineessa arvioidaan jatkuvaa näyttöä ja tuntiaktiivisuutta kaikkien tavoitteiden kohdalla kaikilla vuosiluokilla. Viestijäkuvan kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. On toivottavaa, että oppilas tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa kielenoppijana ja osaa asettaa itselleen oppimistavoitteita.

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla

Sisältöalueet

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Eri tiedonalojen kielen havainnointi	Oppilas tunnistaa eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.

Tavoitetta ei erikseen arvioida, mutta se on osana työskentelyaktiivisuutta. Kannustetaan oppilasta esimerkiksi käyttämään sankakirjaa oppitunneilla, jotta hänen sanavarastonsa karttuu.

T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä

Sisältöalueet

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa monipuolisesti eri lähteistä sekä pystyy suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan työskentelyään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Opetellaan esimerkiksi pääajatuksen, avainsanojen ja tärkeiden yksityiskohtien etsiminen teksteistä. Tutkittavana voi olla esimerkiksi reaaliaineessa parhaillaan käsiteltävä teksti, jonka avulla opetetaan oppilas lukemaan oppikirja-aukeaman tekstikokonaisuutta siten, että hän osaa hyödyntää myös kuvat teksteineen sekä erilaiset taulukot.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuoliossa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Kaikilla luokka-asteilla harjoittelun kohteena ovat monipuoliset vuorovaikutustilanteet, joissa esimerkiksi osallistutaan keskusteluun tutuista aiheista, kuten perheestä, harrastuksista, koulusta tai ikäryhmälle sopivista ajankohtaisista aiheista. Yritetään saada oppilaat käyttämään suomen kieltä mahdollisimman paljon joka tilanteessa. Tehtävinä eri luokka-asteilla voivat olla esimerkiksi perustellun mielipiteen suullinen esittäminen, lyhyen esitelmän pitäminen, kirjan tai elokuvan juonen suullinen selostaminen. Ääneen lukeminen on tärkeä, keskeinen työtapana kaikilla luokka-asteilla.

S3 Tekstien tuottaminen

Kirjoittamista harjoitellaan jatkuvasti sekä käsin että koneella. Jos oppilas ei aluksi pysty tuottamaan itsenäistä tekstiä, hän voi kopioida esimerkiksi oppikirjatekstiä. Harjoitellaan kirjoittamaan ikätason mukaisia lyhyitä tekstejä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

Kielioppiasioista kerrataan sanaluokat ja niiden taivutus sekä tarpeen mukaan verbi- ja nimityypppejä. Tutustutaan erilaisiin tekstilajeihin ja opetellaan monilukutaitoa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa

Sisältöalueet

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutustaidot	Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteissa rakentavasti.

Tavoitetta voidaan arvioida esimerkiksi siten, että oppilas kirjoittaa perustellun mielipiteen tai pitää pienen vaikuttamaan pyrkivän puheen.

T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja

Sisältöalueet

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ymmärtää muodollisia puhetilanteita, opetuspuhetta ja mediaa.

On toivottavaa, että oppilaan taito ymmärtää muodollisia puhetilanteita, opetuspuhetta ja mediaa vahvistuu. Tavoitetta voidaan arvioida esimerkiksi siten, että oppilas kertoo tarinan tai selostaa elokuvan juonen.

T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen

Sisältöalueet

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Esiintymistaidot	Oppilas osaa valmistella itsenäisesti esityksen ja osaa esiintyä ja ilmaista itseään tilanteen mukaisesti.

Oppilas osaa valmistella itsenäisesti esityksen ja osaa esiintyä ja ilmaista itseään tilanteen mukaisesti. Tavoitteena on, että oppilas rohkaistuu käyttämään suomen kieltä entistä enemmän myös muussa kuin arkipuheessa ja pintasujuvuuden lisäksi kielitaito monipuolistuu.

T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella

Sisältöalueet

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Tekstilajitaidot tekstien tulkinnassa	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti ja tunnistaa tekstilajeja. Oppilas osaa kuvailla kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoitusperiä.

Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti ja tunnistaa tekstilajeja. Oppilas osaa kuvailla kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoitusperiä. Tekstit valitaan oppilaan ikä- ja kielitaitotason mukaan.

T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä

Sisältöalueet

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa	Oppilas hyödyntää tekstien kirjallisessa ja suullisessa tuottamisessa tietoa kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteistä.

Oppilas hyödyntää tekstien kirjallisessa ja suullisessa tuottamisessa tietoa kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteistä. Tavoitteena on, että oppilas tutustuu monenlaisiin kielitaitotasolleen sopiviin tekstilajeihin.

T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa

Sisältöalueet

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas tuottaa ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä, tuntee pääosin kirjoitetun kielen perussäännöt ja soveltaa niitä kirjoittaessaan.

Kirjoittamistaitoa vahvistetaan, harjoitellaan ja arvioidaan koko vuosiluokan ajan. Tavoitteena on, että oppilas oppii kirjoittamaan yleiskielisesti yhä vähemmän virhein. Oikeinkirjoituksen sääntöjä pyritään vahvistamaan runsaalla harjoittelulla.

T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Sisältöalueet

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtii niiden merkityksiä ja osaa kuvailla eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.

Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtii niiden merkityksiä ja osaa kuvailla eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja. Oppilas tunnistaa puhe- ja kirjakielen eroavaisuuksia.

T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta

Sisältöalueet

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla kulttuurin monimuotoisuutta ja perustella yhteiskunnan monikielisyyden merkitystä.

Tavoitteena on, että oppilas tutustuu kulttuuriin ja sen monimuotoisuuteen mahdollisimman monen kanavan kautta. Tavoitetta ei arvioida, mutta sen tavoitteluun kannustetaan.

T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta

Sisältöalueet

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Viestijäkuvan kehittyminen ja oman kielenoppimisen reflektointi	Viestijäkuvan kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilas tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa kielenoppijana ja osaa asettaa itselleen oppimistavoitteita.

Tavoitteena on, että oppilaalle alkaa muodostua realistinen käsitys omasta kielitaidostaan. Oppilaan tulisi oppia ymmärtämään pääasiat ikätason mukaisista, erilaisista lyhyistä teksteistä sekä omaksua lukustrategioita, joilla helpotetaan luetun ymmärtämistä.

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla

Sisältöalueet

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Eri tiedonalojen kielen havainnointi	Oppilas tunnistaa eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.

S2-oppitunneilla tuetaan opiskelun, eri oppiaineiden, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta tärkeiden yleiskielisten tekstien lukemista ja analysointia käyttäen apuna eri medioita. Oppilaiden sana- ja käsitevarastoa laajennetaan esimerkiksi siten, että tutkitaan reaaliaineiden oppikirjatekstejä, joita voidaan avata vaikkapa erilaisten kaavioiden, kuvien ja käsitekarttojen avulla. Samalla voidaan tehdä oppiainerajat ylittävää koulutyötä, joka tukee aineen ja suomen kielen oppimista.

T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä

Sisältöalueet

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa monipuolisesti eri lähteistä sekä pystyy suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan työskentelyään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Tavoitetta voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten projekti- ja ryhmätöiden osana. S2-oppilaat voivat toimia omana ryhmänään ja toisaalta äidinkielisten oppilaiden ryhmissä.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuoliossa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puheesityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan erityisesti kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti. Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyyllilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa

Sisältöalueet

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutustaidot	Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteissa rakentavasti.

Tavoitetta ei arvioida, mutta oppilaan toivotaan oppivan käyttämään puheessaan laajahkoa sanastoa sekä yleisimpiä fraaseja ja idiomeja. Oppilaan tulisi pystyä myös huoletta osallistumaan valmistautumatta keskusteluun tutuista tai ajankohtaisista aiheista.

T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja

Sisältöalueet

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ymmärtää muodollisia puhetilanteita, opetuspuhetta ja mediaa.

Oppilas ymmärtää muodollisia puhetilanteita, opetuspuhetta ja mediaa.

T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen

Sisältöalueet

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Esiintymistaidot	Oppilas osaa valmistella itsenäisesti esityksen ja osaa esiintyä ja ilmaista itseään tilanteen mukaisesti.

Oppilas osaa valmistella itsenäisesti esityksen ja osaa esiintyä ja ilmaista itseään tilanteen mukaisesti. Oppilaan tulisi tässä vaiheessa kyetä kuvailemaan kokemuksiaan ja vaikutelmiaan hyvin ymmärrettävästi ja rohkeasti.

T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kielipillisten vihjeiden perusteella

Sisältöalueet

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Tekstilajitaidot tekstien tulkinassa	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti ja tunnistaa tekstilajeja. Oppilas osaa kuvailla kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituseriä.

Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti ja tunnistaa tekstilajeja. Oppilas osaa kuvailla kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituseriä.

T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä

Sisältöalueet

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tulkinta	Oppilas osaa tehdä tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä.

Tavoitteena on monilukutaidon kehittyminen entistä paremmaksi. Oppilaan tulisi pystyä lukemaan erilaisia muutaman sivun pituisia tekstejä tutuista aiheista ja eri kouluaineista. Hänen pitäisi kyetä etsimään tekstien pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia. Oppilaan olisi hyvä myös kehittyä kriittiseksi lukijaksi.

T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä

Sisältöalueet

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa	Oppilas hyödyntää tekstien kirjallisessa ja suullisessa tuottamisessa tietoa kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteistä.

Tavoitteena on, että oppilas hyödyntää tekstien kirjallisessa ja suullisessa tuottamisessa tietoa kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteistä. Tavoitetta arvioidaan erilaisissa kirjoitustehtävissä.

T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa

Sisältöalueet

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas tuottaa ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä, tuntee pääosin kirjoitetun kielen perussäännöt ja soveltaa niitä kirjoittaessaan.

Yhdeksänteen luokkaan mennessä S2-oppilaiden kanssa opetellaan tarpeen mukaan:

- sanaluokat ja niiden taivuttaminen, verbi- ja nominityyppejä tarpeen mukaan
- suomen kielen peruslausetyypit, lauseenjäsennystä
- rektio, synonyymit
- vokaaliharmonia ja astevaihtelu
- puhutun ja kirjoitetun kielen ero
- kielenhuollon perusasiat

Se, missä vaiheessa ja miten tarkasti kutakin kielioppi- ja kielenhuoltoasia opiskellaan, riippuu oppilaan kielitaitotasosta. Oppilaan tulisi pystyä tuottamaan ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä. Hänen tulisi tuntea pääosin kirjoitetun kielen perussäännöt ja osata soveltaa niitä kirjoittaessaan.

T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Sisältöalueet

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtii niiden merkityksiä ja osaa kuvailla eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.

Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtii niiden merkityksiä ja osaa kuvailla eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja. Oppilaan tulisi osata myös vaihdella lukutapaansa tilanteen ja tekstin mukaan.

T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin

Sisältöalueet

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus	Oppilas tuntee suomalaista kirjallisuutta, osaa nimetä sen tärkeimpiä vaiheita ja sen yhteyksiä maailmankirjallisuuteen.

Oppilas tuntee suomalaista kirjallisuutta, osaa nimetä sen tärkeimpiä vaiheita ja sen yhteyksiä maailmankirjallisuuteen. Tavoitteena on, että oppilas pystyy lukemaan muunkin kuin selkokielisen suomenkielisen kokonaisteoksen.

T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta

Sisältöalueet

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla kulttuurin monimuotoisuutta ja perustella yhteiskunnan monikielisuuden merkitystä.

Oppilas osaa kuvailla kulttuurin monimuotoisuutta ja perustella yhteiskunnan monikielisuuden merkitystä.

T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta

Sisältöalueet

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Viestijäkuvan kehittyminen ja oman kielenoppimisen reflektointi	Viestijäkuvan kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilas tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa kielenoppijana ja osaa asettaa itselleen oppimistavoitteita.

Peruskoulun päättövaiheessa S2-oppilaalle on toivottavasti muodostunut realistinen käsitys omasta suomen kielen taidostaan. Tavoiteltavaa on myös se, että oppilas suhtautuu myönteisesti kielitaidon kehittämiseen edelleen, jotta toisen asteen opiskelu onnistuu.

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla

Sisältöalueet

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Eri tiedonalojen kielen havainnointi	Oppilas tunnistaa eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.

Oppilas tunnistaa eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Tavoitteena on, että oppilaan kielitaitotaso mahdollistaa toisen asteen opinnot.

T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä

Sisältöalueet

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion "hyvä" / arvosanan 8 osaaminen
Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa monipuolisesti eri lähteistä sekä pystyy suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan työskentelyään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Oppilas osaa etsiä tietoa monipuolisesti eri lähteistä sekä pystyy suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan työskentelyään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja

hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina.

S2 Tekstien tulkitseminen

Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta, jos oppilaan kielitaitotasoa on riittävä tähän. Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä. Voidaan tehdä luetun ymmärtämistehtäviä eri alojen ja oppiaineiden tekstejä hyväksi käyttäen ja siten soveltaa aineiden välistä yhteistyötä.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti. Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyyllilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat. Harjoitellaan omista kirjoitelmista saadun palautteen vastaanottamista.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä eri medioiden avulla.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään oman oppimisen tukena ja kannustetaan edelleen sanakirjan käyttöön. Kannustetaan oppilasta harjoittelemaan suomen kieltä aktiivisesti. Rohkaistaan keskustelemaan suomeksi mahdollisimman paljon ja usein sekä käyttämään lukemista viihteenä ja tiedon etsimisen keinona.

10.3. Toinen kotimainen kieli

10.3.1. Ruotsin kieli, A-oppimäärä, Vuosiluokka 6-9

Ruotsin kieli, A-oppimäärä

Vuosiluokalla 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

A2-kielen vuosiviikkotuntien jakamisessa eri vuosiluokille ei ole 6. vuosiluokan nivelvaihetta.

Vuosiluokilla 6-9 oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3–6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Ruotsin kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun ruotsin kielellä eri oppiaineissa.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun/musiikin, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Vuosiluokilla 7-9 teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen A-oppimäärässä

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa oppilaalla on mahdollisuus tarvittaessa saada erityisopettajan opetusta joko samanlais- tai rinnakkaisopetuksena. Tuen tarpeesta ja sen toteutuksesta päättävät aineenopettaja ja erityisopettaja yhdessä.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin A-oppimäärässä vuosiluokalla 6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Ruotsin A-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolustusta varten opettaja käyttää ruotsin A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut ruotsin A-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin A-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkitustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa suoritetaan väli- ja lukuvuosiarviointi 6. luokalla vuosiviikkotuntimäärän mukaisesti, kaksi kertaa lukuvuodessa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa ruotsin kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan ruotsin kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin kielen A-oppimäärän oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa suoritetaan vuosiviikkotuntimäärän mukaisesti 7.-8. luokalla lukuvuosiarvioinnin lisäksi väliarviointi ja 9. vuosiluokalla vain lukuvuosiarviointi.

Poikkeuksena lukuvuoden 2025-2026 aikana annetaan väli- ja lukuvuosiarviointi 9. vuosiluokan aikana.

Työskentelyn arviointikriteerit

Työskentelystä annetaan arvosana 6. luokalla vuosiviikkotuntimäärän mukaisesti väli- ja lukuvuosiarvioinnin yhteydessä, kaksi kertaa lukuvuodessa. Työskentelystä annettava arvosana nostaa, vahvistaa tai laskee arvosanaa, jonka oppilas saisi pelkkien koearvosanojen perusteella.

Erinomainen

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä kohtaan on erittäin myönteinen.
- Oppilaan työskentely on lähes aina arvosanan Hyvä kriteerien mukaista.
- Oppilaalle ei tarvitse huomauttaa tuntityöskentelystä tai muiden aineeseen liittyvien tehtävien laiminlyönnestä.
- Oppilas tukee ja auttaa tarvittaessa muita oppilaita ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa.

Kiitettävä

- Oppilaalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan Hyvä kohdalla.

Hyvä

Oppilas noudattaa useimmiten seuraavia hyvän arvosanan kriteereihin kuuluvia asioita. Näistä asioista hänelle ei yleensä tarvitse huomauttaa.

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä ja opiskelua kohtaan on myönteinen.
- Oppilas on valmistautunut oppitunneille tuomalla tarvittavat välineet mukanaan ja tekemällä annetut kotiläksyt.
- Oppilas seuraa opetusta ja tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan.
- Oppilas osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmässä. Pari- ja ryhmätöissä hän tekee oman osuutensa, mutta tuntee myös vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja niiden loppuun suorittamisesta.
- Oppilas osoittaa osaamisensa viittaamalla.
- Oppilas pyytää tarvittaessa apua ja osaa ottaa neuvoja vastaan. Hän muuttaa työskentelyään saamiensa ohjeiden pohjalta.
- Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän antaa muille työrauhan eikä tee opiskelua häiritseviä asioita. Hän myös noudattaa turvallisuusohjeita.

Tyydyttävä

- Oppilaalla on melko usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa.

Välttävä

- Oppilaalla on hyvin usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa, mutta hän on kuitenkin pääsääntöisesti läsnä kaikilla oppitunneilla.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lähiympäristön, Suomen ja Pohjoismaiden kielellisestä ja kulttuurisesta runsaudesta sekä suomen ja ruotsin asemasta kansalliskielinä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii tunnistamaan lähiympäristönsä ja Pohjoismaiden kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen aseman ja merkityksen kansalliskielinä. Hän oppii ruotsin kielen merkityksestä avainkielenä pohjoismaisiin kieliin ja kulttuureihin.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan ruotsin ja muiden pohjoismaisten kielten ja kulttuurien piirteisiin ja sukulaisuussuhteisiin. Vertaillaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa.

Hankitaan tietoa ja keskustellaan Suomen kansalliskielistä ja vähemmistökielistä sekä niiden merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Suomen ja Pohjoismaiden kielellisen ja kulttuurisen ympäristön sekä suomen ja ruotsin kielen aseman ja merkityksen tunteminen Suomessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet ja hänen lähiympäristössään käytettyjä kieliä. Oppilas osaa antaa esimerkin suomenruotsalaiseen ja pohjoismaiseen kulttuuriin kuuluvasta asiasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa Suomen kansalliskielistä ja hänen lähiympäristössään ja Pohjoismaissa käytetyistä kielistä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä suomenruotsalaiselle ja pohjoismaiselle kulttuurille tyypillisistä asioista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa taustatekijöistä, jotka vaikuttavat siihen, miksi Suomessa puhutaan ruotsia, sekä siitä, mitä muita pohjoismaisia kieliä on ja missä niitä puhutaan. Oppilas osaa kertoa suomenruotsalaiselle ja pohjoismaisille kulttuureille tyypillisistä asioista. Oppilas osaa kertoa, missä maissa tulee ymmärretyksi ruotsin kielellä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen asemasta Suomessa. Oppilas osaa kuvailla Pohjoismaiden kielellistä moninaisuutta. Oppilas osaa vertailla suomenruotsalaiselle ja pohjoismaisille kulttuureille tyypillisiä asioita. Oppilas osaa kertoa, mihin tarvitsee ruotsin kieltä tulevaisuudessa.

Paikallinen tarkennus

Oppilas voi osoittaa hallitsevansa tavoitteen tuntityöskentelyllään ja mahdollisesti esimerkiksi kokeissa.

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Hän oppii kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan ruotsin ja muiden pohjoismaisten kielten ja kulttuurien piirteisiin ja sukulaisuussuhteisiin. Vertaillaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa.

Hankitaan tietoa ja keskustellaan Suomen kansalliskielistä ja vähemmistökielistä sekä niiden merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii tunnistamaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyään.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan ruotsin ja muiden pohjoismaisten kielten ja kulttuurien piirteisiin ja sukulaisuussuhteisiin. Vertaillaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa.

Hankitaan tietoa ja keskustellaan Suomen kansalliskielistä ja vähemmistökielistä sekä niiden merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Kielellinen päättely

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä jonkin yhtäläisyyden ja jonkin eron ruotsin kielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhtäläisyyksistä ja eroista ruotsin kielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa yhtäläisyyksistä ja eroista ruotsin kielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa nimetä joitakin kielellistä päättelyä tukevia strategioita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla yhtäläisyyksiä ja eroja ruotsin kielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa käyttää sopivia kielellistä päättelyä tukevia strategioita.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa tavoitetta arvioidaan soveltuvin osin osana työskentelyn arviointia.

T4 ohjata oppilasta löytämään ruotsinkielistä aineistoa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii löytämään ja valitsemaan itselle sopivaa ja kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan ruotsin ja muiden pohjoismaisten kielten ja kulttuurien piirteisiin ja sukulaisuussuhteisiin. Vertaillaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa.

Hankitaan tietoa ja keskustellaan Suomen kansalliskielistä ja vähemmistökielistä sekä niiden merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Ruotsinkielisen aineiston löytäminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin itselleen sopivasta ruotsinkielisestä aineistosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä itseään kiinnostavista ruotsinkielisistä aineistoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa ruotsinkielisistä aineistoista, jotka ovat hänelle sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla ruotsinkielisiä aineistoja, jotka ovat hänelle sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa oppilaita kannustetaan etsimään itseään kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa. Tavoitetta arvioidaan soveltuvin osin osana työskentelyn arviointia.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii kertomaan ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan sekä tekemään yhteistyötä ja toimimaan ryhmässä muita kannustaen.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Ohjataan oppilaita huomaamaan ruotsin kieli ympärillään. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten

uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja ja tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ruotsin kielen opiskelun tavoitteista kertominen ja ryhmässä toimiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä jonkin tavoitteen ruotsin kielen opiskelulle. Oppilas osallistuu toisinaan ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä kannustavasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan ja siitä, kuinka hän työskentelee saavuttaakseen tavoitteensa. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä monipuolisesti ja kannustavasti.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa tavoitetta arvioidaan soveltuvin osin osana työskentelyn arviointia. Oppilasta ohjataan itsearviointiin.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilla, millaiset tavat oppia kieliä sopivat kullekin parhaiten

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Hän oppii eri tapoja oppia kieliä sekä hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ruotsin kielen taitonsa kehittämisessä ja käyttämään ruotsin kielen taitoaan rohkeasti.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Ohjataan oppilaita huomaamaan ruotsin kieli ympärillään. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja ja tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta ja sopivien kielen oppimistapojen löytäminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ottaa ohjattuna jonkin verran vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsin kieltä ja muita kieliä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa jonkin verran vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsin kieltä ja muita kieliä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ottaa melko paljon vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää useita oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsin kieltä ja muita kieliä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ottaa paljon vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa oppiakseen ruotsin kieltä ja muita kieliä.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa tavoitetta arvioidaan soveltuvien osien osana työskentelyn arviointia. Oppilasta ohjataan käyttämään vähintään oppikirjaan liittyvää puhelinsovellusta oman opiskelun tukena.

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii viestimään suullisesti ja kirjallisesti eri viestintätilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan ruotsia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ruotsinkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä ja me Suomessa ja Ruotsissa. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään ruotsinkielistä aineistoa ympäristöstä, verkosta, kirjastosta, jne. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomen kielestä poikkeavat foneettiset merkit ja niiden ääntäminen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1: Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2: Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa harjoitellaan 6. luokalla itsestä, omista vahvuuksista ja vapaa-ajan vietosta kertomista. Harjoitellaan esimerkiksi tapaturmiin, matkustamiseen, viestintään ja kesänviettoon liittyvää sanastoa ja viestintää. Vuorovaikutuksen arviointi on jatkuvaa. Tavoitetta voidaan arvioida myös erilaisin suullisin/kirjallisin tehtävin/kokein/projektein/esitelmin.

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita eri viestintätilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan ruotsia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ruotsinkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä ja me Suomessa ja Ruotsissa. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään ruotsinkielistä aineistoa ympäristöstä, verkosta, kirjastosta, jne. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomen kielestä poikkeavat foneettiset merkit ja niiden ääntäminen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1: Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2: Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdysin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin eikielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa viestintästrategioiden käytön arviointi on jatkuvaa. Tavoitetta voidaan arvioida myös soveltuvien osin työskentelyn arvioinnissa sekä erilaisin suullisin/kirjallisin tehtävin/kokein/projektein/esitelmin.

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii käyttämään ruotsin kielelle ja kielialueen kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan ruotsia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ruotsinkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä ja me Suomessa ja Ruotsissa. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään ruotsinkielistä aineistoa ympäristöstä, verkosta, kirjastosta, jne. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomen kielestä poikkeavat foneettiset merkit ja niiden ääntäminen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1: Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2: Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.

Osaamisen kuvaus arvostalle 8	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvostalle 9	Taitotaso A2.1: Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa kohteliaan kielenkäytön osaamisen arviointi on jatkuvaa. Tavoitetta voidaan arvioida myös soveltuvin osin työskentelyn arvioinnissa sekä erilaisin suullisin/kirjallisin tehtävin/kokein/projektein/esitelmin.

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii tulkitsemaan erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan ruotsia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ruotsinkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä ja me Suomessa ja Ruotsissa. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään ruotsinkielistä aineistoa ympäristöstä, verkosta, kirjastosta, jne. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomen kielestä poikkeavat foneettiset merkit ja niiden ääntäminen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvostalle 5	Taitotaso A1.1: Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.
Osaamisen kuvaus arvostalle 7	Taitotaso A1.2: Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muuttaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvostalle 8	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1: Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa opiskellaan 6. luokalla itsestä, omista vahvuuksista ja vapaa-ajan vietosta kertovia tekstejä ja harjoitellaan näistä aiheista kertomista. Lisäksi perehdytään mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi taturmiin, matkustamiseen, viestintään ja kesänviettoon liittyvään sanastoon ja harjoitellaan viestintää näistä aiheista. Oppilasta rohkaistaan etsimään itseään kiinnostavia aihepiiriin sopivia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Oppilaan työskentelyn arviointi on jatkuvaa. Tavoitetta voidaan arvioida myös erilaisin suullisin/kirjallisin tehtävin/kokein/projektein/esitelmin.

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan ruotsia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ruotsinkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä ja me Suomessa ja Ruotsissa. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään ruotsinkielistä aineistoa ympäristöstä, verkosta, kirjastosta, jne. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomen kielestä poikkeavat foneettiset merkit ja niiden ääntäminen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1: Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä, konkreettisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa harjoitellaan 6. luokalla itsestä, omista vahvuuksista ja vapaa-ajan vietosta kertomista. Harjoitellaan esimerkiksi tapaturmiin, matkustamiseen, viestintään ja kesänviettoon liittyvää sanastoa ja viestintää. Suullisen ja kirjallisen ilmaisun arviointi on jatkuvaa. Tavoitetta arvioidaan myös erilaisin suullisin/kirjallisin tehtävin/kokein/projektein/esitelmin.

Ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan ruotsin ja muiden pohjoismaisten kielten ja kulttuurien piirteisiin ja sukulaisuussuhteisiin. Vertaillaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa.

Hankitaan tietoa ja keskustellaan Suomen kansalliskielistä ja vähemmistökielistä sekä niiden merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Ohjataan oppilaita huomaamaan ruotsin kieli ympärillään. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja ja tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa oppilasta ohjataan itsearviointiin. Lisäksi oppilas saa palautetta työskentelystään työskentelyn arvioinnin kautta kaksi kertaa lukuvuodessa 6.luokalla.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan ruotsia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ruotsinkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä ja me Suomessa ja Ruotsissa. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään ruotsinkielistä aineistoa ympäristöstä, verkosta, kirjastosta, jne. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomen kielestä poikkeavat foneettiset merkit ja niiden ääntäminen.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa harjoitellaan 6. luokalla itsestä, omista vahvuuksista ja vapaa-ajan vietosta kertomista. Harjoitellaan esimerkiksi tapaturmiin, matkustamiseen, viestintään ja kesänviettoon liittyvää sanastoa ja viestintää.

Oppiaineen tavoitteet vuosiluokka 7

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tuntemaan ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä.

Oppilas oppii tuntemaan Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa. Perehdytään yksilön kielellisiin oikeuksiin.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Kansalliskielten asemaan ja pohjoismaiseen kieli- ja kulttuuriympäristöön liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä Suomessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja niiden viralliset kielet. Oppilas osaa kertoa keskeisiä asioita ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä. Oppilas osaa kuvailla Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kielen asemaa Suomessa ja Pohjoismaissa ja maailman kielten joukossa ja pohtia kielen merkitystä yksilölle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kieltä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa pohtia ruotsin kielen asemaa kansalliskielenä ja siihen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus

Oppilas voi osoittaa hallitsevansa tavoitteen tuntityöskentelyllään ja mahdollisesti esimerkiksi kokeissa. Lahden yhteiskoulussa keskitytään 7. vuosiluokalla harrastuksiin, asumiseen, koulunkäyntiin ja ruokakulttuuriin Pohjoismaissa.

T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii löytämään ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat maailmankuvaa.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa. Perehdytään yksilön kielellisiin oikeuksiin.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen ruotsin taitoa hyödyntämällä

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää ruotsin kieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa oppilaita kannustetaan etsimään itseään kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa. Tavoitetta arvioidaan soveltuvien osien osana työskentelyn arviointia.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii löytämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan ruotsin kieltä muihin kieliin. Oppilas oppii käyttämään ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa. Perehdytään yksilön kielellisiin oikeuksiin.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kielellinen päättely

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin ruotsin kielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa esimerkkejä, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ja osaa käyttää ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä kielitaitonsa kehittämiseen.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa tavoitetta arvioidaan soveltuvin osin osana työskentelyn arviointia.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja oppii refleктоimaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa tavoitetta arvioidaan soveltuvin osin osana työskentelyn arviointia. Oppilasta ohjataan itsearviointiin. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan vertaispalautetta.

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyä luottamus itseensä kielen oppijana.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää ruotsin kielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa oppilas voi osoittaa ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtämisen osana omaa elämänsä ja kielivarannon kartuttamista osallistumalla aktiivisesti opiskelutilanteisiin, huolehtimalla kotitehtävistään, sekä osoittamalla osaamistaan erilaisissa tehtävissä ja kokeissa. Tavoitetta voidaan arvioida soveltuvin osin työskentelyn arvioinnissa.

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii toimimaan aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertonäkökulmasta, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaistamaan mielipiteitään melko vaivattomasti monenlaisissa jokapäiväisissä viestintätilanteissa.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa keskitytään 7. vuosiluokalla kertomaan mm. harrastuksista ja vapaa-ajanvietosta, omista kiinnostuksen kohteista, omasta perheestä ja ystävistä, asumisesta sekä koulunkäynnistä.

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii olemaan aktiivinen viestintätilanteissa. Oppilas oppii käyttämään viestintästrategioita.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutus-tilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin eikielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnässä eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa viestintästrategioiden käytön arviointi on jatkuva. Tavoitetta voidaan arvioida myös soveltuvien osin työskentelyn arvioinnissa tai mm. erilaisin suullisin tai kirjallisin tehtävin, kokein, projektein tai esitelmin.

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään kulttuurisesti sopivaa kieltä viestintätilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1 Oppilas osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tuttavallista eikä liian muodollista. Oppilas pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa viestinnän kulttuurisen sopivuuden arviointi on jatkuvaa. Tavoitetta voidaan arvioida myös soveltuvien osien työskentelyn arvioinnissa tai mm. erilaisin suullisin tai kirjallisin tehtävin, kokein, projektein tai esitelmin.

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Oppilas oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muuttaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen ja ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1 Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitehoksesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksen, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

Paikallinen tarkennus

Oppilaan tekstien tulkintataitojen arviointi on jatkuvaa. Tavoitetta arvioidaan myös erilaisin suullisin, auditivisin ja kirjallisin tehtävin, kokein, projektein sekä esitelmin.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertonäytelmästä, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Paikallinen tarkennus

Oppilaan tekstien tuottamistaitojen arviointi on jatkuvaa. Tavoitetta arvioidaan myös erilaisin suullisin ja kirjallisin tehtävin, kokein, projektein sekä esitelmin.

Ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa. Perehdytään yksilön kielellisiin oikeuksiin.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa harjoitellaan erilaisia tapoja opiskella kieltä ja sanastoa. Oppilaita kannustetaan oma-toimisesti hyödyntämään eri opiskelustrategioita ja ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertonäkökulmasta, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Oppiaineen tavoitteet vuosiluokka 8

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaa liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tuntemaan ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä.

Oppilas oppii tuntemaan Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa. Perehdytään yksilön kielellisiin oikeuksiin.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Kansalliskielten asemaan ja pohjoismaiseen kieli- ja kulttuuriympäristöön liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä Suomessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja niiden viralliset kielet. Oppilas osaa kertoa keskeisiä asioita ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä. Oppilas osaa kuvailla Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kielen asemaa Suomessa ja Pohjoismaissa ja maailman kielten joukossa ja pohtia kielen merkitystä yksilölle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kieltä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa pohtia ruotsin kielen asemaa kansalliskielenä ja siihen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus

Oppilas voi osoittaa hallitsevansa tavoitteen tuntityöskentelyllään ja mahdollisesti esimerkiksi kokeissa.

T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii löytämään ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat maailmankuvaa.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa. Perehdytään yksilön kielellisiin oikeuksiin.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen ruotsin taitoa hyödyntämällä

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää ruotsin kieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa oppilaita kannustetaan etsimään itseään kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa. Tavoitetta arvioidaan soveltuvien osien osana työskentelyn arviointia.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii löytämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan ruotsin kieltä muihin kieliin. Oppilas oppii käyttämään ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa. Perehdytään yksilön kielellisiin oikeuksiin.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kielellinen päättely

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin ruotsin kielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa esimerkkejä, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ja osaa käyttää ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä kielitaitonsa kehittämiseen.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa tavoitetta arvioidaan soveltuvin osin osana työskentelyn arviointia.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja oppii reflektoidaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus

Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa tavoitetta arvioidaan soveltuvin osin osana työskentelyn arviointia. Oppilasta ohjataan itsearviointiin. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan vertaispalautetta.

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielen oppijana.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää ruotsin kielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa oppilas voi osoittaa ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtämisen osana omaa elämänsä ja kielivarannon kartuttamista osallistumalla aktiivisesti opiskelutilanteisiin, huolehtimalla kotitehtävistään, sekä osoittamalla osaamistaan erilaisissa tehtävissä ja kokeissa. Tavoitetta voidaan arvioida soveltuvin osin työskentelyn arvioinnissa.

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii toimimaan aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kerto-
vistä, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutus-
tilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaise- maan mielipiteitään melko vaivattomasti monenlaisissa jokapäiväisissä viestintätilanteissa.

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii olemaan aktiivinen viestintätilanteissa. Oppilas oppii käyttämään viestintästrategioita.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kerto-
vistä, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutus-
tilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin eikielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnässä eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa viestintästrategioiden käytön arviointi on jatkuvaa. Tavoitetta voidaan arvioida myös soveltuvien osien työskentelyn arvioinnissa tai mm. erilaisin suullisin tai kirjallisin tehtävin, kokein, projektein tai esitelmin.

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään kulttuurisesti sopivaa kieltä viestintätilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertonäytelmästä, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1 Oppilas osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tuttavallista eikä liian muodollista. Oppilas pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa viestinnän kulttuurisen sopivuuden arviointi on jatkuvaa. Tavoitetta voidaan arvioida myös soveltuvien osien työskentelyn arvioinnissa tai mm. erilaisin suullisin tai kirjallisin tehtävin, kokein, projektein tai esitelmin.

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnessa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Oppilas oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertonäkökulmasta, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutus-tilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muuttaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen ja ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1 Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksen, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

Paikallinen tarkennus

Oppilaan tekstien tulkintataitojen arviointi on jatkuvaa. Tavoitetta arvioidaan myös erilaisin suullisin, auditii-visin ja kirjallisin tehtävin, kokein, projektein sekä esitelmin.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertonäkökulmasta, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkautelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Paikallinen tarkennus

Oppilaan tekstien tuottamistaitojen arviointi on jatkuvaa. Tavoitetta arvioidaan myös erilaisin suullisin ja kirjallisin tehtävin, kokein, projektein sekä esitelmin.

Ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa. Perehdytään yksilön kielellisiin oikeuksiin.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertonäkökulmasta, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Oppiaineen tavoitteet vuosiluokka 9

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaa liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tuntemaan ruotsin kansalliskielen asemaa liittyviä ilmiöitä.

Oppilas oppii tuntemaan Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa. Perehdytään yksilön kielellisiin oikeuksiin.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Kansalliskielten asemaan ja pohjoismaiseen kieli- ja kulttuuriympäristöön liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä Suomessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja niiden viralliset kielet. Oppilas osaa kertoa keskeisiä asioita ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä. Oppilas osaa kuvailla Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kielen asemaa Suomessa ja Pohjoismaissa ja maailman kielten joukossa ja pohtia kielen merkitystä yksilölle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kieltä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa pohtia ruotsin kielen asemaa kansalliskielenä ja siihen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus

Oppilas voi osoittaa hallitsevansa tavoitteen tuntityöskentelyllään ja mahdollisesti esimerkiksi kokeissa.

T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii löytämään ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat maailmankuvaa.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa. Perehdytään yksilön kielellisiin oikeuksiin.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen ruotsin taitoa hyödyntämällä

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää ruotsin kieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa oppilaita kannustetaan etsimään itseään kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa. Tavoitetta arvioidaan soveltuvien osien osana työskentelyn arviointia.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii löytämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan ruotsin kieltä muihin kieliin. Oppilas oppii käyttämään ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa. Perehdytään yksilön kielellisiin oikeuksiin.

Laja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Kielellinen päättely

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin ruotsin kielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa esimerkkejä, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ja osaa käyttää ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä kielitaitonsa kehittämiseen.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa tavoitetta arvioidaan soveltuvien osien osana työskentelyn arviointia.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja oppii reflektoidaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa tavoitetta arvioidaan soveltuvin osin osana työskentelyn arviointia. Oppilasta ohjataan itsearviointiin. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan vertaispalautetta.

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielen oppijana.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää ruotsin kielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa oppilas voi osoittaa ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtämisen osana omaa elämänsä ja kielivarannon kartuttamista osallistumalla aktiivisesti opiskelutilanteisiin, huolehtimalla kotitehtävistään, sekä osoittamalla osaamistaan erilaisissa tehtävissä ja kokeissa. Tavoitetta voidaan arvioida soveltuvin osin työskentelyn arvioinnissa. Yhdeksännellä luokalla oppilas on sisäistänyt ruotsin kielen merkityksen myös osana jatko-opintoja ja työelämää.

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii toimimaan aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutus-tilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaistamaan mielipiteitään melko vaivattomasti monenlaisissa jokapäiväisissä viestintätilanteissa.

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii olemaan aktiivinen viestintätilanteissa. Oppilas oppii käyttämään viestintästrategioita.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutus-tilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus

Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin eikielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen käyttöä tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnässä eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelevaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa viestintästrategioiden käytön arviointi on jatkuvaa. Tavoitetta voidaan arvioida myös soveltuvien osien työskentelyn arvioinnissa tai mm. erilaisin suullisin tai kirjallisin tehtävin, kokein, projektein tai esitelmin.

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään kulttuurisesti sopivaa kieltä viestintätilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertonäkökulmasta, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutus-tilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1 Oppilas osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tuttavallista eikä liian muodollista. Oppilas pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa viestinnän kulttuurisen sopivuuden arviointi on jatkuvaa. Tavoitetta voidaan arvioida myös soveltuvien osien työskentelyn arvioinnissa tai mm. erilaisin suullisin tai kirjallisin tehtävin, kokein, projektein tai esitelmin.

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Oppilas oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertonäkökulmasta, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutus-tilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muuttaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen ja ymmärtää pääasiat

	tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1 Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

Paikallinen tarkennus

Oppilaan tekstien tulkintataitojen arviointi on jatkuvaa. Tavoitetta arvioidaan myös erilaisin suullisin, auditii-visin ja kirjallisin tehtävin, kokein, projektein sekä esitelmin.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertonäkökulmasta, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Paikallinen tarkennus

Oppilaan tekstien tuottamistaitojen arviointi on jatkuvaa. Tavoitetta arvioidaan myös erilaisin suullisin ja kirjallisin tehtävin, kokein, projektein sekä esitelmin.

Ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa. Perehdytään yksilön kielellisiin oikeuksiin.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertonäkökulmasta, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

10.3.2. Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 6-9

Vuosiluokalla 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Vuosiluokilla 7-9 oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-9

Vuosiluokalla 6 tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Vuosiluokilla 7-9 tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 6-9

Vuosiluokilla 6-9 oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runko viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa oppilaalla on mahdollisuus tarvittaessa saada erityisopettajan opetusta joko samanlais- tai rinnakkaisopetuksena. Tuen tarpeesta ja sen toteutuksesta päättävät aineenopettaja ja erityisopettaja yhdessä.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 6-9

Vuosiluokalla 6 arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaismuotoja. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Ruotsin B1-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3-6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositoldistusta varten opettaja käyttää ruotsin B1-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut ruotsin B1-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin B1-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin B1-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkitustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Vuosiluokkien 7-9 arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa ruotsin kielen B1-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan ruotsin kielen B1-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T5–T9) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.3 ja A2.1 välitasoksi A1.3/A2.1 Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa suoritetaan väli- ja lukuvuosiarviointi 6. luokalla vuosiviikkotuntimäärän mukaisesti, kaksi kertaa lukuvuodessa.

Lahden yhteiskoulussa suoritetaan väli- ja lukuvuosiarviointi 7-9. luokilla vuosiviikkotuntimäärän mukaisesti, kaksi kertaa lukuvuodessa 7.-8. luokalla ja kerran lukuvuodessa 9. luokalla. Lukuvuosina 2024-2025 ja 2025-2026 arviointi annetaan 9. luokalla poikkeuksellisesti kaksi kertaa.

Työskentelyn arviointikriteerit

Työskentelystä annetaan arvosana 6. luokalla vuosiviikkotuntimäärän mukaisesti väli- ja lukuvuosiarvioinnin yhteydessä, kaksi kertaa lukuvuodessa. Työskentelystä annetaan arvosana vuosiviikkotuntimäärän mukaisesti

väli- ja lukuvuosiarvioinnin yhteydessä, kaksi kertaa lukuvuodessa 7.-8. luokalla ja kerran lukuvuodessa 9. luokalla. Lukuvuosina 2024-2025 ja 2025-2026 työskentelyn arviointi annetaan 9. luokalla poikkeuksellisesti kaksi kertaa.

Työskentelystä annettava arvosana nostaa, vahvistaa tai laskee arvosanaa, jonka oppilas saisi pelkkien koearvosanojen perusteella.

Erinomainen

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä kohtaan on erittäin myönteinen.
- Oppilaan työskentely on lähes aina arvosanan Hyvä kriteerien mukaista.
- Oppilaalle ei tarvitse huomauttaa tuntityöskentelystä tai muiden aineeseen liittyvien tehtävien laiminlyönnestä.
- Oppilas tukee ja auttaa tarvittaessa muita oppilaita ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa.

Kiitettävä

- Oppilaalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan Hyvä kohdalla.

Hyvä

Oppilas noudattaa useimmiten seuraavia hyvän arvosanan kriteereihin kuuluvia asioita. Näistä asioista hänelle ei yleensä tarvitse huomauttaa.

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä ja opiskelua kohtaan on myönteinen.
- Oppilas on valmistautunut oppitunneille tuomalla tarvittavat välineet mukanaan ja tekemällä annetut kotiläksyt.
- Oppilas seuraa opetusta ja tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan.
- Oppilas osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmässä. Pari- ja ryhmätöissä hän tekee oman osuutensa, mutta tuntee myös vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja niiden loppuun suorittamisesta.
- Oppilas osoittaa osaamisensa viittaamalla.
- Oppilas pyytää tarvittaessa apua ja osaa ottaa neuvoja vastaan. Hän muuttaa työskentelyään saamiensa ohjeiden pohjalta.
- Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän antaa muille työrauhan eikä tee opiskelua häiritseviä asioita. Hän myös noudattaa turvallisuusohjeita.

Tyydyttävä

- Oppilaalla on melko usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa.

Välttävä

- Oppilaalla on hyvin usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa, mutta hän on kuitenkin pääsääntöisesti läsnä kaikilla oppitunneilla.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

Tavoite 1 (vuosiluokka 6), ohjata oppilasta havaitsemaan, että Suomessa on kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi, ohjata oppilasta havainnoimaan ja tunnistamaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä ja tutustuttaa oppilas suomenruotsalaisen ja ruotsalaisen kulttuurin ominaispiirteisiin ja suomenruotsalaisiin ja ruotsalaisiin kieliympäristöihin sekä Pohjoismaihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii, että Suomessa on kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi.
- Oppilas oppii tunnistamaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä.
- Oppilas tutustuu suomenruotsalaisen ja ruotsalaisen kulttuurin ominaispiirteisiin ja oppii tuntemaan niiden kieliympäristöjä.
- Oppilas oppii nimeämään ruotsiksi Pohjoismaat ja pohjoismaiset kielet.

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Pohditaan, miksi Suomessa on kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi ja miksi ruotsia opiskellaan Suomessa. Tutustutaan yhdessä siihen, missä ruotsia kuulee ja näkee. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja ja yhtäläisyyksiä sekä kieliympäristöjä. Keskeisiä aiheita ovat suomenruotsalaiset ja ruotsalaiset kieli- ja kulttuuriympäristöt, Pohjoismaat ja niiden kielet. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Vahvistetaan oppilaiden kiinnostusta oppia ruotsin kieltä.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Suomen ja ruotsin kielen merkityksen tunteminen Suomessa. Kielellisten ja kulttuuristen ominaispiirteiden tunteminen suomenruotsalaisissa ja ruotsalaisissa kieliympäristöissä. Pohjoismaiden ja pohjoismaisten kielten nimeäminen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet. Oppilas osaa antaa esimerkin siitä, missä ruotsin kieltä voi kuulla ja nähdä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet sekä nimetä ruotsiksi Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, missä ruotsin kieltä voi kuulla ja nähdä. Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin suomenruotsalaisen tai ruotsalaisen kieliympäristön ja kulttuurin ominaispiirteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet sekä nimetä ruotsiksi Pohjoismaat ja pohjoismaiset kielet. Oppilas osaa antaa esimerkkejä siitä, missä ruotsin kieltä voi kuulla ja nähdä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä suomenruotsalaisen tai ruotsalaisen kieliympäristön ja kulttuurin ominaispiirteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, miksi Suomessa on kaksi kansalliskieltä sekä nimetä ruotsiksi Pohjoismaat ja pohjoismaiset kielet. Oppilas osaa kertoa, missä ruotsin kieltä voi kuulla ja nähdä. Oppilas osaa kertoa kielellisistä ja kulttuurisista ominaispiirteistä suomenruotsalaisissa tai ruotsalaisissa kieliympäristöissä.

Tavoite 2 (vuosiluokka 6), tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä sekä rohkaista tekemään havaintoja kielistä ja ohjata oppilasta huomaamaan yhtäläisyyksiä ja eroja suomen ja ruotsin kielen sekä muiden kielten välillä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään.
- Oppilas oppii havainnoimaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten välillä.
- Oppilas oppii pääättelemään sanojen ja ilmauksien merkityksiä osaamiensa kielten avulla.

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Herätellään oppilaiden kielitietoisuutta ja kehitetään oppilaan kielitietoa. Ruotsin kielen sanaston, ilmauksien ja vakiintuneiden sanontojen opiskelu kytketään oppilaiden elämään ja arkeen liittyviin tilanteisiin, jolloin kielitietoa voidaan käyttää monipuolistamaan oppilaiden kielitaitoa. Rohkaistaan oppilasta hyödyntämään hänelle entuudestaan tuttuja kieliä ruotsin kielen oppimisessa. Tarkastellaan ja verrataan ruotsin ja suomen kielen ja oppilaalle entuudestaan tuttujen kielten tärkeimpiä yhtäläisyyksiä ja eroja.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy kehittyvän kielitaidon tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.

Tavoite 3 (vuosiluokka 6), ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle, ohjata oppilasta kokeilemaan monipuolisia tapoja oppia ruotsin kieltä vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle.
- Oppilas oppii eri tapoja oppia ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja harjoittelee löytämään itselleen sopivia tapoja.
- Oppilas oppii käyttämään ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Harjoitellaan ottamaan vastuuta omasta ruotsin kielen opiskelusta. Käytetään tavoitteelliseen kielenopiskeluun ja monipuoliseen tiedonhankintaan ohjaavia työtapoja. Asetetaan tavoitteita myös yhdessä ja osallistetaan oppilaita eri tavoin oppimistilanteiden suunnittelussa. Harjoitellaan monipuolisesti eri tapoja oppia ruotsin kieltä myös tieto- ja viestintäteknologian avulla. Opetellaan löytämään itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta ja monipuolisten ruotsin kielen opiskelustrategioiden löytäminen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ottaa ohjattuna satunnaisesti vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa oppiakseen ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa usein vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja oppiakseen ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ottaa pääsääntöisesti vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää useita itselleen sopivia tapoja oppiakseen ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ottaa vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti itselleen sopivia tapoja oppiakseen ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa tavoitetta arvioidaan soveltuvin osin myös osana työskentelyn arviointia.

Tavoite 4 (vuosiluokka 6), kannustaa oppilasta ymmärtämään ruotsin kielen taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja ohjata oppilasta ruotsinkielisten toimintaympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen osana omaa oppimistaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään ruotsin kielen taidon merkityksen osana omaa kielivarantoa ja jatkuvaa oppimista.
- Oppilas oppii huomaamaan, mitä hyötyä ruotsin kielen taidosta on myös tulevaisuudessa.
- Oppilas oppii löytämään ja hyödyntämään ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä osana omaa oppimistaan.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Pohditaan ruotsin kielen osaamisen merkitystä osana jatkuvaa oppimista ja omaa kielivarantoa. Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää nyt ja tulevaisuudessa. Tutustutaan erilaisiin ruotsinkielisiin toimintaympäristöihin. Havainnoidaan ja pohditaan yhdessä, missä ruotsin kieltä käytetään sekä miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtäminen osana jatkuvaa oppimista ja kielivarantoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin siitä, missä hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, missä hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, mitä hyötyä hänelle on ruotsin kielen taidosta nyt ja tulevaisuudessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, missä hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan. Oppilas osaa kertoa, mitä hyötyä hänelle on ruotsin kielen taidosta nyt ja tulevaisuudessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, missä hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan. Oppilas osaa pohtia, mitä hyötyä hänelle on ruotsin kielen taidosta nyt ja tulevaisuudessa.

Tavoite 5 (vuosiluokka 6), ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii viestimään erilaisissa, erityisesti suullisissa viestintätilanteissa.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Vuorovaikutusta harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti monenlaisissa, rutiininomaisissa oppilaan elinpiiriin liittyvissä tilanteissa kuten tervehtiminen, kuulumiset, omasta tai jonkun toisen elämästä kertominen ja erilaiset lyhyet asiointitilanteet. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan toiminnallisesti esimerkiksi laulujen, leikkien, draaman ja pelillistämisen avulla. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso esi-A1.1, Oppilas selviytyy ohjattuna ja viestintäkumppanin tukemana jostakin kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1, Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.2, Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3, Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Tavoite 6 (vuosiluokka 6), rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita eri viestintätilanteissa ymmärtääkseen ja saadakseen viestinsä perille.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Harjoitellaan eri tapoja pyytää toistoa, hidastusta ja selvennystä puhekumppanilta sekä ei-viestinnällisiä keinoja kuten ilmeitä ja eleitä viestin perille saamiseksi. Harjoitellaan eri tapoja käyttää kompensatiostrategioita kuten kiertoilmauksia. Vahvistetaan oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso esi-A1.1, Oppilas tarvitsee erittäin paljon apukeinoja (esimerkiksi eleet, piirtäminen, sanastot, internet) osallistuessaan viestintään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1, Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.2, Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja ja osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3, Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdysin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Tavoite 7 (vuosiluokka 6), ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Harjoitellaan kohteliasta kielen käyttöä kuten erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia viestintätilanteeseen ja kulttuuriin sopivalla tavalla.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvostalle 5	Taitotaso esi-A1.1, Oppilas osaa käyttää jotakin kielelle ja kulttuurille tyypillistä, rutiininomaista kohteliaisuuden ilmausta (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen).
Osaamisen kuvaus arvostalle 7	Taitotaso A1.1, Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvostalle 8	Taitotaso A1.2, Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvostalle 9	Taitotaso A1.3, Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.

Tavoite 8 (vuosiluokka 6), rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolleen sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Sanastoa, ilmauksia ja vakiintuneita sanontoja harjoitellaan oppilaiden elämään liittyvien aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Harjoitellaan hahmottamaan kohdekielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvostalle 5	Taitotaso esi-A1.1, Oppilas ymmärtää ohjattuna vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.

Osaamisen kuvaus arvostalle 7	Taitotaso A1.1, Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.
Osaamisen kuvaus arvostalle 8	Taitotaso A1.2, Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvostalle 9	Taitotaso A1.3, Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Tavoite 9 (vuosiluokka 6), tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa puhumista ja kirjoittamista

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita.
- Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan erilaisissa luonteissa kielenkäyttötilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti kohdekielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota. Harjoitellaan hyödyntämään foneettisia merkkejä ääntämisen opettelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvostalle 5	Taitotaso esi-A1.1, Oppilas osaa ohjattuna sanoa ja kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja lauseita, jotka liittyvät esimerkiksi omaan itseen, perheeseen ja vapaa-aikaan. Oppilas ääntää joitakin sanoja ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvostalle 7	Taitotaso A1.1, Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvostalle 8	Taitotaso A1.1/A1.2, Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvostalle 9	Taitotaso A1.2, Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista.

	Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suomen perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Perusteiden teksti

Pohditaan, miksi Suomessa on kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi ja miksi ruotsia opiskellaan Suomessa. Tutustutaan yhdessä siihen, missä ruotsia kuulee ja näkee. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja ja yhtäläisyyksiä sekä kieliympäristöjä. Keskeisiä aiheita ovat suomenruotsalaiset ja ruotsalaiset kieli- ja kulttuuriympäristöt, Pohjoismaat ja niiden kielet. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Vahvistetaan oppilaiden kiinnostusta oppia ruotsin kieltä.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa pyritään järjestämään lukuvuoden aikana jokin ruotsinkieliseen kulttuuriin perehdyttävä vierailu tai aktiviteetti.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Perusteiden teksti

Herätellään oppilaiden kielitietoisuutta ja kehitetään oppilaan kielitietoa. Ruotsin kielen sanaston, ilmauksien ja vakiintuneiden sanontojen opiskelu kytketään oppilaiden elämään ja arkeen liittyviin tilanteisiin, jolloin kielitietoa voidaan käyttää monipuolistamaan oppilaiden kielitaitoa. Rohkaistaan oppilasta hyödyntämään hänelle entuudestaan tuttuja kieliä ruotsin kielen oppimisessa. Tarkastellaan ja verrataan ruotsin ja suomen kielen ja oppilaalle entuudestaan tuttujen kielten tärkeimpiä yhtäläisyyksiä ja eroja.

Kielenopiskelutaidot

Perusteiden teksti

Harjoitellaan ottamaan vastuuta omasta ruotsin kielen opiskelusta. Käytetään tavoitteelliseen kielenopiskeluun ja monipuoliseen tiedonhankintaan ohjaavia työtapoja. Asetetaan tavoitteita myös yhdessä ja osallistetaan oppilaita eri tavoin oppimistilanteiden suunnittelussa. Harjoitellaan monipuolisesti eri tapoja oppia ruotsin kieltä myös tieto- ja viestintäteknologian avulla. Opetellaan löytämään itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa oppilaita ohjataan käyttämään oppikirjaan liittyvää puhelinsovellusta oman opiskelun tukena.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Perusteiden teksti

Vuorovaikutusta harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti monenlaisissa, rutiininomaisissa oppilaan elinpiiriin liittyvissä tilanteissa kuten tervehtiminen, kuulumiset, omasta tai jonkun toisen elämästä kertominen ja erilaiset lyhyet asiointitilanteet. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan toiminnallisesti esimerkiksi laulujen, leikkien, draaman ja pelillistämisen avulla. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Perusteiden teksti

Harjoitellaan eri tapoja pyytää toistoa, hidastusta ja selvennystä puhekumppanilta sekä ei-viestinnällisiä keinoja kuten ilmeitä ja eleitä viestin perille saamiseksi. Harjoitellaan eri tapoja käyttää kompensatiostrategioita kuten kiertoilmauksia. Vahvistetaan oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Perusteiden teksti

Harjoitellaan kohteliaasta kielen käyttöä kuten erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia viestintätilanteeseen ja kulttuuriin sopivalla tavalla.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Perusteiden teksti

Sanastoa, ilmauksia ja vakiintuneita sanontoja harjoitellaan oppilaiden elämään liittyvien aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Harjoitellaan hahmottamaan kohdekielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Perusteiden teksti

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan erilaisissa luonteissa kielenkäyttötilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti kohdekielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota. Harjoitellaan hyödyntämään foneettisia merkkejä ääntämisen opettelussa.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

Tavoite 1 (vuosiluokka 7), ohjata oppilasta ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielenä Suomessa, ohjata oppilasta havainnoimaan ja tunnistamaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä ja tutustuttaa oppilas Pohjoismaihin, suomenruotsalaiseen ja ruotsalaiseen kulttuuriin sekä suomenruotsalaisiin ja ruotsalaisiin kieliympäristöihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen merkityksen kansalliskielinä Suomessa
- Oppilas oppii havainnoimaan ja tunnistamaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä.
- Oppilas oppii tietoja Pohjoismaista, suomenruotsalaisesta ja ruotsalaisesta kulttuurista sekä suomenruotsalaisista ja ruotsalaisista kieliympäristöistä.

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Havainnoidaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä kuten medioissa, kotona, harrastuksissa, matkustaessa ja muissa tilanteissa. Keskeisiä aiheita ovat suomenruotsalaiset, ruotsalaiset ja pohjoismaiset kieliympäristöt sekä Pohjoismaat ja niiden kulttuurit. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Pohditaan, miksi Suomessa on kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi, ja mikä niiden asema on. Vahvistetaan oppilaiden kiinnostusta oppia ruotsin kieltä.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Suomen ja ruotsin kielen merkityksen tunteminen Suomessa. Kielellisten ja kulttuuristen ominaispiirteiden tunteminen suomenruotsalaisissa ja ruotsalaisissa kieliympäristöissä ja Pohjoismaissa.

Tavoite 2 (vuosiluokka 7), tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä, ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena sekä hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään.
- Oppilas oppii löytämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena
- Oppilas oppii hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan.

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Herätellään oppilaiden kielitietoisuutta ja kehitetään oppilaan kielitietoa. Tutustutaan ruotsin kielen säännönmukaisuuksiin kielitiedon käsitteiden avulla ja harjoitellaan hyödyntämään niitä ruotsin kielen oppimisessa. Ruotsin kielen sanaston, ilmauksien, vakiintuneiden sanontojen ja rakenteiden opiskelu kytketään oppilaiden elämään ja arkeen liittyviin tilanteisiin, jolloin kielitietoa voidaan käyttää monipuolistamaan oppilaiden kielitaitoa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy kehittyvän kielitaidon tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.

Tavoite 3 (vuosiluokka 7), ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle, ohjata oppilasta kokeilemaan monipuolisia tapoja oppia ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle.
- Oppilas oppii käyttämään itselleen sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä sekä käyttämään ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Käytetään pitkäjänteiseen kielenopiskeluun ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia työtapoja. Asetetaan tavoitteita myös yhdessä ja osallistetaan oppilaita eri tavoin oppimistilanteiden suunnittelussa. Harjoitellaan monipuolisesti eri tapoja oppia ruotsin kieltä myös tieto- ja viestintäteknologian avulla. Opetellaan hyödyntämään itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta, tavoitteiden asettaminen ruotsin kielen opiskelulle ja monipuolisten opiskelustrategioiden hyödyntäminen ruotsin kielen oppimisessa.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa tavoitetta arvioidaan soveltuvien osien myös osana työskentelyn arviointia

Tavoite 4 (vuosiluokka 7), kannustaa oppilasta ymmärtämään ruotsin kielen taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja kannustaa oppilasta ruotsinkielisten toimintaympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään ruotsin kielen taidon merkityksen osana jatkuvaa oppimista ja omaa kielivarantoa.
- Oppilas oppii huomaamaan, mitä hyötyä ruotsin kielen taidosta on myös tulevaisuudessa.
- Oppilas oppii löytämään ja hyödyntämään ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Havainnoidaan ja pohditaan yhdessä, missä ruotsin kieltä käytetään ja hyödynnetään sekä, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtäminen osana jatkuvaa oppimista ja kielivarantoa.

Tavoite 5 (vuosiluokka 7), järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Vuorovaikutusta harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti erilaisissa oppilaan elinpiiriin liittyvissä tilanteissa kuten tervehtiminen, kuulumiset, omasta tai jonkun toisen elämästä kertominen ja erilaiset asiointitilanteet. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Vuorovaikutusta harjoitellaan eri viestintäkanavia käyttäen. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan toiminnallisesti.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Tavoite 6 (vuosiluokka 7), tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Harjoitellaan eri tapoja pyytää toistoa, hidastusta ja selvennystä puhekumppanilta sekä ei-viestinnällisiä keinoja kuten ilmeitä ja eleitä viestin perille saamiseksi. Harjoitellaan eri tapoja käyttää kompensatiostrategioita kuten kiertoilmauksia. Vahvistetaan oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Tavoite 7 (vuosiluokka 7), auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmauksien tuntemustaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii käyttämään erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Harjoitellaan kohteliasta kielen käyttöä kuten erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa viestintätilanteissa kulttuuriin sopivalla tavalla.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Tavoite 8 (vuosiluokka 7), rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Sanastoa, ilmauksia ja vakiintuneita sanontoja harjoitellaan oppilaiden elämään liittyvien aihepiirien yhteydessä. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Sanastoa, ilmauksia ja vakiintuneita sanontoja harjoitellaan monenlaisista puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä. Harjoitellaan ruotsin kielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Tavoite 9 (vuosiluokka 7), tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita.
- Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvissä luonteissa kielenkäyttötilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti ruotsin kielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota. Harjoitellaan hyödyntämään foneettisia merkkejä ääntämisen opettelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Perusteiden teksti

Havainnoidaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä kuten medioissa, kotona, harrastuksissa, matkustaessa ja muissa tilanteissa. Keskeisiä aiheita ovat suomenruotsalaiset, ruotsalaiset ja pohjoismaiset kieliympäristöt sekä Pohjoismaat ja niiden kulttuurit. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Pohditaan, miksi Suomessa on kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi, ja mikä niiden asema on. Vahvistetaan oppilaiden kiinnostusta oppia ruotsin kieltä.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa keskeisiä aiheita 7. luokalla ovat suomenruotsalaiset- ja ruotsalaiset kieliympäristöt ja niiden kulttuurit. Lahden yhteiskoulussa pyritään järjestämään lukuvuoden aikana jokin ruotsinkieliseen kulttuuriin perehdyttävä vierailu tai aktiviteetti.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Perusteiden teksti

Herätellään oppilaiden kielitietoisuutta ja kehitetään oppilaan kielitietoa. Tutustutaan ruotsin kielen säännönmukaisuuksiin kielitiedon käsitteiden avulla ja harjoitellaan hyödyntämään niitä ruotsin kielen oppimisessa. Ruotsin kielen sanaston, ilmauksien, vakiintuneiden sanontojen ja rakenteiden opiskelu kytetään oppilaiden elämään ja arkeen liittyviin tilanteisiin, jolloin kielitietoa voidaan käyttää monipuolistamaan oppilaiden kielitaitoa.

Kielenopiskelutaidot

Perusteiden teksti

Käytetään pitkäjänteiseen kielenopiskeluun ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia työtapoja. Asetetaan tavoitteita myös yhdessä ja osallistetaan oppilaita eri tavoin oppimistilanteiden suunnittelussa. Harjoitellaan monipuolisesti eri tapoja oppia ruotsin kieltä myös tieto- ja viestintäteknologian avulla. Opetellaan hyödyntämään itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa oppilaita ohjataan käyttämään oppikirjaan liittyvää puhelinsovellusta oman opiskelun tukena.

Kielenopiskelutaidot

Perusteiden teksti

Havainnoidaan ja pohditaan yhdessä, missä ruotsin kieltä käytetään ja hyödynnetään sekä, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Perusteiden teksti

Vuorovaikutusta harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti erilaisissa oppilaan elinpiiriin liittyvissä tilanteissa kuten tervehtiminen, kuulumiset, omasta tai jonkun toisen elämästä kertominen ja erilaiset asiointitilanteet. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Vuorovaikutusta harjoitellaan eri viestintäkanavia käyttäen. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan toiminnallisesti.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Perusteiden teksti

Harjoitellaan eri tapoja pyytää toistoa, hidastusta ja selvennystä puhekumppanilta sekä ei-viestinnällisiä keinoja kuten ilmeitä ja eleitä viestin perille saamiseksi. Harjoitellaan eri tapoja käyttää kompensatiostrategioita kuten kiertoilmauksia. Vahvistetaan oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Perusteiden teksti

Harjoitellaan kohteliaasta kielen käyttöä kuten erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa viestintätilanteissa kulttuuriin sopivalla tavalla.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Perusteiden teksti

Sanastoa, ilmauksia ja vakiintuneita sanontoja harjoitellaan oppilaiden elämään liittyvien aihepiirien yhteydessä. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Sanastoa, ilmauksia ja vakiintuneita sanontoja harjoitellaan monenlaisista puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä. Harjoitellaan ruotsin kielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Perusteiden teksti

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvissä luonteissa kielenkäyttötilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti ruotsin kielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota. Harjoitellaan hyödyntämään foneettisia merkkejä ääntämisen opettelussa.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

Tavoite 1 (vuosiluokat 8-9), syventää oppilaan ymmärrystä suomen ja ruotsin kielen asemasta kansalliskielinä Suomessa ja syventää oppilaan tietoja pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä ohjata oppilasta tutustumaan Pohjoismaita yhdistäviin asioihin ja arvoihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen merkityksen kansalliskielinä Suomessa.
- Oppilas oppii tuntemaan pohjoismaista kieli- ja kulttuuriympäristöä.
- Oppilas oppii tuntemaan Pohjoismaita yhdistäviä asioita ja arvoja.

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Syvennetään oppilaan ymmärrystä suomen ja ruotsin kielen asemasta kansalliskielinä Suomessa. Tutustutaan erilaisiin ruotsin kielellä tarjottaviin palveluihin, mediaan, kulttuuriin ja koulutukseen. Syvennetään tietoa pohjoismaisista kieli- ja kulttuuriympäristöistä. Käsitellään valinnan mukaan Pohjoismaita yhdistäviä asioita, kuten historia, yhteiskuntajärjestelmä, perinteet ja luontosuhde. Tutustutaan Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin, kuten demokratia, tasa-arvo ja sananvapaus. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Pohjoismaisen kieli- ja kulttuuriympäristön hahmottaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa mainita jonkin syyn, miksi Suomessa puhutaan suomea ja ruotsia. Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä Pohjoismaita yhdistävästä asiasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin Suomen kansalliskielten asemasta. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä Pohjoismaita yhdistävistä asioista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa Suomen kansalliskielten asemasta. Oppilas osaa kertoa pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä Pohjoismaita yhdistävistä asioista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla Suomen kansalliskielten asemaa. Oppilas osaa vertailla pohjoismaisia kieli- ja kulttuuriympäristöjä sekä pohtia Pohjoismaita yhdistäviä asioita.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa keskitytään kahdeksannella luokalla Ruotsin, Norjan ja Tanskan kieli- ja kulttuurialueisiin.

Tavoite 2 (vuosiluokat 8-9), tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä, ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja ohjata oppilasta käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena sekä ohjata oppilasta hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään.
- Oppilas oppii hyödyntämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.
- Oppilas oppii hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan.

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Vahvistetaan oppilaiden kielitietoisuutta ja kehitetään oppilaan kielitietoa. Ruotsin kielen sanaston, ilmauksien, vakiintuneiden sanontojen ja rakenteiden opiskelu kytketään oppilaiden elämään ja arkeen liittyviin ti-

lanteisiin, jolloin kielitietoa voidaan käyttää monipuolistamaan oppilaiden kielitaitoa. Harjoitellaan hyödyntämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena. Harjoitellaan hyödyntämään muita kieliä ruotsin kielen oppimisessa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy kehittyvän kielitaidon tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.

Tavoite 3 (vuosiluokat 8-9), ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle, kannustaa oppilasta käyttämään monipuolisia tapoja oppia ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle.
- Oppilas oppii käyttämään itselleen parhaiten sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä sekä käyttämään ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Harjoitellaan ottamaan vastuuta omasta ruotsin kielen opiskelusta ja asettamaan tavoitteita ruotsin kielen opiskelulle. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Suunnitellaan toimintaa ja asetetaan tavoitteita myös yhdessä. Harjoitellaan monipuolisesti eri tapoja oppia ruotsin kieltä myös tieto- ja viestintäteknologian avulla ja opetellaan hyödyntämään itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta ja monipuolisten opiskelustrategioiden hyödyntäminen ruotsin kielen oppimisessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvostalle 5	Oppilas ottaa ohjattuna satunnaisesti vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa oppiakseen ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvostalle 7	Oppilas ottaa usein vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja oppiakseen ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvostalle 8	Oppilas ottaa säännöllisesti vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää useita itselleen sopivia tapoja oppiakseen ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Osaamisen kuvaus arvostalle 9	Oppilas ottaa vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti itselleen sopivia tapoja oppiakseen ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Paikallinen tarkennus

Tavoitetta arvioidaan soveltuvien osien myös osana työskentelyn arviointia.

Tavoite 4 (vuosiluokat 8-9), kannustaa oppilasta ymmärtämään ruotsin kielen taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, kannustaa ja ohjata oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja käyttämään ruotsin kieltä rohkeasti eri tilanteissa myös koulun ulkopuolella

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään ruotsin kielen taidon tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista.
- Oppilas oppii huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä.
- Oppilas oppii harjoittelemaan ja käyttämään ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä myös koulun ulkopuolella.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Pohditaan ruotsin kielen osaamisen merkitystä osana jatkuvaa oppimista ja omaa kielivarantoa. Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää nyt ja tulevaisuudessa. Havainnoidaan ja pohditaan yhdessä, missä ruotsin kieltä käytetään ja hyödynnetään sekä, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Hyödynnetään erilaisia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtäminen osana omaa kielivarantoa ja jatkuvaa oppimista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvostalle 5	Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin ruotsin kielen taidon merkityksestä.
Osaamisen kuvaus arvostalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää. Oppilas harjoittelee ja käyttää satunnaisesti ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.
Osaamisen kuvaus arvostalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää ja kielivarannon kartuttamista. Oppilas harjoittelee ja käyttää usein ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.
Osaamisen kuvaus arvostalle 9	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää, kielivarannon kartuttamista ja jatkuvaa oppimista. Oppilas harjoittelee ja käyttää säännöllisesti ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa oppilas voi osoittaa ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtämisen osana omaa elämänsä ja kielivarannon kartuttamista osallistumalla aktiivisesti opiskelutilanteisiin, huolehtimalla kotitehtävistään, sekä osoittamalla osaamistaan erilaisissa tehtävissä ja kokeissa. Tavoitetta voidaan arvioida soveltuvien osin työskentelyn arvioinnissa.

Tavoite 5 (vuosiluokat 8-9), järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Vuorovaikutustilanteiden sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan toiminnallisesti.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1, Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2, Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3, Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista. Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa.

Paikallinen tarkennus

Kahdeksannella luokalla keskitytään oppilaan välittömässä elämänpiirissä oleviin viestintätilanteisiin esimerkiksi, voinnin tiedustelu, tapaamisen sopiminen, vaatekaupassa ja ravintolassa asiointi ja matkustaminen.

Tavoite 6 (vuosiluokat 8-9), tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Harjoitellaan eri tapoja pyytää toistoa, hidastusta ja selvennystä puhekumppanilta sekä ei-viestinnällisiä keinoja kuten ilmeitä ja eleitä viestin perille saamiseksi. Harjoitellaan eri tapoja käyttää kompensatiostrategioita kuten kiertoilmauksia. Vahvistetaan oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1, Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2, Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3, Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas osallistuu viestintään ja tarvitsee vain satunnaisesti apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa melko usein turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas osaa soveltaa jonkin verran viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

Tavoite 7 (vuosiluokat 8-9), auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmauksien tuntemustaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii käyttämään erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Harjoitellaan kohteliaasta kielen käyttöä kuten erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa viestintätilanteissa kulttuuriin sopivalla tavalla.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosalalle 5	Taitotaso A1.1, Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosalalle 7	Taitotaso A1.2, Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosalalle 8	Taitotaso A1.3, Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosalalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas selviytyy joistakin lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää joitakin kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

Tavoite 8 (vuosiluokat 8-9), rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvien aihepiirien yhteydessä. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit, tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaan omaan tulevaisuuteen liittyvät suunnitelmat. Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja rakenteita opetellaan monenlaisista puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä. Harjoitellaan ruotsin kielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosalalle 5	Taitotaso A1.1, Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosalalle 7	Taitotaso A1.2, Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muuttaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosalalle 8	Taitotaso A1.3, Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä hidasta puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa tiedon lyhyistä, yksinkertaisista, itseään kiinnostavista viesteistä ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.

Paikallinen tarkennus

Kahdeksannella luokalla keskitytään oppilaan välittömässä elämänpiirissä oleviin puhuttuihin ja kirjoitettuihin teksteihin, esimerkiksi voimien tiedustelu, tapaamisen sopiminen, vaatekaupassa ja ravintolassa asiointi ja matkustaminen.

Tavoite 9 (vuosiluokat 8-9), tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita.
- Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvissä luonteissa kielenkäyttötilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit, kuten tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaan omaan tulevaisuuteen liittyvät suunnitelmat. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti ruotsin kielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota. Harjoitellaan hyödyntämään foneettisia merkkejä ääntämisen opettelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1, Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2, Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3, Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa keskeistä perussanastoa ja rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissa kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa kahdeksannella luokalla aihepiirit ovat lähellä nuoren elämää, esimerkiksi voinnin tiedustelu, tapaamisen sopiminen, vaatekaupassa ja ravintolassa asiointi ja matkustaminen.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Perusteiden teksti

Syvennetään oppilaan ymmärrystä suomen ja ruotsin kielen asemasta kansalliskielinä Suomessa. Tutustutaan erilaisiin ruotsin kielellä tarjottaviin palveluihin, mediaan, kulttuuriin ja koulutukseen. Syvennetään tietoa pohjoismaisista kieli- ja kulttuuriympäristöistä. Käsitellään valinnan mukaan Pohjoismaita yhdistäviä asioita, kuten historia, yhteiskuntajärjestelmä, perinteet ja luontosuhde. Tutustutaan Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin, kuten demokratia, tasa-arvo ja sananvapaus. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Perusteiden teksti

Vahvistetaan oppilaiden kielitietoisuutta ja kehitetään oppilaan kielitietoa. Ruotsin kielen sanaston, ilmauksien, vakiintuneiden sanontojen ja rakenteiden opiskelu kytketään oppilaiden elämään ja arkeen liittyviin tilanteisiin, jolloin kielitietoa voidaan käyttää monipuolistamaan oppilaiden kielitaitoa. Harjoitellaan hyödyntämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena. Harjoitellaan hyödyntämään muita kieliä ruotsin kielen oppimisessa.

Kielenopiskelutaidot

Perusteiden teksti

Harjoitellaan ottamaan vastuuta omasta ruotsin kielen opiskelusta ja asettamaan tavoitteita ruotsin kielen opiskelulle. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Suunnitellaan toimintaa ja asetetaan tavoitteita myös yhdessä. Harjoitellaan monipuolisesti eri tapoja oppia ruotsin kieltä myös tieto- ja viestintätekniikan avulla ja opetellaan hyödyntämään itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.

Kielenopiskelutaidot

Perusteiden teksti

Pohditaan ruotsin kielen osaamisen merkitystä osana jatkuvaa oppimista ja omaa kielivarantoa. Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää nyt ja tulevaisuudessa. Havainnoidaan ja pohditaan yhdessä, missä ruotsin kieltä käytetään ja hyödynnetään sekä, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Hyödynnetään erilaisia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Perusteiden teksti

Vuorovaikutustilanteiden sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan toiminnallisesti.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Perusteiden teksti

Harjoitellaan eri tapoja pyytää toistoa, hidastusta ja selvennystä puhekumppanilta sekä ei-viestinnällisiä keinoja kuten ilmeitä ja eleitä viestin perille saamiseksi. Harjoitellaan eri tapoja käyttää kompensatiostrategioita kuten kiertoilmauksia. Vahvistetaan oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Perusteiden teksti

Harjoitellaan kohteliasta kielen käyttöä kuten erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa viestintätilanteissa kulttuuriin sopivalla tavalla.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Perusteiden teksti

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvien aihepiirien yhteydessä. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit, tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaan omaan tulevaisuuteen liittyvät suunnitelmat. Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja rakenteita opetellaan monenlaisista puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä. Harjoitellaan ruotsin kielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Perusteiden teksti

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvissä luonteissa kielenkäyttötilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit, kuten tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaan omaan tulevaisuuteen liittyvät suunnitelmat. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti ruotsin kielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota. Harjoitellaan hyödyntämään foneettisia merkkejä ääntämisen opettelussa.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

Tavoite 1 (vuosiluokat 8-9), syventää oppilaan ymmärrystä suomen ja ruotsin kielen asemasta kansalliskielinä Suomessa ja syventää oppilaan tietoja pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä ohjata oppilasta tutustumaan Pohjoismaita yhdistäviin asioihin ja arvoihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen merkityksen kansalliskielinä Suomessa.
- Oppilas oppii tuntemaan pohjoismaista kieli- ja kulttuuriympäristöä.
- Oppilas oppii tuntemaan Pohjoismaita yhdistäviä asioita ja arvoja.

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Syvennetään oppilaan ymmärrystä suomen ja ruotsin kielen asemasta kansalliskielinä Suomessa. Tutustutaan erilaisiin ruotsin kielellä tarjottaviin palveluihin, mediaan, kulttuuriin ja koulutukseen. Syvennetään tietoa pohjoismaisista kieli- ja kulttuuriympäristöistä. Käsitellään valinnan mukaan Pohjoismaita yhdistäviä asioita, kuten historia, yhteiskuntajärjestelmä, perinteet ja luontosuhde. Tutustutaan Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin, kuten demokratia, tasa-arvo ja sananvapaus. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Pohjoismaisen kieli- ja kulttuuriympäristön hahmottaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa mainita jonkin syyn, miksi Suomessa puhutaan suomea ja ruotsia. Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä Pohjoismaita yhdistävästä asiasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin Suomen kansalliskielten asemasta. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä Pohjoismaita yhdistävistä asioista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa Suomen kansalliskielten asemasta. Oppilas osaa kertoa pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä Pohjoismaita yhdistävistä asioista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla Suomen kansalliskielten asemaa. Oppilas osaa vertailla pohjoismaisia kieli- ja kulttuuriympäristöjä sekä pohtia Pohjoismaita yhdistäviä asioita.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa keskitytään yhdeksännellä luokalla Ruotsin ja Islannin kieli- ja kulttuurialueeseen.

Tavoite 2 (vuosiluokat 8-9), tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä, ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja ohjata oppilasta käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena sekä ohjata oppilasta hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään.
- Oppilas oppii hyödyntämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.
- Oppilas oppii hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan.

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Vahvistetaan oppilaiden kielitietoisuutta ja kehitetään oppilaan kielitietoa. Ruotsin kielen sanaston, ilmauksien, vakiintuneiden sanontojen ja rakenteiden opiskelu kytketään oppilaiden elämään ja arkeen liittyviin tilanteisiin, jolloin kielitietoa voidaan käyttää monipuolistamaan oppilaiden kielitaitoa. Harjoitellaan hyödyntämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena. Harjoitellaan hyödyntämään muita kieliä ruotsin kielen oppimisessa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy kehittyvän kielitaidon tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.

Tavoite 3 (vuosiluokat 8-9), ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle, kannustaa oppilasta käyttämään monipuolisia tapoja oppia ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle.
- Oppilas oppii käyttämään itselleen parhaiten sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä sekä käyttämään ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Harjoitellaan ottamaan vastuuta omasta ruotsin kielen opiskelusta ja asettamaan tavoitteita ruotsin kielen opiskelulle. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Suunnitellaan toimintaa ja asetetaan tavoitteita myös yhdessä. Harjoitellaan monipuolisesti eri tapoja oppia ruotsin kieltä myös tieto- ja viestintäteknologian avulla ja opetellaan hyödyntämään itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta ja monipuolisten opiskelustrategioiden hyödyntäminen ruotsin kielen oppimisessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvostalle 5	Oppilas ottaa ohjattuna satunnaisesti vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa oppiakseen ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Osaamisen kuvaus arvostalle 7	Oppilas ottaa usein vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja oppiakseen ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvostalle 8	Oppilas ottaa säännöllisesti vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää useita itselleen sopivia tapoja oppiakseen ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvostalle 9	Oppilas ottaa vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti itselleen sopivia tapoja oppiakseen ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Paikallinen tarkennus

Tavoitetta arvioidaan soveltuvien osien myös osana työskentelyn arviointia.

Tavoite 4 (vuosiluokat 8-9), kannustaa oppilasta ymmärtämään ruotsin kielen taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, kannustaa ja ohjata oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja käyttämään ruotsin kieltä rohkeasti eri tilanteissa myös koulun ulkopuolella

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään ruotsin kielen taidon tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista.
- Oppilas oppii huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä.
- Oppilas oppii harjoittelemaan ja käyttämään ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä myös koulun ulkopuolella.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Pohditaan ruotsin kielen osaamisen merkitystä osana jatkuvaa oppimista ja omaa kielivarantoa. Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää nyt ja tulevaisuudessa. Havainnoidaan ja pohditaan yhdessä, missä ruotsin kieltä käytetään ja hyödynnetään sekä, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Hyödynnetään erilaisia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtäminen osana omaa kielivarantoa ja jatkuvaa oppimista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvostalle 5	Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin ruotsin kielen taidon merkityksestä.

Osaamisen kuvaus arvostalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää. Oppilas harjoittelee ja käyttää satunnaisesti ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.
Osaamisen kuvaus arvostalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää ja kielivarannon kartuttamista. Oppilas harjoittelee ja käyttää usein ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.
Osaamisen kuvaus arvostalle 9	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää, kielivarannon kartuttamista ja jatkuvaa oppimista. Oppilas harjoittelee ja käyttää säännöllisesti ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa oppilas voi osoittaa ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtämisen osana omaa elämäänsä ja kielivarannon kartuttamista osallistumalla aktiivisesti opiskelutilanteisiin, huolehtimalla kotitehtävistään, sekä osoittamalla osaamistaan erilaisissa tehtävissä ja kokeissa. Tavoitetta voidaan arvioida soveltuvin osin työskentelyn arvioinnissa. Yhdeksännellä luokalla oppilas on sisäistänyt ruotsin kielen merkityksen myös osana jatko-opintojaan.

Tavoite 5 (vuosiluokat 8-9), järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Vuorovaikutustilanteiden sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan toiminnallisesti.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvostalle 5	Taitotaso A1.1, Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvostalle 7	Taitotaso A1.2, Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvostalle 8	Taitotaso A1.3, Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvostalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista. Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa keskitytään 9. luokalla viestintä – ja vuorovaikutustaidoissa nuorten opiskelusta ja työelämästä kertomiseen. Lisäksi voidaan harjoitella mahdollisuuksien mukaan Suomesta ja suomalaisuudesta kertomista.

Tavoite 6 (vuosiluokat 8-9), tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Harjoitellaan eri tapoja pyytää toistoa, hidastusta ja selvennystä puhekumppanilta sekä ei-viestinnällisiä keinoja kuten ilmeitä ja eleitä viestin perille saamiseksi. Harjoitellaan eri tapoja käyttää kompensatiostrategioita kuten kiertoilmauksia. Vahvistetaan oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1, Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleis-tiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2, Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauk-siin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3, Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas osallistuu viestintään ja tarvitsee vain satunnaisesti apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa melko usein turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas osaa sovel-taa jonkin verran viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

Tavoite 7 (vuosiluokat 8-9), auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmauksien tuntemustaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii käyttämään erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Harjoitellaan kohteliasta kielen käyttöä kuten erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa viestintätilanteissa kulttuuriin sopivalla tavalla.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvostalle 5	Taitotaso A1.1, Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvostalle 7	Taitotaso A1.2, Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvostalle 8	Taitotaso A1.3, Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvostalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas selviytyy joistakin lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää joitakin kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

Tavoite 8 (vuosiluokat 8-9), rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvien aihepiirien yhteydessä. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit, tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaan omaan tulevaisuuteen liittyvät suunnitelmat. Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja rakenteita opetellaan monenlaisista puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä. Harjoitellaan ruotsin kielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1, Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2, Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3, Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä hidasta puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa tiedon lyhyistä, yksinkertaisista, itseään kiinnostavista viesteistä ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa keskitytään 9. luokalla puhuttuihin ja kirjoitettuihin teksteihin, jotka käsittelevät esimerkiksi nuorten opiskelua, tulevaisuuden suunnitelmia ja työelämää sekä Suomea ja suomalaisuutta.

Tavoite 9 (vuosiluokat 8-9), tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita.
- Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvissä luonteissa kielenkäyttötilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit, kuten tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaan omaan tulevaisuuteen liittyvät suunnitelmat. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti ruotsin kielen äännejä, sanapainoa ja intonaatiota. Harjoitellaan hyödyntämään foneettisia merkkejä ääntämisen opettelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1, Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2, Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3, Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa keskeistä perussanastoa ja rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissa kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Paikallinen tarkennus

Lahden yhteiskoulussa yhdeksännellä luokalla aihepiirit ovat lähellä nuoren elämää ja koskevat esimerkiksi nuorten opiskelua, tulevaisuuden suunnitelmia ja työelämää sekä Suomea ja suomalaisuutta.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Perusteiden teksti

Syvennetään oppilaan ymmärrystä suomen ja ruotsin kielen asemasta kansalliskielinä Suomessa. Tutustutaan erilaisiin ruotsin kielellä tarjottaviin palveluihin, mediaan, kulttuuriin ja koulutukseen. Syvennetään tietoa pohjoismaisista kieli- ja kulttuuriympäristöistä. Käsitellään valinnan mukaan Pohjoismaita yhdistäviä asioita, kuten historia, yhteiskuntajärjestelmä, perinteet ja luontosuhde. Tutustutaan Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin, kuten demokratia, tasa-arvo ja sananvapaus. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Perusteiden teksti

Vahvistetaan oppilaiden kielitietoisuutta ja kehitetään oppilaan kielitietoa. Ruotsin kielen sanaston, ilmauksien, vakiintuneiden sanontojen ja rakenteiden opiskelu kytetään oppilaiden elämään ja arkeen liittyviin tilanteisiin, jolloin kielitietoa voidaan käyttää monipuolistamaan oppilaiden kielitaitoa. Harjoitellaan hyödyntämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena. Harjoitellaan hyödyntämään muita kieliä ruotsin kielen oppimisessa.

Kielenopiskelutaidot

Perusteiden teksti

Harjoitellaan ottamaan vastuuta omasta ruotsin kielen opiskelusta ja asettamaan tavoitteita ruotsin kielen opiskelulle. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Suunnitellaan toimintaa ja asetetaan tavoitteita myös yhdessä. Harjoitellaan monipuolisesti eri tapoja oppia ruotsin kieltä myös tieto- ja viestintäteknologian avulla ja opetellaan hyödyntämään itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.

Kielenopiskelutaidot

Perusteiden teksti

Pohditaan ruotsin kielen osaamisen merkitystä osana jatkuvaa oppimista ja omaa kielivariantia. Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää nyt ja tulevaisuudessa. Havainnoidaan ja pohditaan yhdessä, missä ruotsin kieltä käytetään ja hyödynnetään sekä, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Hyödynnetään erilaisia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Perusteiden teksti

Vuorovaikutustilanteiden sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan toiminnallisesti.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Perusteiden teksti

Harjoitellaan eri tapoja pyytää toistoa, hidastusta ja selvennystä puhekumppanilta sekä ei-viestinnällisiä keinoja kuten ilmeitä ja eleitä viestin perille saamiseksi. Harjoitellaan eri tapoja käyttää kompensatiostrategioita kuten kiertoilmauksia. Vahvistetaan oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieltä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Perusteiden teksti

Harjoitellaan kohteliaasta kielen käyttöä kuten erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa viestintätilanteissa kulttuuriin sopivalla tavalla.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Perusteiden teksti

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvien aihepiirien yhteydessä. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit, tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaan omaan tulevaisuuteen liittyvät suunnitelmat. Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja rakenteita opetellaan monenlaisista puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä. Harjoitellaan ruotsin kielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Perusteiden teksti

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvissä luonteissa kielenkäyttötilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit, kuten tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaan omaan tulevaisuuteen liittyvät suunnitelmat. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti ruotsin kielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota. Harjoitellaan hyödyntämään foneettisia merkkejä ääntämisen opettelussa.

10.4. Vieraat kielet

10.4.1. Englanti, A- ja A2-oppimäärät

Englannin A- ja A2-oppimäärissä käytetään samoja opetussuunnitelman perusteita.

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus koulu-yhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaistemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Englannin A-oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 6-9

Vuosiluokalla 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1-kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Oppilaita rohkaistaan käyttämään englantia monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päätelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalin oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun englannin kielellä eri oppiaineissa.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden

avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään.

Oppimisympäristön tavoitteena on olla yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitoja edistävä. Oppilaalle tarjotaan runsaasti kielellisiä virikkeitä. Oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen meitä ympäröivä englanninkielinen maailma.

Työtavat valitaan niin, että kehitetään monipuolisesti englannin kielitaidon eri osa-alueita. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä eri tavoin. Erilaisia työtapoja käytetään monipuolisesti. Työskennellään yksin, pareittain sekä ryhmässä ja painotetaan kuuntelemisen taitoa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 6-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muuta nopeammin edistyville tai englantia entuudestaan osaaville oppilaille.

Opetuksessa pyritään eriyttämään oppilaita mahdollisuuksien mukaan huomioiden oppilaiden erilaiset lähtökohdat oppisisältöjen omaksumisessa. Tarvittaessa apua pyydetään koulun erityis- ja S2 -opettajilta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi englannin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 6-9

Vuosiluokalla 6 arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Englannin A-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokalle 6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Vuosiluokilla 7-9 arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa englannin kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Arviointikertojen määrä

Oppilaan oppimisen arviointi tehdään arvosanoilla 4-10 kahdesti vuodessa vuosiluokilla 6-9. Väliarvosana annetaan, kun noin puolet lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty (opettajan harkinnan mukaan vähintään kahden arvioitavan jaksokokeen tai muun suorituksen jälkeen, yleensä kahden opiskellun jakson jälkeen). Samoin oppilaan työskentelyä arvioidaan kahdesti vuodessa. Lukuvuoden jälkimmäinen arvosana on samalla lukuvuosiarvosana (9.luokalla päättöarvosana), jossa otetaan huomioon koko lukuvuoden opinnot.

Työskentelyn arviointi

Työskentelystä annetaan arvosana kaksi kertaa vuodessa. Tämän lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esimerkiksi kokeiden yhteydessä. Työskentelystä annettava arvosana nostaa, vahvistaa tai laskee arvosanaa, jonka oppilas saisi pelkkien koearvosanojen perusteella.

Erinomainen

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä kohtaan on erittäin myönteinen.
- Oppilaan työskentely on lähes aina arvosanan Hyvä kriteerien mukaista.
- Oppilaalle ei tarvitse huomauttaa työskentelystä tai muiden aineeseen liittyvien tehtävien laiminlyönnestä.
- Oppilas tukee ja auttaa tarvittaessa muita oppilaita ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa.

Kiitettävä

- Oppilaalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan Hyvä kohdalla.

Hyvä

- Oppilas noudattaa useimmiten seuraavia hyvän arvosanan kriteereihin kuuluvia asioita. Näistä asioista hänelle ei yleensä tarvitse huomauttaa.
- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä ja opiskelua kohtaan on myönteinen.
- Oppilas on valmistautunut oppitunneille tuomalla tarvittavat välineet mukanaan ja tekemällä annetut kotiläksyt.
- Oppilas seuraa opetusta ja tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan.
- Oppilas osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmässä. Pari- ja ryhmätoissa hän tekee oman osuutensa, mutta tuntee myös vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja niiden loppuun suorittamisesta.
- Oppilas osoittaa osaamisensa viittaamalla.
- Oppilas pyytää tarvittaessa apua ja osaa ottaa neuvoja vastaan. Hän muuttaa työskentelyään saamiensa ohjeiden pohjalta.
- Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän antaa muille työrauhan eikä tee opiskelua häiritseviä asioita. Hän myös noudattaa turvallisuusohjeita.

Tyydyttävä

- Oppilaalla on melko usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa.

Välttävä

- Oppilaalla on hyvin usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa, mutta hän on kuitenkin pääsääntöisesti läsnä kaikilla oppitunneilla.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositodistuksessa

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää englannin A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut englannin A-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan englannin A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Pareman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy englannin A-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkitamistaitojen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

6. Vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerit

Opetuksen ta- voite	Si- säl- tö- alu- eet	Opetuksen ta- voitteista johde- tut oppimisen ta- voitteet	Arvioin- nin koh- teet	Osaamisen ku- vaus arvosa- nalle 5	Osaamisen kuvaus ar- vosanalle 7	Osaamisen ku- vaus arvosa- nalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 ohjata oppi- lasta havaitse- maan lähiympäris- tön ja maailman kielellinen ja kult- tuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä	S1	Oppilas oppii tun- nistamaan lähiym- päristönsä ja maa- ilman kielellistä ja kulttuurista moni- naisuutta sekä tuntumaan englan- nin kielen asemaa globaalin viestin- nän kielenä.	Kielellisen ja kulttuu- risen moni- naisuuden sekä englannin kielen ase- man ja merkityk- sen hah- mottami- nen	Oppilas osaa ni- metä joitakin hänen lähiympä- ristössään tai maailmassa käy- tettyjä kieliä. Oppilas osaa an- taa jonkin esi- merkin eri eng- lanninkielisten maiden kulttuu- reille tyypilli- sistä asioista.	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä hänen lähiympäris- tössään ja maailmassa käytetään. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä eri englan- ninkielisten maiden kult- tuureille tyy- pillisistä asi- oista. Oppilas osaa antaa esimer- kin tilan- teesta, jossa englantia käytetään globaalin viestinnän kielenä.	Oppilas osaa kertoa lähiym- päristönsä ja maailman kie- lellisestä run- saudesta. Oppilas osaa antaa esimerk- kejä eri englan- ninkielisten maiden kulttuu- reille tyypilli- sistä asioista. Oppilas osaa kertoa, missä ja millaisissa ti- lanteissa eng- lantia käytetään globaalin vies- tinnän kielenä.	Oppilas osaa kertoa monipuolisesti lähiym- päristönsä ja maailman kielellistä runsautta. Oppilas osaa vertailla eri englanninkielisten maiden kulttuureille tyypillisiä asioita. Oppilas osaa kertoa, missä ja millaisissa ti- lanteissa sekä miksi englantia käytetään globaalin viestinnän kielenä.
T2 motivoida op- pilasta arvosta- maan omaa kieli- ja kulttuuritau- taansa sekä maail- man kielellistä ja kulttuurista moni- naisuutta ja koh- taamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia	S1	Oppilas oppii ar- vostamaan omaa kieli- ja kulttuuri- taustaansa sekä maailman kielel- listä ja kulttuu- rista moninai- suutta. Hän oppii kohtaamaan ihmi- siä ilman arvotta- via ennakko-ole- tuksia.		<i>Ei käytetä arvo- sanana muodos- tamisen perus- teena. Oppilasta ohjataan pohti- maan kokemuk- siaan osana it- searviointia.</i>			
T3 ohjata oppi- lasta havaitse- maan kieliä yhdis- täviä ja erottavia ilmiöitä sekä tu- kea oppilaan kie- lellisen päättely- kyvyn kehitty- mistä	S1	Oppilas oppii tun- nistamaan kieliä yhdistäviä ja erot- tavia ilmiöitä sekä kehittämään kie- lellistä päättelyky- kyään.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa ni- metä jonkin yhä- täläisyyden ja eron englannin kielen ja äidin- kielensä tai muun osaa- mansa kielen välillä.	Oppilas osaa antaa esi- merkkejä yhä- täläisyyksistä ja eroista englannin kielen ja äi- dinkielensä tai muun osaamansa kielen vä- lillä.	Oppilas osaa kertoa yhtäläi- syyksistä ja eroista englan- nin kielen ja äi- dinkielensä tai muun osaa- mansa kielen välillä. Oppilas osaa nimetä joitakin kielellistä päät- telyä tukevia strategioita.	Oppilas osaa vertailla yhtäläisyyksiä ja eroja englannin kielen ja äi- dinkielensä tai muun osaamansa kielen vä- lillä. Oppilas osaa käyttää sopivia kielellistä päät- telyä tukevia strategi- oita.
T4 ohjata oppi- lasta ymmärtä- mään, että englan- niksi on saatavilla	S1	Oppilas oppii löy- tämään ja valitse- maan itselle sopi- via	Englannin- kielisen ai- neiston löytäminen	Oppilas osaa an- taa esimerkin jostakin itselleen	Oppilas osaa antaa esi- merkkejä häntä itseään	Oppilas osaa kertoa englan- ninkielisistä ai- neistoista, jotka	Oppilas osaa vertailla englanninkielisiä ai- neistoja, jotka ovat hä- nelle itselleen sopivia

runsaasti aineistoja, ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa		vaa ja kiinnostavaa englanninkielistä aineistoa.		sopivasta englanninkielisestä aineistosta.	kiinnostavista englanninkielisistä aineistoista.	ovat hänelle itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.	ja jotka kiinnostavat häntä.
Kielenopiskelutaidot							
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	Oppilas oppii kerrtomaan englannin kielen opiskelun tavoitteistaan sekä tekemään yhteistyötä ja toimimaan ryhmässä muita kannustaen.	Englannin kielen opiskelun tavoitteista kertominen ja ryhmässä toimiminen	Oppilas osaa nimetä jonkin tavoitteen englannin kielen opiskelulle. Oppilas osallistuu toisinaan ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä englannin kielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.	Oppilas osaa kertoa englannin kielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä kannustavasti.	Oppilas osaa kertoa englannin kielen opiskelun tavoitteistaan ja kertoa, kuinka hän työskentelee saavuttaakseen tavoitteensa. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä monipuolisesti ja kannustavasti.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2	Oppilas oppii ottamaan vastuuta englannin kielen opiskelustaan. Hän oppii eri tapoja oppia kieliä ja hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa englannin kielen taitonsa kehittämiseen sekä käyttämään englannin kielen taitoaan rohkeasti.	Vastuun ottaminen englannin kielen opiskelusta ja sopivien kielen oppimistapojen löytäminen	Oppilas ottaa ohjattuna jonkin verran vastuuta englannin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen englannin kieltä ja muita kieliä.	Oppilas ottaa jonkin verran vastuuta englannin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen englannin kieltä ja muita kieliä.	Oppilas ottaa melko paljon vastuuta englannin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää useita oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen englannin kieltä ja muita kieliä.	Oppilas ottaa paljon vastuuta englannin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa oppiakseen englannin kieltä ja muita kieliä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2
T7 ohjata oppilasta harjoitteluun vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta	S3	Oppilas oppii viestimään suullisesti ja kirjallisesti eri viestintätilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja	S3	Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida nopein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmausuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoja tai selvennystä melko	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäänsä tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä käsitettä

				muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	nyökkäämällä), äännähdyskin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas jouuu pyytämään selvennystä tai tois- toa hyvin usein.	usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.	(koira/eläin tai talo/mökki).
T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia taitoja	S3	Oppilas oppii käyttämään englannin kielelle ja kielialueen kulttuureille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurin sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehdys, kiittäminen) joissakin kaikkein rutini- nimaisimmissa sosiaali- sissa kontak- teissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyt- töön kuulu- via ilmauksia monissa ru- tiinimomai- sissa sosiaa- lisissa kontak- teissa.	Oppilas selvi- tyy lyhyistä so- siaalisista tilan- teista. Oppilas osaa käyttää yleisim- piä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumu- toja sekä esittää kohteliaasti esi- merkiksi pyyn- töjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntö- jä ja vastata sellaisiin.	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein kes- keisimpiin tarkoituk- siin, kuten tiedonvai- hdon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmu- kaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskus- telemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintäruutiineja.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2
T10 ohjata oppi- lasta työskentele- mään vaativuudel- taan monen ta- soisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstra- tegioita		Oppilas oppii ym- märtämään erilai- sia puhuttuja ja kirjoitettuja teks- tejä hyödyntäen erilaisia ymmärtä- misstrategioita.	Tekstien tulkintatai- dot	Oppilas ymmär- tää vähäisen määrän yksittäi- siä puhuttuja ja kirjoitettuja sa- noja ja ilmauk- sia. Oppilas tuntee kirjainjärjestel- män tai hyvin rajallisen mää- rän kirjoitus- merkkejä.	Oppilas ym- märtää yk- sinkertaista, tuttua sanas- toa ja ilmai- suja sisältä- vää kirjoitet- tua tekstiä ja hidasta pu- hetta asiayh- teyden tuke- mana. Oppilas pys- tyy löytä- mään tarvit- semansa yk- sinkertaisen tiedon lyhy- estä tekstistä.	Oppilas ym- märtää help- poja, tuttua sa- nastoa ja ilmai- suja sekä sel- keää puhetta si- sältäviä teks- tejä. Oppilas ym- märtää lyhyi- den, yksinker- taisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsi- sällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, en- nakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinker- taiseen päätte- lyn asiayhtey- den tukemana.	Oppilas pystyy seura- maan hyvin summittai- sesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympä- rillään käytävän kes- kustelun aiheen ja ym- märtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sano- jen merkityksiä asiayh- teydestä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2
T11 tarjota oppi- laalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoi- tusta laajenevasta	S3	Oppilas oppii il- maisemaan itse- ään suullisesti ja kirjallisesti käyt- täen kohdekielen keskeistä sanastoa	Tekstien tuottamisi- taidot	Oppilas osaa il- maista itseään puheessa hyvin supeasti käyt- täen harjoiteltuja	Oppilas osaa rajallisen määrän ly- hyitä, ulkoa opeteltuja il- mauksia,	Oppilas pystyy kertomaan jo- kapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen	Oppilas osaa kuvata lu- ettelomaisesti (ikä- kaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elä- mään liittyviä asioita

aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin		ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.		sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perus-sanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Päättöarviointi vuosiluokalla 9

Päättöarviointi sijoittuu 9. lukuvuoteen, jolloin oppilaan englannin kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy englannin kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Englannin kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T10) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa B1.1 ja B1.2 välitasoksi B1.1/B1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja sekä antaa op-	S1	Oppilas oppii tuntemaan englannin kielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja. Hän oppii kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja.	Kielen asemaan ja variantteihin liittyvien kysymysten huomaa-minen ja kulttuurien	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa englantia puhutaan. Oppilas osaa kertoa jota-	Oppilas osaa kertoa, missä englantia puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen	Oppilas osaa kertoa englannin asemasta maailmankielenä. Oppilas osaa vertailla kielialueen	Oppilas osaa pohtia englannin asemaa maailmankielenä ja siihen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden

pilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään		Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.	välinen toimintakyky	kin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.	maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.	maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.	kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.
T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	S1	Oppilas oppii löytämään englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta.	Maailman kansallaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää englannin kieltä.	Oppilas osaa nimetä englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa vertailla englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan	Oppilas osaa pohdita, miten hän voi hyödyntää englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Oppilas oppii löytämään englannin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan englannin kieltä muihin kielisiin. Hän oppii käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin englannin kielen säännönmukaisuuksista.	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä englannin kielen kielitiedon käsitteistä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Kielenopiskelutaidot							
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englannin kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja reflektomaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieltä ja	Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kieltenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kieltenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia kieltenoppimistapoja. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia englannin kieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

ohjata oppilasta rakentamaan vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen		löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.	toimimisen tapojen hahmottaminen	toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.			
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksia	S2	Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kieltenopijana.	Jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää englannin kielen taitoaan.	Oppilas osaa kuulla mahdollisuuksia kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa pohdita ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.2	Taitotaso B1.1	Taitotaso B1.1/B1.2
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäntilanteeseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	S3	Oppilas oppii toimimaan aktiivisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellisen viestintätilanteessa.	Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.	Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään myös joissakin vaativammissa tilanteissa, kuten keskusteltaessa ajankohtaisesta tapahtumasta.
T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiotekniikoiden käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	S3	Oppilas oppii olemaan aloitteellinen vuorovaikutustilanteissa. Oppilas oppii käyttämään viestintästrategioita.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäänsään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Oppilas käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin, sekä kiertää tai korvata tunteettoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tunteettomien ilmauksien merkityksistä.	Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin, korjata väärinymmärryksiä sekä kiertää tai korvata tunteettoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tunteettomien ja

				Oppilas jou- tuu pyytä- mään sel- vennystä tai toistoa hyvin usein.			melko mutkik- kaidenkin ilmauk- sien merkityksistä.
T8 auttaa op- pilasta tunnis- tamaan vies- tinnän kulttuu- risia piirteitä ja tukea oppi- laiden rakenta- vaa kulttuu- rienvälistä viestintää	S3	Oppilas oppii tunnistamaan viestinnän kult- tuurisia piirteitä. Hän oppii käyttä- mään kieltä kult- tuurien välisessä viestinnässä.	Viestinnän kulttuuri- nen sopi- vuus	Oppilas osaa käyttää ylei- simpiä koh- teliaaseen kielenkäyt- töön kuulu- via ilmauk- sia monissa rutiinin- omaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyt- tää kieltä yksinker- taisella tavalla kaikkein keskei- simpiin tarkoituk- siin, kuten tiedon- vaihtoon sekä mie- lipiteiden ja asen- teiden asianmukai- seen ilmaisemi- seen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyt- tään tavanomaisia ilmauksia ja perus- tason viestintä- rutiineja.	Oppilas osoittaa tuntevansa tär- keimmät kohte- liaisuusäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuoro- vaikutuksessaan huomioon joita- kin tärkeimpiä kulttuurisiin käy- tän teisiin liittyviä näkökohtia.	Oppilas osoittaa tuntevansa tär- keimmät kohte- liaisuusäännöt ja osaa kiinnittää huomiota kielen- käytön muodolli- suuteen. Oppilas pystyy ot- tamaan vuorovai- kutuksessaan huo- mioon tärkeimpiä kulttuurisia käy- tän teitä.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.2	Taitotaso B1.1	Taitotaso B1.1/B1.2
T9 tarjota op- pilaalle mah- dollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia it- sellisen merki- tyksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilai- sista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strate- gioita	S3	Oppilas oppii tul- kitsemaan puhut- tuja ja kirjoitet- tuja tekstejä. Hän oppiii tekstien ymmärtämisstra- tegioita.	Tekstien tulkintatai- dot	Oppilas ym- märtää yk- sinkertaista, tuttua sanas- toa ja ilmai- suja sisältä- vää kirjoitet- tua tekstiä ja hidasta pu- hetta asiayhtey- den tuke- mana. Oppilas pys- tyy löytä- mään tarvit- semansa yk- sinkertaisen tiedon lyhy- estä teks- tistä.	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittai- sesti selväpiirteisen asiapuheen pää- kohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskuste- lun aiheen sekä ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa si- sältävästä yleiskie- lisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa pää- tellä tuntematto- mien sanojen mer- kityksiä asiayhtey- destä.	Oppilas ymmär- tää pääasiat ja joitakin yksityis- kohtia selkeästä ja lähes normaali- tempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta teks- tistä ja ymmärtää yh- teiseen kokemuk- seen tai yleistie- toon perustuvaa puhetta tai kirjoi- tettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksia, avainsanat ja tär- keitä yksityiskoh- tia myös valmis- tautumatta.	Oppilas ymmärtää pääasiat ja useita yksityiskohtia hie- man vaativam- masta normaali- tempoisesta yleis- kielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta teks- tistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen koke- mukseen tai yleis- tietoon perustuvaa puhetta tai kirjoi- tettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksia, avainsanat ja tär- keitä yksityiskoh- tia myös valmis- tautumatta.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.2	Taitotaso B1.1	Taitotaso B1.1/B1.2
T10 ohjata op- pilasta tuotta-	S3	Oppilas oppii il- maisemaan itse- ään suullisesti ja	Tekstien tuottamis- taidot	Oppilas osaa rajallisen	Oppilas osaa ku- vata luettelomai-	Oppilas osaa ker- toa ydinkohdat ja	Oppilas osaa ker- toa ydinkohdat ja

maan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiinseen		kirjallisesti käyttäen englannin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.		määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvälistä ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	sesti (ikäkautelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampia-kin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	useita yksityiskoh- tia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päte-lykyvyn kehittymistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilaan kohdekielen opiskelun tavoitteista kertomista ei arvioida erikseen. Ryhmän toimintaan ja yhteistyöhön osallistumista arvioidaan osana työskentelyn arviointia.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia.

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä.

T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monen tasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Kuudennella vuosiluokalla laajennetaan tietoa englannin kielen levinneisyydestä ja kielialueesta.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä. Tutustellaan arvioimaan omaa kielitaitoa.

Pohditaan yhdessä, millaisia ovat ne kielenopiskelutavat, joiden avulla opitaan syventämään omaa kielitaitoa ja joilla luodaan mahdollisimman hyvä pohja kielenopiskelun jatkumiselle.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaa ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaa, variantteihin ja arvostukseen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa pohtia kielen ja kulttuurin suhdetta englannin osalta. Oppilas havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.

Oppiaineessa tutustutaan niiden maiden kulttuureihin ja elämänmuotoihin, joiden virallisiin kieliin englanti kuuluu niiden kulttuurista monimuotoisuutta ja arvomaailmaa unohtamatta. Oppilaita rohkaistaan tuomaan esille omaa kokemustietoaan näistä maista ja niiden kulttuureista. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan ajatuksiaan sekä mielipiteitään rakentavasti. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä.

Oppilasta kannustetaan käyttämään erilaista englanninkielistä aineistoa ja harrastamaan englannin kieltä monipuolisesti vapaa-ajallaan. Opetuksessa pyritään myönteiseen ja kannustavaan vuorovaikutukseen sekä kehitetään mahdollisuuksien mukaan oppilaan TVT-taitoja. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä,

	miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Oppilasta ohjataan havaitsemaan englannin ja muiden osaamiensa kielten sanastollisia ja rakenteellisia yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia sekä hyödyntämään hankkimaansa tietoa opiskelussaan. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Seitsemännellä luokalla oppilasta ohjataan entistä enemmän ottamaan vastuuta omasta työskentelystään ja pohtimaan omia tapojaan oppia. Oppilasta rohkaistaan itsearviointiin ja tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää englannin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Opetuksessa kartutetaan kielenopiskelutaitoja monipuolisesti. Oppilasta rohkaistaan tuotoksissaan luovuuteen ja sen myötä huomaamaan taitojensa käyttökelpoisuus koulun ulkopuolisissakin kielenkäyttötilanteissa. Oppilaalle painotetaan pitkäjänteisen työn merkitystä kielenopiskelussa. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia.

T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaistamaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käytössä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Harjoitellaan kykyä aloittaa, ylläpitää ja lopettaa keskusteluja englannin kielellä. Harjoitellaan toimimaan kohteliaasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, jotka ovat lähellä oppilaan jokapäiväistä elämää. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja/tai osana erilaisia koesuorituksia.

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso B1.1: Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Keskustellaan englannin kielelle tyypillisistä kohteliaisuussäännöistä, verrataan niitä omaan kulttuuriin ja ohjataan oppilasta ottamaan huomioon kulttuurille tyypillisiä ominaispiirteitä. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso B1.1: Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yhteistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksia, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Oppilaat tutustuvat erilaisiin tarkoituksenmukaisiin tekstilajeihin, joita valittaessa pyritään ottamaan huomioon ajankohtaisia aiheita ja ryhmän kiinnostuksen kohteita. Tekstien aihepiirit ovat vaihtelevia ja lähellä nuoren elämään ja tuovat vaihtelua opiskeluun. Työtapoina voidaan käyttää myös esimerkiksi projekteja, ryhmä- ja paritöitä. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso B1.1: Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoiden sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Oppilaille annetaan mahdollisuuksia harjoitella tuottamaan erilaisia ikätasolleen sopivaa puhuttua ja kirjoitettua tekstiä. Oppilasta rohkaistaan entistä monipuolisempaan luovaan ilmaisuun. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan käyttämään erilaisia kielenopiskeluun soveltuvia yhteisöllisiä palveluita ja digitaalisia ohjelmistoja, ja samalla keskustellaan tekijänoikeuksista ja lähdekritiikistä. Työtapoina voidaan käyttää myös esimerkiksi projekteja, ryhmä- ja paritöitä. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja/tai erilaisia koesuorituksia.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

7.luokalla tutustutaan englannin kieleen maailmankielenä kulttuurisesta ja kielellisestä näkökulmasta. Oppilasta ohjataan hyödyntämään oman äidinkielen ja muiden vieraiden kielten taitojaan englannin kielen oppimisessa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

7. luokalla kannustetaan oppilasta hyödyntämään erilaista englanninkielistä aineistoa sekä harrastamaan englannin kieltä monipuolisesti myös vapaa-ajallaan. Oppilas asettaa tavoitteet opiskelulle ja arvioi omaa opiskeluaan. Oppilas ottaa myös vastuuta työskentelynsä suunnittelusta ja toteutuksesta. Luokkatilanteissa pyritään myönteiseen ja kannustavaan vuorovaikutukseen. Käytetään mahdollisuuksien mukaan tv:tä ja sähköisiä oppimateriaaleja.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

7. luokalla korostuvat ennen kaikkea oppilaan omaa elämänpiiriä lähellä olevat sisällöt kuten esimerkiksi omasta päivästä, kodista ja vapaa-ajasta kertominen eikä niinkään vielä jatko-opintoihin tai työelämään liittyvät aihepiirit. Oppilasta kannustetaan englannin kielen itsensä ilmaisemiseen jo vähäiselläkin kielitaidolla sekä rohkaistaan oman mielipiteen ilmaisemiseen. Vahvistetaan oppilaan perussanaston ja -rakenteiden hallintaa ja syvennetään oppilaan luetun- ja kuullunymmärtämistaitoja.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaan, variantteihin ja arvostukseen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa pohtia kielen ja kulttuurin suhdetta englannin osalta. Oppilas havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.

Oppiaineessa tutustutaan englannin kohteliaan yleiskielen eri variantteihin arvottamatta niitä keskenään. Oteetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Huomioidaan eroavaisuuksia kielenkäyttötilanteissa eri kulttuurien välillä. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä.

Oppilasta kannustetaan käyttämään erilaista englanninkielistä aineistoa ja harrastamaan englannin kieltä monipuolisesti vapaa-ajallaan. Opetuksessa pyritään myönteiseen ja kannustavaan vuorovaikutukseen sekä kehitetään mahdollisuuksien mukaan oppilaan tv-taitoja. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Oppilasta ohjataan hyödyntämään omaa äidinkieltään ja muiden vieraiden kielten taitojaan sekä soveltamaan hankkimaansa tietoa englannin opiskelussa. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Vahvistetaan edelleen oppilaiden kielenopiskelu- ja oppimaan oppimisen taitoja. Oppilasta kannustetaan asettamaan itselleen kielellisiä tavoitteita ja ottamaan enemmän vastuuta omasta työskentelystään tavoitteiden saavuttamiseksi sekä tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan. Tavoitteena on myönteinen ja kannustava vuorovaikutus oppitunnilla. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää englannin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Opetuksessa kartutetaan edelleen monipuolisesti kielenopiskelutaitoja. Oppilasta rohkaistaan tuotoksissaan luovuuteen ja sen myötä huomaamaan taitojensa käyttökelpoisuus koulun ulkopuolisissakin kielenkäyttötilanteissa. Oppilaalle painotetaan pitkäjänteisen työn merkitystä kielenopiskelussa. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia.

T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaistamaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Harjoitellaan kykyä aloittaa, ylläpitää ja lopettaa keskusteluja englannin kielellä. Harjoitellaan toimimaan kohteliaasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, jotka ovat lähellä oppilaan jokapäiväistä elämää. Tuetaan oppilaita ratkaisemaan kielellisiä ongelmatilanteita erilaisten kiertoilmausten avulla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso B1.1: Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Korostetaan englannin kielelle tyypillisiä kohteliaisuussääntöjä ja verrataan niitä omaan kulttuuriin sekä ohjataan oppilasta ottamaan entistä enemmän huomioon kyseiselle kulttuurille tyypillisiä ominaispiirteitä. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotasoa B1.1: Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yhteistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksia, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Oppilaat tutustuvat erilaisiin tarkoituksenmukaisiin tekstilajeihin, joita valittaessa pyritään ottamaan huomioon ajankohtaisia aiheita ja ryhmän kiinnostuksen kohteita. Lisäksi havainnoidaan ja harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ovat vaihtelevia ja lähellä nuoren elämää ja tuovat vaihtelua opiskeluun. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotasoa B1.1: Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Oppilaita kannustetaan erilaisten suullisten ja kirjallisten tekstien tuottamiseen sekä kartutetaan sanavarastoa ja vahvistetaan englannin perusrakenteiden hallintaa. Lisäksi syvennetään ääntämistaitoja. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan käyttämään erilaisia kieltenopeutukseen soveltuvia yhteisöllisiä palveluita ja digitaalisia ohjelmistoja ja samalla keskustellaan tekijänoikeuksista ja lähdekritiikistä. Työtapoina voidaan käyttää myös esimerkiksi projekteja, ryhmä- ja paritöitä. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

8.luokalla tutustutaan edelleen englannin kieleen maailmankielenä kulttuurisesta ja kielellisestä näkökulmasta. Oppilasta ohjataan hyödyntämään oman äidinkielen ja muiden vieraiden kielten taitojaan englannin kielen oppimisessa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

8. luokalla kannustetaan oppilasta hyödyntämään erilaista englanninkielistä aineistoa sekä harrastamaan englannin kieltä monipuolisesti myös vapaa-ajallaan. Oppilas asettaa tavoitteet opiskelulle ja arvioi omaa opiskeluaan. Oppilas ottaa myös vastuuta työskentelynsä suunnittelusta ja toteutuksesta. Luokkatilanteissa pyritään myönteiseen ja kannustavaan vuorovaikutukseen. Käytetään mahdollisuuksien mukaan tv:tä ja sähköisiä oppimateriaaleja sekä kannustetaan kriittiseen tiedonhankintaan.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

8. luokalla jatketaan oppilaan omaa elämänpiiriä lähellä olevien sisältöjen käsittelyä laajentaen aihepiirejä kuitenkin jo kodin ulkopuolelle. Aihepiireinä on esimerkiksi tunteiden ilmaiseminen, mielipiteet, ihmissuhteet ja matkustaminen. Oppilasta kannustetaan englannin kielellä itsensä ilmaisemiseen sekä rohkaistaan oman mielipiteen ilmaisemiseen. Vahvistetaan oppilaan perussanaston ja -rakenteiden hallintaa ja syvennetään edelleen oppilaan luetun- ja kuullunymmärtämistaitoja.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaan, variantteihin ja arvostukseen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa pohtia kielen ja kulttuurin suhdetta englannin osalta. Oppilas havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.

Oppiaineessa tutustutaan englannin kohteliaan yleiskielen eri variantteihin arvottamatta niitä keskenään. Oetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Huomioidaan eroavaisuuksia kielenkäyttötilanteissa eri kulttuurien välillä. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä.

Oppilasta kannustetaan käyttämään erilaista englanninkielistä aineistoa ja harrastamaan englannin kieltä monipuolisesti vapaa-ajallaan. Opetuksessa pyritään myönteiseen ja kannustavaan vuorovaikutukseen sekä kehitetään mahdollisuuksien mukaan oppilaan tvt-taitoja. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Oppilasta ohjataan edelleen hyödyntämään omaa äidinkieltään ja muiden vieraiden kielten taitojaan sekä soveltamaan hankkimaansa tietoa englannin opiskelussa. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Vahvistetaan edelleen oppilaiden kielenopiskelu - ja oppimaan oppimisen taitoja. Oppilasta kannustetaan asettamaan itselleen kielellisiä tavoitteita ja ottamaan enemmän vastuuta omasta työskentelystään tavoitteiden saavuttamiseksi sekä tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan. Tavoitteena on myönteinen ja kannustava vuorovaikutus oppitunnilla. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää englannin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Opetuksessa kartutetaan edelleen monipuolisesti kielenopiskelutaitoja. Oppilasta rohkaistaan tuotoksissaan luovuuteen ja sen myötä huomaamaan taitojensa käyttökelpoisuus koulun ulkopuolisissakin kielenkäyttötilanteissa. Oppilaalle painotetaan pitkäjänteisen työn merkitystä kielenopiskelussa. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia.

T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaistamaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Harjoitellaan kykyä aloittaa, ylläpitää ja lopettaa keskusteluja englannin kielellä. Harjoitellaan toimimaan kohteliaasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Tuetaan oppilaita ratkaisemaan kielellisiä ongelmatilanteita erilaisten kiertoilmausten avulla. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso B1.1: Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Korostetaan englannin kielelle tyypillisiä kohteliaisuussääntöjä ja verrataan niitä omaan kulttuuriin sekä ohjataan oppilasta ottamaan entistä enemmän huomioon kyseiselle kulttuurille tyypillisiä ominaispiirteitä. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso B1.1: Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksia, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Oppilaat tutustuvat erilaisiin tarkoituksenmukaisiin tekstilajeihin, joita valittaessa pyritään ottamaan huomioon ajankohtaisia aiheita ja ryhmän kiinnostuksen kohteita. Lisäksi havainnoidaan ja harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ovat vaihtelevia ja liittyvät nuoren elämään, mutta niissä korostuvat jo asiapitoisemmat aiheet. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso B1.1: Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Tavoite on esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Oppilaita kannustetaan erilaisten suullisten ja kirjallisten tekstien tuottamiseen sekä kartutetaan sanavarastoa ja vahvistetaan englannin rakenteiden hallintaa. Lisäksi syvennetään ääntämistaitoja. Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan käyttämään erilaisia kielenopetukseen soveltuvia yhteisöllisiä palveluita ja digitaalisia ohjelmistoja ja samalla keskustellaan tekijänoikeuksista ja lähdekritiikistä. Työtapoina voidaan käyttää myös esimerkiksi projekteja, ryhmä- ja paritöitä. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyn arviointia ja tuntitehtäviä ja/tai erilaisia koesuorituksia.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

9.luokalla jatketaan tutustumista englannin kieleen maailmankielenä kulttuurisesta ja kielellisestä näkökulmasta. Oppilasta ohjataan hyödyntämään oman äidinkielen ja muiden vieraiden kielten taitojaan englannin kielen oppimisessa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

9. luokalla kannustetaan oppilasta itsenäiseen tiedonhankintaan ja hyödyntämään erilaista englanninkielistä aineistoa sekä harrastamaan englannin kieltä monipuolisesti myös vapaa-ajallaan. Oppilas asettaa tavoitteet opiskelulle ottaen huomioon myös jatko-opintosuunnitelmansa ja pystyy arvioimaan ja tarvittaessa muuttamaan omaa opiskeluaan. Oppilas ottaa myös vastuuta työskentelynsä suunnittelusta ja toteutuksesta. Luokkatilanteissa pyritään myönteiseen ja kannustavaan vuorovaikutukseen. Käytetään mahdollisuuksien mukaan tv:tä ja sähköisiä oppimateriaaleja sekä kannustetaan kriittiseen tiedonhankintaan.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

9. luokalla aihepiireissä painottuvat asiapitoisemmat tekstit. Opiskelu- ja työelämä ovat 9. luokalla keskeisiä aihepiirejä ja niiden lisäksi käsitellään muun muassa ympäristö, media ja oma kotimaa. Oppilasta ohjataan itsenäiseen viestintään ja kielellisten ongelmatilanteiden ratkaisuun. Laajennetaan oppilaan sanaston ja rakenteiden hallintaa sekä syvennetään edelleen oppilaan luetun- ja kuullunymmärtämistaitoja.

10.4.2. Saksa, A- ja A2-oppimäärät

Saksan A- ja A2-oppimäärissä käytetään samoja opetussuunnitelman perusteita.

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus koulu-yhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 6-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Vuosiluokilla 7-9 opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielillä. Vieraan kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun kyseisellä kielellä eri oppiaineissa.

Saksan kielen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja monikulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki saksan kielessä vuosiluokilla 6-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Oppimisen tukea antaa tarvittaessa myös koulun oppilashuoltohenkilökunta. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyvälle tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi saksan A-oppimäärässä vuosiluokilla 6-9

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Arviointikertojen määrä

Oppilaan oppimisen arviointi tehdään arvosanoilla 4-10 kahdesti vuodessa vuosiluokilla 6-9. Samoin oppilaan työskentelyä arvioidaan kahdesti vuodessa. Väliarvosana annetaan, kun noin puolet lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty. Lukuvuoden jälkimmäinen arvosana on samalla lukuvuosiarvosana, jossa otetaan koko vuoden opinnot huomioon.

Työskentelyn arviointi

Työskentelystä annetaan arvosana kaksi kertaa vuodessa. Tämän lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esimerkiksi kokeiden yhteydessä. Työskentelystä annettava arvosana nostaa, vahvistaa tai laskee arvosanaa, jonka oppilas saisi pelkkien koearvosanojen perusteella.

Erinomainen

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä kohtaan on erittäin myönteinen.
- Oppilaan työskentely on lähes aina arvosanan Hyvä kriteerien mukaista.
- Oppilaalle ei tarvitse huomauttaa työskentelystä tai muiden aineeseen liittyvien tehtävien laiminlyönnestä.
- Oppilas tukee ja auttaa tarvittaessa muita oppilaita ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa.

Kiitettävä

- Oppilaalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan Hyvä kohdalla.

Hyvä

- Oppilas noudattaa useimmiten seuraavia hyvän arvosanan kriteereihin kuuluvia asioita. Näistä asioista hänelle ei yleensä tarvitse huomauttaa.
- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä ja opiskelua kohtaan on myönteinen.
- Oppilas on valmistautunut oppitunneille tuomalla tarvittavat välineet mukanaan ja tekemällä annetut kotiläksyt.
- Oppilas seuraa opetusta ja tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan.

- Oppilas osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmässä. Pari- ja ryhmätöissä hän
- tekee oman osuutensa, mutta tuntee myös vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja niiden loppuun suorittamisesta.
- Oppilas osoittaa osaamisensa viittaamalla.
- Oppilas pyytää tarvittaessa apua ja osaa ottaa neuvoja vastaan. Hän muuttaa työskentelyään saamiensa ohjeiden pohjalta.
- Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän antaa muille työrauhan eikä tee opiskelua häiritseviä asioita. Hän myös noudattaa turvallisuusohjeita.

Tyydyttävä

- Oppilaalla on melko usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa.

Välttävä

- Oppilaalla on hyvin usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa, mutta hän on kuitenkin pääsääntöisesti läsnä kaikilla oppitunneilla.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositolustuksessa

Vieraan kielen A-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellesään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolustusta varten opettaja käyttää vieraan kielen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen A-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkitaitojen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä	S1	Oppilas oppii tunnistamaan lähiympäristönsä ja maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä tuntemaan kohdekielen asemaa lähiympäristössä ja maailmassa.	Kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä joitakin hänen lähiympäristössään tai maailmassa käytettyjä kieliä. Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin eri kohdekielisten	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä hänen lähiympäristössään ja maailmassa käytetään. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä eri kohdekielisten	Oppilas osaa kertoa lähiympäristönsä ja maailman kielellisestä runsaudesta. Oppilas osaa antaa esimerkkejä eri kohdekielisten	Oppilas osaa kuvailla lähiympäristönsä ja maailman kielellistä runsautta. Oppilas osaa vertailla eri kohdekielisten

				dekielisten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista.	maiden kulttuureille tyypillisistä asioista. Oppilas osaa antaa esimerkin tilanteesta, jossa kohdekieltä käytetään globaalin viestinnän kielenä.	ten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista. Oppilas osaa kertoa, missä ja millaisissa tilanteissa kohdekieltä käytetään globaalin viestinnän kielenä.	maiden kulttuureille tyypillisistä asioista. Oppilas osaa kertoa, missä ja millaisissa tilanteissa sekä miksi kohdekieltä käytetään globaalin viestinnän kielenä.
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoluksia	S1	Oppilas oppii arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Hän oppii kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoluksia.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemusiaan osana itsearviointia.</i>			
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1	Oppilas oppii tunnistamaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyään.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa nimetä jonkin yhtäläisyyden ja eron kohdekielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhtäläisyyksistä ja eroista kohdekielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä.	Oppilas osaa kertoa yhtäläisyyksistä ja eroista kohdekielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa nimetä joitakin kielellistä päätelyä tukevia strategioita.	Oppilas osaa vertailla yhtäläisyyksiä ja eroja kohdekielen tai äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa käyttää sopivia kielellistä päätelyä tukevia strategioita.
T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa	S1	Oppilas oppii löytämään ja valitsemaan itselle sopivaa ja kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa.	Kohdekielen aineiston löytäminen	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin itselleen sopivasta kohdekielisestä aineistosta.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä häntä kiinnostavista aineistoista.	Oppilas osaa kertoa kohdekielistä aineistoista, jotka ovat hänelle itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja, jotka ovat hänelle itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.
Kielenopiskelutaidot							
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	Oppilas oppii kertoa kohdekielen opiskelun tavoitteistaan sekä tekemään yhteistyötä ja toimimaan ryhmässä muita kannustaen.	Kohdekielen opiskelun tavoitteista kerominen ja ryhmässä toimiminen	Oppilas osaa nimetä jonkin tavoitteen kohdekielen opiskelulle. Oppilas osallistuu toisinaan ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.	Oppilas osaa kertoa kohdekielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä kannustavasti.	Oppilas osaa kertoa kohdekielen opiskelun tavoitteistaan ja siitä, kuinka hän työskentelee saavuttaakseen tavoitteensa. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä monipuolisesti ja kannustavasti.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta	S2	Oppilas oppii ottamaan vastuuta koh-	Vastuun ottaminen	Oppilas ottaa ohjattuna jonkin verran vastuuta	Oppilas ottaa jonkin verran	Oppilas ottaa melko paljon	Oppilas osaa ottaa paljon vas-

kielenopiskelusta ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten		dekielen opiskelusta asettamalla tavoitteita opiskelulle. Hän oppii eri tapoja oppia kieliä ja hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa kohdekielen taitonsa kehittämiseksi sekä käyttämään kohdekielen taitoaan rohkeasti.	kohdekielen opiskelusta ja sopivien kielen oppimistapojen löytäminen	kohdekielen opiskelusta. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kieliä.	vastuuta kohdekielen opiskelusta. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kieliä.	vastuuta kohdekielen opiskelusta. Oppilas osaa käyttää useita oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kieliä.	tuuta kohdekielen opiskelusta. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kieliä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3	Oppilas oppii viestimään suullisesti ja kirjallisesti eri viestintätilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiinimaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiinimaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiinimaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekielille ja kielialueen kulttuureille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurin sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehdäminen, hyväksely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiinimaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiinimaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinimaisissa sosiaalisissa tilanteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä hyödyntäen erilaisia ymmärtämisstrategioita.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksia tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päätteilyyn asiayhteyden tukemana.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.1/A1.2	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin	S3	Oppilas oppii ilmaistamaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kohdekielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen tuttuja sanoja, harjoitettuja sanoja ja tavallisimpia opettuja vakioilmauksia. Oppilas ääntää joitakin harjoitettuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoitettuja sanoja ja opettuja vakioilmauksia. Oppilas ääntää joitakin harjoitettuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvästoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opettuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvästoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

Päätösarviointi vuosiluokalla 9

Päätösarviointi sijoittuu vuosiluokkaan 9, jolloin oppilaan saksan kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut saksa kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin

päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy saksan kielen A-oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Saksan kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T19) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A2.2 ja B1.1 välitasoksi A2.2/B1.1. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Saksan kielen A-oppimäärän päätösarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja. Hän oppii kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.	Kielen asemaan ja variantteihin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailman-kuvaa	S1	Oppilas oppii löytämään kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailman-kuvaa.	Maailman-kansalaisen taitojen kehittyminen kohdekieltä käyttämällä	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.	Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Oppilas oppii löytämään kohdekielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan kohdekieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään kohdekielen kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista.	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

					muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.		
Kielenopiskelutaidot							
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta rakentavaan vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja reflektomaan oppimistaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hän käyttää erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.	Tavoitteiden asettaminen, opiskelu-strategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kieltenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kieltenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksia	S2	Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehitetty luottamus itseensä kielenoppijana.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.2	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	Taitotaso A2.2/B1.1
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	Oppilas oppii toimimaan jokapäiväisissä viestintätilanteissa aloitteellisesti.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmistä viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.	Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttäen kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	S3	Oppilas oppii toimimaan aktiivisesti viestintätilanteessa. Hän oppii hyödyntämään viestintästrategioita.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaiken keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin eikielellisiin ilmaisiin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vaki- osanontoja pyytäänsään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan taimuotoilla viestinsä uudelleen.
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekieltä kulttuurisesti sopivalla tavalla viestinnässä.	Viestinnän kulttuuriin sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kaiken yleisiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuu- toja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kut- suja, ehdotuk- sia ja anteeksi- pyyntöjä ja vastata sellai- siin.	Oppilas osaa käyt- tää kieltä yksinker- taisella tavalla kaik- kein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmu- kaiseen ilmaisemi- seen. Oppilas pystyy kes- kustelevaan kohte- liaasti käyttäen ta- vanomaisia ilmauk- sia ja perustason viestintärutiineja.	Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tar- koituksiin. Oppilas pystyy kes- kustelevaan kohteli- aasti käyttäen tavan- omaisia ilmauksia ja perustason viestintä- rutiineja.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.2	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	Taitotaso A2.2/B1.1
T9 tarjota oppilaille mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkin- nassa päättely- taitoa ja kes- keisen sisällön ymmärtämistä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhut- tuja ja kirjoitet- tuja tekstejä. Hän oppii tekstien ymmärtämisstra- tegioita.	Tekstien tulkintatai- dot	Oppilas ymmärtää harjoitel- tua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mit- taista kir- joitettua tekstiä ja hidasta pu- hetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ym- märtää help- poja, tuttua sa- nastoa ja il- maisuja sekä selkeää pu- hetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ym- märtää lyhyi- den, yksinker- taisten, itseään kiinnostavien viestien ydin- sisällön ja tekstin pääaja- tukset tuttua sanastoa sisäl- tävästä, enna- koitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksin- kertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Oppilas pystyy seu- raamaan hyvin summittaisesti sel- väpiirteisen asiapu- heen pääkohtia, tun- nistaa usein ympä- rillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa si- sältävästä yleiskieli- sestä tekstistä tai hi- taasta puheesta. Oppilas osaa pää- tellä tuntematto- mien sanojen mer- kityksiä asiayhtey- destä.	Oppilas pystyy seu- raamaan selväpiirtei- sen asiapuheen pää- ajatusta, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanas- toa sisältävästä yleis- kielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sa- nojen merkityksiä asiayhteydestä.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2
T10 tarjota oppilaille mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kohdekielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä saksan kielen asema siinä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Kaikkia tavoitteita arvioidaan työskentelyn perusteella sekä itse- ja vertaisarvioinnilla.

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

Tavoitetta arvioidaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tuotoksissa ja/tai esityksissä ja/tai projekteissa. Oppilasta kannustetaan huolehtimaan läksyistään ja työvälineistään.

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, esitykset, projektit.

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

Saksan kielen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan saksankielisiin maihin ja niiden kulttuuriin. Opetellaan kohteliasta ja luontevaa kielenkäyttöä erilaisissa tilanteissa. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omilla ilmaisuihin, muistiinpanomaiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä. Tutustellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Harjoitellaan saksankieliselle kulttuurille ominaisia viestintämuotoja ja pienimuotoisia, jokapäiväisiä viestintätilanteita. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielissä ympäristössä. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Opetellaan ymmärtämään tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukena. Syvennetään saksan kielen perusrakenteita, myös toiminnallisuuden kautta. Sanaston ja rakenteiden opiskelua harjoitellaan erilaisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Harjoitellaan edelleen ääntämistä sekä muita kielen suulliseen ilmaisuun liittyviä seikkoja. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta ensin opettajan johdolla ja myöhemmin myös itsenäisesti. Aineiston löytäminen edellyttää tiedonhakutaitojen harjoittelua.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia saksan kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee saksan kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Oppiaineen kaikkien tavoitteiden toteutumista arvioidaan työskentelyn perusteella ja/tai itse- ja vertaisarvioinnilla.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.2: Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.2: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

Saksan kielen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa saksan kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa saksan kielen päävarianteista.

7.luokalla tutustutaan saksankieliseen kielialueeseen. Opetuksessa vahvistetaan äidinkielen opinnoissa esille tulleita kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilasta saksan kielen opinnoissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon saksan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

7. luokalla korostuvat ennen kaikkea oppilaan omaa elämänpiiriä lähellä olevat sisällöt kuten esimerkiksi omasta päivästä, kodista ja vapaa-ajasta kertominen eikä niinkään vielä jatko-opintoihin tai työelämään liittyvät aihepiirit. Oppilasta kannustetaan käyttämään jo vähäistäkin saksan kielen taitoaan lyhyissä suullisissa ja kirjallisissa viestintätilanteissa. Vahvistetaan oppilaan perussanaston ja -rakenteiden hallintaa ja kehitetään oppilaan luetun- ja kuullunymmärtämistaitoja.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä saksan kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Oppiaineen kaikkien tavoitteiden toteutumista arvioidaan työskentelyn perusteella ja/tai itse- ja vertaisarvioinnilla.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.2: Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.2: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)

Erilaisia viestintätilanteita harjoitellaan oppitunneilla. Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1:Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

Saksan kielen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa saksan kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa saksan kielen päävarianteista.

8. luokalla aihepiireinä ovat saksan kielen ja kulttuurin lisäksi erityisesti Itävallan ja Sveitsin maantuntemus, kieli ja kulttuuri.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

8. luokan aihepiireissä korostuvat arkipäivän asiointitilanteet sekä nuorten omaan elämänpiiriin liittyvät teemat kuten musiikki ja harrastukset. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Lisäksi otetaan huomioon saksan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia saksan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä ilmiöitä.

Kaikkia tavoitteita arvioidaan työskentelyn perusteella ja / tai itse- ja vertaisarvioinnilla.

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia saksankielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia kohdekielissä toimintaympäristöissä.

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia saksan kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee saksan kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Oppilaita kannustetaan hyödyntämään muita osaamia vieraita kieliä saksan kielen opinnoissa sekä löytämään kielistä yhtäläisyyksiä ja eroja. Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.2: Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.2: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäänsä tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A2.2: Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

Kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön kiinnitetään huomiota jatkuvasti. Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnessa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.2: Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

9. luokalla käsitellään erilaisia tekstejä ja kehitetään oppilaiden luetun ymmärtämisen taitoja. Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

Saksan kielen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa saksankielisten maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja saksan kielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa saksan kielen päävarianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon saksan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

9. luokan aihepiireissä korostuvat nuorten oma elämänpiiri ja koulunkäynti. Teemoina ovat myös opiskelu ja työelämä sekä ympäristöasiat. Syvennetään tietämystä saksankielisen kielialueen kulttuurista ja elämänmuodosta.

10.5. Matematiikka

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 6-9

Vuosiluokkien 6-9 matematiikan opetuksen tehtävänä on vahvistaa matemaattista yleissivistystä. Opetuksessa syvennetään matemaattisten käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien ymmärtämistä. Opetus innostaa oppilaita löytämään ja hyödyntämään matematiikkaa omassa elämässään. Oppilaiden valmiuksiin kuuluvat ongelmien matemaattinen mallintaminen ja ratkaiseminen. Matematiikan opetus ohjaa oppilaita tavoitteelliseen, täsmälliseen, keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen toimintaan. Oppilaita rohkaistaan esittämään ratkaisujaan ja keskustelemaan niistä. Opetuksessa kehitetään oppilaiden yhteistyötaitoja.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-9

Opetuksen lähtökohdat valitaan oppilaita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Konkretia toimii edelleen tärkeänä osana matematiikan opiskelua. Rohkaistaan oppilaita käyttämään ajattelua tukevia piirroksia ja välineitä. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Ongelmia matematisoidaan, ratkaistaan ja tulkitaan yksin ja yhdessä. Yhdessä työskennellessä jokainen toimii sekä itsensä että ryhmän hyväksi. Oppimispelit ovat yksi motivoiva työtapo. Tieto- ja viestintäteknologiaa, kuten taulukkolaskentaa ja dynaamista geometriaohjelmistoa, hyödynnetään opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin sekä luovuuden välineenä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 6-9

Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea tarvittaessa uusien sisältöjen oppimiseksi. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilaille korostetaan asioiden ymmärtämisen tärkeyttä. Oppilaita tuetaan suurempien asiakokonaisuuksien hahmottamisessa ja yhteyksien löytämisessä. Eriyttämisessä otetaan huomioon jokaisen oppilaan osaaminen ja annetaan mahdollisuus onnistumisen elämyksiin.

Sisältöjä voidaan rikastuttaa syventämällä yhteisesti käsiteltävää aihetta oppilaiden kiinnostuksen ja taitotason mukaan. Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja, kuten esimerkiksi erilaisia projekteja ja ongelmalähtöisiä tutkimustehtäviä oppilaita kiinnostavista matemaattisista aiheista.

Oppilasta tuetaan tarvittaessa omien oppituntien mukana. Tukiopetusta annetaan akuuteissa tilanteissa esim. sairauden tai vastaavan syyn vuoksi tai muuten tilanteen vaatiessa. Tarvittaessa on myös mahdollisuus saada tukea erityisopettajilta niin, että oppilas opiskelee ainetta määrääjän erityisopettajan kanssa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 6-9

Vuosiluokalla 6 matematiikan oppimisen arvioimisessa keskeistä on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Arviointi on monipuolista, ja palaute on ohjaavaa ja rakentavaa. Ne tukevat oppilaiden matemaattisten taitojen kehittymistä ja rohkaisevat tarvittaessa uuteen yrittämiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tiedostamaan vahvuuksiaan. Palaute auttaa oppilaita ymmärtämään, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailta edellytetään aiempaa enemmän matemaattisen ajattelunsa esiintuomista puheen, välineiden, piirtämisen ja kirjallisen työskentelyn avulla. Arvioinnin kohteena ovat tekemisen tapa, ratkaisujen oikeellisuus sekä taito soveltaa opittua.

Yhdessä työskennellessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tulosta. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä ja ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota vuosiluokilla 7-9. Palaute tukee oppilaiden myönteistä minäkuvaamatematiikan oppijana. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin matematiikan tavoitteisiin. Arviointi ohjaa oppilaita kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Palaute auttaa oppilaita huomaamaan, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten.

Oppilailla on aktiivinen rooli arvioinnissa. Itsearviointissa oppilaat oppivat asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja havainnoimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Arvioinnin kohteena ovat matemaattiset tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen. Lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota tekemisen tapaan ja taitoon perustella ratkaisuja sekä ratkaisujen rakenteeseen ja oikeellisuuteen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito hyödyntää välineitä, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Tuotoksen arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotoksen matemaattiseen sisältöön ja esitystapaan. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Arviointikertojen määrä

Oppilasta arvioidaan numeroin (4-10) kaksi kertaa/vuosiluokka. 9. luokan viimeinen arviointikerta on samalla päättöarviointi. Väliarvosana annetaan kerran lukuvuodessa, kun noin puolet lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty. 6.-8. luokan lukuvuoden jälkimmäinen arvosana on samalla lukuvuosiarvosana, jossa otetaan koko vuoden opinnot huomioon.

Työskentelyn arviointi

Oppilaan muu työskentely (kokeiden, testien ym. lisäksi) arvioidaan vähintään kaksi kertaa vuodessa koearvosanan tai kurssiarvioinnin yhteydessä.

Erinomainen

- tekee annetut tehtävät huolellisesti ja tunnollisesti loppuun saakka
- pitää tarvittavat työskentelyvälineet mukana ja käyttökunnossa
- osallistuu yhteiseen työskentelyyn ja keskusteluun
- osaa työskennellä itsenäisesti annettujen ohjeiden mukaan
- osaa toimia ryhmässä
- auttaa tarvittaessa muita oppilaita

Kiitettävä

- yhdessä tai kahdessa erinomaiseen arvioinnin kriteereissä on puutteita
- myönteinen asenne oppiaineeseen ja annettuihin tehtäviin

Hyvä

- suoriutuu useimmista annetuista tehtävistä
- pitää yleensä tarvittavat työskentelyvälineet mukana ja käyttökunnossa
- osallistuu yhteiseen työskentelyyn ja keskusteluun

Tyydyttävä

- yrittää suoriutua annetuista tehtävistä
- pitää yleensä tarvittavat työskentelyvälineet mukana ja käyttökunnossa
- pyrkii osallistumaan yhteiseen työskentelyyn ja keskusteluun

Välttävä

- osallistuu pääosin kaikille oppitunneille

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Jos jollakin arviointikriteerin määrittelemällä osa-alueella on isoja puutteita, mutta toisella osoitetaan erityistä vahvuutta, vahvan alueen osaaminen kompensoi arvioinnissa heikompaa. Lisäksi esim. kiitettävän kriteereitä voi esiintyä myös muilla arvosanoilla, tämä huomioidaan kokonaisuudessa. Muun työskentelyn arviointi vahvistaa kokeiden perusteella annettavaa lukuvuosi- tai väliarviointiarvosanaa. Se voi nostaa tai laskea arvosa-
naa, jonka oppilas saisi pelkkien koearvosanojen perusteella.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositolustuksessa

Matematiikan sanallista arviota tai arvosaana antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokan 6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolustusta varten opettaja käyttää matematiikan valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut matematiikan tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan matematiikan tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy matematiikan lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosa-
naan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin. Kriteereitä voidaan hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella matematiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista osaamisen näyttötilanteissa.

6.vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerit

Opetuksen ta- voite	Si- säl- tö- alu- eet	Opetuksen ta- voitteista johde- tut oppimisen ta- voitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen ku- vaus arvosa- nalle 5	Osaamisen ku- vaus arvosanalle 7	Osaamisen ku- vaus arvosa- nalle 8	Osaamisen ku- vaus arvosa- nalle 9
Merkitys, arvot, asenteet							
T1 pitää yllä oppi- laan innostusta ja kiinnostusta mate- matiikkaa kohtaan sekä tukea myön- teistä minäkuvaa ja itseluottamusta	S1– S5	Oppilas oppii tun- nistamaan, mitkä asiat ja opiskelu- tavat motivoivat häntä. Hän pyrkii vahvistamaan po- siitiivista minäku- vaansa ja itseluot- tamusta matema- tiikan oppijana.		<i>Ei vaikuta arvo- sanana muodos- tamiseen. Oppi- lasta ohjataan pohtimaan koke- muksiaan osana itsearviointia.</i>			

Työskentelyn taidot							
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiansa asioiden välillä	S1–S5	Oppilas havaitsee oppimiansa asioiden välisiä yhteyksiä. Hän osaa kuvailla ja selittää havaintojaan.	Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ohjattuna oppimiansa asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas havaitsee oppimiansa asioiden välisiä yhteyksiä ja antaa ohjattuna esimerkkejä.	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiansa asioiden välisistä yhteyksistä.	Oppilas osaa kuvailla ja selittää, mistä hänen oppimiansa asioiden väliset yhteydet johtuvat.
T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta	S1–S5	Oppilas esittää kysymyksiä ja osaa tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta.	Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas havaitsee, mihin tarvitsee apua. Oppilas osaa ohjattuna tehdä havaintoja ja koota tietoa tehdäkseen päätelmiä.	Oppilas harjoittelee matemaattisten kysymysten esittämistä. Oppilas osaa ohjattuna esittää perusteltuja päätelmiä.	Oppilas osaa esittää opiskeltavaan aiheeseen liittyviä kysymyksiä. Oppilas antaa perusteltuja päätelmilleen.	Oppilas esittää opiskeltavaa aiheesta tukevia kysymyksiä. Oppilas osaa esittää selkeitä perusteltuja päätelmille.
T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisilla välineillä, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tietojen ja viestintätekniikkaa hyödyntäen	S1–S5	Oppilas esittää päättelyään ja ratkaisujaan eri ilmaisukeinoja käyttäen.	Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas pystyy kertomaan päättelystään ja esittää ratkaisujaan ohjattuna jollakin ilmaisukeinolla.	Oppilas esittää päättelyään ja ratkaisujaan jollakin ilmaisukeinolla.	Oppilas esittää päättelyään ja ratkaisujaan tarvittaessa toisella ilmaisukeinolla.	Oppilas esittää päättelyään ja ratkaisujaan tilanteeseen sopivalla ilmaisukeinolla.
T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä	S1–S5	Oppilas käyttää eri strategioita ongelmanratkaisussa.	Ongelmanratkaisutaidot	Oppilas osaa ohjattuna käyttää jotakin tapaa ongelman ratkaisemiseksi.	Oppilas kokeilee oikeaa lopputulokseen johtavaa tapaa ongelman ratkaisemiseksi.	Oppilas osaa valita ja käyttää toimivaa ratkaisutapaa ongelman ratkaisemiseksi.	Oppilas osaa arvioida ratkaisutapansa toimivuutta ja tehokkuutta.
T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järjestyttää ja tuloksen mielekkyyttä	S1–S5	Oppilas arvioi ratkaisun järjestyttää ja tuloksen mielekkyyttä.	Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa ohjattuna hahmottaa saadun tuloksen järjestyttää.	Oppilas pohtii tuloksen mielekkyyttä ja arvioi ohjattuna ratkaisuaan.	Oppilas tarkastelee kriittisesti ratkaisuaan ja tuloksen mielekkyyttä.	Oppilas arvioi ja perustelee ratkaisua sekä tuloksen mielekkyyttä.
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet							
T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkin-toja	S1–S5	Oppilas käyttää ja ymmärtää matemaattisia käsitteitä ja merkin-toja.	Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas tunnistaa ohjattuna matemaattisia käsitteitä ja harjoittelee merkin-toja.	Oppilas tuntee matemaatiikan käsitteitä ja käyttää pääsääntöisesti oikeita merkin-toja.	Oppilas käyttää matemaattisia käsitteitä ja oikeita merkin-toja.	Oppilas ymmärtää ja käyttää oikeita käsitteitä ja merkin-toja.
T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä	S2	Oppilas ymmärtää kymmenjärjestelmän periaatteen.	Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas erottaa toisistaan kokonaislukujen suuruusluokkia ja tunnistaa ohjattuna desimaaliluvun lukuyksiköt.	Oppilas osaa nimetä desimaaliluvusta lukuyksiköt ja käyttää kymmenjärjestelmää luonnollisten lukujen laskutoimituksissa.	Oppilas hyödyntää kymmenjärjestelmää paikkajärjestelmänä laskutoimituksissa.	Oppilas ymmärtää kymmenjärjestelmän olevan yksi paikkajärjestelmästä.
T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämistä positiivisiin rationaaliluvuihin	S2	Oppilas ymmärtää positiivisen rationaaliluvun ja negatiivisen kokonaisluvun käsitteitä.	Lukukäsite	Oppilas osaa asettaa negatiiviset luvut suuruusjärjestykseen ja ohjattuna vertailee	Oppilas osaa asettaa murtolukuja suuruusjärjestykseen ja osaa antaa	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia	Oppilas käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja

lukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin		teet ja prosenttiluvun yhteyden murtolukuun.		murtolukujen suuruuksia.	esimerkkejä negatiivisten lukujen käytöstä.	tiivisia kokonaislukuja laskutoimituksissa.	osana ongelmanratkaisua.
T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia	S2	Oppilas laskee sujuvasti päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia.	Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee peruslaskutoimituksia kahdella luonnollisella luvulla.	Oppilas laskee useamman kuin yhden laskutoimituksen sisältäviä laskutoimituksia luonnollisilla luvuilla ja osaa ohjattuna hajottaa luvut laskun kannalta helpompaan muotoon.	Oppilas laskee sujuvasti useita laskulausekeita sisältäviä laskuja ja osaa hajottaa luvut laskun kannalta helpompaan muotoon.	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti erilaisia laskutapoja.
T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin	S4	Oppilas havainnoi ja kuvailee kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia ja tuntee geometrian peruskäsitteet	Geometrian käsitteet ja geometrisien ominaisuuksien havainnointi	Oppilas tunnistaa ja nimeää yleisimmät geometriset kuviot ja kappaleet sekä niiden osat. Oppilas osaa piirtää yleisimmät geometriset kuviot.	Oppilas havainnoi ja kuvailee pisteen, janan, suoran ja kulman välisiä yhteyksiä. Oppilas osaa ohjattuna suurentaa tai pienentää kuviota. Oppilas osaa merkitä annetun pisteen koordinaatistoon.	Oppilas havainnoi ja kuvailee kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia. Oppilas osaa käyttää annettua mittakaavaa.	Oppilas osaa hyödyntää kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia ongelmanratkaisussa. Oppilas osaa piirtää pienen nökkiä ja suuren nokkia kuvioista ja määrittää mittakaavan annettujen mittojen pohjalta.
T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaukseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaus tuloksen järjestyttä	S4	Oppilas arvioi mittauskohteen suuruuden ja valitsee mittaukseen sopivan välineen ja tuloksen ilmoittamiseen sopivan mittayksikön. Hän arvioi mittaus tuloksen järjestyttä.	Mittaaminen	Oppilas suorittaa mittauksen annetulla mittavälineellä ja ilmoittaa, kuinka monta mittavälinen yksikköä hän sai tulokseksi. Oppilas osaa ohjattuna muuttaa pituusyksikön toiseksi pituusyksiköksi.	Oppilas suorittaa mittauksen valitsemallaan mittavälineellä ja osaa ilmoittaa mittaus tuloksen pyydettyä yksikössä. Oppilas osaa muuttaa vetomittojen (l, dl, jne.) yksiköitä.	Oppilas osaa havainnoida mittauskohteen suuruutta ja valitsee mittaukseen sopivan välineen. Oppilas hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset ja pohtii mittaus tuloksen järjestyttä.	Oppilas osaa selittää mittaus tuloksen tarkkuuteen vaikuttavia tekijöitä ja valita oikean mittayksikön. Oppilas osaa muuttaa pintaalojen mittayksiköitä.
T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja	S5	Oppilas laatii ja tulkitsee taulukoita ja diagrammeja. Hän määrittää onko tapahtuma varma, mahdollinen vai mahdoton.	Havaintoihin perustuvan ja kauman kuvailu.	Oppilas osaa taulukoida havainnot ja lukea pylväsdiagrammia. Oppilas tunnistaa varman tapahtuman.	Oppilas osaa tulkita erilaisia diagrammeja.	Oppilas osaa laatia käyttökelpoisen kuvailun joko taulukolla tai diagrammilla. Oppilas osaa päätellä, mikä vaihtoehdoista on todennäköisin.	Oppilas hyödyntää taulukoita, diagrammeja.
T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmien graafisessa ohjelmointiympäristössä	S1	Oppilas laatii toimintaohjeen (ohjelman) graafisessa ohjelmointiympäristössä.	Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas testaa valmista ohjelmaa ja tunnistaa, mitä eri komennot saavat aikaan.	Oppilas osaa lisätä valmiiseen ohjelmaan ehto- tai toistorakenteen sekä etsiä ohjelmointivirhettä ja korjata ohjelmaa.	Oppilas osaa ohjelmoida graafisessa ohjelmointiympäristössä toimivan ohjelman, jossa käytetään ehto- ja toistorakenteita.	Oppilas hyödyntää graafista ohjelmointia ongelmanratkaisussa. Oppilas osaa arvioida ohjelmaa ja muokata sitä tiettyyn tarkoitukseen

							käyttökelpoiseksi.

Päättöarviointi vuosiluokalla 9

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona matematiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut matematiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso matematiikan valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Matematiikassa oppilaan osaaminen kehittyy eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta. Päättöarvioinnissa painotetaan osaamista 9. luokan aikana.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella matematiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana.

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, positiivista minäkuvaa ja itsetuottamusta matematiikan oppijana	S1–S6	Oppilas oppii tunnistamaan, mitkä asiat ja opiskelutavat motivoivat häntä. Oppilas pyrkii vahvistamaan positiivista minäkuvansa ja itsetuottamusta matematiikan oppijana.		Ei vaikuta arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.			
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S1–S6	Oppilas aloittaa työskentelyn, ylläpitää sitä ja arvioi, milloin työskentely on saatu päätökseen. Hän osallistuu omatoimisesti ryhmän toimintaan.	Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas kykenee ohjattuna aloittamaan työskentelyn ja ylläpitämään sitä.	Oppilas työskentelee osin itsenäisesti ja saattaa työskentelyn ohjattuna loppuun. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan vaihtelevasti.	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.	Oppilas ottaa vastuuta ryhmän toiminnasta ja pyrkii kehittämään koko ryhmän osaamista.
Työskentelyn taidot							

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1–S6	Oppilas havaitsee ja ymmärtää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä. Hän osaa kuvailla, selittää ja soveltaa ymmärtämäänsä.	Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ohjattuna opittavien asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas havaitsee ja kuvailee oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas löytää ja selittää perustelun oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas yhdistää oppimiaan asioita ja kuvailee, mistä opittujen asioiden yhteys johtuu.
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S1–S6	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan täsmällisesti eri ilmaisukeinoja käyttäen.	Matemaattinen ilmaisu	Oppilas ilmaisee ohjattuna matemaattista ajatteluaan jollakin tavalla.	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan joko suullisesti tai kirjallisesti.	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.	Oppilas ilmaisee perustellen matemaattista ajatteluaan.
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	S1–S6	Oppilas jäsentää ongelmia, tunnistaa niistä matemaattista informaatiota ja ratkaisee niitä hyödyntäen matematiikan menetelmiä.	Ongelmanratkaisutaidot	Oppilas jäsentää ohjattuna ongelmia ja ratkaisee osia ongelmasta.	Oppilas osaa poimia annetusta ongelmasta matemaattisen informaation ja ratkaisee ohjattuna ongelmia.	Oppilas jäsentää ja ratkaisee loogista ja luovaa ajattelua vaativia ongelmia.	Oppilas tutkii, onko olemassa muita ratkaisuvaihtoehtoja.
T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	S1–S6	Oppilas arvioi ja kehittää matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.	Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas selittää ohjattuna tuottamansa ratkaisun ja pohtii ohjattuna tuloksen mielekkyyttä.	Oppilas selittää laatimansa ratkaisun, pohtii tuloksen mielekkyyttä ja arvioi ohjattuna ratkaisuaan.	Oppilas tarkastelee kriittisesti matemaattista ratkaisuaan ja tuloksen mielekkyyttä.	Oppilas arvioi ja tarvittaessa kehittää ratkaisuaan.
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	S1–S6	Oppilas tunnistaa ja käyttää matematiikkaa eri ympäristöissä ja toisissa oppiaineissa sekä muotoilee ongelmia matematiikan kielelle.	Matematiikan soveltaminen	Oppilas tunnistaa matematiikan käyttömahdollisuudet ympärillään ja tietää ongelman matemaattisen muotoilun tarpeellisuuden.	Oppilas soveltaa matematiikkaa muotoillen ongelmia matematiikan kielelle annettuja esimerkkejä noudattaen.	Oppilas soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä muotoillen reaaliaikaa ilman ongelmia matematiikan kielelle.	Oppilas antaa esimerkkejä, kuinka matematiikkaa sovelletaan yhteiskunnassa. Oppilas hyödyntää matematiikan taitojaan eri tilanteissa.
T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1, S4, S6	Oppilas hankkii ja analysoi tietoa ja pohtii sen todenperäisyyttä ja merkitsevyyttä.	Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu	Oppilas osaa vertailla ohjattuna tietoa matemaattisella perusteella.	Oppilas käsittelee ja esittää tietoa annetun esimerkin mukaisesti.	Oppilas hankkii, käsittelee ja esittää tietoa sekä pohtii sen uskottavuutta.	Oppilas soveltaa tiedonhallinta- ja analysointitaitoja, tulkitsee tietoa sekä arvioi tiedon luotettavuutta.

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintätekniikkaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1–S6	Oppilas soveltaa tarkoituksenmukaista teknologiaa matematiikan opiskelussa ja ongelmia ratkaistaessa.	Tieto- ja viestintätekniikan käyttö	Oppilas tutustuu matematiikan oppimista tukevaan ohjelmistoon ja käyttää sitä ohjautusti.	Oppilas käyttää sopivaa ohjelmistoa omien tuotosten laatimiseen ja matematiikan opiskeluun.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa matemaattisten ongelmien tarkastelemiseen ja ratkaisemiseen.	Oppilas soveltaa ja yhdistää tieto- ja viestintätekniikkaa tutkivassa työskentelyssä.
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet							
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa sekä kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1, S2	Oppilas tekee päätelmiä ja laskelmia arjen toimintojensa tueksi. Hän rohkaistuu käyttämään päässälaskutaitoaan.	Päätely- ja laskutaito	Oppilas laskee päässänsä lyhyitä laskutoimituksia ja löytää ohjattuna matemaattisia säännönmukaisuuksia.	Oppilas laskee päässänsä laskutoimituksia ja löytää matemaattisia säännönmukaisuuksia.	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa.	Oppilas laskee päässänsä monivaiheisia laskutoimituksia ja soveltaa päätelykykyään eri tilanteissa.
T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2	Oppilas laskee peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla.	Peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla	Oppilas laskee samannimisten, positiivisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja. Oppilas kertoo murtoluvun kokonaisluvulla.	Oppilas laskee positiivisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja. Oppilas kertoo ja jakaa murtoluvun kokonaisluvulla.	Oppilas laskee sujuvasti peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla.	Oppilas hyödyntää rationaalilukujen peruslaskutoimituksia ongelmanratkaisussa.
T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalityyppisiin	S2	Oppilas ymmärtää reaalityyppisten algebrallisten, järjestys- ja tarkkuusominaisuuksia sekä tutustuu niihin ja neliöjuureen.	Lukukäsite	Oppilas sijoittaa annetun desimaaliluvun lukusuoralle. Oppilas tunnistaa tilanteet, jolloin tarvitaan pyöristämistä.	Oppilas kuvaillee, millaisia lukuja on eri lukujoukoissa ja sijoittaa niitä lukusuoralle. Oppilas pyöristää luvun annettuun tarkkuuteen.	Oppilas tunnistaa rationaaliluvun ja irrationaaliluvun eron. Oppilas pyöristää luvun oikeaan tarkkuuteen.	Oppilas ymmärtää tarkan arvon ja likiarvon eron sekä määrittää lukujen suuruusjärjestyksen.
T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta	S2, S6	Oppilas ymmärtää prosentin ja prosenttiyksikön käsitteet ja kertoo niiden käytöstä eri tilanteissa. Hän laskee prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän sekä muutoksen ja vertailuprosentin.	Prosentin käsite ja prosenttilaskenta	Oppilas selittää, päättää tai laskee prosenttiosuuden ja prosenttiluvun osoittaman määrän.	Oppilas laskee prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisluvuudesta sekä muutoksen suuruuden ja muutoksen prosentteina.	Oppilas osaa käyttää prosenttilaskennan eri menetelmiä. Oppilas ymmärtää prosentin ja prosenttiyksikön	Oppilas tekee suhteellista vertailua ja hyödyntää prosenttilaskentaa eri tilanteissa.

						välisen eron.	
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan	S3, S4	Oppilas ymmärtää tuntemattoman ja lausekkeen käsitteet sekä ratkaisee ensimmäisen asteen ja vaillinaisen toisen asteen yhtälöitä päättelemällä ja symbolisesti.	Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisutaidot	Oppilas yhdistää samanmuotoisia termejä. Oppilas ratkaisee ohjattuna ensimmäisen asteen yhtälöitä ja päätelee ohjattuna vaillinaisen toisen asteen yhtälön jonkin ratkaisun.	Oppilas sieventää lausekkeitä. Oppilas ymmärtää yhtäsuuruuden säilymisen ja ratkaisee ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti ja vaillinaisen toisen asteen yhtälön joko päättelemällä tai symbolisesti.	Oppilas ymmärtää yhtäsuuruuden käsitteen ja ratkaisee vaillinaisen toisen asteen yhtälön symbolisesti.	Oppilas käyttää sujuvasti tuntematonta yhtälön muodostamisessa ja hyödyntää yhtälönratkaisun taitoja ongelmanratkaisussa.
T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen sekä ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista	S3, S4	Oppilas laajentaa käsitystään muuttujista kahden muuttujan yhtälöihin ja piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajia. Oppilas tekee päätelmiä funktion ja sen kuvaajan välisestä yhteydestä.	Muuttujan ja funktion käsitteet sekä kuvaajien tulkitseminen ja tuottaminen	Oppilas laskee lausekkeen arvon ja lukee leikkauspisteiden koordinaatteja. Oppilas tunnistaa nousevan ja laskevan suoran yhtälöstä. Oppilas piirtää ohjattuna ensimmäisen asteen funktion kuvaajan koordinaatistoon.	Oppilas sijoittaa muuttujan paikalle lukuarvoja ja saatuja pisteitä koordinaatistoon. Oppilas piirtää ensimmäisen asteen funktion kuvaajan ja ratkaisee ohjattuna yhtälöparin graafisesti tai algebralaisesti.	Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteet sekä osaa piirtää funktion kuvaajia. Oppilas ratkaisee annetun yhtälöparin graafisesti ja algebralaisesti.	Oppilas käyttää yhtälöparia ongelmanratkaisussa ja ymmärtää yhtälönratkaisun geometrisen merkityksen. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.
T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5	Oppilas tuntee pisteen, suoran, kulman, janan ja puolisuoran käsitteet ja niihin liittyviä ominaisuuksia. Hän nimittää monikulmioita, tietää niiden ominaisuuksia ja laskee niiden piirejä. Oppilas ymmärtää symmetriään ja yhdenmuotoisuuteen liittyviä ominaisuuksia ja verrannollisuutta.	Geometrian käsitteiden ja niiden välisen yhteyksien hahmottaminen	Oppilas tunnistaa ja nimittää kulmia ja monikulmioita ja laskee ohjattuna niihin liittyviä laskuja. Oppilas piirtää suoran suhteen symmetrisiä kuvioita.	Oppilas piirtää pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita. Oppilas löytää vastinosat yhdenmuotoisista kuvioista, käyttää verrantoa ja osaa määrittää mittakaavan.	Oppilas hyödyntää perustellen geometrian peruskäsitteisiin ja yhdenmuotoisuuteen liittyviä ominaisuuksia. Oppilas käyttää verrantoa ja ymmär-	Oppilas käyttää yhdenmuotoisuutta ja verrantoa ongelmanratkaisussa.

						tää mitta- kaavan kä- sitteen.	
T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	S5	Oppilas ymmärtää suorakulmaisen kolmion ominaisuuksia ja hyödyntää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita. Oppilas tietää ympyrään liittyviä käsitteitä ja ominaisuuksia sekä osaa laskea ympyrän kehän pituuden.	Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen	Oppilas laskee hypotenuusan pituuden käyttämällä Pythagoraan lausetta. Oppilas osaa tutkia kolmion suorakulmaisuutta. Oppilas tunnistaa ympyrään liittyviä käsitteitä ja laskee ohjatuna ympyrän kehän pituuden.	Oppilas ratkaisee suorakulmaisen kolmion sivun pituuden Pythagoraan lauseella ja löytää kulmalle viereisen ja vastaisen kateetin ja hypotenuusan sekä tietää, miten ne liittyvät trigonometriin funktioihin. Oppilas laskee ympyrän kehän pituuden.	Oppilas ratkaisee annetusta suorakulmaisesta kolmiosta kulmien suuruudet ja sivujen pituudet. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet sekä laskee keskuskulmaa vastaavan kaaren pituuden.	Oppilas käyttää Pythagoraan lausetta ja sen käänteislausetta sekä trigonometriaa ongelmanratkaisussa.
T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	S5	Oppilas tietää avaruuskappaleisiin liittyviä nimityksiä ja ominaisuuksia. Hän osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja sekä kappaleiden tilavuuksia ja vaipan pinta-aloja. Hän soveltaa tietojaan käytännön tilanteisiin ja tekee pinta-alayksiköiden, tilavuusyksiköiden ja vetomittojen välillä muunnoksia.	Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito	Oppilas muuntaa yleisimmin käytettyjä pinta-alan ja tilavuuden yksiköitä. Oppilas osaa laskea suorakulmion pinta-alan ja suorakulmaisen särmiön tilavuuden.	Oppilas muuntaa pinta-alan ja tilavuuden yksiköitä. Oppilas laskee yleisimpien tasokuvioiden pinta-alat ja kappaleiden tilavuudet.	Oppilas käyttää pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia. Oppilas laskee yksittäisen tasokuvion pinta-alan ja kappaleen tilavuuden sekä vaipan pinta-alan. Oppilas laskee keskuskulmaa vastaavan sektorin pinta-alan.	Oppilas laskee moniosaisen tasokuvion pinta-alan, kappaleen tilavuuden ja vaipan pinta-alan sekä hyödyntää osaamista ongelmanratkaisussa.
T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä	S6	Oppilas hallitsee aineistojen keräämisen, luokittelun, analysoinnin ja raportoinnin. Hän lukee ja tulkitsee diagrammeja sekä tekee ennusteita niihin perustuen. Oppilas laskee keskiarvon ja määrittää tyyppiarvon sekä mediaanin ja tekee niiden perusteella päätelmiä.	Tilastolliset tunnusluvut ja todennäköisyyslaskenta	Oppilas lukee tiedon pylväs-, viiva- ja ympyrädiagrammista sekä taulukosta. Oppilas laskee keskiarvon ja määrittää ohjat-	Oppilas osaa esittää tiedon sopivalla diagrammilla tai taulukolla. Oppilas laskee tavallisimpia keskilukuja, määrittää vaihteluvälin ja osaa ohjattuna kertoa	Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut. Oppilas osaa toteuttaa pienen tutkimuksen, jossa hyödyntää	Oppilas havainnoi ja vertailee tutkimuksissa tilastollisia tunnuslukuja hyödyntäen. Oppilas käyttää todennäköisyyslask-

		Oppilas määrittää klassisen ja tilastollisen todennäköisyyden sekä ymmärtää niiden antamaa informaatiota.		tuna tyyppiarvon ja mediaanin. Oppilas päättelee ohjattuna klassisia todennäköisyyksiä.	tutkimustuloksista ja johtopäätöksistä. Oppilas laskee klassisia todennäköisyyksiä.	tilastolas-kentaa. Oppilas määrittää klassisia ja tilastollisia todennäköisyyksiä.	kentaa ongelmanratkaisussa.
T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1	Oppilas ymmärtää algoritmisen ajattelun periaatteita. Hän osaa lukea, kommentoida, tulkita, testata, suunnitella ja ohjelmoida pieniä ohjelmia, joilla ratkaistaan matemaattisia ongelmia.	Algoritmin ajattelu ja ohjelmointitaidot	Oppilas tunnistaa yksinkertaisen algoritmin askeleet ja testaa ohjattuna valmiita ohjelmia.	Oppilas käyttää ehto- ja toistorakennetta ohjelmoinnissa sekä testaa ja tulkitsee ohjelmia.	Oppilas soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja ohjelmointia ohjelmia.	Oppilas hyödyntää ohjelmointia ongelmien ratkaisussa. Oppilas muokkaa ja kehittää ohjelmaa.

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Geometria ja mittaaminen
- S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta ei erikseen arvioida. Kaikkia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä. Myös kotitehtävien tekeminen vaikuttaa arviointiin.

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Geometria ja mittaaminen
- S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- L4 Monilukutaito

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Geometria ja mittaaminen
- S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Geometria ja mittaaminen
- S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta ei erikseen arvioida.

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Geometria ja mittaaminen
- S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Mahdolliset onnistumiset kilpailuissa tai projektitöissä vaikuttavat korotavasti arviointiin.

T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Geometria ja mittaaminen
- S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Geometria ja mittaaminen
- S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Testit ja mahdolliset ryhmätyöt vaikuttavat arviointiin.

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

Sisältöalueet

- S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin

Sisältöalueet

- S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Testit vaikuttavat arviointiin.

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

Sisältöalueet

- S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Testit vaikuttavat arviointiin.

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin

Sisältöalueet

- S4 Geometria ja mittaaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä

Sisältöalueet

- S4 Geometria ja mittaaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

Arviointiin vaikuttavat mahdolliset ryhmä/projektityöt.

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä

Sisältöalueet

- S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmoina graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen
- L6 Työelämä taidot ja yrittäjyys

Arvioidaan oppilaan ohjelmointitaitoja tietokoneella.

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Varmistetaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua allekkain/jakokulmassa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Pehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Pehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laske- mista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

S3 Algebra

Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päätelemällä ja ko- keilemalla.

S4 Geometria ja mittaaminen

Piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja mui- hin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kar- tioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden omi- naisuuksia. Pehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättämällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Tavoitetta ei erikseen arvioida. Kaikkia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä. Myös kotitehtävien tekeminen vaikuttaa arviointiin.

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.

Tavoitetta arvioidaan kokeiden, testien, ryhmätöiden sekä kotitehtävien avulla.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Matemaattinen ilmaisu	Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ongelmanratkaisutaito	Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Mahdolliset onnistumiset kilpailuissa tai projektitöissä vaikuttavat korottavasti arviointiin.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra

- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Matematiikan soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä.

Tavoitetta ei erikseen arvioida.

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Päättely- ja laskutaito	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa.

Tavoitetta arvioidaan ongelmanratkaisutehtävien ja erilaisten testien avulla.

T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla

Sisältöalueet

- S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla	Oppilas osaa sujuvasti peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta ja testejä.

T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalitylukuihin

Sisältöalueet

- S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Lukukäsite	Oppilas tunnistaa reaalityluvut ja osaa kuvailla niiden ominaisuuksia.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä

Sisältöalueet

- S5 Geometria

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässä-lasku- ym. testejä. Arvioidaan mahdollisuuksien mukaan tietotekniikan hyödyntämistä geometrinen ongelmien ratkaisemisessa.

T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia

Sisältöalueet

- S5 Geometria

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen	Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalityyppisiin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennyslaskuja.

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opiskellaan ympyrän osia ja niihin liittyviä käsitteitä.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Tavoitetta ei erikseen arvioida. Kaikkia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä. Myös kotitehtävien tekeminen vaikuttaa arviointiin.

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.

Tavoitetta arvioidaan kokeiden, testien, ryhmätöiden sekä kotitehtävien avulla.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää pääsälasku- ym. testejä.

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Matemaattinen ilmaisu	Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässälasku- ym. testejä.

T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ongelmanratkaisutaito	Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Mahdolliset onnistumiset kilpailuissa tai projektitöissä vaikuttavat korostavasti arviointiin.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset

- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Matematiikan soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä.

Tavoitetta ei erikseen arvioida.

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot

- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa

Ei arvioida erikseen, vaan on osana muuta arviointia.

T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta

Sisältöalueet

- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Prosentin käsite ja prosenttilaskenta	Oppilas osaa kertoa prosenttien käsitteen käytöstä. Oppilas osaa laskea prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutos- ja vertailuprosentin. Oppilas osaa käyttää tietojaan eri tilanteissa.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässälasku- ym. testejä.

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan

Sisältöalueet

- S3 Algebra
- S4 Funktiot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisutaidot	Oppilas osaa ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti. Oppilas osaa ratkaista vaillinaisen toisen asteen yhtälön esimerkiksi päätelemällä tai symbolisesti.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässälasku- ym. testejä.

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä

Sisältöalueet

- S5 Geometria

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässälasku- ym. testejä.

T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia

Sisältöalueet

- S5 Geometria

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää Pythagoraan lausetta.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässälasku- ym. testejä.

T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia

Sisältöalueet

- S5 Geometria

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Pinta-alojen laskutaito	Oppilas osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja. Oppilas osaa pinta-alayksiköiden muunnoksia.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässälasku- ym. testejä.

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti.

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen.

S5 Geometria

Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta. Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Tavoitetta ei erikseen arvioida. Kaikkia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä. Myös kotitehtävien tekeminen vaikuttaa arviointiin.

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.

Tavoitetta arvioidaan kokeiden, testien, ryhmätöiden sekä kotitehtävien avulla.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässälasku- ym. testejä.

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Matemaattinen ilmaisu	Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässälasku- ym. testejä.

T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ongelmanratkaisutaito	Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Mahdolliset onnistumiset kilpailuissa tai projektitöissä vaikuttavat korostavasti arviointiin.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta.

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Matematiikan soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä.

Tavoitetta ei erikseen arvioida.

T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S4 Funktiot

- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu	Oppilas osaa itse hankkia, käsitellä ja esittää tilastotietoa

Arvioidaan oppilaan tuottamia pienempiä tai suurempia projekti-/ryhmätöitä. Tietotekniikan hyödyntäminen huomioidaan myös arvioinnissa.

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Algebra
- S4 Funktiot
- S5 Geometria
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa

Ei arvioida erikseen, vaan on osana muuta arviointia.

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät
- S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Päättely- ja laskutaito	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa.

Tavoitetta arvioidaan ongelmanratkaisutehtävien ja erilaisten testien avulla.

T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta

Sisältöalueet

- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Prosentin käsite ja prosenttilaskenta	Oppilas osaa kertoa prosentin käsitteen käytöstä. Oppilas osaa laskea prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutos- ja vertailuprosentin. Oppilas osaa käyttää tietojaan eri tilanteissa.

Prosenttilasku ei kuulu varsinaisesti 9. luokan asioihin. Prosenttilaskun sovelluksia arvioidaan kuitenkin tunti- ja kotitehtävissä.

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan

Sisältöalueet

- S3 Algebra
- S4 Funktiot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisutaidot	Oppilas osaa ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti. Oppilas osaa ratkaista vaillinaisen toisen asteen yhtälön esimerkiksi päättelemällä tai symbolisesti.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässälasku- ym. testejä.

T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista

Sisältöalueet

- S3 Algebra
- S4 Funktiot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Muuttujan ja funktion käsitteet sekä kuvaajien tulkitseminen ja tuottaminen	Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteen sekä osaa piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajan. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässälasku- ym. testejä.

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä

Sisältöalueet

- S5 Geometria

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässälasku- ym. testejä. Arvioidaan mahdollisuuksien mukaan tietotekniikan hyödyntämistä geometristen ongelmien ratkaisemisessa.

T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia

Sisältöalueet

- S5 Geometria

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässälasku- ym. testejä.

T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia

Sisältöalueet

- S5 Geometria

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito	Oppilas osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja ja kappaleiden tilavuuksia. Oppilas osaa pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässäälasku- ym. testejä.

T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä

Sisältöalueet

- S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tilastolliset tunnusluvut ja todennäköisyyslaskenta	Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Oppilas osaa määrittää sekä klassisia että tilastollisia todennäköisyyksiä.

Tavoitetta arvioidaan osana koetta. Muiden arviointiperusteiden lisäksi voidaan käyttää päässäälasku- ym. testejä. Tietotekniikan hyödyntäminen huomioidaan myös arvioinnissa.

T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen

Sisältöalueet

- S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot	Oppilas osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja osaa ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia.

Arvioidaan oppilaan taitoa luoda yksinkertaisia ohjelmia tietokonetta apuna käyttäen.

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Vahvistetaan laskutaitoa erilaisilla luvuilla (reaaliluvut). Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon eroista sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen.

S3 Algebra

Vahvistetaan lausekkeen arvon laskemista. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Vahvistetaan ensimmäisen asteen yhtälöiden ratkaisemista. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti.

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

S5 Geometria

Varmennetaan Pythagoraan lauseen osaaminen, ja opitaan trigonometriset funktiot. Lasketaan monikulmioiden ja piirejä ja pinta-aloja. Kerrataan ympyrän pinta-alan laskeminen. Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Opiskellaan käsitteet keskiarvo ja tyyppiarvo. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

10.6. Biologia

Oppiaineen tehtävä

Biologian opetuksen tehtävänä on auttaa oppilaita ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä, kartuttaa oppilaan luonnontuntemusta sekä ohjata oppilaita ymmärtämään ekosysteemien toimintaa, ihmisen elintoimintoja sekä perinnöllisyyden ja evoluution perusteita.

Biologian opetuksessa työskennellään myös luonnossa ja ohjataan oppilaita tutkivan oppimisen avulla tutustumaan biologisen tiedonhankinnan luonteeseen. Luonnon tutkimisessa käytetään sekä maasto- että laboratorio työmenetelmiä. Elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen virittää oppimisen iloa ja herättää kiinnostusta tarkkailla elinympäristön tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa biologian opetuksessa.

Biologian opetuksessa tuetaan oppilaiden ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitojen sekä yhteisöllisyyden kehittymistä ja annetaan valmiuksia biologiaa hyödyntävien alojen opiskeluun sekä työelämään.

Biologian opetus auttaa oppilaita ymmärtämään, miten biologian tietoja ja taitoja voidaan soveltaa ja hyödyntää omassa elämässä, eettisissä pohdinnoissa, ajankohtaisten biologiaan liittyvien uutisten seurannassa sekä siinä, kuinka yhteiskunnalliseen päätöksentekoon voidaan vaikuttaa. Biologian opetus kehittää oppilaiden ympäristötietoisuutta ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Oppilaat saavat valmiuksia vaikuttaa ja osallistua oman lähiympäristönsä kehittämiseen ja sen säilymiseen elinvoimaisena. Oppilaita ohjataan kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ymmärtämiseen.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että biologian opetuksessa oppilailla on mahdollisuus työskennellä erilaisissa tutkimuksellisuutta tukevilla oppimisympäristöissä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maasto- ja laboratorio työskentelyssä oppilaita ohjataan havainnoimaan ja käyttämään biologialle ominaisia tutkimusmenetelmiä. Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on, että oppilaita ohjataan käyttämään myös sähköisiä oppimisympäristöjä biologisen tiedon hankinnassa, käsittelyssä, tulkinassa ja esittämisessä.

Biologian työtapoja valittaessa painotetaan vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä ottaen huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet. Monipuolisten työtapojen avulla jokainen oppilas saa erilaisia kokemuksia, pystyy omaksumaan luonnontieteelle luonteenomaisia tutkimusmenetelmiä ja harjaantuu tekemään johtopäätöksiä sekä raportoimaan ja soveltamaan oppimaansa. Biologian opetuksen tavoitteiden mukaisesti elämyksellisyys, kokemuksellisuus ja toiminnallisuus kehittävät oppilaiden taitoa pohtia omia arvovalintoja. Lisäksi oppilaille kehittyy taito tarkastella kriittisesti ilmiöitä ja erilaisia tietolähteitä.

Biologiassa painotetaan monipuolisia oppimisympäristöjä. Työtavoissa korostuvat luonnontieteellinen ajattelutapa ja biologialle tyypilliset tutkimusmenetelmät.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita omakohtaiseen havainnointiin ja tutkimiseen itsenäisesti ja ryhmissä sekä erilaisissa oppimisympäristöissä. Maasto- ja laboratorio työskentely toteutetaan siten, että turvallisuuskysymykset otetaan huomioon. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet huomioidaan erilaisten työmenetelmien valinnassa. Kasvua, kehitystä sekä oppimisen iloa tukevat tutkimuksellisuus, yhdessä tekeminen, vastuullisuus omasta työskentelystä, luontosuhteen syveneminen sekä tiedon liittäminen jo ennestään opittuun. Biologian tavoitteiden kannalta on keskeistä tiedostaa oppilaiden mahdolliset vaikeudet laboratorio- ja maastotyöskentelyssä. Oppilaita tuetaan työskentelyssä kunkin omien vahvuuksien pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaiden taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttäminen on mahdollista yhteisissä tutkimustehtävissä, joissa oppilaat toimivat erilaisissa rooleissa ja etenevät yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Biologiassa kiinnitetään erityistä huomiota biologisiin käsitteisiin ja tuetaan oppilasta hänen omien vahvuksiensa pohjalta. Opetusta voidaan eriyttää erilaisten tehtävien avulla.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksessa kannustava ja rakentava palaute eli formatiivinen arviointi tukee opintojen aikana oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin biologian tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa biologista tietoa. Biologian summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että biologisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Opettaja seuraa oppilaan taitoa tehdä havaintoja, kerätä, käsitellä, tulkita, arvioida ja esittää erilaisia aineistoja. Lisäksi arvioidaan oppilaan taitoa käyttää biologialle ominaista välineistöä, tieto- ja viestintäteknologiaa sekä taitoa toteuttaa pienimuotoisia kokeita ja tutkimuksia koulussa ja sen ulkopuolella. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Arviointikertojen määrä

Biologia arvioidaan kerran (1) lukuvuodessa arvosanoin 4-10, kun oppiainekokonaisuus on suoritettu.

Työskentelyn arviointi

Oppilaan työskentelyn arvioinnin kriteerit

Erinomainen

- osoittaa erityisen myönteistä asennetta oppiainetta kohtaan
- osallistuu erittäin rakentavasti työskentelyyn
- työskentelee ohjeiden mukaisesti ja toimii erittäin oma-aloitteisesti, itsenäisesti, suunnitelmallisesti ja huolellisesti
- tekee kotitehtävät vastuullisesti ja tunnollisesti
- huolehtii erittäin vastuullisesti työskentelyvälineistä
- osaa erinomaisesti käyttää ja soveltaa oppimiaan tietoja sekä pohtia niitä kriittisesti

Kiitettävä

- osoittaa aina myönteistä asennetta oppiainetta kohtaan
- osallistuu aina rakentavasti työskentelyyn
- työskentelee ohjeiden mukaisesti, oma-aloitteisesti, itsenäisesti ja huolellisesti
- tekee kotitehtävät vastuullisesti ja tunnollisesti
- huolehtii vastuullisesti työskentelyvälineistä
- osaa käyttää ja soveltaa oppimiaan tietoja sekä pohtia niitä kriittisesti

Hyvä

- osoittaa myönteistä asennetta oppiainetta kohtaan
- osallistuu useimmiten rakentavasti työskentelyyn
- työskentelee yleensä ohjeiden mukaisesti ja huolellisesti
- tekee kotitehtävät vastuullisesti ja tunnollisesti
- huolehtii työskentelyvälineistä
- osaa käyttää ja soveltaa oppimiaan tietoja

Tyydyttävä

- yrittää osallistua työskentelyyn
- pyrkii tekemään kotitehtävät
- pitää työskentelyvälineet mukanaan

Välttävä

- osallistuu oppitunneille
- yrittää useimmiten tehdä kotitehtäviä
- pitää yleensä työskentelyvälineitä mukanaan

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Jollain arvioinnin osa-alueella olevat oppilaan selvät työskentelyn puutteet kompensoituvat jonkin toisen alueen vahvuuksilla.

Oppilaan työskentely arvioidaan kaksi (2) kertaa lukuvuodessa kokeiden yhteydessä. Työskentely vahvistaa pääosin kokeiden perusteella määräytyvää arvosanaa. Oppilas voi työskentelyllään nostaa tai laskea lukuvuosiarvosanaansa.

Päättöarviointi vuosiluokalla 9

Päättöarviointi sijoittuu vuosiluokalle 9. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut biologian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt biologian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on biologian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan biologian oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy biologian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Biologiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Oppilaan työskentelyn ohjaamisella biologiassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Biologiassa kussakin kriteerikuvauksessa ilmaistaan myös alemman arvosanan osaaminen.

Biologian päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Biologinen tieto ja ymmärrys							
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa, vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1–S4, S6	Oppilas syventää tietojaan ekosysteemin perusrakenteesta ja toiminnasta. Hän oppii vertailemaan erilaisia ekosysteemejä. Oppilas oppii tunnistamaan lajeja.	Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan tuntemus	Oppilas osaa luokitella metsäekosysteemin osia elollisiin ja elottomiin. Oppilas rakentaa yksinkertaisen ravintoketjun esimerkkilajeista. Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin lajeja.	Oppilas osaa luokitella ja nimeä metsäekosysteemin osia ja kertoa niiden toiminnasta. Oppilas tunnistaa ja nimeää erilaisia ekosysteemejä. Oppilas tunnistaa ja nimeää lajeja.	Oppilas osaa kuvailla ja kertoa metsäekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan. Oppilas tunnistaa, nimeää ja vertailee erilaisia ekosysteemejä. Oppilas tunnistaa ja nimeää lajeja eri ekosysteemeistä.	Oppilas osaa selittää ja perustella metsäekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan. Oppilas vertailee eri ekosysteemejä ja selittää niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Oppilas tunnistaa ja nimeää monipuolisesti lajeja eri ekosysteemeistä.

T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S1–S5	Oppilas oppii kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja. Hän oppii luokittelemaan eliöitä eri eliökuntiin ja antamaan esimerkkejä kullekin kunnalle tyypillisistä piirteistä.	Eliökunnan ja eliöiden rakenteiden ja elintoimintojen tuntemus	Oppilas osaa nimetä eliökunnat sekä eri eliöryhmille yhteisiä perusrakenteita ja toimintoja.	Oppilas osaa nimetä eliökunnat. Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden perusrakenteita ja kuvailee elintoimintoja.	Oppilas osaa nimetä eliökunnat ja kuvailla eliökunnan luokittelun periaatteita esimerkkilajien avulla. Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden perusrakenteita sekä kertoo eliöiden elintoimintoista ja niiden tehtävistä.	Oppilas osaa nimetä eliökunnat ja perustella eliökunnan luokittelun periaatteita. Oppilas tunnistaa, luokittelee ja vertailee keskeisimpiä eliöryhmiä. Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden rakenteita sekä selittää eliöiden elintoimintoja ja niiden tehtäviä.
T3 ohjata oppilasta tutki- maan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle	S1–S4, S6	Oppilas oppii tarkastelemaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään, miten se näkyy esimerkiksi erilaisina rakenteina. Oppilas oppii, että erilaiset elinympäristöt lisäävät luonnon monimuotoisuutta.	Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa tunnistaa erilaisissa elinympäristöissä elävien eliöiden ominaisuuksia. Oppilas antaa joitakin esimerkkejä erilaisissa elinympäristöissä elävistä eliöistä.	Oppilas osaa kuvailla, miten lajit sopeutuvat eri elinympäristöihin. Oppilas kertoo, mitä monimuotoisuus tarkoittaa.	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä lajien esiintymisestä ja lajien sopeutumisesta eri elinympäristöihin. Oppilas kertoo esimerkkejä elinympäristöjen merkityksestä luonnon monimuotoisuudelle. Oppilas kertoo, miksi monimuotoisuus on tärkeää.	Oppilas osaa selittää eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja kertoo sopeutumiseen liittyviä syyseuraussuhteita. Oppilas perustelee elinympäristöjen merkityksen luonnon monimuotoisuudelle. Oppilas perustelee, miksi monimuotoisuus on tärkeää.
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteita	S1, S4, S5	Oppilas oppii perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteet.	Perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteiden hahmottaminen	Oppilas osaa kertoa, että yksilön ominaisuuksiin vaikuttavat sekä perimä että ympäristö. Oppilas kertoo, että eliöt ovat kehittyneet evoluution tuloksena.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä perimän ja ympäristön vaikutuksista yksilön ominaisuuksiin. Oppilas tietää, mitä bioteknologia tarkoittaa. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä perimän ja ympäristön vaikutuksista yksilön ominaisuuksiin. Oppilas antaa käytännön esimerkkejä, mihin bioteknologiaa hyödynnetään. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus	Oppilas osaa selittää perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen yksilön ominaisuuksien muodostumisessa ja soveltaa osaamistaan käytännön esimerkkeihin. Oppilas kertoo esimerkkejä siitä, mihin bioteknologiaa hyödynnetään, sekä biotekno-

						ovat kehittyneet evoluution kautta. Oppilas selittää perinnöllisyyden ja evoluution yhteyden.	logian mahdollisuuksista ja haasteista. Oppilas kuvaillee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta, ja antaa esimerkkejä evoluutiosta jatkuvana prosessina. Oppilas selittää perinnöllisyyden ja evoluution yhteyden esimerkkien avulla.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja	S5	Oppilas oppii ihmisen yksilönkehityksen ja kasvun vaiheet. Oppilas oppii elimistön perustoiminnot.	Ihmiselimistön rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä ihmisen keskeisimpiä elimiä ja elimistöjä. Oppilas kuvaillee keskeisimpien elimistöjen tehtäviä.	Oppilas osaa nimetä ihmisen keskeisimpiä elimiä ja elimistöjä. Oppilas kuvaillee keskeisiä elintoimintoja. Oppilas kuvaillee ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.	Oppilas osaa nimetä ihmisen elimiä ja elimistöjä. Oppilas kuvaillee keskeisiä elintoimintoja ja säätelyjärjestelmiä Oppilas kertoo ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla ihmisen elimiä ja elimistöjä. Oppilas kuvaillee keskeisiä elintoimintoja ja säätelyjärjestelmiä ja selittää, kuinka ne muodostavat toiminnallisia kokonaisuuksia. Oppilas selittää perustellen ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.
T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemi-palveluiden merkitys	S6	Oppilas oppii ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Oppilas ymmärtää biologian merkityksen kestävänsuveluuden rakentamisessa. Oppilas ymmärtää biotalouden ja ekosysteemi-palveluiden merkityksen.	Ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen hahmottaminen sekä kestävänsuveluuden ymmärrys	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Oppilas luettelee kestävänsuveluuden osa-alueet.	Oppilas osaa kuvailla ja antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Oppilas kuvaillee kestävänsuveluuden osa-alueet ja antaa joitakin esimerkkejä kestävänsuveluuden rakentamiseksi biologian näkökulmasta.	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Oppilas kuvaillee kestävänsuveluuden osa-alueet ja antaa esimerkkejä kestävänsuveluuden rakentamiseksi biologian näkökulmasta. Oppilas kertoo biotaloudesta ja	Oppilas osaa perustella, miten ihmisen toiminta vaikuttaa ympäristöön ja tarkastelee muutosten seurauksia. Oppilas selittää syy-seuraussuhteita kestävänsuveluuden rakentamisessa ja perustelee näkemyksensä biologisen tiedon pohjalta. Oppilas arvioi biotalouden ja

					Oppilas antaa esimerkkejä biotaloudesta ja ekosysteemipalveluista.	ekosysteemipalveluista.	ekosysteemipalveluiden merkitystä kestävästä tulevaisuuden näkökulmasta.
Biologiset taidot							
T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1–S6	Oppilas oppii biologiaan liittyviä syy- ja seuraussuhteita.	Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa käyttää joitakin biologian peruskäsitteitä ja liittää niitä annettuihin biologian ilmiöihin. Oppilas kertoo oppimastaan biologisesta ilmiöstä yksinkertaisesti omin sanoin.	Oppilas osaa käyttää biologisia peruskäsitteitä. Oppilas esittää oppimansa biologisen ilmiön omin sanoin ja valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas asettaa yksinkertaisia kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä.	Oppilas osaa käyttää biologisia käsitteitä tarkoituksenmukaisesti. Oppilas esittää oppimansa asian omin sanoin biologialle ominaisella tavalla sekä valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas esittää joitakin mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä sekä kertoo luonnontieteellisiä syy-seuraussuhteita.	Oppilas osaa käyttää biologisia käsitteitä tarkoituksenmukaisesti. Oppilas esittää oppimansa asian omin sanoin jäsenneilysti biologialle ominaisella tavalla sekä valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä sekä selittää ja perustelee luonnontieteellisiä syy-seuraussuhteita.
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä sekä tieto- ja viestintätekniologiaa	S1–S5	Oppilas oppii käyttämään biologista tutkimusvälineistöä. Oppilas oppii hyödyntämään tieto- ja viestintätekniologiaa ja erilaisia tietolähteitä biologian opiskelussa.	Biologisen tutkimusvälineistön, teknologian ja tiedon käyttö	Oppilas osallistuu opetukseen laboratoriossa ja maastossa. Oppilas käyttää joitakin biologian tutkimusvälineitä ohjatuna. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä ohjautusti.	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti laboratoriossa ja maastossa ohjautusti. Oppilas käyttää biologian tutkimusvälineistöä ohjeen mukaan. Oppilas hakee biologista tietoa muutamasta erilaisesta tietolähteestä.	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä sekä valitsee joitakin luotettavia tietolähteitä.	Oppilas osaa työskennellä itsenäisesti ja tavoitteellisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas käyttää biologian tutkimusvälineistöä ja arvioi eri biologian tutkimusvälineistön soveltuvuutta työskentelyyn. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä sekä arvioi tietolähteiden luotettavuutta ja soveltuvuutta.

T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökoelmaa ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi	S1–S4, S6	Oppilas oppii kokoamaan eliökoelman. Oppilas oppii kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi.	Eliökoelman laatiminen ja kasvien koekellinen kasvattaminen	Oppilas osaa koostaa ohjautusti pienen eliökoelman. Oppilas osallistuu kasvien kasvatukseseen.	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti pienimuotoisen perinteisen tai digitaalisen kasvikoelman tai muun digitaalisen eliökoelman. Oppilas toteuttaa ohjautusti kasvatuskokeen ja kertoo kasvatuskokeen tulokset.	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen kasvikoelman tai muun digitaalisen eliökoelman. Oppilas toteuttaa kasvatuskokeen ja tekee siitä päätelmiä tarkasteltavaan biologiseen ilmiöön liittyen.	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti laajahkon ja huolellisesti toteutetun perinteisen tai digitaalisen kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökoelman. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa kasvatuskokeen, arvioi kokeen tulosten luotettavuutta sekä selettää, miten kasvatuskoe liittyy tarkasteltavaan biologiseen ilmiöön.
T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1–S6	Oppilas oppii tekemään biologisia tutkimuksia.	Biologisen tutkimuksen tekeminen	Oppilas osallistuu biologisen tutkimuksen tekoon ja kertoo, mitä tutkimuksessa on tehty.	Oppilas osaa havainnoida laboratoriossa ja maastossa. Oppilas tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen.	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas suunnittelee ja tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja raportoi sen tuloksia.	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa oman tutkimuksen itsenäisesti ja raportoi sen tulokset selkeästi.
T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa	S6	Oppilas oppii antamaan esimerkkejä siitä, kuinka biologisia tietoja ja taitoja voidaan hyödyntää omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.	Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat terveyteen ja ympäristöön.	Oppilas osaa kertoa biologisen tiedon pohjalta esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat terveyteen ja ympäristöön.	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä, miten biologisia tietoja ja taitoja voi soveltaa omassa elämässä ja yhteiskunnallisessa keskustelussa.	Oppilas osaa pohtia ja perustella, miten biologisia tietoja voi soveltaa omassa elämässään sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.
Biologian asenne- ja arvotavoitteet							
T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen	S1–S6	Oppilas oppii kiinnostumaan luonnosta ja sen ilmiöistä. Oppi-		<i>Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan</i>			

ilmiötä koh- taan sekä vah- vistamaan luontosuhdetta ja ympäristö- tietoisuutta		laan luonto- suhde vahvis- tuu.		pohtimaan ko- kemuksiaan osana itsearvi- ointia.			
T13 ohjata op- pilasta teke- mään eettisesti perusteltuja valintoja	S6	Oppilas oppii tekemään eetti- sesti perustel- tuja valintoja.		Ei käytetä arvo- sanana muodos- tumisen perus- teena. Oppi- lasta ohjataan pohtimaan ko- kemuksiaan osana itsearvi- ointia.			
T14 innostaa oppilasta vai- kuttamaan ja toimimaan kestävän tule- vaisuuden ra- kentämiseksi	S6	Oppilas innos- tuu vaikutta- maan ja toimi- maan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.		Ei käytetä arvo- sanana muodos- tumisen perus- teena. Oppi- lasta ohjataan pohtimaan ko- kemuksiaan osana itsearvi- ointia.			

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

Biologinen tieto ja ymmärrys

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ekosysteemin rakenteen ja toi- minnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata metsäekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä tunnistaa erilaisia ekosysteemejä ja niiden ravintoverkkojen lajeja. Oppilas osaa kuvata monimuotoisuuden merkitystä ekosysteemien toiminnalle sekä pohtia metsien kestävän käytön merkitystä eliöille ja ihmiselle.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoitetta arvioidaan osana koesuoritusta sekä digitaalisen eliökokoelman koostamisesta.

Biologinen tieto ja ymmärrys

T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eliökunnan rakenteen ja eliöiden rakenteen ja elintoimintojen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata eliökunnan luokittelun periaatteita, osaa nimetä eliöiden rakenteita sekä osaa kuvata eliöiden elintoimintoja. Oppilas osaa vertailla eri eliöryhmien sukulaisuutta rakenteellisten ja toiminnallisten sopeutumien pohjalta sekä tunnistaa, luokittelee ja vertailee eliöryhmiä.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoitetta arvioidaan osana koesuoritusta.

Biologinen tieto ja ymmärrys

T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa tehdä havaintoja lajien esiintymisestä ja osaa kuvata lajien sopeutumista eri elinympäristöihin. Oppilas tunnistaa lähiympäristön tyypillisiä eliölajeja ja ymmärtää niiden merkityksen luonnon monimuotoisuudelle.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoitetta arvioidaan osana koesuoritusta.

Biologinen tieto ja ymmärrys

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteita

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteiden hahmottaminen	Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata perimän ja ympäristön vaikutusta eliöiden yksilönkehityksessä. Oppilas osaa kuvata miten elämä ja luonnon monimuotoisuus ovat kehittyneet maapallolla evoluution tuloksena.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoitetta arvioidaan osana koesuoritusta.

Biologinen tieto ja ymmärrys

T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys

Keskeiset sisällöt

- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnonympäristössä tapahtuvien muutosten havainnointi	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja pieniä tutkimuksia omassa lähiympäristössä tapahtuvista luonnollisista ja ihmisen toiminnan aiheuttamista luonnonympäristön muutoksista. Oppilas ymmärtää maapallon luonnonvarojen rajallisuuden ja ekosysteemipalveluiden merkityksen sekä tuntee kestävä elämäntavan perusteet ja jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Biologiset taidot

T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen
- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä, osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä sekä tutkimus- ja tiedonhankintamenetelmiä. Oppilas osaa esittää perusteltuja luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoitetta arvioidaan osana koesuoritusta.

Biologiset taidot

T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana ryhmätyöskentelyä, digitaalisen eliökokoelman keräämistä sekä laborointi- ja maastotyöskentelyä.

Biologiset taidot

T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S6 Kohti kestäväää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eliökokoelman laatiminen ja kasvien kokeellinen kasvattaminen	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen kasvinkokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas toteuttaa ohjautusti kasvatuskokeen.

Tavoitetta arvioidaan osana digitaalisen eliökokoelman keräämistä sekä laborointi- ja maastotyöskentelyä.

Biologiset taidot

T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa

Keskeiset sisällöt

- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	Oppilas osaa kuvata, miten biologisia tietoja ja taitoja voi hyödyntää omassa arjessa ja yhteiskunnassa sekä osaa perustella näkemyksiä biologisen tietämyksen pohjalta. Oppilas osallistuu lähiluonnon vaalimisprojektiin, sen toteuttamiseen ja tulosten raportointiin.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Biologian asenne- ja arvotavoitteet

T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen
- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden merkityksen hahmottaminen	Oppilaan osaa perustella esimerkkien avulla miten luonnossa toimitaan kestäväällä ja luonnon monimuotoisuutta säilyttävällä tavalla.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Biologian asenne- ja arvotavoitteet

T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja

Keskeiset sisällöt

- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eettisten kysymysten pohdinta	Oppilas osaa hyödyntää biologian tietoja ja taitoja ihmiseen ja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa ja esittää perusteluja eettisesti kestäville valinnoille.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Biologian asenne- ja arvotavoitteet

T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi

Keskeiset sisällöt

- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kestävän tulevaisuuden rakentamisen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata, miten toimitaan kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Biologian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että biologinen tutkimus (S1) ja tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siitä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden väliin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita. Sisältöä S4 painotetaan erityisesti vuosiluokalla 7.

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestäväan käytön ekologiaa, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestäväan tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

Biologinen tieto ja ymmärrys

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata metsäekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä tunnistaa erilaisia ekosysteemejä ja niiden ravintoverkkojen lajeja. Oppilas osaa kuvata monimuotoisuuden merkitystä ekosysteemien toiminnalle sekä pohtia metsien kestävän käytön merkitystä eliöille ja ihmiselle.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana ryhmätyöskentelyä, projektityötä sekä laborointi- ja maastotyöskentelyä.

Biologinen tieto ja ymmärrys

T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eliökunnan rakenteen ja eliöiden rakenteen ja elintoimintojen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata eliökunnan luokittelun periaatteita, osaa nimetä eliöiden rakenteita sekä osaa kuvata eliöiden elintoimintoja. Oppilas osaa vertailla eri eliöryhmien sukulaisuutta rakenteellisten ja toiminnallisten sopeutumien pohjalta sekä tunnistaa, luokittelee ja vertailee eliöryhmiä.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana ryhmätyöskentelyä ja projektityötä.

Biologinen tieto ja ymmärrys

T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa tehdä havaintoja lajien esiintymisestä ja osaa kuvata lajien sopeutumista eri elinympäristöihin. Oppilas tunnistaa lähiympäristön tyypillisiä eliölajeja ja ymmärtää niiden merkityksen luonnon monimuotoisuudelle.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta.

Biologinen tieto ja ymmärrys

T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys

Keskeiset sisällöt

- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnonympäristössä tapahtuvien muutosten havainnointi	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja pieniä tutkimuksia omassa lähiympäristössä tapahtuvista luonnollisista ja ihmisen toiminnan aiheuttamista luonnonympäristön muutoksista. Oppilas ymmärtää maapallon luonnonvarojen rajallisuuden ja ekosysteemipalveluiden merkityksen sekä tuntee kestävä elämäntavan perusteet ja jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta.

Biologiset taidot

T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen
- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä, osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä sekä tutkimus- ja tiedonhankintamenetelmiä. Oppilas osaa esittää perusteltuja luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoitetta arvioidaan projektityössä.

Biologiset taidot

T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana ryhmätyöskentelyä, projektityötä sekä laborointi- ja maastotyöskentelyä.

Biologiset taidot

T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eliökokoelman laatiminen ja kasvien kokeellinen kasvattaminen	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas toteuttaa ohjautusti kasvatuskokeen.

Tavoitetta arvioidaan osana projektityötä sekä laborointi- ja maastotyöskentelyä.

Biologiset taidot

T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen
- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Biologisen tutkimuksen tekeminen	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa esittää hypoteeseja ja tehdä ohjatusti pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja osaa raportoida sen tuloksia.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana projektityötä sekä laborointi- ja maastotyöskentelyä.

Biologiset taidot

T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa

Keskeiset sisällöt

- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	Oppilas osaa kuvata, miten biologisia tietoja ja taitoja voi hyödyntää omassa arjessa ja yhteiskunnassa sekä osaa perustella näkemyksiä biologisen tietämyksen pohjalta. Oppilas osallistuu lähiluonnon vaalimisprojektiin, sen toteuttamiseen ja tulosten raportointiin.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Biologian asenne- ja arvotavoitteet

T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen
- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden merkityksen hahmottaminen	Oppilaan osaa perustella esimerkkien avulla miten luonnossa toimitaan kestäväällä ja luonnon monimuotoisuutta säilyttävällä tavalla.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Biologian asenne- ja arvotavoitteet

T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja

Keskeiset sisällöt

- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eettisten kysymysten pohdinta	Oppilas osaa hyödyntää biologian tietoja ja taitoja ihmiseen ja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa ja esittää perusteluja eettisesti kestäville valinnoille.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Biologian asenne- ja arvotavoitteet

T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi

Keskeiset sisällöt

- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kestävän tulevaisuuden rakentamisen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata, miten toimitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Biologian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että biologinen tutkimus (S1) ja tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Biologinen tutkimus.

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä. Sisältöä S3 painotetaan erityisesti vuosiluokalla 8.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

S6 Kohti kestäväää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestäväan käytön ekologiaa, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestäväää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestäväan tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

Biologinen tieto ja ymmärrys

T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?

- S5 Ihminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eliökunnan rakenteen ja eliöiden rakenteen ja elintoimintojen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata eliökunnan luokittelun periaatteita, osaa nimetä eliöiden rakenteita sekä osaa kuvata eliöiden elintoimintoja. Oppilas osaa vertailla eri eliöryhmien sukulaisuutta rakenteellisten ja toiminnallisten sopeutumien pohjalta sekä tunnistaa, luokittelee ja vertailee eliöryhmiä.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana koetta sekä laborointi- ja maastotyöskentelyä.

Biologinen tieto ja ymmärrys

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteita

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteiden hahmottaminen	Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata perimän ja ympäristön vaikutusta eliöiden yksilönkehityksessä. Oppilas osaa kuvata miten elämä ja luonnon monimuotoisuus ovat kehittyneet maapallolla evoluution tuloksena.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koetta.

Biologinen tieto ja ymmärrys

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja

Keskeiset sisällöt

- S5 Ihminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ihmiselimistön rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata ihmiselimistön perusrakenteita ja elintoimintoja sekä osaa selostaa ihmisen kasvun ja kehittymisen pääperiaatteita.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana koetta, ryhmätyöskentelyä sekä laborointi- ja maastotyöskentelyä.

Biologiset taidot

T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen
- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä, osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä sekä tutkimus- ja tiedonhankintamenetelmiä. Oppilas osaa esittää perusteltuja luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana koetta, ryhmätyöskentelyä sekä laborointi- ja maastotyöskentelyä.

Biologiset taidot

T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana laborointi- ja maastotyöskentelyä.

Biologiset taidot

T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen
- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Biologisen tutkimuksen tekeminen	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa esittää hypoteeseja ja tehdä ohjatusti pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja osaa raportoida sen tuloksia.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana laborointi- ja maastotyöskentelyä.

Biologiset taidot

T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa

Keskeiset sisällöt

- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	Oppilas osaa kuvata, miten biologisia tietoja ja taitoja voi hyödyntää omassa arjessa ja yhteiskunnassa sekä osaa perustella näkemyksiä biologisen tietämyksen pohjalta. Oppilas osallistuu lähiluonnon vaalimisprojektiin, sen toteuttamiseen ja tulosten raportointiin.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Biologian asenne- ja arvotavoitteet

T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Biologinen tutkimus
- S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön
- S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta
- S4 Mitä elämä on?
- S5 Ihminen

- S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden merkityksen hahmottaminen	Oppilaan osaa perustella esimerkkien avulla miten luonnossa toimitaan kestäväällä ja luonnon monimuotoisuutta säilyttävällä tavalla.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Biologian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että biologinen tutkimus (S1) ja tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen. Sisältöä S5 painotetaan erityisesti vuosiluokalla 9.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutokseen lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävä käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävä tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

10.7. Maantieto

Oppiaineen tehtävä

Maantiedon opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden maailmankuvan rakentumista. Oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä ja koko maailmassa sekä autetaan oppilaita sijoittamaan uutiset maailman tapahtumista maantiedon opetuksessa saamaansa alueelliseen kehikseen.

Maantieto on monitieteinen ja eri tiedonaloja integroiva oppiaine, jossa tutkitaan maapalloa ja sen alueita, luontoa, ihmisen toimintaa sekä erilaisia kulttuureita. Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon luonnontieteiden, ihmistieteiden ja yhteiskuntatieteiden näkökulmat. Näin rakennetaan eheää kokonaiskuvaa monimuotoisesta maailmasta ja sen toiminnasta.

Maantiedon opetuksessa käsitellään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta ja sen yhteyttä ympäristön tilaan sekä luodaan perustaa ymmärtää erilaisia alueellisia näkökulmia ja ristiriitoja maapallolla. Maantieteellisten syy- ja seuraussuhteiden sekä ympäristömuutosten ymmärtäminen ja analysointi aktivoivat oppilasta toimimaan vastuullisesti omassa arjessa.

Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma elämismaailma. Opetus tarjoaa toiminnallisia kokemuksia erilaisissa oppimisympäristöissä, joissa oppilaat tekevät havaintoja ja tutkimuksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää myös oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa oppimisessa.

Maantiedon opetuksessa vahvistetaan oppilaiden valmiuksia kestävästä kehityksestä edistävään toimintatapaan. Opetus harjaannuttaa oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamistaitoja ja antaa oppilaille keinoja aktiiviseen kansalaisuuteen ja kestävästä tulevaisuudesta rakentamiseen.

Maantiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on käyttää monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maastotyöskentely, kenttäretket luonnossa ja rakennetussa ympäristössä sekä sähköisten oppimisympäristöjen ja paikkatiedon käyttö ovat olennainen osa maantiedon opetusta. Pelillisuus lisää oppilaiden motivaatiota. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee maantieteellisen ajattelun sekä ongelmanratkaisu- ja tutkimustaitojen kehittymistä sekä edistää yhteisöllistä ja vuorovaikutteista työskentelyä.

Opetuksessa seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä lähiympäristössä ja muualla maailmassa. Työtapoja valittaessa otetaan huomioon oppilaiden elämismaailma, kansainvälisyys ja yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opetuksessa annetaan aikaa oppilaiden ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle.

Maantiedon oppimisympäristöissä korostuvat paikalliset esimerkit. Työtavoissa korostuvat maantieteellinen ajattelutapa ja maantieteelle tyypilliset tutkimusmenetelmät.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita hahmottamaan ympäröivää maailmaa ja ymmärtämään sen ilmiöitä. Ajankohtaisella uutis seurannalla tuetaan kunkin oppilaan maailmankuvan rakentumista. Kenttäopetuksessa lähiympäristöä tulkitaan kaikkia aisteja hyväksi käyttäen ja jaetaan kokemuksia oppilaiden ja opettajan välillä. Maantiedon tavoitteiden kannalta tuen järjestämisessä on keskeistä tiedostaa oppilaiden spatiaalisen hahmottamisen vaikeudet ja erityisesti vaikeudet kartanluvussa ja karttatulkinnassa. Oppilaita ohjataan ja tuetaan käyttämään paikkatietoa ja muuta geomedian arjen tilanteissa. Jokaisen oppilaan taitoja hahmottaa lähiympäristöä ja maailmaa harjaannutetaan tukemalla ja kannustamalla oppilasta hänen omien vahvuksiensa pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaan taitoja eri tutkimusmuotoja hyödyntäen. Eriyttämistä voi toteuttaa tutkimustehtävissä, joissa oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa sekä harjoituksissa, joissa on mahdollista edetä yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Maantiedossa kiinnitetään erityistä huomiota maantieteellisiin käsitteisiin ja geomedian tulkintaan. Oppilasta tuetaan hänen omien vahvuksiensa pohjalta ja opetusta voidaan eriyttää erilaisten tehtävien avulla.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksessa kannustava ja rakentava palaute eli formatiivinen arviointi tukee opintojen aikana oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin maantiedon tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa tietoa. Maantiedon summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaiden tiedolliseen osaamiseen että maantiedon taitoihin, kuten geomediataitoihin ja tiedon kriittiseen arviointitaitoon. Lisäksi arvioidaan taitoa käyttää maantiedolle ominaista välineistöä sekä tieto- ja viestintätekniologiaa. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Arviointikertojen määrä

Maantieto arvioidaan kerran (1) lukuvuodessa arvosanoilla 4-10, kun oppiainekokonaisuus on suoritettu.

Työskentelyn arviointi

Oppilaan työskentelyn arvioinnin kriteerit

Erinomainen

- osoittaa erityisen myönteistä asennetta oppiainetta kohtaan
- osallistuu erittäin rakentavasti työskentelyyn
- työskentelee ohjeiden mukaisesti ja toimii erittäin oma-aloitteisesti, itsenäisesti, suunnitelmallisesti ja huolellisesti
- tekee kotitehtävät vastuullisesti ja tunnollisesti
- huolehtii erittäin vastuullisesti työskentelyvälineistä
- osaa erinomaisesti käyttää ja soveltaa oppimiaan tietoja sekä pohtia niitä kriittisesti

Kiitettävä

- osoittaa aina myönteistä asennetta oppiainetta kohtaan
- osallistuu aina rakentavasti työskentelyyn
- työskentelee ohjeiden mukaisesti, oma-aloitteisesti, itsenäisesti ja huolellisesti
- tekee kotitehtävät vastuullisesti ja tunnollisesti
- huolehtii vastuullisesti työskentelyvälineistä
- osaa käyttää ja soveltaa oppimiaan tietoja sekä pohtia niitä kriittisesti

Hyvä

- osoittaa myönteistä asennetta oppiainetta kohtaan
- osallistuu useimmiten rakentavasti työskentelyyn
- työskentelee yleensä ohjeiden mukaisesti ja huolellisesti
- tekee kotitehtävät vastuullisesti ja tunnollisesti
- huolehtii työskentelyvälineistä
- osaa käyttää ja soveltaa oppimiaan tietoja

Tyydyttävä

- yrittää osallistua työskentelyyn
- pyrkii tekemään kotitehtävät
- pitää työskentelyvälineet mukanaan

Välttävä

- osallistuu oppitunneille
- yrittää useimmiten tehdä kotitehtäviä
- pitää yleensä työskentelyvälineitä mukanaan

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Jollain arvioinnin osa-alueella olevat oppilaan selvät työskentelyn puutteet kompensoituvat jonkin toisen alueen vahvuuksilla.

Oppilaan työskentely arvioidaan kaksi (2) kertaa lukuvuodessa kokeiden yhteydessä. Työskentely vahvistaa pääosin kokeiden perusteella määräytyvää arvosanaa. Oppilas voi työskentelyllään nostaa tai laskea lukuvuosiarvosanaansa.

Päättöarviointi vuosiluokalla 9

Päättöarviointi sijoittuu vuosiluokalle 9. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut maantiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt maantiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on maantiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan maantiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy maantiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Maantiedossa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Oppilaan työskentelyn ohjaamisella maantiedossa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys							
T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentamista maapallost	S1–S6	Oppilas oppii hahmottamaan maapallon karttakuvan ja sen peruspiirteet. Hän oppii keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.	Maapallon karttakuvan hahmotaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen	Oppilas osaa kertoa maanosan ja valtion eron. Oppilas nimeää kartalta valtameret ja maanosat.	Oppilas osaa nimetä joitakin kaupunkia ja keskeisimpiä kohteita Suomesta sekä valtioita Euroopasta ja muualta maailmasta sekä tietää nimeämiensä kohteiden ja valtioiden sijainnin.	Oppilas osaa maapallon karttakuvan peruspiirteet, kuten vuoristoja, niemimaita, salmia ja merialueita, sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.	Oppilas osaa käyttää karttakuvan peruspiirteitä tarkoituksenmukaisesti, kuten soveltaa kohteiden sijaintia ja nimistöä maantieteellisten ilmiöiden kuvailussa ja selittämisessä.
T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja	S1–S4, S6	Oppilas oppii luonnonmaantieteellisten ilmiöiden vaikutuksia. Hän oppii tunnistamaan ja kuvailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja	Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden tuntemus	Oppilas osaa antaa esimerkkejä maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamista ilmiöistä. Oppilas nimeää erilaisia luonnonmaisemia.	Oppilas osaa kertoa maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamista ilmiöistä esimerkkien avulla. Oppilas nimeää lämpövyöhykkeet.	Oppilas osaa seittää maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamia ilmiöitä esimerkkien avulla. Oppilas nimeää ja sijoittaa kartalle keskeisimmät maapallon	Oppilas ymmärtää Maan planeetaarisuuden sekä osaa selittää maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamia ilmiöitä ja kertoa mi-

muualla maapallolla		muualla maapallolla.			Oppilas nimeää ja antaa esimerkkejä joistakin ilmasto- ja kasvillisuusalueista. Oppilas tunnistaa ja kuvailee luonnonmaise- mia Suomessa ja maapallolla.	ilmasto- ja kasvillisuusalueet ja kertoo joitakin niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Oppilas antaa esimerkkejä luonnonmaise- mien syntyyn vaikuttaneista tekijöistä Suomessa ja maapallolla.	ten ne vaikuttavat ihmisen toimintaan. Oppilas osaa vertailla maapallon keskeisimpiä ilmasto- ja kasvillisuusalueita ja selittää niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Oppilas selittää luonnonmaise- mien syntyyn vaikuttaneita tekijöitä Suomessa ja maapallolla.
T3 ohjata oppilasta tutki- maan ihmis- maantieteelli- siä ilmiöitä ja kulttuurimai- semia sekä ymmärtämään erilaisia kult- tuureja, elin- keinoja ja ih- misten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla	S1–S6	Oppilas oppii ih- mismaantietee- listen ilmiöiden vaikutuksia. Hän oppii kulttuurien piirteiden ja kulttuurimaise- mien vaihtelua Suomessa ja maapallon eri alueilla.	Ihmismaantie- teellisten ilmiöi- den tuntemus	Oppilas osaa ni- metä joitakin ih- mismaantietee- lisiä ilmiötä, ku- ten väestö, elin- keinot, liikenne- muodot ja mat- kailu Suomessa ja muualla maa- ilmassa.	Oppilas osaa ni- metä ja antaa esimerkkejä ih- mismaantietee- lisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maail- massa. Oppilas nimeää joitakin tekijöitä, jotka vaikuttavat kulttuurien piir- teisiin. Oppilas kuvailee erilaisia kulttuu- rimaisemia	Oppilas osaa kertoa ihmis- maantieteelli- sistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maail- massa. Oppilas kertoo, millaiset tekijät vaikuttavat kult- tuurien piirtei- siin eri alueilla. Oppilas vertailee kulttuurimaise- mia eri alueilla.	Oppilas osaa se- littää erilaisista ihmismaantie- teellisistä ilmi- öistä Suomessa ja muualla maa- ilmassa ja perus- tella syntyyn vaikuttaneita tekijöitä. Oppilas kuvailee kulttuurien piir- teiden vaihtelua Suomessa ja muualla maail- massa. Oppilas selittää, mitkä tekijät vai- kuttavat kulttuu- rimaisemien syn- tyyn Suomessa ja muualla maa- ilmassa.
T4 kannustaa oppilasta poh- timaan ihmi- sen toiminnan ja luonnonym- päristön vä- listä vuorovai- kutusta sekä ymmärtämään luonnonvaro- jen kestävän käytön merki- tys	S1–S6	Oppilas oppii ih- misen toiminnan ja luonnonympä- ristön välistä vuorovaikutusta. Oppilas ymmär- tää luonnonvaro- jen kestävän käytön merki- tyksen.	Luonnon ja ih- misen toiminnan välisen vuoro- vaikutuksen ym- märtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö	Oppilas osaa tunnistaa, miten luonnonympä- ristö vaikuttaa ihmisen toimin- taan, kuten elin- keinoin. Oppilas nimeää erilaisia luon- nonvaroja.	Oppilas osaa ku- vailla, miten luonnonympä- ristö vaikuttaa ihmisen toimin- taan. Oppilas luokitte- lee luonnonva- roja niiden kes- tävyyden näkö- kulmasta.	Oppilas osaa kertoa, miten luonnonympä- ristö vaikuttaa ihmisen toimin- taan Suomessa ja eri puolilla maa- palloa. Oppilas kertoo, miksi luonnon- varojen kestävä käyttö on tär- keää.	Oppilas osaa se- littää, miten luonnonympä- ristö vaikuttaa ihmisen toimin- taan ja nimeää alueellisia esi- merkkejä niistä. Oppilas peruste- lee, miten ihmi- sen toiminta ai- heuttaa erilaisia ympäristöongel- mia. Oppilas osaa se- littää luonnonva- rojen kestävän

							käytön ja ympäristöongelmien suhteita ja perustella luonnonvarjojen kestävän käytön merkityksen.
Maantieteelliset taidot							
T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä	S1–S6	Oppilas oppii maantieteellisiä ajattelutaitoja. Oppilas oppii esittämään maantieteellisiä kysymyksiä.	Maantieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa kertoa keskeisten maantieteen peruskäsitteiden merkityksen. Oppilas kuvailee aluetta kartoista tai kuvista.	Oppilas osaa määritellä maantieteellisiä peruskäsitteitä. Oppilas tunnistaa eri aluetasoja, kuten oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas kuvailee aluetta kartoista tai kuvista. Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia maantieteellisiä kysymyksiä.	Oppilas osaa kuvailla ilmiöitä käyttäen maantieteen peruskäsitteitä. Oppilas kuvailee alueiden välisiä eroja joillakin aluetasoilla. Oppilas esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtii vastauksia niihin.	Oppilas osaa selittää ilmiöitä käyttämällä tarkoituksenmukaisesti maantieteellisiä käsitteitä. Oppilas vertailee maantieteellisiä ilmiöitä eri aluetasoilla ja selittää syitä alueiden välisiin eroihin. Oppilas esittää perusteltuja maantieteellisiä kysymyksiä ja vastauksia niihin.
T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symbolien, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä	S1–S6	Oppilas oppii soveltamaan karttataitoja käytännössä. Oppilas oppii käyttämään kartan symboleja ja mittasuhteita sekä ottamaan suuntia ja mittaamaan etäisyyksiä.	Tilatajun kehittyminen	Oppilas osaa ilmansuunnat. Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin karttamerkkejä.	Oppilas osaa ilmaista kohteen sijainnin ilman suuntien avulla. Oppilas tunnistaa ja nimeää karttamerkkejä. Oppilas mittaa janamittakaavan avulla etäisyyksiä.	Oppilas osaa suunnata maastokartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla. Oppilas mittaa suhdelukumittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla.	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti eri karttatyypejä sekä ilma- ja satelliittikuvia.
T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomeidiataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	S1–S6	Oppilas oppii geomeidiataitoja. Oppilas oppii lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	Geomeidiataidot	Oppilas osaa tunnistaa yksinkertaisia asioita kartoilta, diagrammeista ja kuvista.	Oppilas osaa tulkitä kuvia, diagrammeja, karttoja sekä karttapalveluja maantieteellisistä ilmiöistä. Oppilas laatii yksinkertaisia karttoja ja diagrammeja.	Oppilas osaa tulkitä kuvia, diagrammeja, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomeidiataitoja maantieteellisistä ilmiöistä. Oppilas laatii karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä laatimistaan kartoista, diagrammeista, muusta geomeidiataitoista sekä muista maantieteellisistä malleista.

T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1–S6	Oppilas oppii maantieteellisiä tutkimustaitoja.	Maantieteelliset tutkimustaidot	Oppilas osallistuu pienimuotoisen tutkimuksen toteutukseen ja osaa kertoa, mitä tutkimuksessa on tehty.	Oppilas osaa toteuttaa pieni-muotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa valita sopivan tavon tutkimustulosten esittämiseen.	Oppilas osaa toteuttaa maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustuloksia maantieteelle ominaisella tavalla.	Oppilas osaa toteuttaa rakenteellista selkeää maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas havainnollistaa ja esittää tuloksiaan monipuolisesti geomedian avulla ja liittää tutkimustulokset osaksi maantieteellisiä ilmiöitä.
T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa	S1–S6	Oppilas oppii havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia erityisesti ilmastomuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä. Oppilas oppii seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa.	Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ohjautusti. Oppilas osaa tunnistaa ympäristön muutoksia.	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin itsenäisesti ohjeen mukaan. Oppilas osaa havainnoida ympäristön muutoksia, kuten ilmastomuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä Suomessa ja muualla maailmassa, ja antaa esimerkkejä näistä. Oppilas seuraa maantieteellisiin ilmiöihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ja kytee havaintoja opettajan ohjaamana käsiteltävään ilmiöön. Oppilas osaa kertoa ympäristön muutoksista ja nimeää syitä keskeisimpiin ympäristön muutoksiin. Oppilas seuraa maantieteellisiin ilmiöihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia ja selittää joidenkin tapahtumien taustoja.	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ja kytee havaintoja käsiteltävään ilmiöön. Oppilas osaa selittää syitä ympäristön muutosten taustalla. Oppilas arvioi kriittisesti seuraamiensa maantieteellisten tapahtumien vaikutuksia omassa lähiympäristössä, Suomessa tai koko maailmassa.
T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmäytymistaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S1–S6	Oppilas oppii vuorovaikutus- ja ryhmäytymistaitoja ja reflektoimaan omaa toimintaansa ryhmän jäsenenä. Hän oppii argumentoimaan ja esittämään maantieteellistä tietoa selkeästi.	Ryhmässä työskentelyn, maantieteellisen tiedon esittämisen ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ohjatusti osana ryhmää. Oppilas erottaa toisistaan maantieteellisen tiedon ja mielipiteen.	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä. Oppilas esittää maantieteellistä tietoa omin sanoin. Oppilas kuuntelee toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään maantieteellisistä asioista.	Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmän jäsenenä. Oppilas esittää maantieteellistä tietoa oppiaineelle ominaisella tavalla. Oppilas esittää perusteluja omille näkemyksilleen maantieteellisistä asioista.	Oppilas osaa toimia kannustavana ryhmän jäsenenä. Oppilas perustelee esittämänsä maantieteellistä tietoa. Oppilas perustelee maantieteellisen tiedon pohjalta johdonmukaisesti omia näkemyksiään maantieteellisistä asioista.
T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua	S1–S6	Oppilas oppii osallistumisen ja vaikuttamisen	Osallistumis- ja vaikuttamistaitojen soveltaminen eri aluetasolla.	Oppilas osallistuu ohjatusti lähiympäristön	Oppilas osallistuu lähiympäristön vaalimiseen.	Oppilas osaa ohjautusti suunnitella ja osallistuu	Oppilas osaa suunnitella keinoja lähiympä-

ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja		taitoja eri alueta- soilla.		vaalimiseen, kuten viihtyisyyden tai turvallisuuden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen.	Oppilas antaa esimerkkejä ta- voista osallistua ja vaikuttaa lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.	lähiympäristön vaalimiseen. Oppilas selittää, miten voi osallistua ja vaikuttaa lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.	ristön vaalimiseen ja toteuttaa niistä jonkin. Oppilas vertailee ja arvioi eri osallistumisen ja vaikuttamisen tapoja lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet							
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S1–S6	Oppilas oppii kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiä sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	S1–S6	Oppilas oppii arvostamaan alueellista identiteettiä sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T1 tukea oppilaan jäsenyteen karttakuvan rakentumista maapallosta

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen	Oppilas hahmottaa maapallon karttakuvan peruspiirteet sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja.

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla Maan planetaarisuuden, vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelun sekä hahmottaa maapallon kehät ja vyöhykkeisyyden. Oppilas osaa tunnistaa ja kuvailla luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla sekä osaa tuoda esille joitakin niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja.

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ihmismaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata ihmisten elämän ja kulttuurien piirteiden sekä kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävä käytön merkitys

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö	Oppilas osaa kuvata, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisten elämään ja elinkeinoihin sekä millaisia vaikutuksia ihmisen toiminnalla on luonnonympäristön tilaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas osaa kertoa, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta.

Maantieteelliset taidot

T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Maantieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa selittää että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas osaa esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtia vastauksia niihin.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja.

Maantieteelliset taidot

T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tilatajun kehittyminen	Oppilas osaa mitata sekä jana- että suhdelukumittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla, suunnata kartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja.

Maantieteelliset taidot

T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan kartoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Geomediataidot	Oppilas osaa käyttää kuvia, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomedialla maantiedon sisältöjen opiskelussa sekä arkielämässä. Oppilas osaa laatia yksinkertaisia karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja.

Maantieteelliset taidot

T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen	Oppilas osaa havainnoida lähiympäristön muutoksia, osaa antaa esimerkkejä Suomessa ja muualla maailmassa tapahtuvista ympäristön muutoksista ja osaa nimetä keskeisiä muutoksia aiheuttavia tekijöitä. Oppilas osaa tuoda esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja osaa selittää tapahtumien taustoja.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja.

Maantieteelliset taidot

T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas osaa esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuunnella ja suhtautua rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana ryhmätyöskentelyä.

Maantieteelliset taidot

T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot	Oppilas toimii projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet

T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilas osaa ottaa kantaa kestävän kehityksen kysymyksiin ja osaa antaa esimerkkejä miten toimitaan kestävän elämäntavan mukaisesti.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet

T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen	Oppilas osaa luonnehtia omaan alueelliseen identiteettiinsä vaikuttavia tekijöitä sekä osaa kuvata lähiympäristön ja sen monimuotoisuuden merkitystä. Oppilas osaa kuvata kulttuurien ja ihmisten moninaisuuden merkitystä sekä osaa tarkastella yhteiskunnan ilmiöitä ihmisoikeuksien näkökulmasta.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Maantiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että maapallon karttakuvan kehittäminen (S1) ja ajankohtaisen maailman seuraaminen (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun. Sisältöä S1 painotetaan erityisesti vuosiluokalla 7.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä. Paneudutaan erityisesti lähialueen pohjavesivoihin. Sisältöä S3 painotetaan vuosiluokalla 7.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastomuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä. Sisältöä S6 painotetaan erityisesti vuosiluokalla 7.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen	Oppilas hahmottaa maapallon karttakuvan peruspiirteet sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja sekä ryhmätyöskentelyä.

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla Maan planetaarisuuden, vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelun sekä hahmottaa maapallon kehät ja vyöhykkeisyyden. Oppilas osaa tunnistaa ja kuvailla luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla sekä osaa tuoda esille joitakin niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja sekä projektityötä.

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ihmismaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata ihmisten elämän ja kulttuurien piirteiden sekä kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja sekä projektityötä.

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävä käytön merkitys

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö	Oppilas osaa kuvata, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisten elämään ja elinkeinoihin sekä millaisia vaikutuksia ihmisen toiminnalla on luonnonympäristön tilaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas osaa kertoa, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja sekä projektityötä.

Maantieteelliset taidot

T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Maantieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa selittää että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma lähiympäristö, kunta,

	Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas osaa esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtia vastauksia niihin.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja sekä projektityötä.

Maantieteelliset taidot

T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tilatajun kehittyminen	Oppilas osaa mitata sekä jana- että suhdelukumittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla, suunnata kartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja sekä projektityötä.

Maantieteelliset taidot

T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Geomediataidot	Oppilas osaa käyttää kuvia, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomedialla maantiedon sisältöjen opiskelussa sekä arkielämässä. Oppilas osaa laatia yksinkertaisia karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja sekä projektityötä.

Maantieteelliset taidot

T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tutkimustaidot	Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustulokset suullisesti.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja sekä projektityötä.

Maantieteelliset taidot

T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen	Oppilas osaa havainnoida lähiympäristön muutoksia, osaa antaa esimerkkejä Suomessa ja muualla maailmassa tapahtuvista ympäristön muutoksista ja osaa nimetä keskeisiä muutoksia aiheuttavia tekijöitä. Oppilas osaa

	tuoda esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja osaa selittää tapahtumien taustoja.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja sekä projektityötä.

Maantieteelliset taidot

T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas osaa esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuunnella ja suhtautua rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana ryhmätyöskentelyä.

Maantieteelliset taidot

T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot	Oppilas toimii projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet

T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilas osaa ottaa kantaa kestävän kehityksen kysymyksiin ja osaa antaa esimerkkejä miten toimitaan kestävän elämäntavan mukaisesti.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet

T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen	Oppilas osaa luonnehtia omaan alueelliseen identiteettiinsä vaikuttavia tekijöitä sekä osaa kuvata lähiympäristön ja sen monimuotoisuuden merkitystä. Oppilas osaa kuvata kulttuurien ja ihmisten moninaisuuden merkitystä sekä osaa tarkastella yhteiskunnan ilmiöitä ihmisoikeuksien näkökulmasta.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Maantiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että maapallon karttakuvan kehittäminen (S1) ja ajankohtaisen maailman seuraaminen (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun. Sisältöön S1 tutustutaan projektityössä.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen. Sisältöön S2 tutustutaan projektityössä.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihteytyksen ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia. Sisältöön S4 tutustutaan projektityössä.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta. Sisältöön S5 tutustutaan projektityössä.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen	Oppilas hahmottaa maapallon karttakuvan peruspiirteet sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja.

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla Maan planetaarisuuden, vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelun sekä hahmottaa maapallon kehät ja vyöhykkeisyyden. Oppilas osaa tunnistaa ja kuvailla luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla sekä osaa tuoda esille joitakin niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja.

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ihmismaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata ihmisten elämän ja kulttuurien piirteiden sekä kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja.

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävä käytön merkitys

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö	Oppilas osaa kuvata, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisten elämään ja elinkeinoihin sekä millaisia vaikutuksia ihmisen toiminnalla on luonnonympäristön tilaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas osaa kertoa, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja.

Maantieteelliset taidot

T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Maantieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa selittää että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas osaa esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtia vastauksia niihin.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja.

Maantieteelliset taidot

T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tilatajun kehittyminen	Oppilas osaa mitata sekä jana- että suhdelukumittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla, suunnata kartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja.

Maantieteelliset taidot

T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan kartoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Geomediataidot	Oppilas osaa käyttää kuvia, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomedialla maantiedon sisältöjen opiskelussa sekä arkielämässä. Oppilas osaa laatia yksinkertaisia karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana koesuoritusta. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja.

Maantieteelliset taidot

T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tutkimustaidot	Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustulokset suullisesti.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tämän lisäksi tavoite arvioidaan osana geomediataitoja, projektityötä sekä ryhmätyöskentelyä.

Maantieteelliset taidot

T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen	Oppilas osaa havainnoida lähiympäristön muutoksia, osaa antaa esimerkkejä Suomessa ja muualla maailmassa tapahtuvista ympäristön muutoksista ja osaa nimetä keskeisiä muutoksia aiheuttavia tekijöitä. Oppilas osaa tuoda esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja osaa selittää tapahtumien taustoja.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Maantieteelliset taidot

T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumenttoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas osaa esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuunnella ja suhtautua rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla sekä osana ryhmätyöskentelyä.

Maantieteelliset taidot

T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot	Oppilas toimii projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet

T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilas osaa ottaa kantaa kestävän kehityksen kysymyksiin ja osaa antaa esimerkkejä miten toimitaan kestävän elämäntavan mukaisesti.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet

T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa

Keskeiset sisällöt

- S1 Maapallon karttakuva ja alueet
- S2 Ajankohtainen muuttuva maailma
- S3 Elämän perusedellytykset maapallolla
- S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt
- S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla
- S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen	Oppilas osaa luonnehtia omaan alueelliseen identiteettiinsä vaikuttavia tekijöitä sekä osaa kuvata lähiympäristön ja sen monimuotoisuuden merkitystä. Oppilas osaa kuvata kulttuurien ja ihmisten moninaisuuden merkitystä sekä osaa tarkastella yhteiskunnan ilmiöitä ihmisoikeuksien näkökulmasta.

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Maantiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että maapallon karttakuvan kehittäminen (S1) ja ajankohtaisen maailman seuraaminen (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia. Paneudutaan erityisesti jääkauden merkkeihin lähialueella. Sisältöä S4 painotetaan erityisesti vuosiluokalla 9.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

10.8. Fysiikka

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Fysiikan opetus auttaa ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia keskustella fysiikan ja teknologian asioista ja ilmiöistä. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea fysiikkaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on kvalitatiivisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun ja matemaattisten taitojen kehittyessä laajennetaan työskentelyä joidenkin ilmiöiden osalta kvantitatiiviselle tasolle. Aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat oppilaiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat luonnosta ja teknologisesta ympäristöstä tehdyt havainnot ja tutkimukset. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden omaksumisessa ja ymmärtämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita fysiikan opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan fysiikan osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa fysiikkaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 ja 9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan fysiikan tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta fysiikan ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vuosiluokilla 7 ja 9

Fysiikan tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vuosiluokilla 7 ja 9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkisesti työskentelyn, havainnoinnin ja mittaamisen perustaidoista ohjeistettuihin tutkimustehtäviin ja lopulta avoimiin tutkimuksiin. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan

asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Arviointikertojen määrä

Fysiikasta annetaan arvosana 4-10 yhden kerran 7. luokalla ja kaksi kertaa 9. luokalla. 9. luokan arvosanoista ensimmäinen annetaan, kun noin puolet vuoden oppisisällöstä on suoritettu ja toinen opintojen päättyessä. Jälkimmäinen on samalla oppilaan päättöarvosana.

Työskentelyn arviointi

Työskentelystä annetaan arvio vähintään kerran 7. luokan aikana ja vähintään kaksi kertaa 9. luokan aikana. Jos jollakin arviointikriteerin määrittelemällä osa-alueella on isoja puutteita, mutta toisella osoitetaan erityistä vahvuutta, vahvan alueen osaaminen kompensoi arvioinnissa heikompaa. Muun työskentelyn arviointi vahvistaa kokeiden perusteella annettavaa lukuvuosi- tai väliarviointiarvosanaa. Se voi nostaa tai laskea arvosanaa, jonka oppilas saisi pelkkien koearvosanojen perusteella.

Muun työskentelyn arviointikriteerit (kokeiden lisäksi)

Erinomainen

- tekee annetut tehtävät huolellisesti ja tunnollisesti loppuun saakka
- pitää tarvittavat työskentelyvälineet mukana ja käyttökunnossa
- osallistuu kokeelliseen työskentelyyn ja keskusteluun
- osaa toimia ryhmässä
- osaa työskennellä itsenäisesti annettujen ohjeiden mukaan
- auttaa tarvittaessa muita oppilaita

Kiitettävä

- yhdessä tai kahdessa erinomaiseen arvioinnin kriteereissä on puutteita
- asennoituu myönteisesti

Hyvä

- suoriutuu useimmista annetuista tehtävistä
- pitää yleensä tarvittavat työskentelyvälineet mukana ja käyttökunnossa
- osallistuu kokeelliseen työskentelyyn ja keskusteluun

Tyydyttävä

- yrittää suoriutua annetuista tehtävistä
- pitää yleensä tarvittavat työskentelyvälineet mukana ja käyttökunnossa
- pyrkii osallistumaan kokeelliseen työskentelyyn ja keskusteluun

Välttävä

- osallistuu pääosin kaikille oppitunneille

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Päättöarviointi vuosiluokalla 9

Päättöarviointi sijoittuu 9 luokalle paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut fysiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen

opetussuunnitelman perusteissa määritellyt fysiikan tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on fysiikan tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan fysiikan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy fysiikan päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella fysiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Päättöarvioinnin kriteerien kuvaukset on kirjoitettu kumulatiivisesti, eli edellisen arvosanan osaaminen sisältyy seuraavan arvosanan osaamiseen, vaikkei tätä ole joka tavoitteen kohdalla erikseen kirjoitettu näkyviin.

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1–S6	Oppilas kokee fysiikan opiskelun mielekkääksi.		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan fysiikan opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.			
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettaa tavoitteita omalle työskentelylleen ja työskentelee pitkäjänteisesti.	S1–S6	Oppilas arvioi omaa fysiikan osaamistaan, asettaa tavoitteita omalle työskentelylleen ja työskentelee pitkäjänteisesti.		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan fysiikan opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.			
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1–S6	Oppilas ymmärtää fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässään, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.	Fysiikan merkityksen ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa joidenkin ilmiöiden liittymisen fysiikkaan sekä fysiikan osaamisen merkityksen joissakin ammateissa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä arkisista tilanteista, joissa tarvitaan fysiikan tietoja ja taitoja. Oppilas osaa nimetä ammatteja, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista fysiikan tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elinympäristössä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä fysiikan osaamisen merkityksestä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista fysiikan tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Oppilas osaa perustella fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa sekä jatko-opinnoissa.
T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän	S1–S6	Oppilas ymmärtää fysiikan merkityksen kestävän tulevaisuuden rakentamisessa ja arvioi omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta.	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä omista valinnoista, joilla on merkitystä energiavarojen kestävän käytön kannalta.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä tilanteista, joissa fysiikkaa tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa nimetä joitakin hyviä ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikkaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa vertailla erilaisia ratkaisuja.	Oppilas perustelee esimerkkien avulla, miten fysiikkaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa selittää kestävän tulevaisuuden rakentamiseen liittyviä syy-seu-

käytön kannalta						kaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.	raussuhteita ja perustella erilaisia ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.
Tutkimisen taidot							
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1–S6	Oppilas muodostaa tutkimuskysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä.	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas tunnistaa ilmiöitä, joihin liittyen voidaan kehittää tutkimuskysymyksiä.	Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia kysymyksiä, joita voidaan kehittää tutkimusten lähtökohdiksi.	Oppilas muodostaa täsmennettyjä kysymyksiä tarkasteltavien ilmiöiden tutkimiseksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tukeutumalla aikaisempaan tietoon ilmiöistä.
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1–S6	Oppilas toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti.	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osallistuu kokeelliseen työskentelyyn havainnoimalla tutkimusten toteuttamista työturvallisuusnäkökohdat huomioon ottaen ja pystyy kertomaan havainnoistaan.	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja mittauksia suunnitelmaa noudattaen, tarvittaessa ohjatusti. Oppilas työskentelee turvallisesti muiden kanssa.	Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa.	Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti, tarvittaessa itsenäisesti, sekä tekee havaintoja ja mittauksia tarkoituksenmukaisesti. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä erilaisia tutkimuksia ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa.
T7 ohjata oppilaita käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1–S6	Oppilas käsittelee ja analysoi tutkimustensa tuloksia sekä arvioi tutkimusprosessia.	Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas kuvailee tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia tutkimuksessa kerättyyn tietoon tai tehtyihin havaintoihin.	Oppilas käsittelee tutkimuksessa kerättyä tietoa, esittää tutkimusten tuloksia ohjeiden mukaisesti ja tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä.	Oppilas käsittelee ja esittää tutkimusten tuloksia sekä tekee johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen sekä tutkimusprosessin toimivuuteen vaikuttavista tekijöistä.	Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia fysiikalle ominaisella tavalla sekä perustelee tehtyjä johtopäätöksiä tukeutumalla tutkimuksissa saatuihin aineistoon. Oppilas osaa arvioida sekä tuloksia että tutkimusprosessia.
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S1–S6	Oppilas ymmärtää teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä. Hän kehittää ja soveltaa yksinkertaisia teknologisia ratkaisuja yhteistyössä muiden kanssa.	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas tunnistaa teknologisten sovellusten merkityksen omassa elämässään ja osaa nimetä niistä muutamia esimerkkejä, joissa on sovellettu fysiikkaa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä fysiikan soveltamisesta teknologiassa ja kuvailla näiden käyttöä. Oppilas osallistuu teknologisen ongelmanratkaisun ideointiin ja suunnitteluun.	Oppilas osaa kuvata fysiikkaa soveltavia teknologisia sovelluksia ja selittää niiden toimintaperiaatteita. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa yksinkertaisen fysiikkaa soveltavan teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.	Oppilas osaa kuvata fysiikkaa soveltavia teknologisia sovelluksia, selittää niiden toimintaperiaatteita ja perustella niiden merkitystä yhteiskunnalle. Oppilas toimii teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa sekä itsenäisesti että rakentavasti yhteistyössä muiden kanssa.
T9 opastaa oppilasta käyttämään tietoa ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen,	S1–S6	Oppilas käyttää tietoa- ja viestintäteknologiaa sekä simulaatioita omassa oppimisessaan.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas käyttää ohjatusti tietoa ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen.	Oppilas käyttää tietoa ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja esittämiseen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas käyttää tietoa- ja viestintäteknologiaa välineinä tai sovelluksina tiedon ja mittaustulosten hank-	Oppilas käyttää tietoa ja viestintäteknologiaa välineinä tai sovelluksina omatoimisesti tiedon ja mittaustulosten hank-

käsittämiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla				Oppilas tutustuu johonkin oppimista tukevaan simulaatioon.	Oppilas osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.	kimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta.	losten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta. Oppilas osaa tehdä yleistyksiä simulaation avulla.
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen							
T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsitteitä	S1–S6	Oppilas käyttää fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä hyödyntää ajattelussaan luonnontieteellisiä teorioita.	Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen joitakin fysiikan käsitteitä.	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä.	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä. Oppilas osaa yhdistää toisiinsa ilmiön, siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä täsmällisesti. Oppilas osaa yhdistää ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet käsiterakenteeksi.
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämässä sekä ennusteiden tekemisessä	S1–S6	Oppilas käyttää erilaisia malleja ilmiöiden tarkastelussa.	Mallien käyttäminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ilmiöiden kuvaamisesta käytetyistä malleista.	Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen.	Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja ja tekee niiden pohjalta ennusteita sekä osaa selittää, miten malli on muodostettu mittaustuloksista. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen.	Oppilas käyttää malleja ja tekee niiden pohjalta ennusteita sekä osaa muodostaa mittaustuloksista yksinkertaisia malleja. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen sekä mallin rajoituksia tai puutteita.
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla	S1–S6	Oppilas käyttää ja arvioi kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.	Argumentointitaidot ja tietolähteen käyttäminen	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ohjautusti.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas osaa ilmaista erilaisia näkökulmia ja harjoittelee perustelemaan niitä fysiikalle ominaisella tavalla.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee yleisesti luotettavina pidettyjä tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia fysiikalle ominaisella tavalla.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja osaa pohtia tietolähteen luotettavuutta. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia fysiikalle ominaisella tavalla sekä vertailla keskenään ristiriitaisia näkökulmia.
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1, S4	Oppilas hahmottaa luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	Luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja tiedon tuottamistavan hahmottaminen	Oppilas tunnistaa kokeellisuuden fysiikan tapana tuottaa luonnontieteellistä tietoa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä luonnontieteellisen tiedon kehitymisestä ja tieteellisistä tavoista tuottaa tietoa.	Oppilas osaa kuvailla fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvailla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	Oppilas osaa selittää perustellen fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa selittää perustellen tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten	S5, S6	Oppilas saavuttaa riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä.	Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä	Oppilas tunnistaa joitakin vuorovaikutukseen ja liikkeeseen sekä sähköön liittyviä käsitteitä, ilmiöitä ja suureita tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää joitakin vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköä käsitteitä, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita,	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköä käsitteitä, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköä käsitteitä, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita,

sesta ja liik- keestä sekä säh- köstä					malleja ja lakeja tu- tuissa tilanteissa.	lakeja tutuissa ti- lanteissa.	malleja ja lakeja tu- tuissa ja soveltavissa tilanteissa.
T15 ohjata op- pilasta sovelta- maan fysiikan tietojaan ja tai- tojaan monia- laisissa oppi- miskokonai- suuksissa sekä tarjota mahdol- lisuuksia tutus- tua fysiikan so- veltamiseen eri- laisissa tilan- teissa, kuten luonnossa, elin- keinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteis- söissä	S1–S6	Oppilas soveltaa fysiikan tietojaan ja taitojaan eri ti- lanteissa.		<i>Ei käytetä arvosa- nan muodostami- sen perusteena. Arvioitava osaa- minen sisältyy muiden tavoittei- den osaamisen ku- vauksiin.</i>			

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Fysiikan merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä tai kokeella tai ryhmätyöllä.

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä kotitehtävissä tai kokeellisessa työskentelyssä.

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä tai kokeellisena työskentelynä.

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä.

T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tieto- ja viestintätekniikan käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä tai ryhmätyönä.

T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen	Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla. Oppilas osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä ja kokeella.

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista. Oppilas osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia tai puutteita.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä tai kokeella tai osana kokeellista työskentelyä.

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä tai kokeella tai ryhmätyössä.

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä.

T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Oppilas osaa käyttää fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa fysiikkaa sovelletaan eri ympäristöissä.

Arvioidaan osana monialaista oppimiskokonaisuutta tai kokeellisena työskentelynä.

Fysiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy kaikkiin muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintätekniologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettiseen säteilyyn.

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä osana jokaista opintokokonaisuutta.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Fysiikan merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä tai kokeella tai ryhmätyöllä.

T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävä tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävä käytön kannalta

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan osaamista tarvitaan kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja energiavarojen kestävä käytön kannalta.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä tai kokeessa tai ryhmätyönä.

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä kotitehtävissä tai kokeellisessa työskentelyssä osana jokaista opintokokonaisuutta.

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä osana jokaista opintokokonaisuutta tai kokeellisena työskentelynä.

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä osana jokaista opintokokonaisuutta tai kokeessa.

T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintätekologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joitakin teknologisia sovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.

Arvioidaan osana jatkuvaa näyttöä.

T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintätekologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tieto- ja viestintätekniikan käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä tai ryhmätyönä.

T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla. Oppilas osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä ja kokeella.

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista. Oppilas osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia tai puutteita.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä tai kokeella tai osana kokeellista työskentelyä.

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä tai kokeella tai ryhmätyössä.

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä.

T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä

Sisältöalueet

- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköä keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.

Arvioidaan jatkuvana näyttönä ja kokeellisena työskentelynä ja kokeella.

T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- S5 Vuorovaikutus ja liike
- S6 Sähkö

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Oppilas osaa käyttää fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa fysiikkaa sovelletaan eri ympäristöissä.

Arvioidaan osana monialaista oppimiskokonaisuutta tai kokeellisena työskentelynä.

Fysiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy kaikkiin muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennyttään kvalitatiivisella tasolla.

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liike-tiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liike-tilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytetään kvalitatiivisesti energiaan.

S6 Sähkö

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

10.9. Kemia

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Kemian opetus auttaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia tehdä valintoja sekä käyttää tietoja ja taitoja elämän eri tilanteissa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestävästä tulevaisuuden rakentamisesta: kemialla tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea kemiaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-8 opiskelun pääpaino on makroskooppisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun kehittyessä yhteyttä submikroskooppisiin ja symbolisiin malleihin vahvistetaan. Oppilaiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden sisäistämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita kemian opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan kemian osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa kemialla erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Kemian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-8

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan kemian tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan kemikaali- ja jätelainsäädäntöä sekä työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta kemian ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kemiassa vuosiluokilla 7-8

Kemian tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista. Mahdollisia tukitoimia ovat esimerkiksi erityis- ja klinikkaopetus sekä aineenopettajan antama tukiovetus.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kemiassa vuosiluokilla 7-8

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeelliseksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkkisesti turvallisen työskentelyn periaatteista taitotehtäviin ja suljetuista tutkimustehtävistä aina avoimiin tutkimuksiin asti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu

monimuotoisten tuotosten (esim. kokeet, pari- ja ryhmätyöt, mahdolliset projektityöt) lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Arviointikertojen määrä

7. luokalla on yksi arviointikerta.

8. luokalla on kaksi arviointikertaa, joista jälkimmäinen on päättöarviointi.

Työskentelyn arviointi

Oppilaan työskentelystä saama arvosana voi vahvistaa, nostaa tai laskea numeroa. Työskentelystä annetaan arvio 7. luokalla vähintään kerran ja 8. luokalla vähintään kaksi kertaa lukuvuoden aikana. Lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esimerkiksi kokeiden yhteydessä.

Erinomainen

- tekee annetut tehtävät huolellisesti ja tunnollisesti loppuun saakka
- pitää tarvittavat työskentelyvälineet mukana ja käyttökunnossa
- osallistuu kokeelliseen työskentelyyn ja keskusteluun
- osaa toimia ryhmässä
- osaa työskennellä itsenäisesti annettujen ohjeiden mukaan
- auttaa tarvittaessa muita oppilaita

Kiitettävä

- yhdessä tai kahdessa erinomaiseen arvioinnin kriteereissä on puutteita
- asennoituu myönteisesti

Hyvä

- suoriutuu useimmista annetuista tehtävistä
- pitää yleensä tarvittavat työskentelyvälineet mukana ja käyttökunnossa
- osallistuu kokeelliseen työskentelyyn ja keskusteluun

Tyydyttävä

- yrittää suoriutua annetuista tehtävistä
- pitää yleensä tarvittavat työskentelyvälineet mukana ja käyttökunnossa
- pyrkii osallistumaan kokeelliseen työskentelyyn ja keskusteluun

Välttävä

- osallistuu pääosin kaikille oppitunneille

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Jos jollakin arviointikriteerin määrittelemällä osa-alueella on isoja puutteita, mutta toisella osoitetaan erityistä vahvuutta, vahvan alueen osaaminen kompensoi arvioinnissa heikompaa. Muun työskentelyn arviointi vahvistaa kokeiden perusteella annettavaa lukuvuosi- tai väliarviointiarvosanaa. Se voi nostaa tai laskea arvosanaa, jonka oppilas saisi pelkkien koearvosanojen perusteella.

Päättöarviointi vuosiluokalla 8

Päättöarviointi sijoittuu vuosiluokalle 8, jona kemian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kemian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kemian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7 tai 8 yksittäinen tavoite on asetettu opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on kemian

tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kemian oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kemian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella kemiassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Päättöarvioinnin kriteerien kuvaukset on kirjoitettu kumulatiivisesti, eli edellisen arvosanan osaaminen sisältyy seuraavan arvosanan osaamiseen, vaikkei tätä ole joka tavoitteen kohdalla erikseen kirjoitettu näkyviin.

Kemian päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1–S6	Oppilas kokee kemian opiskelun mielekkääksi.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan kemian opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.</i>			
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1–S6	Oppilas arvioi omaa kemian osaamistaan, asettaa tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelee pitkäjänteisesti.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan kemian opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.</i>			
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1–S6	Oppilas ymmärtää kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.	Kemian merkityksen ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa joidenkin ilmiöiden liittymisen kemiaan sekä kemian osaamisen merkityksen joissakin ammateissa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä arkisista tilanteista, joissa tarvitaan kemian tietoja ja taitoja. Oppilas osaa nimetä ammatteja, joissa tarvitaan kemian osaamista.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaista kemian tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elinympäristössä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä kemian osaamisen merkityksestä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaista kemian tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Oppilas osaa perustella kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa sekä jatko-opinnoissa.

T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävä tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävä käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta	S1–S6	Oppilas ymmärtää kemian merkityksen kestävä tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioi omia valintojaan luonnonvarojen kestävä käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä omista valinnoista, joilla on merkitystä luonnonvarojen kestävä käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä tilanteista, joissa kemialla tarvitaan kestävä tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa nimetä joitakin hyviä ratkaisuja luonnonvarojen kestävä käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemialla käytetään kestävä tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa vertailla erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävä käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	Oppilas perustelee esimerkkien avulla, miten kemialla käytetään kestävä tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa selittää kestävä tulevaisuuden rakentamiseen liittyviä syyseuraussuhteita ja perustella erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävä käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.
Tutkimisen taidot							
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1–S6	Oppilas muodostaa tutkimuskysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä.	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas tunnistaa ilmiöitä, joita voidaan ottaa tutkimusten lähtökohdiksi.	Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia kysymyksiä, joita voidaan kehittää tutkimusten lähtökohdiksi.	Oppilas muodostaa täsmennettyjä kysymyksiä tarkasteltavien ilmiöiden tutkimiseksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tukeutumalla aikaisempaan tietoon ilmiöstä. Oppilas kehittää kysymyksiä tutkimusten tai muun toiminnan lähtökohdiksi.
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään johdonmukaisesti ja turvallisesti	S1–S6	Oppilas toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti.	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osallistuu kokeelliseen työskentelyyn havainnoimalla tutkimusten toteuttamista työturvallisuuksnäkökohdat huomioon ottaen ja pystyy kertomaan havainnoistaan.	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja mittauksia suunnitelmaa noudattaen, tarvittaessa ohjautusti. Oppilas työskentelee turvallisesti muiden kanssa.	Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa.	Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti, tarvittaessa itsenäisesti, sekä tekee havaintoja ja mittauksia tarkoituksenmukaisesti. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä erilaisia tutkimuksia ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa.
T7 ohjata oppilaita käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1–S6	Oppilas käsittelee ja analysoi tutkimustensa tuloksia sekä arvioi tutkimusprosessia.	Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas kuvailee tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia tukeutumalla tutkimuksessa kerättyyn tietoon tai tehtyihin havaintoihin.	Oppilas käsittelee tutkimuksessa kerättyä tietoa ja esittää tutkimusten tuloksia ohjeiden mukaisesti sekä tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä.	Oppilas käsittelee ja esittää tutkimusten tuloksia sekä tekee johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen sekä tutkimusprosessin toimivuuteen vaikuttavista tekijöistä.	Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia kemialle ominaisella tavalla sekä perustelee tehtyjä johtopäätöksiä tutkimuksissa saatua aineistoon. Oppilas osaa arvioida sekä tuloksia että tutkimusprosessia.
T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista	S1–S6	Oppilas ymmärtää kemian	Teknologian osaaminen ja	Oppilas tunnistaa teknologisten so-	Oppilas osaa antaa esimerkkejä	Oppilas osaa kuvata kemialla	Oppilas osaa kuvata kemialla soveltavia

teknologiassa sekä osallistumaan kemian soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa		soveltamista teknologiassa. Oppilas kehittää ja soveltaa yksinkertaisia teknologisia ratkaisuja yhteistyössä muiden kanssa.	yhteistyö teknologiassa ongelmanratkaisussa	vellusten merkityksen omassa elämässään ja osaa nimetä niistä muutamia esimerkkejä, joissa on sovellettu kemian.	kemian soveltamisesta teknologiassa ja kuvailla niiden käyttöä. Oppilas osallistuu kemian soveltavan ongelmanratkaisun ideointiin ja suunnitteluun.	soveltavia teknologisia sovelluksia ja selittää niiden toimintaperiaatteita. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa yksinkertaisen kemian soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.	teknologisia sovelluksia, selittää niiden toimintaperiaatteita sekä perustella niiden merkitystä yhteiskunnalle. Oppilas toimii kemian soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa sekä itsenäisesti että rakentavasti yhteistyössä muiden kanssa.
T9 ohjata oppilasta käyttämään tietö- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1–S6	Oppilas käyttää tietö- ja viestintäteknologiaa sekä simulaatioita omassa oppimisessaan.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas käyttää ohjatusti tietö- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen. Oppilas tutustuu johonkin oppimista tukevaan simulaatioon.	Oppilas käyttää tietö- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja esittämiseen ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.	Oppilas käyttää tietö- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta.	Oppilas käyttää tietö- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaation avulla.
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen							
T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsitteitä kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1–S6	Oppilas käyttää kemian käsitteitä täsmällisesti ja hyödynää ajattelussaan luonnontieteellisiä teorioita.	Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen joitakin kemian käsitteitä.	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä.	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä. Oppilas osaa yhdistää toisiinsa ilmiön, siihen liittyvät ominaisuudet ja käsitteet.	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti. Oppilas osaa yhdistää ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja käsitteet käsitteerakenteeksi.
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	S1–S6	Oppilas käyttää erilaisia malleja aineen rakenteen ja kemiallisten ilmiöiden tarkastelussa.	Mallien käyttäminen	Oppilas tunnistaa, että malleja käytetään aineen rakenteen kuvaamisessa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä, joissa aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä kuvataan malleilla.	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä erilaisilla malleilla. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen.	Oppilas osaa kuvata ja selittää aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä käyttämällä erilaisia malleja. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen sekä mallin rajoituksia tai puutteita.
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä	S1–S6	Oppilas käyttää ja arvioi kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä	Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti. Oppilas tunnistaa kemialle ominai-	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas osaa ilmaista erilaisia näkökulmia ja	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee yleisesti luotettavina pidettyjä tietolähteitä.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja osaa pohtia tietolähteen luotettavuutta. Oppilas osaa ilmaista ja perustella

kemialle ominaisella tavalla		kemialle ominaisella tavalla.		sella tavalla perusteltuja näkemyksiä.	harjoittelee perustelemaan niitä kemialle ominaisella tavalla.	Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia kemialle ominaisella tavalla.	erilaisia näkökulmia kemialle ominaisella tavalla sekä vertailla keskenään ristiriitaisia näkökulmia.
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1, S4	Oppilas hahmottaa luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	Luonnontieteellisen tiedon luonteen ja tiedon tuottamisen hahmottaminen	Oppilas tunnistaa kokeellisuuden kemian tapana tuottaa luonnontieteellistä tietoa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä luonnontieteellisen tiedon kehittymisestä ja tieteellisistä tavoista tuottaa tietoa.	Oppilas osaa kuvailla kemian liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvailla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	Oppilas osaa selittää perustellen kemian liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa selittää perustellen tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S5, S6	Oppilas ymmärtää peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista.	Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	Oppilas tunnistaa joitakin aineen ominaisuuksiin, rakenteeseen ja aineiden muutoksiin liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää joitakin aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.
T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1–S6	Oppilas soveltaa kemian tietojaan ja taitojaan eri tilanteissa.		<i>Ei käytetä arvostuksen muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy muiden tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.</i>			

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Ei huomioida arvioinnissa.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.

Arvioidaan kokeellisella työskentelyllä ja jatkuvalla näytöllä.

T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväen tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

Arvioidaan kokeella ja/tai ryhmätyöllä sekä jatkuvalla näytöllä.

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Arvioidaan kokeellisella työskentelyllä ja jatkuvalla näytöllä.

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde		Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen		Oppilas hallitsee perustyötaidot, osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia.

Arvioidaan kokeellisella työskentelyllä ja jatkuvalla näytöllä.

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

Arvioidaan ryhmätyöllä ja/tai kokeellisella työllä sekä jatkuvalla näytöllä.

T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tieto- ja viestintäteknikan käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

Arvioidaan ryhmätyöllä ja jatkuvalla näytöllä.

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.

Arvioidaan kokeella, kokeellisella työskentelyllä ja jatkuvalla näytöllä.

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Arvioidaan kokeellisella työskentelyllä ja jatkuvalla näytöllä.

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista

Sisältöalueet

- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.

Arvioidaan kokeella, kokeellisella työskentelyllä ja jatkuvalla näytöllä.

Kemian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin näkökulmasta.

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Tutustutaan aineen koostumiseen atomeista ja atomin rakenteeseen. Malleja käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Ei huomioida arvioinnissa.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.

Arvioidaan kokeellisella työskentelyllä ja jatkuvalla näytöllä.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kemian merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Arvioidaan jatkuvalla näytöllä.

T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävä tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävä käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvitaan kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja luonnonvarojen kestävä käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

Arvioidaan kokeella ja/tai ryhmätyöllä.

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Arvioidaan kokeellisella työllä ja jatkuvalla näytöllä.

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas hallitsee perustaitoja, osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia.

Arvioidaan kokeellisella työllä ja jatkuvalla näytöllä.

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

Arvioidaan ryhmätyöllä ja /tai kokeellisella työllä ja jatkuva näyttö.

T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa.

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joitakin esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä yksinkertaisen kemiaa soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.

Arvioidaan ryhmätyöllä ja /tai kokeellisella työllä ja jatkuva näyttö.

T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tieto- ja viestintäteknikan käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

Arvioidaan ryhmätyöllä ja jatkuvalla näytöllä.

T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa. Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla.

Arvioidaan kokeella, kokeellisella työskentelyllä ja jatkuvalla näytöllä.

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.

Arvioidaan kokeella, kokeellisella työskentelyllä ja jatkuvalla näytöllä.

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.

Arvioidaan ryhmätyöllä ja jatkuvalla näytöllä.

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Arvioidaan kokeellisella työskentelyllä ja jatkuvalla näytöllä.

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista

Sisältöalueet

- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.

Arvioidaan kokeella, kokeellisella työskentelyllä ja jatkuvalla näytöllä.

T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojään ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

Sisältöalueet

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Kemia yhteiskunnassa
- S4 Kemia maailmankuvan rakentajana
- S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne
- S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Oppilas osaa käyttää kemian tietojään ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kemiaa sovelletaan eri ympäristöissä.

Arvioidaan jatkuvalla näytöllä.

Kemian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsitelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin.

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

10.10. Terveystieto

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan pohjautuva oppiaine. Terveystiedon opetuksen tehtävänä on oppilaiden monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoi-
keuksien mukainen arvokas elämä. Terveysteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan ikäkaudelle sopivalla tavalla terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Opetuksessa huomioidaan terveyteen liittyvien ilmiöiden moniulotteisuus ja -tasaisuus: terveyttä tukevat ja kuluttavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät sekä näiden väliset yhteydet ja syy-seuraussuhteet. Terveysttä tarkastellaan ihmisen elämänsä eri vaiheissa, yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla sekä soveltuvien osien myös globaalisti. Oppilaiden kehittyessä ja elinpiiriin kasvaessa terveyteen liittyvien kysymysten tarkastelu laajenee ja syvenee. Keskeistä on ohjata oppilaita ymmärtämään terveyttä voimavarana jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetuksen tulee tukea oppilaiden yksilöllistä ja yhteisöllistä tiedon hankintaa, rakentamista, arviointia ja käyttämistä. Lisäksi tuetaan turvallisuustaitoihin, sosiaalisiin taitoihin sekä tunteiden tunnistamiseen ja säätelyyn liittyvien valmiuksien kehittämistä.

Terveysosaamisen avulla oppilaat hahmottavat terveyden laaja-alaisuutta ja saavat valmiuksia tehdä tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja terveyteen liittyviä valintoja ja päätöksiä. Terveysosaaminen lisää kykyä tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat oppilaiden oman ja ympäristönsä terveyden ja hyvinvoinnin arvioimisen, ylläpitämisen ja edistämisen. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia havainnoida ja tutkia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä omassa elin-, ja oppimisympäristössä, tehdä yhteistyötä eri oppiainesten kanssa sekä harjoitella ja soveltaa osaamista käytännössä.

Terveystietoa opetetaan vuosiluokilla 1-6 osana ympäristöoppia. Vuosiluokilla 7-9 opetuksessa syvennetään ja laajennetaan alempien vuosiluokkien aikana käsiteltyjä teemoja ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa pyritään aiempaa tarkempaan tiedonalakohtaiseen käsitteiden käyttöön ja vahvistetaan kriittiseen ajatteluun, itsetuntemukseen ja eettiseen pohdintaan liittyvää osaamista ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa eri vuosiluokilla otetaan huomioon opetettavan aineksen ja siihen liittyvän osaamisen merkitys oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen näkökulmasta.

Terveystiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Erilaisia työtapoja hyödyntävä tutkiva oppiminen, arjen terveysilmiöiden käsitteleminen ja ajankohtaisuuden huomioiminen luovat perustaa oppimiselle, osaamisen soveltamiselle sekä kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle.

Ilmiölähtöisyyden avulla oppilaita rohkaistaan omien tietojen ja kokemusten esiintuomiseen, kysymysten esittämiseen ja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen, johtopäätösten tekemiseen ja niiden perustelemiseen. Oppilaita ohjataan eri tekijöiden merkityksellisyyden arviointiin sekä laajempien asiakokonaisuuksien hahmottamiseen. Aktiivinen toiminta, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja yhteistyötaitoja.

Monipuolisen fyysisen ympäristön lisäksi terveystiedon keskeisiä oppimisympäristöjä ovat ihmisten väliset vuorovaikutustilanteet, yhteisöt ja sähköiset ympäristöt. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa tulee huomioida, että ne mahdollistavat tiedon rakentamisen yksin ja yhdessä, toiminnallisuuden, liikunnallisuuden, kokemuksellisuuden, draaman ja tarinoiden käytön sekä terveyteen yhteydessä olevien ilmiöiden tutkimisen mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

Oman oppimisympäristön aktiivinen havainnointi, oppilaiden mukaan ottaminen oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaan sekä voimavaralähtöinen terveyden ja turvallisuuden edistäminen tarjoavat mahdollisuuksia terveysosaamisen harjoittelulle ja soveltamiselle kouluyhteisössä. Ne tukevat samalla yhteenkuuluvuutta, yhteisöllistä hyvinvointia ja osallisuutta omassa opetusryhmässä ja koko kouluyhteisössä.

Terveystiedon opetuksen ydintavoitteena on oppilaan monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen tarkoittaa teoreettisen tiedon hallintaa (T1, T5, T9), käytännön taitoja (T2, T6 ja T10), itsetunte-

muksen harjoittamista (T3, T7 ja T11), kriittistä ajattelutaitoa ja eettistä vastuullisuutta (T4, T8 ja T12). Arvioinnissa huomioitavaa on, ettei itsetuntemusta koskevia tavoitteita käytetä arvosanan muodostamisen perusteena vaan oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

- Teoreettinen tieto (T1, T5, T9)
- Käytännön taidot (T2, T6, T10)
- Itsetuntemus (T3, T7, T11)
- Kriittinen ajattelu ja Eettinen vastuullisuus (T4, T8, T12)

Terveystiedossa huomioidaan erilaiset oppimisympäristöt monipuolisesti hyödyntämällä mm. erilaisia vuorovaikutustilanteita, mediaa ja lähiympäristöä vierailuineen. Oppilasta ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä oman arjen ja terveysvalintojen havainnointiin itsereflektiota hyödyntäen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Monet terveystiedon aihepiirit koskettavat oppilaiden kehitysvaihetta, yksilöllisiä kokemuksia ja elämäntilannetta. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen ja koskemattomuuteen itseään koskevissa terveyteen ja sairauteen liittyvissä kysymyksissä.

Opetus suunnitellaan siten, että se mahdollistaa yhteistyön eri oppiaineiden, kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon kanssa ja tarjoaa mahdollisuuksia harjoitella ja soveltaa terveysosaamiseen eri osa-alueita osana yhteisöllistä oppilashuoltoa ja koulun toimintakulttuuria. Yhteistyöllä varmistetaan myös oppilaan tarvitsema henkilökohtainen tuki oppimiseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä.

Terveystiedossa tehdään jatkuvaa yhteistyötä oppilashuollon kanssa ja aihepiirejä käsiteltäessä otetaan oppilaiden kehitystaso ja yksityisyys huomioon.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Terveystiedon arvioinnin kohteena on terveysosaamisen eri osa-alueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa oppilaita kehittämään terveysosaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti, opetuksen eri vaiheissa ja osaamisalueen ominaispiirteet huomioon ottaen. Oppimisen tukena käytetään myös itsearviointia ja vertaispalautetta. Terveystiedossa on erityisen tärkeää huolehtia siitä, että arviointi ei kohdistu oppilaan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Eettistä pohdintaa ja itsetuntemusta koskevissa tavoitteissa kiinnitetään huomiota siihen, miten oppilas pohtii ja perustelee käsiteltävää aihetta terveyden näkökulmasta, tiedonalan käsitteitä ja erilaisia lähteitä käyttäen.

Arviointikertojen määrä

Terveystiedosta annetaan arvosana 4-10 kerran lukuvuoden aikana. 9. luokan arvosana on samalla peruskoulun päättöarvosana, jossa otetaan huomioon sekä 7. että 8. luokan opinnot, kuitenkin 9. luokkaa painottaen.

Työskentelyn arviointi

Oppilaan työskentelystä saama arvosana voi vahvistaa, nostaa tai laskea numeroa. Työskentelystä annetaan arvio kerran lukuvuoden aikana. Lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esimerkiksi kokeiden yhteydessä.

Erinomainen

- Oppilaan työskentely on arvosanan "Hyvä" kohtien mukaista, sekä oppilas ohjautuu itsenäisesti työhön ja auttaa tarvittaessa muita ja työskentelyssä näkyy aktiivisuus ja innostuneisuus. Oppilas ottaa aktiivisesti osaa ongelmanratkaisuun ja pohdintaan ja tuo mukaan myös omia näkökulmia suullisesti tai kirjallisesti.

Kiitettävä

- Oppilaan työskentely on arvosanan "Hyvä" kohtien mukaista, sekä oppilas pystyy suunnittelemaan omaa työtään ja saattaa tehtävät ajoissa valmiiksi. Oppilas osallistuu säännöllisesti keskusteluun tai osoittaa aktiivisuutta muutoin työskentelemällä ja toimii itsenäisesti käytännön tehtävissä.

Hyvä

- Oppilas osallistuu jonkin verran ohjattuun keskusteluun tai osoittaa aktiivisuutta muutoin työskentelemällä ja toimii ohjeiden mukaan. Oppilas osallistuu käytännön tehtäviin, osaa toimia ryhmässä ja osaa keskeisimmät käsitteet. Opiskeluvälineet ja kotitehtävät on hoidettu asianmukaisesti.

Tyydyttävä

- Oppilas tarvitsee ohjausta tai tukea saadakseen työnsä valmiiksi. Työskentelyssä jättäytyy ulkopuolelle, tehtäviä on toisinaan tekemättä tai ne on tehty huolimattomasti. Oppilas antaa useimmiten työrauhan. Opiskeluvälineet ovat välillä kadoksissa. Oppilaan työskentelyssä on arvosanan "Hyvä" mukaisissa asioissa melko usein siis puutteita.

Välttävä

- Oppilas tarvitsee säännöllisesti ohjausta ohjeiden noudattamiseen tai tehtävien tekemisessä. Tehtävät jäävät kesken ohjauksesta huolimatta ja omatoimisuus puuttuu. Oppilas jättää jatkuvasti kotitehtäviä tekemättä eikä osallistu opetukseen. Tarvittavat opiskeluvälineet pääsääntöisesti puuttuvat. Oppilas häiritsee muiden koulutyötä tunnilta. Oppilas ei muuta työskentelyään saamansa palautteen pohjalta kuin hetkellisesti.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Päättöarviointi vuosiluokalla 9

Päättöarviointi sijoittuu lukuvuoteen 9, jona terveystiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut terveystiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt terveystiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on terveystiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan terveystiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy terveystiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan ohjaamisella terveystiedossa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempään arvosanan kuvauksiin.

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys							
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä	S1–S3	Oppilas oppii tarkastelemaan terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa,	Terveyteen liittyvät käsitteet	Oppilas osaa nimetä yksittäisen terveyden osa-alueen.	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla terveyden osa-alueita ja niiden välistä yhteyttä sekä antaa	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä yhteyttä esimerkkien avulla	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja selittää niiden välisiä

mistä sekä elämänkulkua, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti		kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti.		Oppilas osaa nimetä yksittäisen elämänkulun vaiheen.	esimerkin, mitä terveyden edistämällä tarkoitetaan. Oppilas osaa kuvata jotakin elämänkulun vaihetta sekä nimetä nuoruuden kasvun ja kehityksen piirteitä.	sekä kuvata esimerkkien avulla, mitä terveyden edistämällä tarkoitetaan. Oppilas osaa kuvata elämänkulun vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä, ja kuvata esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana.	syy-seuraussuhteita sekä eritellä, mitä terveyden edistämällä tarkoitetaan. Oppilas osaa eritellä elämänkulun eri vaiheet sekä arvioida terveyden merkitystä elämän voimavarana elämänkulun eri vaiheissa.
T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa	S1	Oppilas oppii hyödyntämään tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä erilaisia keinoja ristiriita- ja kriisitilanteiden käsittelyyn.	Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi	Oppilas osaa nimetä perustunteita ja tietää, että ne vaikuttavat käyttäytymiseen. Oppilas osaa nimetä ristiriitilanteita sekä stressin ja kriisien piirteitä.	Oppilas osaa nimetä perustunteet sekä antaa joitakin esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta. Oppilas osaa nimetä keinoja ristiriitilanteiden selvittämiseen ja stressin ja kriisien käsittelyyn.	Oppilas osaa kuvata perustunteiden lisäksi muita tunteita sekä antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Oppilas osaa kuvata keinoja ja ratkaisuja ristiriitilanteiden selvittämiseen sekä stressin ja kriisien käsittelyyn.	Oppilas osaa luokitella erilaisia tunteita, analysoida niiden taustatekijöitä sekä esitellä keinoja käyttäytymisen ja vuorovaikutuksen säätelyyn. Oppilas osaa luokitella ristiriitilanteiden syitä ja esitellä perusteltuja keinoja ja ratkaisuja ristiriitilanteiden selvittämiseen sekä stressin ja kriisien käsittelyyn.
T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelyä käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä	S1	Oppilas oppii kehittämään itsetuntemustaan ja säätelyä käyttäytymistään ja oppimistaan.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen	S1, S3	Oppilas oppii pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja	Terveydellisen kehityksen analysointi ja toiminta	Oppilas osaa nimetä yksilöllisyyteen vaikuttavia tekijöitä sekä antaa yksittäisen	Oppilas osaa kuvata yksilöllisyyteen vaikuttavia tekijöitä sekä antaa esimerkkejä	Oppilas osaa analysoida esimerkkien avulla yksilölliseen ke-	Oppilas osaa analysoida perustellen yksilölliseen kehitykseen liittyviä

ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa		yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä oppii luomaan vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa toimimiseen.	vuorovaikutustilanteissa	esimerkin sosiaalisten suhteiden yhteydestä mielen hyvinvointiin ja terveyteen. Oppilas osaa nimetä yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin ohjatusti ratkaisuja.	sosiaalisten suhteiden merkityksestä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin ratkaisuja.	hitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja analysoida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa analysoida yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin vastuullisia ratkaisuja.	kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa arvioida yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä arvioida ja perustella niihin liittyviä ratkaisuja.
Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät ja sairauksien ehkäisy							
T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä sekä niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti	S1–S3	Oppilas oppii tarkastelemaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä oppii käyttämään niihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.	Terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen	Oppilas osaa nimetä terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä. Oppilas osaa käyttää ohjatusti joitakin terveyteen ja sairauksien liittyviä käsitteitä.	Oppilas osaa kuvata terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä näiden välisiä yhteyksiä pääpiirteissään. Oppilas osaa käyttää joitakin terveyteen ja sairauksien liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.	Oppilas osaa analysoida terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvata näiden välisiä yhteyksiä. Oppilas osaa käyttää terveyteen ja sairauksien liittyviä käsitteitä pääosin asianmukaisesti.	Oppilas osaa analysoida ja arvioida terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä selittää näiden välisiä syy-seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää terveyteen ja sairauksien liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.
T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauksien liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa	S2–S3	Oppilas oppii hakea tietoa ja käyttämään terveyteen ja sairauksien liittyvää tietoa sekä oppii toimimaan tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa.	Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksien liittyvien tietojen ja taitojen hallinta	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa ohjatusti. Oppilas osaa nimetä jonkin toimintatavan liittyen itsehoitoon, avun hakemiseen sekä terveyttä ja turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin.	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa muutamista lähteistä sekä käyttää tietoa paikotellen asianmukaisesti. Oppilas osaa nimetä toimintatapoja itsehoitoon, avun hakemiseen ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin liittyen.	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata asianmukaisia toimintatapoja itsehoitossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa monipuolisesti eri tietolähteistä, muodostaa hakusanoja ja rajata tiedonhakua sekä käyttää tietoa asianmukaisesti. Oppilas osaa arvioida erilaisia toimintatapoja itsehoitossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja tur-

							vallisuutta vaarantavissa tilanteissa.
T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja	S1–S2	Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä sekä oppii pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä	S1–S3	Oppilas oppii tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä sekä niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä oppii arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä.	Terveyteen ja sairauksien liittyvien ilmiöiden tarkastelu ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen	Oppilas osaa nimetä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja antaa esimerkin elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksista. Oppilas osaa nimetä jonkin terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän.	Oppilas osaa kuvata terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja antaa esimerkkejä elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksista. Oppilas osaa arvioida ohjattua terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta muutamien tiedon luotettavuutta kuvaavien tekijöiden pohjalta.	Oppilas osaa analysoida terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja analysoida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta.	Oppilas osaa arvioida terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja selittää perustellen terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa analysoida elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä arvioida perustellen elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta ja käytettyä eri näkökulmista.
Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri							
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tietö- ja viestintä-	S3	Oppilas oppii tarkastelemaan ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tietö- ja viestintä-	Ympäristön terveysvaikutusten hahmotaminen	Oppilas osaa nimetä elinympäristön aiheuttamia vaikutuksia terveyteen sekä yhteisöjen, kulttuurin	Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia vaikutuksia terveyteen sekä antaa esi-	Oppilas osaa analysoida elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaiku-	Oppilas osaa arvioida elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria

teknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille		kitystä terveydelle ja hyvinvoinnille.		tai tv:n yhteyksiä terveyteen.	merkkejä yhteisöjen, kulttuurin tai tv:n yhteyksistä terveyteen.	tuksia terveyteen sekä selittää yhteisöjen, kulttuurin ja tv:n yhteyksiä terveyteen.	vaikutuksia terveyteen sekä arvioida yhteisöjen, kulttuurin ja tv:n yhteyksiä terveyteen.
T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä	S1–S2	Oppilas oppii luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä oppii kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä.	Työkyvyn edistämisen keinojen hahmotaminen	Oppilas osaa nimetä tekijöitä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn. Oppilas osaa nimetä oman koulun ja kunnan terveyspalveluja.	Oppilas osaa kuvata tekijöitä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn. Oppilas osaa kuvata oman koulun ja kunnan terveyspalveluja.	Oppilas osaa soveltaa tietoa tekijöistä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn, esimerkiksi laatimalla niitä tukevan suunnitelman. Oppilas osaa kuvata yhteiskunnan erilaisia terveyspalveluja ja antaa esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää eri tilanteissa.	Oppilas osaa soveltaa ja arvioida tietoa tekijöistä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn, esimerkiksi laatimalla niitä tukevan perustellun suunnitelman. Oppilas osaa kuvata ja arvioida yhteiskunnan erilaisia terveyspalveluja ja miten niitä voi hyödyntää asianmukaisesti eri tilanteissa.
T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpäiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsitteitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.	S1–S3	Oppilas oppii tarkastelemaan perheen ja omaan elämänpäiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsitteitä, tunnistaa niiden merkitystä itselle sekä oppii muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.	Terveyskäsitteiden arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmotaminen	Oppilas osaa kuvata esimerkin avulla, miten perhe, lähiyhteisöt tai muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsitteisiin terveydestä. Oppilas osaa nimetä omaa oppimistaan tukevan tekijän.	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten perhe, lähiyhteisöt tai muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsitteisiin terveydestä, sekä tunnistaa niiden vaikutuksen omiin terveyskäsitteisiin. Oppilas osaa nimetä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.	Oppilas osaa analysoida asianmukaisten esimerkkien avulla, miten perhe, lähiyhteisöt ja muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsitteisiin terveydestä, sekä kuvata, mikä on niiden merkitys omille terveyskäsitteille. Oppilas osaa kuvata omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.	Oppilas osaa arvioida, miten perhe, lähiyhteisöt ja muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsitteisiin terveydestä, sekä arvioida niiden merkitystä omille terveyskäsitteille. Oppilas osaa analysoida omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.
T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia,	S3	Oppilas oppii arvioimaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä oppii tarkastelemaan yksilön oikeuksia, vas-	Terveyteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavien	Oppilas osaa nimetä yksittäisen terveysviestinnän vaikutuskeinon tai luotettavuuteen vaikuttavan tekijän.	Oppilas osaa analysoida ohjautusti terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta.	Oppilas osaa analysoida terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta.	Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta.

vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskeissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä		tuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskeissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.	keinojen tunteminen	Oppilas osaa nimetä jonkin elämäntapojen seurauksen yhteiskunnalle tai ympäristön terveydelle tai turvallisuudelle. Oppilas osaa nimetä jonkin keinon, miten terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisössä.	Oppilas osaa kuvata elämäntapojen seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle tai ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle. Oppilas osaa kuvata keinoja, miten terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisössä.	Oppilas osaa analysoida elämäntapojen seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle. Oppilas osaa analysoida keinoja, joilla terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisöissä.	Oppilas osaa arvioida ja perustella elämäntapojen seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle. Oppilas osaa arvioida ja perustella keinoja, joilla lähiyhteisöjen ja ympäristön terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys
- S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy
- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Terveyteen liittyvät käsitykset	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä vuorovaikutusta esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkein mitä terveyden edistämisenä tarkoitetaan. Oppilas pystyy esittelemään elämäntapojen eri vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä ja kuvaamaan esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana.

Oppilas ymmärtää terveyden koostuvan fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta osa-alueesta sekä käsittää, että terveydessä keskeisintä on terveyden edistäminen, arjen voimavarojen ylläpitäminen sekä terveysosaamisen (tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu ja eettinen vastuullisuus) kehittäminen. Oppilas osaa nimetä terveyteen vaikuttavia tekijöitä ja tietää, mitkä tekijät vahvistavat ja mitkä puolestaan vaarantavat fyysisistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä.

Oppilas ymmärtää koetun ja mitatun terveyden käsitteet.

Oppilas tietää elämänkulun keskeiset kohdat sekä tunnistaa elämänkulun ja eri ikäkausien tunnuspiirteitä terveyden näkökulmasta. Oppilas osaa kuvata ihmisen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvua ja kehitystä nuoruudessa ja ymmärtää sen olevan yksilöllistä. Oppilas osaa selittää kasvuun ja kehitykseen liittyviä käsitteitä.

Oppilas tunnistaa kiusaamisen eri piirteitä ja siihen liittyviä rooleja sekä tietää keinoja kiusaamisen ehkäisemiseksi ja lopettamiseksi.

Oppilas tietää, mitä käsitteet mielihyvä ja riippuvuus tarkoittavat ja osaa nimetä erilaisia mielihyvän ja riippuvuuden lähteitä. Oppilas ymmärtää riippuvuuksiin liittyvät terveysriskit ja osaa nimetä syitä erilaisille riippuvuuksille sekä keinoja niistä eroon pääsemiseksi. Oppilas tiedostaa tupakkatuotteista (tupakka, nuuska, sähkösavuke) aiheutuvan riippuvuuden ja osaa selittää niihin liittyviä terveyshaittoja. Oppilas ymmärtää käsitteen passiivinen tupakointi.

Arviointi: koe/käsittekartta, oppilaan työskentelyä arvioidaan kaikissa tavoitteissa jatkuvalla näytöllä

T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveystä tukeva kasvu ja kehitys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi	Oppilas osaa nimetä useita tunteita sekä osaa antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Oppilas pystyy tuottamaan ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä esitellä keinoja stressin ja kriisien käsittelyyn.

Oppilas harjoittelee vuorovaikutustaitoja ristiriitatilanteissa (kiusaaminen, ystävyysuhteet).

Arviointi: osallistuminen vuorovaikutustilanteisiin/harjoituksiin oppilaan omalla tasolla

T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelyä käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveystä tukeva kasvu ja kehitys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Oppilas käsittää, että jokainen ihminen on ainutlaatuinen. Oppilas oppii tapoja kehittää omaa itsetuntemustaan, itsensä arvostamista sekä itsensä kuuntelemista. Oppilas ymmärtää, että omien kehon ja mielen viestien kuunteleminen ja niiden ymmärtäminen ovat osa terveydenlukupäätöksiä.

T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa

Keskeiset sisällöt

- S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy
- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen soveltaminen	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata esimerkein tai esittää asianmukaisia toimintamalleja itsehoitossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.

Oppilas harjoittelee terveyteen ja sairauteen liittyvien tiedonhankintamenetelmien käyttämistä. Oppilas miettii, miten toimitaan kiusaamistilanteissa ja millaista olisi kiusaamista ehkäisevä toiminta. Oppilas keksii keinoja välttää tupakoinnin aloittaminen.

Arviointi: käytännön kieltäytymisharjoituksiin osallistuminen, yksilö-/ ryhmätyöt esim. tupakan terveyshaittoista, itseohjautuvuuden määrä erilaisissa työskentelytilanteissa, tiedonhaun harjoitustyöt

T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys
- S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

	Ei käytettävä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiinsa osana itsearviointia.

Oppilas ymmärtää omaa terveyttä koskevien elintapavalintojen merkityksen jokapäiväisessä elämässä ja pysyy nimeämään omaa terveyttä vahvistavia asioita. Oppilas miettii elämäntaitojen merkitystä osana terveyden kannalta merkittäviä voimavaroja.

Oppilas opettelee tunnistamaan mahdollisia riippuvuutta aiheuttavia tekijöitä omassa elämässään ja miettimään, miten välttää riippuvuuksien kehittymistä.

T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämäntilaan kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsityksiä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys
- S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy
- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Terveyskäsitysten arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen	Oppilas osaa pohtia esimerkein sitä, miten perhe, lähiyhteisöt, muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä. Oppilas osaa esimerkein eritellä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.

Oppilas opettelee arvioimaan omaan elämäntilaan kuuluvien ihmisten terveyskäsitysten (lääketieteellinen, toiminnallinen, subjektiivinen) vaikutusta omaan terveyteen.

Arviointi: kotitehtävät

Terveystiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Tutustutaan terveys-käsitteen laaja-alaisuuteen ja mietitään eri terveyden osa-alueiden, fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen terveyden, merkitystä osana kokonaisvaltaista hyvinvointia. Tarkastellaan elämäntilan vaihteita terveyden edistämisen näkökulmasta. Kasvu ja kehitystä käsitellään nuoren omasta näkökulmastaan käsin. Käsitellään minäkuvan muodostumista ja itsetuntemuksen kehittämistä sekä itsensä arvostamista osana kokonaisvaltaista terveyttä.

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Tutkitaan terveyttä voimavaralähtöisesti ja käsitellään mielen hyvinvointia terveyttä tukevana tekijänä. Mietitään terveyttä kuluttavia ja tukevia tekijöitä, kuten arjen rytmi, uni, hygienia, liikunta, riippuvuus, tupakkatuotteet ja kiusaaminen. Käsitellään turvataitoja vaativien tilanteiden tunnistamista ja niissä toimimista kiusaamisen ehkäisyn näkökulmasta. Tarkastellaan itsestä huolehtimisen taitoja osana hyvää terveysosaamista.

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Tarkastellaan omia terveystietämyksiä perhekulttuurien näkökulmasta. Mietitään median vaikutusta terveydelle ja käsitellään mediataitoa osana hyvää terveysosaamista.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi	Oppilas osaa nimetä useita tunteita sekä osaa antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Oppilas pystyy tuottamaan ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä esitellä keinoja stressin ja kriisien käsittelyyn.

Oppilas harjoittelee erilaisia tunnetaitoja (erilaisten tunteiden nimeäminen, tunnistaminen, ilmaiseminen ja niiden säateleminen). Oppilas harjoittelee rakentavaa toimimista erilaisissa ristiriita- ja ongelmatilanteissa.

Arviointi: koe, oppilaan työskentelyä arvioidaan kaikissa tavoitteissa jatkuvalla näytöllä

T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säatelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Oppilas osaa arvioida omaa käyttäytymistään erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys
- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Terveydellisen kehityksen analysointi ja toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa eritellä esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa nimetä ja kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tilanteita tuottaa niihin vastuullisia ratkaisuja.

Oppilas pohtii erilaisten nuorten elämässä tyypillisten ongelmatilanteiden syitä ja seurauksia sekä niiden ratkaisuja.

Arviointi: työskentely ja kotitehtävät

T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys
- S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy
- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen	Oppilas pystyy nimeämään useita terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvaamaan pääpiirteissään näiden välisiä yhteyksiä ja syy- ja seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.

Oppilas ymmärtää terveyttä vahvistavia ja vaarantavia tekijöitä mm. ravitsemukseen, seksuaalikäyttäytymiseen ja alkoholiin liittyen.

Arviointi: koe

T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa

Keskeiset sisällöt

- S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy
- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen soveltaminen	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata esimerkein tai esittää asianmukaisia toimintamalleja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.

Oppilas harjoittelee opittujen tietojen ja taitojen soveltamista erilaisissa harjoituksissa (ensiapu).

Arviointi: koe (käytäntö ja teoria)

T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys
- S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytettävä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys
- S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy
- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Terveystieteen ja sairautteen liittyvien ilmiöiden tarkastelu ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen	Oppilas osaa eritellä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja osaa selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esimerkkejä käyttäen arvioida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta.

Oppilas tarkastelee erilaisia terveyteen liittyviä ajankohtaisia ilmiöitä.

Arviointi: keskusteluharjoitukset, erilaisiin tehtäviin osallistuminen

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille

Keskeiset sisällöt

- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä esitellä yhteisöjen, kulttuurin, median ja tieto- ja viestintäteknologian yhteyksiä terveyteen.

Lähiympäristön ja yhteisöjen merkitys omia hyvinvointiin liittyviä valintoja tehdessä.

Arviointi: koe

T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairautteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskeissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.

Keskeiset sisällöt

- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Terveystieteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavien keinojen tunteminen	Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän luotettavuutta ja merkitystä sekä perustella terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä käsityksiä. Oppilas osaa eritellä elämäntapojen seurauksia toisille ja ympäristön terveydelle sekä esitellä esimerkein keinoja ja tapoja miten terveyteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisöissä.

Ohjataan oppilasta pohtimaan omien elintapojen ja valintojen merkitystä lähiympäristölle.

Arviointi: tiedonhaku harjoitukset ja nettitehtävät

Terveystiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Terveystietä tukeva kasvu ja kehitys

Käsitellään erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista sekä perustunteita ja tunnetaitoja. Mietitään ristiriitojen ja ongelmatilanteiden rakentavaa käsittelyä. Tutustutaan seksuaalisuuden portaisiin ja seksuaaliterveyteen.

S2 Terveystietä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Käsitellään terveyttä tukevista/kuluttavista tekijöistä ravitsemusta ja liikuntaa, alkoholia ja tartuntatauteja. Opetellaan ensiaputaitoja ja itsehoitoa.

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Tutustutaan opiskelu-, työ- ja toimintakyky- käsitteisiin ja mietitään, miten voitaisiin edistää omaa opiskelukykyä terveyden eri osa-alueet huomioiden. Pohditaan ihmisoikeuksia ja yhdenvertaisuutta seksuaalisuuteen liittyen. Mietitään mm. alkoholi- ja liikennekulttuurin vaikutuksia ja muutoksia yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveystietä tukeva kasvu ja kehitys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi	Oppilas osaa nimetä useita tunteita sekä osaa antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Oppilas pystyy tuottamaan ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä esitellä keinoja stressin ja kriisien käsittelyyn.

Oppilas opettelee äkillisen kriisin vaiheet ja osaa soveltaa erilaisia selviytymistapoja kriisitilanteissa. Oppilas oppii tunnistamaan stressiä ja harjoittelee stressin hallintataitoja.

Arviointi: koe, oppilaan työskentelyä arvioidaan kaikissa tavoitteissa jatkuvalla näytöllä

T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelyä käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Oppilasta ohjataan löytämään sekä arvioimaan omaa käyttäytymistään stressi- ja kriisitilanteissa sekä tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä.

Oppilas miettii oman elämänsä ja terveytensä kannalta tärkeitä arvoja ja opettelee arvioimaan omia asenteitaan itseä ja muita kohtaan.

T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys
- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Terveydellisen kehityksen analysointi ja toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa eritellä esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa nimetä ja kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tilanteita tuottaa niihin vastuullisia ratkaisuja.

Oppilas pohtii terveyteen liittyvää yhdenvertaisuutta omasta ja eri vähemmistöryhmien näkökulmasta.

Arviointi: työskentely

T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys
- S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy
- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Terveysteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen	Oppilas pystyy nimeämään useita terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvaamaan pääpiirteissään näiden välisiä yhteyksiä ja syy- ja seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairautteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.

Oppilas tiedostaa huumeiden käytöstä aiheutuvan riippuvuuden sekä terveysriskin ja ymmärtää huumeiden käytön syyt ja seuraukset.

Oppilas tietää yleisimpiä suomalaisia kansantauteja ja näihin liittyviä riskitekijöitä, ehkäisykeinoja.

Oppilas tietää raskauden ehkäisykeinoja ja sukupuolitaudeilta suojautumisen eri keinoja sekä tietää seksuaalisen riskikäyttäytymisen ja seksuaalisen kaltoinkohtelun käsitteiden sisällöt.

Oppilas tietää suomalaisen terveydenhuoltojärjestelmän pääpiirteet.

Arviointi: koe, ryhmätyö

T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairautteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa

Keskeiset sisällöt

- S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintätekologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Terveysteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen soveltaminen	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata esimerkein tai esittää asianmukaisia toimintamalleja itsehoitossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.

Oppilas erottaa epäluotettavan ja luotettavan tietolähteen toisistaan ja osaa etsiä terveyteen ja sairauteen liittyvää tietoa ja toimintaohjeita (esimerkiksi seksuaalinen kaltoinkohtelu).

Oppilas osaa tunnistaa terveydelle vaarallisia tekijöitä ja ymmärtää sairauksien ennaltaehkäisyn merkityksen.

Arviointi: koe, ryhmätyö

T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveystä tukeva kasvu ja kehitys
- S2 Terveystä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytettävä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Oppilas osaa arvioida omia elintapojaan ja terveystottumuksiaan sekä niiden vaikutusta esimerkiksi kansantauteihin.

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveystä tukeva kasvu ja kehitys
- S2 Terveystä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy
- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Terveystieteen ja sairauksien liittyvien ilmiöiden tarkastelu ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen	Oppilas osaa eritellä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja osaa selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esimerkkejä käyttäen arvioida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta.

Oppilas opettelee pohtimaan kriittisesti terveyteen ja sairauksien liittyviä tietoja eri näkökulmista, kyseenalaistamaan tiedon luotettavuutta sekä tarkastelemaan sen merkitystä hyvinvoinnille.

Arviointi: keskustelut

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille

Keskeiset sisällöt

- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä esitellä yhteisöjen, kulttuurin, median ja tieto- ja viestintäteknologian yhteyksiä terveyteen.

Oppilas ymmärtää, että ympäristö vaikuttaa terveyden eri osa-alueisiin ja kestävä elämäntapa auttaa ympäristöä säilymään terveyttä tukevana.

Arviointi: koe

T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä

Keskeiset sisällöt

- S1 Terveystietä tukeva kasvu ja kehitys
- S2 Terveystietä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen	Oppilas osaa laatia opiskelu-, toiminta- ja työkykyä edistäviä suunnitelmia. Oppilas osaa kuvata miten hakeutua oman koulun ja kunnan terveyspalveluihin ja antaa useampia esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa.

Oppilas ymmärtää toimintamalleja, joilla edistää omaa opiskelu-, toiminta- ja työkykyä.

Oppilas osaa hakea tukea ja apua erilaisissa ongelmatilanteissa.

Arviointi: työskentely

T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.

Keskeiset sisällöt

- S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintätekologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Terveyteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuden vaikuttavien keinojen tunteminen	Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän luotettavuutta ja merkitystä sekä perustella terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä käsityksiä. Oppilas osaa eritellä elämäntapojen seurauksia toisille ja ympäristön terveydelle sekä esitellä esimerkein keinoja ja tapoja miten terveyteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisöissä.

Oppilas ymmärtää omat vaikutusmahdollisuutensa terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa. Oppilas pohdii kansalaistoiminnan ja osallisuuden merkitystä kestävä elämäntavan, kansanterveyden ja sen edistämisen kannalta.

Arviointi: tutustumisvierailutehtävä, koe

Terveystiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Terveystä tukeva kasvu ja kehitys

Käsitellään mielen hyvinvointia osana kokonaisvaltaista terveyttä. Mietitään erilaisten stressi- ja kriisitilanteiden ennaltaehkäisyä sekä niissä toimimista. Pohditaan omia arvoja ja asenteita sekä niiden vaikutusta terveyteen.

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Käsitellään terveyttä kuluttavista tekijöistä nuoren mielen pahoinvointia, ravitsemuksen ongelmia sekä huu-meita. Harjoitellaan turvallisuustaitoja vaativien tilanteiden tunnistamista ja niissä toimimista sekä tuen ja avun hakemista.

Tiedetään sekä tartuntatauteja että suomalaisia kansantauteja aiheuttavat tekijät, osataan toimia ennaltaeh-käisevästi sekä tiedetään, miten ja missä tauteja hoidetaan.

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Käsitellään ympäristön terveysvaikutuksia terveyden eri osa-alueet huomioiden. Tutustutaan erilaisiin terveys-palveluihin ja kansalaistoiminnan muotoihin. Tarkastellaan ajankohtaisia terveyteen liittyviä ilmiöitä mm. ter-veysmarkkinointia ja vaikuttamisen keinoja. Pohditaan opiskelu-, työ- ja toimintakykyä osana kestävästä elä-mäntapaa.

10.11. Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämänskatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokalla 6

Vuosiluokalla 6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 6-9

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänskatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-9

Tavoitteena on ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti. Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden syventävä käsitteellistäminen ja käsitteiden yhteinen pohdinta. Uskonnon opetuksessa käytetään oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen. Keskustelu on tärkeä osa opetusta. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä uskonnon omasta luokkatilasta ympäröivään yhteiskuntaan.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 6-9

Opetukseen liittyvät ratkaisut tehdään huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat sekä kehittyvä kielitaito. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta, sekä vuorovaikutus- ja dialogitaitoja edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet mahdollisuuksien mukaan.

Opetuksessa huomiota kiinnitetään erilaisiin oppijoihin ja opetusta voidaan eriyttää erityyppisten tehtävien avulla. Tarvittaessa tukea saadaan myös S2- ja erityisopettajilta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 6-9

Vuosiluokalla 6 uskonnon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan uskontojen keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu taito ilmaista itseään ja ajatuksiaan. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun kehittymiseen.

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon oppiaineessa arviointi on monipuolista. Arviointia toteutetaan havainnoimalla oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä sekä tarkastelemalla oppilaiden monimuotoisia tuotoksia. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen formatiivinen arviointi että tietojen ja taitojen summatiivinen arviointi. Formatiiivisessa arvioinnissa oppilaat saavat tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaille annettava palaute on ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään osana formatiivista arviointia.

Arviointikertojen määrä

Oppilaiden oppimista arvioidaan kerran lukuvuodessa opiskelun päättyessä asteikolla 4-10. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Uskonnon arvosanaan vaikuttaa osaltaan oppilaan työskentely tunneilla sekä kotitehtävien tekeminen. Työskentelyä arvioidaan kerran lukuvuodessa.

Työskentelyn arviointi

Erinomainen

- Oppilaan työskentely on arvosanan *Hyvä* kohtien mukaista. Oppilaalle ei tarvitse huomauttaa työskentelystä.
- Oppilas on selvästi sisäistänyt *hyvän* työskentelyn vaikutuksen ja merkityksen omaan ja muiden opiskeluun. Hän tukee ja auttaa luokkatovereitaan ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa. Hän osoittaa haluavansa oppia asioita ja osoittaa harrastuneisuutta oppiaineessa.

Kiitettävä

- Oppilaalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan *Hyvä* kohdalla.
- Oppilas osallistuu aktiivisesti ja ohjeiden mukaan ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa.

Hyvä

- Oppilas noudattaa useimmiten seuraavia hyvään työskentelyyn kuuluvia asioita. Näistä asioista ei tarvitse yleensä huomauttaa.

- Oppilaalla ovat tunnilla tarvittavat opiskeluvälineet mukana, ja hän käyttää niitä ohjeiden mukaan.
- Oppilas työskentelee tavoitteellisesti ja osallistuu työskentelyyn opettajan antamien ohjeiden mukaan. Hän myös osoittaa osallistumisensa ja osaamisensa.
- Oppilas seuraa opetusta, tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan ja osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmätehtävissä. Pari- ja ryhmätehtävissä hän tekee oman osuutensa ja tuntee vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja valmistumisesta.
- Oppilas pyytää ja haluaa ottaa neuvoja ja muuta ohjausta vastaan.
- Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän ei tee opetustilannetta, omaa oppimistaan, muita oppilaita tai opettajaa häiritseviä asioita tai toimi muuten vastoin opettajan antamia ohjeita.
- Oppilas huolehtii työskentely-ympäristön siisteydestä, työvälineistä ja noudattaa turvallisuusohjeita.
- Oppilas muuttaa työskentelyään saamansa palautteen pohjalta.

Tyydyttävä

- Oppilaan työskentelyssä (arvosanan *Hyvä* mukaisissa asioissa on **melko usein** puutteita).

Välttävä

- Oppilaalla on **hyvin usein** tai **useimmiten** vaikeuksia ja puutteita työskentelyssä. Hänen opiskelunsa ei ole arvosanan *Hyvä* kriteerejä täyttävää.
- Oppilas ei muuta työskentelyään saamansa palautteen pohjalta kuin hetkellisesti.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositodistuksessa

Uskonnon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokkaan 6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määrittellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää uskonnon valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut uskonnon tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan uskonnon tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremmen osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy uskonnon lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempään arvosanan kuvauksiin.

6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoitteet	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1	Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä sen keskeisiin oppeihin.	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon pyhän kirjan tai keskeisen lähteen ja tunnistaa jonkin käsitellyistä kertomuksista tai opeista.	Oppilas osaa kertoa opiskeltavasta uskonnosta jonkin sen keskeisen opin ja kertomuksen. Oppilas osaa kertoa ohjastusta jotain kertomuksen merkityksistä	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon pyhistä kirjoista sekä kuvailla kertomusten merkityksiä tai tapoja tulkita niitä.	Oppilas osaa pohtia kertomusten sisältöjä ja tulkintaa. Oppilas osaa kuvailla keskeisimpien oppien merkityksiä opiskeltavan uskonnon kannalta.

					tai tavoista tulkita sitä.		
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin ja pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1	Oppilas tutustuu opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin.	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas tunnistaa opiskeltavaan uskontoon liittyvän rituaalin tai tavan sekä pyhän paikan tai rakennuksen.	Oppilas osaa nimetä opiskeltavasta uskonnon rituaaleja tai tapoja sekä pyhän paikan tai rakennuksen.	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista ja tavoista sekä kuvailla uskonnon pyhiä paikkoja tai rakennuksia.	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisten rituaalien ja tapojen sekä pyhien paikkojen ja rakennusten merkityssisällöistä.
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvasuutta	S1, S2	Oppilas tunnistaa uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvasuutta.	Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisen symbolin, vertauskuvan, kielikuvan tai väitteen.	Oppilas osaa antaa esimerkin uskonnollisesta kielestä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvasuudesta.	Oppilas osaa kertoa uskonnollisen kielen erityispiirteistä ja vertauskuvasuudesta.
T4 ohjata oppilas etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1, S2, S3	Oppilas harjaantuu etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä.	Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa ohjautusti etsiä uskontoa koskevaa tietoa annetuista lähteistä.	Oppilas osaa etsiä uskontoa koskevaa tietoa useasta lähteestä.	Oppilas osaa käyttää hakemaansa tietoa ja tunnistaa, että tietolähteiden luotettavuudessa on eroja.	Oppilas osaa etsiä ja vertailla uskontoa koskevaa tietoa eri lähteistä sekä tehdä havainnot lähteiden luotettavuudesta.
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1, S2	Oppilas perehtyy Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan.	Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin tai nykytilaan liittyviä piirteitä.	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä Suomen ja Euroopan uskonnollisista ja katsomuksellisista juurista tai nykytilasta.	Oppilas tunnistaa uskontojen ja katsomusten vaikutuksia kulttuurissa ja yhteiskunnassa Suomessa ja Euroopassa.	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta kulttuuriin ja yhteiskuntaan Suomessa ja Euroopassa.
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S2, S3	Oppilas tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin sekä niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa.	Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteistä.	Oppilas osaa vertailla juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutuksesta tai historiasta Euroopassa.
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1, S2, S3	Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan pyhän käsitteellä sekä pyrkii kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää. Hän tietää, miten toimitaan erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa sekä pyrkii käyttäytymään niissä asianmukaisesti ja kunnioittavasti.	Uskonnon monilukutaito	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä jonkin pyhän pidetyn asian tai siihen liittyvän tavan. <i>Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.</i>	Oppilas osaa nimetä erilaisia pyhinä pidettyjä asioita ja kuvailla, millaisia tapoja niihin liittyy. <i>Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.</i>	Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan toisen pyhän kunnioittamisella. Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisiin tilanteisiin ja paikkoihin sekä muihin pyhiin asioihin liittyvästä tapakulttuurista. <i>Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.</i>	Oppilas osaa kertoa, miten pyhyys voi ilmetä eri tavoin uskonnoissa. <i>Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.</i>
T8 ohjata oppilas perehtymään	S1, S2, S3	Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä	Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä	Oppilas osaa antaa esimerkkejä	Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon keskeisiä	Oppilas osaa pohtia uskontojen erilaisten

opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin		eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin.		metä yksittäisen esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksista.	opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista tai uskontoja yhdistävistä eettisistä periaatteista.	eettisiä opetuksia ja kertoa jostakin uskontoja yhdistävästä eettisestä periaatteesta sekä antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta arjen tilanteisiin.	eettisten periaatteiden soveltamista arjessa.
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S2, S3	Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.	Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä ihmisoikeuksia tai Lapsen oikeuksien sopimuksesta nousevia lapsen oikeuksia.	Oppilas osaa kertoa esi-merkkejä lapsen oikeuksista tai muista ihmisoikeuksista.	Oppilas osaa kertoa lapsen oikeuksien ja muiden ihmisoikeuksien vaikutuksesta omaan elämänsäpiiriinsä.	Oppilas osaa pohtia lapsen oikeuksiin ja muihin ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisön näkökulmasta.
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävä tulevaisuuden näkökulmasta	S2, S3	Oppilas harjaantuu arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävä tulevaisuuden näkökulmasta.	Eettinen pohdinta	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä joitain toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja tai eettisiä valintatilanteita.	Oppilas tunnistaa eettisiä periaatteita. Oppilas osaa kertoa esi-merkkejä eettisistä valintatilanteista ja antaa niihin ratkaisuvaihtoehtoja.	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon ja uskontojen yhteisistä eettisistä periaatteista ja antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta. Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävä tulevaisuuden rakentamisesta.	Oppilas osaa pohtia omia valintojaan ja eettisiä valintatilanteita arvojen, erilaisten eettisten periaatteiden ja kestävä tulevaisuuden näkökulmasta.
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemalla omia näkemyksiään	S1, S2, S3	Oppilas harjoittelee keskustelemaan eettisistä kysymyksistä sekä kehittää ajattelu- ja dialogitaitojaan.	Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osaa kuunnella muita ja ilmaista jollain tavoin ajatuksiaan.	Oppilas ottaa osaa yhteiseen keskusteluun ja ilmaisee itseään rakentavasti.	Oppilas huomioi muut keskusteluun osallistujat ja osaa perustella omia näkemyksiään.	Oppilas osaa keskustella vastavuoroisesti sekä pohtia ja rakentaa omia näkemyksiään vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3	Oppilas saa valmiuksia muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomustaan, itsetuntoaan ja luottamusta elämäänsä.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perustana. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			

Päätösarviointi vuosiluokalla 9

Päätösarviointi sijoittuu lukuvuoteen 9, jona uskonnon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt uskonnon tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on uskonnon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5,

7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanan 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan uskonnon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Myös työskentelyn arviointi sisältyy uskonnon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Alla kuvattuja uskonnon päättöarvioinnin kriteereitä käytetään kaikissa uskonnon oppimäärissä. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanan kuvauksiin.

Päättöarvosanaa annettaessa oppilaan osaamisesta muodostetaan kokonaiskuva, joka pohjautuu kriteereiden arvosanakuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1, S2	Oppilas ymmärtää uskonnon ja kulttuurin monipuolista vuorovaikutusta ja uskontoon liittyvää monimuotoisuutta.	Uskontojen monimuotoisuuden sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottaminen	Oppilas tunnistaa ohjautusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojensa opiskeltavasta uskonnon vaikutuksista	S1	Oppilas syventää tietojensa opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista sekä harjaantuu hankkimaan lisätietoja niistä.	Opiskeltavaa uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällyksestä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntymä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntymä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri

					mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.	puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.	puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2	Oppilas ymmärtää, mitä ovat maailmanuskonnot, uskonnottoisuus ja katsomukset ja miten ne eroavat toisistaan. Hän harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.	Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottoisuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1, S2, S3	Oppilas tunnistaa ja ymmärtää eri uskontojen ja katsomusten tapoja sekä kehittää valmiuksiaan tunnistaa uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.	Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argu-	S1, S3	Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation ta-	Uskonnon ja tieteellisen kielen erottaminen sekä ajattelun ja	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä.	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä

mentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja		poja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Hän kehittää valmiuksiaan kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella omia näkemyksiään.	vuorovaikutuksen taidot	väitteen toistaan.	Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.	ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.	uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S3	Oppilas oppii soveltamaan eettisen ajattelun keskeisiä käsitteitä. Hän tietää keskeiset ihmisoikeudet sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.	Etiikkaa ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1, S3	Oppilas kehittää valmiuksiinsa pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.	Uskontojen ja katsomusten merkityksen hahmottaminen yksilöiden elämässä ja globaalisti	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.
T8 rohkaista oppilasta pohdittamaan ihmisyhteyden kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1, S2, S3	Oppilas oppii pohdittamaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa ihmisyhteyden kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	Eettisen ajattelun ja omien näkemysten ilmaisemisen taidot	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.	Oppilas tunnistaa ja osaa pohdittamaan ihmisyhteyden kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä.	Oppilas osaa pohdittamaan itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyhteyden kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä.	Oppilas osaa pohdittamaan monipuolisesti ihmisyhteyden kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa.

		omien arvojen suhdetta niihin.			Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.	Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.	Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestäväään elämäntapaan	S2, S3	Oppilas harjaantuu analysoimaan eettisiä valintojaan ja niiden vaikutusta hyvinvointiin sekä kehittää valmiuksiaan toteuttaa kestävä elämäntapaa.	Eettisten valintojen vaikutusten hahmottaminen suhteessa hyvinvointiin ja kestäväään tulevaisuuteen	Oppilas tunnistaa ohjastusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestäväään tulevaisuuteen.	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestäväään tulevaisuuteen.	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestäväään tulevaisuuteen.
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1, S2, S3	Oppilas kehittää valmiuksiin rakentamaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.		<i>Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksia ja valmiuksiaan osana itsearviointia.</i>			

Evangelisluterilainen uskonto, Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Keskeiset sisällöt

- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Keskeiset sisällöt

- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävä tulevaisuuden näkökulmasta

Keskeiset sisällöt

- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Keskeiset sisällöt

- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Evangelisluterilaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan luterilaiseen oppiin, tapoihin, rituaaleihin ja yhteisöihin sekä sisäiseen monimuotoisuuteen. Tarkastellaan Raamatun keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

S2 Uskontojen maailma

Keskeisenä sisältönä on kristinuskon suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

S3 Hyvä elämä

Kuudennella luokalla nostetaan esille eri uskontojen ja niiden pyhän kunnioittaminen. Tutustutaan tarkemmin YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Pohditaan ajankohtaisten asioiden kautta eettisiä ongelmia.

Evangelisluterilainen uskonto, Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uskontojen merkityksen hahmottamisen kulttuurissa ja yhteiskunnassa	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa.

Tavoite tulee esille koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitteen toteutumista arvioidaan työskentelyllä, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

Keskeiset sisällöt

- S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Maailmanuskontojen ja erilais-ten katsomusten tunteminen	Oppilas osoittaa hallitsevansa perustiedot suurista maailmassa vaikuttavista uskonnoista ja uskonnottomuudesta. Hän osaa kuvailla uskonnoissa ja katsomuksissa vallitsevaa moninaisuutta.

Tavoitteen toteutumista arvioidaan työskentelyllä, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä. Lisäksi tavoitetta arvioidaan osana mediaseurantatehtävää.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas osaa nimetä eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja. Hän osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista aiheista mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Tavoitteen toteutumista arvioidaan työskentelyllä, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä. Lisäksi tavoitetta arvioidaan osana mediaseurantatehtävää.

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista sekä joistakin uskonnon ja tieteen kielen välisistä eroista.

Tavoitteen toteutumista arvioidaan työskentelyllä sekä osana mediaseurantatehtävää.

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Keskeiset sisällöt

- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka	Oppilas tuntee ja osaa nimetä etiikan keskeisiä käsitteitä. Hän osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeussopimukset ja kertoa niiden keskeisestä sisällöstä. Oppilas tuntee opiskeltavan uskonnon sekä muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.

Seitsemännellä luokalla tavoitteena on oppia hahmottamaan eri uskontojen tapoja vastata eettisiin kysymyksiin. Tavoitteen toteutumista arvioidaan työskentelyllä, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen
- L6 Työelämä taidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uskontojen ja katsomusten merkitys globaalisti	Oppilas osaa kuvailla ja arvioida uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Tavoitteen toteutumista arvioidaan työskentelyllä, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä. Lisäksi tavoitetta arvioidaan osana mediaseurantatehtävää.

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L6 Työelämä taidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Evangelisluterilaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tutustutaan kristinuskoon maailman suurimpana uskontona.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa perehdytään eri uskontojen eettisiin käsityksiin ja uskonnon rooliin eettisessä päätöksenteossa.

Evangelisluterilainen uskonto, Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa.

Kahdeksannella luokalla tavoitteena on ohjata oppilas havaitsemaan kristinuskon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan kristinuskoon liittyvä monimuotoisuus. Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa kuvailla opiskelemaisensa uskonnon syntyhistoriaa ja vaikutusta. Hän tuntee uskonnon perusopetukset sekä osaa mainita tärkeimmät lähteet.

Kahdeksannella luokalla tavoitteena on ohjata oppilas syventämään tietojään kristinuskosta ja sen vaikutuksista. Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, ryhmätehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä. Verkkotehtävä syventää tavoitteen toteutumista.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas osaa nimetä eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja. Hän osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista aiheista mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Kahdeksannella luokalla tavoitteena on ohjata oppilasta tuntemaan kristinuskon ja kristillisperäisten liikkeiden tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan näihin liittyviä aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa. Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä. Verkkotehtävä syventää tavoitteen toteutumista.

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista sekä joistakin uskonnon ja tieteen kielen välisistä eroista.

Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Tavoite on keskeisesti esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Myös verkkotehtävä tukee tavoitteen toteutumista. Tavoitetta ei erikseen arvioida.

Evangelisluterilaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinuskon eri puolilla maailmaa, painottaen sen nykytilannetta. Lisäksi tutustutaan kristillisperäisiin liikkeisiin. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen ja keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa ja Uuden testamentin keskeistä sisältöä. Kristinuskon kulttuurivaikutuksista tarkastellaan esimerkiksi kristinuskon näkymistä mediassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Opetuksessa jäsennetään kristinuskon suhdetta suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa syvennetään ekumenian ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

Evangelisluterilainen uskonto, Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa.

Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa kuvailla opiskelemaisensa uskonnon syntyhistoriaa ja vaikutusta. Hän tuntee uskonnon perusopetukset sekä osaa mainita tärkeimmät lähteet.

Yhdeksännellä luokalla tavoitteena on, että oppilas syventää tietojaan Raamatusta ja sen ihmiskuvan vaikutuksesta. Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä. Tavoitetta syvennetään itsenäisellä tehtävällä.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas osaa nimetä eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja. Hän osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista aiheista mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Yhdeksännellä luokalla tavoitteena on ohjata oppilasta tuntemaan uskontojen eettisiä ohjeita sekä tunnistamaan näitä käsitteleviä aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa. Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, ryhmätehtävillä, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä. Tavoitetta syvennetään itsenäisellä tehtävällä.

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista sekä joistakin uskonnon ja tieteen kielen välisistä eroista.

Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä. Tavoitetta syvennetään itsenäisellä tehtävällä.

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Keskeiset sisällöt

- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka	Oppilas tuntee ja osaa nimetä etiikan keskeisiä käsitteitä. Hän osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeussopimukset ja kertoa niiden keskeisestä sisällöstä. Oppilas tuntee opiskeltavan uskonnon sekä muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.

Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, ryhmätehtävillä, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä. Tavoitetta syvennetään itsenäisellä tehtävällä.

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uskontojen ja katsomusten merkitys globaalisti	Oppilas osaa kuvailla ja arvioida uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä. Tavoitetta syvennetään itsenäisellä tehtävällä.

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä ja osaa kertoa ajankohtaisista eettisistä kysymyksistä.

Tavoitetta arvioidaan osana itsenäistä tehtävää.

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

Keskeiset sisällöt

- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja osaa kertoa niiden vaikutuksesta omaan ja toisten ihmisten hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

Tavoite on keskeisesti esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Myös itsenäinen tehtävä tukee tavoitteen toteutumista. Tavoitetta ei erikseen arvioida.

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma

- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Tavoite on keskeisesti esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Myös itsenäinen tehtävä tukee tavoitteen toteutumista. Tavoitetta ei erikseen arvioida.

Evangelisluterilaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tutustutaan Raamatun tutkimukseen, tulkintatapoihin ja maailmankatsomuksen merkitykseen raamatuntulkinnassa.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan uskonnon ja tieteen sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroja. Opetuksessa tutustutaan uskontojen ääriilikkeisiin ilmiöinä sekä uskontoon voimavarana yksilön elämässä.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Tutustutaan kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen sekä tarkastellaan maailmankatsomuksen vaikutusta eettisessä päätöksenteossa. Perehdytään YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Tutustutaan uskonnonvapauteen, sen historiaan Suomessa sekä toteutumiseen nykypäivän maailmassa. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajan-kohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

10.12. Elämäkatsomustieto

Oppiaineen tehtävä

Elämäkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämäkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämäkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämäkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämäkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämäkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokalla 6

Vuosiluokalla 6 elämäkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on rohkaista ja tukea oppilaiden pyrkimystä rakentaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan. Opetuksessa keskeistä on tukea oppilaiden eettisen ajattelun taitojen ja kulttuurisen osaamisen kehittymistä sekä kykyä ilmaista omia näkemyksiään ja niiden perusteita.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 elämäkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on kasvattaa oppilaiden kykyä oman tulevaisuutensa hahmottamiseen ja suunnittelemiseen. Oppilaiden identiteetin ja elämäkatsomuksen rakentamisen tukemisessa otetaan erityisesti huomioon yleissivistävän tietoperustan laajentaminen sekä oppilaiden omakohtaiset valinnat perusopetuksen jälkeen. Oppilaita tuetaan omakohtaisten hyvän elämän mallien löytämisessä.

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-9

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä taata turvallinen ja avoin oppimis- ja keskusteluympäristö, jossa oppilas kokee tulevaisuutensa kuulluksi ja arvostetuksi. Erityisesti kunkin uuden ryhmän aloittaessa ryhmäytyminen on olennainen osa oppimisympäristön rakentumista. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Oppilaat elävät jatkuvasti muuttuvassa globaalissa maailmassa. Elämäkatsomustiedon oppimisympäristössä pyritään siihen, että välitön henkilökohtainen yhteisöllinen kanssakäyminen voi yhdistyä erilaisten medioiden ja digitaalisen vuorovaikutuksen pedagogisesti monipuoliseen hyödyntämiseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 6-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämäkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan oppiaineen käsitteellisen sisällön hahmottamiseen erityisesti eettisissä kysymyksissä sekä vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet mahdollisuuksien mukaan.

Opetuksessa huomiota kiinnitetään erilaisiin oppijoihin ja opetusta voidaan eriyttää erityyppisten tehtävien avulla. Tarvittaessa tukea saadaan myös s2- ja erityisopettajilta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi elämäncatsomustiedossa vuosiluokilla 6-9

Vuosiluokalla 6 arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan oppimisen kannalta keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu ilmaisu- ja perustelutaito. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun ja argumentaation kehittymiseen.

Vuosiluokilla 7-9 elämäncatsomustiedon arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin ja argumentaatioon sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, perusteluiden rakentamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Arviointikertojen määrä

Oppilaiden oppimista arvioidaan kerran lukuvuodessa opiskelun päättyessä asteikolla 4-10. Elämäncatsomustiedon arvosanaan vaikuttaa osaltaan oppilaan työskentely tunneilla sekä kotitehtävien tekeminen. Työskentelyä arvioidaan kerran lukuvuodessa.

Työskentelyn arviointi

Erinomainen

- Oppilaan työskentely on arvosanan *Hyvä* kohtien mukaista. Oppilaalle ei tarvitse huomauttaa työskentelystä.
- Oppilas on selvästi sisäistänyt *hyvän* työskentelyn vaikutuksen ja merkityksen omaan ja muiden opiskeluun. Hän tukee ja auttaa luokkatovereitaan ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa. Hän osoittaa haluavansa oppia asioita ja osoittaa harrastuneisuutta oppiaineissa.

Kiitettävä

- Oppilaalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan *Hyvä* kohdalla.
- Oppilas osallistuu aktiivisesti ja ohjeiden mukaan ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa.

Hyvä

- Oppilas noudattaa useimmiten seuraavia hyvään työskentelyyn kuuluvia asioita. Näistä asioista ei tarvitse yleensä huomauttaa.
- Oppilaalla ovat tunnilla tarvittavat opiskeluvälineet mukana, ja hän käyttää niitä ohjeiden mukaan.
- Oppilas työskentelee tavoitteellisesti ja osallistuu työskentelyyn opettajan antamien ohjeiden mukaan. Hän myös osoittaa osallistumisensa ja osaamisensa.
- Oppilas seuraa opetusta, tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan ja osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmätehtävissä. Pari- ja ryhmätehtävissä hän tekee oman osuutensa ja tuntee vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja valmistumisesta.
- Oppilas pyytää ja haluaa ottaa neuvoja ja muuta ohjausta vastaan.
- Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän ei tee opetustilannetta, omaa oppimistaan, muita oppilaita tai opettajaa häiritseviä asioita tai toimi muuten vastoin opettajan antamia ohjeita.
- Oppilas huolehtii työskentely-ympäristön siisteydestä, työvälineistä ja noudattaa turvallisuusohjeita.
- Oppilas muuttaa työskentelyään saamansa palautteen pohjalta.

Tyydyttävä

- Oppilaan työskentelyssä (arvosanan *Hyvä* mukaisissa asioissa on melko usein puutteita).

Välttävä

- Oppilaalla on hyvin usein tai useimmiten vaikeuksia ja puutteita työskentelyssä. Hänen opiskelunsa ei ole arvosanan *Hyvä* kriteerejä täyttävää.

- Oppilas ei muuta työskentelyään saamansa palautteen pohjalta kuin hetkellisesti.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositolustuksessa

Elämänkatsomustiedon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokkaan 6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolustusta varten opettaja käyttää elämänkatsomustiedon valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut elämänkatsomustiedon tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan elämänkatsomustiedon tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy elämänkatsomustiedon lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltaamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin	S1–S4	Oppilas harjaantuu eettisen ajattelun taidoissa. Hän osaa soveltaa eettisiä periaatteita arjen tilanteissa ja valinnoissa.	Kyky eettiseen ajatteluun ja eettisten periaatteiden soveltamiseen	Oppilas osaa kuvailla ohjatusti jonkin eettisen periaatteen tai arjessa tehtävän eettisen valinnan.	Oppilas osaa kuvailla ja perustella yhden eettisen periaatteen ja yhden arjessa tehtävän eettisen valinnan.	Oppilas ymmärtää etiikan keskeisiä käsitteitä ja periaatteita. Oppilas osaa kuvailla ja perustella, miten voi soveltaa eettisiä periaatteita arjessa.	Oppilas ymmärtää etiikan keskeisiä käsitteitä ja periaatteita. Oppilas osaa selittää ja perustella eettisten periaatteiden johdonmukaista soveltamista eri tilanteissa.
T2 ohjata oppilaan tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita	S1–S4	Oppilas oppii havaitsemaan väitteitä ja tunnistamaan sekä arvioimaan niiden perusteluita.	Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi	Oppilas osaa tunnistaa ohjatusti keskustelusta tai tekstistä väitteen.	Oppilas osaa löytää keskustelusta ja tekstistä väitteen ja sille perustelun.	Oppilas osaa löytää keskustelusta ja tekstistä keskeisiä väitteitä ja niiden perusteluita sekä pohtia perusteluiden asiaankuuluvuutta.	Oppilas osaa löytää keskustelusta ja erilaisista teksteistä keskeisiä väitteitä perusteluineen. Oppilas osaa pohtia monipuolisesti perusteluiden asiaankuuluvuutta.
T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan	S1, S2, S3	Oppilas oivaltaa asioiden välisiä suhteita, tunnistaa virheellistä päättelyä sekä kehittää ajattelun taitoja.	Ajattelun taidot	Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja asioiden välisistä suhteista tai virheellisestä päättelystä.	Oppilas osaa tehdä havaintoja asioiden välisistä suhteista ja virheellisestä päättelystä.	Oppilas oivaltaa asioiden välisiä suhteita. Oppilas osaa tunnistaa virheellistä päättelyä ja välttää sitä omassa ajattelussaan.	Oppilas oivaltaa asioiden välisiä suhteita monipuolisesti ja tunnistaa virheellistä päättelyä. Oppilas osaa hyödyntää näitä taitoja omassa ajattelussaan.
T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä,	S1, S2, S3	Oppilas osaa kantaa vastuuta itsestä, toisista ja luonnosta.	Vastuullisen toiminnan	Oppilas osaa kuvailla ohjatusti yhden tavan kantaa	Oppilas osaa kuvailla yhden tavan kantaa vastuuta itsestä,	Oppilas osaa kuvailla, mitä tarkoittaa itsestä, toisista	Oppilas osaa selittää ja perustella, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta

toisista ihmisistä ja luonnosta			ymmärtäminen	vastuuta itsestä, toisista ihmisistä tai luonnosta.	toisista ihmisistä ja luonnosta.	ja luonnosta vastuun ottaminen, sekä kertoa, mitä vastuun kantaminen tarkoittaa omassa toiminnassa.	vastuun ottaminen, sekä kuvata erilaisin esimerkein, mitä vastuun kantaminen tarkoittaa omassa toiminnassa.
T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä	S2, S3, S4	Oppilas tutustuu suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottaa kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.	Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa mainita ohjautusti yhden kulttuurivähemmistön. Oppilas osaa nimetä ohjautusti yhden kulttuuriperintökohteen.	Oppilas tietää, että on erilaisia kulttuureja, ja osaa mainita yhden kulttuurivähemmistön ja siihen liittyvän piirteen. Oppilas osaa nimetä yhden kulttuuriperintökohteen.	Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä piirteitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta.	Oppilas osaa nimetä ja selittää useita kulttuuriin liittyviä piirteitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa kuvailla yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurista moninaisuutta ja pohtia sen merkitystä.
T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleisivistystään	S1–S4	Oppilas tunnistaa katsomusten ja kulttuurien peruspiirteitä sekä tunnistaa ja käyttää katsomuksellisia käsitteitä.	Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä jonkin katsomuksen, kulttuurin tai katsomuksellisen käsitteen.	Oppilas osaa nimetä jonkin katsomuksen tai kulttuurin sekä siihen liittyviä piirteitä. Oppilas tietää ainakin yhden katsomuksellisen käsitteen.	Oppilas osaa nimetä jonkin katsomuksen tai kulttuurin ja kertoa siitä katsomuksellisten käsitteiden avulla.	Oppilas osaa nimetä joitakin katsomuksia ja kulttuureja sekä kertoa ja antaa niistä esimerkkejä katsomuksellisia käsitteitä käyttäen.
T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan	S1–S4	Oppilas havainnoi omaa katsomuksellista osaamistaan ja asettaa sen pohjalta tavoitteita sekä arvioi katsomuksellista oppimistaan.	Oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa ohjautusti yhden tavoitteen omalle katsomukselliselle oppimiselle.	Oppilas tunnistaa osaamistaan ja asettaa ainakin yhden tavoitteen omalle katsomukselliselle oppimiselle. Oppilas suunnittelee ja arvioi ohjautusti opiskeluaan.	Oppilas osaa asettaa katsomukselliseen oppimiseensa liittyviä itselleen sopivia tavoitteita, pyrkii toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioi niiden toteutumista.	Oppilas osaa asettaa katsomukselliseen oppimiseensa liittyviä itselleen sopivia tavoitteita ja toimii niiden mukaisesti. Oppilas arvioi monipuolisesti tavoitteiden toteutumista.
T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja	S1, S2, S3	Oppilas ilmaisee katsomustaan ja toimii rakentavassa vuorovaikutuksessa ryhmän jäsenenä.	Vuorovaikutustaidot ja toiminta ryhmän jäsenenä	Oppilas kuuntelee muiden katsomuksellisia kannanottoja asiallisesti.	Oppilas tuo ohjautusti esille omia katsomuksellisia kannanottojaan tai identiteettiään. Oppilas toimii vuorovaikutuksessa toisten kanssa asiallisesti.	Oppilas ilmaisee omia katsomuksellisia kannanottojaan tai identiteettiään rakentavasti. Oppilas toimii positiivisessa vuorovaikutuksessa toisten kanssa.	Oppilas ilmaisee omia katsomuksellisia kannanottojaan tai identiteettiään monipuolisesti. Oppilas toimii rakentavassa vuorovaikutuksessa toisten kanssa.
T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia	S3	Oppilas ymmärtää käsitteen ihmisoikeudet sekä tietää, mikä on YK:n ihmisoikeuksien julistus ja millaisia oikeuksia lapsilla on.	Ihmisoikeusetiikan tunteminen	Oppilas osaa kuvailla ohjautusti yhden keskeisen lapsen oikeuden.	Oppilas tietää käsitteen ihmisoikeudet. Oppilas tietää, että on olemassa ihmisoikeuksia, ja osaa kuvailla niistä yhden keskeisen.	Oppilas ymmärtää käsitteen ihmisoikeudet. Oppilas tietää, että on olemassa YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, ja osaa kuvailla siitä kaksi ihmisoikeutta.	Oppilas ymmärtää ja osaa selittää käsitteen ihmisoikeudet. Oppilas tietää, että on olemassa YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, ja osaa kuvailla siitä ainakin

					Oppilas tietää, että on olemassa lapsen oikeuksia, ja osaa kuvailla niistä yhden keskeisen.	Oppilas tietää, että on olemassa monia lapsen oikeuksia, ja osaa kuvailla niistä kaksi.	kolme ihmisoikeutta. Oppilas tietää ja osaa perustella sen, että on olemassa monia lapsen oikeuksia, ja osaa kuvailla niistä ainakin kolme.
T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään	S1–S4	Oppilas tietää, että on olemassa kansainvälisesti sovit- tuja kestävän kehityksen tavoitteita. Hän osaa toimia omassa lähiympäristössään vastuullisesti.	Vaikut- tamisen keinojen tuntemi- nen	Oppilas osaa kertoa ohjatu- sti yhden tavan toimia vastuullisesti omassa lähiympäristössä.	Oppilas osaa kuvailla yhden kestävän kehityksen tavoitteen. Oppilas osaa kuvailla yhden tavan toimia vastuullisesti lähiympäristössä.	Oppilas tietää, että kestävän kehityksen tavoitteita on erilaisia, ja osaa kuvailla ja perustella niistä kaksi. Oppilas osaa antaa esimerkkejä oman toiminnan vastuullisuudesta.	Oppilas tietää, että kestävän tulevaisuuden tavoitteisto on laaja kokonaisuus. Oppilas osaa kuvailla ja perustella kolme kestävän kehityksen tavoitetta. Oppilas osaa kuvailla ja perustella kaksi tärkeää tapaa toimia vastuullisesti lähiympäristössä ja kertoa, miten niissä voisi olla aloitteellinen.

Päätösarviointi vuosiluokalla 9

Päätösarviointi sijoittuu lukuvuoteen 9, jona elämäkatsomustiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut elämäkatsomustiedon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt elämäkatsomustiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on elämäkatsomustiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy elämäkatsomustiedon päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Elämäkatsomustiedon arvioinnissa painotetaan sitä, että oppiaineessa edistetään oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää ja korostetaan oppilaiden kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Elämäkatsomustiedossa tuetaan oppilaan itsenäisen ajattelun ja argumentaation kehitystä ja avointa pohdiskelemista. Kehitys on koko yläkoulun kestävä jatkumo, mikä otetaan huomioon päätösarviointia annettaessa.

Elämäkatsomustiedon päätösarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisäl- tö- alu- eet	Opetuksen tavoitteista johdetut op- pimisen ta- voitteet	Arvioin- nin kohde	Osaamisen ku- vaus arvosa- nalle 5	Osaamisen ku- vaus arvosa- nalle 7	Osaamisen ku- vaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata oppi- lasta tunnistama- an, ymmärtämään ja käyt-	S1	Oppilas oppii tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä.	Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas tunnistaa joitakin katsomuksellisia käsitteitä (kuten elämäkatsomus,	Oppilas osaa kuvata maailmankatsomuksen, maailman-	Oppilas ymmärtää maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämäkatsomuksen käsitteet, tunnistaa	Oppilas tunnistaa, ymmärtää ja osaa soveltaa katsomuksellisia käsitteitä omassa katsomuk-

tämään katso- muksellisia kä- sitteitä				uskonto, uskon- nottomuus).	kuvan ja elä- mänkatsomuk- sen käsitteet.	niiden välisiä suh- teita ja osaa käyt- tää niitä.	sellisessä ajattelus- saan ja tuotoksis- saan.
T2 rakentaa op- pilaan kulttuu- rista yleissivis- tystä ohjaamalla oppilasta tutus- tumaan erilai- siin kulttuurei- hin ja katso- muksiin ja pe- rehtymään Unescon maail- manperintöoh- jelmaan	S1	Oppilas raken- taa yleissivis- tystä erilai- sista kulttuu- reista ja katso- muksista ja Unescon maa- ilmanperintö- ohjelmasta.	Kulttuu- rien ja katso- musten tuntemi- nen	Oppilas osaa ni- metä vähintään yhden kulttuurin perustekijän (ku- ten pukeutumi- nen, kieli, ruoka, juhlat, elinkeino, toimeentulo, tek- nologia) ja yh- den Unescon maailmanperin- tökohteen.	Oppilas osaa kuvata kahta eri kulttuuria tai katsomusta sekä tunnistaa näiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kertoa joistain Unescon maail- manperintöoh- jelman piirteistä ja nimetä joitain maailmanperin- tökohteita.	Oppilas osaa hankkia tietoa eri- laisista kulttuu- reista ja katso- muksista. Oppilas osaa ker- toa Unescon maa- ilmanperintöohjel- man lähtökohdista ja nimetä joitain maailmanperintö- kohteita.	Oppilas ymmärtää kulttuurista ja kat- somuksellista mo- ninaisuutta sekä osaa suhteuttaa omaa kulttuurista ja katsomuksellista asemaansa maail- man kulttuureissa ja perinnössä. Oppilas osaa ku- vailla Unescon maailmanperintö- ohjelman lähtökoh- tia ja nimetä useim- mat kotimaiset ja joitain ulkomaisia maailmanperintö- kohteita.
T3 ohjata oppi- lasta tuntemaan erilaisia uskon- nottomia ja us- konnollisia kat- somuksia, nii- den keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katso- musten arvioin- nissa	S1	Oppilas oppii tuntemaan eri- laisia katso- muksia, niiden keskinäistä vuorovaiku- tusta sekä tie- don ja tutki- muksen roolia katsomusten arvioinnissa.	Erialaisten katso- musten tuntemi- nen ja vertailu	Oppilas osaa ni- metä vähintään kaksi erilaista katsomusta (ku- ten kristinusko, marxismi ja ve- ganismi).	Oppilas osaa ni- metä seemiläi- sen monoteis- min ja sekulaar- in humanismin keskeisiä piir- teitä. Oppilas tietää, että katsomuk- sellisia kysy- myksiä voi lä- hestyä tieteelli- sesti.	Oppilas osaa ni- metä keskeisten maailmankatso- musten ja kulttuu- rien tärkeimpiä piirteitä ja kehitys- kulkuja, erityisesti seemiläisen mono- teismin ja sekulaar- in humanismin historiallisia, kult- tuurisia ja yhteis- kunnallisia vai- heita. Oppilas osaa ker- toa, miten katso- muksia voi tarkas- tella tutkivasti ja tieteellisesti.	Oppilas ymmärtää keskeisten maail- mankatsomusten ja kulttuurien tär- keimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, eri- tyisesti seemiläisen monoteismin ja se- kulaarin humanis- min historiallisia, kulttuurisia ja yh- teiskunnallisia vai- heita. Oppilas osaa selit- tää, miten katso- muksia voi tarkas- tella tutkivasti ja tieteellisesti.
T4 ohjata oppi- lasta tutkimaan uskonnollisen ajattelun ja us- kontokritiikin perusteita	S1, S3	Oppilas oppii tutkimaan ja pohtimaan us- konnollisen ajattelun ja us- kontokritiikin perusteita.	Uskon- nollisen ajattelun ja uskon- tokritiikin tun- teminen	Oppilas osaa oh- jatusti hankkia informaatiota us- konnoista ja us- kontokritiikistä.	Oppilas tunnis- taa, mitä uskon- nollinen ajattelu on, ja tietää, mitä uskonto- kritiikki tarkoittaa, sekä osaa osittain itsenäi- sesti hakea in- formaatiota asi- asta.	Oppilas osaa selit- tää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja antaa esimerk- kejä uskontokritiik- in pääpiirteistä sekä hakea infor- maatiota asiasta.	Oppilas osaa eri- tellä uskonnollisen ajattelun luonnetta, ymmärtää uskonto- kritiikin pääpiirteitä sekä osaa itsenäi- sesti hakea tietoa asiasta.
T5 ohjata oppi- lasta tuntemaan katsomusva- paus ihmisoikeu- tena sekä	S1, S3	Oppilas oppii ymmärtämään katsomusva- pauden ihmisoikeu- teutena sekä	Katso- musva- pauden merki- tyksen	Oppilas osaa an- taa esimerkin katsomusvapau- desta.	Oppilas tunnis- taa katsomusva- pauden ihmisoikeu- tena.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä katso- musvapaudesta ih- misoikeutena,	Oppilas selittää kat- somusvapauden ih- misoikeutena ja joi- takain katsomusva-

katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja		perehtyy katsomusvapauden turvaamisen kansallisiin ja kansainvälisiin keinoihin	hahmotaminen		Oppilas osaa nimetä vähintään yhden keinon, jolla katsomusvapautta turvataan.	joistakin katsomusvapauden turvaamisen keinoista sekä niiden puutteista erilaisissa tilanteissa.	puauden turvaamisen keinoista sekä osaa eritellä niiden puutteita erilaisissa tilanteissa.
T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	S1, S2, S3	Oppilas oppii hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	Katsomuksellisten valintojen perusteiden tarkastelu	Oppilas osaa kuvata jonkin katsomuksellisen ratkaisun ja ohjautusti nimetä jonkin siihen liittyvän perusteen (kuten se, ettei ihminen käytä lentokonetta eetisistä syistä).	Oppilas osaa kuvata jonkin katsomuksellisen ratkaisun ja osaa nimetä jonkin siihen liittyvän yksilöllisen ja yhteisöllisen perusteen.	Oppilas osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.	Oppilas osaa eritellä ja arvioida erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita ja osaa verrata omia katsomuksellisia ratkaisujaan niihin.
T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen	S1, S2, S3	Oppilas oppii hyväksymään ja ymmärtämään maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun.	Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden hahmotaminen	Oppilas osaa antaa esimerkin maailman moninaisuudesta sekä kaikkien ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.	Oppilas osaa kuvata maailman monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.	Oppilas ymmärtää maailman monimuotoisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun merkityksen.	Oppilas ymmärtää ja osaa perustella maailman monimuotoisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun merkityksen.
T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan	S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittää eettistä ajatteluaan.	Eettisen ajattelun taidot	Oppilas tunnistaa joistain teoista eettisen ulottuvuuden, kuten onko teko oikein, väärin vai ei kumpakaan.	Oppilas osaa tunnistaa eettisiä käsitteitä (kuten arvo, velvollisuus, oikeus, vapaus, vastuu, tasa-arvo ja reiluus). Oppilas osaa perustella eettisiä näkemyksiään.	Oppilas osaa käyttää eettisiä käsitteitä ja tulkita ja soveltaa sitä. Oppilas osaa perustella eettisiä näkemyksiään johdonmukaisesti.	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti eettisiä käsitteitä sekä tulkita ja soveltaa niitä perustellusti omassa ajattelussaan.
T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti	S1, S2, S3	Oppilas oppii pohtimaan ja ymmärtämään omien valintojen vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti.	Kestävän elämäntavan periaatteiden tunteminen	Oppilas tunnistaa jonkin kestävään tulevaisuuden edellytyksen. Oppilas osaa kertoa, että omat teot voivat vaikuttaa tulevaisuuteen.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä kestävään tulevaisuuden edellytyksistä. Oppilas ymmärtää, että omat teot voivat vaikuttaa tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti (kuten kierätyksen, kulu- tusvalintojen sekä harrastuneisuuden kautta).	Oppilas osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä edellytyksiä ja tarkastella kestävä elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Oppilas tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti.	Oppilas osaa eritellä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä edellytyksiä sekä kuvailla ja arvioida keinoja vaikuttaa tulevaisuuden ongelmiin paikallisesti ja globaalisti.

T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta	S2, S3	Oppilas oppii tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkityksen ja perustan.	Ihmisoikeusetiikan tuntemus	Oppilas osaa kuulla ihmisarvoon tai ihmisoikeuksiin liittyviä seikkoja.	Oppilas osaa nimetä joitakin ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyviä käsitteitä ja kertoa ihmisoikeuksien merkityksestä.	Oppilas osaa selittää tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja antaa esimerkkejä ihmisoikeuksien toteutumisesta historiassa.	Oppilas osaa selittää tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja antaa esimerkkejä ihmisoikeuksien toteutumisesta historiassa sekä perustella ihmisoikeuksien merkitystä.

Elämäkatsomustieto, Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvaminen hyvään elämään
- S2 Erilaisia elämäntapoja
- S3 Yhteiselämän perusteita

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Tavoite on keskeisesti esillä opetuksessa lukuvuoden aikana. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvaminen hyvään elämään
- S2 Erilaisia elämäntapoja
- S3 Yhteiselämän perusteita

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Tavoite tulee esille koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitteen toteutumista arvioidaan työskentelyllä, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.

Keskeiset sisällöt

- S2 Erilaisia elämäntapoja
- S3 Yhteiselämän perusteita
- S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoite tulee esille koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitteen toteutumista arvioidaan työskentelyllä, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvaminen hyvään elämään
- S2 Erilaisia elämäntapoja
- S3 Yhteiselämän perusteita
- S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tavoite tulee esille koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitteen toteutumista arvioidaan työskentelyllä, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvaminen hyvään elämään
- S2 Erilaisia elämäntapoja
- S3 Yhteiselämän perusteita
- S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoite on keskeisesti esillä opetuksessa lukuvuoden aikana. Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvaminen hyvään elämään
- S2 Erilaisia elämäntapoja
- S3 Yhteiselämän perusteita

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyä.

T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia

Keskeiset sisällöt

- S3 Yhteiselämän perusteita

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitteen toteutumista arvioidaan työskentelyllä, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvaminen hyvään elämään
- S2 Erilaisia elämäntapoja
- S3 Yhteiselämän perusteita
- S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen
- L6 Työelämä taidot ja yrittäjäyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Tavoitteen toteutumista arvioidaan työskentelyllä, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

Elämäkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma, ideat ja ajatukset huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Elämäkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Sisältöjen valinnassa pyrkimys yleissivistävään tietoon yhdistetään oppilaiden kokemusmaailmaan ja identiteetin ja elämäkatsomuksen etsintään. Olennaista on löytää sisältöjä, joiden kanssa työskenteleminen antaa oppilaalle mahdollisuuden rakentaa tiedosta ja oma-kohtaisesta pohdinnasta katsomuksellista arvostelukykä.

S1 Katsomus ja kulttuuri

Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämäkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käännteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

S2 Etiikan perusteita

Opetuksessa tutustutaan eri katsomusten eettisiin käsityksiin ja katsomuksen rooliin eettisessä päätöksenteossa. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

Elämäkatsomustieto, Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T2 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Katsomus ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kulttuurien ja katsomusten tunteminen	Oppilas osaa hankkia tietoa erilaisista kulttuureista ja katsomuksista. Oppilas osaa kertoa Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohdista ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.

Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, ryhmätehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä. Verkkotehtävä syventää tavoitteen toteutumista.

T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Katsomus ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Erilaisten katsomusten tunteminen ja vertailu	Oppilas osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaihteita. Oppilas osaa kertoa, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti.

Kahdeksannella luokalla tutustutaan erityisesti sekulaariin humanismiin. Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, ryhmätehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita

Keskeiset sisällöt

- S1 Katsomus ja kulttuuri
- S2 Etiikan perusteita
- S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Katsomuksellisten valintojen perusteiden tarkastelu	Oppilas osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.

Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, ryhmätehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen

Keskeiset sisällöt

- S1 Katsomus ja kulttuuri
- S2 Etiikan perusteita
- S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.

Tavoite on keskeisesti esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Tavoitetta ei erikseen arvioida.

T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan

Keskeiset sisällöt

- S2 Etiikan perusteita
- S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eettisen ajattelun taidot	Oppilas osaa käyttää eettistä käsitteistöä sekä tulkita ja soveltaa sitä.

Kahdeksannella luokalla tarkastelukohteena on luonto ja ympäristö. Tavoitetta arvioidaan tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, ryhmätehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestäväan tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti

Keskeiset sisällöt

- S1 Katsomus ja kulttuuri
- S2 Etiikan perusteita
- S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kestävän elämäntavan periaatteiden tunteminen	Oppilas osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestäväan tulevaisuuteen liittyviä piirteitä ja tarkastella kestäväan elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Oppilas tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti.

Tavoite on esillä oppitunneilla lukuvuoden aikana. Tavoitetta ei erikseen arvioida.

Elämäkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Sisältöjen valinnassa pyrkimys yleissivistävään tietoon yhdistetään oppilaiden kokemusmaailmaan ja identiteetin ja elämäkatsomuksen etsintään. Olennaista on löytää sisältöjä, joiden kanssa työskenteleminen antaa oppilaalle mahdollisuuden rakentaa tiedosta ja oma-kohtaisesta pohdinnasta katsomuksellista arvostelukykä.

S1 Katsomus ja kulttuuri

Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmene- mistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Tutustutaan valittujen teististen ja ateististen katsomusten, esimer- kiksi sekulaarin humanismin, historiaan sekä nykypäivään. Käydään oppilaan elämäkatsomuksen ja identi- teetin rakentamista tukevia keskusteluja.

S2 Etiikan perusteita

Pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukai- suus. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen. Tutustutaan ihmisoikeuk- sien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin. Tutustutaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esim. humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen. Perehdytään luonnon ja yhteiskunnan kestäväen tulevaisuuden mahdollisuuksiin sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeuksiin. Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestäväen tulevaisuuden hyväksi.

Elämäkatsomustieto, Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä

Keskeiset sisällöt

- S1 Katsomus ja kulttuuri

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Käsitteiden hallinta ja sovelta- minen	Oppilas osaa käyttää katsomuksellisia käsitteitä ja tunnistaa niiden välisiä suhteita.

Yhdeksännellä luokalla perehdytään maailmankuvan sekä maailman- ja elämäkatsomuksen käsitteisiin. Ta- voitetta arvioidaan joko tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita

Keskeiset sisällöt

- S1 Katsomus ja kulttuuri
- S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin tunteminen	Oppilas osaa selittää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja antaa esimerkkejä uskontokritiikin pääpiirteistä.

Tavoitetta arvioidaan joko tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja

Keskeiset sisällöt

- S1 Katsomus ja kulttuuri
- S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Katsomusvapauden merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä katsomusvapaudesta ihmisoikeutena ja joistakin katsomusvapauden turvaamisen mekanismeista sekä niiden puutteista erilaisissa tilanteissa.

Tavoitetta arvioidaan joko tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita

Keskeiset sisällöt

- S1 Katsomus ja kulttuuri
- S2 Etiikan perusteita
- S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Katsomuksellisten valintojen perusteiden tarkastelu	Oppilas osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.

Tavoite on esillä oppitunneilla lukuvuoden aikana. Myös itsenäinen tehtävä tukee tavoitteen toteutumista. Tavoitetta ei erikseen arvioida.

T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen

Keskeiset sisällöt

- S1 Katsomus ja kulttuuri
- S2 Etiikan perusteita
- S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.

Tavoite on keskeisesti esillä koko lukuvuoden ajan oppitunneilla. Myös itsenäinen tehtävä tukee tavoitteen toteutumista. Tavoitetta ei erikseen arvioida.

T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan

Keskeiset sisällöt

- S2 Etiikan perusteita
- S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eettisen ajattelun taidot	Oppilas osaa käyttää eettistä käsitteistöä sekä tulkita ja soveltaa sitä

Tavoitetta arvioidaan joko tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä. Myös itsenäinen tehtävä tukee tavoitteen toteutumista.

T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestäväan tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti

Keskeiset sisällöt

- S1 Katsomus ja kulttuuri
- S2 Etiikan perusteita
- S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Kestävän elämäntavan periaatteiden tunteminen	Oppilas osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä piirteitä ja tarkastella kestävän elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Oppilas tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti.

Tavoite on esillä oppitunneilla lukuvuoden aikana. Myös itsenäinen tehtävä tukee tavoitteen toteutumista. Tavoitetta ei erikseen arvioida.

T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta

Keskeiset sisällöt

- S2 Etiikan perusteita
- S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eettisen ajattelun taidot	Oppilas osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja perustella ihmisoikeuksien merkitystä.

Tavoitetta arvioidaan joko tuntiaktiivisuudella, kotitehtävillä, kokeilla tai mahdollisilla testeillä.

Elämäkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Sisältöjen valinnassa pyrkimys yleissivistävään tietoon yhdistetään oppilaiden kokemusmaailmaan ja identiteetin ja elämäkatsomuksen etsintään. Olennaista on löytää sisältöjä, joiden kanssa työskenteleminen antaa oppilaalle mahdollisuuden rakentaa tiedosta ja oma-kohtaisesta pohdinnasta katsomuksellista arvostelukykyä.

S1 Katsomus ja kulttuuri

Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämäkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja.

S2 Etiikan perusteita

Tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin. Pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus. Perehdytään teon eettisen arvioinnin näkökulmiin, kuten teon tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen ja teon seurauksiin. Sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin. Perehdytään sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Tutustutaan uskonnonvapauteen, sen historiaan Suomessa sekä toteutumiseen nykypäivän maailmassa. Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestävän tulevaisuuden hyväksi.

10.13. Historia

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähteaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennyttään lisäksi historian tutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokalla 6

Vuosiluokalla 6 historian opetuksen tehtävänä on perehdyttää oppilaat historiallisen tiedon luonteeseen, tiedon hankkimiseen sekä peruskäsitteisiin. Pyrkimyksenä on herättää oppilaiden kiinnostus menneitä aikoja, ihmisen toimintaa, sen merkitystä ja ymmärtämistä kohtaan. Perusteissa määriteltyjen sisältöjen opetuksessa korostetaan toiminnallisia ja elämyksellisiä työtapoja.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-8

Vuosiluokilla 7-8 historian opetuksen tehtävänä on syventää oppilaiden käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Opetus tukee oppilaiden oman identiteetin kehittymistä ja perehdyttää kulttuurien vaikutuksiin yksilöihin ja yhteiskuntiin. Opetuksessa korostetaan vuorovaikutuksellisia ja tutkimuksellisia työtapoja.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-8

Oppiaineen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten lähteiden tutkimista, kerrontaa, draamaa, leikkiä ja pelejä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden historian tekstien ja ympäristön lukutaitoa sekä harjoitella tulkintojen tekemistä itsenäisesti ja toisten kanssa. Opiskelussa hankitaan ja käytetään historiallista tietoa erilaisissa oppimisympäristöissä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Historia oppiaineena sopii hyvin integroitavaksi muiden oppiaineiden kanssa.

Vuosiluokalla 6-8 oppilaat voidaan esimerkiksi asettaa ryhmäkeskeisten ongelmanratkaisutehtävien kautta perehtymään jonkin historiallisen ihmisryhmän tasolle ja tavoittelemaan menneisyyden tunnejälkiä. Tarinat, joko opettajan kertomina, oppilaiden keksiminä tai jostain ulkoisesta lähteestä tulkittuina syventävät opetuksen teemoja. Aikakausien syövereihin pyritään sukeltamaan sen ajan ihmisten näkökulmasta, sillä nykypäivän näkökulmasta tulkittuna ne vääristävät historiakuvaa. Nykymaailman ristiriitaisuuksien ymmärtäminen on kaikessa opetuksessa tärkeää. Työtavoilla pyritään lisäämään suvaitsevaisuutta ja ymmärrystä erilaisuutta kohtaan.

Oppilaita innostetaan hankkimaan tietoa koulun ulkopuolisesta historiakulttuurista, kuten peleistä, elokuvista ja kirjallisuudesta, sekä kehittämään historiallisen ajattelun taitojaan ja kriittistä arviointikykyään niiden avulla.

Kontrafaktuaalisuutta voidaan käyttää rajoitetussa mitassa historian opetuksessa, kuitenkin korostaen faktan ja fiktion eroa. Tämä auttaa hahmottamaan, että alternatiiviset käyttäytymismallit ovat vaikuttaneet historian kulkuun, joka ei ole itsestään selvä polku. Samalla tavalla valinnat vaikuttavat nykypäivässäkkin. Kausaalisuussuhteet korostuvat nykyisessä historianopetuksessa enemmän kuin vuosilukujen sisäistäminen. Kronologian ymmärrys on kuitenkin historian kannalta olennaista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 6-8

Vuosiluokalla 6 historianopetuksessa oppilaita ohjataan tutkivaan opiskelutapaan ja heitä rohkaistaan tekemään tulkintoja, vertailemaan, tekemään johtopäätöksiä ja soveltamaan hankittua tietoa sekä suullisesti että kirjallisesti. Tekstien ymmärtämiseen ohjataan avaamalla teksteissä käytettyjä käsitteitä.

Vuosiluokilla 7-8 historian opiskelussa rohkaistaan monipuoliseen havainnointiin, kommunikointiin, tekstin ja puheen tuottamiseen ja tulkintaan sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön. Tarvittaessa erilaisten tekstien ymmärtämiseen ohjataan yksinkertaistamalla tekstejä ja avaamalla tekstissä käytettyjä käsitteitä.

Jotkut historianopetuksessa käytetyt käsitteet (esimerkiksi yhteiskunta ja demokratia) ovat sellaisia, joiden ymmärtämistä syvennetään koko peruskoulun ajan oppilaan siirtyessä konkreettisesta ajattelusta käsitteelliseen ajatteluun.

Opetuksessa eriytetään oppilaita mahdollisuuksien mukaan huomioiden oppilaiden erilaiset lähtökohdat oppisisältöjen omaksumisessa. Tavoitteena on eritasoisten oppilaiden monipuolinen huomioiminen. Tarvittaessa tukea pyydetään erityis- ja S2-opettajilta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi historiassa vuosiluokilla 6-8

Historian opetuksessa oppimisen arviointi on oppilasta ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta tutkimaan erilaisia historiallisia lähteitä ja tekemään niistä omia tulkintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjalliset ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun kehittämiseen.

Historian sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja osaamisen osoittamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun hallintaan.

Arviointikertojen määrä

Historiasta annetaan arvosana 4-10 yhden (1) kerran 6. vuosiluokan aikana. Annettu numero on samalla lukuvuoden päättöarviointi. 7. ja 8. vuosiluokalla arvosana annetaan kaksi (2) kertaa lukuvuoden aikana. Väliarvosana annetaan, kun noin puolet lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty. 7. luokan lukuvuoden jälkimmäinen arvosana on samalla lukuvuosi-arvosana, jossa otetaan koko vuoden opinnot huomioon.

Työskentelyn arviointi

Oppilaan työskentelystä saama arvosana voi vahvistaa, nostaa tai laskea numeroa. Työskentelystä annetaan arvio vähintään kaksi kertaa lukuvuoden aikana. Lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esimerkiksi kokeiden yhteydessä.

Erinomainen

- Oppilaan työskentely on arvosanan ”Hyvä” kohtien mukaista. Oppilaalle ei tarvitse huomauttaa työskentelystä.
- Oppilas on selvästi sisäistänyt hyvän työskentelyn vaikutuksen ja merkityksen omaan ja muiden opiskeluun. Hän tukee ja auttaa luokkatovereitaan ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa. Hän osoittaa haluavansa oppia asioita ja osoittaa harrastuneisuutta oppiaineessa.

Kiitettävä

- Oppilaalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan ”Hyvä” kohdalla.
- Oppilas osallistuu aktiivisesti ja ohjeiden mukaan ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa.

Hyvä

- Oppilas noudattaa useimmiten seuraavia hyvään työskentelyyn kuuluvia asioita. Näistä asioista ei tarvitse yleensä huomauttaa.
- Oppilaalla ovat tunnilla tarvittavat opiskeluvälineet mukana, ja hän käyttää niitä ohjeiden mukaan. Oppilas työskentelee tavoitteellisesti ja osallistuu työskentelyyn opettajan antamien ohjeiden mukaan. Hän myös osoittaa osallistumisensa ja osaamisensa.
- Oppilas seuraa opetusta, tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan ja osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmätehtävissä. Pari- ja ryhmätehtävissä hän tekee oman osuutensa ja tuntee vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja valmistumisesta. Oppilas pyytää ja haluaa ottaa neuvoja ja muuta ohjausta vastaan.
- Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän ei tee opetustilannetta, omaa oppimistaan, muita oppilaita tai opettajaa häiritseviä asioita tai toimi muuten vastoin opettajan antamia ohjeita. Oppilas huolehtii työskentely-ympäristön siisteydestä, työvälineistä ja noudattaa turvallisuusohjeita. Oppilas muuttaa työskentelyään saamansa palautteen pohjalta.

Tyydyttävä

- Oppilaan työskentelyssä arvosanan ”Hyvä” mukaisissa asioissa on melko usein puutteita.

Välttävä

- Oppilaalla on hyvin usein tai useimmiten vaikeuksia ja puutteita työskentelyssä. Hänen opiskelunsa ei ole arvosanan ”Hyvä” kriteerejä täyttävää. Oppilas ei muuta työskentelyään saamansa palautteen pohjalta kuin hetkellisesti.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositodistuksessa

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää historian valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut historian tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan historian tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarviointien kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy historian lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Opintojen edistymisen kannalta keskeistä on tutkimisen, toimimisen ja menneisyyteen eläytymisen ohella ankuroituminen kulttuuriympäristöön, aikaperspektiivin hahmottaminen sekä ihmisen toimijuuden ja historian merkityksen oivaltaminen ihmiskunnan ja oman elämän kannalta nyt ja tulevaisuudessa.

6. vuosiluokan lukuvuosiarviointien kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1–S5	Oppilas kiinnostuu historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.		Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan			

				pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.			
Tiedon hankkiminen menneisyydestä							
T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä	S1–S5	Oppilas tunnistaa erilaisia historian lähteitä.	Historian tietolähteiden tunnistaminen	Oppilas tunnistaa joitakin historian lähteitä.	Oppilas antaa esimerkkejä historian alkuperäislähteistä opiskeltavilta aikakausilta.	Oppilas antaa esimerkin, miten alkuperäislähde eroaa toisen käden lähteestä.	Oppilas antaa esimerkkejä, miten alkupe- räislähteet eroavat toisen käden lähteistä opiskeltavilla aikakausilla.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden	S1–S5	Oppilas havaitsee historiatiedon tulkinnallisuuden.	Historiatiedon tulkinnallisuuden havaitseminen	Oppilas antaa esimerkkejä historian faktoista.	Oppilas antaa esimerkkejä historian faktoista ja tulkinnoista.	Oppilas tunnistaa, että samasta tapahtumasta tai ilmiöstä voi olla erilaisia tulkintoja.	Oppilas antaa esimerkkejä samaan tapahtumaan tai ilmiöön liittyvistä erilaisista tulkinnoista.
Historian ilmiöiden ymmärtäminen							
T4 auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä	S1–S5	Oppilas ymmärtää tapoja jakaa historia aikakausiin ja niihin liittyviä käsitteitä.	Kronologian ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa keskeisiä historiaan liittyviä ajan jäsentämis- muotoja (vanha aika, keskiaika, uusi aika; esi- historia, historia; eaa, jaa).	Oppilas nimeää keskeisiä historiaan liittyviä ajan jäsentämis- muotoja ja sijoittaa eri aikakausien tapahtumia aikajärjestykseen.	Oppilas käyttää keskeisiä historiaan liittyviä ajan jäsentämis- muotoja sekä antaa esimerkkejä eri aikakausien yhteiskunnille ominaisista piirteistä.	Oppilas kuvaillee asioita, joiden perusteella tehdään historiallisia aikakausijakoja.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja	S1–S5	Oppilas ymmärtää ihmisen toiminnan motiiveja erilaisissa historiallisissa tilanteissa.	Historiallinen empatia	Oppilas tunnistaa, että ihmisillä on ollut erilaisia motiiveja toiminnal- leen.	Oppilas antaa esimerkkejä menneisyyden ihmisten toiminnan motiiveista.	Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan ja nimeää tämän toiminnan motiiveja.	Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan ja tarkastelee, miten hänen yhteiskunnallinen asemansa vaikuttaa hänen toimintaansa.
T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille	S1–S5	Oppilas tunnistaa historiallisille tapahtumille ja ilmiöille syitä ja seurauksia.	Syy- ja seuraussuh- teiden hahmottami- nen historiassa	Oppilas tunnistaa yksittäisen syyn tai seurauksen menneisyydessä tapahtuneelle asialle.	Oppilas tunnistaa syyn ja siitä johtuvan seurauksen menneisyydessä tapahtuneille asioille.	Oppilas tunnistaa syitä ja seurauksia menneisyydessä tapahtuneille asioille.	Oppilas tunnistaa erilaisia syitä (suoria ja epäsuoria) ja seurauksia (lyhyt- ja pitkä- kestoisia) menneisyydessä tapahtuneille asioille.
T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet	S1–S5	Oppilas tunnistaa muutoksia ja niiden merkityksiä eri ihmisille ja ymmärtää, miten samat muutokset	Muutoksen hahmottaminen	Oppilas tunnistaa asioita, jotka ovat muuttuneet.	Oppilas tunnistaa muutoksia menneisyydessä ja antaa esimerkin muutok-	Oppilas kuvaillee esimerkin avulla, miten muutos ei ole merkinnyt samaa eri ihmisryhmille.	Oppilas antaa esimerkkejä tilanteista, joissa eri ihmisille tai ihmisryhmille muutos ei ole sama asia kuin edistys.

tarkoittaa eri asioita eri ihmisille		ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille.			sen merkityksestä eri ihmisille.		
T8 harjaannuttaa oppilasta hahmotamaan jatkuvuutta historiaa	S1–S5	Oppilas hahmottaa jatkuvuutta historiassa.	Jatkuvuuden tunnistaminen	Oppilas tunnistaa jonkin menneisyyden asian näkymisen tässä päivässä.	Oppilas nimittää asioita, joissa näkyy jatkuvuutta aikakaudesta toiseen.	Oppilas kuvaillee asioiden jatkuvuutta menneisyydessä.	Oppilas kertoo syitä, miksi jokin asia ei ole muuttunut eri aikoina.
Historiallisen tiedon käyttäminen							
T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä	S1–S5	Oppilas osaa esittää muutokselle syitä.	Syy- ja seuraussuhteen kuvaileminen	Oppilas osoittaa jonkin syyn muutokseen.	Oppilas antaa esimerkkejä muutokseen johtaneista syistä.	Oppilas kuvaillee suorien ja epäsuorien syiden vaikutuksia muutokseen.	Oppilas vertailee erilaisten syiden vaikutuksia muutokseen.
T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnot saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä	S1–S5	Oppilas osaa selittää, miten tulkinnot menneisyydestä saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä.	Tulkintojen selittäminen	Oppilas kertoo esimerkin tilanteesta, josta on erilaisia tulkintoja.	Oppilas selittää yhden esimerkin avulla, miten uudet lähteet saattavat muuttua historian tapahtuman tai ilmiön tulkintaa.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, miten uudet lähteet ja tarkastelutavat saattavat muuttua historian tulkintoja.	Oppilas vertailee samasta historian tapahtumasta tai ilmiöstä tehtyjä tulkintoja ja kertoo, miten lähteiden valinta vaikuttaa tulkintaan.
T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa	S1–S5	Oppilas selittää ihmisen toiminnan tarkoituksia.	Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osoittaa, miten jokin ihmisen toiminnan motiivi näkyy tämän toiminnassa.	Oppilas kuvailee mahdollisia syitä menneisyyden ihmisen toiminnalle.	Oppilas esittää kuvauksen käsiteltävästä asiasta siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön yksittäisen toimijan kannalta.	Oppilas analysoi ihmisten toiminnan motiiveja ja esittää kuvauksen siitä, miten yhteiskunnallinen asema vaikuttaa ihmisten toimintaan.

Päätösarviointi vuosiluokalla 8

Päätösarviointi sijoittuu 8. lukuvuoteen. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut historian oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon 7. ja 8. luokan historian tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit. Päätösarvosana on historian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy historian päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Historian päätösarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1–S6	Oppilas kiinnostuu historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.			
Tiedon hankkiminen menneisyydestä							
T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta	S1–S6	Oppilas oppii hankkimaan historiallista tietoa ja arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta sekä ymmärtämään, että historiallista tietoa voi tulkita eri tavoin.	Historiatiedon hankkiminen ja lähteiden tulkinnallisuuden ymmärtäminen	Oppilas löytää ohjatusti historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää informaatiota hänelle annetusta lähteestä.	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä tunnistaa lähteiden luotettavuudessa ja esityksissä tulkinnoissa eroja.	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä erottelee vähemmän ja enemmän luotettavia lähteitä ja tulkintoja toisistaan.	Oppilas käyttää erilaisia lähteitä ja erottaa tutkittavaan ilmiöön liittyvät lähteet muista lähteistä.
T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin	S1–S6			Oppilas tunnistaa opettajan ohjaamana, että samasta ilmiöstä tai lähteestä esiintyy erilaisia tulkintoja.		Oppilas selittää, miten samoista lähteistä voi tehdä erilaisia tulkintoja, ja arvioi tulkintojen mahdollisia puutteita.	
Historian ilmiöiden ymmärtäminen							
T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä	S1–S6	Oppilas oppii ymmärtämään historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä.	Kronologian ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa historian keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja pystyy opettajan ohjaamana suhteuttamaan ne ajallisesti toisiinsa.	Oppilas muistaa menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja antaa joitain esimerkkejä tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisista piirteistä.	Oppilas käyttää menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja kuvaa tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisia piirteitä.	Oppilas jäsentää historiallisten tapahtumien, ilmiöiden ja ajanjaksojen aikajärjestyksen ja ajallisia yhteyksiä.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa	S1–S6	Oppilas oppii ymmärtämään ihmisen toimintaa ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä	Historiallinen empatia	Oppilas tunnistaa, että ihmisillä on ollut erilaisia motiiveja toiminnalleen.	Oppilas tunnistaa, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema vaikuttaa	Oppilas tulkitsee ihmisten toiminnan tarkoituksena erittelee, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema tai	Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan, arvioi hänen toimintansa motiiveja sekä tarkastelee sitä, miten hänen sosiaalinen

historiallisissa tilanteissa		erilaisissa historiallisissa tilanteissa.			vat heidän tekojensa motiiveihin.	historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.	tai yhteiskunnallinen asemansa tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.
T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille	S1–S6	Oppilas oppii arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille sekä analysoidaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta.	Syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen historian sekä muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa menneisyydestä asioita, jotka ovat muuttuneet tai pysyneet muuttumattomina. Oppilas nimeää muutokselle tai muuttumattomuudelle jonkin yksittäisen syyn.	Oppilas tunnistaa, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoituksien analysointiin.	Oppilas ymmärtää, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoituksien analysointiin.	Oppilas erottelee historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät keskeiset tekijät vähemmän tärkeitä ja analysoi historiallisten tapahtumien syitä ja seurauksia (kuten välittömien ja pitkäkestoisten syiden merkitystä).
T7 ohjata oppilasta analysoidaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta	S1–S6				Oppilas tunnistaa syitä ja seurauksia historiallisille tapahtumille ja ilmiöille. Oppilas selittää yksilöllisesti ohjeistettuna, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen toisin kuin nykyään.	Oppilas ymmärtää, että historiallisilla tapahtumilla ja ilmiöillä on erilaisia syitä ja seurauksia, ja antaa niistä esimerkkejä. Oppilas erittelee, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen toisin tai samoin kuin nykyään.	Oppilas arvioi, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään ja miten tapahtuman tai ilmiön seuraukset vaikuttivat eri lailla eri asemassa oleviin ihmisiin ja ihmisryhmiin.
Historiallisen tiedon käyttäminen							
T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen	S1–S6	Oppilas rohkaistuu tulkintojen tekemiseen.		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.			
T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksia	S1–S6	Oppilas oppii selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksia.	Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osoittaa ohjatusti, miten ihmisen toiminnan motiivi näkyy jossain historian tapahtumassa tai ilmiössä.	Oppilas kuvaillee, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.	Oppilas esittää päätelmän, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.	Oppilas selittää ihmisen toiminnan motiiveja sekä sitä, miten ihmisten taustat ja historiallinen konteksti vaikuttavat niihin.
T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja	S1–S6	Oppilas oppii selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri	Historiallisten tulkintojen selittäminen ja niiden	Oppilas antaa ohjatusti jonkin esimerkin siitä,	Oppilas kuvaillee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen	Oppilas kuvaillee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja	Oppilas selittää, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja mi-

käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta		tavoin eri tilanteissa, ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta.	luotettavuuden arvioiminen	miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen.	ja antaa esimerkkejä tulkintoihin sisältyvästä puolueellisuudesta.	erittelee tulkintoihin sisältyvää puolueellisuutta.	ten lähteiden tulkit-sijan tausta voi vaikuttaa tulkinnan luotettavuuteen.
T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta	S1–S6	Oppilas oppii käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan niiden pohjalta oman perustellun tulkintansa.	Historian tietolähteiden käyttäminen ja historiatiedon tuottaminen	Oppilas vastaa ohjatusti menneisyyttä koskeviin kysymyksiin hänelle annettun tietolähteen pohjalta. Oppilas muodostaa opettajan ohjaamana jostain lähteestä tulkinnan.	Oppilas esittää jonkin tulkinnan hyödyntäen käytössään olevia lähteitä.	Oppilas vastaa menneisyyttä koskeviin kysymyksiin tulkitsemalla erilaisista lähteistä saamaansa informaatiota. Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja.	Oppilas tulkitsee erilaisia historiallisen tiedon lähteitä. Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja osoittaen tunnistavansa tulkintoihinsa liittyvän virhetulkinnan mahdollisuuden.
T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla	S1–S6	Oppilas oppii arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla.	Historiatietoisuuden hyödyntäminen	Oppilas osoittaa ohjatusti, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.	Oppilas kuvaillee, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.	Oppilas kuvaillee, miten historiatiedolla voidaan perustella jokin tulevaisuuden valinta.	Oppilas esittää arvion siitä, miten tulkinnat menneisyydestä vaikuttavat ihmisten tulevaisuuden odotuksiin ja valintoihin.

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

Keskeiset sisällöt

- S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty
- S2 Vanha aika ja antiikin perintö
- S3 Keskiaika
- S4 Uuden ajan murrosvaihe
- S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Historian opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan vastuulliseksi toimijaksi, joka osaa käsitellä oman ajan ja menneisyyden ilmiöitä kriittisesti. Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että oma kulttuuri ja muut

kulttuurit ovat historiallisen kehitysprosessin tulosta. Opetuksessa käsitellään sekä yleistä että Suomen historiaa. Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle aineksia rakentaa identiteettiään. Tätä tavoitetta ei oteta huomioon arvostelussa.

T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä

Keskeiset sisällöt

- S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty
- S2 Vanha aika ja antiikin perintö
- S3 Keskiaika
- S4 Uuden ajan murrosvaihe
- S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Oppilaiden kanssa tutustutaan erilaisiin lähteisiin, kuten maalauksiin, eri kulttuureja kuvaaviin esineisiin, kirjallisiin dokumentteihin ja aikalaislähteisiin. Oppilaalle opetetaan, että historian tiedot ovat historioitsijoiden tulkintoja, joiden tiedot perustuvat tutkimuksessa käytettyihin lähteisiin sekä siihen, että tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden ja tarkastelutapojen myötä. Tätä tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön ja projektien avulla.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden

Keskeiset sisällöt

- S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty
- S2 Vanha aika ja antiikin perintö
- S3 Keskiaika
- S4 Uuden ajan murrosvaihe
- S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Historian saatossa tapa tulkita tapahtumia on muuttunut, esimerkiksi löytöretket eivät ole enää yksiselitteisesti eurooppalaisia sankaritekoja, vaan ovat johtaneet myös alkuperäiskansojen tuhoon. Oppilaille tarjotaan samasta asiasta erilaisia näkökulmia. Tätä tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön ja projektien keinoin.

T4 auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä

Keskeiset sisällöt

- S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

- S2 Vanha aika ja antiikin perintö
- S3 Keskiaika
- S4 Uuden ajan murrosvaihe
- S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilaat perehdytetään historian aikakausijaotteluun. 6. luokan oppisisällöt pitävät sisällään ne keskeiset tapahtumat, joihin aikakausien jaottelu perustuu. Jaotteluun vaikuttaa edellisen aikakauden ilmiöihin liittyvät muutokset, kuten feodalismien murentuminen ja kirkon maan vähenemisen vaikutus keskiajan päättymiseen. Lisäksi käydään läpi käsitteiden taustoja, esimerkiksi "keskiaika"-käsitteen syntymistä renessanssin aikana. Tätä tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön ja kokeen avulla.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja

Keskeiset sisällöt

- S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty
- S2 Vanha aika ja antiikin perintö
- S3 Keskiaika
- S4 Uuden ajan murrosvaihe
- S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Opetuksessa huomioidaan historiallinen empatia, eli kyky tarkastella tapahtumia historiallisten henkilöiden näkökulmasta. Tavoitteena on luoda selkeä ero nykypäivän ja menneisyyden välille, sillä historiallisia tapahtumia ei voida arvioida puhtaasti tämän päivän moraalista lähtökohdista. Esimerkiksi keskiaikana tyypilliset ankarat rangaistukset esiintyvät nykyihmiselle julmina ja epäinhimillisinä, mutta olivat useimmille keskiaikaisille ihmisille osa luonnollista maailmanjärjestystä. Tätä tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön ja projektien avulla.

T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille

Keskeiset sisällöt

- S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty
- S2 Vanha aika ja antiikin perintö
- S3 Keskiaika
- S4 Uuden ajan murrosvaihe
- S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että historialliset tapahtumat ovat monien asioiden summa ja myös niiden seuraukset ovat moninaisia. Esimerkiksi löytöretkien lähtökohtana oli maustekauppaan liittyvät suuret voitot, mutta niiden seurauksina lukuisat sivilisaatiot tuhoutuivat eurooppalaisten alkaessa perustaa kauppa-asemia ja siirtokuntia merten taa. Toisaalta seurauksena oli myös maailmankuvan laajeneminen ja globalisaatio. Tätä tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, projektien ja kokeen avulla.

T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille

Keskeiset sisällöt

- S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty
- S2 Vanha aika ja antiikin perintö
- S3 Keskiaika
- S4 Uuden ajan murrosvaihe
- S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Oppilasta ohjataan tunnistamaan muutoksia oman perheen tai kotiseudun historiassa ja kuvailemaan muutoksia, joiden on katsottu vaikuttaneen olennaisesti ihmisten elämään, kuten esimerkiksi kristinuskon vaikutus Suomessa. Tämän historiallisen taustan ymmärtäminen on tärkeää monikulttuurisessa maailmassa. Tätä tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, kokeen ja projektien avulla.

T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa

Keskeiset sisällöt

- S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty
- S2 Vanha aika ja antiikin perintö
- S3 Keskiaika
- S4 Uuden ajan murrosvaihe
- S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Oppilasta ohjataan havaitsemaan, kuinka eri aikakausilla nousseet vaikutteet kerrostuvat ja muodostavat yhdessä kulttuurien perustan. Nykyajan kulttuuri on muodostunut pienistä palasista eri aikakausilta tuhansien vuosien jatkumona. Esimerkiksi 1700-luvulla syntynyt valistusaate on pohjana YK:n ihmisoikeuksien julistukselle ja oikeusvaltion periaatteille. Tätä tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön ja projektien avulla.

T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä

Keskeiset sisällöt

- S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty
- S2 Vanha aika ja antiikin perintö
- S3 Keskiaika
- S4 Uuden ajan murrosvaihe
- S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, projektien ja kokeen avulla.

T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä

Keskeiset sisällöt

- S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty
- S2 Vanha aika ja antiikin perintö
- S3 Keskiaika
- S4 Uuden ajan murrosvaihe
- S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Oppilasta ohjataan historiallisen empatian keinoin tutustumaan yhden tapahtuman kahteen puoleen, kuten kuvaamaan Ranskan suurta vallankumousta 1789 niin hyvinvoivien aatelisten kuin köyhien talonpoikien näkökulmasta. Historiantutkimus löytää jatkuvasti uusia lähteitä tulkittaviksi tai perehtyy uudesta näkökulmasta vanhoihin, jo useaan otteeseen tutkittuihin lähteisiin. Se pitää historian alati muuttuvana tiedonalana. Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että historiakaan ei ole muuttumatonta, vaan tulkintaa säilyneiden lähteiden pohjalta. Tätä tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön keinoin.

T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa

Keskeiset sisällöt

- S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty
- S2 Vanha aika ja antiikin perintö
- S3 Keskiaika
- S4 Uuden ajan murrosvaihe
- S5 Suomi osana Ruotsia

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Oppilasta ohjataan purkamaan kertomus osiin "tausta - tapahtuma - seuraus" ja liittämään se historialliseen kontekstiin. Esimerkiksi Kustaa Vaasan tahto lujittaa valtaansa johti perintökuninkuuteen, joka on edelleen käytössä Ruotsin monarkeilla. Tätä tavoitetta arvioidaan esimerkiksi jatkuvan näytön ja projektien avulla.

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Historian opiskelu on hyvä aloittaa perehtymällä historian tiedon luonteeseen oppilaan suvun tai lähiyhteisön menneisyyden avulla. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, paikkakunnan ja lähialueen historiaan soveltuvissa kohdissa. Sisältöalueet voidaan käsitellä joko kronologisesti tai temaattisesti.

S3 Keskiaika

Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

S4 Uuden ajan murrosvaihe

Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

S5 Suomi osana Ruotsia

Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600-1700 -luvuilla.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohittamaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Sisältö- ja laaja-alaisen osaamisen alueiden osalta oppilas ymmärtää historiallisten ilmiöiden ja tapahtumien vaikutuksen nykypäivään. Opiskelu tapahtuu eri tieto- ja viestintäteknologian keinoja hyödyntäen. Kansalliset identiteetit rakentuivat pitkälti 1800-luvun aikana. Oppitunneilla tarkastellaan niin suomalaisen kuin muidenkin kulttuurien identiteettien rakentumista, muuttumista ja murtumista, historiallisten tapahtumien valossa. Tätä tavoitetta ei oteta huomioon arvioinnissa.

T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Historiatiedon hankkiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa erilaisista historian tiedonlähteistä ja havaitsee niiden luotettavuudessa eroja.

Oppilaat tarkastelevat tapahtumia eri lähteiden valossa ja tulkitsevat eri näkökantoihin vaikuttaneita tekijöitä. Oppilaat voivat myös tehdä kurssialueen teeman ympärille rakentuvan esitelmän, johon he etsivät tietoa eri lähteitä hyödyntäen. Tätä tavoitetta arvioidaan projektien ja jatkuvan arvioinnin avulla.

T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Lähteiden tulkitseminen	Oppilas osaa lukea ja tulkita erilaisia lähteitä.

Oppilas tarkastelee historiallista tapahtumaa eri näkökulmien kautta. Esimerkiksi intiaanisotia amerikkalaisten sotilasraporttien ja intiaanien silminnäkijäkertomusten pohjalta. Tätä tavoitetta arvioidaan projektien ja jatkuvan näytön avulla.

T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kronologian ymmärtäminen	Oppilas osaa sijoittaa opiskelemaansa asiat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen.

Asiasisältöjen käsittely etenee kronologisesti syy- ja seuraussuhteita hyödyntäen temaattiset kokonaisuudet huomioiden. Arviointi tapahtuu kokeen ja laaja-alaisesti jatkuvan työskentelyn kriteerien kautta.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Historiallinen empatia	Oppilas pystyy asettautumaan menneen ajan ihmisen asemaan ja kuvailemaan tämän toiminnan motiiveja.

Oppilas ohjataan ymmärtämään tämän tavoitteen osa-alueita esimerkiksi siirtolaisuuden kautta. Tämän tavoitteen toteutumista arvioidaan kokeen, projektien ja jatkuvan näytön avulla.

T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa	Oppilas osaa erotella historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät tekijät vähemmän tärkeistä.

Syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen on keskeinen osa historian opiskelua. Seitsemännen luokan osalta sisällöt nivoutuvat toisiinsa kumulatiivisesti. Sisältöjä opiskellessa tulee kuitenkin huomioida tiettyjen asioiden välillä vallitseva inkommensurabiliteetti. Tavoitteen toteutumista arvioidaan kokeen ja jatkuvan työskentelyn kriteerien kautta.

T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen	Oppilas osaa selittää, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään.

Tämä tavoite toteutuu osana seitsemännen luokan historian opiskelua. Esimerkkinä muutoksesta voidaan käyttää vaikka siirtymistä sääty-yhteiskunnasta luokkayhteiskuntaan, sen vaikutusta poliittisten puolueiden syntyyn ja maaseudun yhteiskunnallisten olojen kärjistymiseen. Tavoitteen toteutumisen arviointi tapahtuu kokeen, projektien ja jatkuvan työskentelyn kriteerien kautta.

T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa kuvailla ihmisen toiminnan tarkoitusperiä

Oppilas oppii ymmärtämään historiallisten tapahtumien syitä ja arvioimaan niitä kyseisen aikakauden lähtökohdista käsin. Tavoitteen arvioinnissa käytetään koetta, projekteja ja jatkuvan työskentelyn kriteeristöä.

T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Historiallisten tulkintojen selittäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa arvioida historian tapahtumista tai ilmiöistä tehtyjen tulkintojen luotettavuutta.

Tämän tavoitteen saavuttamiseksi kurssilla hyödynnetään esimerkiksi kohdassa T3 esiteltyjä menetelmiä. Tavoitteen arviointi tapahtuu kokeen, projektien ja jatkuvan näytön avulla.

T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Historiatiedon tuottaminen	Oppilas osaa vastata menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä saamaansa informaatiota.

Opiskelussa hyödynnetään erilaisia lähteitä, kuten aikalaiskuvauksia, kirjeitä, kuvia, taulukoita ja tulkitaan niitä yhdessä. Kurssilla voidaan käyttää myös fiktiivistä aineistoa, kuten kirjoja ja elokuvia, kuitenkin niin, että oppilas ymmärtää faktan ja fiktion eron. Tavoitteen arviointi tapahtuu projektien ja jatkuvan näytön kautta.

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, paikkakunnan ja lähialueen historiaan soveltuvissa kohdissa. Sisältöalueet voidaan käsitellä joko kronologisesti tai temaattisesti.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

S4 Suurten sotien aika

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohittamaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Oppilas ymmärtää historiallisten ilmiöiden ja tapahtumien vaikutuksen nykypäivään. Kansallisten identiteettien nousu 1800- ja 1900-luvulla muokkaa voimakkaasti nykyihmisen käsitystä itsestään, maastaan ja muista kansoista. Oppitunneilla tarkastellaan niin suomalaisen kuin muidenkin kulttuurien identiteettien rakentumista, muuttumista ja murtumista historiallisten tapahtumien valossa. Tätä tavoitetta ei huomioida arvostelussa.

T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Historiatiedon hankkiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa erilaisista historian tiedonlähteistä ja havaitsee niiden luotettavuudessa eroja.

Oppilaat tarkastelevat tapahtumia eri lähteiden valossa ja tulkitsevat eri näkökantoihin vaikuttaneita tekijöitä. Oppilaat voivat myös tehdä kurssialueen teeman ympärille rakentuva esitelmän, johon he etsivät tietoa eri lähteitä hyödyntäen. Tätä tavoitetta arvioidaan projektien ja jatkuvan näytön avulla.

T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Lähteiden tulkitseminen	Oppilas osaa lukea ja tulkita erilaisia lähteitä.

Oppilas tarkastelee historiallista tapahtumaa eri näkökulmien kautta. Esimerkiksi tutkitaan kylmän sodan kriisejä useista eri lähteistä. Tätä tavoitetta arvioidaan työskentelyn kautta. Tätä tavoitetta arvioidaan projektien ja jatkuvan näytön avulla.

T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kronologian ymmärtäminen	Oppilas osaa sijoittaa opiskelemansa asiat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen.

Asiasisältöjen käsittely etenee kronologisesti syy- ja seuraussuhteita hyödyntäen temaattiset kokonaisuudet huomioiden. Arviointi tapahtuu laaja-alaisesti jatkuvan työskentelyn kriteerejä hyödyntäen. Tätä tavoitetta arvioidaan kokeen ja jatkuvan näytön avulla.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Historiallinen empatia	Oppilas pystyy asettautumaan menneen ajan ihmisen asemaan ja kuvailemaan tämän toiminnan motiiveja.

Oppilas ohjataan ymmärtämään tämän tavoitteen osa-alueita esimerkiksi holokaustin kautta. Tämän tavoitteen toteutumista arvioidaan jatkuvan työskentelyn keinoin. Tätä tavoitetta arvioidaan kokeen, projektien ja jatkuvan näytön avulla.

T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa	Oppilas osaa erotella historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät tekijät vähemmän tärkeitä.

Syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen on keskeinen osa historian opiskelua myös kahdeksannen luokan osalta. Sisällöt nivoutuvat toisiinsa ja lomittuvat eri aikakausien välillä. Sisältöjä opiskellessa tulee kuitenkin huomioida, etteivät kaikki asiat ole verrattavissa toisiinsa. Tavoitteen toteutumista arvioidaan kokeen ja jatkuvan näytön avulla.

T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen	Oppilas osaa selittää, miksi joillain elämäalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään.

Historiallisen muutoksen ymmärtäminen ja tiettyjen asioiden jatkuvuus meidän päiviimme on olennainen osa kahdeksannen luokan oppilaan opiskelua. Esimerkkinä muutoksesta voidaan käyttää vaikka Suomen itsenäistymistä, kansakunnan rakentamista, yhteiskunnan rakennemuutosta ja siitä seurannutta hyvinvointivaltion muodostumista. Tavoitteen toteutumisen arviointi tapahtuu jatkuvan työskentelyn, kokeen ja projektien avulla.

T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Historian tulkitseminen	Oppilas osaa muodostaa historian tapahtumista ja ilmiöistä omia perustel- tuja tulkintoja.

Tavoitteen toteutumisessa käytetään monenlaisia eri lähteitä tai materiaaleja. Hyvänä esimerkkinä voidaan tulkita punaisten ja valkoisten taistelua, sodan eriäviä nimityksiä ja ihmisten motiiveja sotaan lähtemisessä tai esimerkiksi kylmän sodan eri osapuolten välistä propagandasotaa. Oppilaita voidaan kannustaa myös itsearviointiin, joka tukee tulkintojen tekemisen kehittymistä. Tätä tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön kriteerien avulla.

T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa kuvailla ihmisen toiminnan tarkoitusperiä.

Oppilas oppii ymmärtämään historiallisten tapahtumien syitä ja arvioimaan niitä kyseisen aikakauden lähtökohdista käsin. Esimerkkinä oppilaat voivat pohtia ääriliikkeiden kehittymistä ennen ja nyt, joka luo siltaa oppiaineen ja arkielämän, menneisyyden ja nykyisyyden välille. Tavoitteen arvioinnissa käytetään jatkuvan työskentelyn kriteeristöä, koetta ja projekteja.

T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Historiallisten tulkintojen selittäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa arvioida historian tapahtumista tai ilmiöistä tehtyjen tulkintojen luotettavuutta.

Tämän tavoitteen saavuttamiseksi kurssilla hyödynnetään esimerkiksi kohdassa T3 esitellyjä menetelmiä. Tavoitteen arviointi tapahtuu jatkuvan näytön, kokeen ja projektien avulla.

T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Historiatiedon tuottaminen	Oppilas osaa vastata menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä saamaansa informaatiota.

Opiskelussa hyödynnetään erilaisia lähteitä, kuten aikalaiskuvauksia, kirjeitä, päiväkirjaoitteita, lehtiartikkeleja, maalauksia, propagandajulisteita, internetblogeja, taulukoita ja tulkitaan niitä yhdessä. Oppitunneilla voidaan käyttää myös fiktiivistä aineistoa, kuten kirjoja ja elokuvia, kuitenkin niin, että oppilas ymmärtää faktan ja fiktion eron. Tavoitteen arviointi tapahtuu jatkuvan näytön, kokeen ja projektien avulla.

T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla

Keskeiset sisällöt

- S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys
- S2 Ihmiset muuttavat maailmaa
- S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan
- S4 Suurten sotien aika
- S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Historiatietoisuus	Oppilas osaa kuvailla, miten menneisyyden tulkinnoilla perustellaan tulevaisuuden valintoja

Oppilasta motivoidaan tulevaisuuden tarkasteluun historiallisten tapahtumien pohjalta. Esimerkiksi miten kansainväliset kriisit ovat lähteneet kehittymään, miten ne ovat ratkenneet ja miten ne vaikuttavat tähän päivään. Myös nykyisiä kriisejä pyritään pohtimaan näiden tapahtumapolkujen kautta. Esimerkiksi mitkä ovat terrorismin juuret, sen nykyisyys ja tulevaisuus. Tavoitetta arvioidaan jatkuvan oppimisen kriteerien avulla.

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 8

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, paikkakunnan ja lähialueen historiaan soveltuvissa kohdissa. Sisältöalueet voidaan käsitellä joko kronologisesti tai temaattisesti.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

S4 Suurten sotien aika

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Syvennyttään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

10.14. Yhteiskuntaoppi

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan. Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudelliseksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Keskeistä on oppia hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamisissaan tilanteissa. Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 6 ja 9

Vuosiluokkien 6 ja 9 opetuksessa korostetaan oppilaiden vaikuttamismahdollisuuksia ja -taitoja demokratiassa sekä vastuuta omaan elämään liittyvien valintojen tekemisessä. Päätöksentekoa ja vaikuttamista harjoitellaan kouluyhteisössä ja muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Opetuksessa kiinnitetään huomiota yhteiskunnan ja yhteisöllisen elämän rakenteisiin sekä niihin liittyviin käsitteisiin. Oppilaita ohjataan arvioimaan yhteiskunnan ja talouden kysymyksiä sekä vertailemaan niihin liittyviä erilaisia mielipiteitä ja toimintavaihtoehtoja erilaisten ihmisryhmien ja arvopäämäärien kannalta. Yhteiskunnallisten asioiden opiskelussa näkökulma laajenee kattamaan myös globaalit kysymykset

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6 ja 9

Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi käyttämällä monipuolisia toiminnallisia työtapoja. Jatkuva ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen, analysoiminen ja niistä keskusteleminen on keskeistä. Vuorovaikutus yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa on niin ikään tärkeää. Opetuksessa voidaan käyttää myös oppiainerajat ylittäviä lähestymistapoja esimerkiksi erilaisten projektien yhteydessä. Yhteistoiminnallisten työtapojen lisäksi tutkiva oppiminen korostuu. Median tarkastelulla ja tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisellä on keskeinen osa opiskelussa.

Työtapojen avulla tutkitaan käsiteltävien asioiden arvopohjaa ja korostetaan eettisten kysymysten roolia, sillä mikään aihe ei ole täysin arvoneutraali.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 6 ja 9

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaita näkemään itsensä kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sekä tukea heidän kasvuaan erilaisten yhteisöjen aktiivisiksi jäseniksi. Oppilaiden monipuolista kommunikointia, osallisuutta ja yhteistoimintaa tuetaan käytännön harjoitteilla. Heitä harjaannutetaan etsimään, ymmärtämään ja soveltamaan yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa, jonka merkitystä he arvioivat paitsi omasta myös yleisestä näkökulmasta. Oppiaineen käsitteellinen luonne ja esimerkiksi kuvien, graafien ja tilastojen avaaminen otetaan huomioon opetusjärjestelyissä ja työtavoissa.

Opetuksessa pyritään eriyttämään oppilaita mahdollisuuksien mukaan huomioiden oppilaiden erilaiset lähtökohdat oppisisältöjen omaksumisessa. Tavoitteena on eritasoisten oppilaiden monipuolinen huomioiminen. Tarvittaessa tukea voidaan pyytää erityis- ja S2-opettajilta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 6 ja 9

Vuosiluokalla 6 yhteiskuntaopissa oppimisen arvioinnilla ja palautteella oppilasta ohjataan ja kannustetaan toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännössä yhteiskunnasta oppimiaan tietoja ja taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monipuolisesti erilaisia toiminnan ja tuottamisen tapoja. Huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen hallintaan.

Vuosiluokalla 9 oppimisen arviointi eli formatiivinen arviointi on yhteiskuntaopissa oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolisella palautteella oppilaita kannustetaan toimimaan aktiivisesti omissa lähiyhteisöissään

ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan. Arvioinnilla tuetaan yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltamista sekä kiinnitetään huomiota siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen oppilaat oppivat rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta. Summatiivisessa arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden monimuotoiset toiminnan ja osaamisen osoittamisen tavat.

Yhteiskuntaopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi kunkin oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää yhteiskuntaopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opin-tojen edistymisen kannalta merkittävää on oppilaan ymmärrys omasta ympäristöstään, vaikutusmahdollisuuk-sistaan yhteisön jäsenenä, kuluttajana ja aktiivisena toimijana nyt ja tulevaisuudessa.

Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas hahmottaa ympäröivän yhteiskunnan toimintaa sekä näkee itsensä osana kansalaisyhteiskuntaa omat vaikuttamismahdollisuutensa ja vastuunsa tiedostaen.

9. vuosiluokan arviointia suhteutetaan oppilaiden kasvaneeseen median ja yhteiskunnan arviointikykyyn. Oppilaita kannustetaan yhä enemmän yhteisön toimijoiksi erilaisin harjoituksin, joilla testataan opittuja vastuita ja velvollisuuksia. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja tuottamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja yhteiskunnallisen informaation hallintaan.

Arviointikertojen määrä

Oppilasta arvioidaan numeroarvosanoin 4-10 yhden (1) kerran 6. vuosiluokan aikana. Annettu arvosana on samalla lukuvuoden päättöarvosana. 9. vuosiluokalla arvosana annetaan kaksi (2) kertaa lukuvuoden aikana. Ensimmäinen arviointikerta on väliarvosana, jälkimmäinen arviointikerta on samalla peruskoulun päättöarviointi, jossa koko lukuvuoden opinnot otetaan huomioon. Arvioinnissa ei oteta huomioon 6. luokan arvosanaa.

Työskentelyn arviointi

Oppilaan työskentelystä saama arvosana voi vahvistaa, nostaa tai laskea numeroa. Työskentelystä annetaan arvio vähintään kaksi kertaa lukuvuoden aikana. Lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esimerkiksi kokeiden yhteydessä.

Erinomainen

- Oppilaan työskentely on arvosanan ”Hyvä” kohtien mukaista. Oppilaalle ei tarvitse huomauttaa työskentelystä.
- Oppilas on selvästi sisäistänyt hyvän työskentelyn vaikutuksen ja merkityksen omaan ja muiden opiskeluun. Hän tukee ja auttaa luokkatovereitaan ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa. Hän osoittaa haluavansa oppia asioita ja osoittaa harrastuneisuutta oppiaineessa.

Kiitettävä

- Oppilaalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan ”Hyvä” kohdalla. Oppilas osallistuu aktiivisesti ja ohjeiden mukaan ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa

Hyvä

- Oppilas noudattaa useimmiten seuraavia hyvään työskentelyyn kuuluvia asioita. Näistä asioista ei tarvitse yleensä huomauttaa.
- Oppilaalla ovat tunnilla tarvittavat opiskeluvälineet mukana, ja hän käyttää niitä ohjeiden mukaan. Oppilas työskentelee tavoitteellisesti ja osallistuu työskentelyyn opettajan antamien ohjeiden mukaan. Hän myös osoittaa osallistumisensa ja osaamisensa.
- Oppilas seuraa opetusta, tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan ja osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmätehtävissä. Pari- ja ryhmätehtävissä hän tekee oman osuutensa ja tuntee vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja valmistumisesta. Oppilas pyytää ja haluaa ottaa neuvoja ja muuta ohjausta vastaan.

- Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän ei tee opetustilannetta, omaa oppimistaan, muita oppilaita tai opettajaa häiritseviä asioita tai toimi muuten vastoin opettajan antamia ohjeita. Oppilas huolehtii työskentely-ympäristön siisteydestä, työvälineistä ja noudattaa turvallisuusohjeita. Oppilas muuttaa työskentelyään saamansa palautteen pohjalta.

Tyydyttävä

- Oppilaan työskentelyssä arvosanan ”Hyvä” mukaisissa asioissa on melko usein puutteita.

Välttävä

- Oppilaalla on hyvin usein tai useimmiten vaikeuksia ja puutteita työskentelyssä. Hänen opiskelunsa ei ole arvosanan ”Hyvä” kriteerejä täyttävää. Oppilas ei muuta työskentelyään saamansa palautteen pohjalta kuin hetkellisesti.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositolustuksessa

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolustusta varten opettaja käyttää yhteiskuntaopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut yhteiskuntaopin tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan yhteiskuntaopin tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy yhteiskuntaopin lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvostamaan.

6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana	S1–S4	Oppilas kiinnostuu ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.</i>			
T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1–S4	Oppilas oppii harjaannuttamaan inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin liittyvää eettistä arviointikykyään.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.</i>			
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys							

T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita	S1–S3	Oppilas oppii hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita.	Yhteisten sääntöjen, ihmisoikeuksien ja tasa-arvon periaatteiden tarkastelu	Oppilas antaa esimerkkejä yhteisistä säännöistä. Oppilas tunnistaa ihmisoikeuksiin ja tasa-arvoon liittyviä asioita arkielämässä. Oppilas tunnistaa ohjautusti keskeisiä oikeudellisia periaatteita.	Oppilas kertoo, miksi tarvitaan yhteisiä sääntöjä. Oppilas kuvailee tasa-arvon ja ihmisoikeuksien merkitystä. Oppilas antaa esimerkin oikeusjärjestelmän toiminnasta.	Oppilas selittää yhteisten sääntöjen merkityksen myös käytännössä. Oppilas perustelee, miksi ihmisoikeudet ovat tärkeitä ja mihin oikeusjärjestelmää tarvitaan. Oppilas antaa esimerkkejä oikeusjärjestelmän toiminnasta.	Oppilas erittelee yhteisten sääntöjen, oikeusjärjestelmän ja ihmisoikeuksien merkitystä yhteiskunnan toiminnalle ja sen jäsenille.
T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa	S1–S4	Oppilas oppii tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa.	Median roolin tarkastelu	Oppilas tunnistaa, miten media vaikuttaa hänen omassa elämässään.	Oppilas antaa esimerkkejä erilaisista tavoista, joilla media vaikuttaa hänen omassa elämässään ja yhteiskunnassa.	Oppilas kuvailee, millainen merkitys medialla on hänen omassa elämässään ja miten erilaisia medioita voidaan käyttää vaikuttamisen välineenä.	Oppilas erittelee median erilaisia tapoja vaikuttaa yhteiskunnassa ja tarkastelee median käyttöä ja merkitystä kriittisesti.
T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään	S1, S4	Oppilas oppii ymmärtämään työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään.	Työnteon ja yrittäjyyden merkityksen tarkastelu	Oppilas tunnistaa palkkatyön ja yrittäjyyden eroja.	Oppilas antaa esimerkkejä palkkatyön ja yrittäjyyden piirteistä ja nimeää niitä edustavia ammatteja.	Oppilas kuvailee työnteon ja yrittäjyyden merkitystä perheen toimeentulon lähteenä.	Oppilas analysoi palkkatyön ja yrittäjyyden merkitystä lähiyhteisössään.
T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoituksia	S1–S3	Oppilas oppii ymmärtämään, että yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoituksia.	Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoituksien hahmotaminen	Oppilas tunnistaa ohjautusti, että eri toimijoiden tuottamassa yhteiskunnallisessa tiedossa on erilaisia näkökulmia.	Oppilas tunnistaa, että eri toimijoiden tuottamassa yhteiskunnallisessa tiedossa on erilaisia näkökulmia ja tarkoituksia.	Oppilas antaa esimerkkejä eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyvistä näkökulmista ja tarkoituksista.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, miten eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoituksia.
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen							
T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä	S1–S3	Oppilas oppii demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä rakentavaa keskustelua.	Demokraattisen vaikuttamisen perustaitojen sekä yhteisössä toimimisen tietojen ja taitojen soveltaminen käytännössä	Oppilas tunnistaa, että hänellä on mahdollisuus vaikuttaa demokration asioihin, jotka koskevat häntä ja muita yhteisön jäseniä. Oppilas antaa esimerkin tavasta vaikuttaa.	Oppilas käyttää joitakin demokraattisen vaikuttamisen keinoja. Oppilas kuuntelee toisia ja perustelee omia näkemyksiään.	Oppilas soveltaa demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja, kuten kuuntelemista, kannan ottamista, sitoutumista enemmistön päätöksiin sekä vaikuttamista lähiyhteisössä.	Oppilas soveltaa monipuolisesti demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja. Oppilas arvioi omaa ja yhteisönsä toimintaa demokraattisen vaikuttamisen

							näkökulmasta.
T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja	S1, S4	Oppilas oppii ymmärtämään oman rahankäytön ja kulusvalintojen perusteita sekä niihin liittyviä taitoja.	Rahankäytön ja kulusvalintojen perusteiden soveltaminen	Oppilas antaa esimerkkejä kuluttamisesta ja säästämisestä.	Oppilas antaa esimerkkejä kestävästä rahankäytöstä ja kulusvalintojen vaikutuksista.	Oppilas arvioi erilaisia tapoja käyttää rahaa ja kuluttamiseen liittyviä ratkaisuja sekä kertoo, millaisia vaikutuksia hänen kulutuspäätöksillään on muihin ihmisiin ja ympäristöön.	Oppilas erittelee yksilön rahankäytön ja kuluttamisen vaikutuksia lähiyhteisöön, ympäristöön ja yhteiskuntaan.
T9 kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla	S1, S3	Oppilas oppii osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja käyttämään mediaa turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla.	Osallistuminen ja mediataidot	Oppilas antaa esimerkin median turvallisesta käyttämisestä. Oppilas osaa ohjatusti antaa esimerkin median käyttämisestä yhteiskunnallisen toiminnan välineenä.	Oppilas antaa esimerkkejä median turvallisesta käyttämisestä ja tunnistaa median käyttöön liittyviä riskejä. Oppilas antaa esimerkkejä tavoista käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineinä.	Oppilas pohtii median käyttämiseen liittyviä turvallisuusnäkökulmia ja käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineenä.	Oppilas arvioi erilaisia median käyttötapoja sekä vaikuttamisen että median turvallisen käytön näkökulmasta.

Päätösarviointi vuosiluokalla 9

Päätösarviointi sijoittuu 9. lukuvuoteen. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut yhteiskuntaopin oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt yhteiskuntaopin tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit. Päätösarvosana on yhteiskuntaopin tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy yhteiskuntaopin päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Yhteiskuntaopin päätösarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja vahvistaa oppilaan kiinnostusta yhteiskuntaoppiin tiedonalana	S1–S4	Oppilas oivaltaa yhteiskuntaa koskevan tiedon merkityksen yksilön ja yhteisön kannalta.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan</i>			

				<i>osana itsearviointia.</i>			
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1–S4	Oppilas oppii arvioimaan omien ja yhteiskunnan muiden toimijoiden yhteiskunnallisten ja taloudellisten valintojen eettisiä merkityksiä ja seurauksia.		<i>Ei käytetä arvosanan muostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys							
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta	S2, S3	Oppilas oppii ymmärtämään ihmisoikeuksien merkityksen ja oikeusvaltion periaatteet sekä niiden kytkeytymisen suomalaiseen oikeusjärjestelmään.	Oikeusvaltion periaatteiden ja toiminnan sekä ihmisoikeuksien hahmottaminen	Oppilas tunnistaa esimerkeistä ihmisoikeuksia sekä oikeusvaltion keskeisiä toimijoita ja toimintaperiaatteita.	Oppilas kuvailee ihmisoikeuksia, oikeusvaltion toimijoita ja toimintaperiaatteita. Oppilas löytää ohjatusti tietoa laista ja oikeudesta.	Oppilas erittelee, miten ihmisoikeus- ja oikeusvaltioperiaatteet ilmenevät Suomessa ja maailmassa. Oppilas hankkii ja esittää tietoja laista ja oikeudesta asianmukaista tietolähdettä käyttäen.	Oppilas arvioi ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen toteutumista yhteiskunnassa. Oppilas käyttää lakia ja oikeutta koskevia tietolähteitä ongelmanratkaisua vaativissa tehtävissä.
T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä	S1–S3	Oppilas oppii ymmärtämään yhteiskunnan toiminnan sekä yksityisen että julkisen taloudenpidon periaatteita. Hän oppii tarkastelemaan kriittisesti median yhteiskunnallista roolia.	Yhteiskuntaa, mediaa, taloutta ja taloudenpitoa koskevat tiedot ja taidot	Oppilas tunnistaa ohjatusti yhteiskuntaan ja talouteen liittyviä asioita. Oppilas löytää ohjatusti yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa hänelle annetusta lähteestä sekä antaa ohjatusti esimerkin median toiminnasta tiedon välittäjänä.	Oppilas kuvailee esi-merkkien avulla yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä ja toimintaa. Oppilas löytää eri lähteistä tietoa yhteiskunnasta ja taloudesta ja havaitsee eroja tietolähteiden antamissa tiedoissa. Oppilas kuvailee median vaikutusta omassa elämässä ja yhteiskunnassa.	Oppilas hankkii tietoa yhteiskunnasta ja taloudesta eri lähteitä käyttäen sekä vertailee lähteiden tietoja keskenään. Oppilas erittelee median roolia yksilöiden elämässä ja sen toimintaa julkisen keskustelun osana.	Oppilas hankkii ja erittelee yhteiskuntaa ja taloutta käsittelevää tietoa eri näkökulmia huomioon ottaen ja kriittisellä tavalla. Oppilas arvioi kriittisesti median toimintaa ja mediavaihtelua yhteiskunnassa.

Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen							
T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka hahmottaa yrittäjyyttä ja työelämää, tuntee niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan	S1–S4	Oppilas oppii toimimaan työelämää ja yrittäjyyttä tuntevana taloudellisena toimijana.	Yrittäjyys- ja työelämätaitojen käyttäminen ja soveltaminen	Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjatusti palkkatyön ja yrittäjyyden eroja sekä palkkatyötä ja yrittäjyyttä edustavia ammatteja.	Oppilas kuvailee palkkatyön ja yrittäjyyden piirteitä. Oppilas kertoo, mitä mahdollisuuksia palkkatyö ja yrittäjän ammatti tarjoavat yksilölle.	Oppilas erittelee palkkatyön ja yrittäjyyden asemaa yhteiskunnassa. Oppilas vertailee palkkatyön ja yrittäjyyden tarjoamia mahdollisuuksia yksilölle.	Oppilas analysoi palkkatyön ja yrittäjyyden merkitystä yhteiskunnassa. Oppilas arvioi palkkatyön ja yrittäjyyden merkityksiä yksilölle.
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avoimasti	S1–S3	Oppilas oppii analysoimaan yhteiskunnan eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä.	Eri yhteisöjen ja väestöryhmien monipuolinen tarkastelu	Oppilas osoittaa tunnistavansa esimerkkien avulla suomalaisessa yhteiskunnassa olevia yhteisöjä tai vähemmistöryhmiä.	Oppilas kuvailee erilaisia yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä sekä niiden asemaa suomalaisessa yhteiskunnassa.	Oppilas erittelee erilaisten väestöryhmien asemaan vaikuttavien tekijöitä yhteiskunnassa.	Oppilas arvioi keinoja, joilla voidaan tukea väestöryhmien yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa.
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänsä kansalaisena	S1–S3	Oppilas oppii ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon demokraattisia toimintatapoja ja soveltamaan niitä lähiyhteisössään.	Yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteiden ja demokraattisten toimintatapojen tunteminen ja soveltaminen	Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjatusti demokraattisen päätöksenteon tunnuspiirteitä. Oppilas osoittaa esimerkein, miten demokraattinen päätöksenteko ilmenee hänen lähiyhteisössään.	Oppilas kuvailee demokraattisen päätöksenteon tunnuspiirteitä paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla. Oppilas kuvailee, millä eri tavoin demokraattisia toimintatapoja voidaan toteuttaa hänen lähiyhteisössään.	Oppilas erittelee, miten eri päätöksentekotavat edistävät demokratiaa ja miten demokraattista päätöksentekoa tuetaan paikallisella, kansallisella, Euroopan unionin ja globaalilla tasolla. Oppilas soveltaa demokraattisia toimintatapoja omassa lähiyhteisössään.	Oppilas arvioi annetun aineiston pohjalta, miten demokratian päämäärät toteutuvat päätöksenteossa eri tasoilla. Oppilas soveltaa monipuolisesti demokraattisia toimintatapoja lähiyhteisössään ja laatii perusteltuja ehdotuksia niiden kehittämiseksi.
T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti	S1, S4	Oppilas oppii ymmärtämään ja soveltamaan kestävän talouden periaatteita yksilön ja kansantalouden näkökulmasta.	Vastuullisen taloudellisen toiminnan ymmärtäminen ja soveltaminen	Oppilas osoittaa ohjatusti tuntevansa joitakin taloudellisen toiminnan muotoja (kuten kuluttaminen, säästäminen).	Oppilas selittää taloudellisen toiminnan eri muotojen merkitystä yksilön taloudessa. Oppilas kuvailee, mitä vaatimuksia	Oppilas erittelee taloudellisen toiminnan eri muotojen merkitystä kansantaloudessa. Oppilas erittelee, mitä vaatimuksia kestävä tulevaisuus asettaa koti-	Oppilas perustelee kestävää tulevaisuutta edistäviä ratkaisuja ja arvioi niiden vaikutuksia kotija kansantalouksille.

				Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjatusti yksilön keinoja vaikuttaa kestävään tulevaisuuteen.	kestävä tulevaisuus asettaa koti- ja kansantaloudelle sekä yksilön taloudenpi-dolle.	ja kansantaloudelle sekä yksilön taloudenpi-dolle.	Oppilas arvioi annetun aineiston pohjalta yksilön taloudenpitoa koskevia suunnitelmia kestävä talouden näkökulmasta.
T9 ohjata oppilasta laajentamaan näkemysään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietoaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa	S1–S4	Oppilas oppii omaksumaan ja hyödyntämään yhteiskunnallisessa toiminnassa oleellisia tietoja ja taitoja.	Yhteiskunnallinen ajattelu, osallistumis-, media- ja vaikuttamistaitojen soveltaminen	Oppilas antaa ohjatusti esimerkkejä keinoista osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnassa. Oppilas ottaa kantaa yhteiskunnalliseen aiheeseen.	Oppilas antaa esimerkkejä tavoista osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnallisesti. Oppilas perustelee mielipiteitä yhteiskunnallisista aiheista.	Oppilas osallistuu yhteiskunnallis-poliittisten kysymysten käsittelyyn ja vertailee erilaisia tapoja vaikuttaa. Oppilas perustelee monipuolisesti mielipiteitä yhteiskunnallisista aiheista.	Oppilas osallistuu rakentavasti yhteiskunnallis-poliittisten kysymysten käsitteelyyn sekä esittää arvioita niistä käytävästä keskustelusta.

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana

Keskeiset sisällöt

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen
- S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

Oppilas alkaa tutustua yhteiskunnan toimintaan ja omaan rooliinsa siinä. Tätä tavoitetta ei huomioida arvostelussa.

T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin

Keskeiset sisällöt

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen
- S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

Harjoitellaan oikean ja väärän erottamista yhteiskunnallisessa mittakaavassa, oppilaan oman ikätason kautta. Oppilaiden kanssa voidaan pohtia esimerkiksi kuluttamiseen liittyviä moraalisia kysymyksiä. Perehtyminen sosiaalisen median mahdollisuuksiin ja uhkakuviin on ensiarvoisen tärkeää. Arviointi tapahtuu jatkuvan näytön kautta.

T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita

Keskeiset sisällöt

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Oppilasta ohjataan tähän tavoitteeseen käytännön esimerkkien, kuten oppilaskunnan ja perheen merkityksen kautta. Ihmisoikeudet ja tasa-arvo koskettavat jokaista oppilasta, joten niiden käsittely kulkee mukana opetuksessa. Tätä tavoitetta voidaan arvioida kokeen ja jatkuvan näytön keinoin.

T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa

Keskeiset sisällöt

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen
- S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen

Oppilaiden kanssa voidaan tarkastella erilaisten medioiden käyttötottumuksia, esimerkiksi katsaukset viikon uutisiin. Tätä arvioidaan projektien ja jatkuvan näytön kautta.

T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään

Keskeiset sisällöt

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämä taidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Oppilaiden kanssa käydään läpi kokemuksia heidän lähipiirinsä kosketuksista työelämään. Voidaan pohtia 14-vuotiaana alkavaa siirtymistä työmarkkinoiden käytettäväksi. Tutustutaan yrittäjyyteen ja sen merkitykseen kansantaloudelle. Tätä tavoitetta arvioidaan kokeen ja jatkuvan näytön kautta.

T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoituksia

Keskeiset sisällöt

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Oppilaille opetetaan media- ja lähdekriittisyyttä. Tavoitetta arvioidaan projektien ja jatkuvan näytön keinoin.

T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Oppilaiden kanssa käydään läpi äänestämisen ja yhteisen vaikuttamisen käytäntöjä. Keskustelun ja väittelyn taitoja voidaan harjoittaa opettajan suunnittelemissa debaateissa. Tätä arvioidaan projektien ja jatkuvan näytön kautta.

T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja

Keskeiset sisällöt

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilaiden kanssa käsitellään rahan merkitystä ja sen arvoa sekä esimerkiksi ostoboikotteja. Tätä arvioidaan kokeen ja jatkuvan näytön kautta.

T9 kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla

Keskeiset sisällöt

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Mahdolliset vierailut oppilaiden kanssa erilaisiin kohteisiin, kuten esimerkiksi paikallislehden toimitukseen, ovat toivottuja. Myös erilaiset vapaaehtoisjärjestöt voidaan ottaa huomioon. Tätä arvioidaan projektien ja jatkuvan näytön keinoin.

Yhteiskuntaopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Perehdytään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, sekä harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. Opetuksessa tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta. Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta

Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä. Perehdytään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen, sekä säästämiseen ja kestäväan kuluttamiseen. Lisäksi tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja vahvistaa oppilaan kiinnostusta yhteiskuntaoppiin tiedonalana

Sisältöalueet

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen
- S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohittamaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Oppilas ymmärtää olevansa yhteiskunnan jäsen, jolla on oikeuksia, mutta myös velvollisuuksia. Sitä kautta on tärkeää ymmärtää yhteiskunnan rakenteita, sääntöjä ja toimintaa. Tätä tavoitetta ei huomioida arvostelussa.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin

Sisältöalueet

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen
- S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohittamaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Oppilaita kannustetaan erilaisten harjoitusten ja tiedon lisäämisen kautta asettumaan esimerkiksi pakolaisten asemaan ja elämään. Sisäistämässä käytetään hyväksi mediaa ja erilaisten järjestöjen tuottamaa materiaalia, esimerkiksi UNHCR:n tuottamaa Kovat kertoimet-peliä. Tätä tavoitetta arvioidaan projektien ja jatkuvan näytön kautta.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojään suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta

Sisältöalueet

- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Oikeusvaltion periaatteiden ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla ja selittää ihmisoikeusperiaatteita, oikeusvaltion keskeisiä periaatteita sekä suomalaisen oikeusjärjestelmän rakennetta ja toimintaa.

Yhteiskunnan perusoikeuksien vertailu Suomessa ja muissa maissa antaa oppilaille käsityksen siitä, että kaikkialla eivät toteudu samanlaiset oikeudet. YK:n ihmisoikeuksien julistus on pohjana teeman käsittelyssä. Suomalainen oikeusjärjestelmä käydään teorian tasolla läpi oppitunneilla jo senkin takia, että oppilaat ovat vasta tulleet rikosoikeudellisen vastuun piiriin. Oppilaiden tulee ymmärtää paitsi velvollisuudet muita kohtaan, myös omat oikeutensa kansalaisina. Tätä tavoitetta arvioidaan kokeen, projektien ja jatkuvan näytön kautta.

T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä

Sisältöalueet

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Yhteiskuntaa, mediaa, taloutta ja taloudenpitoa koskevat tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvailla yhteiskunnan, talouden ja median toimintaa sekä tarkastella niihin liittyvää julkista keskustelua.

Oppilaita kannustetaan seuraamaan uutisia erilaisista medioista mm. lähes joka viikko pidettävillä uutiskyselyillä. Ajankohtaisia teemoja nostetaan tunneilla käsittelyyn monipuolisesti ja samalla opetetaan medialukutaitoa. Keväisin oppilaat osallistuvat valtakunnalliseen Taloustieto-kilpailuun, jossa menestyminen edellyttää talousasioiden laajempaa seurantaa. Tätä tavoitetta arvioidaan projektien, kokeen ja uutiskysymysten kautta.

T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka tuntee yrittäjyyttä ja työelämää sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan

Sisältöalueet

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Yrittäjyys- ja työelämätaidot	Oppilas osaa kuvailla työelämän ja yrittäjyyden yhteiskunnallista merkitystä ja arvioida niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös oman tulevaisuutensa kannalta

Oppilaiden kanssa käydään oppitunneilla läpi yrittäjyyden erilaiset muodot, riskit ja voittomahdollisuudet. Oppilaiden suorittaman TET-jakson kokemuksista keskustellaan. Työelämän pelisääntöjä tarkastellaan työsovimusten ja muiden käytännön asioiden näkökulmasta, jolla tuetaan nuoria näiden tullessa työmarkkinoille. Oman rahatilanteen seurantaa ja käyttöä harjoitellaan, jotta nuorista tulisi vastuullisia kuluttajia. Tätä tavoitetta arvioidaan kokeen, projektien ja jatkuvan näytön kautta.

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti

Sisältöalueet

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Eri yhteisöjen ja vähemmistöjen tarkastelu	Oppilas pystyy tarkastelemaan ja keskustelemaan erilaisista yhteisöistä ja vähemmistöistä rakentavasti ja jäsentyneesti.

Yhteiskuntaan perehtyminen voidaan aloittaa heterogeenisen suomalaisuuden kuvauksella. Vähemmistöryhmiin tutustutaan ainakin teorian tasolla, mikä on tärkeää yhä monikulttuurisemmaksi muuttuvassa yhteiskunnassa. Eläytyminen vähemmistöjen asemaan auttaa oppilaita ymmärtämään ihmisten erilaisuutta ja auttaa suhtautumaan siihen avarakatseisesti. Tätä tavoitetta arvioidaan kokeen, projektien ja jatkuvan näytön kautta.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänsä kansalaisena

Sisältöalueet

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteiden hahmottaminen sekä demokraattisten pelisääntöjen ja toimintatapojen tunteminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä poliittisesta päätöksenteosta, vallankäytöstä, yhteiskunnan rakenteista ja toiminnasta sekä paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla että globaalisti sekä toimia omaa lähiyhteisöä kehittäen demokraattisten pelisääntöjen ja toimintaperiaatteiden mukaisesti.

Oppilaiden kanssa käydään läpi perusperiaatteet niin paikallisesta, kansallisesta kuin yhteiseurooppalaisesta päätöksenteosta. Valtakunnallisten vaalien aikana koulussamme pyritään järjestämään nuorisovaalit, jotta oppilaille muodostuisi ruohonjuuritason näkemys yhteiskunnan toiminnan kannalta tärkeästä valintaprosessista. Tavoitteena on saada nuoret ymmärtämään, että juuri he itse voivat vaikuttaa asioihin esimerkiksi äänestämällä tai jopa päättäjäksi pyrkimällä. Tätä tavoitetta arvioidaan kokeen, projektien, jatkuvan näytön ja uutiskysymysten kautta.

T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävästä kehityksen periaatteiden mukaisesti

Sisältöalueet

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Talouden perusteiden hahmotaminen	Oppilas osaa perustella säästämisen, sijoittamisen ja kuluttamisen merkityksen sekä omassa elämässään että kansantaloudessa.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään globaalien talouden mekanismien, esimerkiksi tuotteiden alkuperä ja niissä käytetyt tuotantotavat. Oman kulutuskäyttäytymisen vaikutusta korostetaan. Säästämisen ja sijoittamisen perusperiaatteet käydään oppitunneilla läpi. Tätä tavoitetta arvioidaan kokeen, projektien ja jatkuvan näytön kautta.

T9 ohjata oppilasta laajentamaan näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietoaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa

Sisältöalueet

- S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta
- S2 Demokraattinen yhteiskunta
- S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen
- S4 Taloudellinen toiminta

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Yhteiskunnallinen ajattelu, osallistumis- ja vaikuttamistaidot	Oppilas osaa ilmaista perustellun mielipiteensä tarkoituksenmukaisin keinoin, käyttää erilaisia vaikuttamistaitoja ja toimia rakentavasti osallistuvana kansalaisena lähiyhteisössä.

Ajankohtaisia asioita nostetaan tunneilla esille ja niistä käydään oppilaiden kanssa keskustelua. Vuorovaikutuksen avulla opetetaan ilmaisemaan ja perustelemaan omia mielipiteitään ryhmässä. Tätä tavoitetta arvioidaan projektien, uutiskysymysten ja jatkuvan näytön kautta.

Yhteiskuntaopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan lisäksi mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta

Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestävän kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta. Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn, ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.

10.15. Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokalla 6

Vuosiluokan 6 musiikin opetuksessa oppilaat oppivat suhtautumaan avoimesti ja kunnioittavasti toisten kokemuksiin sekä luomaan yhteenkuuluvuuden tunnetta ryhmässään. Samalla he tottuvat jäsentämään aiempaa tietoisemmin musiikillisia kokemuksia ja ilmiöitä sekä musiikkikulttuureja. Oppilaiden ymmärrys musiikkikäsitteistä ja ilmaisukeinoista syvenee ja laajenee samalla, kun taidot laulaa, soittaa, säveltää, liikkuu ja kuunnella kehittyvät. Ääniin ja musiikin ilmaisukeinoihin liittyvää luovaa ja esteettistä ajattelua edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia musiikillisia tai monitaiteellisia kokonaisuuksia. Näissä tehtävissä oppilaat käyttävät mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa. Oppilaiden käsitys itsestään musiikillisina toimijoina rakentuu myönteisten oppimiskokemusten kautta.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokalla 7

Vuosiluokalla 7 musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-7

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista jokaiselle oppilaalle. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ennakkoluuloton ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisia taitojaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 6-7

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Työtapoja, opetusvälineitä ja soittimistoa sekä ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut tehdään oppilaita kuullen. Ratkaisuilla luodaan musiikin oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan oppilaiden itsetuntoa, työskentelytaitoja ja oma-aloitteisuutta. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota musiikkikulttuurin ja musiikin opetuksen mahdollisten sukupuolittuneiden käytäntöjen muuttamiseen.

Musiikille oppiaineena eriyttäminen on luonteenomaista. Opetusta pyritään eriyttämään jokaisen oppilaan lähtötaso huomioiden. Opetuksessa korostetaan monipuolisen osallistumisen tärkeyttä sukupuolesta riippumatta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 6-7

Oppimisen ja osaamisen arviointi musiikissa on luonteeltaan ohjaavaa ja kannustavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa.

Musiikin opetuksessa oppilaat tarvitsevat opintojen aikaista ohjaavaa ja rohkaisevaa palautetta erityisesti yhteistoiminnan ja musiikillisten taitojen harjoittelemisessa. Palaute ohjaa jokaista oppilasta hahmottamaan musiikkia ja musiikkikäsitteitä sekä kehittämään toimintaansa ryhmän jäsenenä suhteessa soivaan musiikilliseen kokonaisuuteen. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä seurata erityisesti oppilaan yhteismusisointitaitojen, käsitteellisen ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä.

Musiikin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Musiikin opetuksessa formatiivinen arviointi tarkoittaa kannustavaa ja rakentavaa palautetta opintojen aikana. Se tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Ohjaava palaute auttaa oppilasta hahmottamaan yhä paremmin soivaa musiikillista toteutusta, musiikillista ilmaisua ja musiikin merkityksiä. Palautetta oppilas tarvitsee erityisesti, kun hän toteuttaa luovaan tuottamiseen liittyviä kokonaisuuksia. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti sekä soveltamaan käytännössä oppimaansa musiikin tietoa ja taitoa. Musiikin summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että musiikillisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Musiikissa harjoittelu- ja työskentelytaitojen kehittäminen eli oppimaan oppiminen on yksi arvioitavista kriteereistä.

Arviointikertojen määrä

Musiikissa annetaan arvosana 4-10 kaksi (2) kertaa lukuvuoden aikana. Poikkeuksena luokat, joilla vain yksi vuosiviikkotunti. Tällöin annetaan vain yksi arvosana vuodessa. Väliarvosana annetaan, kun noin puolet lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty. 6. luokan jälkimmäinen arvosana on samalla myös lukuvuosiarvosana. 7. luokan lukuvuoden jälkimmäinen arvosana on samalla alustava päättöarvosana, jossa otetaan koko vuoden opinnot huomioon. Mikäli oppilas jatkaa musiikinopintoja valinnaisena oppiaineena, otetaan menestys valinnaisessa oppiaineessa huomioon lopullisessa päättöarvioinnissa. Jos oppilaalla ei ole musiikkia valinnaisaineena, on 7. luokalla annettu alustava päättöarvosana myös lopullinen päättöarvosana.

Työskentelyn arviointi

Koska musiikki on toiminnallinen oppiaine, ja pääosa opiskelusta on käytännön toimintaa oppitunneilla, työskentelyn vaikutus myös musiikin numeroon on merkittävä. Työskentelyä arvioidaan kaksi kertaa lukuvuoden aikana.

Erinomainen

Kiitettävän kriteerien lisäksi oppilas

- Pystyy tarvittaessa auttamaan oma-aloitteisesti muita
- Pitää positiivisen asenteen uusien ja haastavienkin asioiden/tilanteiden kohdalla
- Pystyy selvittämään oma-aloitteisesti ratkaisuja ongelmiin
- Ottaa vastuuta laitteista ja ryhmästä

Kiitettävä

Hyvän kriteerien lisäksi oppilas

- Ottaa vastuun omasta toiminnastaan
- Osaa pitää tavarat, varusteet, opiskeluvälineet mukana
- Kykenee toimimaan itsenäisesti ja oma-aloitteisesti
- Suhtautuu myönteisesti opiskeluun
- On kannustava muita kohtaan

Hyvä

Hyvää työskentelyä osoittava oppilas

- Keskittyy työskentelyyn
- Osaa toimia ryhmän jäsenenä
- Toimii ohjeiden mukaan
- Osaa käsitellä musiikin välineitä asiaankuuluvasti
- Osaa arvioida omaa työskentelyään

Tyydyttävä

Tyydyttävää työskentelyä osoittava oppilas

- Keskittyy pääsääntöisesti työskentelyyn
- Ohjeiden noudattaminen tuottaa vaikeuksia
- Käsittelee musiikin välineitä huolimattomasti

Välttävä

Välttävää työskentelyä osoittava oppilas

- Oppilaan toiminta häiritsee opetusta
- Oppilas ei kykene toimimaan ryhmän jäsenenä
- Oppilas ei kykene noudattamaan ohjeita
- Oppilas vahingoittaa tahattomasti/ tahallaan musiikin välineitä

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositolustuksessa

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolustusta varten opettaja käyttää perusteissa määritettyjä musiikin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut opetussuunnitelman perusteissa asetetut vuosiluokan 6 musiikin opetuksen tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vuosiluokan 6 asetettujen musiikin opetuksen tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Musiikin 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanojen kuvauksiin.

6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Osallisuus							
T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusiisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään	S1–S4	Oppilas oppii toimimaan musiikkilisten yhteisöjen jäsenenä.	Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen	Oppilas osallistuu musiisoivan ryhmän toimintaan yksilöllisen ohjauksen avulla.	Oppilas osallistuu musiisointiin ryhmän jäsenenä.	Oppilas osallistuu yhteismusiisointiin huomioiden muut ryhmän jäsenet.	Oppilas osallistuu yhteismusiisointiin rakentavasti huolehtien osuudestaan sekä kannustaen ja auttaen toisia.
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen							
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-,	S1–S4	Oppilas kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä keho-, rytm-, me-	Äänenkäyttö, laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas koee äänenkäytön ja soittamisen	Oppilas harjoittelee äänenkäyttöä ja osallistuu yhteislauluun.	Oppilas harjoittelee äänenkäyttöä sekä keho-, rytm-, melodia- ja	Oppilas kehittää äänenkäyttöään ja keho-, rytm-, melodia- ja soinn-

rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä		lodia- ja sointusoittimien soittotaitojaan musisoivan ryhmän jäsenenä.		mahdollisuuksia yksilöllisen ohjauksen avulla.	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ryhmän jäsenenä.	sointusoittimien soittamista. Oppilas osallistuu yhteislauluun ja -soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.	tusoittimien soitotaitoaan sekä osallistuu yhteislauluun ja -soittoon sujuvasti.
T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunteiden ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen.	S1–S4	Oppilas ilmaisee ja tutkii musiikkia ja taiteen maailmaa musiikkiliikunnallisuuden keinoin.	Musiikkiliikunta	Oppilas osallistuu musiikkia ja liikettä yhdistävään toimintaan.	Oppilas osallistuu musiikkia ja liikettä yhdistävään toimintaan ryhmän jäsenenä.	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.	Oppilas käyttää koko kehon liikettä monipuolisesti ja luovasti musiikin oppimisessa sekä musiikillisissa ilmaisussa ja vuorovaikutuksessa.
T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertoa siitä	S1–S4	Oppilas kuuntelee ja havainnoi ääniympäristöä ja musiikkia elämyksellisesti sekä kykenee osallistumaan aiheeseen liittyvään keskusteluun.	Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia.	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja tunnistaa niihin liittyviä mieltymyksiään.	Oppilas kuuntelee keskittyneesti ääniympäristöä ja musiikkia, tunnistaa niihin liittyviä mieltymyksiään ja esittää kuulemastaan huomioita.	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia, tunnistaa niihin liittyviä mieltymyksiään ja keskustele havainnoistaan.
T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttaa pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintätekniologiaa käyttäen	S1–S4	Oppilas rakentaa luovaa suhdetta musiikkiin äänillä leikkien, kokeillen ja improvisoiden sekä säveltäen tai työskentelemällä taiteidenvälisesti. Hän käyttää tieto- ja viestintätekniologiaa musiikin tekemisessä.	Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin yksin tai ryhmän jäsenenä. Oppilas kokeilee joitakin musiikkitekniologian työkaluja opettajan yksilöllisen ohjauksen avulla.	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin tuottaen yksittäisiä musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä. Oppilas kokeilee musiikkitekniologian tarjoamia mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä luovan tuottamisen prosessissa. Oppilas osaa ohjatusti hyödyntää musiikkitekniologian tarjoamia mahdollisuuksia yksin tai ryhmän jäsenenä.	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittämällä ja toteuttaen musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä. Oppilas käyttää musiikkitekniologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito							
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokeimuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta	S1–S4	Oppilas tarkastelee musiikillisia kokeimuksiaan sekä musiikillisen maailman monimuotoisuutta.	Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas tunnistaa joitakin musiikin esteettisiä, ajallisia ja kulttuurisia piirteitä.	Oppilas kertoo musiikillisista havainnoistaan sekä tunnistaa joitakin musiikin esteettisiä, ajallisia ja kulttuurisia piirteitä.	Oppilas kertoo ja esittää näkemyksiä musiikillisista havainnoistaan sekä musiikin esteettisistä, ajallisista ja kulttuurisista merkityksistä.	Oppilas esittää perusteltuja näkemyksiä ja osallistuu keskusteluun musiikillisista havainnoista sekä musiikin esteettisiä, ajallisista ja kulttuurisista merkityksistä.
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä	S1–S4	Oppilas käyttää musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapoja musiikillisessa toiminnassa.	Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa joitakin musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapoja.	Oppilas tunnistaa joitakin musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapoja ja osaa	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoidessaan.	Oppilas käyttää ja soveltaa opiskeltuja musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapoja.

					musisoida niiden mukaisesti.		poja musiikillisessa toiminnassa.
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa							
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1–S4	Oppilas huolehtii musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta. Hän tunnistaa musiikin ja ääniympäristön vaikutuksia mielialaan ja hyvinvointiin.	Soitinten ja laitteiden turvallinen käyttö <i>Lisäksi oppilasta ohjataan pohtimaan ääniympäristöön liittyviä kokemuksiaan, mutta tätä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena.</i>	Oppilas noudattaa kulloinkin annettavia turvallisuusohjeita käyttäessään laitteita ja soittimia.	Oppilas toimii turvallisuusohjeiden mukaisesti käyttäessään laitteita ja soittimia.	Oppilas osaa käyttää laitteita ja soittimia turvallisuusohjeiden mukaisesti.	Oppilas osaa käyttää laitteita ja soittimia turvallisuusohjeiden mukaisesti ja huolehtia musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta.
Oppimaan oppiminen musiikissa							
T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	S1–S4	Oppilas oppii kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistuu tavoitteiden asettamiseen musiikilliselle oppimiselle sekä arvioi taitojensa edistymistä suhteessa tavoitteisiin.	Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas kehittää osaamistaan opettajan tukemana jollakin musiikillisen osaamisen osa-alueella annetun tavoitteen suuntaisesti.	Oppilas kehittää musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla sekä harjoittelee tavoitteiden asettamista ja edistymisen arviointia yhteismusisoinnissa.	Oppilas kehittää musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla sekä osallistuu tavoitteiden asettamiseen ja edistymisen arviointiin yhteismusisoinnissa.	Oppilas asettaa tavoitteita musiikilliselle osaamiselleen ja työskentelee niiden mukaisesti. Oppilas arvioi toimintaansa ja mukauttaa työskentelyään tavoitteidensa pohjalta.

Päätösarviointi

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona musiikin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut musiikin oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt musiikin tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on musiikin tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan musiikin oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Musiikissa oppilaan oppimisen tavoitteet on johdettu musiikin opetuksen tavoitteista. Musiikin oppimisen tavoitteet ja arvioinnin kohteet koostuvat osallisuuden taidoista, musiikillisista taidoista ja tiedoista, luovasta tuottamisesta, kulttuurisen ymmärtämisen taidoista, monilukutaidosta, hyvinvoinnin ja ääniturvallisuuden taidoista sekä oppimaan oppimisen taidoista. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältävät ylempien arvosanojen kuvauksiin.

Musiikin päätösarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen ta- voite	Sisäl- töalu- eet	Opetuksen ta- voitteista johde- tut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvo- sanalle 5	Osaamisen ku- vaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen ku- vaus arvosa- nalle 9
Osallisuus							
T1 kannustaa oppilasta raken- tavaan toiminta- an musisoivan ryhmän ja musi- kallisten yhteisöjen jäse- nenä	S1– S4	Oppilas oppii toimimaan musi- kallisten yhteisöjen jäse- nenä.	Musiikil- lisen ryh- män jäse- nenä toi- minen	Oppilas osal- listuu musi- soivan ryh- män toiminta- an opettajan konkreettisen ohjeen mukaa- n.	Oppilas osaa toi- mia musisoivan ryhmän jäsenenä.	Oppilas toimii it- senäisesti musi- soivan ryhmän ja musiikillisen yhteisön jäsenenä huolehtien osuu- destaan.	Oppilas toimii rakentavasti musisoivan ryhmän ja musi- kallisen yhteisön jäsenenä huolehtien osuudesta sekä kannus- taen ja auttaen toisia.
Musiikilliset taidot ja tiedot sekä luova tuottaminen							
T2 ohjata oppi- lasta ylläpitä- mään äänen- käyttö- ja laulu- taitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryh- män jäsenenä	S1– S4	Oppilas kehittä- ää äänen- käyttö- ja laulu- taitoaan edel- leen musisoiva- van ryhmän jäse- nenä.	Äänen- käyttö ja laulami- nen musi- kallisen ryh- män jäse- nenä	Oppilas käyt- tää ääntään osana musi- kallista ilmai- sua.	Oppilas käyttää ääntään musiik- illisen ilmaisun vä- lineenä ja osallis- tuu yhteislau- luun.	Oppilas käyttää ääntään musiik- illisen ilmaisun vä- lineenä ja osallis- tuu yhteislau- luun sovittamalla osaksi kokonaisuutta.	Oppilas käyttää ääntään musi- kallisen ilmai- sua välineenä tehtävän ja ti- lanteen mukai- sesti sekä yllä- pitää ja kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan.
T3 kannustaa oppi- lasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteis- musisointitaitojaan keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimin	S1– S4	Oppilas kehittää edelleen soitto- ja yhteismusi- sointitaitojaan soittaen keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimia.	Soittami- nen musiik- kiryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu soittamiseen konkreettisen ohjeiden alaisena.	Oppilas soittaa keho-, rytm-, melodia- ja sointu- soittimia ja osallistuu yhteis- soittoon pyrkien sovittamaan osuuksensa kokonai- suuteen.	Oppilas soittaa keho-, rytm-, melodia- ja sointu- soittimia ja osallistuu yhteis- soittoon melko suju- vasti.	Oppilas soittaa keho-, rytm-, melodia- ja sointu- soittimia ja osallistuu yhteis- soittoon sujuvasti.
T4 rohkaista oppi- lasta monipuoliseen musi- kalliseen kokemi- seen ja ilmai- suun	S1– S4	Oppilas ilmaisee ja tutkii musiik- kia musiikkili- kunnallisuuden keinoin.	Musiikki- liikunta	Oppilas osallistuu musi- kalliseen ja liikettä yhdistävään toimintaan ryhmän jäse- nenä.	Oppilas soittaa liikkeitään musiikkiin ja osallistuu ryhmän jäsenenä musiik- kalliseen ilmai- suun.	Oppilas soittaa liikkeitään musiikkiin kuulemansa musiikkiin ja ilmaisee musiikkia liikkeen, myös rytmisesti perus- sykettä seuraten ja ilmaisten.	Oppilas käyttää koko kehon lii- kettä monipuol- lisesti ja luo- vasti musiikin oppimisessa sekä musiikil- lisessä ilmai- sussa ja vuoro- vaikutuksessa.
T5 tarjota oppi- laalle mahdolli- suuksia ääniympä- ristön ja musi- ikin elämyk-	S1– S4	Oppilas kuuntelee ja havainnoi ääniympä- ristöä ja musiikkia elämyksellisesti sekä	Ääniympä- ristön ja musi- ikin kuun- telu ja	Oppilas kuuntelee ääniympä- ristöä ja musiikkia.	Oppilas kuuntelee ääniympä- ristöä ja musiikkia esittäen kuule- mastaan yksittäisiä huomioita.	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havain- noistaan.	Oppilas kuuntelee ääniympä- ristöä ja musiikkia keskustellen havainnoistaan sekä

selliseen kuunteeluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan		kykenee osallistumaan aiheeseen liittyvään keskusteluun.	siitä keskusteleminen				perustellen näkemyksiään.
T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata häntä improvi-sointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväli-seen työskente-lyyn	S1–S4	Oppilas rakentaa luovaa suhdetta musiikkiin improvisoiden, so- vittaen ja sävel- täen sekä työ- kentelemällä tai- teidenvälisesti.	Musiikin luova tuot- taminen	Oppilas osal- listuu luovan tuottamisen prosessiin.	Oppilas osallis- tuu luovan tuotta- misen prosessiin tuottaen yksittäi- siä musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehit- täen ja toteuttaen musiikillisia ide- oita yksin tai ryh- män jäsenenä.	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä ke- hittäen ja to- teuttaen moni- naisia sekä kek- seliäitä musi- ikillisia ideoita yksin tai ryh- män jäsenenä.
T7 ohjata oppi- lasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja vies- tintäteknologian käyttöön sekä musiikin teke- misessä että osana monialai- sia kokonai- suuksia	S1–S4	Oppilas käyttää tieto- ja viestin- täteknologiaa musiikin tekemi- sessä sekä tallen- tamisessa osana monialaisia ko- konaisuuksia.	Musiikki- teknologian käyttö	Oppilas ko- keilee joitakin musiikkitek- nologian työ- kaluja opetta- jan konkreet- tisten ohjeiden mukaan.	Oppilas kokeilee musiikkitekno- logian mahdolli- suuksia musiikin tekemisessä itse- näisesti.	Oppilas käyttää musiikkitekno- logian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryh- män ilmaisussa.	Oppilas käyttää monipuolisesti musiikkitekno- logian tarjo- amia mahdolli- suuksia omassa tai ryhmän il- maisussa.
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito							
T8 ohjata oppi- lasta tarkastele- maan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viesti- miseen ja vai- kuttamiseen eri kulttuureissa	S1–S4	Oppilas tarkaste- lee musiikkia tai- teenlajina ja op- pii ymmärtä- mään, miten mu- siikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.	Kulttuuri- nen osaa- minen	Oppilas tun- nistaa joitakin tapoja käyttää musiikkia viestimiseen ja vaikuttami- seen. Oppilas tun- nistaa joitakin musiikkikult- tuureja.	Oppilas tunnistaa musiikin monista käyttöta- voista ja kulttuu- risista ilmenemis- muodoista ja osaa kertoa ha- vainnoistaan.	Oppilas jäsentää musiikin käyttöta- poja ja kulttuuri- sia ilmenemis- muotoja kertoen havainnoistaan.	Oppilas analy- soi ja arvioi musiikin käyt- tötapoja ja kult- tuurisia ilmene- mismuotoja ja osaa keskus- tella niistä.
T9 rohkaista ja ohjata oppilasta käyttämään mu- siikin merkintä- tapoja, käsitteitä ja terminologiaa musiikillisessa toiminnassa.	S1–S4	Oppilas käyttää musiikin mer- kintätapoja, kä- sitteitä ja ter- minologiaa musiikillisessa toiminnassa.	Musiikil- listen kä- sitteiden ja symbo- lien käyttö.	Oppilas tun- nistaa joitakin musiikin kä- sitteitä ja symboleja.	Oppilas käyttää yksittäisiä mu- siikkikäsitteitä, musiikin merkin- tätapoja ja joita- kin musiikkiter- mejä musiikilli- sessa toimin- nassa.	Oppilas käyttää musiikkikäsitteitä, musiikin merkin- tätapoja sekä mu- siikkitermejä mu- siikillisessa toi- minnassa.	Oppilas käyttää ja soveltaa su- juvasti ja tar- koituksenmu- kaisesti musiik- kikäsitteitä, musiikin mer- kintätapoja ja musiikkiter- mejä musiikilli- sessa toimin- nassa.

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa							
T10 ohjata oppilasta tunnistaamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin	S1–S4	Oppilas tunnistaa musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia</i>			
T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulos- taan sekä musi- sointi- ja ää- niympäristön turvallisuudesta	S1–S4	Oppilas huolehtii kuulos- taan ja pitää huolta musi- sointi- ja ää- niympäristön turvallisuudesta.	Kuulosta sekä musi- sointi- ja ääniympä- ristön tur- vallisuu- desta huolehtiminen	Oppilas nou- dattaa annetta- via turvalli- suusohjeita.	Oppilas ottaa huomioon ää- niympäristön tur- vallisuuteen liit- tyvät tekijät sekä käyttää laitteita ja soittimia turvalli- suusohjeiden mu- kaisesti.	Oppilas käyttää laitteita ja soitti- mia musisointi- lanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimak- kuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liitty- vät tekijät.	Oppilas huolehtii vastuulli- sesti musi- sointi- ja ää- niympäristön turvallisuudesta.
Oppimaan oppiminen musiikissa							
T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikil- lista osaamis- taan harjoittelun avulla, asetta- maan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan tai- tojensa edisty- mistä suhteessa tavoitteisiin.	S1–S4	Oppilas oppii ke- hittämään musi- killista osaamis- taan harjoittelun avulla, asettaa tavoitteita musi- killiselle oppimi- selleen sekä ar- vioi taitojensa edistymistä suh- teessa tavoittei- siin.	Oppimisen taidot	Oppilas kehit- tää osaamis- taan opettajan tukemana jol- lakin musiikil- lisen osaami- sen osa-alu- eella annetun tavoitteen suuntaisesti.	Oppilas asettaa itselleen ohjat- tuna musisoin- tiin, musiikkili- kuntaan tai sävel- tämiseen ja muu- hun luovaan tuot- tamiseen liittyviä tavoitteita, toimii niiden suuntais- tasi ja työsken- telee niiden suun- taisesti	Oppilas asettaa ohjattuna itselleen musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luo- vaan tuottamiseen liittyviä tavoit- teita, harjoittelee niiden suuntais- tasi ja arvioi edistymistään suhteessa tavoit- teisiinsa.	Oppilas asettaa musisointiin, musiikkiliikun- taan tai säveltä- miseen ja muu- hun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoit- teita ja työsken- telee niiden mukaisesti. Oppilas arvioi toimintaansa ja mukauttaa työskentelyään tavoitteidensa pohjalta.

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Oppitunneilla musisoidaan yhdessä erilaisissa kokoonpanoissa, erilaisilla instrumenteilla käsiteltävästä aiheesta riippuen. Yhteismusisoinnin arvioinnissa otetaan huomioon tuntiaktiivisuus ja jatkuva näyttö.

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppitunneilla lauletaan ja tehdään äänenkäytön harjoituksia monipuolisesti. Tehdään lauluharjoituksia ja lauletaan kappaleita yksi- ja moniäänisesti. Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön ja laulunäytteen perusteella.

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyä.

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tavoitetta ei erikseen arvioida.

T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoite arvioidaan osana työskentelyä. Arvioinnin tukena voidaan käyttää myös vertaisarviointia.

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilasryhmien kanssa voidaan toteuttaa ryhmätyöprojekti. Arviointi toteutetaan vertaisarviointina ja itsearviointina. Arvioinnin tavoitteena on kehittää oppilaiden kriittistä ajattelua muille ja itselle annettavan rakentavan palautteen kautta.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyä.

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta arvioidaan työskentelyn sekä kirjallisen kokeen perusteella.

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Oppilasta ohjataan havainnoimaan omaa kehitystään itsearvioinnin avulla. Tavoitteen toteutumista arvioidaan myös käytännön näytteen avulla.

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

Musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälisessä työskentelyssä. Sisällöt valitaan siten, että oppilas tutustuu musiikkikulttuureihin ja -tyyleihin monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia ja oppilaiden kokemuksia.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyyn monipuolinen kehittäminen.

Oppitunneilla harjoitellaan äänenkäyttöä monipuolisesti tekemällä äänenkäytön harjoituksia, laulamalla yksin ja moniäänistä lauluohjelmistoa. Rytminkäsittelyn, motoriikan kehittämisen ja kehonhallinnan tukena käytetään kehosoittimia. Bändisoittimista (kitara, basso, rummut ja koskettimet) opetellaan perusteita. Tunneilla tehdään ilmaisuharjoituksia musiikin innoittamana.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimitetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Oppitunneilla perehdytään musiikin peruselementteihin teoriassa ja käytännössä. Tutustutaan tahtiosoitukseen ja aika-arvoihin, sävelten nimiin, duurien ja mollien muodostamiseen koskettimistolla. Soitinryhmiin tutustutaan kuuntelemalla ja mahdollisuuksien mukaan kokeilemalla. Opetellaan nuottisymbolien merkityksiä ja nuottisuunnistusta. Tutustutaan dynamiikan käsitteisiin.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Koulutyön ohessa pyritään käymään konsertissa koulun ulkopuolella. Oppilaat osallistuvat koulun juhliin ja musiikkiesityksiin yleisönä ja osallistuvat yhteislauluihin. Taidemusiikin historiaa opiskeltaessa pohditaan musiikin merkityksiä yhteiskunnassa eri aikoina. Käsitellään maailmanmusiikkia soittamalla, laulamalla ja liikkumalla. Kiinnitetään huomiota ympäröivään äänimaailmaan ja toteutetaan äänimaisemia.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen	Oppilas toimii musiikillisen ryhmän jäsenenä, huolehtii osuudestaan ja kannustaa toisia.

Oppitunneilla musisoidaan yhdessä erilaisissa kokoonpanoissa erilaisilla instrumenteilla käsiteltävästä aiheesta riippuen. Yhteismusisoinnin arvioinnissa otetaan huomioon tuntiaktiivisuus ja jatkuva näytö.

T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Äänenkäyttö ja laulaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta.

Oppitunneilla lauletaan ja tehdään äänenkäytön harjoituksia monipuolisesti. Tehdään lauluharjoituksia ja lauletaan kappaleita yksi- ja moniäänisesti. Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön ja laulunäytteen perusteella.

T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Soittaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon melko sujuvasti.

Oppitunneilla musisoidaan erilaisissa ja monipuolisissa musisointiryhmissä käyttäen keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia. Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön ja soittonäytteen perusteella.

T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas osoittaa hahmottavansa musiikin perussykkeen liikkeessaan ja soittaa liikeilmaisuaan kuulemaansa musiikkiin.

Tavoitetta ei erikseen arvioida.

T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan

- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ääniympäristön ja musiikin kuuntelu ja siitä keskusteleminen	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan.

Opetuksessa hyödynnetään taideintegraatiota. Tavoitetta ei erikseen arvioida.

T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Musiikin luova tuottaminen	Oppilas osaa käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäessään ja toteuttaessaan uusia musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.

Oppilasryhmien kanssa toteutetaan ryhmätyöprojekti. Arviointi toteutetaan vertaisarviointina ja itsearviointina. Arvioinnin tavoitteena on kehittää oppilaiden kriittistä ajattelua muille ja itselle annettavan rakentavan palautteen kautta.

T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Musiikkiteknologian käyttö	Oppilas osaa käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.

Opetuksessa tutustutaan erilaisiin tapoihin tehdä musiikkia mm. käyttämällä musiikkiteknologisia sovelluksia. Tavoitetta arvioidaan osana työskentelyä.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenajoina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kulttuurinen osaaminen	Oppilas osaa jäsentää musiikin käyttötapoja ja ilmenemismuotoja ja kertoa havainnoistaan.

Tavoitetta arvioidaan työskentelyn perusteella.

T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Musiikillisten käsitteiden ja symbolien käyttö	Oppilas käyttää musiikin peruskäsitteitä ja merkintätapoja sekä termejä musiikillisessa toiminnassa.

Tavoitetta arvioidaan työskentelyn perusteella.

T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu

- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Musiikin hyvinvointivaikutusten tunnistaminen	Oppilaan kanssa keskustellaan musiikin vaikutuksista hyvinvointiin ja tunteisiin, mutta tavoitetta ei oteta huomioon päättöarvosanan muodostamisessa.

Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kuulosta sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta huolehtiminen	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia musisointitilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät.

Kuulonhuollon perusasioita testataan kirjallisessa kokeessa.

T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.

Keskeiset sisällöt

- S1 Miten musiikissa toimitaan
- S2 Mistä musiikki muodostuu
- S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- S4 Ohjelmisto

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Oppimisen taidot	Oppilas asettaa ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita sekä arvioi edistymistään suhteessa niihin.

Oppilasta ohjataan havainnoimaan omaa kehitystään itsearviointin avulla. Tavoitteen toteutumista arvioidaan myös käytännön näytteen avulla.

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälistä työskentelyä ja teknologiaa hyödyntäen. Sisällöt valitaan siten, että oppilas tutustuu musiikkikulttuureihin ja -tyyleihin monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia ja oppilaiden kokemuksia.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Oppitunneilla kuunnellaan erilaisia esimerkkejä kuorotyypeistä ja ääniin jakamisesta (s,a,t,b). Tehdään lauluja ilmaisuharjoitteita, sekä lauletaan yksi- ja moniäänisesti. Harjoittelussa käytetään apuna kehorytmejä. Koulusoittimena jatketaan kitaransoittoa. Bändisoittimien (koskettimet, basso, rummut) perusteita kerrataan ja tietoa ja taitoja syvennetään. Oppilaita rohkaistaan kokeilemaan ja tekemään omia sovituksia ja pieniä sävellyksiä. Harjoitellaan improvisointia blues-kaavan pohjalta.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehityksessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa

Musiikin peruselementteihin (muoto, melodia, harmonia, sointiväri, rytmi, dynamiikka) tutustutaan ja havainnoidaan niitä käytännössä. Opetuksessa kiinnitetään huomiota kappaleiden rakenteisiin ja kappaleen rakenteen hahmottamiseen nuottikuvan avulla. Harjoitellaan tulkitsemaan kitaran sointumerkintöjä ja tabulatuureja. Opetellaan lukemaan erilaisia rumpukomppeja. Harjoitellaan pianosointujen (duuri ja molli) muodostamista. Pyritään ymmärtämään musiikkia tyylinmukaisesti.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestäväen hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Oppilaat osallistuvat koulun juhliin. Opetuksessa tarkastellaan yhteiskunnan ja eri aikakausien olosuhteiden vaikutusta musiikin kehitykseen (populaarimusiikin kehitys, maailmanmusiikki). Opettaja auttaa oppilasta tunnistamaan ja kehittämään musiikillisia vahvuuksia. Oppitunneille pyritään rakentamaan turvallinen ja kannustava oppimisympäristö. Turvalliseen ääniympäristöön kiinnitetään huomiota, siitä keskustellaan ja käydään läpi kuulonhuoltoon liittyviä asioita.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset

10.16. Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 6-8

Vuosiluokilla 6-8 oppilaita ohjataan syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin sekä asettamaan määrätietoisia tavoitteita toiminnalleen. Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden kuvallisen tuottamisen taitoja sekä kannustetaan häntä toimimaan erilaisissa visuaalisissa ympäristöissä. Oppilaita harjaannutetaan tutkimaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä sekä käyttämään niitä osallistumisen ja vaikuttamisen muotoina. Opetuksessa kehitetään yhdessä toimimisen taitoja sekä rakennetaan yhteyksiä ajankohtaisiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin toimintatapoihin ja ilmiöihin. Opetus harjaannuttaa hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkko-ympäristöjä luovasti, kriittisesti ja vastuullisesti. Oppilaille tarjotaan riittäviä edellytyksiä perusopetuksen jälkeisille opinnoille sekä huomioidaan työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavia yleisiä valmiuksia.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-8

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 6-8 tuetaan tutkivaa ja ilmiökeskeistä työskentelyä taiteen traditioita ja aikalaistaiteen toimintatapoja hyödyntämällä. Opetuksessa luodaan mahdollisuuksia verkko- ja mediaympäristöjen monipuoliselle käytölle, taiteidenvälisille ja koulun ulkopuolisille projekteille sekä globaalien kysymysten käsittelylle.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 6-8

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyö-

dyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia. Vuosiluokilla 6-8 tavoitteena on vahvistaa oppilaan osaamista kuvataiteessa perusopetuksen jälkeisiin opintoihin valmistavasta näkökulmasta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 6-8

Oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Formatiivisella ja summatiivisella arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilasta ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen ja osaamisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taidooppimisen ulottuvuuksiin. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa havainnoidaan oppilaan edistymistä kuvien tuottamisen, vastaanottamisen ja tulkitsemisen taitojen kehittämisessä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä kehittää ja arvioida oppilaan osaamista kaikissa opetuksen tavoitealueissa jokaisella vuosiluokalla.

Arviointikertojen määrä

Kuvataiteesta annetaan arvosana 4-10 kerran 6. luokalla, kaksi kertaa 7. luokalla ja kerran 8. luokalla. 6. luokan arvosana on samalla myös lukuvuosiarvosana. Yleisopetuksen luokilla sekä Luma-luokilla 8. luokan arvosana on samalla oppilaan alustava päättöarvosana, jossa otetaan huomioon myös seitsemännen luokan arvosanat. Musiikkiluokalla alustava päättöarvosana on sama kuin 7. luokan lukuvuosiarvosana. Mikäli oppilas jatkaa kuvataideopintoja valinnaisena oppiaineena, niin valinnaisten kurssien arvosanat huomioidaan lopullisessa päättöarvioinnissa. Jos oppilas ei valitse kuvataidetta valinnaiseksi oppiaineeksi, silloin 7. luokan tai 8. luokan alustava päättöarvosana jää myös lopulliseksi kuvataiteen päättöarvosanaksi.

Työskentelyn arviointi

Kuvataide on kokonaisvaltainen ja toiminnallinen oppiaine ja pääosa opiskelusta on käytännön toimintaa oppitunneilla. Oppilaan työskentelyllä on vahva merkitys kuvataiteen arviointiin. Työskentelyä arvioidaan kerran 6. luokalla, kaksi kertaa 7. luokalla ja kerran 8. luokalla.

Erinomainen

- oppilas pystyy suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan oppitunnilla annettuja tehtäviä itsenäisesti.
- oppilas pystyy tarvittaessa jakamaan saamaansa opetusta muille oppilaille.
- oppilas osoittaa kuvataiteen harrastuneisuutta.

Kiitettävä

- oppilas pystyy suunnittelemaan ja toteuttamaan oppitunnilla annettuja tehtäviä melko itsenäisesti.
- oppilaan asennoituminen oppiainetta ja toisia kohtaan on kannustavaa.

Hyvä

- oppilas suoriutuu hyvin useimmista oppitunnilla annetuista tehtävistä.
- oppilas osallistuu opetukseen ja haluaa ilmaista itseään kuvallisesti.
- asenne työskentelyä, työympäristöä ja toisia kohtaan on myönteistä.

Tyydyttävä

- oppilas suoriutuu tyydyttävästi useimmista annetuista tehtävistä, mutta työt ovat usein keskeneräisiä tai viimeistelemättömiä.
- asenne työskentelyä, työympäristöä ja toisia kohtaan on usein välinpitämätöntä.

Välttävä

- oppilas osallistuu oppitunneille, mutta ei ryhdy työskentelemään.
- asenne työskentelyä, työympäristöä ja toisia kohtaan usein kielteistä.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositolustuksessa

Kuvataiteen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokan 6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Oppilaan työskentelyn arviointi sisältyy vuosiluokan 6 kuvataiteen lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan sanalliseen arvioon tai arvosanaan. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määriteltessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolustusta varten opettaja käyttää opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä kuvataiteen valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut opetussuunnitelman perusteissa asetetut vuosiluokan 6 kuvataiteen tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vuosiluokan 6 asetettujen kuvataiteen tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Kuvataiteen 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteereissä alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanan kuvauksiin.

6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältyminen	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu							
T1 kannustaa oppilasta havainnoidaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen	S1, S2, S3	Oppilas oppii havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti. Hän käyttää kuvailmaisun välineitä ja keinoja havaitsemisen apuna.	Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnointi	Oppilas tekee ohjatusti havaintoja ko-keilemalla joitakin kuvallisia välineitä.	Oppilas tekee havaintoja käyttämällä joitakin kuvallisia välineitä.	Oppilas osaa tehdä havaintoja eri aistein ja käyttämällä useita kuvallisia välineitä.	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja eri aistein ja käyttämällä tarkoituksenmukaisesti kuvallisia välineitä.
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelusta	S1, S2, S3	Oppilas oppii keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan toisten kanssa. Hän harjoittelee näkemystensä perustelusta yksin ja ryhmän jäsenenä.	Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas jakaa ohjatusti jonkin havaintonsa suullisesti tai kirjallisesti. Oppilas harjoittelee havaintojensa ja ajatustensa ilmaisemista.	Oppilas ilmaisee joitakin havaintojaan ja ajatuksiaan yhteisessä keskustelussa. Oppilas harjoittelee näkemystensä perustelusta.	Oppilas tuo havaintojaan ja ajatuksiaan aktiivisesti yhteiseen keskusteluun. Oppilas osaa perustella näkemyksiään.	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun oma-aloitteisesti ja muiden näkemyksiä huomioon ottaen. Oppilas osaa esittää näkemyksiään pääosin selkeästi perustellen.
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen	S1, S2, S3	Oppilas oppii ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti. Hän harjoittelee käyttämään kuvailmaisussaan myös muuta kuin näköaistiin perustuvaa tietoa.	Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee ohjatusti havaintojaan ja ajatuksiaan kuvailmaisun välineillä ja keinoilla.	Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan käyttämällä kuvailmaisun välineitä ja keinoja. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan myös jotakin muuta tiedon	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä monipuolisesti kuvailmaisun välineitä ja keinoja.	Oppilas osaa syventää havaintojensa ja ajatustensa ilmaisemista kuvailmaisun välineillä ja keinoilla. Oppilas hyödyntää kuvailmai-

					tuottamisen ta- paa.	Oppilas käyttää kuvailmaisu- saan myös muita tiedon tuottamisen ta- poja.	sussaan tavoit- teellisesti muita tiedon tuottami- sen tapoja.
Kuvallinen tuottaminen							
T4 ohjata oppilasta käyttämään moni- puolisesti erilaisia materiaaleja, tek- niikoita ja ilmaisun keinoja sekä har- jaannuttamaan ku- van tekemisen tai- tojaan	S1, S2, S3	Oppilas tutustuu eri- laisiin kuvailmaisun välineisiin ja keinoi- hin sekä oppii käyttä- mään niitä monipuoli- sesti. Hän oppii har- joittelemaan ja kehit- tämään kuvan teke- misen taitojaan pitkä- jänteisesti.	Kuvailmai- sun väli- neiden ja keinojen käyttämi- nen	Oppilas kokei- lee ohjatusti jonkin materi- aalin tai tek- niikan käyt- töä.	Oppilas kokeilee ja harjoittelee erilaisten kuvail- maisun välinei- den ja keinojen käyttöä. Oppilas käyttää niistä joitakin tehdessään ku- via.	Oppilas osaa käyttää erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja il- maisukeinoja kuvailmaisu- saan. Oppilas kehit- tää kuvan teke- misen taito- jaan.	Oppilas osaa so- veltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja il- maisukeinoja tarkoituksenmu- kaisesti kuvalli- sessa tuottami- nessaan. Oppilas harjaan- nutta kuvan te- kemisen taito- jaan pääosin ta- voitteellisesti.
T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen ku- vallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa	S1, S2, S3	Oppilas oppii kehit- tämään tavoitteelli- sesti kuvailmaisu- aan yksin ja yhteis- työssä.	Kuvailmai- sun taito- jen kehit- tämisen yksin ja yhteistyössä	Oppilas harjoit- telee ohjatusti työskentelyä oman tai yhteisen suunnitelman pohjalta.	Oppilas harjoit- telee tavoitteiden asettamista yksin tai yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas kehittää yksittäisiä ku- vailmaisun taito- jaan tavoitteiden suuntaisesti.	Oppilas osaa asettaa tavoit- teita yksin ja yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas kehit- tää kuvailmai- sun taitojaan pääasiallisesti tavoitteiden mukaisesti.	Oppilas osaa asettaa johdon- mukaisesti ta- voitteita yksin ja yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas kehittää kuvailmaisun taitojaan tavoit- teiden mukai- sesti.
T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilai- siin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään ku- vallisen vaikutta- misen keinoja omissa kuvissaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii käyttä- mään kuvallisen vai- kuttamisen keinoja omissa kuvissaan.	Kuvien avulla vai- kuttaminen ja osallistuminen	Oppilas kokei- lee ohjatusti jotakin vaikut- tamisen kei- noa kuvissaan.	Oppilas harjoit- telee ja käyttää joitakin vaikutta- misen keinoja il- maistessaan nä- kemyksiään ku- vissaan.	Oppilas osaa käyttää vaikut- tamisen keinoja ilmaistessaan näkemyksiään kuvissaan.	Oppilas osaa käyttää tavoit- teellisesti erilai- sia vaikuttami- sen keinoja ku- vissaan. Oppilas ilmaisee näkemyksiään kuvissaan ja osallistuu niillä keskusteluun.
Visuaalisen kulttuurin tulkinta							
T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan ku- via eri lähtökoh- dista ja eri yhteyk- sissä sekä pohti- maan todellisuuden ja fiktion suhdetta	S1, S2, S3	Oppilas tarkastelee monipuolisesti erilai- sia kuvia. Hän oppii pohtimaan todelli- suuden ja fiktion suhdetta.	Kuvien tar- kastelu	Oppilas tar- kastelee ohja- tusti kuvia sekä pohtii to- dellisuuden ja fiktion suh- detta jossakin kuvassa.	Oppilas tarkaste- lee erilaisia ku- via ja huomioi ohjatusti niiden lähtökohtia ja yhteyksiä. Oppilas ilmaisee näkemyksiään todellisuuden ja fiktion suhteesta joissakin ku- vissa.	Oppilas osaa tarkastella si- sällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta eri- laisten kuvien tulkintaan. Oppilas kertoo todellisuuden ja fiktion suh- teesta erilai- sissa kuvissa.	Oppilas osaa tar- kastella moni- puolisesti sisäl- lön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta eri- laisten kuvien tulkintaan. Oppilas kertoo todellisuuden ja fiktion suhteesta erilaisissa ku- vissa perustellen näkemyksiään.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin	S1, S2, S3	Oppilas tarkastelee visuaalisen kulttuurin merkityksiä eri näkökulmista. Hän oppii käyttämään kuvatulkinna menetelmiä.	Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen	Oppilas kokeilee ohjatusti jotakin kuvatulkinna menetelmää tarkastellessaan kuvataidetta tai muuta visuaalista kulttuuria.	Oppilas kokeilee ja harjoittelee kuvatulkinna menetelmiä. Oppilas käyttää ohjatusti jotakin kuvatulkinna menetelmää tarkastellessaan kuvataidetta tai muuta visuaalista kulttuuria.	Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvatulkinna menetelmiä. Oppilas kertoo kuvista teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista. Oppilas käyttää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa.	Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti kuvatulkinna menetelmiä tulkitsaansa kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista. Oppilas hyödyntää tulkintojaan perustellessaan näkemyksiään kuvista keskusteltaessa.
T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omista kuvissaan	S1, S2, S3	Oppilas tutustuu kulttuurisiin kuvailmaisun tapoihin. Hän oppii käyttämään niitä omista kuvailmaisussaan.	Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemus ja käyttäminen	Oppilas tutustuu ja kokeilee ohjatusti jotakin kulttuurista kuvailmaisun tapaa tehdessään kuvaa.	Oppilas harjoittelee joitakin kulttuurisia kuvailmaisun tapoja kuvissaan ja tehdessään tulkintoja.	Oppilas käyttää erilaisia kulttuurisia kuvailmaisun tapoja kuvissaan ja tehdessään tulkintoja.	Oppilas osaa soveltaa kulttuurisia kuvailmaisun tapoja kuvissaan ja tehdessään tulkintoja.
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen							
T10 ohjata oppilasta keskustelevaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista	S1, S2, S3	Oppilas harjoittelee omien näkemysten esittämistä visuaalisesta kulttuurista ja oppii keskustelemaan siinä ilmenevistä arvoista.	Arvojen tarkasteleminen ja niistä keskusteleminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti visuaalisessa kulttuurissa ilmenevien arvojen tarkastelemista ja niistä keskustelemista.	Oppilas ilmaisee ja tuo keskusteluun joitakin näkemyksiään visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.	Oppilas ilmaisee aktiivisesti näkemyksiään visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.	Oppilas ottaa kantaa visuaalisen kulttuurin arvoista käyttävään keskusteluun ja perustelee näkemyksiään.
T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurin moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisällöt ja toimintatapoja valitessaan	S1, S2, S3	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuuriseen moninaisuuteen ja kestäväan kehitykseen liittyviä näkökulmia.	Kuvailmaisun valinnat omien näkemysten esittämisessä	Oppilas tuo ohjatusti esille jonkin kulttuurisen moninaisuuden tai kestäväan kehityksen näkökulman.	Oppilas huomioi joissakin kuvailmaisun sisällöissä tai toimintatavoissa kulttuurisen moninaisuuden ja kestäväan kehityksen näkökulmia.	Oppilas huomioi kuvailmaisun sisällöissä ja toimintatavoissa kulttuurisen moninaisuuden ja kestäväan kehityksen näkökulmia. Oppilas kertoo kuvailmaisun valinnoillaan näkemyksistään.	Oppilas huomioi kuvailmaisun sisällöissä ja toimintatavoissa tavoitteellisesti kulttuurisen moninaisuuden ja kestäväan kehityksen näkökulmia. Hän perustelee näkemyksiään ja ratkaisujaan.

Päättöarviointi

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kuvataiteen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kuvataiteen oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kuvataiteen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonais-

arviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kuvataiteen oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteereissä alemman arvosanan kriteerissä kuvattu osaaminen kumuloituu ylemmän arvosanan kriteerissä edellytettynä osaamisen tasoon. Oppilaan työskentelyä arvioidaan osana oppilaan osoittamaa osaamisen tasoa suhteessa kaikkiin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Kuvataiteessa oppilaan osaamista kehitetään kaikissa opetuksen tavoitealueissa oppimäärän päättymiseen saakka.

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosalalle 5	Osaamisen kuvaus arvosalalle 7	Osaamisen kuvaus arvosalalle 8	Osaamisen kuvaus arvosalalle 9
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu							
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämällä monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä	S1, S2, S3	Oppilas oppii havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria.	Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnointi	Oppilas tekee havaintoja yksilöllisesti ohjeistettuna.	Oppilas käyttää joitakin kuvallisen tuottamisen menetelmiä tehdessään havaintoja.	Oppilas käyttää useita kuvallisen tuottamisen menetelmiä ja eri aisteja tehdessään havaintoja.	Oppilas käyttää kuvallisen tuottamisen menetelmiä tarkoituksenmukaisesti ja monipuolisesti tehdessään havaintoja.
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään	S1, S2, S3	Oppilas oppii keskustelemaan havainnoista ja ajatuksista perustellen näkemyksiään.	Havaintojen ja ajatusten sanallinen pohdinta	Oppilas sanallistaa suullisesti tai kirjallisesti opettajalle jonkin havaintonsa.	Oppilas tuo joitakin havaintojaan ja ajatuksiaan yhteiseen keskusteluun.	Oppilas osallistuu oma-aloitteisesti keskusteluihin ja perustelee ajatuksiaan.	Oppilas osallistuu keskusteluihin näkemyksiään selkeästi perustellen ja muiden puheenvuoroja rakentavasti tulkiten.
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä	S1, S2, S3	Oppilas oppii ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan käyttämällä erilaisia kuvallisen ilmaisun tapoja.	Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee konkreettisesti ohjattuna joitakin havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti.	Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisus- saan myös jotta- kin muuta tiedon tuottamisen tapaa.	Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisus- saan myös muita tiedon tuottamisen tapoja.	Oppilas syventää havaintojensa ja ajatustensa ilmaise- mista kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisus- saan monipuoli- sesti muita tie- don tuottamisen tapoja.
Kuvallinen tuottaminen							

T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii syventämään kuvailmaisun taitojaan.	Kuvailmaisun taitojen syventäminen	Oppilas kokeilee jonkin materiaalin tai tekniikan käyttöä.	Oppilas harjoittelee erilaisia kuvailmaisun keinoja ja käyttää niistä joitakin tavoitteellisesti.	Oppilas käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvailmaisun keinoja.	Oppilas soveltaa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti erilaisia kuvailmaisun keinoja.
T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä	S1, S2, S3	Oppilas oppii käyttämään tutkivaa lähestymistapaa ja kehittämään ongelmanratkaisutaitojaan.	Tutkivan lähestymistavan ja ongelmanratkaisutaitojen käyttäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti tutkivaa lähestymistapaa työskentelyssään.	Oppilas harjoittelee tutkivaa lähestymistapaa yksin tai ryhmässä työskentellessään.	Oppilas käyttää tutkivaa lähestymistapaa yksin tai ryhmässä työskentellessään.	Oppilas käyttää tavoitteellisesti tutkivaa lähestymistapaa yksin ja yhteistoiminnallisesti työskentellessään.
T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja.	Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen	Oppilas tunnistaa ja kokeilee kuvallisen viestinnän mahdollisuuksia.	Oppilas käyttää joitakin kuvallisen viestinnän keinoja ilmaisessaan mielipiteitään.	Oppilas ilmaisee mielipiteitään itselleen merkityksellisistä asioista kuvallisen viestinnän keinoin.	Oppilas osallistuu ja vaikuttaa ympäristöönsä soveltamalla kuvallisen viestinnän keinoja.
Visuaalisen kulttuurin tulkinta							
T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä	S1, S2, S3	Oppilas oppii käyttämään erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä.	Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen	Oppilas kokeilee ohjatusti jotakin kuvatulkinnan menetelmää.	Oppilas harjoittelee kuvatulkinnan menetelmiä ja käyttää niistä joitakin.	Oppilas käyttää erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä.	Oppilas soveltaa monipuolisesti erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä.
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista	S1, S2, S3	Oppilas oppii tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin erilaisia merkityksiä	Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen	Oppilas tunnistaa ja nimeää jonkin visuaalisen kulttuurin merkityksen.	Oppilas tarkastelee joitakin visuaalisen kulttuurin merkityksiä sekä tutustuu niistä käytävään keskusteluun.	Oppilas osallistuu tulkintoihin keskusteluun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.	Oppilas perustelee näkemyksiään visuaalisen kulttuurin merkityksestä.
T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun	S1, S2, S3	Oppilas oppii tuntemaan ja soveltamaan kulttuurisia kuvailmaisun tapoja.	Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemus ja soveltaminen	Oppilas kokeilee ohjatusti jotakin tiettyä kulttuurista kuvailmaisun tapaa.	Oppilas tutustuu ohjatusti kulttuurisiin kuvailmaisun tapoihin ja käyttää niitä kuvallisessa tuottamisessaan.	Oppilas kehittää kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemustaan soveltamalla niitä kuvallisessa tuottamisessaan.	Oppilas kehittää kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemustaan soveltamalla niitä kuvallisessa tuottamisessaan.

tapoja kuvalisessä tuottamisessaan							tamissa ja perustelemalla ratkaisujaan.
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen							
T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeviin arvoihin	S1, S2, S3	Oppilas oppii esittämään näkemyksiään visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.	Kannan ottaminen visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	Oppilas tunnistaa ja nimeää jonkin visuaalisessa kulttuurissa ilmenevän arvon.	Oppilas nimeää ja pohtii visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja.	Oppilas ottaa kantaa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja koskevaan keskusteluun.	Oppilas osallistuu visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja koskevaan keskusteluun ja perustelee näkemyksiään.
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisuksaan huomioon kulttuurin moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla	S1, S2, S3	Oppilas oppii tarkastelemaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä vaikuttamaan kuvien avulla.	Omien arvojen kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas ottaa kuvailmaisuksaan huomioon jonkin kulttuurin moninaisuuden tai kestävä kehityksen näkökulman.	Oppilas ottaa kuvailmaisuksaan huomioon erilaisia kulttuurin moninaisuuden ja kestävä kehityksen näkökulmia.	Oppilas tarkastelee kuvailmaisuksaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.	Oppilas esittää näkemyksiään kulttuurin moninaisuuden ja kestävä kehityksen kysymyksistä sekä vaikuttaa kuvien avulla.

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat:

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Taiteellisten tehtävien tavoitteiden saavuttaminen

Opetuskeskustelut

Oppitunneilla oppilas oppii havainnoimaan taiteellisten tehtävien avulla ympäristöään ja muuta visuaalista kulttuuria. Oppilas osaa sanottaa näkemiään havaintoja.

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Opetuskeskustelut

Oppitunneilla oppilasta kannustetaan ilmaisemaan omia havaintojaan ja ajatuksiaan sanallisesti. Osallistuu tunnilla käytäviin opetuskeskusteluihin.

Arvioidaan opetuskeskusteluilla ja tuntiaktiivisuudella.

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat:

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Taiteellisten tehtävien tavoitteiden saavuttaminen

Tuntiaktiivisuus

Oppitunneilla oppilas oppii havainnoimaan taiteellisten tehtävien avulla ympäristöään ja muuta visuaalista kulttuuria. Oppitunneilla mediaharjoituksia. Oppilas oppii havaitsemaan erilaisia tapoja tulkita mediaa.

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat:

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Tuntiaktiivisuus

Oppitunneilla tutustutaan ennakkoluulottomasti kuvataiteen uusiin materiaaleihin ja tekniikoihin. Oppilasta ohjataan ilmaisemaan omia ideoitaan kuvallisin keinoin.

T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilasta kannustetaan havainnoimaan ympäristöään ja muuta visuaalista kulttuuria.

Arvioidaan oppilaan ideointi- ja ongelmanratkaisukykyä tehtävissä sekä projekteissa.

T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Tavoitetta arvioidaan osana tuntityöskentelyä. Opetuskeskustelut.

Arvioidaan kykyä ilmaista mielipiteitä kuvallisissa tehtävissä.

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta arvioidaan opettajan ja oppilaan välisten opetuskeskustelujen kautta.

Oppilastöiden kriittinen tarkasteleminen oppilasryhmän kanssa.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Opetuskeskustelut

Tuntiaktiivisuus

Arvioidaan tuntiaktiivisuuden ja opetuskeskusteluiden kautta.

T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Ryhmätyöt.

Oppilas osaa toimia ryhmässä.

Arvioidaan taiteellisten tehtävien tavoitteiden toteutumista ja ryhmätöitä.

T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit

- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Osallistuu tunnilla käytäviin opetuskeskusteluihin.

Arvioidaan oppilaan näkemyksen ja mielipiteen välittymistä tehtävissä.

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat:

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Projektityöt

Tuntiaktiivisuus

Arvioidaan projektitöiden ja tuntiaktiivisuuden kautta.

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Omat kuvakulttuuri

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taide-teoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia havaintovälineitä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa.

Arvioidaan taiteellisen tehtävän tavoitteiden saavuttaminen.

Oppitunnilla oppilasta ohjataan havainnoimaan taiteellisten tehtävien avulla ympäristöään ja muuta visuaalista kulttuuria. Oppilasta ohjataan kuvittamaan näkemiään havaintoja. Oppilas oppii käyttämään useita kuvallisen tuottamisen menetelmiä.

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Havaintojen ja ajattelun vaikutusten pohtiminen	Oppilas osaa sanallistaa havaintojaan ja ajatteluaan taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Opetuskeskustelut

Oppitunneilla oppilasta kannustetaan ilmaisemaan omia havaintojaan ja ajatuksiaan sanallisesti. Osallistuu tunnilla käytäviin opetuskeskusteluihin.

Arvioidaan opetuskeskusteluilla ja tuntiaktiivisuudella.

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.

Taiteellisten tehtävien tavoitteiden saavuttaminen

Projektityö

Oppitunneilla oppilas oppii havainnoimaan taiteellisten tehtävien avulla ympäristöään ja muuta visuaalista kulttuuria. Oppilas osaa sanottaa näkemiään havaintoja.

Arvioidaan taiteellisten tehtävien tavoitteiden toteutumista ja projektitöiden avulla.

T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Kuvailmaisun taitojen syventäminen	Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja keinoja kuvailmaisussaan.

Taiteellisten tehtävien tavoitteiden saavuttaminen

Projektityö

Tuntiaktiivisuus

Oppitunneilla oppilasta ohjataan ennakkoluulottomasti kuvataiteen uusiin materiaalien ja tekniikoiden käyttöön.

Arvioidaan taiteellisten tehtävien tavoitteiden toteutumista ja projektitöiden avulla.

T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tutkivan lähestymistavan ja ongelmanratkaisutaitojen käyttäminen	Oppilas käyttää tutkivaa lähestymistapaa yksin tai ryhmässä työskennellessään.

Oppilasta kannustetaan havainnoimaan ympäristöään ja muuta visuaalista kulttuuria.

Arvioidaan oppilaan ideointi- ja ongelmanratkaisukykyä tehtävissä sekä projekteissa.

T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen	Oppilas ilmaisee mielipiteitään itselleen merkityksellisistä asioista kuvallisen viestinnän keinoin.

Tavoitetta arvioidaan osana tuntityöskentelyä. Opetuskeskustelut.

Arvioidaan kykyä ilmaista mielipiteitä kuvallisissa tehtävissä.

T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä.

Tavoitetta arvioidaan opettajan ja oppilaan välisten opetuskeskustelujen kautta.

Oppilastöiden kriittinen tarkasteleminen oppilasryhmän kanssa.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen	Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.

Opetuskeskustelut

Tuntiaktiivisuus

Arvioidaan tuntiaktiivisuuden ja opetuskeskusteluiden kautta.

T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa joitakin kulttuurisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja.

Ryhmätyöt

Oppilas osaa toimia ryhmässä.

Arvioidaan taiteellisten tehtävien tavoitteiden toteutumista ja ryhmätöitä.

T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kannan ottaminen visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	Oppilas ottaa kantaa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja koskevaan keskusteluun.

Osallistuu tunnilla käytäviin opetuskeskusteluihin.

Arvioidaan oppilaan näkemyksen ja mielipiteen välittymistä tehtävissä.

T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kuvallinen ilmaiseminen ja vaikuttaminen	Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.

Projektityöt

Tuntiaktiivisuus

Arvioidaan projektitöiden ja tuntiaktiivisuuden kautta.

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiiriin että globaalin maailman näkökulmista.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsitteisiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä

taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulokintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia havaintovälineitä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa.

Arvioidaan taiteellisen tehtävän tavoitteiden saavuttaminen.

Oppitunnilla oppilasta ohjataan havainnoimaan taiteellisten tehtävien avulla ympäristöään ja muuta visuaalista kulttuuria. Oppilasta ohjataan kuvittamaan näkemiään havaintoja. Oppilas oppii käyttämään useita kuvallisen tuottamisen menetelmiä.

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Havaintojen ja ajattelun vaikutusten pohtiminen	Oppilas osaa sanallistaa havaintojaan ja ajatteluaan taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Opetuskeskustelut

Oppitunneilla oppilasta kannustetaan ilmaisemaan omia havaintojaan ja ajatuksiaan sanallisesti. Osallistuu tunnilla käytäviin opetuskeskusteluihin.

Arvioidaan opetuskeskusteluilla ja tuntiaktiivisuudella.

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.

Taiteellisten tehtävien tavoitteiden saavuttaminen

Projektityö

Oppitunneilla oppilas oppii havainnoimaan taiteellisten tehtävien avulla ympäristöään ja muuta visuaalista kulttuuria. Oppilas osaa sanottaa näkemiään havaintoja.

Arvioidaan taiteellisten tehtävien tavoitteiden toteutumista ja projektitöiden avulla.

T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kuvailmaisun taitojen syventäminen	Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja keinoja kuvailmaisussaan.

Taiteellisten tehtävien tavoitteiden saavuttaminen

Projektityö

Tuntiaktiivisuus

Oppitunneilla oppilasta ohjataan ennakkoluulottomasti kuvataiteen uusiin materiaalien ja tekniikoiden käyttöön.

Arvioidaan taiteellisten tehtävien tavoitteiden toteutumista ja projektitöiden avulla.

T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tutkivan lähestymistavan ja ongelmanratkaisutaitojen käyttäminen	Oppilas käyttää tutkivaa lähestymistapaa yksin tai ryhmässä työskennellessään.

Oppilasta kannustetaan havainnoimaan ympäristöään ja muuta visuaalista kulttuuria.

Arvioidaan oppilaan ideointikykyä tehtävissä sekä projekteissa.

T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen	Oppilas ilmaisee mielipiteitään itselleen merkityksellisistä asioista kuvallisen viestinnän keinoin.

Tavoitetta arvioidaan osana tuntityöskentelyä. Opetuskeskustelut.

Arvioidaan kykyä ilmaista mielipiteitä kuvallisissa tehtävissä.

T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä.

Tavoitetta arvioidaan opettajan ja oppilaan välisten opetuskeskustelujen kautta.

Oppilastöiden kriittinen tarkasteleminen oppilasryhmän kanssa.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen	Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.

Opetuskeskustelut

Tuntiaktiivisuus

Arvioidaan tuntiaktiivisuuden ja opetuskeskusteluiden kautta.

T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa joitakin kulttuurisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja.

Ryhmätyöt

Oppilas osaa toimia ryhmässä.

Arvioidaan taiteellisten tehtävien tavoitteiden toteutumista ja ryhmätöitä.

T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kannan ottaminen visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	Oppilas ottaa kantaa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja koskevaan keskusteluun.

Osallistuu tunnilla käytäviin opetuskeskusteluihin.

Arvioidaan oppilaan näkemyksen ja mielipiteen välittymistä tehtävissä.

T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kuvallinen ilmaiseminen ja vaikuttaminen	Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.

Projektityöt

Tuntiaktiivisuus

Arvioidaan projektitöiden ja tuntiaktiivisuuden kautta.

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiirin että globaalin maailman näkökulmista.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syvenyvät erilaisiin taidekäsitteisiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

10.17.Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita koko käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään oppittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa onnistumisen kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisen teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaallisen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämämpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat toisia ja itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 6-9

Käsityön opetus vahvistaa ja syventää oppilaiden omasta elämysmaailmasta nousevaa innovointia ja ongelmanratkaisua sekä käsityön tekemiseen, ilmaisuun ja suunnitteluun liittyvien tietojen ja taitojen osaamista. Käsityön opiskelu pohjautuu rakennetun ympäristön ja monimateriaalisen maailman havainnointiin, tutkimiseen ja tiedon soveltamiseen. Tekemisen taitoja syvennettäessä tunnistetaan myös erilaisia teknologisia toimintaperiaatteita ja niihin liittyviä käytännön ongelmia. Käsityön kasvatustehtävänä on tukea oppilaiden hyönteistietoa ja elämäntaitoja sekä työelämään ja ammattiin liittyviä valintoja.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-9

Oppimisympäristön ja erilaisten työtapojen avulla luodaan edellytykset hyvään käsityön oppimiseen, oppilaan oppimismotivaation, onnistumisen kokemusten, itseluottamuksen, työskentelytaitojen sekä yhteistyötaitojen vahvistamiseen. Monipuoliset laitteet, koneet, työvälineet ja ympäristöt mahdollistavat monimateriaalisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, luontoa, rakennettua ja esineympäristöä havainnoidaan ja hyödynnetään käsityön suunnittelussa ja valmistuksessa. Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja eri tahojen kanssa oppiaineiden rajoja ylittäen. Käsityöhön tutustutaan museo-, näyttely- ja yritysvierailuilla.

Oppiminen rakentuu teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja ja menetelmiä käyttäen. Opetus tapahtuu tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen, joka mahdollistaa monipuolisen ja tarkoituksenmukaisen opetuksen ja huomioi oppilaan yksilölliset oppimis- ja kehitystarpeet. Käsityössä hyödynnetään tietotekniikkaa ja harjaannutetaan kolmiulotteisten piirrosten ja mallien tekemiseen.

Opetus toteutetaan pääsääntöisesti luokka-asteittain määritellyissä ryhmissä. Tarvittaessa käytetään suunnitellusti ja yksilöllisesti opetuksen eriyttämistä. Jokaisen ryhmän käsityön oppitunnit määritellään lukujärjestyksessä, jota toteutetaan opetuksenjärjestäjän laatimissa puitteissa. Tavoitteena on, että opetusryhmässä on enintään 16 oppilasta. Tällöin opettajalla on mahdollisuus seurata ja tukea oppilaan turvallista työskentelyä, oppimista ja muuta kehitystä. Käsityön oppimisessa järjestetään mahdollisuuksia yhteistoiminnalliseen oppimiseen ja oppilaiden keskinäiseen vuorovaikutukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vuosiluokilla 6-9

Käsityöopetuksen ohjauksessa on keskeisessä asemassa oppilaan yksilölliset tiedot, taidot ja tarpeet. Oppimisen tavoitteiden kannalta ohjauksen/tuen järjestämisessä huomioidaan pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan erilaisten oppijoiden suunnittelutaitoja, käsityötaitojen vahvistamista ja yhteisöllistä

työskentelyä. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtapoilla kannustetaan oppilasta osallistumiseen, aktiivisuuteen ja itsenäiseen työskentelyyn. Oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ohjaavat eriytettyihin ratkaisuihin, esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden, työtapojen ja työtehtävien valinnassa. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen yhteisenä tavoitteena on tuottaa onnistumisen kokemuksia ja lisätä oppilaan luottamusta omiin taitoihin – omalla tasollaan – käsityötuotteiden suunnittelijana ja valmistajana.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi käsitöissä vuosiluokalla 6-9

Oppimisen ja osaamisen arviointi käsityössä on luonteeltaan ohjaavaa ja kannustavaa, oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa sekä koko käsityöprosessia koskevaa. Käsityöprosessin eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa havainnoidaan käsityöprosessia kokonaisuudessaan, käsityöhön soveltuvien materiaalien kokeilemistä, testaamista, eri materiaalien työstämisen tapoja, taitoja, työskentelyn sujuvuutta ja tuotosten laatua sekä muissa oppiaineissa opitun soveltamista.

Palautteen antamisessa korostetaan myönteisesti oppilaan kehittymistä ja kannustetaan osaamisen laajentamiseen ja syventämiseen. Keskeisten sisältöalueiden oppimisen rinnalla arvioidaan monipuolisesti laaja-alaisen käsityötaidon ja -tiedon kehittymistä. Arviointikeskustelussa ja muussa palautteessa käydään yhdessä läpi oppilaan vahvuuksia ja kehittämiskohteita ja ohjataan kehittämään suoritusta. Oppilaille tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Oppilaan tai ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja tarkastella, jolloin oppilaat oppivat asioiden selkeää ja jäsenNELTYÄ esittämistä, toisten työskentelyn arvostamista ja rakentavaa palautteen antoa.

Arviointikertojen määrä

Käsityössä annetaan arvosana 4-10 kaksi (2) kertaa lukuvuoden aikana. Arviointikertojen perusteella muodostuu lukuvuoden lopullinen arvosana. Ensimmäinen arvosana annetaan, kun noin puolet lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty. Kuvataide- ja musiikkiluokkien sekä yleisopetuksen luokkien 7. vuosiluokan lukuvuoden lopullinen arvosana on samalla alustava päättöarvosana. Luma-luokkien alustava päättöarvosana on sama kuin 8. luokan lukuvuosiarvosana.

Mikäli oppilas jatkaa käsityöopintoja valinnaisena oppiaineena, otetaan menestys valinnaisessa käsityössä huomioon lopullisessa päättöarvioinnissa. Jos oppilaalla ei ole käsityötä valinnaisaineena, on 7. luokalla tai 8. luokalla annettu alustava päättöarvosana myös lopullinen päättöarvosana.

Työskentelyn arviointi

Käsityö on toiminnallinen oppiaine ja pääosa opiskelusta on käytännön toimintaa oppitunnilla. Työskentelyn arviointi korostuu osana oppiaineen arviointia. Oppilaan työskentelyn arviointi on jatkuvaa ja prosessikohtaista. Työskentelyn arviointiin osallistuu opettajan lisäksi oppilas itse. Arviointi kohdistuu oppilaan taitoon suunnitella, säädellä, toteuttaa ja arvioida omaa työskentelyään. Arvioinnissa huomioidaan oppilaan vastuullisuutta työskentelyssä sekä sosiaalisia- ja yhteistyötaitoja oppimisprosessissa.

Käsitöissä arvioidaan oppilaan työskentelyä jatkuvasti. Työskentelystä annetaan arvio jokaisen prosessin valmistuttua ja kokonaisarvio vähintään kerran lukukauden aikana yhteisesti sovittujen arviointikriteerien as- teikolla.

Erinomainen

- on aktiivinen, oma-aloitteinen, kiinnostunut ja soveltaa opittuja asioita erinomaisesti
- on ahkera, tuottelias ja valitsee haastavia töitä
- osaa arvioida realistisesti toimintaansa ja pystyy hyödyntämään saamansa palautteen
- noudattaa tinkimättä turvallisuusohjeita
- arvostaa omia ja toisten tuotoksia ja auttaa mielellään muita
- huolehtii oman työn etenemisestä
- osaa toimia ryhmässä ja kohtelee koulun välineitä huolellisesti

Kiitettävä

- on oma-aloitteinen, kiinnostunut ja soveltaa opittuja asioita kiitettävästi
- on ahkera ja valitsee haastavia töitä

- osaa arvioida realistisesti toimintaansa ja pystyy hyödyntämään saamansa palautteen
- noudattaa tinkimättä turvallisuusohjeita
- arvostaa omia ja toisten tuotoksia ja auttaa mielellään muita
- huolehtii oman työn etenemisestä
- osaa toimia ryhmässä ja kohtelee koulun välineitä huolellisesti

Hyvä

- on yleensä oma-aloitteinen ja melko ahkera
- osaa melko usein soveltaa opittuja asioita ja hyödyntää saamaansa palautetta
- osaa ohjatusti arvioida toimintaansa realistisesti
- noudattaa hyvin turvallisuusohjeita
- arvostaa omia ja toisten tuotoksia
- huolehtii yleensä oman työn etenemisestä
- osaa yleensä toimia ryhmässä ja kohtelee koulun välineitä huolellisesti

Tyydyttävä

- keskittyminen opetukseen ja työskentelyyn on vaihtelevaa
- muistaa osan opetetuista asioista – suunnitteleminen ja palautteen hyödyntäminen satunnaista
- arvioi omaa toimintaansa osittain epärealistisesti
- noudattaa tavallisesti työturvallisuusohjeita
- oman ja toisten tuotosten arvostaminen vaihtelevaa
- työn eteneminen vaihtelevaa – tuotteet valmistuvat hitaasti
- osaa harvoin toimia ryhmässä – järjestyksestä ja siisteydestä huolehtiminen on puutteellista

Välttävä

- keskittyminen opetukseen ja työskentelyyn on välinpitämätöntä – runsaasti poissaoloja
- muistaa harvoin opetetut asiat ja tarvitsee jatkuvasti opettajan ohjausta
- arvioi puutteellisesti omaa toimintaansa
- tarvitsee jatkuvaa muistuttamista työturvallisuuden noudattamisesta
- ei osaa arvostaa omia ja muiden tuotoksia
- työskentely on satunnaista ja työt eivät valmistu ajallaan
- toimii ryhmässä sivustakatsojana ja tarvitsee toistuvasti huomauttamista järjestyksestä ja siisteydestä

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6.vuosiluokan lukuvuositodistuksessa

Käsityön sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokalla 6 kohdennettuihin oppiaineen tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää käsityön valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut perusteissa asetetut vuosiluokan 6 käsityön opetuksen tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vuosiluokalla 6 asetettujen käsityön opetuksen tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarviointikriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Oppilaan työskentelyn arviointi sisältyy vuosiluokalla 6 käsityön lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan sanalliseen arvioon tai arvosanaan. Käsityön 6. vuosiluokan lukuvuosiarviointikriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

6.vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerit

Opetuksen ta- voite	Si- säl- tö- alu- eet	Opetuksen ta- voitteista johde- tut oppimisen ta- voitteet	Arvioinnin kohteet oppi- aineessa	Osaamisen kuvaus arvo- sanalle 5	Osaamisen ku- vaus arvosa- nalle 7	Osaamisen ku- vaus arvosa- nalle 8	Osaamisen ku- vaus arvosa- nalle 9
T1 vahvistaa op- pilaan kiinnos- tusta käsin teke- miseen sekä in- nostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään kä- sityöhön	S1– S6			<i>Ei vaikuta ar- vosanan muo- dostamiseen. Oppilasta oh- jataan pohti- maan koke- muksia osana itsearviointia.</i>			
T2 ohjata oppi- lasta hahmotta- maan ja hallitse- maan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumen- tointi	S1– S6	Oppilas toteuttaa kokonaisen käsi- työprosessin, jo- hon sisältyy oman työn suunnittelu, valmistus ja työ- kentelynaikainen arviointi. Hän do- kumentoi proses- sia.	Oman työn suunnittelu, valmistus, ar- viointi ja pro- sessin doku- mentointi	Oppilas tunnis- taa käsityöpro- sessin osat. Oppilas toteut- taa jonkin käsi- työprosessin osan opettajan konkreettisesti ohjaamana ja dokumentoi sen.	Oppilas toteut- taa käsityöpro- sessin keskeiset osat opettajan ohjaamana. Oppilas doku- mentoi joitakin käsityöprosessin vaiheita.	Oppilas toteuttaa kokonaisen käsi- työprosessin ja dokumentoi sen eri vaiheita.	Oppilas toteuttaa kokonaisen käsi- työprosessin it- senäisesti ja do- kumentoi käsi- työprosessin vai- heet. Oppilas pohtii omaa työskente- lyään.
T3 opastaa oppi- lasta suunnittele- maan ja valmista- maan yksin tai yhdessä käsityö- tuote tai -teos luottaen omiin es- teettisiin ja tekni- siin ratkaisuihin	S1– S4	Oppilas suunnitte- lee ja valmistaa yksin tai ryhmässä käsityötuotteen tai teoksen, jossa to- teutuu perustellut, esteettiset ja tekni- set ratkaisut.	Tuotteen val- mistaminen	Oppilas suunnit- telee tai valmis- taa tuotetta tai teosta opet- tajan konkreet- tisesti ohjaa- mana.	Oppilas valmis- taa omaan tai yhteiseen suunnit- telmaan perustu- van tuotteen tai teoksen opet- tajan ohjaa- mana.	Oppilas valmis- taa omaan tai yh- teiseen suunnit- telmaan perustu- van tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteet- tisyys ja toimi- vuus.	Oppilas valmis- taa omaan tai yhteiseen suunnit- telmaan perustu- van tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu es- teettisyys ja toi- mivuus. Oppilas arvioi ja perustelee tuot- teen esteettisiä tai toiminnallisia ratkaisuja.
T4 ohjata oppi- lasta tunnistaa käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmu- kaisesti	S3, S5	Oppilas käyttää käsityön käsitteis- töä ja tuntee erilai- sia käsityön mate- riaaleja. Hän työstää tar- koituksenmukai- sesti erilaisia ma- teriaaleja ja valit- see niihin sopivia valmistusmenetel- miä.	Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistus- menetelmien valinta, yh- distäminen ja työstäminen	Oppilas tunnis- taa joitakin kä- sityön työväli- neitä, materi- aaleja ja val- mistusmenetel- miä opettajan konkreettisesti ohjaamana.	Oppilas tunnis- taa ja nimeää käsityön käsit- teistöä ja käyttää käsityön työvä- lineitä, materi- aaleja ja valmis- tusmenetelmiä opettajan ohjaa- mana.	Oppilas tuntee ja osaa käyttää kä- sityön käsitteis- töä. Oppilas valitsee, yhdistää ja käyt- tää eri materiaa- leja ja valmistus- menetelmiä tar- koituksenmukai- sesti.	Oppilas käyttää käsityön käsit- teistöä monipuol- lisesti. Oppilas valitsee, yhdistää ja käyt- tää taitavasti eri materiaaleja ja valmistusmene- telmiä soveltaen niitä tarkoituk- senmukaisesti.
T5 kannustaa op- pilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoi- sesti, huolehti- maan turvallisuudesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä	S1– S5	Oppilas toimii pit- käjänteisesti ja vastuuntuntoisesti ja työskentelee työ- turvallisuusohjeita noudattaen. Hän valitsee ja käyttää työhön sopivaa vä- lineistöä.	Työskentely- taidot	Oppilas har- joittelee pitkä- jänteistä ja tur- vallista työ- skentelyä opet- tajan konkreet- tisesti ohjaa- mana. Oppilas valit- see ja käyttää työvälineitä	Oppilas työ- skentelee pitkä- jänteisesti, vas- tuullisesti ja tur- vallisesti opetta- jan ohjaamana. Oppilas harjoit- telee tavoitteel- lista työskente- lyä.	Oppilas ottaa vastuuta omasta työskentelystään sekä toimii pitkä- jänteisesti ja ta- voitteellisesti. Oppilas tietää käsityössä käy- tettävien työväli- neiden ja laittei-	Oppilas työsken- telee vastuun- tuntoisesti, pit- käjänteisesti ja tavoitteellisesti. Oppilas huomioi työturvallisuus- uden omassa ja toisten kanssa työskentelyssä.

				opettajan konkreettisesti ohjaamana.	Oppilas tietää käsityössä käytettävien työvälineiden ja laitteiden toimintaperiaatteita ja osaa käyttää niitä opettajan ohjaamana.	den toimintaperiaatteita ja osaa käyttää niitä turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.	Oppilas tietää käsityössä käytettävien työvälineiden ja laitteiden toimintaperiaatteita ja osaa valita niistä tarkoituksenmukaisimmat.
T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa	S1–S2, S6	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa jonkin käsityöprosessin vaiheen aikana opettajan konkreettisesti ohjaamana.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa opettajan ohjaamana käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjeistuksen mukaisesti käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.	Oppilas käyttää itsenäisesti oman käsityöprosessinsa eri vaiheisiin ja niiden dokumentointiin sopivia tieto- ja viestintäteknologian välineitä.
T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaista käsityöprosessia	S6	Oppilas arvostaa omaa ja muiden työtä sekä tarkastelee omaa käsityöprosessiaan ja tarvittaessa muuttaa työskentelyään. Hän antaa vertaispalautetta käsityöprosessista.	Oman työn ja käsityöprosessin tarkastelu, vertaispalautteen antaminen	Oppilas harjoittelee oman työn ja käsityöprosessin tarkastelua sekä vertaispalautteen antamista opettajan konkreettisesti ohjaamana.	Oppilas osallistuu oman työn ja käsityöprosessin tarkasteluun sekä vertaispalautteen antamiseen opettajan ohjaamana.	Oppilas osallistuu rakentavasti oman työn ja käsityöprosessin tarkasteluun. Oppilas osallistuu tarkoituksenmukaisesti vertaispalautteen antamiseen.	Oppilas tarkastelee realistisesti omaa työtään ja käsityöprosessiaan. Oppilas antaa aktiivisesti rakentavaa vertaispalautetta käsityöprosessista.
T8 herättää oppilasta arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti	S1–S3, S5	Oppilas tarkastelee kulutus- ja tuotantotapoja monipuolisesti. Hän valmista tuotteitaan materiaalitaloudellisesti.	Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta	Oppilas valitsee ja käyttää materiaaleja taloudellisesti opettajan konkreettisesti ohjaamana.	Oppilas pohtii kulutus- ja tuotantotapoja opettajan ohjaamana. Oppilas valitsee ja käyttää materiaaleja taloudellisesti opettajan ohjaamana.	Oppilas osaa kertoa, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaareen. Oppilas valmistaa tuotteitaan materiaalitaloudellisesti.	Oppilas tarkastelee monipuolisesti kulutus- ja tuotantotapojen vaikutusta tuotteen elinkaareen. Oppilas valmistaa tuotteitaan materiaalitaloudellisesti ja perustelee valintojaan.

Päätösarviointi

Päätösarvosana on käsityön oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan käsityön oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy käsityön oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Käsityön päätösarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9

T1 ohjata oppilasta ideoimaan, tutkimaan, kokeilemaan ja suunnittelemaan yritteliäästi työskentelyään	S1–S5	Oppilas oppii suunnittelemaan työskentelyään. Oppilas oppii toimimaan yritteliäästi ja luovasti ideoidessaan, tutkiessaan ja kokeillessaan erilaisia asioita.	Työskentely ja tuottaminen	Oppilas suunnittelee omaa työtään annetun ohjeen ja esimerkin pohjalta. Oppilas osaa tehdä tietyn työvaiheen konkreettisesti ohjattuna.	Oppilas suunnittelee työtään annettujen ohjeiden mukaan. Oppilas pyrkii työskentelemään yritteliäästi.	Oppilas suunnittelee työskentelyään ja osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.	Oppilas suunnittelee itsenäisesti työskentelyään. Oppilas työskentelee yritteliäästi ja oma-aloitteisesti.
T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonaisen käsityöprosessin ja arvioimaan oppimistaan	S1–S5	Oppilas oppii asettamaan omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita. Oppilas oppii toteuttamaan kokonaisen käsityöprosessin. Oppilas oppii pohtimaan työskentelyään kokonaisessa käsityöprosessissa.	Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen	Oppilas asettaa opettajan avulla konkreettisen työskentelyyn liittyvän oppimisen tavoitteen. Oppilas työskentelee vaihe kerrallaan ja pohtii käsityöprosessiaan ohjastusti.	Oppilas asettaa oppimisen ja työskentelyn tavoitteita ohjastusti. Oppilas etenee käsityöprosessissa vaihe vaiheelta ohjeiden mukaan. Oppilas pohtii käsityöprosessiaan annettujen vaihtoehtojen pohjalta.	Oppilas osaa asettaa oppimiselle ja työskentelylle tavoitteita, työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja pohtii realistisesti käsityöprosessiaan.	Oppilas asettaa itsenäisesti oppimisen ja työskentelyn tavoitteita. Oppilas etenee johdonmukaisesti ja pohtii käsityöprosessiaan analyttisesti ja realistisesti.
T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita	S1–S5	Oppilas oppii käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä sekä oppii valitsemaan tarkoituksenmukaisia materiaaleja ja käsityön työtapoja. Oppilas on kekseliäs työskentelyssään.	Työvälineiden käyttö, valmistusmenetelmien ja käsityön työtapojen tarkoituksenmukainen käyttäminen	Oppilas osallistuu monilempien käsityön työtapojen opetukseen. Oppilas käyttää erilaisia työvälineitä ja materiaaleja tarvittaessa konkreettisesti ohjattuna.	Oppilas ymmärtää erilaisten käsityön työtapojen ja materiaalien merkityksen käsityöprosessissa ja valitsee niistä ohjastusti työskentelyynsä soveltuvat. Oppilas käyttää erilaisia työvälineitä ja materiaaleja annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja ja valmistusmenetelmiä sekä osaa käyttää niitä kekseliäästi valmistaessaan suunnittelemiin tuotteisiin tai teoksia.	Oppilas arvioi eri työvälineiden ja valmistusmenetelmien käyttökelpoisuutta käsityöprosessissa. Oppilas soveltaa materiaaleihin ja työtapoihin liittyvää osaamistaan kekseliäästi, kokeilevasti ja tarkoituksenmukaisesti.
T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisua	S1–S5	Oppilas oppii käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita. Oppilas oppii ilmaisemaan itseään visuaalisesti erilaisia materi-	Visuaalinen, materiaallinen ja esitysteknologia il- maisuus	Oppilas tunnistaa erilaisia käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita. Oppilas ilmaisee konkreettisesti ohjattuna kuvallisesti joi-	Oppilas käyttää käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita ohjeen mukaan. Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja joltain muuta tapaa käyttämällä.	Oppilas käyttää käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi esitysteknologiaa hyödyntäen.	Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisesti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita. Oppilas ilmaisee ideansa monipuolisesti ja luovasti erilaisia materi-

		aaleja ja esitysteknologiaa hyödyntäen.		tain havaintojaan ja ajatuksiaan.			aaleja ja esitysteknologiaa hyödyntäen.
T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa	S6	Oppilas oppii havainnoimaan, arvioimaan ja ennakoimaan erilaisia riskitilanteita ja reagoi tarvittaessa niihin. Oppilas oppii toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa.	Turvallinen työskentely	Oppilas noudattaa käsityöprosessissa annettuja työturvallisuusohjeita konkreettisesti ohjattuna.	Oppilas tunnistaa käsityöprosessin keskeisiä työturvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä ja noudattaa annettuja työturvallisuusohjeita.	Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimii turvallisesti käsityöprosessissa.	Oppilas arvioi ja ennakoi työskentelyn vaaroja ja riskejä osana käsityöprosessia. Oppilas työskentelee turvallisesti ja toimillaan edistää oppimisympäristön turvallisuutta.
T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa	S1–S5	Oppilas oppii käyttämään tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa. Oppilas oppii yhteisöllistä tiedon tuottamista ja jakamista.	Tieto- ja viestintätekniikan taidot sekä yhteisöllinen työskentely	Oppilas käyttää konkreettisesti ohjattuna tieto- ja viestintätekniikkaa omassa tai yhteisessä käsityöprosessissa.	Oppilas osaa käyttää annetun ohjeen mukaan tieto- ja viestintätekniikkaa käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa yksin tai yhdessä toisten kanssa.	Oppilas osaa käyttää käsityöprosessin suunnittelussa, valmistamisessa ja dokumentoinnissa sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa tieto- ja viestintätekniikkaa.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa monipuolisesti käsityöprosessin eri vaiheissa sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa.
T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä	S7	Oppilas oppii tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä.	Käsityön ja kädentaitojen merkityksen hahmottaminen arkielämässä ja yhteiskunnassa	Oppilas osallistuu opettajan ohjaamana käsityön ja kädentaitojen merkityksen pohdintaan.	Oppilas osaa esimerkkien avulla kuvailla käsityön merkityksen arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä.	Oppilas osaa pohtia käsityön ja kädentaitojen merkitystä omassa elämässään ja yhteiskunnassa.	Oppilas osaa tarkastella eri näkökulmista käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitystä omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä sekä muussa työelämässä.
T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa	S8	Oppilas oppii ajattelevaan taloudellisesti. Oppilas oppii tekemään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa.	Perusteltujen valintojen tekeminen ja kestävä elämäntavan huomioiminen käsityöprosessissa	Oppilas osaa käyttää käsityömateriaaleja taloudellisesti opettajan ohjaamana.	Oppilas osaa osittain itsenäisesti tehdä taloudellisia valintoja työskentelyssään. Oppilas ymmärtää käsityöprosessissa tehtävien valintojen ja kestävä elämäntavan välistä yhteyttä.	Oppilas osaa tehdä taloudellisia valintoja työskentelyssään. Oppilas osaa arvioida käsityöprosessissa tehtävien valintojen ja kestävä elämäntavan välistä yhteyttä.	Oppilas tekee taloudellisia valintoja ja ymmärtää laadukkaan työn merkityksen. Oppilas osaa arvioida ja perustella käsityöprosessiin ja kestävä elämäntapaan liittyviä valintoja.

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön.

Sisältöalueet:

- S1 Ideointi
- S2 Suunnittelu
- S3 Kokeilu
- S4 Tekeminen
- S5 Soveltaminen
- S6 Dokumentointi ja arviointi

Laaja-alaisen osaamisen:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilasta ohjataan kekseliäisyyteen sekä oman luovuuden löytämiseen ja hyödyntämiseen käsityöprosessien suunnittelussa ja valmistuksessa.

T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi.

Sisältöalueet:

- S1 Ideointi
- S2 Suunnittelu
- S3 Kokeilu
- S4 Tekeminen
- S5 Soveltaminen
- S6 Dokumentointi ja arviointi

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Oppilas osaa suhteuttaa osaamisensa oman työn suunnittelussa, toteuttamisessa ja dokumentoinnissa. Oppilas osaa suunnitella koko käsityöprosessissa ajankäyttöä ja loogista etenemistä.

T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin

Sisältöalueet:

- S1 Ideointi
- S2 Suunnittelu
- S3 Kokeilu
- S4 Tekeminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Oppilas osaa soveltaa luovasti tietojaan ja taitojaan tuotteen suunnittelussa ja valmistusprosessin aikana. Oppilas osaa valita esteettisesti toimivia tekniikoita ja materiaaleja omaan käsityöprosessiinsa. Oppilas osaa toimia ryhmässä toisten kanssa, tuoda esille omia näkemyksiään ja antaa tilaa toisten mielipiteille.

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti

Sisältöalueet:

- S3 Kokeilu
- S5 Soveltaminen

Laaja-alaisen osaamisen:

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilas tietää ja osaa käyttää käsityön tavallisimpia termejä, tekniikoita ja tietää materiaalien rakenteista sekä osaa käyttää niitä sujuvasti omassa käsityöprosessissa.

T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä

Sisältöalueet:

- S1 Ideointi
- S2 Suunnittelu
- S3 Kokeilu
- S4 Tekeminen
- S5 Soveltaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa

Sisältöalueet:

- S1 Ideointi
- S2 Suunnittelu
- S6 Dokumentointi ja arviointi

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Oppilas osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa koko käsityöprosessin ajan.

T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia

Sisältöalueet:

- S6 Dokumentointi ja arviointi

Laaja-alaisen osaamisen:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Oppilas oppii sekä oman että toisten töiden arviointia ja palautteen antamista.

T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti

Sisältöalueet:

- S1 Ideointi
- S2 Suunnittelu
- S3 Kokeilu
- S5 Soveltaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Oppilas osaa huomioida tuotteen elinkaaren käsityössä.

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia, jotka sisältävät ajankohtaisia ja monipuolisia oppimistehtäviä eri vuosiluokille. Sisällöissä toteutetaan käsityöllisin keinoin erilaisten materiaalien ja työmenetelmien tuntemista, ymmärtämistä ja ennakkoluulotonta soveltamista muissa oppiaineissa ja oppimisympäristöissä opittua hyödyntäen.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään käsityön erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja.

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Käsityöprosessin suunnittelussa oppilaan itseohjautuvuus ja vastuu kasvaa. Käytetään tietokoneavusteista suunnittelua ja mallinnusta mahdollisuuksien mukaan. Harjoitellaan teknistä piirtämistä. Laaditaan omaan työhön työsuunnitelma, mikä osoittaa kirjallisen ohjeen ja käsityössä käytettävien yleisten merkkien ymmärtämistä.

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana. Työskennellään ohjatusti oman suunnitelman ja työohjeiden mukaan. Vahvistetaan turvallista, ikätasoon ja työturvamääräyksiin suhteutettua, itsenäistä koneiden ja välineiden käyttöä.

Käytetään valvotusti akkuporakonetta ja käsihiomakonetta sekä puuntyöstölaitteita, esim. penkki- tai pylväsporakone, hiomakone ja puusorvi. Käytetään ompelukonetta sujuvasti: ompelukoneen langoitus, ompelukoneen säädöt ja saumurilla ompelu. Käytetään erilaisia mittaussäädöksiä. Harjoitellaan henkilökohtaisten mittojen ottoa ja tutustutaan mittataulukon. Tutustutaan kaavoihin ja käytetään valmiskaavoja: jäljentäminen sekä kaavamerkki. Kerrataan ompelun perusasioita: saumanvara, sauma ja huolittelu. Lankatöissä käytetään erilaisia tekniikoita. Samaan työhön voidaan yhdistää useampia tekniikoita. Kerrataan elektroniikkasanastoa ja peruskomponenttien toimintaa. Käytetään erikoistekniikoita; esimerkiksi kankaan kuviointi ja -värjäys, huovutus, kirjonta, juottaminen, 3D-mallintaminen ja -tulostus, nahan ompelu, kuviointi ja leikkaus käsin tai lasertyöstöasemaa hyödyntäen.

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaasti tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin. Materiaalien ja työvälineiden valinnassa huomioidaan kestävä kehitys ja taloudellisuus. Tutustutaan turvallisuuskulttuuriin arvioimiseen ja kehittämiseen ikätason mukaisesti. Oppilaat osallistuvat turvallisen työskentelyn suunnitteluun ja vaarojen arviointiin.

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään tarvittaessa osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta. Dokumentoidaan käsityöprosessia ohjatusti. Arvioidaan omaa suunnittelua, työskentelyä ja tuotosta.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi

Keskeiset sisällöt

- S2 Muotoilu
- S3 Kokeilu
- S4 Dokumentointi ja arviointi
- S5 Tekeminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Työskentely ja tuottaminen	Oppilas suunnittelee työskentelyään, osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.

Tavoitteena on ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi eri käsityön materiaaleja ja tekniikoita.

Arvioidaan opetettujen tietojen ja taitojen oppimista ja soveltamista omassa suunnittelussa ja työskentelyssä. Arviointi on jatkuvaa työskentelyn ja oppimisen seuranta ja havainnointia. Tavoitteen toteutumista arvioivat sekä oppilaat että opettaja.

T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Innovointi
- S2 Muotoilu
- S3 Kokeilu
- S4 Dokumentointi ja arviointi
- S5 Tekeminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen	Oppilas osaa asettaa työskentelylleen tavoitteita sekä työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja arvioi realistisesti oppimistaan käsityöprosessin aikana.

Oppilas osaa asettaa käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttaa niiden perusteella koko käsityöprosessin sekä arvioida oppimistaan.

Arvioidaan koko lukuvuoden ajan koko käsityöprosessin hallintaa, tavoitteellista työskentelyä, innovointia ja oman käsityöprosessin arviointia. Arviointi on jatkuvaa oppimisen ja työskentelyn seuranta ja havainnointia sekä oppilaan itsearviointia.

T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita

Keskeiset sisällöt

- S1 Innovointi
- S2 Muotoilu
- S3 Kokeilu
- S4 Dokumentointi ja arviointi
- S5 Tekeminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Valmistaminen, tekniikat ja työstömenetelmät	Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja sekä tekniikoita ja työstömenetelmiä ja osaa käyttää niitä valmistaessaan suunnittelemaansa tuotteita/teoksia.

Arvioidaan oppilaan kykyä innovoida, käyttää ja hyödyntää omaan käsityöprosessiin soveltuvia työvälineitä, materiaaleja ja työtapoja. Arviointi on jatkuvaa oppimisen ja työskentelyn seuranta ja havainnointia sekä oppilaan itsearviointia.

T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisua

Keskeiset sisällöt

- S1 Innovointi
- S2 Muotoilu
- S3 Kokeilu
- S4 Dokumentointi ja arviointi
- S5 Tekeminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Visuaalinen, materiaallinen ja teknologinen ilmaisu	Oppilas käyttää käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi sekä toteuttaa ne suunnitelmaan perustuen ottaen huomioon esteettisyyden ja toimivuuden.

Tavoitteena on, että oppilas oppii käyttämään käsityön terminologiaa sekä ymmärtää ja soveltaa teknologista ilmaisua.

Arvioidaan jatkuvasti oppilaan tietojen hallintaa käsityön materiaaleista ja teknologiasta. Arvioidaan kykyä hyödyntää ja käyttää käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja. Arviointi on jatkuvaa oppimisen ja työskentelyn seuranta ja havainnointia sekä oppilaan itsearviointia.

T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa.

Keskeiset sisällöt

- S6 Työturvallisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Turvallinen työskentely	Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimia turvallisesti käsityöprosessissa.

Tavoitteena on turvallinen työskentely käsityöluokassa, ennakointi ja havainnointi.

Arvioidaan, että oppilaan työskentely ja toiminta on turvallista luokkatilanteessa koko käsityöprosessin aikana.

T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa

Keskeiset sisällöt

- S1 Innovointi
- S2 Muotoilu
- S3 Kokeilu
- S4 Dokumentointi ja arviointi
- S5 Tekeminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologiset taidot Yhteisöllinen työskentely	Oppilas osaa käyttää itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa suunnittelussa ja valmistamisessa sekä oman tai yhteisen käsityöprosessin dokumentoinnissa tieto- ja viestintäteknologiaa.

Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan arvioinnin kautta koko tehtävän ajan.

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisältöjen toteuttaminen antaa oppilaalle monipuolisen kokemuksen käsityön alueista ja mahdollisuuden useiden käsityötaitojen omaksumiseen. Sisältöalueista muodostetaan yhtenäisiä oppimistehtäviä, joissa useat sisällöt limittyvät yhtäaikaaisesti toisiinsa.

S1 Innovointi

Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

S2 Muotoilu

Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

S3 Kokeilu

Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin. Tutustutaan robotiikkaan ja harjoitellaan ongelmien ratkaisemista ohjelmoinnin ja rakentelun avulla.

S4 Dokumentointi ja arviointi

Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

S5 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Tutustutaan konetyöstöön. Kokeillaan ja harjoitellaan eri materiaalien koneellista työstöä, lämpömuovaamista ja liittämismenetelmiä. Harjoitellaan kaavan muokkaamista. Käytetään ompelukonetta ja saumuria sujuvasti. Tutustutaan johonkin käsityön erikoistekniikkaan.

S6 Työturvallisuus

Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti. Tutustutaan turvallisuuskulttuurin arvioimiseen ja kehittämiseen oppilaan ikätason mukaisesti. Oppilaat osallistuvat turvallisen työskentelyn suunnitteluun, vaarojen arviointiin ja turvakävelyihin, jotta heidän roolinsa turvallisen oppimisympäristön ylläpitämisessä ja kehittämisessä on aktiivinen.

10.18.Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoa ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 6

”Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen.”

Vuosiluokalla 6 opetuksen pääpaino on motoristen perustaitojen vakiinnuttamisessa ja monipuolistamisessa sekä sosiaalisten taitojen vahvistamisessa. Monipuolinen ja vuorovaikutuksellinen opetus tukee taitojen oppimista, oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen ja osallisuuteen sekä luo valmiuksia liikunnalliseen elämäntapaan. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun ja vastuulliseen toteuttamiseen.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

”Liikutaan yhdessä minäkäsitystä ja osallisuutta vahvistaen, taitoja soveltaen.”

Vuosiluokilla 7-9 pääpaino on monipuolisessa perustaitojen soveltamisessa ja fyysisten ominaisuuksien harjoittamisen opiskelussa eri liikuntamuotojen ja -lajien avulla. Erityisen tärkeää on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkäsitystä ja oman muuttuvan kehon hyväksymistä. Opetus tukee oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen, osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävään omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun sekä ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-9

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenaikat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 6-9

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoiminen ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla pa-

lautteella. Vuosiluokalla 6 kiinnitetään huomioita sellaisten perustaitojen hallintaan, joilla on merkitystä yhteiseen toimintaan osallistumisessa. Vuosiluokkien 7-9 opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota toimintakyvyn tukemiseen ja mieluisan liikuntaharrastuksen ylläpitämiseen tai löytämiseen.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi liikunnassa vuosiluokalla 6-9

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaan oppimisesta ja työskentelystä.

Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaan toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla. Liikunnan arviointi perustuu fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2–6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7–10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Arviointikertojen määrä

Oppilasta arvioidaan numeroin (4-10) kaksi kertaa/vuosiluokka. 9. luokan viimeinen arviointikerta on samalla päättöarviointi. Työskentely vaikuttaa osana liikunnan kurssiarviointia. Työskentelyn arviointi suoritetaan kurssiarvioinnin yhteydessä. Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena.

Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arvioinnissa käytetään seuraavaa asteikkoa.

Erinomainen

- Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan asianmukaisessa liikuntavarustuksessa.
- Oppilas kuuntelee ohjeita ja toimii niiden mukaisesti.
- Oppilaalla on halu oppia ja kehittyä
- Työskentely on erittäin aktiivista ja oma-aloitteista sekä suhtautuminen oppiaineeseen on erinomaista.
- Oppilaan toiminnalla on positiivinen vaikutus ryhmän toimintaan ja ilmapiiriin.
- Oppilas kannustaa ja pystyy tarvittaessa ohjaamaan muita oppilaita.

Kiitettävä

- Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan asianmukaisessa liikuntavarustuksessa.
- Oppilas kuuntelee ohjeita ja toimii niiden mukaisesti.
- Oppilaalla on halu oppia ja kehittyä
- Oppilaan työskentely on oma-aloitteista ja tehokasta.
- Oppilas kantaa vastuuta yhteisestä toiminnasta ja liikuntavälineistä.
- Oppilas suhtautuu myönteisesti toimintaan sekä kannustaa muita oppilaita.

Hyvä

- Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan asianmukaisessa liikuntavarustuksessa.
- Oppilas kuuntelee ohjeita ja toimii niiden mukaisesti.
- Oppilas käyttäytyy asiallisesti.
- Työskentely on pääosin aktiivista ja suhtautuminen oppiaineeseen on hyvä.

Tyydyttävä

- Oppilaan liikuntavarusteissa on ajoittaisia puutteita.
- Oppilas myöhästelee tunneilta.
- Oppilaan asenne ja työskentely vaihtelee sekä on tehotonta ja halutonta.

Välttävä

- Oppilaalla on paljon selittämättömiä poissaoloja ja myöhästymisiä.

- Oppilaalta puuttuvat asianmukaiset liikuntavarusteet toistuvasti.
- Oppilas häiritsee käytöksellään muun ryhmän toimintaa.
- Oppilaan työskentely on välinpitämätöntä ja passiivista.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositolustuksessa

Liikunnan arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokan 6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellesään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolustusta varten opettaja käyttää liikunnan valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut liikunnan tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan liikunnan tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy liikunnan lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

6.vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Fyysinen toimintakyky							
T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	Oppilas on fyysisesti aktiivinen, kokeilee erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelee aktiivisesti.	Fyysinen aktiivisuus ja yrittäminen	Oppilas toimii liikuntatunneilla satunnaisesti ja valikoiden.	Oppilas toimii liikuntatunneilla kokeillen erilaisia liikuntamuotoja.	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan aktiivisesti ja harjoittelee opettajien ohjeiden mukaisesti liikuntamuotoja.
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	Oppilas havainnoi itseään ja ympäristöään eri aistien avulla ja tekee tarkoituksenmukaisia ratkaisuja suhteessa ympäröivään tilaan, käytettävään aikaan ja voimaan.	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan opettajan ohjaamana sekä hyödyntää niitä omassa toiminnassaan.	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan sekä hyödyntää niitä toiminnassaan.	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.	Oppilas sopeuttaa liikumistaan ja tekee tarkoituksenmukaisia ratkaisuja havaintojensa mukaan.
T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa	S1	Oppilas kehittää tasapaino- ja liikkumistaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.	Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja joissakin oppimisympäristöissä ja opetuksissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa oppimisympäristöissä ja opetuksissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja monipuolisissa oppimisympäristöissä.

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa	S1	Oppilas kehittää välineenkäsittelytaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.	Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää välineenkäsittelytaitoja joissakin oppimisympäristöissä ja opetuksissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää välineenkäsittelytaitoja useimmissa oppimisympäristöissä ja opetuksissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja monipuolisissa oppimisympäristöissä.
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa	S1	Oppilas oppii arvioimaan ja kehittämään fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.	Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa harjoittaa fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan opettajan ohjaamana.	Oppilas osaa kertoa, millä tavalla fyysisiä kunto-ominaisuuksia voi mitata ja osaa harjoittaa joitain fyysisiä ominaisuuksiaan.	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan, asettaa omia tavoitteita sekä kehittää fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.
T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä	S1	Oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä.	Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas osaa uida 10 m.	Oppilas osaa uida 50 m ja hypätä uintisyvyiseen veteen.	Oppilas on perusuimataitoinen (osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).	Oppilas osaa uida 100 m kahta uintitapaa käyttäen sekä pelastautua vedestä.
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla	S1	Oppilas toimii tunneilla turvallisesti ja asiallisesti.	Toiminnan turvallisuus liikuntatunneilla	Oppilas osaa ilmaista, miten toimitaan turvallisesti, sekä toimii ja varustautuu yleensä opettajan ohjeiden mukaan.	Oppilas ymmärtää turvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä ja pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti sekä edistää turvallisuutta liikuntatunneilla.
Sosiaalinen toimintakyky							
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	S2	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja pystyy säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa.	Tunne- ja vuorovaikutustaidot sekä työskentelytaidot	Oppilas työskentelee valikoimiensa ihmisten kanssa sekä säätelee toimintaansa ja tunneilmaisuaan niin, että pystyy opettajan ohjaamana toimimaan liikuntatilanteissa muiden kanssa.	Oppilas työskentelee valikoimatta kaikkien kanssa sekä toimii useimmiten yhteisesti sovitulla tavalla.	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja edistää ryhmän toimintaa ja oppimista.
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	Oppilas toimii reilun pelin periaatteiden mukaisesti ja ottaa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Vastuunkanto yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas osaa ilmaista reilun pelin periaatteita ja kantaa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista opettajan ohjaamana.	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja antaa muille työrauhan.	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.	Oppilas kantaa vastuuta yhteisestä toiminnasta ja pyrkii edistämään sitä.
Psyykinen toimintakyky							

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä itsenäisesti.	Itsenäisen työskentelyn taidot	Oppilas osaa ilmaista, miten voi ottaa vastuuta omasta toiminnasta, ja toimii yleensä opettajan ohjaamana.	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä ajoittain itsenäisesti.	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.	Oppilas työskentelee vastuullisesti ja itsenäisesti.
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyyydestä ja yhteisöllisyydestä	S3			<i>Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohdimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			

Päätösarviointi vuosiluokalla 9

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona liikunnan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut liikunnan oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt liikunnan oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on liikunnan oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan liikunnan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy liikunnan oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Liikunnassa osaaminen kertyy kumuloituvasti aikaisemman osaamisen jatkoksi. Päätösarvioinnin kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Liikunnan päätösarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Fyysinen toimintakyky							
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	Oppilas on fyysisesti aktiivinen, kokeilee erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelee aktiivisesti.	Fyysinen aktiivisuus ja yrittäminen	Oppilas osallistuu satunnaisesti ja valikoiden liikuntatuntien toimintaan.	Oppilas osallistuu liikuntatunneille ja kokeilee erilaisia liikuntamuotoja.	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.	Oppilas osallistuu aktiivisesti ja harjoittelee opetettuja liikuntamuotoja.
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla	S1	Oppilas havainnoi itseään ja ympäristöään eri aistien avulla ja tekee tar-	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas osaa kertoa joitain havaintojaan ja hyödynittää niitä opettajan auttamana omassa toiminnassaan.	Oppilas ymmärtää ja osaa kertoa tekemiään havaintoja sekä yhdistää niitä toimintaansa.	Oppilas tekee havaintojen pohjalta useimmiten tarkoituksenmukaisia rat-	Oppilas valitsee tarkoituksenmukaisia havaintoja ratkaisun perustaksi, pystyy perustelee-

tien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja		koituksenmu-kaisia ratkaisuja.				kaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.	maan ratkaisunsa ja sopeuttaa liikumistaan niiden mukaan.
T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	Oppilas kehittää tasapaino- ja liikkumistaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.	Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja joissa-kin opetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja opetuissa liikuntamuodoissa.
T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	Oppilas kehittää välineenkäsittelytaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.	Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää välineenkäsittelytaitoja joissa-kin opetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja opetuissa liikuntamuodoissa.
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta	S1	Oppilas arvioi, ylläpitää ja kehittää fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.	Fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa kertoa joitain fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointimenetelmiä ja toisen ohjauksessa harjoittaa ominaisuuksiaan.	Oppilas osaa kertoa ja valita erilaisten fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointiin soveltuvia menetelmiä ja harjoittaa oma-toimisesti joitain fyysisiä ominaisuuksiaan.	Oppilas osaa arvioida fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta.	Oppilas tunnistaa omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan ja tunnistamisen perusteella osaa ylläpitää ja kehittää fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.
T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1	Oppilas vahvistaa uima- ja vesipelastustaitojaan.	Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa uida 10 m.	Oppilas ui 50 m käyttäen kahta uintitapaa ja sukeltaa 5 m.	Oppilas osaa uida*, pelastautua ja pelastaa vedestä (*Pohjoismaisen uimataidon kriteeri).	Oppilas osaa uida sujuvasti kahdella uintitavalla sekä pelastautua ja pelastaa vedestä eri tavoilla.
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1	Oppilas toimii tunneilla turvallisesti ja asiallisesti.	Toiminnan turvallisuus liikuntatunneilla	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan turvallisesti ja asiallisesti, sekä toimii ja varustautuu yleensä ohjeiden mukaan.	Oppilas ymmärtää turvallisuuden liittyviä riskitekijöitä ja toimii tunnilla turvallisesti sekä varustautuu asiallisesti.	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti sekä edistää turvallisuutta liikuntatunneilla.

Sosiaalinen toimintakyky							
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunteilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	S2	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja pystyy säätelemään toimintaansa ja tunteilmaisuaan liikuntatilanteissa.	Tunne- ja vuorovai- kutustai- dot sekä työskente- lytaidot	Oppilas työskentelee valikoimiensa ihmisten kanssa sekä säätelee toimintaansa ja tunteilmaisuaan niin, että pystyy toimimaan liikuntatilanteissa muiden kanssa.	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa.	Oppilas työskentelee eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla ja toiset huomioon ottaen.	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja edistää ryhmän toimintaa ja oppimista.
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	Oppilas toimii reilun pelin periaatteiden mukaisesti ja ottaa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Vastuun kanto yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas osaa kertoa reilun pelin periaatteita ja kantaa satunnaisesti vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja antaa muille työrauhan.	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Oppilas kantaa vastuuta yhteisistä toiminnasta ja edistää sitä.
Psyykinen toimintakyky							
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä itsenäisesti.	Itsenäisen työskentelyn taidot	Oppilas osaa kertoa, miten voi ottaa vastuuta omasta toiminnasta, ja toimii opettajan ohjauksena.	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä ajoittain itsenäisesti.	Oppilas työskentelee yleensä vastuullisesti ja itsenäisesti.	Oppilas työskentelee vastuullisesti ja itsenäisesti.
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä	S3			<i>Ei vaikuta arvostuksen muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille	S3	Oppilas oppii ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkityksestä kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.		<i>Ei vaikuta arvostuksen muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia	S3	Oppilas oppii löytämään itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikunta-harrastuksia.		<i>Ei vaikuta arvostuksen muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			

iloa ja virkistystä tuottavia liikunta-harrastuksia							

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.

Keskeiset sisällöt

- S2 Sosiaalinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Keskeiset sisällöt

- S2 Sosiaalinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.

Keskeiset sisällöt

- S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä.

Keskeiset sisällöt

- S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 6

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotoitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikunta- muotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itseenäisyyden sekä ilmaisuuden ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot), eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa uida, pelastautua ja pelastaa vedestä.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen

Keskeiset sisällöt

- S2 Sosiaalinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

Keskeiset sisällöt

- S2 Sosiaalinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja

Keskeiset sisällöt

- S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa pääsääntöisesti työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä

Keskeiset sisällöt

- S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotoitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehitteviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot), eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa uida, pelastautua ja pelastaa vedestä.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen

Keskeiset sisällöt

- S2 Sosiaalinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

Keskeiset sisällöt

- S2 Sosiaalinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja

Keskeiset sisällöt

- S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa pääsääntöisesti työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä

Keskeiset sisällöt

- S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearvioinnin avulla.

T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille

Keskeiset sisällöt

- S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Ei huomioida arvioinnissa.

T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia

Keskeiset sisällöt

- S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Ei huomioida arvioinnissa.

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotoitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisuuden ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantarajajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhansa yrittäen

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liik- kumistaidot), eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumis- taitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa uida, pelastautua ja pelastaa vedestä.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen

Keskeiset sisällöt

- S2 Sosiaalinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

Keskeiset sisällöt

- S2 Sosiaalinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja

Keskeiset sisällöt

- S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa pääsääntöisesti työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä

Keskeiset sisällöt

- S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Tavoitetta arvioidaan jatkuvan näytön, tuntiaktiivisuuden ja itsearviointin avulla.

T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille

Keskeiset sisällöt

- S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Ei huomioida arvioinnissa.

T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia

Keskeiset sisällöt

- S3 Psykykinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Ei huomioida arvioinnissa.

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotasaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehitteviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyuden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisuuden ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan otamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

S3 Psykykinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyuden

kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

10.19. Kotitalous

Oppiaineen tehtävä

Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää kodin arjen hallinnan sekä kestävän ja hyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja, asenteita ja toimintavalmiuksia. Opetuksessa edistetään kädentaitoja ja luovuutta sekä kykyä tehdä valintoja ja toimia kodin arjessa kestävästi. Opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden kotitaloudelliselle osaamiselle, mikä merkitsee taitoa toimia eri ympäristöissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Opetuksella tuetaan oppilaiden kasvua kodin arjen perusedellytysten ylläpitämisestä huolehtiviksi kuluttajiksi. Kotitalousopetuksessa kehitytään kanssaihmisistä huolta pitäviksi lähimmäisiksi ja kasvetaan perheen, kodin ja yhteiskunnan aktiivisiksi jäseniksi.

Opetus antaa valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhdessä elämiseen. Kotitalousopetuksessa luodaan perusta kestävään asumiseen, ruokaosaamiseen ja kuluttajuuteen. Oppilaat saavat käsityksen kodin teknologisoituvasta arjesta, kustannustietoisesta toiminnasta sekä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa.

Kotitalouden keskeisten sisältöjen ja oppimistehtävien avulla kehitetään oppilaiden suunnittelu-, organisointi-, työskentely- ja voimavarojen hallinnan taitoja. Kotitalouden tehtävänä on vahvistaa valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja kriittiseen tiedonhallintaan. Erityistä huomiota kiinnitetään jokaisen oppilaan yhdenvertaiseen ja tasapuoliseen osallisuuteen oppimistilanteissa. Oppiaine kasvattaa toiminnallisuuteen ja yritteliäisyyteen sekä vastuullisuuteen ja taloudellisuuteen.

Oppiaine soveltaa toiminnaksi eri alojen tietoa, ja yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa monipuolistaa oppimiskokemuksia. Eheyttävä opetus tukee erilaisten kodin arkeen liittyvien käsitteiden, asioiden tai ilmiöiden keskinäisten yhteyksien ja syy-seuraussuhteiden ymmärtämistä syventäen oppimista. Kotitalouden opetus kattaa laaja-alaisen osaamisen kaikki osa-alueet.

Kotitalousopetus rakennetaan suunnitelmalliseksi oppimista tukeväksi jatkumoksi, jolloin tiedot ja taidot syvenevät vaiheittain kokonaisuuksiksi. Oppilaiden itsenäisyys ja vastuu kasvavat vähitellen, ja opetus ohjaa ongelmanratkaisuun, tiedon ja taidon soveltamiseen ja luovuuteen. Opittua sovelletaan ja syvennetään omassa kodissa ja lähipiirissä kotitehtävien avulla.

Kotitalousopetusta voidaan opetuksen järjestäjän niin päättäessä antaa jo alemmilla vuosiluokilla. Tällöin noudatetaan kotitalouden oppimäärän opetussuunnitelman perusteita oppilaiden iän huomioon ottaen. Opetuksen tavoitteet, keskeiset sisältöalueet ja toteutus määritellään paikallisessa opetussuunnitelmassa opetussuunnitelman perusteita soveltaen.

Kotitalouden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-8

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä oppimisympäristön valinnassa on, että se mahdollistaa seuraavat tekijät: vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Työn arvostaminen ja loppuun saattaminen, pitkäjänteinen tapa tehdä työtä, kunnioittava ja kiireetön ilmapiiri sekä mahdollisuus oppia myös epäonnistumisista ovat osa turvallisuutta. Opetuksessa hyödynnetään niin luokkayhteisöä, koulutiloja ja kouluympäristöä kuin digitaalisia ympäristöjä ja yhteistyöverkostoja. Oppimistehtävät vahvistavat oppilaiden näkemystä arjen rakentumisesta ja monimuotoisuudesta sekä harjaannuttavat soveltamaan koulussa opiskeltuja asioita omaan perhevaiheeseen. Työtapojen ja menetelmien valinnassa on keskeistä tiedon ja taidon kietoutuminen yhteen ja soveltaminen käytäntöön.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kotitaloudessa vuosiluokilla 7-8

Kotitalousoppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden motivaation, suunnitelmallisuuden ja oma-aloitteisuuden asteittainen lisääntyminen. Lisäksi olennaista on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi.

Oppimistilanteella on oltava selkeä rakenne sekä vaikeustason mielekkyys on huomioitava opetuksen ja ohjauksen suunnittelussa. Oppilaan osaamistason perusteella voidaan eriyttää joustavin opetusjärjestelyin. Käytännön toimintataitojen tukemista toteutetaan havainnollistamalla ja yhdessä tekemällä, jonka seurauksena op-

pilas saa osaamiskokemuksia. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia. Oppitunnin siirtymävaiheet edellyttävät ohjausta ja tukea ajanhallinnassa ja oppimistehtävien jäsentelyssä.

Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen yhteisenä tavoitteena on tuottaa onnistumisen kokemuksia ja lisätä oppilaan luottamusta omiin arjen tietoihin ja taitoihin. Kotitaloustieteellisen tiedon avulla tuetaan oppilaiden kiinnostusta syventää ja laajentaa kotitalouden sisältöjen oppimista sekä luodaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeiseen alan koulutukseen ja työelämään.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kotitaloudessa vuosiluokilla 7-8

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehditaan siitä, että jokainen oppilas ja hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Osaamista arvioidaan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Arviointikertojen määrä

Kotitaloudessa annetaan arvosana 4-10 kolme (3) kertaa 7. luokan aikana ja kaksi (2) kertaa 8. luokan aikana. Väliarvosana annetaan 7. luokalla aina kun noin kolmannes lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty. 8. luokalla väliarvosana annetaan, kun noin puolet lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty. Kumpanakin vuonna viimeinen arvosana on samalla lukuvuosiarvosana. 8. luokan jälkimmäinen arvosana yleisopetuksen luokilla ja Luma-luokilla on samalla peruskoulun alustava päättöarvosana, jossa otetaan huomioon sekä 7. että 8. luokan opinnot. Musiikki- ja kuvataideluokkien osalta yhteinen kotitalousopetus päättyy jo 7. luokan jälkeen, alustava päättöarvosana on sama kuin 7. luokan lukuvuosiarvosana.

Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi sisältyy kotitalouden arviointiin. Työskentelyn arviointi tehdään ensimmäisen ja viimeisen numeroarvioinnin yhteydessä, yhteensä kaksi (2) kertaa lukuvuodessa sekä 7. että 8. luokalla.

Erinomainen

- on työskentelyssään organisoiva, varma ja taitava sekä oma-aloitteinen ja huolellinen.
- suhtautuu vastuullisesti työskentelyyn noudattaen hyviä käytöstapoja
- edistää ryhmän yhteistyötä
- toimii taloudellisesti ja järjestystä ylläpitävästi
- osaa soveltaa ennalta oppimaansa
- suorittaa kotitehtävät ja osoittaa harrastuneisuutta

Kiitettävä

- on työskentelyssään varma, taitava ja huolellinen sekä useimmiten organisoiva ja oma-aloitteinen
- suhtautuu vastuullisesti työskentelyyn noudattaen hyviä käytöstapoja
- toimii aina yhteistyökykyisesti ja myönteisesti
- toimii useimmiten taloudellisesti ja järjestystä ylläpitävästi
- osaa lähes aina soveltaa ennalta oppimaansa
- suorittaa kotitehtävät ja osoittaa harrastuneisuutta

Hyvä

- osoittaa työskentelyssään varmuutta, taitavuutta ja huolellisuutta ja pyrkii toimimaan oma-aloitteisesti
- yrittää toimia vastuullisesti ja hyvien käytöstapojen mukaisesti
- toimii ryhmässä lähes aina yhteistyökykyisesti ja myönteisesti
- osaa ohjatusti hakea tietoa ja seurata ohjeita ja soveltaa niitä
- suorittaa kotitehtävät ja osoittaa harrastuneisuutta jossain määrin

Tyydyttävä

- osoittaa työskentelyssään ajoittain varmuutta ja huolellisuutta sekä toimii annettujen ohjeiden mukaan
- vaatii ohjausta hyvien käytöstapojen mukaiseen toimintaan
- suorittaa ryhmässä omat tehtävänsä
- osaa ohjatusti hakea tietoa sekä seurata sitä ohjatusti
- suorittaa kotitehtävät

Välttävä

- työskentely on huolimaton ja välinpitämätöntä
- käyttäytyminen on häiritsevää tai passiivista
- ei tee omia tehtäviään
- harvoin myönteinen, aktiivinen ja vastuuta ottava
- osaa hakea tietoa ohjatusti
- laiminlyö usein kotitehtävät

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Päätösarviointi

Päätösarviointi sijoittuu lukuvuoteen 7 tai 8, jona kotitalouden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena kuvattun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kotitalouden oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, tai 8 yksittäinen tavoite on asetettu. Päätösarvosana on kotitalouden oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kotitalouden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kotitalouden oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Kotitalouden päätösarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Käytännön toimintataidot							
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1, S2	Oppilas oppii suunnittelemaan työn tekemisen, tekemään työtehtävän ja tarkastelemaan omaa työtään ja toimintaansa.	Työn suunnittelu ja toteuttaminen sekä oman toiminnan tarkastelu	Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin työprosessiin kuuluvia työtehtäviä. Oppilas tarvitsee paljon ohjausta ja apua työn suunnittelussa ja toteuttamisessa.	Oppilas suunnittelee, organisoii ja kuvailee omaa työtänsä ja toimintaansa työvaiheittain annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas suunnittelee ja työskentelee työvaiheittain annettuja ohjeita soveltaen sekä kuvailee omaa osaamistaan oman työskentelyn tarkastelun avulla.	Oppilas suunnittelee ja työskentelee itsenäisesti sekä perustelee omaa työskentelyään ja toimintaansa.

T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen	S1, S2	Oppilas oppii kotitalouden kädentaitoja ja kokeilee erilaisia työtapoja. Hän oppii ottamaan huomioon toiminnassaan luovuuden ja estetiikan.	Kädentaidot kotitalouden perustehtävien toteutamisessa, luovuus ja estetiikka	Oppilas suoriutuu ohjautusti kädentaitoja edellyttävistä yksittäisistä työtehtävistä.	Oppilas suoriutuu annetuista kädentaitoja edellyttävistä työtehtävistä. Oppilas tietää, että työtehtäviä voi toteuttaa luovasti monella tavalla ja että estetiikalla on merkitystä.	Oppilas suoriutuu itsenäisesti ja soveltaa tavallisimpia työtapoja kädentaitoja edellyttävissä kotitalouden tehtävissä. Oppilas ottaa huomioon yksittäisiä esteettisiä näkökulmia.	Oppilas osaa käyttää luovasti ja perustellen erilaisia kädentaitoja ja työtapoja kotitalouden tehtävissä. Oppilas perustelee luovuuden ja estetiikan merkitystä ja ottaa nämä huomioon osana kokonaisuutta.
T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävää ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa	S1, S2, S3	Oppilas oppii valitsemaan ja käyttämään raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä ja teknologiaa kestävää elämäntapaa edistävällä.	Valintojen tekeminen ja niiden perustelut toiminnassa	Oppilas harjoittelee valitsemaan ja käyttämään annettuja materiaaleja tai työvälineitä yksilöllisesti ohjatuna.	Oppilas valitsee ja käyttää raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä tai teknologiaa annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas soveltaa kestävän elämäntavan tietoja ja taitoja käyttäessään raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä tai teknologiaa.	Oppilas valitsee, käyttää ja perustelee kestävää elämäntapaa tukevia raaka-aineita, työvälineitä, materiaaleja tai teknologiaa.
T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana	S1, S2	Oppilas oppii suunnittelemaan omaa toimintaansa suhteessa käytettävissä olevaan aikaan ja annettuun tehtävään. Hän oppii huolehtimaan työtehtävien ja työympäristön järjestyksestä oppimisympäristössään.	Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen	Oppilas toimii aikataulussa ja ylläpitää tehtävien sekä työympäristön järjestyksestä ohjatuna.	Oppilas ylläpitää työtehtävien järjestyksestä annettujen ohjeiden ja aikataulun mukaan erilaisissa työvaiheissa. Oppilas tarvitsee ohjausta työympäristön järjestyksen ylläpitämisessä.	Oppilas etenee ohjeiden mukaisesti vaiheittain ja ylläpitää työtehtävien ja työympäristön järjestyksestä. Oppilas suunnittelee ja ennakoi ajankäyttöään.	Oppilas työskentelee itsenäisesti ja vastuullisesti sekä osaa perustella ajankäyttöään, työtehtävien ja työympäristön järjestyksen merkitystä ja toimintojen etenemistä osana oppimisympäristöä.
T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin	S1, S2, S3	Oppilas oppii toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti kotitalouden toimintaympäristöissä ottaen huomioon käytettävissä olevat aineelliset voimavarat.	Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta	Oppilas toimii hygieenisesti ja turvallisesti ohjattuna.	Oppilas työskentelee hygieenisesti ja turvallisesti annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas työskentelee ohjeiden mukaisesti hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti tai kustannusten ja energiankäytön kannalta tarkoituksenmukaisesti.	Oppilas perustelee toimintaansa turvallisuuden, hygieenisuuden, ergonomian tai kustannusten ja energiankäytön näkökulmasta.
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot							
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua, rakentavaa keskustelua ja argumentointia	S1, S2, S3	Oppilas oppii kohtaamaan, kuuntelemaan, keskustelemaan	Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi yhteisessä suunnittelussa	Oppilas osallistuu satunnaisesti tai kysymysten tukemana keskusteluun	Oppilas osallistuu keskusteluun, pyrkii kuuntelemaan ja tuomaan esille	Oppilas kuuntelee eri näkökulmia ja ilmaisee rakentavasti omia näkemyksiään	Oppilas on aktiivinen keskusteluissa ja ottaa eri näkökulmat huomioon sekä perustelee

tointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa		ja argumentoimaan vertaisryhmässä.		yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.	omia näkökulmia yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.	yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.	omat näkemyksensä rakentavasti. Oppilas kannustaa toisia yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.
T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä	S1, S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan, miten arki erilaisissa kotitalouksissa rakentuu ja ajallisesti järjestäytyy. Hän oppii kohtaamaan hyväksyvästi kotien kulttuurista monimuotoisuutta.	Arjen rakentumisen sekä kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen	Oppilas nimeää arkiruutiineja sekä tunnistaa erilaisia kotikulttuureita.	Oppilas kuvailee arkiruutiineja, arjen rakentumista, kotitalouksien perinteitä ja erilaisia kotikulttuureita.	Oppilas määrittelee arjen rakentumista ja kotitalouksien arkiruutiineja erilaisissa kotikulttuureissa.	Oppilas perustelee kotitalouksien arjen rakentumista ja erilaisten kotikulttuurien ajankäyttöä.
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	S1, S2	Oppilas oppii työskentelemään itsenäisesti sekä osana ryhmää ja yhteistä työtehtävää. Hän oppii sopimaan työtehtävien jakamista.	Voimavarojen käyttäminen ja yhteisten sopimusten tekemisen oppiminen	Oppilas harjoittelee yksilöllisesti ohjattuna itsenäistä työskentelyä ja osallistuu ryhmän toimintaan satunnaisesti.	Oppilas harjoittelee itsenäistä työskentelyä ja vastuunottoa omasta työstään ja osallistuu ryhmän toimintaan yhdessä sovitulla tavalla.	Oppilas työskentelee yksin ja ryhmässä sekä pyrkii toimimaan rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen. Oppilas tietää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.	Oppilas toimii itsenäisesti ja tasapuolisesti sekä toimii ryhmässä yhteistyökykyisesti ja vastuullisesti.
T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa	S1, S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan asioita, jotka liittyvät huomaavaiseen kohteluun, tapakulttuuriin ja vuorovaikutustilanteissa toimimiseen.	Toisten oppilaiden huomaavainen kohtelu ja tapakulttuuriin mukainen käytännön toiminta oppitunnin vuorovaikutustilanteissa	Oppilas tietää, että tapakulttuuri vaikuttaa vuorovaikutustilanteisiin.	Oppilas tunnistaa ja nimeää tapakulttuuriin ja toisten huomaavaiseen kohteluun liittyviä asioita.	Oppilas osaa toimia tapakulttuuria noudattaen.	Oppilas osaa perustella tapakulttuuria ja toisten ihmisten huomaavasta kohtelua sekä niihin liittyviä käytännön toimintatapoja.
Tiedonhallintataidot							

T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana	S1, S2, S3	Oppilas oppii hakemaan ja vertailemaan tietoa sekä tunnistamaan kotitalouteen liittyviä luotettavia tietolähteitä valintojensa perustana.	Tietojen hankinta ja käyttö	Oppilas hakee kotitalouteen liittyvää tietoa annetuista lähteistä yksilöllisesti ohjattuna. Tietojen hyödyntäminen ja tulkitseminen on vähäistä.	Oppilas hakee kotitalouteen liittyvää tietoa itselleen tuista ja annetuista lähteistä ja käyttää niitä toiminnassaan.	Oppilas tietää, mistä ja miten kotitalouteen liittyviä tietoja voidaan hakea. Oppilas arvioi tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.	Oppilas hakee kotitalouteen liittyviä tietoja eri tietolähteistä. Oppilas arvioi tiedon ja lähteiden luotettavuutta ja käytettävyyttä ja valitsee tehtävään sopivat lähteet.
T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä	S1, S2	Oppilas oppii lukemaan ja tulkitsemaan kotitalouteen ja lähiympäristöön liittyviä ohjeita, merkkejä ja symboleja sekä toimimaan niiden mukaisesti.	Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttäminen	Oppilas tunnistaa ja nimeää yksittäisiä toimintaohjeita ja merkkejä.	Oppilas tunnistaa, nimeää, luokittelee ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja merkkejä annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas soveltaa toiminnassaan kotitalouden toimintaohjeita, merkkejä ja symboleita.	Oppilas perustele kotitalouden toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttöä eri toiminnoissa.
T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä	S1, S2, S3	Oppilas oppii soveltamaan tietoa ja taitoja, tunnistamaan palveluita sekä osoittamaan luovuutta erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä.	Käsitteiden käyttäminen, tietojen ja taitojen soveltaminen sekä luovat ratkaisut tilanteissa, kotitalouden palveluiden tunteminen	Oppilas nimeää joitakin kotitalouden käsitteitä, tietoja ja taitoja sekä yksittäisiä palveluita.	Oppilas käyttää kotitalouden käsitteitä, tietojaa ja taitojaan sekä kuvailee yksittäisiä kotitalouden palveluita.	Oppilas käyttää erilaisissa tilanteissa kotitalouden käsitteitä, tietojaa ja taitojaan. Oppilas kuvailee erilaisia kotitalouden palveluita ja niiden käyttöä arkielämässä.	Oppilas käyttää erilaisissa tilanteissa perustellen ja luovasti kotitalouden käsitteitä, tietojaa ja taitojaan. Oppilas arvioi erilaisia kotitalouden palveluita ja perustele niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.
T13 ohjata oppilasta kestäväan elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja	S1, S2, S3	Oppilas oppii tulkitsemaan kiertotalouteen liittyviä asioita ja toimintoja sekä ympäristöä ja taloutta kuormittavia kotitalouden toimintoja.	Ympäristö- ja talousteot toiminnassa ja päätöksenteossa	Oppilas luettelee joitakin ympäristöön ja rahankäyttöön liittyviä kotitalouden toimintoja.	Oppilas tietää, miten ympäristökuormaa voidaan vähentää sekä millaisia ympäristö- ja taloustekoja voidaan tehdä kotitalouksissa.	Oppilas tekee yksittäisiä arjen ympäristö- ja taloustekoja erilaisissa tehtävissä ja tilanteissa.	Oppilas tekee ympäristö- ja taloustekoja erilaisissa tehtävissä ja tilanteissa johdonmukaisesti sekä perustellen niiden merkitystä kestäväan ja vastuullisen elämäntavan ja kuluttamisen kannalta.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa (käytännön toimintataidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, työn toteutus ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas asettaa tavoitteita toiminnalleen ja työskentelee niiden saavuttamiseksi. Oppilas arvioi itse tavoitteiden saavuttamista ja omaa työskentelyään. Oppilas tunnistaa omaa osaamistaan itsearviointiin, opettajan antaman palautteen ja vertaispalautteen perusteella.

Kotitalouden tavoitteet ja arviointi jaetaan kolmeen osa-alueeseen, jotka ovat käytännön toimintataidot, tiedonhallintataidot sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot. Näiden perusteella muodostuu oppiaineen kokonaisarvosana. Seuraavien tavoitteiden kohdalla arvioinnilla tarkoitetaan ensisijaista arviointiperustetta, mutta oppiaineen laaja-alaisuuden johdosta arviointi perustuu aina useampiin tekijöihin. Esimerkiksi jatkuva näyttö vaikuttaa lähes kaikkien tavoitteiden arviointiin.

Kotitalouden oppitunneilla opitaan suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan omaa työtä ja toimintaa käytännön työskentelyn kautta. Tavoitteen toteutumista arvioivat sekä oppilaat että opettaja. Oppilaan onnistuessa tässä tavoitteessa hänellä on taitoja hallita sekä nykyistä että myöhempien elämänvaiheiden arkea.

T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen (Käytännön toimintataidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kädentaidot ja estetiikka	Oppilas osaa käyttää tavallisimpia työmenetelmiä ruoan valmistuksessa ja leivonnassa sekä asumiseen liittyvien perustehtävien toteuttamisessa ja ottaa huomioon esteettiset näkökulmat

Kädentaitoja opitaan ja estetiikkaan kiinnitettään huomiota ruoanvalmistuksessa, leivonnassa ja muissa asumiseen liittyvissä kodinhoidon töissä. Oppilaita kannustetaan jatkuvasti ja erityisesti oppilaiden omien projektituotoisten suunnittelutehtävien yhteydessä luovuuteen. Tavoitetta arvioidaan jatkuvan työskentelyn ja mahdollisten käytännön kokeiden avulla.

T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestävästi kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa (Käytännön toimintataidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kuluttajataidot sekä terveyden edistäminen ja teknologian käyttö	Oppilas valitsee ja käyttää taloudellisesti materiaaleja ja teknologiaa kotitalouden toiminnassaan sekä pohtii valintoja terveyden ja kestävyyskannalta.

Tavoitteen tarkoituksena on, että oppilas oppii tietoa kestävä kulutuksen mukaisista materiaaleista, työvälineistä sekä laitteista ja osaa soveltaa tätä oppimaansa tietoa käytännössä toimien vastuullisena kuluttajana. Tavoitetta arvioidessa painottuu se, että perustuuko soveltaminen opittuun tietoon. Arviointia tehdään keskustelemalla käytännön työskentelyn lomassa. Kotitalousopetuksessa käytetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa ja ohjataan sen hyödyntämisessä kodin arjessa, mitä ei erikseen arvioida.

T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana (Käytännön toimintataidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen	Oppilas osaa toimia annettujen ohjeiden mukaisesti vaihteittain ja järjestystä ylläpitäen sekä suunnitella ajankäyttöään sen mukaisesti.

Tavoitteen mukaisten taitojen oppiminen tukee kodin arjen ja työelämän hallintaa. Ajankäytön ymmärtäminen ja työn järjestelmällinen eteneminen sujuvoittavat elämää. Arviointia tehdään käytännön työskentelyn perusteella, jolloin kiinnitetään huomiota erityisesti ohjeiden ymmärtämiseen ja toteuttamiseen suunnitellussa aika-aulussa.

T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin (Käytännön toimintataidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Turvallisuus ja voimavarojen kannalta keskeinen toiminta	Oppilas työskentelee ohjeiden mukaan hygieenisen ja turvallisen työskentelyn periaatteita noudattaen sekä ajan, kustannusten tai energiankäytön kannalta tarkoituksenmukaisesti. Oppilas pyrkii kiinnittämään huomiota ergonomiaan.

Tavoitteen tarkoituksena on, että oppilas osaa toimia hygieenisesti ja turvallisesti kodin arjessa sekä osaa huomioida ergonomian työskentelyssään. Tätä osaamista arvioidaan jatkuvan työskentelyn havainnoinnin ja keskustelujen avulla. On tärkeää ymmärtää ja osata soveltaa oman ajankäyttöä ja muita voimavaroja nyky-yhteiskunnan hektisessä arjessa.

T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa (Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi	Oppilas pyrkii kuuntelemaan eri näkökulmia ja ilmaisemaan rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.

Tavoitteena on, että kotitaloustuntien erilaisissa ja toistuvissa ryhmätyötilanteissa opitaan toisten kuuntelemista, rakentavaa keskustelua ja argumentointia. Näiden taitojen myötä kehittyy suvaitsevaisuus ja yhteistyökykyisyys, joita tarvitaan työ- ja perhe-elämässä. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot ovat yksi kotitalouden arvioinnin osa-alueista ja arviointi perustuu siihen, miten oppilas toimii ryhmän jäsenenä.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä (Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Voimavarojen käyttäminen ja sopimuksen tekeminen	Oppilas osaa työskennellä yksin ja pyrkii toimimaan ryhmässä rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen. Oppilas osaa selittää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen ajankäytöstä ja työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.

Tavoitteena on, että oppilas pystyy työskentelemään tilanteen mukaan joko itsenäisesti tai ryhmän jäsenenä yhteistyökykyisesti. Tavoitetta arvioidaan jatkuvasti oppitunneilla.

T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa (Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
	Ei käytetä oppiaineen arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Hyvät tavat ja vuorovaikutustaidot ryhmän toiminnassa vaikuttavat oppiaineen kokonaisarvosanaan.

T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana (Tiedonhallintataidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tietojen hankinta ja käyttö	Oppilas osaa etsiä kotitalouden sisältöalueisiin liittyviä tietoja eri tietolähteistä ja pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta sekä osaa tulkita pakkausmerkintöjä. Oppilas tuntee ruoka- ja ravintoaineryhmät ja niiden ominaisuuksia.

Tavoitetta arvioidaan monipuolisten kirjallisten tehtävien avulla sekä arvioimalla osaako oppilas vertailla tietolähteiden luotettavuutta ja soveltaa hankkimaansa tietoa käytännössä.

T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä (Tiedonhallintataidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa tulkita ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja osaa nimetä tyyppillisiä kotitalouden merkkejä ja symboleja sekä tulkita niitä arjen ilmiöiden yhteydessä.

Tavoitteen tietojen oppiminen antaa valmiuksia toimia itsenäisesti tulevaisuuden arjessa. Tavoitetta arvioidaan oppilaan kykyä ymmärtää ja soveltaa ohjeita niin oppitunneilla kuin koetilanteissa.

T13 ohjata oppilasta kestäväan elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja (Tiedonhallintataidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväan tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Mittaamisen ja laskemisen sekä kierrättämisen soveltaminen omaan toimintaan ja päätöksentekoon	Oppilas osaa huolehtia kodin jätteiden peruslajittelusta ja osaa selittää mittaaamisen ja laskemisen sekä ympäristöä säästävän kodin arjen toiminnan yhteydet osana kustannus- ja ympäristötietoista toimintaa.

Tavoitetta arvioidaan oppilaan toimintaa perustelevissa keskusteluissa sekä kirjallisissa tehtävissä. Tavoitteena on, että oppilas toimii ympäristö- ja kustannustietoisesti oppitunneilla ja osaa soveltaa toimintatapoja myöhemminkin.

Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisältöjen valinnoissa otetaan huomioon monipuolinen kotitaloudellisen osaamisen ja ajattelun kehittyminen sekä kestäväan tulevaisuuteen tähtäävä toiminta. Paikallisia, alueellisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita hyödynnetään, ja niitä sovelletaan oppimistehtävien suunnittelussa. Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät oppimistehtävät vaihtelevat oppilaiden, oppimisen paikallisten olosuhteiden ja koulun omien painotusten mukaisesti.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri, ruokaketju, ravitsemussuositukset, elintarviketuntemuksen perusteet, ruokaturvallisuus, taloudellisuus, eettisyys ja ruokaan liittyvä luotettava tieto.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Kodin puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita kuluttajana toimimisessa. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen (Käytännön toimintataidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kädentaidot ja estetiikka	Oppilas osaa käyttää tavallisimpia työmenetelmiä ruoan valmistuksessa ja leivonnassa sekä asumiseen liittyvien perustehtävien toteuttamisessa ja ottaa huomioon esteettiset näkökulmat

Kädentaitoja opitaan ja estetiikkaan kiinnitetään huomiota ruoanvalmistuksessa, leivonnassa ja muissa asumiseen liittyvissä kodinhoidon töissä. Oppilaita kannustetaan jatkuvasti ja erityisesti oppilaiden omien projektituotoisten suunnittelutehtävien yhteydessä luovuuteen. Tavoitetta arvioidaan jatkuvan työskentelyn ja mahdollisten käytännön kokeiden avulla.

T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestävästi kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa (Käytännön toimintataidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintätekologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kuluttajataidot sekä terveyden edistäminen ja teknologian käyttö	Oppilas valitsee ja käyttää taloudellisesti materiaaleja ja teknologiaa kotitalouden toiminnassaan sekä pohtii valintoja terveyden ja kestävyyskannalta.

Tavoitteen tarkoituksena on, että oppilas oppii tietoa kestävän kulutuksen mukaisista materiaaleista, työvälineistä sekä laitteista ja osaa soveltaa tätä oppimaansa tietoa käytännössä toimien vastuullisena kuluttajana. Tavoitetta arvioitaessa painottuu se, että perustuuko soveltaminen opittuun tietoon. Arviointia tehdään keskustelemalla käytännön työskentelyn lomassa. Kotitalousopetuksessa käytetään monipuolisesti tieto- ja viestintätekologiaa ja ohjataan sen hyödyntämisessä kodin arjessa, mitä ei erikseen arvioida.

T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin (Käytännön toimintataidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintätekologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta	Oppilas työskentelee ohjeiden mukaan hygieenisen ja turvallisen työskentelyn periaatteita noudattaen sekä ajan, kustannusten tai energiankäytön kannalta tarkoituksenmukaisesti. Oppilas pyrkii kiinnittämään huomiota ergonomiaan.

Tavoitteen tarkoituksena on, että oppilas osaa toimia hygieenisesti ja turvallisesti kodin arjessa sekä osaa huomioida ergonomian työskentelyssään. Tätä osaamista arvioidaan jatkuvan työskentelyn havainnoinnin ja keskustelujen avulla. On tärkeää ymmärtää ja osata soveltaa oman ajankäyttöä ja muita voimavaroja nyky-yhteiskunnan hektisessä arjessa.

T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa (Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi	Oppilas pyrkii kuuntelemaan eri näkökulmia ja ilmaisemaan rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.

Tavoitteena on, että kotitaloustuntien erilaisissa ja toistuvissa ryhmätyötilanteissa opitaan toisten kuuntelemista, rakentavaa keskustelua ja argumentointia. Näiden taitojen myötä kehittyä suvaitsevaisuus ja yhteistyökykyisyys, joita tarvitaan työ- ja perhe-elämässä. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot ovat yksi kotitalouden arvioinnin osa-alueista ja arviointi perustuu siihen, miten oppilas toimii ryhmän jäsenenä.

T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä (Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Arjen rakentumisen ja kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla kodin arkirutiineita. Oppilas osaa antaa esimerkkejä erilaisista perherakenteista ja kotitalouksien perinteistä sekä pohtia niiden vaikutusta arjen rutiineihin.

Tavoitteen tarkoitus on, että oppilas oppii, millaista kodin arki on ollut ennen ja on nykyään. Tavoitteena on, että oppilaat ymmärtävät monikulttuurisuuden vaikutukset arjen toimintoihin ja osaavat toimia niiden mukaisesti. Edellistä tavoitetta arvioidaan osana oppituntien jatkuvaa näyttöä.

T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana (Tiedonhallintataidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tietojen hankinta ja käyttö	Oppilas osaa etsiä kotitalouden sisältöalueisiin liittyviä tietoja eri tietolähteistä ja pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta sekä osaa tulkita pakkausmerkintöjä. Oppilas tuntee ruoka- ja ravintoaineryhmät ja niiden ominaisuuksia.

Tavoitetta arvioidaan monipuolisten kirjallisten tehtävien avulla sekä arvioimalla osaako oppilas vertailla tietolähteiden luotettavuutta ja soveltaa hankkimaansa tietoa käytännössä.

T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä (Tiedonhallintataidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Käsitteiden omaksuminen, tietojen ja taitojen soveltaminen, luova ilmaisu sekä palveluiden tunnistaminen	Oppilas pystyy käyttämään kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kotitalouden osaamista sovelletaan eri ympäristöissä Oppilas osaa kuvailla erilaisia kotitalouden palveluita ja pohtia niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.

Tavoitteen mukainen toiminta auttaa oppilasta etsimään ja valitsemaan oikeaa tietoa ongelman ratkaisemiseksi arjen eri tilanteissa. Oppilaan osaamisen arviointiin vaikuttavat tämän tietotaito ja luovuuden osalta käytännön tehtävät.

T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja (Tiedonhallintataidot)

Keskeiset sisällöt

- S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
- S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
- S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Mittaamisen ja laskemisen sekä kierättämisen soveltaminen omaan toimintaan ja päätöksentekoon	Oppilas osaa huolehtia kodin jätteiden peruslajittelusta ja osaa selittää mittaamisen ja laskemisen sekä ympäristöä säästävän kodin arjen toiminnan yhteydet osana kustannus- ja ympäristötietoista toimintaa.

Tavoitetta arvioidaan oppilaan toimintaa perustelevissa keskusteluissa sekä kirjallisissa tehtävissä. Tavoitteena on, että oppilas toimii ympäristö- ja kustannustietoisesti oppitunneilla ja osaa soveltaa toimintatapoja myöhemminkin.

Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Sisältöjen valinnoissa otetaan huomioon monipuolinen kotitaloudellisen osaamisen ja ajattelun kehittyminen sekä kestävään tulevaisuuteen tähtäävä toiminta. Paikallisia, alueellisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita hyödynnetään, ja niitä sovelletaan oppimistehtävien suunnittelussa. Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät oppimistehtävät vaihtelevat oppilaiden, oppimisen paikallisten olosuhteiden ja koulun omien painotusten mukaisesti.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri, ruokaketju, ravitsemussuositukset, ruokaturvallisuus, taloudellisuus, eettisyys ja ruokaan liittyvä luotettava tieto. Kahdeksannella luokalla käsitellään myös kalenterivuoden ja kodin juhlia sekä syvennyttään elintarviketuntemukseen ja -vertailuun. Lisäksi kahdeksannella luokalla tehdään ateriasuunnitelmia ja toteutetaan niitä.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt ovat yhdessä eläminen ja asumistaidot, kahdeksannella luokalla syvennyen asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuteen ja kodin teknologiaan. Kodin puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla tavoitellaan hyvinvointia, tasapuolista voimavarojen käyttöä ja vastuunottoa perheessä. Sisällöt johdattavat tunnistamaan asumiseen ja kotitalouteen liittyvien palveluiden ja kodinteknologian tarpeellisuutta.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

10.20. Ympäristöoppi

Oppiaineen tehtävä

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Ympäristöopissa yhdistyy sekä luonnon- että ihmistieteellisiä näkökulmia. Ympäristöopissa oppilaat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä.

Ympäristöopin opetus tukee oppilaiden ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä sekä kasvua ihmisenä. Ympäristöopin opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkitystä. Ympäristöopin monitieteinen perusta edellyttää, että oppilaat harjaantuvat hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa erilaisissa tilanteissa. Tieteellistä tietoa käytetään opetuksen perustana ja kriittisen ajattelun kehittämiseen kiinnitetään huomiota. Ympäristöopissa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen ekologiseen, kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen. Ympäristöopin keskeisenä tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa.

Ympäristöopissa rakennetaan perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle. Tavoitteena on tunnistaa niiden merkitys ympäristössä, teknologiassa, jokapäiväisessä elämässä, ihmisessä ja ihmisen toiminnassa. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omissa tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita ympärillämme sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia. Terveystiedon kannalta keskeistä on oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisten toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää oppilaiden kiinnostusta ympäristöopin eri tiedonaloja kohtaan. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla jokaiselle oppilaalle mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kaikkiin ympäristöopin tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan ja koulutuspolkuihin.

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 6

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta. Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tietoa ja viestintäteknologioita ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luontokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisen näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa vuosiluokalla 6

Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen itseään koskevista henkilökohtaisista asioista. Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelutaitojen tasoilla olevat harjoitukset voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista ympäristöopissa. Oppilaille annetaan mahdollisuus myös syventymiseen ja rauhoittumiseen.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ympäristöopissa vuosiluokalla 6

Ympäristöopin osaamisen arvioimisessa keskeistä on tutkimisen ja työskentelyn arviointi ympäristöopin eri tiedonalojen tiedollisen osaamisen arvioinnin ohella. Ympäristöopin eri tiedonaloja yhdistetään kokonaisuuk-
siksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperustansa. Oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia
osoittaa osaamistaan. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaiden arvot, asenteet, terveyskäyttäytyminen, sosiaa-
lisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Ympäristöopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa pai-
kallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokalla 6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla
perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen
tavoitteisiin.

Arviointikertojen määrä

Ympäristöoppi arvioidaan kolme kertaa lukuvuodessa, joista viimeinen numero on lukuvuosiarvosana. Luku-
vuoden arvosana muodostuu kolmen eri kokonaisuuden keskiarvosta. Kokonaisuudet ovat biologia ja maan-
tieto, fysiikka ja kemia sekä terveystieto.

Työskentelyn arviointi

Erinomainen

- osoittaa erityisen myönteistä asennetta oppiainetta kohtaan
- osallistuu erittäin rakentavasti työskentelyyn
- työskentelee ohjeiden mukaisesti ja toimii erittäin oma-aloitteisesti, itsenäisesti, suunnitelmallisesti ja huolellisesti
- tekee kotitehtävät vastuullisesti ja tunnollisesti
- huolehtii erittäin vastuullisesti työskentelyvälineistä
- osaa erinomaisesti käyttää ja soveltaa oppimiaan tietoja sekä pohtia niitä kriittisesti

Kiitettävä

- osoittaa aina myönteistä asennetta oppiainetta kohtaan
- osallistuu aina rakentavasti työskentelyyn
- työskentelee ohjeiden mukaisesti, oma-aloitteisesti, itsenäisesti ja huolellisesti
- tekee kotitehtävät vastuullisesti ja tunnollisesti
- huolehtii vastuullisesti työskentelyvälineistä
- osaa käyttää ja soveltaa oppimiaan tietoja sekä pohtia niitä kriittisesti

Hyvä

- osoittaa myönteistä asennetta oppiainetta kohtaan
- osallistuu useimmiten rakentavasti työskentelyyn
- työskentelee yleensä ohjeiden mukaisesti ja huolellisesti
- tekee kotitehtävät vastuullisesti ja tunnollisesti
- huolehtii työskentelyvälineistä
- osaa käyttää ja soveltaa oppimiaan tietoja

Tyydyttävä

- yrittää osallistua työskentelyyn
- pyrkii tekemään kotitehtävät
- pitää työskentelyvälineet mukanaan

Välttävä

- osallistuu oppitunneille
- yrittää useimmiten tehdä kotitehtäviä
- pitää yleensä työskentelyvälineitä mukanaan

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Jollain arvioinnin osa-alueella olevat oppilaan selvät työskentelyn puutteet kompensoituvat jonkin toisen alueen vahvuuksilla.

Oppilaan työskentely arvioidaan vähintään kolme kertaa lukuvuodessa kokeiden yhteydessä. Työskentely vahvistaa pääosin kokeiden perusteella määräytyvää arvosanaa. Oppilas voi työskentelyllään nostaa tai laskea lukuvuosiarvosanaansa.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositodistuksessa

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ympäristöopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut ympäristöopin tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ympäristöopin tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ympäristöopin lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkokäsityksiä, vahvuuksia ja kehittämistarpeita sekä rohkaistaan kannustamaan toisia oppimisessa. Oppimista ohjataan kysymysten, rakentavan palautteen ja konkreettisten kehittämis ehdotusten avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti työskentelytaitojen ja motivaation kehittymistä.

6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoiteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot, asenteet							
T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen	S1–S6	Oppilas ylläpitää kiinnostustaan ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä kokee kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ympäristöopin opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.</i>			
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan	S1–S6	Oppilas asettaa omia opiskelutavoitteita ja työskentelee pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistaa ympäristöopin osaamistaan.	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas asettaa yksittäisen tavoitteen ohjautusti ja osallistuu yhteiseen työskentelyyn.	Oppilas asettaa omia tavoitteitaan pienille kokonaisuuksille ohjautusti ja työskentelee ohjautusti yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.	Oppilas asettaa omia tavoitteitaan pienille kokonaisuuksille ja työskentelee yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.	Oppilas asettaa omia tavoitteitaan pienille kokonaisuuksille ja arvioi niiden saavuttamista sekä työskentelee oma-aloitteisesti yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja yhteisössään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle	S1–S6	Oppilas kehittää ympäristötietoisuuttaan sekä toimii ja vaikuttaa ympäristössään ja yhteisössään kestävän kehityksen edistämiseksi. Hän ymmärtää kestävän kehityksen merkityksen itselle ja maailmalle.	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas antaa esimerkin ihmisen aiheuttamasta muutoksesta ympäristössä. Oppilas nimeää myönteisiä asioita, joita hän voi tehdä ympäristön ja yhteisön hyväksi.	Oppilas kuvaillee esimerkkien avulla ympäristön tilaa ja mainitsee joitakin kestävästä tulevaisuudesta uhkaavia tekijöitä. Oppilas kuvaillee keinoja ympäristön ja yhteisön vaalimiseksi ja kehittämiseksi sekä osallistuu ohjatusti yhteiseen vaikuttamiseen.	Oppilas kuvaillee esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas kuvaillee ja tunnistaa erilaisia keinoja ympäristön ja yhteisön vaalimiseen ja kehittämiseen sekä osallistuu yhteiseen vaikuttamiseen.	Oppilas antaa perusteltuja esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevista ja uhkaavista tekijöistä. Oppilas kuvaillee perustellen erilaisia keinoja ympäristön ja yhteisön vaalimiseen ja kehittämiseen sekä osallistuu aktiivisesti yhteiseen vaikuttamiseen.
Tutkimisen ja toimimisen taidot							
T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi	S1–S6	Oppilas muodostaa kysymyksiä eri aihepiireistä ja käyttää niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.	Kysymysten muodostaminen	Oppilas osallistuu aiheeseen liittyvien kysymysten muodostamiseen yhdessä toisten kanssa tai hän tunnistaa aiheita, joihin voidaan kehittää kysymyksiä.	Oppilas muodostaa ohjatusti kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.	Oppilas muodostaa kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä ja kehittää niitä tutkimuksen ja muun toiminnan lähtökohdaksi.
T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen	S1–S6	Oppilas suunnittelee ja toteuttaa pieniä tutkimuksia sekä tekee havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen.	Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osallistuu havainnointiin, mittaamiseen ja tulosten dokumentoimiseen ja kertoo näistä ohjatusti.	Oppilas suunnittelee ja toteuttaa ohjatusti pieniä tutkimuksia. Oppilas tekee ohjatusti havaintoja ja mittauksia sekä dokumentoi tuloksia ohjatusti.	Oppilas suunnittelee ja toteuttaa ohjatusti pieniä tutkimuksia itsenäisesti tai yhdessä muiden kanssa. Oppilas tekee havaintoja ja mittauksia sekä dokumentoi tuloksia ohjeiden mukaisesti.	Oppilas suunnittelee ja toteuttaa ohjatusti pieniä tutkimuksia itsenäisesti ja tekee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa. Oppilas tekee havaintoja ja mittauksia sekä dokumentoi tuloksia eri oppimisympäristöissä tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen.
T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin	S1–S6	Oppilas tunnistaa syy-seuraussuhteita, tekee johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittää tuloksiaan eri tavoin.	Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen	Oppilas kuvaillee ohjatusti tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia käytätän tutkimuksessa kerättyä tietoa tai tehtyjä havaintoja.	Oppilas tekee ohjatusti yksinkertaisia johtopäätöksiä. Oppilas esittää tuloksiaan ohjeiden mukaisesti.	Oppilas tunnistaa syy-seuraussuhteita ja tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas esittää tuloksiaan selkeästi.	Oppilas kuvaillee syy-seuraussuhteita ja esittää johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas esittää tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin.
T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja tur-	S1–S6	Oppilas edistää hyvinvointia ja turvallisuutta toimin-	Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas nimeää jonkin hyvinvointiin	Oppilas nimeää useita hyvinvointiin	Oppilas kuvaillee keskeisiä hyvinvointiin	Oppilas perustelee, miten keskeiset tekijät vaikuttavat

vallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojelemaan		nassaan ja ympäristössään sekä toimii turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojelemaan.		ja turvallisuu-teen liittyvän tekijän. Oppilas nimeää jonkin toimintatavan turvallisuuden edistämiseksi ja turvataitoihin liittyen.	ja turvallisuu-teen liittyviä tekijöitä. Oppilas nimeää toimintatapoja turvallisuuden edistämiseksi ja turvataitoihin liittyen ja huomioi niitä ohjatusti oppimistilanteissa.	ja turvallisuu-teen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas kuvaillee toimintatapoja turvallisuuden edistämiseksi ja turvataitoihin liittyen ja osaa käyttää niitä pääosin asianmukaisesti oppimistilanteissa.	hyvinvointiin ja turvallisuuteen. Oppilas kuvaillee ja perustellee toimintatapoja turvallisuuden edistämiseksi ja turvataitoihin liittyen ja käyttää niitä asianmukaisesti oppimistilanteissa.
T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä	S2–S6	Oppilas tutkii ja toimii sekä liikkuu ja retkeilee luonnossa ja rakennetussa ympäristössä.	Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osallistuu ulkona oppimiseen luonnossa ja rakennetussa ympäristössä.	Oppilas liikkuu, retkeilee ja tekee havaintoja ohjatusti luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Oppilas osallistuu ohjatusti tutkimuksen tekemiseen joko itsenäisesti tai ryhmän jäsenenä.	Oppilas liikkuu, retkeilee ja tekee havaintoja luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Oppilas tekee tutkimuksia ympäristössä joko itsenäisesti tai ryhmän jäsenenä.	Oppilas liikkuu, retkeilee ja tekee omaaloitteisesti havaintoja luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Oppilas tekee tutkimuksia ympäristössä joko itsenäisesti tai ryhmän jäsenenä auttaen tarvittaessa muita ryhmän jäseniä.
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan	S1–S6	Oppilas toimii ryhmässä erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, ilmaisee itseään ja kuuntelee muita. Hän tunnistaa, ilmaisee ja säätelää tunteitaan.	Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas työskentelee erilaisissa ryhmissä ohjatusti. Oppilas nimeää ohjatusti tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä keinoja.	Oppilas työskentelee ryhmän antaman tehtävän mukaisesti ja antaa pyydettyä toimintaa palautetta. Oppilas nimeää tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä keinoja.	Oppilas työskentelee yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi antaen ja vastaanottaen palautetta. Oppilas kuvaillee tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä keinoja.	Oppilas työskentelee vastuullisesti ja omaaloitteisesti erilaisissa rooleissa antaen, vastaanottaen ja hyödyntäen palautetta. Oppilas kuvaillee perustellen tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä keinoja ja soveltaa niitä eri tilanteissa ja rooleissa.
T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti	S1–S6	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas käyttää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa. Oppilas osallistuu digitaalisen tuotoksen tekemiseen ja esittämiseen.	Oppilas käyttää itsenäisesti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa. Oppilas toimii aktiivisesti digitaalisen tuotoksen tekemisessä ja esittämisessä.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa eri oppimistilanteissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas kuvaillee tieto- ja viestintäteknologian vastuul-	Oppilas valitsee perustellen ja käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa eri oppimistilanteissa ja vuorovaikutuksen välineenä sekä tukee muita ryhmän jäseniä. Oppilas kuvaillee perustellen

				Oppilas nimeää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologian vastuulliseen, turvalliseen ja ergonomiseen käyttöön liittyvän tekijän.	Oppilas nimeää tieto- ja viestintäteknologian vastuulliseen, turvalliseen ja ergonomiseen käyttöön liittyviä tekijöitä.	lista, turvallista ja ergonomista käyttöä.	tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.
Tiedot ja ymmärrys							
T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä	S1–S6	Oppilas hahmottaa ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla. Hän kehittää käsiterakenteita ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä.	Käsitteiden käyttö	Oppilas tunnistaa joitakin ympäristöopin tiedonalojen käsitteitä ja osaa yhdistää niitä ympäristöön, ihmisen toimintaan ja niihin liittyviin ilmiöihin.	Oppilas kuvaillee ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä joillakin ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä. Oppilas yhdistää toisiinsa liittyviä käsitteitä.	Oppilas kuvaillee ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä. Oppilas yhdistää käsitteitä toisiinsa loogisesti toisiinsa.	Oppilas selittää ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä. Oppilas käyttää ja yhdistää käsitteitä toisiinsa niin, että ne muodostavat loogisia kokonaisuuksia.
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä	S1–S6	Oppilas ymmärtää, käyttää ja tekee erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä.	Mallien käyttäminen	Oppilas tietää, että malli on todellisuuden yksinkertaistus. Oppilas nimeää ohjatusti jonkin annetun mallin keskeiset osat.	Oppilas käyttää ja tekee ohjatusti malleja ihmisen, ympäristön ja niihin liittyvien ilmiöiden selittämiseen.	Oppilas käyttää ja tekee malleja ihmisen, ympäristön ja niihin liittyvien ilmiöiden selittämiseen.	Oppilas käyttää ja tekee tarkoituksenmukaisia malleja sekä selittää perustelun niiden avulla ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä.
T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia	S1–S6	Oppilas hankkii luotettavaa tietoa, ilmaisee perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsee ja arvioi kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia.	Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito	Oppilas hakee ohjatusti tietoa annetuista tietolähteistä. Oppilas nimeää jonkin tietolähteen luotettavuuteen liittyvän tekijän.	Oppilas hakee tietoa ohjatusti erilaisista tietolähteistä. Oppilas arvioi ohjatusti tietolähteen luotettavuuteen liittyviä tekijöitä. Oppilas perustelee ohjatusti erilaisia näkemyksiä ja nimeää näkökulmien välisiä eroja.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas arvioi tietolähteiden luotettavuuteen liittyviä tekijöitä. Oppilas perustelee erilaisia näkemyksiä ja nimeää näkökulmien välisiä eroja.	Oppilas hakee monipuolisesti tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas arvioi monipuolisesti tietolähteiden luotettavuuteen liittyviä tekijöitä. Oppilas perustelee erilaisia näkemyksiä ja vertailee eri näkökulmia.
T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajattelun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoi-	S1, S3–S6	Oppilas tutkii luontoa, tunnistaa eliöitä ja elinympäristöä sekä osaa ajatella ekologisesti. Hän ymmärtää ihmisen rakennetta, elintoimintoja ja kehitystä.	Biologian tiedonala: luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen; ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	Oppilas tunnistaa ohjatusti joitakin eliöitä, elinympäristöjä ja elottoman luonnon tekijöitä. Oppilas tunnistaa joitakin	Oppilas tunnistaa eliöitä ja elinympäristöjä. Oppilas nimeää elottoman ja elollisen luonnon tekijöitä, joita	Oppilas nimeää eliöitä ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas antaa esimerkkejä elottoman ja	Oppilas nimeää monipuolisesti eliöitä ja elinympäristöjä. Oppilas kuvaillee eliöiden ja elottoman luonnon välisiä

mintojen ja kehityksen ymmärtämiseen				ihmisen rakenteita ja elintoimintoja sekä ihmisen kehittymisen vaihteita.	eliöt tarvitsevat ympäristöstään. Oppilas nimeää joitakin ihmisen rakenteita ja antaa esimerkkejä ihmisen elintoiminnoista ja kehityksen vaihteista.	elollisen luonnon vuorovaikutuksesta. Oppilas nimeää ihmisen rakenteita ja kuvailee ihmisen elintoimintoja ja kehitystä.	vuorovaikutussuhteita. Oppilas nimeää monipuolisesti ihmisen rakenteita ja kuvailee ihmisen rakenteiden ja elintoimintojen välisiä yhteyksiä.
T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttöä ja muita geomediataitoja	S3–S6	Oppilas hahmottaa omaa lähiympäristöä ja koko maailmaa maantieteellisten käsitteiden ja paikannimien avulla. Hän osaa käyttää karttaa ja muita geomedialähteitä.	Maantiedon tiedonala: maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomediataidot	Oppilas nimeää joitakin maanosia, valtioita, kaupunkia ja luonnonmaantieteellisiä kohteita. Oppilas käyttää joitakin maantieteellisiä käsitteitä ja nimeää pääilmansuunnat. Oppilas käyttää ohjatusti karttoja.	Oppilas nimeää maanosia, valtioita, kaupunkia ja luonnonmaantieteellisiä kohteita ja antaa niistä esimerkkejä kartalta. Oppilas antaa esimerkkejä alueiden piirteistä maantieteellisiä käsitteitä käyttäen ja nimeää ilman-suunnat. Oppilas käyttää ohjatusti karttoja tai muita geomedialähteitä.	Oppilas nimeää maanosat sekä valtioita, kaupunkia ja luonnonmaantieteellisiä kohteita ja antaa niistä esimerkkejä kartalta. Oppilas kuvailee alueita ja niiden sijaintia osoittaen maantieteellisten käsitteiden ja alueiden piirteiden tuntemusta. Oppilas käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä.	Oppilas nimeää ja tunnistaa maanosat sekä monipuolisesti valtioita, kaupunkia ja luonnonmaantieteellisiä kohteita ja antaa niistä esimerkkejä kartalta. Oppilas vertailee alueiden piirteitä ja sijaintia käyttäen maantieteellisiä käsitteistöä. Oppilas tulkitsee käyttämäänsä karttoja ja muita geomedialähteitä sekä arvioi niitä kriittisesti.
T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2, S4–S6	Oppilas tutkii, kuvaa ja selittää fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä ymmärtää energian säilymisen periaatteen.	Fysiikan tiedonala: fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas tekee havaintoja jos-takin fysikaalisesta ilmiöstä ja kuvailee sitä käyttäen ohjatusti fysiikan käsitteitä. Oppilas nimeää joitakin energialähteitä ja -lajeja tutuissa tilanteissa.	Oppilas havainnoi, tutkii ja kuvailee yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä sekä selittää ohjatusti joitakin yksinkertaisia ilmiöitä käyttäen fysiikan käsitteitä. Oppilas käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä yksinkertaisissa ja tutuissa tilanteissa. Oppilas nimeää eri energialähteitä ja -lajeja ja osaa antaa yksittäisiä esimerkkejä energian muuntumisesta eri lajeihin.	Oppilas havainnoi, tutkii ja kuvailee yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä sekä selittää joitakin näistä ilmiöistä käyttäen fysiikan käsitteitä. Oppilas käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.	Oppilas havainnoi, tutkii ja selittää fysikaalisia ilmiöitä käyttäen fysiikan käsitteitä. Oppilas käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä erilaisissa tilanteissa. Oppilas selittää, miten energian säilymisen periaate ilmenee erilaisissa annetuissa tilanteissa.

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntilannetta, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamista arjessa	S1–S3, S6	Oppilas ymmärtää terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntilannetta, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä. Hän saa valmiudet soveltaa terveysosaamista erilaisissa tilanteissa.	Terveystiedon tiedonala: terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumusten tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen sekä ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas nimeää jonkin terveyden osa-alueen ja terveyttä edistävän elintavan. Oppilas nimeää jonkin lapsuuden ja nuoruuden kasvuun ja kehitykseen liittyvän tunnuspiirteen.	Oppilas nimeää terveyden osa-alueita ja kuvailee yksittäistä terveyttä edistävää elintapaa. Oppilas nimeää lapsuuden ja nuoruuden kasvuun ja kehitykseen liittyviä tunnuspiirteitä.	Oppilas kuvailee terveyden osa-alueita ja keskeisiä terveyttä edistäviä elintapoja. Oppilas kuvailee lapsuuteen ja nuoruuteen liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.	Oppilas kuvailee terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä niiden välisestä yhteydestä. Oppilas selittää esimerkkien avulla, miten elintavat vaikuttavat terveyteen. Oppilas selittää perustellen lapsuuteen ja nuoruuteen liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niihin liittyvää yksilöllistä vaihtelua.

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Merkitys, arvot ja asenteet

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Merkitys, arvot ja asenteet

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Tutkimisen ja toimimisen taidot

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Tutkimisen ja toimimisen taidot

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Tutkimisen ja toimimisen taidot

T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta arvioidaan oppitunneilla ja kokeissa.

Tutkimisen ja toimimisen taidot

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien

Keskeiset sisällöt

- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta arvioidaan oppitunneilla tai kotitehtävissä tai kokeissa.

Tutkimisen ja toimimisen taidot

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta arvioidaan tehtävien, tuntiosaamisen ja kokeen avulla.

Tutkimisen ja toimimisen taidot

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

Keskeiset sisällöt

- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Tutkimisen ja toimimisen taidot

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutus-tilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tuntea, ilmaista ja säädellä tunteitaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta arvioidaan tehtäviin osallistumisen sekä kokeen perusteella.

Tutkimisen ja toimimisen taidot

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Tiedot ja ymmärrys

T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsitteiden rakenteita ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Tavoitetta arvioidaan oppitunneilla ja kokeissa.

Tiedot ja ymmärrys

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta arvioidaan oppitunneilla ja kokeissa.

Tiedot ja ymmärrys

T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta arvioidaan koko lukuvuoden ajan oppitunneilla.

Tiedot ja ymmärrys

T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Tavoitetta arvioidaan oppitunneilla ja kokeissa.

Tiedot ja ymmärrys

T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja.

Keskeiset sisällöt

- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tavoitetta arvioidaan oppitunneilla ja kokeissa.

Tiedot ja ymmärrys

T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Keskeiset sisällöt

- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Tiedot ja ymmärrys

T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Keskeiset sisällöt

- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S4 Ympäristön tutkiminen
- S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Tiedot ja ymmärrys

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa

Keskeiset sisällöt

- S1 Minä ihmisenä
- S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen
- S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan
- S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta arvioidaan tehtävien, tuntiosaamisen ja kokeen avulla.

Ympäristöopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehittymistä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan monipuolisesti mielenterveystaidoista tunnetaitoja. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Sisältöaluetta S1 painotetaan erityisesti terveystiedon kokonaisuudessa.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: palo- ja sähköturvallisuus, päihteet Päihdeputken kautta, kiusaamisen ehkäisy sekä fyysinen ja henkinen koskemattomuus.

Sisältöaluetta S2 painotetaan erityisesti terveystiedon kokonaisuudessa.

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediala.

Sisältöaluetta S3 painotetaan erityisesti biologian ja maantiedon kokonaisuudessa.

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua.

Sisältöaluetta S4 painotetaan erityisesti biologian ja maantiedon kokonaisuudessa.

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Perehdytään lähiavaruuteen ja maapallon rakenteeseen. Tutkitaan sähköä ja magnetismia. Tutustutaan ravintoketjuihin, kasvien lisääntymiseen ja ravinnon tuotantoon.

Sisältöaluetta S5 painotetaan erityisesti fysiikan ja kemian kokonaisuudessa.

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista.

Sisältöaluetta S6 painotetaan erityisesti biologian ja maantiedon kokonaisuudessa.

10.21. Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaus-toiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulu-tuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy ke-hittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostuk-seensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Oh-jauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja pää-töksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaan-ohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vas-tuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa ku-vataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjes-telyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen siju-vuutta niveltäessä edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työs-sään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työ-elämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokalla 6

Oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 6-9 oppimisympäristöön ja työ-skentelytapoihin. Vuosiluokan 6 aikana jokaista oppilasta ohjataan kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvalmiuksiaan. Oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toi-minnan yhteydessä. Oppilaanohjaukseen voidaan myös varata erilisiä oppitunteja (pienryhmäohjaus) opetus-suunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita opiskelustrategioidensa tunnistamisessa ja kehittämisessä, vahvistetaan kykyä asettaa itselle tavoitteita ja arvioida tavoitteiden saavuttamista sekä edistetään oppimaan oppimisen tai-tojen kehittymistä. Ohjaus auttaa oppilaita omaksumaan erilaisia opiskelussa tarvittavia oppimisen, työsken-telyn, tiedon omaksumisen sekä tiedonhallinnan taitoja ja menetelmiä, tunnistamaan oppiaineiden ominaispiir-teitä sekä valitsemaan kuhunkin oppiaineeseen soveltuvia opiskelumenetelmiä. Ohjauksella tuetaan sosiaalis-ten taitojen ja ryhmässä toimimisen taitojen kehittymistä.

Oppilaanohjauksen tuella oppilaat kehittävät elämässä tarvittavia taitoja ja vahvistavat myönteistä käsitystä itsestään oppijana. Oppilaita ohjataan tunnistamaan ja arvostamaan sekä omia että toisten vahvuuksia, kykyjä ja taitoja. Heitä tuetaan ottamaan vastuuta elämästään, opiskelustaan, valinnoistaan sekä toiminnastaan ryhmän ja lähiyhteisönsä aktiivisena jäsenenä ja toimijana. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia osallisuuteen ja vai-kuttamiseen omassa kouluyhteisössä ja lähiympäristössä, jolloin heidän käsityksensä yhteiskunnallisista vai-kutusmahdollisuuksista alkaa muotoutua.

Oppilaanohjauksen kautta oppilaat tutustuvat lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään. Mahdollisten tutustumiskäyntien ja vierailujen yhtenä tehtävänä on esitellä oppilaille työelämää, yrittäjyyttä ja erilaisia ammatteja. Niillä myös edistetään oppilaiden ammatillisen kiinnostuksen heräämistä.

Oppilaanohjaus tukee oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa. Heille järjes-tetään mahdollisuuksia henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun oppilaan opiskelun ja valintojen tukemiseksi sekä erilaisissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7-9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Vuosiluokkien 7-9 aikana jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvaihtoehtojaan. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintoihin koskevassa päätöksenteossa. Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa. Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatkosuunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-9

Oppilaanohjauksen työtapoja käytetään monipuolisesti oppilaiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Ohjausmuotoina ovat yksilöllisiin kysymyksiin syntyvä henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus ja luokkamuotoinen ohjaus. Ryhmiä muodostetaan joustavasti ohjauksen sisältö ja vertaistuen mahdollisuudet huomioiden. Henkilökohtaisessa ohjauksessa oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmäohjauksessa oppilas oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan oppilaan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä. Ohjauksen jatkumo turvataan tarjoamalla oppilaanohjausta kaikilla luokkatasoilla. Huoltajalle järjestetään tarvittaessa tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, opinto-ohjaajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa.

Oppimisympäristöinä hyödynnetään koulun ja verkkoympäristöjen rinnalla lähiympäristöä ja työelämää. Oppilaalle tulee järjestää perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien aikana työelämään tutustumisjaksoja (TET) koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilaan tulee voida hankkia oma-kohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammasteista aidossa työympäristössä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle tulee järjestää mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia. Työelämään tutustumista toteutetaan yhdessä muiden oppiaineiden kanssa hyödyntäen niiden oppisisältöjä ja työtapoja.

Ohjaus, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus ja tukea tarvitsevan ohjaus oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksessa huomioidaan jokaisen oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö erityisesti opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa. Jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Monialaista yhteistyötä tehdään erityisesti myös tehostettua henkilökohtaista ohjausta ja tukea tarvitsevien oppilaiden sekä erityisestä syystä koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien nuorten opintojen jatkumisen turvaamisessa. Oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8 ja 9. Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa painopisteenä on oppilaan jatko-opintovalmiuksien kehittäminen sekä ohjaaminen oppilaalle sopiviin jatko-opintoihin. Tavoitteena on, että jokaiselle oppilaalle löytyy jatko-opiskelupaikka, jossa oppilas jatkaa oppivelvollisuuden suorittamista perusopetuksen jälkeen. Oppilas jatkaa perusopetuksen jälkeen toisen asteen tutkinnon suorittamiseen, toiselle asteelle valmentavaan koulutukseen tai muuhun oppivelvollisuuslaissa³ määritellyyn koulutukseen. Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarpeen arvioi ensisijaisesti oppilaanohjaaja oppilaanohjauksen sisältöjen ja tavoitteiden näkökulmasta.

Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa oppilaalle annetaan henkilökohtaista ja muuta oppilaan-ohjausta sekä laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma. Henkilökohtaiseen jatko-opintosuunnitelmaan kirjataan oppilaan vahvuuksia sekä tavoitteita siirtymisestä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Näitä vahvistetaan suunnitelmallisesti oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet huomioon. Oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Suunnittelussa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset taipumukset, oppimisen ja opiskelun tuen tarve ja koulutuksen mahdollistamat työllistymisnäkymät. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan mahdollisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintomahdollisuuksiin. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan riittävästi tietoa oppimisen ja opiskelun tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä tarvittaessa muista tukimuodoista.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 6-9

Oppilaanohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista. Oppilaanohjauksen arviointi on formatiivista arviointia, joka perustuu oppilaiden itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä.

Oppilaat pohtivat yhdessä opettajan kanssa ja oppivat arvioimaan valmiuksiaan, osaamistaan ja taitojaan, toimintakykyään, toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarpeensa määrää ja laatua sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan.

Oppilaita ohjataan tunnistamaan arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin.

He harjaantuvat arvioimaan tiedonhankinta- sekä tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa. Oppilaita kannustetaan kiinnittämään huomiota myös taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Oppilaita ohjataan tiedostamaan erilaisten itsearviointimenetelmien ja -välineiden taustat sekä tunnistamaan niiden käyttömahdollisuuksia omassa urasuunnittelussaan. Opettajan tuella oppilaat oppivat löytämään tuki- ja ohjauspalveluita tarjoavat tahot koulussa ja yhteiskunnassa sekä kehittävät taitoaan hakea tarvitsemiaan palveluita.

Oppilaanohjaus, Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista

Keskeiset sisällöt

- S1 Oppiminen ja opiskelu
- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Oppiminen ja opiskelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Oppiminen ja opiskelu
- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Oppilaanohjaus, Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista

Keskeiset sisällöt

- S1 Oppiminen ja opiskelu
- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Oppiminen ja opiskelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Oppiminen ja opiskelu
- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Oppilaanohjauksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Oppiminen ja opiskelu

Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Oppilaanohjaus, Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Oppiminen ja opiskelu
- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti

Keskeiset sisällöt

- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista

Keskeiset sisällöt

- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu
- S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta

Keskeiset sisällöt

- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu
- S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot
- S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen

Keskeiset sisällöt

- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu
- S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot
- S4 Työelämään tutustuminen
- S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa sekä Suomesta että ulkomailta

Keskeiset sisällöt

- S4 Työelämään tutustuminen
- S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Oppilaanohjauksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Oppiminen ja opiskelu

Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot

Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteen kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

S4 Työelämään tutustuminen

Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämä tietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämä taitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Oppilaanohjaus, Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Oppiminen ja opiskelu
- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti

Keskeiset sisällöt

- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista

Keskeiset sisällöt

- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu
- S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta

Keskeiset sisällöt

- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu
- S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot
- S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen

Keskeiset sisällöt

- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu
- S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot
- S4 Työelämään tutustuminen
- S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämä tietoa sekä Suomesta että ulkomailta

Keskeiset sisällöt

- S4 Työelämään tutustuminen
- S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta

Keskeiset sisällöt

- S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu
- S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot
- S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla

Keskeiset sisällöt

- S4 Työelämään tutustuminen
- S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaanohjauksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Oppiminen ja opiskelu

Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot

Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

S4 Työelämään tutustuminen

Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämätietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

11. Painotettujen luokkien opetus

11.1. Kuvataideluokka

Vuosiluokat 6-9, laajuus yhteensä 14 kurssia. Perusopetuksen oppimäärän (4 kurssia) lisäksi opiskellaan 10 kurssia ja 1 valinnainen kurssi.

Painotetun kuvataiteen opetuksen tehtävä ja tavoitteet

Painotetun kuvataideopetuksen tehtävänä on tukea oppilaan kokonaiskasvua kehittämällä hänen luovuuttaan, itsetuntoaan ja sopeutumiskykyään muuttuvassa maailmassa. Tavoitteena on innostaa ja ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään kuvallisin keinoin sekä kannustaa hänen kykyään nauttia taiteesta ja sen tekemisestä. Opiskelu kuvataideluokalla mahdollistaa pitkäjänteisen ja omaa taiteellista ilmaisua syventävän työskentelyn, jonka myötä oppilaalle syntyy henkilökohtainen suhde taiteeseen ja kulttuuriin.

Kuvataide luokkien tehtävänä on osallistua koulun juhlien, vuotuisten tapahtumien sekä teemapäivien suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Sisältö ja arviointi

Painotetussa kuvataideopetuksessa noudatetaan valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteita, tavoitteita, sisältöjä ja päättöarvioinnin kriteerejä. 9. luokan viimeinen kuvataiteen arvosana on samalla päättöarvosana.

Kuvataideluokan kotitalousopetus päättyy jo 7. luokan jälkeen ja päättöarvosana on sama kuin 7. luokan luku- arvosana. Kotitalouden oppimäärä opiskellaan kokonaan 7. vuosiluokan aikana.

Kuvataiteen valtakunnallisen opetussuunnitelman ja koulukohtaisen opetussuunnitelman sisältöjen lisäksi:

6. luokalla (3 kurssia)

Kerrataan ja kehitetään kuvataiteen tekniikoita ja ilmaisutapoja. Otetaan oppilaan erilaiset lähtökohdat huomioon ja painotetaan oppilaan oman ilmaisun kehittämistä.

- painopiste perustekniikoiden monipuolisessa kokeilussa ja kehittämisessä
- lähiympäristön hyödyntäminen havaintojen kehittämisessä

7. luokalla (3 kurssia)

Opiskellaan lisää tekniikoita, työvälineitä ja materiaaleja. Tutustutaan mediaviestintään ja kehitetään opiskelijan kuvaviestintätaitoja. Taiteidenvälistä työskentelyä.

- tutustutaan uusiin tekniikoihin ja materiaaleihin
- paneudutaan laajemmin kuvan sanomaan ja omaan ilmaisuun
- hahmotetaan lisää omia vahvuuksia ja mieltymyksiä erilaisten taiteilijoiden tuotantoon tutustumalla sekä paikallisissa museoissa ja gallerioissa vierailemalla

8. luokalla (4 kurssia + 1 valinnainen kurssi)

Syvennetään taiteen tekemisen taitoja. Kehitetään taiteen, taidehistorian ja kulttuurin tuntemusta. Suunnitellaan ja toteutetaan ryhmän yhteinen projektityö.

- tutustutaan maailman taiteen tyylisuuntiin
- viritellään ryhmässä toimimisen taitoja taiteellisessa yhteisprojektissa

Kuvataideluokan valinnainen kurssi

Työpajakurssi. Kurssin tavoitteena on oman taideilmaisun syventäminen. Kurssilla toteutetaan taideprojekteja eri tekniikoin yksin ja ryhmässä, esim. elokuvaa, videota, puvustusta. Työpajakurssilla osallistutaan koulun vuotuisiin projekteihin, mahdollisuus myös yhteistyöhön muiden taito- ja taideaineiden kanssa. Valinnainen kurssi arvioidaan hyväksytty/hylätty.

9. luokalla (4 kurssia)

Kehitetään oppilaan omaa taiteellista ja persoonallista ilmaisua. Syvennetään taiteen, taidehistorian ja kulttuurin tuntemusta. Yhdeksänteen luokkaan kuuluvassa lopputyössä kannustetaan oppilasta käyttämään havaintojaan, mielikuviaan ja kokemuksiaan omassa taideprosessissaan.

- tutustutaan Suomen taiteen kenttään
- Helsingin arkkitehtuuriin ja taidetarjontaan tutustuminen
- oman taideprojektin suunnittelu ja toteutus

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Kouluntilojen lisäksi hyödynnetään lähiympäristöä, paikallisia museoita ja taidelaitoksia sekä mahdollisuuksien mukaan valtakunnallisia taidetapahtumia.

Oppilasta ohjataan tekniikoissa ja työtavoissa tarvittavien välineiden turvalliseen käyttöön.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Opetuksessa pyritään eriyttämään oppilaita mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan. Suuremman tuntimäärän ansiosta opettajalla on mahdollisuus antaa oppilaalle yksilöidymppää opetusta.

11.2. Matemaattis-luonnontieteellinen luokka

Vuosiluokat 7-9

Laajuus

Perusopetuksen oppimäärän lisäksi opiskellaan 2 kurssia teknologiaa, 1 kurssi matematiikkaa, 1 kurssi fyysikka-kemiaa ja 1 kurssi biologia-maantietoa. Lisäksi 8. luokalla kotitaloudessa, kuvataiteessa ja käsityössä on lumapainotusta.

Tehtävä ja tavoitteet

Painotetun opetuksen tehtävänä ja tavoitteena on vahvistaa oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Opetus auttaa ymmärtämään luonnontieteiden ja niiden sovellusten merkitystä joka-päiväisessä elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetus vahvistaa oppilaiden valmiuksia tehdä valintoja sekä käyttää tietoja ja taitoja elämän eri tilanteissa.

Sisältö ja arviointi

Kaikissa oppiaineissa noudatetaan valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteita, tavoitteita ja sisältöjä ja päättöarvioinnin kriteerejä.

Lisäksi:

7. luokalla

TEKNOLOGIASSA tutustutaan ohjelmoinnin perusteisiin ja tehdään robotit, joita ohjelmoidaan opittujen taitojen avulla. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yritysvierailu johonkin teknologiayritykseen. Numeroarviointi (4-10). Oppilaan teknologisia taitoja arvioidaan sen perusteella, miten oppilas kykenee yhdistämään kädentaitoja ja ohjelmointia. Arvioinnissa huomioidaan työskentely, asenne, työskentely ryhmässä sekä itsenäisen suoriutuminen annetuista tehtävistä.

8. luokalla

- **KEMIASSA** tutustutaan ainemäärään ja konsentraatioon. Pyritään järjestämään yritys- tai oppilaitosvierailuja.
- **KOTITALOUDESSA** sovelletaan luonnontieteellistä tietoa arjen käytännön taidoiksi. Arkielämän ilmiöitä ja kotitalouden osa-alueita tarkastellaan syvemmin luonnontieteiden näkökulmasta. Painotettavia osa-alueita ovat esimerkiksi ruoanvalmistuksen kemia, puhdistuksen- ja kodinteknologia sekä kuluttaja- ja talousosaaminen
- **KUVATAITEESSA** tutustutaan kolmiulotteiseen työskentelyyn ja digitaalisen kuvan käyttöön.
- **KÄSITYÖSSÄ** suunnitellaan ja valmistetaan tuotteita, joissa sovelletaan geometriaa ja avaruudellista hahmottamiskykyä käyttäen tekstiilin- ja teknisen työn tekniikoita ja materiaaleja.
- **BIOLOGIASSA JA MAANTIEDESSA** syvennetään ja laajennetaan maantiedon ja biologian osaamista kokeellisilla ja soveltavilla työtavoilla. Mahdollisuuksien mukaan toteutetaan vierailukäyntejä.

9. luokalla

- **MATEMATIIKASSA** laajennetaan oppisisältöjä, osallistutaan matematiikkakilpailuihin ja tehdään soveltavia projekteja kaikilla vuosiluokilla.
- **FYSIIKASSA** syvennetään oppisisältöjä valo- ja lämpöopissa kokeellisesti ja laskennallisesti. Valo-opissa tutustutaan valon taittumiseen sekä kuvan muodostumiseen linsseissä ja peileissä. Lämpöopissa tutustutaan energian säilymiseen, lämpölaajenemiseen ja olomuodon muutoksiin. Pyritään järjestämään yritys- tai oppilaitosvierailuja.
- **TEKNOLOGIASSA** perehdytään elektroniikan perusteisiin ja sovelletaan opittuja taitoja elektronisten sovelluksien rakentamiseen. Lisäksi tehdään kemian töitä, aiheena ”Teollisuus tutuksi”. Mahdollisuuksien mukaan tehdään myös yritysvierailu teknologiayritykseen. Numeroarviointi (4-10). Arvioidaan elektroniikan ja kemian kokeellista työskentelyä ja työselostuksia. Päättöarviointi annetaan 7. ja 9. vuosiluokan perusteella painottaen 9. vuosiluokkaa.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Työskentelyssä noudatetaan työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista. Mahdollisia tukitoimia ovat esimerkiksi erityis- ja klinikkaopetus sekä aineenopettajan antama tukiopeus.

11.3. Musiikkiluokka

Vuosiluokat 6-9, laajuus yhteensä 14 kurssia. Perusopetuksen oppimäärän (4 kurssia) lisäksi opiskellaan 10 kurssia ja 1 valinnainen kurssi.

Painotetun musiikin opetuksen tehtävä ja tavoitteet

Musiikkipainotteisen opetuksen tehtävä on antaa mahdollisuus musiikista kiinnostuneille oppilaille laajentaa tietämystään ja taitojaan perusoppimäärää enemmän. Lisäkurssien ansiosta oppitunneilla voidaan käyttää monipuolisempia työtapoja ja syventää aineen hallintaa. Tehtävänä on myös kannustaa yhteismusisointiin, osallistua koulun juhlien järjestämiseen ja toteuttamiseen sekä erilaisten projektien, kuten musailtojen, järjestämiseen.

Painotetun musiikinopetuksen yksi keskeisimmistä tavoitteista on luoda tai vahvistaa oppilaan omaa musiikillista identiteettiä.

Oppilas perehtyy neljän vuoden aikana kaikkien bändisoitinten perusteisiin. Tavoitteena on, että oppilas suoriutuu omassa roolissaan bändissä soittimesta riippumatta.

Sisältö ja arviointi

Painotetun opetuksen kaikissa oppiaineissa noudatetaan valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteita, tavoitteita, sisältöjä ja päättöarvioinnin kriteerejä. Sisältöjä käydään laajemmin. Vaikka päättöarviointi noudattaa valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteita, kurssikohtainen arviointi on yksityiskohtaisempaa. 9. luokan viimeinen musiikin arvosana on samalla päättöarvosana.

Musiikkipainotteisen luokan kotitalousopetus päättyy jo 7. luokan jälkeen ja päättöarvosana on sama kuin 7. luokan lukuvuosi-arvosana. Kotitalouden oppimäärä opiskellaan kokonaan 7. vuosiluokan aikana.

Musiikin valtakunnallisen opetussuunnitelman ja koulukohtaisen opetussuunnitelman sisältöjen lisäksi:

6. luokalla (3 kurssia)

- enemmän ja laajemmin yhteismusisointia
- laajemmin musiikin teoriaa
- moniäänistä laulua
- bändilaitteistoon tutustuminen
- musiikkiteknologian hyödyntäminen musiikillisessa keksimisessä
- esityksen valmistaminen 6. luokkalaisten vanhempainiltaan
- adventtihartauden musiikin valmistaminen
- oman luokka-asteen musaillan valmistaminen

7. luokalla (3 kurssia)

- enemmän ja laajemmin yhteismusisointia
- musiikin teoriaa käytännön kautta
- moniäänistä laulua
- bändilaitteiston käyttäminen
- musiikkiteknologian hyödyntäminen musiikillisessa keksimisessä
- musiikki ja media
- Lucia-juhlan valmistaminen
- oman luokka-asteen musaillan valmistaminen

8. luokalla (4 kurssia + 1 valinnainen kurssi)

- suomalainen populaarimusiikki tutkien, kuunnellen ja itse musisoiden
- näyttämö- ja elokuvamusiikki
- suomalainen perinнемusiikki
- suomalainen taidemusiikki
- projektin valmistaminen ja sen vieminen lähiympäristöön (esim. kansainvälisyysseemalla)
- yhteismusisointia

- musiikin teoriaa käytännön kautta
- moniäänistä laulua
- musiikkiteknologian hyödyntämistä
- joulujuhlan musiikin valmistaminen
- oman luokka-asteen musaillan valmistaminen

Musiikkipainotteisen 8. luokan valinnaiskurssi toteutetaan projektina oppilaiden kiinnostuksen kohteet huomioiden. Projekti voidaan toteuttaa esimerkiksi lähiympäristössä (päiväkodit, vanhainkodit), omana sävellys-/tuottamisprojektina tai mahdollisuuksien mukaan yhteistyöprojektina kuvataidepainotteisen luokan kanssa. Valinnainen kurssi arvioidaan hyväksytty/hylätty.

9. luokalla (4 kurssia)

- ulkomaisen populaarimusiikin tyylilajeja, myös oppilaiden kiinnostuksen kohteet huomioiden
- maailmanmusiikki
- jazzin historia ja kehitys tutkien, kuunnellen ja itse musisoiden
- 1900-luvun taidemusiikki
- musiikin tuottaminen ja omien kappaleiden säveltäminen ja äänittäminen
- kevätjuhlan musiikin valmistaminen
- oman luokka-asteen musaillan valmistaminen

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Opetusta toteutetaan mahdollisimman paljon pienryhmissä kokoonpanoja vaihdellen.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Opettajalla on suuremman tuntimäärän ansiosta mahdollisuus antaa yksilöidympää opetusta oppilaan taidot huomioiden.

12. Valinnaiset oppiaineet

12.1. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Valtioneuvoston asetuksessa vuosiluokille 1-6 ja vuosiluokille 7-9 osoitetaan kullekin taide- ja taitoaineelle (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta, kotitalous) kaikille yhteisen opetuksen vähimmäistuntimäärä. Lisäksi näiden oppiaineiden opetukseen osoitetaan 1-6 vuosiluokille yhteensä kuusi vuosiviikkotuntia ja vuosiluokille 7-9 yhteensä viisi vuosiviikkotuntia, joista tuntijaossa käytetään nimeä taito- ja taideaineiden valinnaiset. Valinnaisten tuntien käytöstä päätöksen tekee opetuksen järjestäjä.

Taito- ja taideaineiden valinnaisiin osoitetut vuosiviikkotunnit voidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa jakaa musiikin, kuvataiteen, käsityön, liikunnan ja kotitalouden kesken opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Vaihtoehtoisesti vuosiviikkotunnit tai osa niistä voidaan osoittaa oppilaiden valittaviksi. Valinnaisia tunteja voidaan käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen, mikäli paikallisessa opetussuunnitelmassa painotetaan joitakin taide- ja taitoaineita tai niistä muodostettua oppiainekokonaisuutta.

Taide- ja taitoaineiden oppimäärät muodostuvat oppiaineen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunteista. Taide- ja taitoaineiden tunnit arvioidaan osana yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, eikä niistä anneta erillisiä arvioita perusopetuksessa käytettävissä todistuksissa.

12.2. Valinnaiset aineet

Valinnaisten aineiden tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisten aineiden yhteenlaskettu määrä on vähintään yhdeksän vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 1-9. Valinnaisena aineena voidaan tarjota perusopetukseen soveltuvia, syventäviä ja soveltavia perusopetukselle asetettuja tavoitteita tukevia aineita tai useasta aineesta muodostettuja oppiainekokonaisuuksia. Valinnaisten aineiden tulee edistää perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Syventävät valinnaiset aineet: syventävät ja/tai laajentavat yhteisten oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Soveltavat valinnaiset aineet voivat sisältää aineksia useasta eri oppiaineesta tai laaja-alaisesta osaamisesta. Soveltavilla valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä esimerkiksi taide- tai taitoaineiden opinnoissa, tieto- ja viestintätekniologiassa, kuluttaja- ja talouskasvatuksessa, globaalikasvatuksessa tai draamaopinnoissa.

Opetuksen järjestäjä päättää, mitä valinnaisia aineita tarjotaan. Opetuksen järjestäjän tulee ottaa valinnaisten aineiden tarjonnasta sekä arvioinnista päättäessään huomioon opiskelijaksi ottamisen perusteet toiselle asteelle.

Valtioneuvoston asetuksessa määritellyssä tuntijaossa on vuosiluokille 1-9 varattu yhdeksän vuosiviikkotuntia opetusta valinnaisille aineille. Mikäli opetuksen järjestäjän hyväksymässä tuntijaossa ylitetään perusopetusasetuksen määrittelemä vähimmäisviikkotuntimäärä (222 vvt), voivat tunnit ylityksen osalta sisältää myös valinnaisia aineita. Valinnaisiin aineisiin osoitettuja vuosiviikkotunteja voidaan tarvittaessa käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen.

12.3. Espanja, A2-Kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus koulu-yhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita.

Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaistamalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 6-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Vuosiluokilla 7-9 opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä. Vieraan kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun kyseisellä kielellä eri oppiaineissa.

Espanjan A2-kielen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja monikulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki espanjan A2-kielessä vuosiluokilla 6-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Oppimisen tukea antaa tarvittaessa myös koulun oppilashuoltohenkilökunta. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyneille tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi espanjan A2-oppimäärässä vuosiluokilla 6-9

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Arviointikertojen määrä

Oppilaan oppimisen arviointi tehdään arvosanoilla 4-10 kahdesti vuodessa vuosiluokilla 6-9. Samoin oppilaan työskentelyä arvioidaan kahdesti vuodessa. Väliarvosana annetaan, kun noin puolet lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty. Lukuvuoden jälkimmäinen arvosana on samalla lukuvuosiarvosana, jossa otetaan koko vuoden opinnot huomioon.

Työskentelyn arviointi

Työskentelystä annetaan arvosana kaksi kertaa vuodessa. Tämän lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esimerkiksi kokeiden yhteydessä. Työskentelystä annettava arvosana nostaa, vahvistaa tai laskee arvosanaa, jonka oppilas saisi pelkkien koearvosanojen perusteella.

Erinomainen

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä kohtaan on erittäin myönteinen.
- Oppilaan työskentely on lähes aina arvosanan Hyvä kriteerien mukaista.
- Oppilaalle ei tarvitse huomauttaa työskentelystä tai muiden aineeseen liittyvien tehtävien laiminlyönneistä.
- Oppilas tukee ja auttaa tarvittaessa muita oppilaita ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa.

Kiitettävä

- Oppilaalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan Hyvä kohdalla.

Hyvä

- Oppilas noudattaa useimmiten seuraavia hyvän arvosanan kriteereihin kuuluvia asioita. Näistä asioista hänelle ei yleensä tarvitse huomauttaa.
- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä ja opiskelua kohtaan on myönteinen.
- Oppilas on valmistautunut oppitunneille tuomalla tarvittavat välineet mukanaan ja tekemällä annetut kotiläksyt.
- Oppilas seuraa opetusta ja tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan.
- Oppilas osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmässä. Pari- ja ryhmätöissä hän tekee oman osuutensa, mutta tuntee myös vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja niiden loppuun suorittamisesta.
- Oppilas osoittaa osaamisensa viittaamalla.
- Oppilas pyytää tarvittaessa apua ja osaa ottaa neuvoja vastaan. Hän muuttaa työskentelyään saamiensa ohjeiden pohjalta.
- Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän antaa muille työrauhan eikä tee opiskelua häiritseviä asioita. Hän myös noudattaa turvallisuusohjeita.

Tyydyttävä

- Oppilaalla on melko usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa.

Välttävä

- Oppilaalla on hyvin usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa, mutta hän on kuitenkin pääsääntöisesti läsnä kaikilla oppitunneilla.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuosittodistuksessa

Vieraan kielen A-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuosittodistusta varten opettaja käyttää vieraan kielen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen A-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkitsemisen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arviointin kohteet	Osaamisen kuvaus arvostalle 5	Osaamisen kuvaus arvostalle 7	Osaamisen kuvaus arvostalle 8	Osaamisen kuvaus arvostalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä	S1	Oppilas oppii tunnistamaan lähiympäristönsä ja maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä tuntemaan kohdekielen asemaa lähiympäristössä ja maailmassa.	Kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä joitakin hänen lähiympäristössään tai maailmassa käytettyjä kieliä. Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin eri kohdekielisten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista.	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä hänen lähiympäristössään ja maailmassa käytetään. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä eri kohdekielisten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista. Oppilas osaa antaa esimerkin tilanteesta, jossa kohdekieltä käytetään globaalin viestinnän kielenä.	Oppilas osaa kertoa lähiympäristönsä ja maailman kielellisestä runsaudesta. Oppilas osaa antaa esimerkkejä eri kohdekielisten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista. Oppilas osaa kertoa, missä ja millaisissa tilanteissa kohdekieltä käytetään globaalin viestinnän kielenä.	Oppilas osaa kuvailla lähiympäristönsä ja maailman kielellistä runsautta. Oppilas osaa vertailla eri kohdekielisten maiden kulttuureille tyypillisiä asioita. Oppilas osaa kertoa, missä ja millaisissa tilanteissa sekä miksi kohdekieltä käytetään globaalin viestinnän kielenä.
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kiel-	S1	Oppilas oppii arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohti-</i>			

lellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia		kulttuurista moninaisuutta. Hän oppii kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia.		maan kokemuksi- aan osana itsearviointia.			
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kielii yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1	Oppilas oppii tunnistamaan kielii yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyään.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa nimetä jonkin yhtäläisyyden ja eron kohdekielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhtäläisyyksistä ja eroista kohdekielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä.	Oppilas osaa kertoa yhtäläisyyksistä ja eroista kohdekielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa nimetä joitakin kielellistä päätelyä tukevia strategioita.	Oppilas osaa vertailla yhtäläisyyksiä ja eroja kohdekielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa käyttää sopivia kielellistä päätelyä tukevia strategioita.
T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa	S1	Oppilas oppii löytämään ja valitsemaan itselle sopivaa ja kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa.	Kohdekielen aineiston löytäminen	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin itselleen sopivasta kohdekielisestä aineistosta.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä häntä kiinnostavista kohdekielisistä aineistoista.	Oppilas osaa kertoa kohdekielistä aineistoista, jotka ovat hänelle itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja, jotka ovat hänelle itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.
Kielenopiskelutaidot							
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	Oppilas oppii kertoa kohdekielen opiskelun tavoitteistaan sekä tekemään yhteistyötä ja toimimaan ryhmässä muita kannustaen.	Kohdekielen opiskelun tavoitteista kertominen ja ryhmässä toimiminen	Oppilas osaa nimetä jonkin tavoitteen kohdekielen opiskelulle. Oppilas osallistuu toisinaan ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.	Oppilas osaa kertoa kohdekielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä kannustavasti.	Oppilas osaa kertoa kohdekielen opiskelun tavoitteistaan ja siitä, kuinka hän työskentelee saavuttaakseen tavoitteensa. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä monipuolisesti ja kannustavasti.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kieltenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä ko-keilemaan, millaiset tavot oppia kielii sopivat hänelle parhaiten	S2	Oppilas oppii ottamaan vastuuta kohdekielen opiskelustaan asettamalla tavoitteita opiskelulle. Hän oppii eri tapoja oppia kielii ja hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa kohdekielen taitonsa kehittämässä sekä käyttämään kohdekielen taitoaan rohkeasti.	Vastuun ottaminen kohdekielen opiskelusta ja sopivien kielen oppimistapojen löytäminen	Oppilas ottaa ohjattuna jonkin verran vastuuta kohdekielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kielii.	Oppilas ottaa jonkin verran vastuuta kohdekielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kielii.	Oppilas ottaa melko paljon vastuuta kohdekielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää useita oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kielii.	Oppilas osaa ottaa paljon vastuuta kohdekielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kielii.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3	Oppilas oppii viestimään suullisesti ja kirjallisesti eri viestintätilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiinomaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätalannetta.
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoja hyvin usein.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoja tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielen käyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekielelle ja kielialueen kulttuureille tyypillisiä kohteliaisuuksien ilmauksia.	Viestinnän kulttuurin sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehdminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiinomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiinomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä hyödyntäen erilaisia ymmärtämisstrategioita.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutamien sananmittaisten kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksia tuttua sanastoa sisältä-

							västä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päätellyn asiayhteyden tukemana.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.1/A1.2	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kohdekielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen tuttuja sanoja, harjoiteltuja sanoja ja tavallisimpia opeteltuja vakioilmauksia. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä tuttuja sanoja ja sanontoja.	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmauksia. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

Päätösarviointi vuosiluokalla 9

Päätösarviointi sijoittuu vuosiluokkaan 9, jolloin oppilaan espanjan kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut espanjan kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy espanjan kielen A-oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Espanjan kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T19) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A2.2 ja B1.1 välitasoksi A2.2/B1.1. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Espanjan kielen A-oppimäärän päätösarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdettu oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä sekä antaa oppilaille valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja. Hän oppii kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.	Kielen asemaan ja variantteihin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välisen toimintakyky	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	Oppilas oppii löytämään kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa.	Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen kohdekieltä käyttämällä	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.	Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Oppilas oppii löytämään kohdekielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan kohdekieltä muihin kielisiin. Hän oppii käyttämään kohdekielen kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista.	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Kielenopiskelutaidot							
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten	Tavoitteiden asettaminen,	Oppilas osaa käyttää joitakin	Oppilas osaa käyttää yleisiä itselle	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle

teita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta rakentavaan vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen		opiskelulle ja reflektointiin oppimistaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hän käyttää erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.	opiskelu-strategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen	itselle sopivia kielennoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	sopivia kielennoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.	sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksia	S2	Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielenoppijana.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.2	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	Taitotaso A2.2/B1.1
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	Oppilas oppii toimimaan jokapäiväisissä viestintätilanteissa aloitteellisesti.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmistä rutiinimaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.	Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteissa sekä syventämään taitoaan käyttäen kohdekielisiä viestintäkeinoja, vakiintuneita fraaseja, kiertoja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	S3	Oppilas oppii toimimaan aktiivisesti viestintätilanteissa. Hän oppii hyödyntämään viestintästrategioita.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkiin keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielisiin ilmauksiin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vaki- osanontoja pyytäänsään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.

				tai hidastamista.	omassa viestinnässään.		
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekieltä kulttuurisesti sopivalla tavalla viestinnässä.	Viestinnän kulttuuri- nen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkien yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuu- den ilmauksia rutiin- omaisissa sosiaalisissa kon- takteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä so- siaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita ter- vehdyksiä ja puhuttelumuo- toja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kut- suja, ehdotuk- sia ja anteeksi- pyyntöjä ja vastata sellai- siin.	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertai- sella tavalla kaik- kein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmu- kaiseen ilmaisemi- seen. Oppilas pystyy kes- kustelemaan kohte- liaasti käyttäen ta- vanomaisia ilmauk- sia ja perustason viestintärutiineja.	Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tar- koituksiin. Oppilas pystyy kes- kustelemaan kohteli- aasti käyttäen tavan- omaisia ilmauksia ja perustason viestintä- rutiineja.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.2	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	Taitotaso A2.2/B1.1
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkin- nassa päättely- taitoa ja keskei- sen sisällön ymmärtämistä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhut- tuja ja kirjoitet- tuja tekstejä. Hän oppii tekstien ym- märtämisstrategi- oita.	Tekstien tulkintatai- dot	Oppilas ymmärtää harjoitel- tua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mit- taista kir- joitettua tekstiä ja hidasta pu- hetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ym- märtää hel- poja, tuttua sa- nastoa ja ilmai- sua sekä sel- keää puhetta sisältäviä teks- tejä. Oppilas ym- märtää lyhyi- den, yksinker- taisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsi- sällön ja teks- tin pääajatu- kset tuttua sa- nastoa sisältä- västä, ennakoi- tavasta teks- tistä. Oppilas pystyy hyvin yksin- kertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Oppilas pystyy seu- raamaan hyvin sum- mittaisesti selväpiir- teisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskuste- lun aiheen, ymmär- taa pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä teks- tistä tai hitaasta pu- heesta. Oppilas osaa pää- tellä tuntemattomien sanojen merki- tyksiä asiayhtey- destä.	Oppilas pystyy seu- raamaan selväpiirtei- sen asiapuheen pää- ajatusta, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanas- toa sisältävästä yleis- kielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sano- jen merkityksiä asia- yhteydestä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja	S3	Oppilas oppii ilmaise- maan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kohdekielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamis- taidot	Oppilas osaa ilmaista itse- ään pu- heessa hy- vin suppe- asti käyt- tään harjoitel- tuja sanoja ja ope-	Oppilas osaa rajallisen mää- rän lyhyitä, ul- koa opeteltuja ilmauksia, kes- keistä sanastoa ja perustason lauseraken- teita. Oppilas pystyy kertomaan ar-	Oppilas pystyy ker- tomaan jokapäiväi- sistä ja konkreetti- sista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinker- taisia lauseita ja konkreettista sanas- toa. Oppilas osaa hel- posti ennakoitavan perussanaston ja	Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikä- kaudelleen tyypilli- siä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asi- oita käyttäen taval- lista sanastoa ja joita- kin idiomattisia il- mauksia sekä perus- tason rakenteita ja joskus hiukan vaati- vampiakin.

ääntämisen perussääntöihin				teltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	kisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä espanjan kielen asema siinä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Kaikkia tavoitteita arvioidaan työskentelyn perusteella sekä itse- ja vertaisarvioinnilla.

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välityminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Tavoitetta arvioidaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tuotoksissa ja/tai esityksissä ja/tai projekteissa. Oppilasta kannustetaan huolehtimaan läksyistään ja työvälineistään.

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, esitykset, projektit.

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

Espanjan kielen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan espanjankielisiin maihin ja niiden kulttuuriin. Opetellaan kohteliasta ja luontevaa kielenkäyttöä erilaisissa tilanteissa. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omassa ilmaisussa, muistiinpanamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Harjoitellaan espanjankieliselle kulttuurille ominaisia viestintämuotoja ja pienimuotoisia, jokapäiväisiä viestintätilanteita. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Opetellaan ymmärtämään tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Syvennetään espanjan kielen perusrakenteita, myös toiminnallisuuden kautta. Sanaston ja rakenteiden opiskelua harjoitellaan erilaisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Harjoitellaan edelleen ääntämistä sekä muita kielen suulliseen ilmaisuun liittyviä seikkoja. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta ensin opettajan johdolla ja myöhemmin myös itsenäisesti. Aineiston löytäminen edellyttää tiedonhakutaitojen harjoittelua.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia espanjan kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Oppiaineen kaikkien tavoitteiden toteutumista arvioidaan työskentelyn perusteella ja/tai itse- ja vertaisarvioinnilla.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

Espanjan kielen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa espanjan kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa espanjan kielen päävarianteista.

7.luokalla tutustutaan espanjankieliseen kielialueeseen. Opetuksessa vahvistetaan äidinkielen opinnoissa esille tulleita kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilasta espanjan kielen opinnoissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon espanjan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

7. luokalla korostuvat ennen kaikkea oppilaan omaa elämänpiiriä lähellä olevat sisällöt kuten esimerkiksi omasta päivästä, kodista ja vapaa-ajasta kertominen eikä niinkään vielä jatko-opintoihin tai työelämään liittyvät aihepiirit. Oppilasta kannustetaan käyttämään jo vähäistäkin espanjan kielen taitoaan lyhyissä suullisissa ja kirjallisissa viestintätilanteissa. Vahvistetaan oppilaan perussanaston ja -rakenteiden hallintaa ja kehitetään oppilaan luetun- ja kuullunymmärtämistaitoja.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Oppiaineen kaikkien tavoitteiden toteutumista arvioidaan työskentelyn perusteella ja/tai itse- ja vertaisarvioinnilla.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Erilaisia viestintätilanteita harjoitellaan oppitunneilla. Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

Espanjan kielen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa espanjan kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa espanjan kielen päävarianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen

maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

8. luokan aihepiireissä korostuvat arkipäivän asiointitilanteet sekä nuorten omaan elämänpiiriin liittyvät teemat kuten musiikki ja harrastukset. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Lisäksi otetaan huomioon espanjan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia espanjan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Kaikkia tavoitteita arvioidaan työskentelyn perusteella ja / tai itse- ja vertaisarvioinnilla.

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia espanjankielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia espanjan kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Oppilaita kannustetaan hyödyntämään muita osaamia vieraita kieliä espanjan kielen opinnoissa sekä löytämään kielistä yhtäläisyyksiä ja eroja. Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksiaan

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön kiinnitetään huomiota jatkuvasti. Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

9. luokalla käsitellään erilaisia tekstejä ja kehitetään oppilaiden luetun ymmärtämisen taitoja. Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

Espanjan kielen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa espanjankielisten maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja espanjan kielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa espanjan kielen päävarianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen

nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon espanjan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

9. luokan aihepiireissä korostuvat nuorten oma elämänpiiri ja koulunkäynti. Teemoina ovat myös opiskelu ja työelämä sekä ympäristöasiat. Syvennetään tietämystä espanjankielisen kielialueen kulttuurista ja elämänmuodosta.

12.4. Ranska, A2-Kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus koulu-yhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 6-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Vuosiluokilla 7-9 opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä. Vieraan kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun kyseisellä kielellä eri oppiaineissa.

Ranskan A2-kielen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 6-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsi-

tellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyteen ja monikulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ranskan A2-kielessä vuosiluokilla 6-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Oppimisen tukea antaa tarvittaessa myös koulun oppilashuoltohenkilökunta. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyneille tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ranskan A2-oppimäärässä vuosiluokilla 6-9

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Arviointikertojen määrä

Oppilaan oppimisen arviointi tehdään arvosanoilla 4-10 kahdesti vuodessa vuosiluokilla 6-9. Samoin oppilaan työskentelyä arvioidaan kahdesti vuodessa. Väliarvosana annetaan, kun noin puolet lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty. Lukuvuoden jälkimmäinen arvosana on samalla lukuvuosiarvosana, jossa otetaan koko vuoden opinnot huomioon.

Työskentelyn arviointi

Työskentelystä annetaan arvosana kaksi kertaa vuodessa. Tämän lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esimerkiksi kokeiden yhteydessä. Työskentelystä annettava arvosana nostaa, vahvistaa tai laskee arvosanaa, jonka oppilas saisi pelkkien koearvosanojen perusteella.

Erinomainen

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä kohtaan on erittäin myönteinen.
- Oppilaan työskentely on lähes aina arvosanan Hyvä kriteerien mukaista.
- Oppilaalle ei tarvitse huomauttaa työskentelystä tai muiden aineeseen liittyvien tehtävien laiminlyönneistä.
- Oppilas tukee ja auttaa tarvittaessa muita oppilaita ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa.

Kiitettävä

- Oppilaalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan Hyvä kohdalla.

Hyvä

- Oppilas noudattaa useimmiten seuraavia hyvän arvosanan kriteereihin kuuluvia asioita. Näistä asioista hänelle ei yleensä tarvitse huomauttaa.
- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä ja opiskelua kohtaan on myönteinen.
- Oppilas on valmistautunut oppitunneille tuomalla tarvittavat välineet mukanaan ja tekemällä annetut kotiläksyt.
- Oppilas seuraa opetusta ja tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan.
- Oppilas osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmässä. Pari- ja ryhmätöissä hän
- tekee oman osuutensa, mutta tuntee myös vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja niiden loppuun suorittamisesta.
- Oppilas osoittaa osaamisensa viittaamalla.
- Oppilas pyytää tarvittaessa apua ja osaa ottaa neuvoja vastaan. Hän muuttaa työskentelyään saamiensa ohjeiden pohjalta.
- Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän antaa muille työrauhan eikä tee opiskelua häiritseviä asioita. Hän myös noudattaa turvallisuusohjeita.

Tyydyttävä

- Oppilaalla on melko usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa.

Välttävä

- Oppilaalla on hyvin usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa, mutta hän on kuitenkin pääsääntöisesti läsnä kaikilla oppitunneilla.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointi 6. vuosiluokan lukuvuositolustuksessa

Vieraan kielen A-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolustusta varten opettaja käyttää vieraan kielen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen A-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkitsemisen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvostalle 5	Osaamisen kuvaus arvostalle 7	Osaamisen kuvaus arvostalle 8	Osaamisen kuvaus arvostalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä	S1	Oppilas oppii tunnistamaan lähiympäristönsä ja maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä tuntemaan kohdekielen asemaa lähiympäristössä ja maailmassa.	Kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä joitakin hänen lähiympäristössään tai maailmassa käytettyjä kieliä. Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin eri kohdekielisten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista.	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä hänen lähiympäristössään ja maailmassa käytetään. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä eri kohdekielisten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista. Oppilas osaa antaa esimerkin tilanteesta, jossa kohdekieltä käytetään globaalin viestinnän kielenä.	Oppilas osaa kertoa lähiympäristönsä ja maailman kielellisestä runsaudesta. Oppilas osaa antaa esimerkkejä eri kohdekielisten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista. Oppilas osaa kertoa, missä ja millaisissa tilanteissa kohdekieltä käytetään globaalin viestinnän kielenä.	Oppilas osaa kuvailla lähiympäristönsä ja maailman kielellistä runsautta. Oppilas osaa vertailla eri kohdekielisten maiden kulttuureille tyypillisiä asioita. Oppilas osaa kertoa, missä ja millaisissa tilanteissa sekä miksi kohdekieltä käytetään globaalin viestinnän kielenä.
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia	S1	Oppilas oppii arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Hän oppii kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1	Oppilas oppii tunnistamaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyään.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa nimetä jonkin yhtäläisyyden ja eron kohdekielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhtäläisyyksistä ja eroista kohdekielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä.	Oppilas osaa kertoa yhtäläisyyksistä ja eroista kohdekielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa nimetä joitakin kielellistä päätelyä tukevia strategioita.	Oppilas osaa vertailla yhtäläisyyksiä ja eroja kohdekielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa käyttää sopivia kielellistä päätelyä tukevia strategioita.
T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa	S1	Oppilas oppii löytämään ja valitsemaan itselle sopivaa ja kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa.	Kohdekielen aineiston löytäminen	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin itselleen sopivasta kohdekielistä aineistosta.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä häntä kiinnostavista kohdekielistä aineistoista.	Oppilas osaa kertoa kohdekielistä aineistoista, jotka ovat hänelle itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja, jotka ovat hänelle itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.
Kielenopiskelutaidot							
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	Oppilas oppii kertoa kohdekielen opiskelun tavoitteistaan sekä tekemään yhteistyötä ja toimimaan ryhmässä muita kannustaen.	Kohdekielen opiskelun tavoitteista kertominen ja ryhmässä toimiminen	Oppilas osaa nimetä jonkin tavoitteen kohdekielen opiskelulle. Oppilas osallistuu toisinaan	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.	Oppilas osaa kertoa kohdekielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä kannustavasti.	Oppilas osaa kertoa kohdekielen opiskelun tavoitteistaan ja siitä, kuinka hän työskentelee saavuttaakseen tavoitteensa.

				ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.			Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä monipuolisesti ja kannustavasti.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä ko-keilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2	Oppilas oppii ottamaan vastuuta kohdekielen opiskelustaan asettamalla tavoitteita opiskelulle. Hän oppii eri tapoja oppia kieliä ja hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa kohdekielen taitonsa kehittämässä sekä käyttämään kohdekielen taitoaan rohkeasti.	Vastuun ottaminen kohdekielen opiskelusta ja sopivien kielen oppimistapojen löytäminen	Oppilas ottaa ohjattuna jonkin verran vastuuta kohdekielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kieliä.	Oppilas ottaa jonkin verran vastuuta kohdekielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kieliä.	Oppilas ottaa melko paljon vastuuta kohdekielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää useita oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kieliä.	Oppilas osaa ottaa paljon vastuuta kohdekielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kieliä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3	Oppilas oppii viestimään suullisesti ja kirjallisesti eri viestintätilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja joka-päiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista. Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmauksiin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekielille ja kielialueen kulttuureille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuuriin sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehdminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaik-	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää

				kein rutiinimaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.			kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä hyödyntäen erilaisia ymmärtämisstrategioita.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksia tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päätelyyn asiayhteyden tukemana.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.1/A1.2	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolleen sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin	S3	Oppilas oppii ilmaistamaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kohdekielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen tuttuja sanoja, harjoitettuja sanoja ja tavallisimpia opetteltuja vakioilmauksia. Oppilas ääntää joitakin harjoitettuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoitettuja sanoja ja opetteltuja vakioilmauksia. Oppilas ääntää joitakin harjoitettuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opetteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

Päätösarviointi vuosiluokalla 9

Päätösarviointi sijoittuu vuosiluokkaan 9, jolloin oppilaan ranskan kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ranskan kielen A-oppimäärän tavoitteet.

Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ranskan kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Ranskan kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T19) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A2.2 ja B1.1 välitasoksi A2.2/B1.1. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Ranskan kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja. Hän oppii kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.	Kielen asemaan ja variantteihin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välisen toimintakyky	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	Oppilas oppii löytämään kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa.	Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen kohdekieltä käyttämällä	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.	Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on ja miten samoja	S1	Oppilas oppii löytämään kohdekielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan kohdekieltä muihin kielisiin. Hän oppii	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä joistakin kohdekie-	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä.

asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena		käyttämään kohdekielen kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.		len säännönmukaisuuksista.	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Kielenopiskelutaidot							
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä ja arvioimaan oppimisensa itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta rakentamaan vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestintä välittyminen	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja reflektoidaan oppimistaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hän käyttää erilaisia tapoja oppia kieltä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.	Tavoitteiden asettaminen, opiskelu-strategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksen toimimisen hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kieltenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää yleisiä itselle sopivia kieltenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksia	S2	Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielenoppijana.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.2	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	Taitotaso A2.2/B1.1
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita	S3	Oppilas oppii toimimaan jokapäiväisissä viestintätilanteissa aloitteellisesti.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmistä toistuvista, rutiinimaisista	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.	Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen

teita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti				viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	viestintätilannetta.		monenlaisissa viestintätilanteissa.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteissa sekä syventämään taitoaan käyttäen kohdekielisiä viestintäkeinoja, vakiintuneita fraaseja, kiertoja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	S3	Oppilas oppii toimimaan aktiivisesti viestintätilanteissa. Hän oppii hyödyntämään viestintästrategioita.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkiin keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielisiin ilmaisiin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vaki- osanontoja pyytäänsään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudeksi.
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekieltä kulttuurisesti sopivalla tavalla viestinnässä.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkien yleisimpiä kielille ominaisia kohteliaisuusilmauksia rutiinissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksi-pyyntöjä ja vastata sellaisiin.	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkien keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.2	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	Taitotaso A2.2/B1.1
T9 tarjota oppilaille mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Hän oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää harjoittelua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mitausta kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä	Oppilas ymmärtää helposti, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sa-	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summattaisesta selväpiirteisen asiapuheen pääajatuksen tunnistamista, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatuksen tunnistamista, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

				yksittäisiä tietoja.	nastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.		
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kohdekielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavalista sanastoa ja joitakin idiomattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Vuosiluokka 6

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä ranskan kielen asema siinä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Kaikkia tavoitteita arvioidaan työskentelyn perusteella sekä itse- ja vertaisarvioinnilla.

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Tavoitetta arvioidaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tuotoksissa ja/tai esityksissä ja/tai projekteissa. Oppilasta kannustetaan huolehtimaan läksyistään ja työvälineistään.

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, esitykset, projektit.

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

Ranskan kielen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan ranskankielisiin maihin ja niiden kulttuuriin. Opetellaan kohteliasta ja luontevaa kielenkäyttöä erilaisissa tilanteissa. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Harjoitellaan ranskankieliselle kulttuurille ominaisia viestintämuotoja ja pienimuotoisia, jokapäiväisiä viestintätilanteita. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielissä ympäristössä. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Opetellaan ymmärtämään tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Syvennetään ranskan kielen perusrakenteita, myös toiminnallisuuden kautta. Sanaston ja rakenteiden opiskelua harjoitellaan erilaisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Harjoitellaan edelleen ääntämistä sekä muita kielen suulliseen ilmaisuun liittyviä seikkoja. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta ensin opettajan johdolla ja myöhemmin myös itsenäisesti. Aineiston löytäminen edellyttää tiedonhakutaitojen harjoittelua.

Vuosiluokka 7

Tavoitteet

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ranskan kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- L4 Monilukutaito

Oppiaineen kaikkien tavoitteiden toteutumista arvioidaan työskentelyn perusteella ja/tai itse- ja vertaisarvioinnilla.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

Ranskan kielen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa ranskan kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa ranskan kielen päävarianteista.

7.luokalla tutustutaan ranskankieliseen kielialueeseen. Opetuksessa vahvistetaan äidinkielen opinnoissa esille tulleita kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilasta ranskan kielen opinnoissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon ranskan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

7. luokalla korostuvat ennen kaikkea oppilaan omaa elämämpiiriä lähellä olevat sisällöt kuten esimerkiksi omasta päivästä, kodista ja vapaa-ajasta kertominen eikä niinkään vielä jatko-opintoihin tai työelämään liittyvät aihepiirit. Oppilasta kannustetaan käyttämään jo vähäistäkin ranskan kielen taitoaan lyhyissä suullisissa ja kirjallisissa viestintätilanteissa. Vahvistetaan oppilaan perussanaston ja -rakenteiden hallintaa ja kehitetään oppilaan luetun- ja kuullunymmärtämistaitoja.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Oppiaineen kaikkien tavoitteiden toteutumista arvioidaan työskentelyn perusteella ja/tai itse- ja vertaisarviointilla.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Erilaisia viestintätilanteita harjoitellaan oppitunneilla. Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

Ranskan kielen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa ranskan kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa ranskan kielen päävarianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

8. luokan aihepiireissä korostuvat arkipäivän asiointitilanteet sekä nuorten omaan elämänpiiriin liittyvät teemat kuten musiikki ja harrastukset. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Lisäksi otetaan huomioon ranskan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ranskan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Kaikkia tavoitteita arvioidaan työskentelyn perusteella ja / tai itse- ja vertaisarvioinnilla.

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia ranskankielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ranskan kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

Oppilaita kannustetaan hyödyntämään muita osaamia vieraita kieliä ranskan kielen opinnoissa sekä löytämään kielistä yhtäläisyyksiä ja eroja. Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitetta ei arvioida erikseen.

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksiaan

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Tätä tavoitetta ei arvioida erikseen.

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön kiinnitetään huomiota jatkuvasti. Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnessa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

9. luokalla käsitellään erilaisia tekstejä ja kehitetään oppilaiden luetun ymmärtämisen taitoja. Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

Mahdollisia arviointitapoja ovat: kirjalliset ja/tai suulliset kokeet, kirjalliset ja/tai suulliset tuotokset, esitykset, projektit.

Ranskan kielen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa ranskankielisten maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ranskan kielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa ranskan kielen päävarianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon ranskan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

9. luokan aihepiireissä korostuvat nuorten oma elämänpiiri ja koulunkäynti. Teemoina ovat myös opiskelu ja työelämä sekä ympäristöasiat. Syvennetään tietämystä ranskankielisen kielialueen kulttuurista ja elämänmuodosta.

12.5. Ruotsi, B1-Kieli

Vuosiluokka 9.

Laajuus: 1 vuosiviikkotunti

Tehtävät ja tavoitteet

Kurssin tavoitteena on suullisen kielitaidon vahvistaminen ja kehittäminen sekä ruotsin kieliopin keskeisten rakenteiden kertaaminen ja oppiminen lukio-opintoja ajatellen.

Valinnaisen oppiaineen sisältö

- kehitetään suullista kielitaitoa erilaisten kommunikatiivisten harjoitusten ja arkipäivän kielenkäyttölanteiden avulla
- kehitetään luontevaa keskustelutaitoa ja hyvää ääntämystä
- laajennetaan sanavarastoa
- kerrataan ja opitaan lisää keskeisiä kielioppirakenteita
- vahvistetaan kielitaitoa tulevia lukio-opintoja varten

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- opetuksessa hyödynnetään erilaisia viestintäkanavia ja -välineitä
- opetuksessa käytetään pari- ja pienryhmätyöskentelyä
- ruotsin kieltä käytetään mahdollisuuksien mukaan asianmukaisella ja luontevalla tavalla

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- opetuksessa pyritään eriyttämään oppilaita mahdollisuuksien mukaan
- oppilaita kannustetaan käyttämään rohkeasti omaa kielitaitoaan

Arviointi: Hyväksytty

12.6. Ranska, B2-kieli

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 8-9

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Ranskan kielen B2-oppimäärä vuosiluokilla 8-9

Valinnaisen B2-ranskan opetus järjestetään vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemissään kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielillä.

Ranskan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 8-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Euroopalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ranskan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 8-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille,

joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville. Tehtävät valitaan niin että jokainen oppilas voi käyttää kieltä omalla tasollaan.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ranskan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen B2-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Arviointikertojen määrä

Oppilaan oppimisen arviointi tehdään arvosanoilla 4-10 kahdesti vuodessa sekä 8. että 9. luokalla. Väliarvosana annetaan, kun noin puolet lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty. Samoin oppilaan työskentelyä arvioidaan kahdesti vuodessa.

Työskentelyn arviointi

Työskentelystä annetaan arvosana kaksi kertaa vuodessa. Tämän lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esimerkiksi kokeiden yhteydessä. Työskentelystä annettava arvosana nostaa, vahvistaa tai laskee arvosanaa, jonka oppilas saisi pelkkien koearvosanojen perusteella.

Erinomainen

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä kohtaan on erittäin myönteinen.
- Oppilaan työskentely on lähes aina arvosanan Hyvä kriteerien mukaista.
- Oppilaalle ei tarvitse huomauttaa työskentelystä tai muiden aineeseen liittyvien tehtävien laiminlyönnestä.
- Oppilas tukee ja auttaa tarvittaessa muita oppilaita ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa.

Kiitettävä

- Oppilaalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan Hyvä kohdalla.

Hyvä

- Oppilas noudattaa useimmiten seuraavia hyvän arvosanan kriteereihin kuuluvia asioita. Näistä asioista hänelle ei yleensä tarvitse huomauttaa.
- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä ja opiskelua kohtaan on myönteinen.
- Oppilas on valmistautunut oppitunneille tuomalla tarvittavat välineet mukanaan ja tekemällä annetut kotiläksyt.
- Oppilas seuraa opetusta ja tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan.
- Oppilas osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmässä. Pari- ja ryhmätöissä hän tekee oman osuutensa, mutta tuntee myös vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja niiden loppuun suorittamisesta.
- Oppilas osoittaa osaamisensa viittaamalla.
- Oppilas pyytää tarvittaessa apua ja osaa ottaa neuvoja vastaan. Hän muuttaa työskentelyään saamiensa ohjeiden pohjalta.
- Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän antaa muille työrauhan eikä tee opiskelua häiritseviä asioita. Hän myös noudattaa turvallisuusohjeita.

Tyydyttävä

- Oppilaalla on melko usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa.

Välttävä

- Oppilaalla on hyvin usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa, mutta hän on kuitenkin pääsääntöisesti läsnä kaikilla oppitunneilla.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa em. arviointikriteerien mukaisesti.

Päättöarviointi vuosiluokalla 9

Päättöarviointi sijoittuu vuosiluokkaan 9, jolloin oppilaan ranskan B2-oppimäärän opiskelu päättyy paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ranskan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt ranskan kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit. Päättöarvosana on ranskan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ranskan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ranskan kielen B2-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Ranskan kielen B2-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvän tavoitteen seitsemän (T7) arvosanassa 7 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.1 ja A1.2 välitasoksi A1.1/A1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehystä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Ranskan kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde hänen aiemmin opiskelmiinsa kieliin ja tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielillisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisuuden kehitymistä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen suhteen muihin kieliin. Hän oppii tuntemaan kohdekielen kielialuetta sekä kulttuureita ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään ja monikielisyystään.	Kohdekielen suhde muihin kieliin, kielialueen ja siihen liittyvien kulttuurien ja elämänmuotojen tunteminen, kielellinen päättely ja monikielisyys	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan sekä antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen suhteesta muihin kieliin. Oppilas osaa kertoa kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan, ja vertailla kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa kuvailla kohdekielen kulttuureita ja kuvailla niihin liittyviä elämänmuotoja.	Oppilas osaa vertailla ja pohtia kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa hyödyntää kohdekielen keskeisimpiä erityispiirteitä oppimisessaan. Oppilas osaa vertailla kohdekielen kulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja.
Kielenopiskelutaidot							
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta	S2	Oppilas oppii löytämään mahdollisuuksia käyttää kohdekieltä myös koulun päätyttyä.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien ja	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa kertoa, kuinka kohdekielen taitoa voi hyödyntää myös koulun päätyttyä.

löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä sekä kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella		Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokaimmat.	opiskelustrategioiden kehittyminen	käyttää kohdekieltä. Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	Oppilas oppii toimimaan erilaisissa suullisissa ja kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvasta, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatusta tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäymällä), äännähdysin tai muunnellaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin eikelellisiin ilmaisiin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tunteustaan	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekielille ja kielialueen kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehdminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestel-	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään

				män tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksia tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.1/A1.2	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opettajien vakiolmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas pystyy kertomaan ohjautusti joistakin tuntuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvälistä. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvälistä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opettajien ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvälistä ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan ranskan kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Opiskeltavan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen	Oppilas tuntee ranskan kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisimpiä kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin ranskan kielen kielialueen kulttuurisia ja muita ilmiöitä.

Kaikkia tavoitteita arvioidaan työskentelyllä ja itse- ja/tai vertaisarvioinnilla.

Tavoitteen toteutuminen näkyy kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa, kirjallisissa omissa tuotoksissa ja / tai projekteissa. Oppilasta ohjataan ajattelemaan ja käyttämään omia oppimisen strategioita oman oppimisensa edistämiseksi. Kulttuurisen osaamisen saavuttaminen edellyttää myös monilukutaitoa.

T2 rohkaista oppilasta näkemään ranskan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieltä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa arvioida omia kielenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Tavoite tulee esille läksyistä ja työvälineistä huolehtimisessa ja kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kielitaitoa autenttisissa tilanteissa.

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tuotoksissa ja/tai esityksissä. Oppilasta ohjataan käyttämään monilukutaitoa tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Tavoite tulee esille oppilaan suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä.

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä ja kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa.

Ranskan kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennakko-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan ranskan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan ranskan kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Opiskeltavan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen	Oppilas tuntee ranskan kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisimpiä kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin ranskan kielen kielialueen kulttuurisia ja muita ilmiöitä.

Kaikkia tavoitteita arvioidaan työskentelyllä ja/tai itse- ja vertaisarvioinnilla.

Tavoitteen toteutuminen näkyy kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa, kirjallisissa omissa tuotoksissa ja/tai projekteissa. Oppilasta ohjataan ajattelemaan ja käyttämään omia oppimisen strategioita oman oppimisensa edistämiseksi, kulttuurisen osaamisen saavuttaminen edellyttää myös monilukutaitoa.

T2 rohkaista oppilasta näkemään ranskan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa arvioida omia kielenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Tavoite tulee esille läksyistä ja työvälineistä huolehtimisessa ja kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kielitaitoa autenttisissa tilanteissa.

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tuotoksissa ja/tai esityksissä. Oppilasta ohjataan käyttämään monilukutaitoa tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Tavoite tulee esille oppilaan suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä.

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopi- vuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä ja kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa.

T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukena. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa ja läksyistä huolehtimisessa.

T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintätekologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa, kirjallisissa omista tuotoksista ja/tai projekteissa ja suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä. Oppilasta opastetaan käyttämään tieto- ja viestintätekniikkaa.

Ranskan kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustallella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennakkooletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

12.7. Saksa, B2-Kieli

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 8-9

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintätekniologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Saksan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 8-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki saksan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 8-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsa viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville. Tehtävät valitaan niin että jokainen oppilas voi käyttää kieltä omalla tasollaan.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi saksan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 8-9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen B2-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Arviointikertojen määrä

Oppilaan oppimisen arviointi tehdään arvosanoilla 4-10 kahdesti vuodessa vuosiluokilla 8-9. Samoin oppilaan työskentelyä arvioidaan kahdesti vuodessa. Väliarvosana annetaan, kun noin puolet lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty. Lukuvuoden jälkimmäinen arvosana on samalla lukuvuosiarvosana, jossa otetaan koko vuoden opinnot huomioon.

Työskentelyn arviointi

Työskentelystä annetaan arvosana kaksi kertaa vuodessa. Tämän lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esimerkiksi kokeiden yhteydessä. Työskentelystä annettava arvosana nostaa, vahvistaa tai laskee arvosanaa, jonka oppilas saisi pelkkien koearvosanojen perusteella.

Erinomainen

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä kohtaan on erittäin myönteinen.
- Oppilaan työskentely on lähes aina arvosanan Hyvä kriteerien mukaista.
- Oppilaalle ei tarvitse huomauttaa työskentelystä tai muiden aineeseen liittyvien tehtävien laiminlyönneistä.
- Oppilas tukee ja auttaa tarvittaessa muita oppilaita ja toimii muutenkin rakentavalla tavalla opetustilanteissa.

Kiitettävä

- Oppilaalle tarvitsee hyvin harvoin huomauttaa asioista, jotka mainitaan arvosanan Hyvä kohdalla.

Hyvä

- Oppilas noudattaa useimmiten seuraavia hyvän arvosanan kriteereihin kuuluvia asioita. Näistä asioista hänelle ei yleensä tarvitse huomauttaa.
- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä ja opiskelua kohtaan on myönteinen.
- Oppilas on valmistautunut oppitunneille tuomalla tarvittavat välineet mukanaan ja tekemällä annetut kotiläksyt.
- Oppilas seuraa opetusta ja tekee annetut tehtävät ohjeiden mukaan.
- Oppilas osaa työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmässä. Pari- ja ryhmätöissä hän tekee oman osuutensa, mutta tuntee myös vastuuta yhteisten tehtävien tekemisestä ja niiden loppuun suorittamisesta.
- Oppilas osoittaa osaamisensa viittaamalla.
- Oppilas pyytää tarvittaessa apua ja osaa ottaa neuvoja vastaan. Hän muuttaa työskentelyään saamiensa ohjeiden pohjalta.
- Oppilas keskittyy opiskeluun. Hän antaa muille työrauhan eikä tee opiskelua häiritseviä asioita. Hän myös noudattaa turvallisuusohjeita.

Tyydyttävä

- Oppilaalla on melko usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa.

Välttävä

- Oppilaalla on hyvin usein puutteita arvosanan Hyvä mukaisissa asioissa, mutta hän on kuitenkin pääsääntöisesti läsnä kaikilla oppitunneilla.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa em. arviointikriteerien mukaisesti.

Päättöarviointi vuosiluokalla 9

Päättöarviointi sijoittuu vuosiluokkaan 9, jolloin oppilaan saksan B2-oppimäärän opiskelu päättyy paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut saksan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt saksan kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit. Päättöarvosana on saksan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan saksan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy saksan kielen B2-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Saksan kielen B2-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvän tavoitteen seitsemän (T7) arvosanassa 7 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.1 ja A1.2 välitasoksi A1.1/A1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehystä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Saksan kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosalalle 5	Osaamisen kuvaus arvosalalle 7	Osaamisen kuvaus arvosalalle 8	Osaamisen kuvaus arvosalalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde hänen aiemmin opiskelemiinsa kieliin ja tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen suhteen muihin kieliin. Hän oppii tuntemaan kohdekielen kielialuetta sekä kulttuureita ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään ja monikielisyyttään.	Kohdekielen suhde muihin kieliin, kielialueen ja siihen liittyvien kulttuurien ja elämänmuotojen tunteminen, kielellinen päättely ja monikielisyys	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan sekä antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen suhteesta muihin kieliin. Oppilas osaa kertoa kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan, ja vertailla kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa kuvailla kohdekielen kulttuureita ja kuvailla niihin liittyviä elämänmuotoja.	Oppilas osaa vertailla ja pohdita kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa hyödyntää kohdekielen keskeisiä erityispiirteitä oppimisessaan. Oppilas osaa vertailla kohdekielen kulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja.
Kielenopiskelutaidot							
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivaranannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä sekä kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös opituntien ulkopuolella	S2	Oppilas oppii löytämään mahdollisuuksia käyttää kohdekieltä myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien ja opiskelustrategioiden kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää kohdekieltä. Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa, kuinka kohdekielen taitoa voi hyödyntää myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää monipuolisista itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2		Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	Oppilas oppii toimimaan erilaisissa suullisissa ja kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokaapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin eikelellisiin ilmaisiin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.	
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekielelle ja kielialueen kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehdminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkien yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuu-toja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.	
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2		Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muuttaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksia tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitava tekstistä.	

							Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.1/A1.2	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joitakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvälistä. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieopin aineksia.	Oppilas pystyy kertomaan joitakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvälistä ja kirjoittaa muuttaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieopin aineksia.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvälistä ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan saksan kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Opiskeltavan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen	Oppilas tuntee saksan kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisiä kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin saksan kielen kielialueen kulttuurisia ja muita ilmiöitä.

Kaikkia tavoitteita arvioidaan työskentelyllä ja itse- ja/tai vertaisarvioinnilla.

Tavoitteen toteutuminen näkyy kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa, kirjallisissa omissa tuotoksissa ja/tai projekteissa. Oppilasta ohjataan ajattelemaan ja käyttämään omia oppimisen strategioita oman oppimisensa edistämiseksi. Kulttuurisen osaamisen saavuttaminen edellyttää myös monilukutaitoa.

T2 rohkaista oppilasta näkemään saksan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttamista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa arvioida omia kielenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Tavoite tulee esille läksyistä ja työvälineistä huolehtimisessa ja kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kielitaitoa autenttisissa tilanteissa.

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tuotoksissa ja/tai esityksissä. Oppilasta ohjataan käyttämään monilukutaitoa tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen

Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Tavoite tulee esille oppilaan suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä.

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä ja kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa.

Saksan kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat saksan kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perusteella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan saksan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa saksan kielialueen kulttuurista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia saksan kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten saksan kielen oppimista, mihin saksan kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan saksan kieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä saksankielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon saksan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan saksan kielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan saksan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan saksan kielen suhdetta aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päätelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Opiskeltavan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen	Oppilas tuntee saksan kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisiä kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin saksan kielen kielialueen kulttuurisia ja muita ilmiöitä.

Kaikkia tavoitteita arvioidaan työskentelyllä ja/tai itse- ja vertaisarvioinnilla.

Tavoitteen toteutuminen näkyy kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa, kirjallisissa omissa tuotoksissa ja/tai projekteissa. Oppilasta ohjataan ajattelemaan ja käyttämään omia oppimisen strategioita oman oppimisensa edistämiseksi. Kulttuurisen osaamisen saavuttaminen edellyttää myös monilukutaitoa.

T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivaroituksen kartoitusta, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa arvioida omia kielenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Tavoite tulee esille läksyistä ja työvälineistä huolehtimisessa ja kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kielitaitoa autenttisissa tilanteissa.

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tuotoksissa ja/tai esityksissä. Oppilasta ohjataan käyttämään monilukutaitoa tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Tavoite tulee esille oppilaan suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä.

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopi- vuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä ja kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa.

T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa.

T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintätekologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa, kirjallisissa omista tuotoksissa ja/tai projekteissa ja suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä. Oppilasta opastetaan käyttämään tieto- ja viestintätekniologiaa.

Saksan kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat saksan kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perusteella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan saksan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia saksan kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten saksan kielen oppimista, mihin saksan kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan saksan kieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä saksankielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon saksan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan

saksan kielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan saksan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

12.8. Venäjä, B2-Kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Venäjän kielen B2-oppimäärä vuosiluokilla 8-9

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielillä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun opettavalla kielellä eri oppiaineissa.

Venäjän kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 8-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Euroop-

palaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki venäjän kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 8-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi venäjän kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 8-9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistetaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen B2-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Arviointikertojen määrä

Oppilaan oppimisen arviointi tehdään arvosanoilla 4-10 kahdesti vuodessa vuosiluokilla 8-9. Väliarvosana annetaan, kun noin puolet lukuvuoden oppisisällöstä on käsitelty. 8. luokan lukuvuoden jälkimmäinen arvosana on samalla lukuvuosiarvosana, jossa otetaan koko vuoden opinnot huomioon.

Samoin oppilaan työskentelyä arvioidaan kahdesti vuodessa.

Työskentelyn arviointi

Oppilaan työskentelystä annetaan arvio kaksi kertaa lukuvuodessa. Lisäksi työskentelyä voidaan arvioida myös muulloin, esim. kokeiden yhteydessä. Oppilaan työskentely vaikuttaa oppiaineen arvosanaan.

Erinomainen

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä ja opiskelua kohtaan on erittäin myönteinen.
- Oppilas on aina valmistautunut oppitunnille tuomalla tarvittavat työskentelyvälineet mukanaan ja tekemällä kotiläksyt.
- Oppilas osallistuu aina aktiivisesti viittaamalla, seuraamalla opetusta ja tekemällä tuntitehtävät ohjeiden mukaan.
- Oppilas osaa aina työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmässä.
- Oppilas pyytää apua tarvittaessa ja osaa ottaa neuvoja vastaan.
- Oppilas antaa aina työrauhan muille eikä tee opiskelua häiritseviä asioita.
- Oppilas huolehtii aina työvälineistä ja noudattaa turvallisuusohjeita.

Kiitettävä

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä ja opiskelua kohtaan on myönteinen.
- Oppilas on lähes aina valmistautunut oppitunnille tuomalla tarvittavat työskentelyvälineet mukanaan ja tekemällä kotiläksyt.
- Oppilas osallistuu lähes aina aktiivisesti viittaamalla, seuraamalla opetusta ja tekemällä tuntitehtävät ohjeiden mukaan.
- Oppilas osaa lähes aina työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmässä.
- Oppilas pyytää apua tarvittaessa ja osaa ottaa neuvoja vastaan.
- Oppilas antaa lähes aina työrauhan muille eikä tee opiskelua häiritseviä asioita.
- Oppilas huolehtii aina työvälineistä ja noudattaa turvallisuusohjeita.

Hyvä

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä ja opiskelua kohtaan on myönteinen.
- Oppilas on yleensä valmistautunut oppitunnille tuomalla tarvittavat työskentelyvälineet mukanaan ja tekemällä kotiläksyt.
- Oppilas osallistuu aktiivisesti viittaamalla, seuraamalla opetusta ja tekemällä tuntitehtävät ohjeiden mukaan.
- Oppilas osaa yleensä työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmässä.
- Oppilas pyytää apua tarvittaessa ja osaa ottaa neuvoja vastaan.
- Oppilas antaa yleensä työrauhan muille eikä juuri tee opiskelua häiritseviä asioita.
- Oppilas huolehtii yleensä työvälineistä ja noudattaa turvallisuusohjeita.

Tyydyttävä

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä ja opiskelua kohtaan on melko usein kielteinen.
- Oppilaalta puuttuu usein tarvittavat työskentelyvälineet ja oppilaalla on usein kotiläksyt tekemättä.
- Oppilaalla on toisinaan vaikeuksia osallistua opiskeluun viittaamalla, seuraamalla opetusta tai tekemällä tuntitehtävät ohjeiden mukaan.
- Oppilaalla on satunnaisesti vaikeuksia työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmässä.
- Oppilas pyytää vain harvoin apua, vaikka tarvitsisi sitä. Oppilaalla on toisinaan vaikeuksia ottaa neuvoja vastaan.
- Oppilaalla on usein vaikeuksia antaa työrauha muille. Hän tekee usein opiskelua häiritseviä asioita.
- Oppilaalla on toisinaan vaikeuksia huolehtia työvälineistä. Oppilas noudattaa turvallisuusohjeita.

Välttävä

- Oppilaan asenne opiskeltavaa kieltä ja opiskelua kohtaan on hyvin usein kielteinen.
- Oppilaalta puuttuu hyvin usein tarvittavat työskentelyvälineet ja oppilaalla on toistuvasti kotiläksyt tekemättä.
- Oppilaalla on usein vaikeuksia osallistua opiskeluun viittaamalla, seuraamalla opetusta tai tekemällä tuntitehtävät ohjeiden mukaan.
- Oppilaalla on usein vaikeuksia työskennellä yksin, parin kanssa ja ryhmässä.
- Oppilas ei pyydä apua tarvittaessa eikä osaa ottaa neuvoja vastaan.
- Oppilaalla on hyvin usein vaikeuksia antaa työrauha muille. Hän tekee hyvin usein opiskelua häiritseviä asioita.
- Oppilaalla on hyvin usein vaikeuksia huolehtia työvälineistä. Oppilas ei aina noudata turvallisuusohjeita.

Oppilaan työskentely voidaan myös arvioida merkitsemällä pelkkä viiva. Näin tehdään esimerkiksi oppilaan suuren poissaolomäärän tai muun syyn vuoksi, jos oppilaan työskentely ei ole arvioitavissa edellä mainittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Päättöarviointi vuosiluokilla 8-9

Päättöarviointi sijoittuu vuosiluokkaan 9, jolloin oppilaan venäjän kielen B2-oppimäärän opiskelu päättyy paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut venäjän kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt venäjän kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit. Päättöarvosana on venäjän kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan venäjän kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy venäjän kielen B2-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Venäjän kielen B2-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvän tavoitteen seitsemän (T7) arvosanassa 7 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.1 ja A1.2 välitasoksi A1.1/A1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Venäjän kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde hänen aiemmin opiskelimiinsa kieliin ja tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen suhteen muihin kieliin. Hän oppii tuntemaan kohdekielen kielialuetta sekä kulttuureita ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään ja monikielisyytään.	Kohdekielen suhde muihin kieliin, kielialueen ja siihen liittyvien kulttuurien ja elämänmuotojen tunteminen, kielellinen päättely ja monikielisyys	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan sekä antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen suhteesta muihin kieliin. Oppilas osaa kertoa kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan, ja vertailla kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa kuvailla kohdekielen kulttuureita ja kuvailla niihin liittyviä elämänmuotoja.	Oppilas osaa vertailla ja pohdita kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa hyödyntää kohdekielen keskeisiä erityispiirteitä oppimisessaan. Oppilas osaa vertailla kohdekielen kulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja.
Kielenopiskelutaidot							
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä sekä kannustaa häntä käyttämään väheistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2	Oppilas oppii löytämään mahdollisuuksia käyttää kohdekieltä myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien ja opiskelustrategioiden kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää kohdekieltä. Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää keskeisiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa, kuinka kohdekielen taitoa voi hyödyntää myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää monipuolisista itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja	S3	Oppilas oppii toimimaan erilaisissa suullisissa ja kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvista	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä

kirjallista vuorovaikutusta				vasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	enimmäkseen viestintäkumppaniin.	tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin eikelellisiin ilmaisiin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekielelle ja kielialueen kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuksien ilmauksia.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtäminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyskiä ja puhuttelumuuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolle sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muuttaman sanan mitausta kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksia tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päätelyyn asiayhteyden tukemana.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.1/A1.2	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiin sisällön kanalta oleellisiin rakenteisiin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas pystyy kertomaan ohjautusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

Vuosiluokka 8

Tavoitteet

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemissä kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Opiskeltavan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen	Oppilas tuntee opiskeltavan kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisimpiä kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin opiskeltavan kielen kielialueen kulttuurisia ja muita ilmiöitä.

Kaikkia tavoitteita arvioidaan työskentelyllä ja itse- ja vertaisarviointilla.

Tavoitteen toteutuminen näkyy kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa, kirjallisissa omissa tuotoksissa ja projekteissa. Oppilasta ohjataan ajattelemaan ja käyttämään omia oppimisen strategioita oman oppimisensa edistämiseksi, kulttuurisen osaamisen saavuttaminen edellyttää myös monilukutaitoa.

T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon kättumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa arvioida omia kielenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Tavoite tulee esille läksyistä ja työvälineistä huolehtimisessa ja kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kielitaitoa autenttisissa tilanteissa.

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tuotoksissa ja/tai esityksissä. Oppilasta ohjataan käyttämään monilukutaitoa tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Tavoite tulee esille oppilaan suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä.

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä ja kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa.

Venäjän kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat venäjän kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Opetellaan kyrilliset kirjaimet. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan venäjän kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia venäjän kieleen ja venäläiseen kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten venäjän kielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan venäjän kieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon venäjän kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti.

Vuosiluokka 9

Tavoitteet

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä

Keskeiset sisällöt

- S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Opiskeltavan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen	Oppilas tuntee opiskeltavan kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisimpiä kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin opiskeltavan kielen kielialueen kulttuurisia ja muita ilmiöitä.

Kaikkia tavoitteita arvioidaan työskentelyllä ja itse- ja vertaisarvioinnilla.

Tavoitteen toteutuminen näkyy kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa, kirjallisissa omissa tuotoksissa ja projekteissa. Oppilasta ohjataan ajattelemaan ja käyttämään omia oppimisen strategioita oman oppimisensa edistämiseksi, kulttuurisen osaamisen saavuttaminen edellyttää myös monilukutaitoa.

T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella

Keskeiset sisällöt

- S2 Kielenopiskelutaidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa arvioida omia kielenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Tavoite tulee esille läksyistä ja työvälineistä huolehtimisessa ja kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kielitaitoa autenttisissa tilanteissa.

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tuotoksissa ja/tai esityksissä. Oppilasta ohjataan käyttämään monilukutaitoa tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Tavoite tulee esille oppilaan suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä.

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä ja kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa.

T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa ja läksyistä huolehtimisessa.

T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Keskeiset sisällöt

- S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Arvion ”hyvä” / arvosanan 8 osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvaramateriaalia ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.

Tavoite tulee esille oppilaan kirjallisissa ja/tai suullisissa kokeissa, kirjallisissa omissa tuotoksissa ja projekteissa ja suullisissa tehtävissä ja/tai esityksissä. Oppilasta opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Venäjän kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat venäjän kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustallella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan venäjän kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia venäjän kieleen ja venäläiseen kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten venäjän kielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan venäjän kieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon venäjän kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan venäjän kielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti.

12.9. Tietotekniikka

Tehtävä ja tavoitteet

Tietotekniikan opetus antaa oppilaalle vahvat perustiedot ja -taidot tietotekniikassa. Tavoitteena on, että oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintätekniikan sovelluksia opiskelun apuna. Tietotekniikan opetus tukee muiden perusopetusaineiden opiskelua ja on pohjana seuraavien kouluasteiden tietotekniikan opiskelulle. Ohjelmointikurssi antaa lisäksi yleiskuvan tietokoneohjelmien tekemisestä.

Vuosiluokat 6-9

6. luokka

Kurssi 1 (AT61)

Kuudesluokkalaiset opettelevat tietotekniikan perustaitoja yhden viikkotunnin verran ensimmäisenä yhteiskouluvuotenaan. Opetuksen tavoitteena on antaa koko ikäluokalle riittävät perustiedot ja -taidot, joita voidaan hyödyntää yläasteen aikana muiden kouluaineiden oppimisessa. 6. luokan aikana käsiteltävään mm. seuraavia aiheita: tekstinkäsittelyn perusteet, esitysgrafiikan alkeet, taulukkolaskennan perusteet, koulun TVT-sovellusten ja -järjestelmien käyttö

Valinnainen tietotekniikka (AT)

Vuosiluokat 8 ja 9

Sisällöt

8. luokka

Kurssi 2 (ATV2)

Opiskellaan yleisimpiä perusohjelmia Microsoft Office-ohjelmapaketista. Pääpaino on tekstinkäsittelyssä, taulukkolaskennassa ja esitysgrafiikassa. Jos aikaa jää, harjoitellaan lisäksi kymmensormijärjestelmää.

Kurssi 3 (ATV3)

Monimediakurssi: Aiheina ovat bittikarttagrafiikka, vektorigrafiikka, julkaisu ja taitto sekä videoeditointi.

9. luokka

Kurssi 4 (ATV4)

Ohjelmoinnin peruskurssi. Ohjelmoidaan perinteisellä ohjelmointikielellä. Kurssi on tarkoitettu niille, jotka haluavat syventää tietojaan tietotekniikan erityisosa-alueella.

Kurssi 5 (ATV5)

Kurssi 5 (ATV5), tietotekniikan työpaja. Sovelletaan edellisten kurssien tietoja ja opiskellaan erilaisten laajempien sovelluksien tekemistä projektiluontoisesti. Tuotoksena voi olla esimerkiksi pienessä ryhmässä toteutettu lehti (perinteinen tai digilehti), nettisivusto, opetus- tai muu peli jne. Tätä kurssia(atv5) ei voi valita ai-noana tietotekniikan valinnaiskurssina. Ennen tämän kurssin suorittamista pitää olla vähintään yksi valinnaiskurssi suoritettuna.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Opiskelussa käytetään tieto- ja viestintätekniisiä laitteita.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Opiskelua eriytetään siten, että oppilas voi edetä edellytyksiensä mukaan. Nopeammin asian oppivat suorittavat annettuja tehtäviä opiskellen itsenäisemmin valmiin opetusmateriaalin avulla. Opettaja voi tällöin antaa enemmän tukea hitaammin edistyville oppilaille.

Arviointi

Oppilaan tietoteknisiä taitoja arvioidaan sen perusteella, miten oppilas kykenee soveltamaan laitteistojen ja ohjelmistojen käyttöä erilaisissa tehtävissä ja tilanteissa.

Tietotekniikan 8.- ja 9.-luokkien kurssit arvioidaan numeroarvosanoin 4-10. Arvioinnissa huomioidaan työskentely, asenne, työskentely ryhmässä sekä itsenäinen suoriutuminen annetuista tehtävistä. Lukuvuosiarvosana määräytyy kurssiarvosanojen mukaan.

Päättöarviointi

Päättöarvosana määräytyy kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla osoitettujen tietojen ja taitojen perusteella. Jos valinnaista tietotekniikkaa on opiskeltu peruskoulussa vain yksi kurssi, on arviointi hyväksytty.

12.10.Musiikki

Vuosiluokka 8.

Laajuus: 1 vuosiviikkotunti

Tehtävä ja tavoitteet

- Syvennetään aiemmilla musiikin kursseilla opittuja tietoja ja taitoja. Pääasiallinen tavoite on yhteismusisointitaitojen kehittäminen.

Valinnaisen oppiaineen sisältö

- Suomalainen populaarimusiikki
- Elokuva- ja näyttämömusiikki

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Musiikin valinnaiskurssilla pääpaino on musisoimisessa.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Opetusta eriytetään oppilaan taso huomioiden ja toimitaan pienryhmissä mahdollisuuksien mukaan.

Arviointi: Numeroarviointi 4-10. Valinnaisen musiikin arvosanat vaikuttavat musiikin päättöarvosanaan.

Vuosiluokka 9.

Laajuus: 2 vuosiviikkotuntia

Tehtävä ja tavoitteet

- Syvennetään aiemmilla musiikin kursseilla opittuja tietoja ja taitoja. Pääasiallinen tavoite on yhteismusisointitaitojen kehittäminen ja musiikkiteknologian hyödyntäminen musiikin tekemisessä.

Valinnaisen oppiaineen sisältö

- Populaarimusiikin kehitys bluesista tähän päivään
- Ryhmän kiinnostuksesta riippuen sisältöä ja ohjelmistoa maailmanmusiikista, jazzista ja taidemusiikista
- Kappaleiden tekeminen musiikkiteknologiaa hyödyntäen musiikin peruselementit huomioiden
- Mahdollisuus esiintyä koulun juhlissa

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Musiikin valinnaiskurssilla pääpaino on musisoimisessa.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Opetusta eriytetään oppilaan taso huomioiden ja toimitaan pienryhmissä mahdollisuuksien mukaan.

Arviointi: Numeroarviointi 4-10. Valinnaisen musiikin arvosanat vaikuttavat musiikin päättöarvosanaan.

12.11.Kuvataide

Vuosiluokka 8. Teen ja tuunaan taiteesta

Laajuus: 1 vuosiviikkotunti

Tehtävä ja tavoitteet

Oman luovuuden irtipäästäminen ja omien taiteellisten vahvuuksien löytäminen.

Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla. Sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt.

Valinnaisen oppiaineen sisältö

Sisällöt rakentavat yhteyksiä oppilaille tuttujen ja heille uusien kuvakulttuurien välille. Oppilaita kannustetaan ottamaan osaa opetuksen sisältöjen, tarkasteltavien kuvastojen, työskentelymenetelmien ja välineiden valintaan. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia.

- kaikki taiteen keinot käyttöön
- omien ilmaisukeinojen kehittäminen
- osallistutaan vuotuisiin teemoihin ja tapahtumiin

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Valinnaisessa kuvataiteessa paneudutaan ajankohtaisiin taiteen ilmiöihin sekä vierailaan taidetapahtumissa koulun ulkopuolella.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Opetuksessa pyritään ottamaan huomioon oppilaan erityistarpeet

Arviointi: Numeroarviointi 4-10. Valinnaisen kuvataiteen arvosanat vaikuttavat kuvataiteen päättöarvosanaan.

Vuosiluokka 9. Käsittele kuvia

Laajuus: 1 vuosiviikkotunti

Tehtävä ja tavoitteet

Oman kuvailmaisun kehittäminen. Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla. Sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tarkastellaan myös niiden välisiä yhteyksiä. Sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt.

Valinnaisen oppiaineen sisältö

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisista ympäristöistä ja medioista koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana.

- minä ja mediamaailma

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Valinnaisessa kuvataiteessa tutustutaan taiteen uusiin sähköisiin välineisiin ja kehitetään oppilaan mediakriittistä ajattelua.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Opetuksessa pyritään ottamaan huomioon oppilaan erityistarpeet

Arviointi: Numeroarviointi 4-10. Valinnaisen kuvataiteen arvosanat vaikuttavat kuvataiteen päättöarvosanaan.

Vuosiluokka 9. Työpaja taiteeseen

Laajuus: 1 vuosiviikkotunti

Tehtävä ja tavoitteet

Osaan ilmaista itseäni taiteen keinoin. Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla. Sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tarkastellaan myös niiden välisiä yhteyksiä. Sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt.

Valinnaisen oppiaineen sisältö

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syvenyvät erilaisiin taidekäsitteisiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana.

- tutustutaan taiteen monimuotoiseen kenttään
- omat ilmaisukeinot käyttöön
- oma taiteellinen projekti

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Valinnaisessa kuvataiteessa tutustutaan kuvataiteen ammatteihin ja taiteilijoiden projekteihin

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Opetuksessa pyritään ottamaan huomioon oppilaan erityistarpeet

Arviointi: Numeroarviointi 4-10. Valinnaisen kuvataiteen arvosanat vaikuttavat kuvataiteen päättöarvosanaan.

12.12. Tekninen työ/tekstiilityö

Vuosiluokka: 8.

Laajuus: 2 vuosiviikkotuntia

Tehtävät ja tavoitteet

Valinnainen käsityö ohjaa oppilasta syventämään aiemmin opittuja tietoja ja taitoja sekä soveltamaan niitä omaan suunnitteluun, valmistusprosessiin ja arviointiin. Opetus ohjaa luovaan ongelmanratkaisuun ja uusiin kokeiluihin käsityön eri materiaaleilla ja tekniikoilla. Oppilas työskentelee itsenäisesti, suunnitelmallisesti ja työturvallisuusohjeita noudattaen yksin ja ryhmässä opettajan ohjauksessa. Oppilas pohtii omaa uravalintaansa ja jatkokoulutusmahdollisuuksiaan käsityön tai teknologian aloilla.

Valinnaisessa käsityössä oppilas saa luoda ja kokeilla luovasti eri materiaaleja ja tekniikoita. Oppilas suunnittelee ja valmistaa erilaisia tuotteita oman kiinnostuksensa mukaan annettujen aihepiirien tai ilmiöiden puitteissa.

Tekninen työ: Oppilas hyödyntää tuotteiden suunnittelussa ja valmistamisessa puu-, metalli-, ja muovi- ja sähkötekniikan materiaaleja ja tekniikoita. Oppilas muokkaa ja yhdistelee eri materiaaleja tuotteiden käyttötarkoituksen mukaan. Oppilas oppii ohjelmoinnin ja 3D-mallinnuksen perusteet ja oppii hyödyntämään niitä oppilastöissään. Oppilas dokumentoi työprosessinsa ideoinnista valmiiseen tuotteeseen hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa. Oppilas pohtii omaa uravalintaansa ja jatkokoulutusmahdollisuuksiaan käsityön tai teknologian aloilla.

Tekstiilityö: Oppilas hyödyntää erilaisia lankatyön ja kankaankudonnan tekniikoita, materiaaleja ja välineitä sekä suunnittelee ja valmistaa tuotteita valitsemillaan työtavoilla. Oppilas tutustuu joustavien materiaalien rakenteisiin ja hyödyntää saumurin ja joustavien ompeleiden mahdollisuuksia. Oppilas suunnittelee ja valmistaa tuotteita joustavista materiaaleista. Oppilas tutustuu erilaisiin kankaankoristelutekniikoihin ja suunnittelee ja toteuttaa tuotteisiin yksityiskohtia.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Valinnaisessa käsityössä opitaan tuntemaan käsityön materiaaleja, erikoistekniikoita, koneita ja välineitä. Opetuksessa ja dokumentoinnissa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Opetuksessa toteutetaan yksilöllistä työskentelyä ja ohjausta. Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa ympäristön, toisten oppilaiden ja opettajan kanssa.

Arviointi

Numeroarviointi asteikolla 4 -10. Alustava päättöarviointi on annettu aikaisemmin 7. luokan tai 8. luokan lopussa (Luma). Valinnaisen käsityön arvosanat voivat muuttaa 7. luokan tai 8. luokan alustavaa päättöarviointia.

Valinnainen käsityö

Vuosiluokka: 9.

Laajuus: 2 vuosiviikkotuntia

Tehtävät ja tavoitteet

Valinnainen käsityö ohjaa oppilasta syventämään aiemmin opittuja tietoja ja taitoja sekä soveltamaan niitä omaan suunnitteluun ja valmistusprosessiin. Opetus ohjaa luovaan ongelmanratkaisuun ja uusiin kokeiluihin käsityön eri materiaaleilla ja tekniikoilla. Oppilas työskentelee itsenäisesti, suunnitelmallisesti ja työturvallisuusohjeita noudattaen yksin ja ryhmässä opettajan ohjauksessa. Oppilas pohtii omaa uravalintaansa ja jatkokoulutusmahdollisuuksiaan käsityön tai teknologian aloilla.

Valinnaisen käsityön sisällöt

Valinnaisessa käsityössä oppilas saa luoda ja kokeilla luovasti eri materiaaleja ja tekniikoita. Oppilas suunnittelee ja valmistaa erilaisia tuotteita oman kiinnostuksensa mukaan annettujen aihepiirien tai ilmiöiden puitteissa.

Tekninen työ: Oppilas hyödyntää ja syventää tuotteiden suunnittelussa ja valmistamisessa puu-, metalli- ja muovi- sähkötekniikan materiaaleja ja tekniikoita. Oppilas muokkaa ja yhdistelee eri materiaaleja käyttötarkoituksen mukaan. Oppilas syventyy ohjelmoinnin ja 3D-mallinnuksen mahdollisuuksiin ja oppii hyödyntämään taitojaan oppilastöissään. Oppilas dokumentoi työprosessinsa ideoinnista valmiiseen tuotteeseen hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa. Oppilas tutustuu teknologian alan yritystoimintaan ja jonkun tuotteen valmistusprosessiin paikallisessa yrityksessä.

Tekstiilityö: Oppilas tutustuu lapsen maailmaan, erityistarpeisiin ja lapsen mittasuhteisiin vaatetuksen näkökulmasta. Oppilas pohtii materiaalien ja tekniikoiden vaatimuksia lapsen vaatetuksessa ja valmistaa tuotteita valitsemallaan tekniikalla. Oppilas tutustuu sisustamiseen ja syventää tietojään sisustustekstiilien materiaaleista ja tekniikoista. Oppilas suunnittelee ja valmistaa sisustustuotteen valitsemallaan tekniikalla.

Käsityön lopputyönä oppilas suunnittelee itsenäisesti koko käsityöprosessin – ideoista tuotteiksi. Oppilas suunnittelee kokonaisuuden materiaaleineen ja työvaiheineen ja valmistaa kokonaisuuden tai osia siitä. Lopputyön prosessista koetaan portfolio, jonka oppilas toteuttaa omalla persoonallisella tavallaan ja haluamassaan muodossa, esim. sähköisesti.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Valinnaisessa käsityössä opitaan tuntemaan käsityön materiaaleja, erikoistekniikoita, koneita ja välineitä. Opetuksessa ja dokumentoinnissa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Opetuksessa toteutetaan yksilöllistä työskentelyä ja ohjausta. Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa ympäristön, toisten oppilaiden ja opettajan kanssa.

Arviointi

Oppilaan työskentelyn arviointiin osallistuu opettajan lisäksi oppilas itse. Työskentelyn arviointi on jatkuvaa ja prosessikohtaista. Arvioinnissa otetaan huomioon koko käsityöprosessi; ideointi, suunnittelu, työskentely ja tuote.

Numeroarviointi asteikolla 4 -10. Alustava päättöarviointi on annettu aikaisemmin 7. luokan tai 8. luokan loppussa (Luma). Valinnaisen käsityön 9. luokan arvosanat voivat muuttaa 7. luokan tai 8. luokan alustavaa päättöarviointia. Viimeinen arviointi on päättöarviointi.

12.13.Liikunta

1. kurssi

Vuosiluokka: 8.

Laajuus: 1 vuosiviikkotunti

Tehtävä ja tavoitteet

- Oppilaan aiempien lajitaitojen syventäminen ja harjoittelu sekä uusiin lajeihin tutustuminen.

Valinnaisen oppiaineen sisältö

- Monipuolisesti perinteisiä ja uusia liikuntalajeja kurssin toteutumisvuodenaika sekä oppilasryhmään toiveet huomioiden.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Toteutuksessa hyödynnetään lähiliikuntapaikkoja.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Opetuksessa pyritään huomioimaan oppilaan erityistarpeet.

Arviointi: Arviointi: Numeroarviointi 4-10. Valinnaisen liikunnan arvosanat vaikuttavat liikunnan päättöarvosanaan.

2. kurssi

Vuosiluokka: 9.

Laajuus: 1 vuosiviikkotunti

Tehtävä ja tavoitteet

- Oppilaan aiempien lajitaitojen syventäminen ja harjoittelu sekä uusiin lajeihin tutustuminen. Sosiaalisia taitoja kehitetään korostamalla yhdessä tekemistä.

Valinnaisen oppiaineen sisältö

- Monipuolisesti perinteisiä ja uusia liikuntalajeja kurssin toteutumisvuodenaika sekä oppilasryhmään toiveet huomioiden.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Toteutuksessa hyödynnetään lähiliikuntapaikkoja. Oppilasryhmä valitsee osittain kurssin sisällön. Työtavoissa korostetaan yhteisöllisyyttä.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Opetuksessa voidaan tarvittaessa huomioida oppilaan yksilölliset toiveet.

Arviointi: Numeroarviointi 4-10. Valinnaisen liikunnan arvosanat vaikuttavat liikunnan päättöarvosanaan.

3. kurssi

Vuosiluokka: 9.

Laajuus: 1 vuosiviikkotunti

Tehtävä ja tavoitteet

- Oppilaan aiempien lajitaitojen syventäminen ja harjoittelu sekä uusiin lajeihin tutustuminen. Painopiste nähdä liikunnan merkitys osana kokonaisvaltaista terveyttä ja hyvinvointia.

Valinnaisen oppiaineen sisältö

- Monipuolisesti perinteisiä ja uusia liikuntalajeja kurssin toteutumisvuodenaika sekä oppilasryhmään toiveet huomioiden.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Toteutuksessa hyödynnetään lähiliikuntapaikkoja.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Toteutuksessa hyödynnetään lähiliikuntapaikkoja. Oppilasryhmä valitsee osittain kurssin sisällön. Työtavoissa korostetaan yhteisöllisyyttä.

Arviointi: Numeroarviointi 4-10. Valinnaisen liikunnan arvosanat vaikuttavat liikunnan päättöarvosanaan.

12.14.Kotitalous

Vuosiluokka: 9. Mieluisia makuja

Laajuus: 1 vuosiviikkotuntia

Tehtävä ja tavoitteet

Syvennytään oppilaiden mielenkiinnon mukaisiin muutamaan kotitalouden sisältöalueeseen. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi ruoanvalmistuksen erityisosa-alueet, hygieniasaaminen, leivonta tai juhlat.

Valinnaisen oppiaineen sisältö

- sisältö määräytyy valitun teeman mukaisesti

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- käytännön toiminta
- projektiluontoiset ja oppilaslähtöiset työtavat
- koulun ulkopuoliset yhteistyötahot
- yhdessä tekeminen
- yhteistyö eri oppiaineiden kanssa mahdollisuuksien mukaan

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Oppilaita pyritään eriyttämään osaamistason perusteella vaikeusasteelta erilaisiin oppimistehtäviin, huomioiden, että kaikille syntyy onnistumisen ja oppimisen kokemuksia.

Arviointi: hyväksytty/hylätty. Oppilaan aktiivisesti toimiminen ja osaamisen näyttäminen voi muuttaa alustavaa päättöarviointia.

Syventävä kotitalous

Vuosiluokka: 9.

Laajuus: 2 vuosiviikkotuntia

Tehtävä ja tavoitteet

Syvennetään kotitalouden eri sisältöalueiden osaamista

Valinnaisen oppiaineen sisältö

- ruoanvalmistus ja leivonta
- kansainväliset ruokakulttuurit
- itsenäisen asumisen ja oman talouden hallinta

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- projektiluontoiset ja oppilaslähtöiset työtavat
- koulun ulkopuoliset yhteistyötahot
- yhdessä tekeminen

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Oppilaita pyritään eriyttämään osaamistason perusteella vaikeusasteelta erilaisiin oppimistehtäviin, huomioiden, että kaikille syntyy onnistumisen ja oppimisen kokemuksia.

Arviointi: Numeroarviointi 4-10. 9. Luokan valinnaisessa kotitaloudessa annetut arvosanat vaikuttavat alustavaan päättöarviointiin. Viimeinen arviointi on päättöarviointi.

12.15. Ilmaisutaito

Vuosiluokka: 9.

Laajuus: 1-2 vuosiviikkotuntia

Tehtävä ja tavoitteet

- Oppilaan itsetuntemuksen kasvattaminen
- Itseilmaisun kehittäminen
- Ryhmätyötaitojen monipuolistaminen
- Esiintymisvalmiuksien vahvistaminen

Sisältöjä

- ryhmäytymis- ja tutustumisleikkejä
- itsetuntemusharjoituksia
- roolileikkejä
- kontaktiharjoituksia
- rentoutus- ja liikeharjoituksia
- äänen ja kehon käytön harjoittelua
- improvisaation perusteita
- Voidaan mahdollisuuksien mukaan tutustua lyhytelokuvan, teatteriesityksen tai jonkin muun esityksen rakentamiseen.

1. kurssilla: Ryhmissä tehdään virittelyharjoituksia turvallisen ja itseilmaisuun rohkaisevan ilmapiirin luomiseksi. Tutustutaan erilaisten harjoitusten avulla improvisaation perusteisiin. Rentoutus- ja liikeharjoituksia.

2. kurssilla: Syvennetään ilmaisua. Tehdään äänen ja kehon käytön harjoituksia sekä tutustutaan äänenhuoltoon. Tutustutaan johonkin teatterimuotoon erilaisten harjoitusten avulla. Voidaan työstää jokin esitys ja tutustua samalla esimerkiksi lavastamiseen, puvustamiseen sekä ääni- ja valotekniikkaan.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Ilmaisutaidon harjoituksissa tarvitaan itseilmaisuun rohkaiseva tila (riittävän tilava, liikkumisen mahdollistava tila, patjoja, tyynyjä tms.), äänentoistolaitteet ja musiikkia.
- Ilmaisutaidossa voidaan vierailla koulun ulkopuolella, esimerkiksi teatterissa, päiväkodissa tai näyttelyssä.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Ilmaisutaidossa pyritään luomaan turvallinen, rohkaiseva, heittäytymään innostava ja hyväksyvä ilmapiiri. Kurssi toteutetaan ryhmän tarpeita kuulostellen.

Arviointi

- Jos oppilas valitsee vain yhden kurssin, kurssi arvioidaan hyväksytty-merkinnällä.
- Kaksi kurssia suorittavien arvioinnissa käytetään numeroarviointia asteikolla 4-10.
- Arvioinnin perusteena ovat aktiivinen osallistuminen, positiivinen asenne harjoituksia ja ryhmässä toimimista kohtaan sekä vuorovaikutustaitojen ja ilmaisurohkeuden kehittyminen.
- Lisäksi jokaiselle annetaan kirjallinen, rohkaiseva palaute.

12.16.Arjen laki- ja taloustieto

Vuosiluokka: 8.

Laajuus: 1. vuosiviikkotunti

Tehtävä ja tavoitteet

- Syvennetään oppilaiden tietämystä käytännön laki- ja talousasioiden sisällöistä.

Valinnaisen oppiaineen sisältö

- Arkipäivän raha-asiat, kuluttajansuoja, erilaiset sopimukset
- Sijoitustoiminta ja yrittäjyyden eri muodot
- Arkipäivän rikos-, riita- ja oikeusasiat, Suomen oikeuslaitos
- Arkipäivän talouselämän ajankohtaiset tapahtumat ja niiden seuraaminen
- Työnhaku, työsopimusasiat

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Arjen laki- ja taloustiedossa seurataan aktiivisesti ajankohtaisia tapahtumia sekä pyritään vierailemaan koulun ulkopuolella. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintätekniologiaa sekä ryhmäkeskeisiä ongelmanratkaisumalleja.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Opetuksessa pyritään eriyttämään oppilaita mahdollisuuksien mukaan huomioiden oppilaiden erilaiset lähtökohdat arjen laki- ja talousasioiden tietämyksessä.

Arviointi: Hyväksytty

12.17.Retkeilykurssi

Vuosiluokka 8.

Laajuus: 1 vuosiviikkotunti

Tehtävä ja tavoitteet

Opiskelu kurssilla kannustaa liikkumaan luonnossa omatoimisesti, opettaa retkeilytaitoja, lisää ympäristötietoutta ja tukee oppilaan luontosuhdetta.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Kurssi järjestetään 8. luokan viimeisessä jaksossa. Oppitunnin pituus on normaalia pidempi eli 150 minuuttia. Tapaamiskerroilla ollaan ryhmitöiden valmistamisen lisäksi myös ulkona ja kuljetaan pidempiä matkoja välillä poluttomassakin maastossa. Yhtenä lauantaina käydään koko päivän kestäväällä maastoretkellä Nuuksion kansallispuistossa ja vieraillaan luontokeskus Haltiassa.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Oppilaita ohjataan omakohtaiseen havainnointiin ja toimimiseen itsenäisesti ja ryhmissä. Työskentelyssä huomioidaan turvallisuus. Työmenetelmien valintaan vaikuttavat oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet. Oppilaan kasvua, kehitystä ja oppimisen iloa tuetaan yhdessä tekemisen ja luontosuhteen syvenemisen kautta.

Arviointi

Kurssin hyväksytty suoritus edellyttää osallistumista valmistaville tunneille, ryhmiin ja retkiin.

Arviointi: hyväksytty/hylätty.

13. LIITTEET

Liite 1. ESIMERKIT TODISTUSMERKINNÖISTÄ

LUKUVUOSITODISTUS 6. VUOSILUOKKA

Opetuksen järjestäjän ja koulun nimi

Oppilaan nimi ja syntymäaika

Todistuksen antamispäivä

Oppilaan opinto-ohjelma	Laajuus	Arvio
Äidinkieli ja kirjallisuus		
Suomen kieli ja kirjallisuus	x vvt	8
Toinen kotimainen kieli		
Ruotsi (B1- oppimäärä)	x vvt	7
Vieras kieli		
Englanti (A1-oppimäärä)	x vvt	10
Ranska (A2-oppimäärä)	x vvt	8
Matematiikka	x vvt	7*
Ympäristöoppi	x vvt	5
Uskonto/elämäkatsomustieto	x vvt	7
Historia	x vvt	9
Yhteiskuntaoppi	x vvt	10
Musiikki	x vvt	6
Bändisoittaminen	1 vvt	hyväksytty
Kuvataide	x vvt	8
Kuvataiteen syventävä valinnainen	2 vvt	7
Käsityö	x vvt	9
Liikunta	x vvt	10
Soveltavat valinnaiset aineet		
Tieto- ja viestintätekniologia	1 vvt	hyväksytty
Draama	1 vvt	hyväksytty
Käyttäytyminen	9	

Lisätietoja:

Oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Oppilas on opiskellut A-ruotsia kielikylpykielenä kaksikielisessä opetuksessa/Oppilas on opiskellut A-englantia kohdekielenä kaksikielisessä opetuksessa.

Koulun opetuskieli

Oppilas siirtyy x vuosiluokalle.

Perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko

Todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen

Opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus

PERUSOPETUKSEN PÄÄTTÖTODISTUS

Opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
Oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
Todistuksen antamispäivä

Oppilaan opinto-ohjelma	Laajuus	Arvio
Äidinkieli ja kirjallisuus		
Suomen kieli ja kirjallisuus	x vvt	9 kiitettävä
Toinen kotimainen kieli		
Ruotsi (B1- oppimäärä)	x vvt	8 hyvä
Vieras kieli		
Englanti (A1-oppimäärä)	x vvt	10 erinomainen
Ranska (A2-oppimäärä)	x vvt	8 hyvä
Matematiikka	x vvt	9 kiitettävä
Maantieto	x vvt	5 välttävä
Biologia	x vvt	6 kohtalainen*
Fysiikka	x vvt	6 kohtalainen
Kemia	x vvt	7 tyydyttävä
Terveystieto	x vvt	9 kiitettävä
Uskonto/elämäkatsomustieto	x vvt	8 hyvä
Historia	x vvt	7 tyydyttävä
Yhteiskuntaoppi	x vvt	8 hyvä
Musiikki	x vvt	10 erinomainen
Bändisoittaminen	1 vvt	hyväksytty
Kuvataide	x vvt	9 kiitettävä
Kuvataiteen syventävä valinnainen	2 vvt	8 hyvä
Käsityö	x vvt	7 tyydyttävä
Liikunta	x vvt	10 erinomainen
Kotitalous	x vvt	9 kiitettävä
Soveltavat valinnaiset aineet		
Tieto- ja viestintäteknologia	1 vvt	hyväksytty
Kestävä kehitys	1 vvt	hyväksytty
Draama	1 vvt	osallistunut

Oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista.

Lisätietoja:

Oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Oppilas on opiskellut A-ruotsia kielikylpykielenä kaksikielisessä opetuksessa/Oppilas on opiskellut A-englantia kohdekielenä kaksikielisessä opetuksessa.

Koulun opetuskieli

Perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko

Todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehityksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehityksessä.

Rehtorin allekirjoitus

LIITE 2.

Käyttäytymisen arviointi Lahden yhteiskoulussa

TAVOITTEET

Hyvien tapojen noudattaminen

- Oppilas käyttäytyy kohteliaasti.
- Oppilas toimii rehellisesti.
- Oppilas käyttää kunnioittavaa ja asiallista kieltä.

Sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen

- Oppilas toimii koulun sääntöjen ja annettujen ohjeiden mukaan vastuullisesti ja oma-aloitteisesti.
- Oppilas huolehtii vastuullisesti opiskelutarvikkeistaan ja koulun välineistä.
- Oppilas kannustaa muita sääntöjen mukaiseen toimintaan.

Ihmisten ja ympäristön huomioon ottaminen

- Oppilas tukee toiminnallaan työrauhaa.
- Oppilas kunnioittaa muita ihmisiä ja heidän työtään.
- Oppilas hyväksyy erilaisuuden.
- Oppilas ei kiusaa eikä hyväksy kiusaamista.
- Oppilas auttaa tarvittaessa oppilastovereita ja henkilökuntaa.

KÄYTTÄYTYMISEN ARVIOINNIN KRITEERIT

Erinomainen (10)

- Oppilas hallitsee erinomaisesti yllä mainitut tavoitteet.
- Oppilas käyttäytyy esimerkillisesti kaikissa tilanteissa ja kannustaa muitakin toimimaan samoin.

Kiitettävä (9)

- Oppilas hallitsee yllä mainitut tavoitteet kiitettävästi.
- Oppilaan oma käytös on esimerkillistä.

Tyydyttävä (7)

- Oppilas hallitsee yllä mainitut tavoitteet tyydyttävästi.
- Oppilaan käytökseen on toistuvasti jouduttu puuttumaan.
- Oppilas häiritsee omaa ja muiden työskentelyä.

Hyvä (8)

- Oppilas hallitsee yllä mainitut tavoitteet hyvin.
- Oppilaan käytös on hyvää, mutta on joissakin tilanteissa vaatinut ohjausta.
- Oppilas ottaa palautteen vastaan käyttäytymisestään ja pyrkii kehittämään sitä.

Kohtalainen (6)

- Oppilas toteuttaa yllä mainittuja tavoitteita kohtalaisesti.
- Oppilaan käytökseen on jouduttu puuttumaan usein. Ohjauksesta huolimatta oppilas ei ole onnistunut parantamaan toimintaansa.
- Oppilas suhtautuu toisiin ihmisiin ja ympäristöön piittaamattomasti eikä kanna vastuuta toiminnastaan.

Välttävä (5)

- Oppilas toteuttaa tavoitteita välttävästi.
- Oppilaan toiminta on jatkuvasti vaatinut keskustelua ja ohjausta, mutta hän ei ole parantanut toimintaansa.
- Oppilas suhtautuu kielteisesti kouluyhteisöön. Hän ei hyväksy eikä noudata koulun sääntöjä.

Hylätty (4)

- Oppilas ei hallitse yllä mainittuja tavoitteita.

Seuraavat asiat voivat vaikuttaa alentavasti käytösarvosanaan:

- Toistuvat myöhästymiset
- Kiusaaminen
- Luvattomat poissaolot
- Vilppi kokeessa tai tehtävissä
- Vakava rikkomus

LIITE 3.

Lahden yhteiskoulun säätiön opiskeluhooltosuunnitelman liitteet

Liite 1.

Opetushallituksen määräykset opetussuunnitelman perusteiden muuttamiseksi Lahden yhteiskoulun järjestämissä koulutuksissa

2.1. Perusopetus

Tässä luvussa määrätään perusopetuslain mukaisesti opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määrätyn opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman laatimisesta²²⁶.

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä²²⁷. Oppilaalla on oikeus saada maksutta opiskeluhoolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää²²⁸. Opiskeluhooltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus²²⁹.

Opiskeluhooltoja toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa²³⁰. Opiskeluhoolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi oppilailla on oikeus opiskeluhooltopalveluihin, joita ovat kouluterveydenhoolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut.²³¹ Opiskeluhooltopalvelut järjestetään lähipalveluna, jolle opetuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat²³².

2.2. Lukiokoulutus

Tässä luvussa määrätään opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määrätyn koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman laatimisesta²³³.

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä²³⁴. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja²³⁵. Opiskeluhooltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus.²³⁶

Opiskeluhooltoja toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa²³⁷. Opiskeluhoolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on kaikkien oppilaitosyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus opiskeluhooltopalveluihin, joita ovat opiskeluterveydenhoolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut.²³⁸ Opiskeluhooltopalvelut järjestetään ensisijai-

²²⁶ Perusopetuslaki 14 § (477/2003) ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § (377/2022)

²²⁷ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 3 §

²²⁸ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 §

²²⁹ YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989

²³⁰ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § (377/2022)

²³¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § ja 4 §

²³² Terveystoimintalaki 15 a § (378/2022) ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 § (377/2022)

²³³ lukiolaki 714/2018 12 § ja 32 § sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022

²³⁴ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 §

²³⁵ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 9 §

²³⁶ YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista ja lukiolaki 714/2018 2 §, muutettu lailla 165/2022

²³⁷ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 3 §, muutettu lailla 377/2022

²³⁸ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 4 § ja 3 §.

sesti lähipalveluna, jolle koulutuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat. Toisen asteen opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan järjestää myös keskitetysti opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä. Tällöinkin palvelun on oltava helposti opiskelijoiden saavutettavissa.²³⁹

2.3 Aikuisten perusopetus

Tässä luvussa määrätään opiskeluhuollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhuollon tavoitteista sekä opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisesta (perusopetuslaki²⁴⁰ ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki²⁴¹).

Oppilas- ja opiskeluhoitolakia sovelletaan opiskelijoihin, jotka opiskelevat perusopetuksen koko oppimäärää aikuisten perusopetuksen perusteiden mukaan (tutkintotavoitteiset opiskelijat). Opiskeluhuollon järjestämisessä ja toteuttamisessa noudatetaan soveltuvin osin samoja periaatteita kuin oppivelvollisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määrätään²⁴².

Opiskeluhuollon tarkoituksena on varmistaa opiskelijoiden yhdenvertainen mahdollisuus oppimiseen ja hyvinvointiin sekä huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista ja opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Tavoitteena on ongelmien ehkäisy ja tarvittavan tuen järjestäminen mahdollisimman varhain. Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteisöllisenä ja yksilökohtaisena opiskeluhoitona.

Opiskeluhoitoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoito on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoito on kaikkien oppilaitosyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä.

Lisäksi opiskelijoilla on oikeus opiskeluhoitopalveluihin, joita ovat koulu- ja opiskeluterveydenhoitopalvelut sekä kuraattori- ja psykologipalvelut²⁴³. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta opiskeluhoito, jota opetukseen osallistuminen edellyttää, lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja²⁴⁴. Opiskeluhoitopalvelut järjestetään ensisijaisesti lähipalveluna, jolle koulutuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat. Opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan järjestää myös keskitetysti opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä. Tällöinkin palvelun on oltava helposti opiskelijoiden saavutettavissa.²⁴⁵

Koulutuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhuollon kokonaisuuden toteuttamiseksi koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma²⁴⁶. Järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä²⁴⁷. Opiskeluhoitosuunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitosten ja opiskeluhoitopalvelujen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa²⁴⁸. Hyvinvointialueella on terveydenhoitolain mukainen yhteistyövelvoite opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman valmistelussa²⁴⁹.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma korvaa opiskeluhuollon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Se sisältää järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhoitotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteen opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta) sekä oppilaitoskohtaisesti tarkennetut tiedot asiakokonaisuuksista 1-5. Koulutuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhoitosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista oppilaitoksissa seurataan ja tarkistetaan tarvittaessa.²⁵⁰

2.4 Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA)

²³⁹ Terveydenhoitolaki 378/2022 15 a § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 9 §, muutettu lailla 377/2022

²⁴⁰ Perusopetuslaki 477/2003, 14 §

²⁴¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 377/2022, 13 §

²⁴² Määräys 104/01/2014

²⁴³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § ja 4 §

²⁴⁴ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 §

²⁴⁵ Terveydenhoitolaki 15 a § (378/2022) ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 § (377/2022)

²⁴⁶ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § (377/2022)

²⁴⁷ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 §

²⁴⁸ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § (377/2022)

²⁴⁹ Terveydenhoitolaki 15 a § (378/2022)

²⁵⁰ Oppilas- ja opiskeluhoitolaki 13 § (377/2022)

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa koulu- ja oppilaitosyhteisössä²⁵¹. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoito, jota opetukseen tai koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja²⁵². Opiskeluhuollon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet kuin perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa tai ammatillisessa koulutuksessa.

Koulutuksen järjestäjällä tulee olla opiskeluhuollon kokonaisuuden toteuttamiseksi koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma²⁵³. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma korvaa opiskeluhuollon osalta paikallista opetussuunnitelmaa. Tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa noudatetaan koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaa.

Opiskeluhoitoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena. Yksilöllinen opiskeluhoito on osa koulun toimintakulttuuria ja ensisijainen tapa toteuttaa opiskeluhoitoa. Yhteisöllinen opiskeluhoito on ennaltaehkäisevää ja sen tehtävänä on edistää opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä vahvistaa vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllinen opiskeluhoito on kaikkien koulu- ja oppilaitosyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä.²⁵⁴

Yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon kuuluvat opiskeluhoitopalvelut, joita ovat koulu- ja opiskeluterveydenhoito ja kuraattori- ja psykologipalvelut sekä monialaisen asiantuntijaryhmän tarjoama tuki²⁵⁵. Yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu opiskelijan suostumukseen²⁵⁶. Opiskeluhoitopalvelut järjestetään ensisijaisesti lähipalveluna, jolle koulutuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat²⁵⁷. Opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan järjestää myös keskitetyssä opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä. Tällöinkin palvelun on oltava helposti opiskelijoiden saavutettavissa.²⁵⁸

2.5 Aikuisten lukiokoulutus

Koulutuksen järjestäjän käytettävissä olevien toimien avulla edistetään opiskelijoiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia oppimiseen ja hyvinvointiin sekä huolehditaan oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista, opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolakeja ei sovelleta sellaiseen opiskelijaan, joka suorittaa lukio-opintoja aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman mukaisesti eikä lukion aineopiskelijoihin. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 1 §:n mukaan aikuisten opetussuunnitelman mukaisesti lukio-opintoja suorittavat oppivelvolliset opiskelijat kuuluvat opiskeluhuollon piiriin. Näiden opiskelijoiden opiskeluhuollon toteuttamiseksi koulutuksen järjestäjällä tulee olla koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaa²⁵⁹. Opiskeluhuollon järjestämisessä ja toteuttamisessa noudatetaan soveltuvin osin samoja periaatteita kuin lukion opetussuunnitelman perusteissa määrätään²⁶⁰. Tällöin opiskeluhuollon osuus paikallisessa opetussuunnitelmassa korvataan koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmalla.

²⁵¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 §

²⁵² Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 9 §

²⁵³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 §, muutettu lailla 377/2022

²⁵⁴ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 4 §

²⁵⁵ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 5 §

²⁵⁶ Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.

²⁵⁷ Terveys- ja osallisuuslaki 378/2022 15 a § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 9 §

²⁵⁸ Terveys- ja osallisuuslaki 378/2022 15 § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 9 §

²⁵⁹ Oppilas- ja opiskeluhoitosuunnitelma 1287/2013, 13 §

²⁶⁰ Määräys OPH-2263-2019

Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Peruskoulu

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatuskeskustelua ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatuskeskustelussa ja kurinpitotoimissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa.

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi tai hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen ovat kurinpitotoimia.

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle opiskeluhoitopalveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36 h §:ssä tarkoitettuna opiskeluhoitona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoillon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma palaamisen tukemiseksi. Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle ja oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Opetuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso. Ennen kurinpitotoimesta päättämistä on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 36 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi sen hyvinvointialueen, jonka alueella koulu sijaitsee, sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Määräaikaisesta erottamisesta ja kirjallisesta varoituksesta tulee antaa päätös, ja muut 36 §:ssä tarkoitettut toimenpiteet tulee kirjata. Opetuksen järjestäjän tulee järjestää opetus, joka estää määrääjäksi erotetun oppilaan jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Oppilaalle ja oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on varattava tilaisuus osallistua tässä momentissa tarkoitettuun opetussuunnitelmaan perustuvan henkilökohtaisen suunnitelman laatimiseen. Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kurinpitotoimi tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavaksi työpäiväksi, järjestetään tarvittava opiskeluhoito. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa, kun hänet on poistettu luokkahuoneesta, muusta

tilasta tai koulun tilaisuudesta tai kun oppilaan opetukseen osallistuminen on eväty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi.²⁶¹

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista²⁶². Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatustieteiden ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla. Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun²⁶³. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteiden edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

Kasvatustieteiden ja kurinpidollisia toimia koskeva suunnitelma

Lahden yhteiskoulussa suunnitelman kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista valmistelee koulun johtoryhmä. Opettajia ja oppilaskuntaa kuullaan suunnitelmaa laadittaessa ja ennen sen hyväksymistä tai päivittämistä. Suunnitelma on osa opetussuunnitelmaa.

Kasvatustieteen

Lahden yhteiskoulussa aineenopettajan tai luokanvalvojan suorittama kasvatustieteen on ensisijainen tapa puuttua oppilaan sääntörikkomukseen tai epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskusteluun voivat ottaa osaa myös koulukuraattori ja koulun KIVA-tiimi. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimintatapaan johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi.

Ei-toivotun käytöksen jatkuessa oppilas ohjataan klinikkaopettajan tai erityisopettajien kanssa käytäviin kasvatustieteen keskusteluihin, joissa voi olla mukana myös huoltaja.

Kasvatustieteen käydään mahdollisimman nopeasti rikkomuksen tai epäasiallisen käyttäytymisen tapahtuttua. Keskustelusta ei ole välttämätöntä tehdä muistiot. Tapauksesta riippuen keskustelun keskeiset asiat kuitenkin kirjataan ja keskustelun osapuolet allekirjoittavat sen. Luokanvalvojalle tulee kertoa pidetystä kasvatustieteen keskustelusta.

Kurinpidolliset keinot

Lahden yhteiskoulussa kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaiset enintään kahden tunnin pituinen jälki-istunto, kirjallinen varoitus sekä määräaikainen erottaminen. Lahden yhteiskoulussa jälki-istunto toteutuu osallistumalla enintään kahden tunnin pituiseen läksyparkkiin klinikkaluokassa. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan tai koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä

²⁶¹ Perusopetuslaki 36 § (477/2003) ja 36 a - 36 i § (1267/2013) ja (163/2022)

²⁶² Perusopetuslaki 29 § (1267/2013)

²⁶³ Perusopetuslaki 47 a § (1267/2013)

olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli tarvitaan aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle oppilashuollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36h §:ssä tarkoitettuna opiskeluhoitona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle järjestetään muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma palaamisen tukemiseksi. Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle ja oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Kurinpitotoimea harkitessa otetaan huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso. Ennen kurinpitotoimista päättämistä oppilaan huoltajalle varataan tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 36 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi hyvinvointialueen, jonka alueella koulu sijaitsee, sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Määräaikaisesta erottamisesta ja kirjallisesta varoituksesta tulee antaa päätös, ja muut 36 §:ssä tarkoitettujen toimenpiteiden tulee kirjata. Määrääjäksi erotetulle oppilaalle järjestetään opetusta, joka estää jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Oppilaalle ja oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on varattava tilaisuus osallistua tässä momentissa tarkoitettun opetussuunnitelmaan perustuvan henkilökohtaisen suunnitelman laatimiseen. Lisäksi huolehditaan, että oppilaalle, jolle on määrätty kurinpitotoimi tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavaksi työpäiväksi, järjestetään tarvittava opiskeluhoito. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa, kun hänet on poistettu luokahuoneesta, muusta tilasta tai koulun tilaisuudesta tai kun oppilaan opetukseen osallistuminen on evätty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi.

Lahden yhteiskoulussa rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa asioiden selvittämistä vastuusta, työnjaosta sekä kuulemis- ja kirjaamisvastuusta määrää rehtori. Oppilasta ja hänen huoltajaansa kuullaan ennen päätöksen tekoa.

Vakavimmissa riketapauksissa oppilaalle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Rehtori päättää kirjallisen varoituksen antamisesta. Ennen varoituksen antamista kuullaan oppilasta ja hänen huoltajaansa.

Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Oppilaan määräaikaisesta erottamisesta päättää koulun johtokunta rehtorin esityksestä. Ennen erottamispäätöksen tekemistä kuullaan oppilasta ja hänen huoltajaansa.

Kun oppilas on käyttäytynyt niin väkivaltaisesti tai uhkaavasti, että toisen oppilaan tai koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus on kärsinyt tai vakavasti vaarantunut, ja on olemassa ilmeinen vaara, että väkivaltainen tai uhkaava käyttäytyminen toistuu, rehtori voi panna määräaikaisen erottamisen täytäntöön sen estämättä, ettei päätös ole lainvoimainen.

Oppilaalle järjestetään opetus siten, ettei se estä määrääjäksi erotetun oppilaan jäämistä jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan.

Kurinpidollisten keinojen käyttöperiaatteista ja niiden muutoksista annetaan henkilöstölle säännöllistä koulutusta. Oppilaille perusperiaatteet ja koulun järjestyssäännöt kerrotaan lukuvuosikalenterissa (Lyk-kalenteri). Vanhemmille asiasta kerrotaan vanhempainilloissa, lukuvuosi- ja jaksotiedotteissa.

Suunnitelman toteuttamisen ja vaikuttavuuden arviointia tekevät opiskeluhoitoryhmä ja rehtori. Lisäksi käydään läpi tilastoja esillä olleiden tapausten määrästä ja laadusta.

Lukio

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n

2momentin mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä²⁶⁴. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja²⁶⁵.

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelmanyhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelmanperusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita.

Laissa säädetyt kurinpitotoimet:

- Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti,

voidaan antaa kirjallinen varoitus.

- Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Oppivelvollinen voidaan erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Kurinpitotoimien käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa. Koulutuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon myös teon laatu sekä opiskelijan ikä ja kehitystaso. Opiskelijaa ja huoltajaa on kuultava ennen kurinpitotoimesta päättämistä. Kurinpitotoimesta tulee antaa päätös.²⁶⁶

Laissa säädetyt kurinpitokeinot

- Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.
- Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Opetuksen epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa.

Kurinpitokeinoista on ilmoitettava opiskelijan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi sen hyvinvointialueen, jonka alueella oppilaitos sijaitsee, sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Kurinpitokeinot tulee kirjata.²⁶⁷

Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä Lahden yhteiskoulun lukiossa

²⁶⁴ (lukiolaki 714/2018, 30 § 2 mom., muutettu lailla 165/2022)

²⁶⁵ lukiolaki 714/2018, 41 §, muutettu lailla 165/2022

²⁶⁶ lukiolaki 714/2018, 42 § 1 mom., muutettu lailla 165/2022

²⁶⁷ lukiolaki 714/2018, 42 § 1 mom., muutettu lailla 165/2022

Lahden yhteiskoulun lukion kurinpitokeinoja ovat oppitunnilta poistaminen, kirjallinen varoittaminen, opinto-oikeuden määräaikainen epääminen tai opiskeluoikeuden menettäminen.

Lahden yhteiskoulun lukiossa kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa käytetään vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käyttö perustuu asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tekijästä riippumatta määrätään samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamus on oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä käytetä asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa.

Lievemmissä rikkomuksissa opettaja voi puuttua opiskelijan toimintaan ohjein, neuvoin ja kehotuksin. Tarvittaessa opettajalla on oikeus määrätä opiskelija poistumaan luokasta. Vakavammissa tapauksissa vastuu opiskelijan toimintaan puuttumisesta on rehtorilla ja hänellä on myös oikeus käyttää lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja. Epäiltäessä rikosta, johon rehtorin toimivalta ei riitä, koulu ilmoittaa asian aina poliisille. Jos opiskelija on epäiltynä rikoksesta tai jos hänelle on tuomioistuin määrännyt rangaistuksen, häneen ei voida tällöin kohdistaa koulun toimesta kurinpidollisia rangaistustoimia (44§).

Opiskelijaa kuullaan ennen kurinpidollisten keinojen käyttöä. Alaikäisen opiskelijan huoltajaa kuullaan ennen päätöksen antamista. Kuulemisesta tehdään aina kirjallinen muistio, joka toimitetaan asianosaisille. Kuulemisten jälkeen rehtori tai johtokunta tekee päätöksen kurinpidollisista seuraamuksista. Ylioppilastutkintoon liittyvistä seuraamuksista säädetään laissa ylioppilastutkinnosta ja ylioppilastutkintoasetuksessa. Kirjallisesta varoituksesta ja kiireellisestä lyhytaikaisesta erottamisesta päätöksen tekee rehtori. Määrääjäksi erottamisesta tai opiskeluoikeuden eväämisestä päätöksen tekee oppilaitoksen johtokunta rehtorin esityksestä. Kaikki kurinpitotapahtumat kirjataan. Opetuksen epäämisen aikana opiskelijalle järjestetään mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Kurinpitokeinoista ilmoitetaan opiskelijan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi hyvinvointialueen, jonka alueella oppilaitos sijaitsee, sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle.

Kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä sekä järjestysäännöistä tiedotetaan opiskelijoille ja huoltajille lukiolaisen kalenterissa. Lisäksi huoltajat saavat tietoa näistä asioista vanhempainilloissa.

Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista on laadittu yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa.

Aikuislukio

Aikuislukion opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat toimintakulttuurin kehittäminen, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle.

Kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että kurinpitokeinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää opiskelijoita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Ohjauksen, oppimisen ja opiskelun tuen, opiskeluhuollon sekä kurinpidollisten keinojen käytännöistä päätettäessä kiinnitetään huomiota siihen, että ratkaisut tukevat opetuksen tavoitteiden saavuttamista sekä oppimaan oppimisen ja yhteiskuntaan integroitumisen toimintakulttuuria.

Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa noudatetaan Lahden yhteiskoulussa laadittuja ja aikuislukioon tarkennettuja järjestyssääntöjä ja turvallisuusohjeita (liitteenä). Järjestyssäännöissä on kuvattu menettelytavat rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämismenettelyt, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt. Hen-

kilökuntaa perehdytetään ja osaamista varmistetaan kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä. Opiskelijoita ja henkilökuntaa tiedotetaan järjestyssäännöistä ja turvallisuusohjeista säännöllisesti sekä välittömästi niihin tulevista muutoksista. Suunnitelmaa seurataan sekä sen toteutumista ja vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti.

Jos opiskelija häiritsee oppituntia Opiskelija voi menettää oikeutensa osallistua kurssin opetukseen ja kokeeseen, jos hän vielä huomautuksen jälkeen aiheuttaa häirintää oppitunneilla. Opettaja tai rehtori antaa opiskelijalle järjestyssääntöjen rikkomisesta suullisen huomautuksen. Jos opiskelija edelleen huomautuksen jälkeen rikkoo järjestyssääntöjä, rehtori kuulee ja puhuttelee opiskelijaa ja tarvittaessa alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajaa asiasta. Tarvittaessa rehtori voi pidättää oikeuden opiskella.

Jos opiskelija huomautuksen jälkeen edelleen rikkoo järjestyssääntöjä, rehtori antaa opiskelijalle kirjallisen varoituksen. Kirjallinen varoitus voidaan antaa asianosaiselle opiskelijalle myös siinä tapauksessa, jos hän on vaikuttaa tai provosoi toista opiskelijaa järjestyssääntöjen rikkomiseen. Lahden yhteiskoulun johtokunta voi erottaa opiskelijan määrääjäksi, jos opiskelija rikkoo järjestyssääntöjä vielä kirjallisen varoituksen jälkeen.

Jos opiskelija vahingoittaa koulun omaisuutta, siihen puututaan heti ja pyydetään lopettamaan toiminta. Opiskelija on korvausvelvollinen aiheuttamastaan vahingosta.

Lahden yhteiskoulun järjestyssäännöt

1. Koulun nimi

- Lahden yhteiskoulun peruskoulu ja lukio sekä aikuislukio.

2. Järjestyssääntöjen tarkoitus ja soveltaminen

- Järjestyssääntöjen tarkoitus on edistää koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä.[\[i\]](#)
- Järjestyssäännöt on laadittu lainsäädännön tueksi ja ne ovat velvoittavia.
- Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa järjestyssääntöjä noudatetaan aikuislukiossa järjestettävissä koulutuksissa soveltuvien osin.
- Järjestyssäännöt ovat voimassa kouluaikana, koulun alueella ja koulunkäyntiin välittömästi liittyvissä tilaisuuksissa.
- Kaavakartta ja koulualueen rajat ovat liitteenä.

3. Oppilaan ja opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

Peruskoulun oppilaista ja lukion opiskelijoista käytetään tästä eteenpäin nimitystä opiskelija

Opiskelijoiden yhdenvertaisuus ja tasa-arvo sekä muut oikeudet

- Opiskelijoilla on oikeus maksuttomaan perusopetukseen tai lukiokoulutukseen.
- Kaikilla opiskelijoilla on oikeus yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun, oikeus henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen sekä oikeus yksityiselämän suojaan.[\[ii\]](#)
- Kaikki opiskelijat ovat keskenään tasavertaisia riippumatta sukupuolesta, kulttuurista ja kielestä, seksuaalisesta suuntautumisesta, uskonnollisesta taustasta, vammasta, ulkoisesta ominaisuudesta tai muusta erityisen tuen tarpeesta.[\[iii\]](#)
- Opiskelijalla on oikeus saada opetusta kaikkina koulun työpäivinä ja oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.[\[iv\]](#)
- Jokaisella kouluyhteisön jäsenellä on oikeus häiriöttömään työskentelyyn.
- Koulussamme ei hyväksytä henkistä eikä fyysistä väkivaltaa.
- Koululla on opiskeluhuoltoryhmä, joka käsittelee tarvittaessa opiskelijoiden koulunkäyntiä haittaavia ongelmia.
- Opetussuunnitelmista löytyvät tarkemmat menettelytavat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Opiskelijan velvollisuudet

- Oppivelvollisella on velvollisuus osallistua opetukseen, kunnes oppivelvollisuus on suoritettu.[\[v\]](#)
- Opiskelijan tulee osallistua opetukseen ja koulun järjestämiin tilaisuuksiin, ellei heille ole myönnetty niistä vapautusta. Peruskoulun oppilaalla on velvollisuus osallistua kouluruokailuun.
- Opiskelijan tulee suorittaa tehtävänsä tunnollisesti, käyttäytyä asiallisesti ja käsitellä huolellisesti koulun omaisuutta.
- Opiskelijalla on oltava oppitunneilla vaadittavat opiskeluvälineet.

4. Turvallisuus, viihtyisyys ja opiskelun esteetön sujuminen

Hyvä käytös

- Kouluyhteisön jäseniltä edellytetään hyvien tapojen mukaista käyttäytymistä, kuten toisten huomiota ottamista, työ- ja opiskelurauhan edistämistä ja kunnioittamista, tervehtimistä ja ohjeiden noudattamista.
- Kouluruokailussa noudatetaan hyviä ruokailutapoja.
- Kouluun pukeudutaan asiallisesti. Pukeutumisella ei saa loukata toisia, eikä pukeutuminen saa olla hyvien tapojen vastaista. Koulun juhlatilaisuuksiin pukeudutaan niiden arvon mukaisesti.
- Kouluyhteisössä toimitaan täsmällisesti ja noudatetaan yhteisesti sovittuja aikatauluja. Mahdolliset myöhästymiset ja poissaolot tulee selvittää huoltajan varmentamana.
- Toisesta henkilöstä otettua valokuvaa tai videota ei saa julkaista ilman tämän lupaa internetissä, sosiaalisessa mediassa tai muussa julkisessa paikassa. Opiskelija voi julkaista sosiaalisessa mediassa ja muualla ainoastaan sisältöjä, joihin hänellä on tekijänoikeudet ja asianmukaiset luvat.[\[vi\]](#)
- Koulutyössä kunnioitetaan tekijänoikeuksia: oppilastöihin merkitään aina selvästi, mistä lähteestä työssä käytetyt materiaalit, kuten teksti, kuvat ja videot ovat peräisin. Tekstin suora plagiointi on kielletty. Plagioinnin seuraamuksista määrätään erikseen.

Oleskelu ja liikuminen

- Välitunnit suositellaan vietettävän koulualueella. Jos opiskelija poistuu koulualueelta ilman kouluun liittyvää syytä, hän liikkuu huoltajan vastuulla. Täysi-ikäinen opiskelija liikkuu omalla vastuullaan.
- Koulurakennuksissa liikutaan rauhallisesti ja meluamatta.
- Koulumatkalla noudatetaan liikennesääntöjä ja käyttäydytään hyvien tapojen mukaisesti.
- Koulualueen ulkopuolisille liikuntapaikoille ja muuhun koulun osoittamaan toimintaan kuljettaessa noudatetaan opettajan antamia ohjeita, liikennesääntöjä ja käyttäydytään hyvien tapojen mukaisesti.
- Liikuntavälineitä säilytetään niille osoitetuilla paikoilla.

Siisteydestä ja ympäristöstä huolehtiminen

- Koulun omaisuudesta, oppimateriaaleista ja omista tavaroista huolehditaan hyvin ja kunnioitetaan toisten omaisuutta.
- Roskaaminen on kielletty ja omat jäljet on siivottava. Jokainen pitää omalta osaltaan huolen, että koulu ja sen ympäristö pysyvät siisteinä.
- Opiskelijalla on velvollisuus korvata aiheuttamansa vahinko, puhdistaa tai järjestää likaamansa tai epäjärjestykseen saattamansa koulun omaisuus.[\[vii\]](#)

Turvallisuus

- Opiskelijalla on velvollisuus ilmoittaa turvallisuuteen liittyvästä viasta tai puutteesta koulun henkilökuntaan kuuluvalle.
- Polkupyörät ja muut kaksipyöräiset parkkeerataan niille osoitetuille paikoille. Koulun pihaan ei saa tuoda opiskelijoita autolla.
- Koulualueella on tallentava kameravalvonta, jota käyttää vain koulun turvallisuushenkilöstö.[\[viii\]](#)

Tietokoneen, matkapuhelinten ja muiden mobiililaitteiden käyttö

- Tietokoneita, matkapuhelimia ja muita mobiililaitteita käytetään oppitunneilla opiskeluun opettajan ohjeiden mukaisesti. Opiskelutilanteissa voi käyttää myös omia laitteita, korvausvelvollisuus on kuitenkin rikkoutumistapauksissa opiskelijalla.
- Koulun juhlatilaisuuksissa käytetään mobiililaitteita opettajan ohjeiden mukaisesti.

- Opettajalla ja koulun henkilökunnalla on oikeus kieltää mobiililaitteen käyttö opetustilanteessa, jos siitä ei ole sovittu tai siitä aiheutuu häiriötä.
- Koetilanteessa mobiililaitteiden käyttö on kielletty kokeen mitätöinnin uhalla, ellei opettaja toisin määrää.
- Oppitunteja ja opiskelutilanteita ei saa kuvata tai äänittää ilman kaikkien läsnäolijoiden lupaa.

Päihteet ja vaaralliset esineet

- Lailla kiellettyjen, vaarallisten tai omaisuuden vahingoittamiseen tarkoitettujen esineiden tai aineiden tuominen kouluun on kielletty.[\[ix\]](#)
- Tupakkatuotteiden esimerkiksi tupakan, sähkötupakan ja nuuskan käyttö koulun alueella on kielletty.[\[x\]](#)
- Koululla on nollatoleranssi päihteitä kohtaan. Päihtyneeltä opiskelijalta evätään opetus loppupäiväksi ja huoltajalle ilmoitetaan. Opiskelijan hallusta löytyneet päihteet otetaan henkilökunnan haltuun ja niistä ilmoitetaan aina kotiin.

Kurinpito

- Opetussuunnitelmassa on tarkemmat ohjeet kurinpitokeinojen ja kasvatustietokustelun käyttämisen osalta.
- Opettajalla ja rehtorilla on oikeus tarkistaa oppilaan tavarat.[\[xi\]](#)
- Rehtori tai opettaja voi ottaa häiritsevät tai vaaralliset esineet tai aineet tarvittaessa haltuunsa siten kuin perusopetuslaissa määrätään.[\[xii\]](#)
- Opettajalla on oikeus poistaa häiritsevä opiskelija tunniltaan tai ohjata hänet klinikkaluokkaan.
- Koulun rehtorin ja opettajan velvollisuus on ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.[\[xiii\]](#)

5. Järjestyssääntöjen seuranta ja tarkistaminen

- Järjestyssäännöt käydään luokissa läpi lukuvuoden alkaessa ja aina tarvittaessa.
- Järjestyssäännöt ovat luettavissa LYK-kalenterissa ja koulun verkkosivuilla.
- Järjestyssäännöt tarkistetaan vuosittain.

[\[i\]](#) Perusopetuslaki 29 § 4 mom.

[\[ii\]](#) Suomen perustuslaki (731/1999) 16 § sivistykselliset oikeudet, 6 § yhdenvertaisuus, 7 § oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen ja 10 § yksityiselämän suoja sekä YK:n lapsen oikeuksien sopimus 28 ja 29 artikla oikeus koulutukseen.

[\[iii\]](#) Perustuslain 6 §:n mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Lisäksi yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämisestä on säädetty yhdenvertaisuuslaissa sekä naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa.

[\[iv\]](#) Perusopetuslaissa kirjattuja oppilaan oikeuksia ovat esimerkiksi 30 § oikeus saada opetusta, 31 § opetuksen maksuttomuus, 29 § oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön, 32 § koulumatkaetu, 33 § majoitusetu, 34 § tapaturman hoito ja terveydenhuolto, 31 § ruokailuetu, koulunkäynnin ja oppimisen tuki (16 § tukiopeus ja osa-aikainen erityisopetus, 16 a § tehostettu tuki, 17 § erityinen tuki ja 17a § henkilökohtainen opetuksen järjestämisestä koskeva suunnitelma) sekä 31a § oppilashuolto. Perusopetuslain 7 luvusta löytyvät säännökset oppivelvollisuudesta sekä oppilaan oikeuksista ja velvollisuuksista <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>. Lukiolain 5 luvusta löytyvät säännökset opiskelijan oikeuksista ja velvollisuuksista <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980629>.

[\[v\]](#) Perusopetuslaki 25 ja 26 §.

[\[vi\]](#) Henkilötietolaki (523/1999); Rikoslaki (39/1889) 24: 8-10 §; Tekijänoikeuslaki (404/1961).

[\[vii\]](#) Vahingonkorvauslaki (412/1974) 2 luku 2§.

[\[viii\]](#) Henkilötietolaki 5-7, 9, 24, 32, 34 §.

[\[ix\]](#) Perusopetuslaki 29 §, lukiolaki 21 §, järjestyslaki (612/2003) 9 §.

[\[x\]](#) Tupakkalaki 2 §.

[\[xi\]](#) Perusopetuslaki 36e §, lukiolaki 26e §.

[\[xii\]](#) Perusopetuslaki 36d, 36f, 36g §.

[\[xiii\]](#) Perusopetuslaki 36d, 36f, 36g §, lukiolaki 26d, 26f, 26g §.

Lahden yhteiskoulun kriisisuunnitelma

1. KRIISISUUNNITELMAN TARKOITUS

Kriisisuunnitelma sisältää tietoa ja ohjeita psykososiaalisen tuen antamisesta äkillisen kriisitilanteen sattuessa Lahden yhteiskoulussa. Kriisitilanne koulussa voi olla esimerkiksi tulipalo, väkivallanteko tai opiskelijan tai opettajan yllättävä menehtyminen tai väkivaltatilanne.

Lahden yhteiskoulussa noudatetaan Koulun turvallisuussuunnitelmassa olevia määräyksiä, ohjeita ja järjestelyitä, joilla pyritään takaamaan opiskelijoille, opettajille ja muulle henkilökunnalle turvalliset opiskelu- ja työskentelyolot niin normaalioloissa, vakavassa häiriötilanteissa kuin poikkeusoloissa. Lahden yhteiskoulun laatima Koulun turvallisuussuunnitelma on luettavissa Lahden yhteiskoulun sisäisellä tiedotuskanavalla Teamsissa (Lyhty, Turvallisuus).

Hyvin suunniteltu ja organisoitu normaaliajan turvallisuuden ylläpito toimii hyvänä pohjana myös varauduttaessa poikkeusoloihin ja suuronnettomuuksiin. Koulun turvallisuusohjelmassa annetaan ohjeet muun muassa erilaisiin vaara- ja kriisitilanteisiin. Ohjelmaa päivitetään vuosittain ja jokainen koulun työntekijä perehtyy ohjelmaan ja turvallisuusasioihin. Koululla järjestetään vuosittain muun muassa poistumisharjoitus ja lukuvuoden alussa henkilöstö kertaa turvallisuuteen liittyviä asioita. Lisäksi vuosittain järjestetään aiheeseen liittyvää koulutusta sekä henkilöstölle että oppilaille, esimerkiksi ensiapu ja paloturvallisuus.

Koulun turvallisuudesta sekä toiminnasta ja viestinnästä kriisi-, uhka- ja vaaratilanteessa vastaa Lahden yhteiskoulun rehtori. Koulun apulaisturvallisuusjohtajia ovat vararehtori, apulaisrehtori ja aikuislukion rehtori. Muille henkilökunnan jäsenille on osoitettu turvallisuussuunnitelmassa omia tehtäviä.

Koulun opiskeluhuolto tarjoaa yhteistyössä opettajien kanssa tarpeen mukaan tukea, esimerkiksi keskustelua apua oppilasryhmille ja yksittäisille oppilaille kriisitilanteissa ja kriisitilanteiden jälkeen sekä ohjaa tarvittaessa jatkoavun piiriin. Koulun henkilöstölle järjestetään tukea työterveyden kautta.

2. LAHDEN YHTEISKOULUN PERUSKOULUN JA LUKION KRIISIRYHMÄN JÄSENET

Kriisitilanteissa rehtori kutsuu kriisiryhmän kokoon. Kuka tahansa koulun työntekijä tai opiskelija voi kriisitilanteissa olla yhteydessä kriisiryhmän jäseniin.

LAHDEN YHTEISKOULUN PERUSKOULUN JA LUKION KRIISIRYHMÄN JÄSENET	
Henkilö, työtehtävä	Varahenkilö, työtehtävä
Markku Moisala rehtori	Juha Hirvonen vararehtori
Lari Laakkonen psykologi	Anni Hänninen psykologi
Nina Vaittinen kuraattori	Katri Engström kuraattori
Lauri Kaartokallio apulaisrehtori	Anna Muikku apulaisrehtori
Hanna Järventausta opettaja	
tilanteen mukaan muita opettajia tai asiantuntijoita	

AIKUISLUKION KRIISIRYHMÄN JÄSENET

Kriisitilanteissa rehtori kutsuu kriisiryhmän kokoon. Kuka tahansa koulun työntekijä tai opiskelija voi kriisitilanteissa olla yhteydessä kriisiryhmän jäseniin.

LAHDEN YHTEISKOULUN AIKUISLUKION KRIISIRYHMÄN JÄSENET	
Henkilö, työtehtävä	Varahenkilö, työtehtävä
Riitta Yrjänä rehtori	Enni Rantahalme opinto-ohjaaja
Lari Laakkonen psykologi	Nina Vaittinen kuraattori
Enni Rantahalme opinto-ohjaaja	
Maria Huttunen opettaja	
Johanna Kivekäs erityisopettaja	
tilanteen mukaan muita opettajia tai asiantuntijoita	

3 KRIISIRYHMIEN TEHTÄVÄT

Kriisitilanteissa ihmisen toiminta muuttuu. Kriisitilanteessa syntyy reaktioita, jotka ovat hyvin henkilökohtaisia. Epätietoisuus, pelko, tuska tai suru ovat sellaisia reaktioita, joissa voidaan auttaa tai jonka syntymistä voi rajoittaa oikeilla tiedoilla ja osuvilla teoilla. Vakavien äkillisten tilanteiden jälkeen on inhimillistä ja välttämätöntä tarjota uhreille ja läheisille toipumista edistävää tukea. Kriisien yhteydessä ei pidä jäädä odottelemaan.

Koulun kriisityöllä pyritään pehmein keinoin reaktioiden helpottamiseen ja selviytymiseen tai pystyvyyden tunteen vahvistamiseen. Kriisityöllä viestitetään, että yhteisö ja sen aikuiset tekevät parhaansa kriisiin joutuneen henkilön tai henkilöiden tukemiseksi. Kriisityöllä pyritään vahvistamaan henkilön omia selviytymiskeinoja.

Seuraavassa on luettelo kriisiryhmän tehtävistä Lahden yhteiskoulussa:

3.1 Ennaltaehkäisevä työ

- Kriisiryhmä laatii kirjallisen kriisisuunnitelman.
- Selvittää tärkeät yhteystahot kriisitilanteita varten.
- Perehdyttää henkilöstön kriisisuunnitelmaan.
- Harjoittelee tekemään tilannearvioita erilaisista kriisitilanteista ja tarvittavista toimenpiteistä.

3.2 Kriisin sattuessa

- Kriisiryhmä organisoi toimintaa kriisitilanteissa.
 - o Huolehtii tiedottamisesta.
 - o Organisoii työnjakoa.
 - o Huolehtii käytännön toimista.

- Kutsuu tarvittaessa apuvoimia henkilöstöstä tai ulkopuolelta.
- Arvioi henkilöstön ja opiskelijoiden tuen tarvetta. Järjestää mahdollisia tukitoimia ja ohjaa ihmisiä tarvittaessa sopiviin jatkopalveluihin.

3.3 Kriisitilanteen muistilista

- Mitä on tapahtunut (kenelle, missä, milloin), kaikki tiedot, jotka ovat koulun käytettävissä sillä hetkellä?
- Mitä omaisten/huoltajien kanssa on sovittu asian käsittelystä koulussa?
- Mitä koululla on jo tehty tapahtuneen johdosta?
- Keihin on oltu yhteydessä tapahtuneen johdosta (työterveys, seurakunta)?

3.4 Arviointi

- Arvioi kriisisuunnitelmaa lukuvuosittain.
- Päivittää kriisisuunnitelmaa tarvittaessa.
- Tekee tarvittavat muutokset kriisisuunnitelmaan arvioinnin perusteella.
- Arvioi kriisitilanteissa toteutettuja toimia ja niiden onnistumista.
 - o Miten tiedottaminen onnistui?
 - o Miten työnjako onnistui?
 - o Miten tilanne hoidettiin kokonaisuudessaan?

4 PSYKOSOSIAALINEN TYÖ LAHDEN YHTEISKOULUSSA

Yksittäistä koulua, kouluyhteisöä, koulun lähialuetta tai oppilaan/opiskelijan asuinalueita koskeva kriisi vaikuttaa jonkin aikaa koko koulun toimintaan, vaikka tapahtuma ei varsinaisesti koskettaisi yhtä luokkaa, oppilasryhmää tai yksittäistä oppilasta. Lisäksi tulee huomioida, että kansainväliset vakavat kriisitilanteet voivat vaikuttaa oppilaisiin tai opiskelijoihin.

Kriisi käynnistää ihmisissä luonnollisia, mutta joskus hämmentäviä ja rajujakin reaktioita. Psykososiaalisen tuen ensisijainen tavoite on

- o vahvistaa yksilöiden palautumista kriisisistä
- o antaa tietoa
- o antaa tukea
- o palauttaa ja vahvistaa yhteisöllisyyden tunnetta.

Tukea tarjotaan ja sen saatavuus varmistetaan ”matalan kynnyksen” periaatteella, samoin tarjotaan tietoa jatkohoitomahdollisuuksista. Ihmisten kriisireaktiot käynnistyvät voimakkaasti, jos joudutaan ns. tapahtumapaikalle. Kriisireaktio voi käynnistyä myös silloin, kun onnettomuus olisi voinut sattua tai tilanne oli ns. läheltä piti tilanne. Tuen järjestäminen vaatii kuitenkin eniten työtä silloin, kun onnettomuus tapahtuu koulun tiloissa ja koulutyön aikana.

5 ERILAISIA KRIISITILANTEITA JA TOIMINTA NIISSÄ

5.1 Opiskelijan kuolema

Viranomaisen ilmoittaa aina menehtyneen opiskelijan omaisille kuolemasta. Koulun kriisiryhmän jäsen voi olla tilanteessa mukana.

Peruskoulun oppilaan, lukion opiskelijan tai henkilökunnan jäsenen kuolema

- Rehtori neuvottelee ensin kriisiryhmän kanssa työnjaosta ja toimenpiteistä.
- Suruliputus.
- Mahdollinen aamunavaus.
- Tapahtuneesta keskustellaan luokissa opettajan tai oman koulun oppilashuoltoryhmään kuuluvan terveydenhoitajan, psykologin tai kuraattorin johdolla.

- Vanhemmille ilmoitetaan, miten asiaa on käsitelty koulussa ja keihin vanhemmat voivat tarvittaessa ottaa koulussa yhteyttä. Samalla vanhemmille tiedotetaan mahdollisuudesta ottaa yhteyttä koulun ulkopuoliseen kriisitukeen.
- Ollaan yhteydessä seurakuntaan ja muihin sidosryhmiin.
- Kriisityön käsittely
 - o henkilöstölle annetaan mahdollisuus ryhmäkeskusteluun tapahtuneesta. Myös työterveydenpalvelut ovat käytettävissä.
 - o oppilaiden toipumista seurataan ja asia otetaan puheeksi myöhemminkin.
 - o oppilaan tai opiskelijan luokkatila voidaan mahdollisuuksien mukaan järjestellä menehtyneen muistoa kunnioittavasti.
 - o hautajaisiin osallistumista tuetaan.

Jos aikuislukion opiskelija kuolee koulussa

- Rehtori neuvottelee ensin kriisiryhmän kanssa työnjaosta ja toimenpiteistä.
- Kriisiryhmän jäsenet järjestävät ryhmäkeskustelun kuolemantapauksen sattuessa paikalla olleiden ihmisten kanssa.
- Paikalla olleiden ihmisten kanssa toipumista seurataan ja asia otetaan puheeksi myöhemminkin.
- Järjestetään suruliputus.

Jos opettaja saa tiedon opiskelijan kuolemasta jossakin muussa paikassa kuin koulussa, hän välittää siitä tiedon rehtorille, joka käynnistää tarvittavat toimet yhdessä kriisiryhmän kanssa.

5.2 Opiskelijan lähiomaisen kuolema

- Lähiomaisella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan vanhempia, sisaruksia, puolisoa tai isovanhempia.
- Rehtori neuvottelee kriisiryhmän tai opiskeluhoitoryhmän kanssa työnjaosta ja toimenpiteistä.
- Järjestetään opiskelijalle mahdollisuus keskustella tapahtuneesta opiskeluhoitoryhmän kanssa.
- Myönnetään opiskelijalle tarvittaessa vapaata koulunkäynnistä.

5.3 Onnettomuus tai väkivaltatilanne koulussa

- Toimitaan ensisijaisesti Lahden yhteiskoulun turvallisuusohjelman mukaisesti.
- Tieto tapahtuneesta välitetään rehtorille, henkilöstölle ja kriisiryhmälle.
- Huolehditaan turvallisuuden tunteen säilyttämisestä ja toimitaan rauhallisesti.
- Tiedotetaan tapahtuneesta onnettomuudesta tai väkivaltatilanteesta opiskelijoille.
- Ilmoitetaan koulussa tapahtuneesta onnettomuudesta tai väkivaltatilanteesta opiskelijoiden huoltajille mahdollisimman pian.
- Järjestetään keskustelutilaisuuksia opiskelijoille.